

6

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

א"ש - סוכר

מס' ד

מס' 124

א"ש - מלחמת העולם השנייה

8-12-88

מס' תיק מקורי

7386/1-ג

מחלקה

שם תיק: סגן השר בנימין נתניהו - אש"ף

7386/1-ג

מוחה פזי

מוחה פרויט R0003hy

כתובת 2-107-11-4-7

10/02/2020

תאריך הדפסה

7386/1-ג

תכנית השלבים של אש"פ

רווחת הדעה כאילו הכיר אש"פ בישראל, וכי יאסר עראפת וסגניו נטשו את מטרתם ארוכת-הימים: חיסול מדינת היהודים. האמנם כן? בהתבטאויות אין-ספור, בעיקר בעתונות הערבית, חוזרים ומסבירים מנהיגי אש"פ שהיוזמה האחרונה של הארגון מהווה צעד אסטרטגי, הנועד להטעות את המערב ולחסל את ישראל בשלבים. כפי שמסביר זאת אבו-אייד (סגנו של עראפת ואדריכל האסטרטגיה הנוכחית של אש"פ), אש"פ פשוט החייה את "תכנית השלבים" שנתקבלה על ידי המועצה הלאומית הפלסטינית (מל"פ) בקהיר בשנת 1974.

"תכנית השלבים" גובשה אחרי שהערבים נכשלו במאמציהם להשמיד את ישראל בדרכים צבאיות במלחמת יום הכיפורים. בעקבות כשלון זה, אימצו אש"פ תכנית דו-שלבית: ראשית, הקמת מדינה פלסטינית בכל שטח שתפנה ישראל. שנית, פתיחת מתקפה צבאית מאותה מדינה כדי לחסל את ישראל, קטנה ופגיעה.

למרות ש"תכנית השלבים" אומצה פורמלית ע"י אש"פ ב-1974, היא עוררה ויכוחים תכופים בשורות הארגון. המחלוקת הסתיימה בוועידת המל"פ באלג'יר ב-1988, בה ליכדו עראפת ואבו-אייד את הפלגים המרכזיים של אש"פ מאחורי המושג של חיסולה ההדרגתי של ישראל, בדיפלומטיה וטרור.

"תכנית השלבים", כפי שנתקבלה על ידי המועצה הלאומית הפלסטינית

בקהיר ב-8 ביוני 1974

"תכנית השלבים" של אש"פ מבוססת על שלושה עקרונות:

- (1) הקמת מדינת אש"פ בכל שטח שתפנה ישראל (סעיף 2).
- (2) שימוש במדינת אש"פ כבסיס להמשך המלחמה בישראל (סעיף 4).
- (3) פעולה לדרבון מלחמה כללית בין ישראל למדינות ערב להשלמת חיסולה של ישראל (סעיף 8).

סעיף 2: "אש"פ יאבק בכל האמצעים, ובמיוחד דרך המאבק המזויין, לשחרור אדמת פלסטין ולקמת רשות לאומית עממית ולוחמת בכל חלק מהשטח הפלסטיני שישוחרר".

סעיף 4: "כל שחרור שיושג מהווה שלב להמשך האסטרטגיה של אש"פ להקמת המדינה הדמוקרטית הפלסטינית שנקבעה בהחלטות קודמות [דהיינו אמנת אש"פ, הקוראת למדינה אש"פית שתכלול את שטחה הנוכחי של מדינת ישראל

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

ואת ירדן".

סעיף 8: "אחרי הקמתה, הרשות הלאומית הפלסטינית תיאבק למען אחדות בין מדינות העימות כדי להשלים את שחרורה של כל האדמה הפלסטינית".

התבטאויות של מנהיגי אש"פ, לפיהן "אימרות השלום" האחרונות משמשות אמצעי טקטי לחיסולה ההדרגתי של ישראל:

אבו-אייד, סגנו הראשון של יאסר עראפת:

"החלטות המל"פ [באלג'יר, 1988] מהוות "שכלול" של העמדה הפלסטינית כפי שנתקבלה בתכנית השלבים בטהיר לפני 14 שנה. בחלוף השנים, נותרה תכנית זו ללא פיתוח וללא מנגנון ביצוע. ישיבת המל"פ באלג'יר ב-1988 נועדה להחיות תכנית זו וליצור מנגנון להנעתה".
"אל-יום אל-סבע", בטאון אש"פ, פריס, 28 בנובמבר 1988

"שלא יהיו אשליות באשר לפתרון -- או באמצעות ארה"ב או באמצעות ועידה בינלאומית. לפי 'תכנית השלבים' נקים מדינה פלסטינית בכל חלק מפלסטין שממנו יסוג האויב. המדינה הפלסטינית והווה שלב במאבקנו המתמשך לשחרור פלסטין ולהקמת מדינה דמוקרטית בכל שטחה. לא נוכל להשיג את המטרה האסטרטגית של מדינה פלסטינית בכל פלסטין אם לא נקים קודם מדינה פלסטינית [בחלק משטחה]. לכן אין סתירה בין סיסמת המדינה הפלסטינית לסיסמת השחרור. המדינה תשמש בסיס מוצק להפכה".
"א-ספיר", לבנון, ינואר 1988

"נשבענו שנשחרר גם את פלסטין שלפני 1967. נשחרר את פלסטין שלב-שלב... גבולות המדינה שלנו, כפי שהכרזנו עליה, מייצגים רק את חלק משאיפותינו. נפעל להרחבתם, כדי להגשים את שאיפותנו לכל אדמת פלסטין... על המאבק המזויין להיות מלווה בבסיס פוליטי חזק שיאפשר לעולם לקבל ביתר קלות את תוצאות המאבק המזויין. אש"פ פועל דרך הרובה והדיפלומטיה".

"אל-אנבעא", כוויית, 6 בדצמבר 1988

"המדינה הפלסטינית תשמש קרש-קפיצה לשחרור יפו, עכו וכל פלסטין".
"א-סקארה", בטאון אש"פ, כוויית, 5 בינואר 1988

"תכנית השלבים קיימת. היא אמורה להתייחס למצב הנוכחי ואינה חורגת מתאמנה הפלסטינית".

"א-סקארה", בטאון אש"פ, כוויית, 18 באוקטובר 1988

"הקמתה של מדינה פלסטינית על כל חלק האדמה הפלסטינית היא למען פלסטין השלמה".

עצרת המונית, כוויית, 2 בדצמבר 1988

שייח' עבד אל-חמיד אל-סייח', יו"ר המל"פ -- ה"פרלמנט" של אש"פ:

"אם יצליח אש"פ להקים מדינה בגדה המערבית ובעזה, הדבר לא ימנע את המשך המאבק עד לשחרור כל פלסטין.... אנו פועלים כדי להשיג את האפשרי בשלב זה, ולאחר מכן נדרוש עוד".

"א-סיאסה", כוויית, 21 בדצמבר 1988

"במל"פ התקבל פתרון ביניים, הרומז על כך שנקבל את כל השטחים שנוכל להשיג. אז נדרוש את יתר שטחי פלסטין. אנו לא שוללים את הרעיון של מדינה ברבע שטחינו או בחציו, אלא נדרוש את שאר החלקים לאחר מכן".

"א-שירה", ביירות, 22 באוגוסט 1988

כל מעשינו נועדו להשגת פתרון ארעי. נקבל כל דבר אפשרי ללא ויתור על דבר... לו התבקשתי להגדיר את גבולות פלסטין, הייתי חייב להשיב בגלוי לב כי פלסטין כולה שלנו".

"אל-מעקיף אל-ערבי", ניקוסיה, 12 בדצמבר 1988

נאיף חווטמה, יו"ר החזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין, המשותיכת לאש"פ:

עזה יש לכוון את המאבק הפלסטיני להקמת מדינה בגדה המערבית ובעזה. הדבר לא ימנע מאתנו את הגשמת מטרתנו הסופית: שחרור כל פלסטין".

סוכנות הידיעות הצרפתית, אבו-ד'בי, ינואר 1989

אחמד סידקי אל-דג'ני, חבר בועד הפועל של אש"פ:

אנו באש"פ מבחינים בין האמנה לתכניות המדיניות. בראשונה כלולה

המטרה המדינית הקבועה, ובשנייה כלולה גישת השלבים".
"אוקז", ערב הסעודית, 22 בנובמבר 1988

ח'לד אל-חסן, יועץ בכיר של יאסר עראפת:

אם המדינה הפלסטינית בחלק מאדמת פלסטין הינה המטרה הסופית, מדובר בבגידה. אבל אם [אותה מדינה] אינה אלא תכנית לקראת הקמת מדינה דמוקרטית פלסטינית [בכל פלסטין], מדובר רק במכשיר ליישום תכנית השלבים".

מספרו, "אל-אית'מק אל-אורדוני אל-פלסטיני", עמאן,

יולי 1985

"תכנית השלבים" של אש"פ זוכה בתמיכתם של מנהיגים ערבים אחרים,
במיוחד איסלמיים, המעניקים לה סמכות דתית:

ד"ר כמל אל-דכס, מזכ"ל אירגון האיסלם העולמי:

אנו לא מתנגדים להקמת מדינה פלסטינית איסלמית בכל חלק מפלסטין שישוחרר, כל עוד אין ויתור על אף שעל וכל עוד אין הכרה בלגיטימיות של הכיבוש. תהליך הג'יתאד ימשך עד לשחרור כל האדמה ועד להקמת מדינה בכל פלסטין, מהים [התיכון] ועד הנהר [הירדן], כאשר ירושלים משמשת כבירתה".

"א-סיאסה", כוויית, 25 בדצמבר 1988

חאג' סעד א-דין אל-עלאמי, המופתי של ירושלים:

להתקוממות מטרה אחת: גירוש היהודים מהארץ. אני מתנגד לקיומה של ישראל בכל צורה שהיא".

"אל-קבאס", כוויית, 22 בדצמבר 1988

יחסי

16

דחיפות:	טובים מברק קשר ניו-יורק	דד: 1 מחיר: 1
סיוג: 1000		אל: מע"ח, מצפ"א, הסברה
תזח: 28183		
מס מדקי: 0 0779	יועץ תקשורת לרה"מ, יועץ תקשורת לשהב"ט, לע"מ, דו"צ קש"ח, מזכיר הממשלה, וושינגטון	דע: 1
183 - ווס		מאת: עתונות, ניו יורק
111 - בטחון		

NEW REPUBLIC (JAN. 9, 16) EDITORIAL: "THE ARAFAT SHUFFLE"
discussed at length U.S. mistake in opening dialogue with PLO.

Following is it's conclusion:

BUT THIS QUESTION is not enough. Right though the Israelis are to ask it, neither Israel's remaining friends nor the character of its own body politic will permit it to continue ruling the Palestinians so unheeded of their dignity and of their emerging nationhood. The Israelis have to ask themselves how Arafat and the PLO, eclipsed and ignored just a year ago, are now once again at the center of Arab politics.

The proximate reason is the uprising in the territories, which Arafat skillfully rode into the spotlight. The great Israeli mistake was in never giving the Palestinians an alternative to this form of expression. During the last eight years the Israelis had in power in Washington the greatest concentration of friends ever. Each of the secretaries was sympathetic, Alexander Haig by initial conviction, George Shultz by the deeper experience of betrayal after having trusted various Arab states and other Arab interlocutors. The Israelis took advantage of this friendship and took it for granted. They thought it would last forever, that it required no reciprocal obligations. They blithely ignored Washington's oft-stated concerns about the Palestinians. They built Jewish settlements in the occupied territories according to God's holy ordinance, leaving everyone hostage to a few thousand fanatics. These were exactly the years when the Israelis should have put forward truly conciliatory and ingenuous initiatives toward the Palestinians and toward Jordan. If reasonable, they would surely have won the support of the United States, and the dire predicament in which Israel now finds itself might never have been. Arafat might now, in fact, be history.

He isn't. And it will not do much longer, in response to the *intifada* and in response to Arafat's new ascendancy—in response, in fact, to nearly everything—for the Israelis to keep sending Benjamin Netanyahu onto "Nightline." The Israelis have got to get serious, even if it means straining their precarious governing coalition. But even a serious offer with serious inducements to the Palestinians

17 THE NEW REPUBLIC

will have a more difficult career after Washington's opening to Arafat.

It will not be long before Messrs. Bush and Baker will find out that this opening, which has created the wildest expectations, is a trap; that Arafat doesn't mean the business of peace, and that in the end America will be seen as having failed once again in the Middle East. If the early reports are correct—and Bush indeed nudged Shultz in the direction of Arafat—it will not be the first time that a president lived to regret his most clever maneuvers.

יחסי
מס מדקי
תזח
סיוג
דחיפות
מאת
דע
אל
מחיר
דד

מישור

שם השולח: יחסי

25-12-88

תאריך

END

#837 FIRST DRAFT 29-DEC-1988

STATEMENTS BY PLO LEADERS SINCE ARAFAT'S GENEVA PRESS CONFERENCE (14 DEC.)
=====

Arafat calling for Confrontation

IN A MESSAGE TO THE RESIDENTS OF THE TERRITORIES ON "VOICE OF THE PLO" RADIO (BROADCAST FROM BAGHDAD, 15), ARAFAT STATED:

"WE ARE IN THE LAST QUARTER HOUR, WE ARE KNOCKING ON VICTORY'S DOOR, WE ARE ON THE VERGE OF THE PALESTINIAN HOME. A INTENSIFIED STRUGGLE, AN ESCALATION OF THE UPRISING, CONTINUED MARTYRDOM, AND AN EXPANSION OF THE CONFRONTATION WILL BRING OUR FINAL VICTORY EVER CLOSER. WE HAIL YOU AND HAIL THE HEROIC UPRISING. REVOLUTION UNTIL VICTORY!"

IN AN INTERVIEW WITH "AL-QABAS" (KUWAIT, 15) SAMIR GHOSHA, THE LEADER OF THE POPULAR STRUGGLE FRONT (ONE OF THE FACTIONS WHICH PARTICIPATED IN THE ALGIERS PNC) MADE THE FOLLOWING STATEMENTS:

"THE STRUGGLE WITH THE ENEMY IS A STRUGGLE FOR SURVIVAL AND IT IS THEREFORE CONTINUAL."

...

"THE DECLARATION OF THE PALESTINIAN STATE DOES NOT APPLY TO THE RESIDENTS OF THE WEST BANK AND GAZA STRIP ALONE, BUT RATHER ALL PALESTINIANS WHEREVER THEY MAY BE HAVE A RIGHT TO BELONG TO THIS STATE. THE "RIGHT OF RETURN" REFERS TO THE SOIL OCCUPIED IN 1948 AND IN 1967."

...

"THE ARABS AND THE WORLD STAND BY OUR SIDE IN THE RESTORATION OF THE '67 LANDS. LET US RESTORE THESE LANDS AND AFTERWARDS WE WILL FIGHT FOR A RESTORATION OF THE REST. WE WILL CONTINUE IN THIS PROCESS, AND NO ONE WILL PREVENT US FROM DOING SO."

"AL-QABAS" (KUWAIT, 16) REPORTS THAT IN AN ADDRESS BEFORE PALESTINIAN TEACHERS ON THE 15TH IN KUWAIT, ARAFAT'S DEPUTY ABU IYAD STATED THE FOLLOWING:

"WE MUST CONCENTRATE ALL OUR THOUGHTS AND OUR PLANS IN ORDER THAT THE 'PALESTINIAN RIFLE' [I.E. THE ARMED STRUGGLE] WILL CONTINUE TO ESCALATE TO A GREATER INTENSITY THAN EVER BEFORE AS AN ANSWER TO THE CONCEITED ENEMY, AND IN ORDER TO STRENGTHEN THE NATIONAL UNITY AND SUPPORT THE UPRISING BY ALL POSSIBLE MEANS. ...WE MUST ARM THIS BRAVE UPRISING WITH DIPLOMATIC WORDS WHICH WILL WIN OVER THE WORLD. IT WAS FOR THIS REASON THAT ARAFAT MADE HIS [UN] SPEECH, WHICH TOLD THE WORLD THAT THE PALESTINIAN PEOPLE WANT PEACE, BUT THEY DO NOT WANT A PEACE GIVEN BY THE GRACE OF THE ZIONISTS AND THE AMERICANS".

IN AN INTERVIEW WITH "AL-WATTAN AL ARABI" (LEBANON, PARIS, 16), LEADER OF THE PALESTINE LIBERATION FRONT AND PLO EXECUTIVE COMMITTEE MEMBER ABUL ABBAS STATED THE FOLLOWING:

ON THE ARMED STRUGGLE:

"WHOEVER THINKS THAT WE WILL ARRIVE AT AN INTERNATIONAL CONFERENCE WITHOUT AN INTENSIVE AND CONTINUOUS STRUGGLE IS MISTAKEN. THE PALESTINIAN DECISIONS DO NOT REQUIRE A CESSATION OF THE STRUGGLE. ... OUR STRUGGLE AGAINST THE ZIONIST ENEMY WILL CONTINUE UNTIL THE ACHIEVEMENT OF OUR RIGHTS."

ON THE ACHILLE LAURO ATTACK:

"IT WASN'T US WHO CARRIED OUT THIS OPERATION, BUT THE AMERICANS, THEY ARE THE ONES WHO MADE THIS THING UP, THE AMERICANS ARE TRYING TO PLAY THE ROLE OF 'COWBOY'. AMONG OUR PALESTINIAN OPERATIONS THE ACHILLE LAURO OPERATION DOES NOT EXIST, WHAT EXISTS ARE YOUNG FIGHTERS WHO GO OUT TO FALL AS MARTYRS ON THEIR HOMELAND."

QATAR NEWS AGENCY REPORTS (17) THAT ABU-IYAD, ARAFAT'S DEPUTY AND THE NO. 2 MAN IN THE PLO HIERARCHY STATED:

"IF PRESIDENT REAGAN THINKS THAT WE WILL CEASE OUR ATTACKS AGAINST ISRAELI MILITARY TARGETS, I'LL TELL HIM TO HALT THE DIALOGUE RIGHT NOW. ... NEITHER MILITARY ATTACKS NOR THE HEROIC INTIFADEH WILL CEASE. ... WE WILL CONTINUE OUR STRUGGLE UNTIL THE PALESTINIAN FLAG WAVES OVER JERUSALEM."

Abu IYAD - on armed struggle and phased program
"AL-ANBAA" (KUWAIT, 18) REPORTS THAT ARAFAT'S DEPUTY, ABU IYAD, STATED:

"THERE IS NO ALTERNATIVE TO DEFENDING THE POLITICAL COMMUNIQUE THROUGH POWERFUL ARMED ACTIVITY. ... THE ARMED STRUGGLE WILL NOT STAND OUT FROM AMONG THE PAGES OF THE COMMUNIQUE, BUT WILL ESCALATE AND GROW."

"... AT FIRST, A SMALL STATE, AND WITH ALLAH'S HELP, IT WILL BE MADE LARGE, AND EXPAND TO THE EAST, WEST, NORTH, AND SOUTH. ... I AM INTERESTED IN THE LIBERATION OF PALESTINE, STEP BY STEP."

MIDDLE EAST NEWS AGENCY (MENA, 19) REPORTS THAT FOLLOWING HIS MEETING WITH EGYPTIAN PRESIDENT MUBARAK, PLO LEADER YASSER ARAFAT STATED:

"THE UPRISING WILL CONTINUE "WAVE AFTER WAVE, UNTIL THE ISRAELI OCCUPATION IS BROUGHT TO AN END, AND OUR FLAG FLIES OVER OUR INDEPENDENT LAND."

THE FOLLOWING INFORMATION IS FOR YOUR INFORMATION ONLY. IT IS NOT TO BE USED FOR ANY OTHER PURPOSE.

ON THE ABOVE STATED DATE, THE FOLLOWING INFORMATION WAS RECEIVED FROM THE SOURCE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

THE SOURCE HAS BEEN ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION IS TRUE:

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
JERUSALEM

SHEIKH Abd-el Sayekh
↓
משרד החוץ
ירושלים

IN AN INTERVIEW WITH "AL-SIYASA" (KUWAIT, 21), PNC CHAIRMAN SHEIKH ABD-EL HAMID SAYEKH STATED THE FOLLOWING:

ON THE PLO AND THE ISLAMIC FUNDAMENTALIST MOVEMENT:

"THIS [ISLAMIC FUNDAMENTALIST] MOVEMENT ISSUED A DECLARATION WHICH EXPRESSLY STATES THAT ITS AIM IS PALESTINE. WE [THE PLO] ARE ALSO STRIVING FOR THE SAME OBJECTIVE. ... THE LEADER OF THE MOSLEM BROTHERHOOD IN EGYPT SAYS THAT EVEN IF THE PLO SUCCEEDS IN ESTABLISHING A STATE IN THE WEST BANK AND THE GAZA STRIP, THIS WOULD NOT PREVENT

A
CONTINUATION OF THE STRUGGLE UNTIL THE LIBERATION OF ALL OF PALESTINE. I SAY THAT THIS IS WHAT MUST BE THE GOAL FOR US ALL."

ON THE PHASED PROGRAM:

"WE MUST TAKE, AND CONTINUE TO ASK FOR MORE, YET, WITHOUT OFFERING CONCESSIONS. WE WILL NOT OFFER CONCESSIONS. NEVERTHELESS, WE ARE WORKING TO ACHIEVE WHAT IS POSSIBLE IN THE PRESENT PHASE, AND NEXT, WE WILL DEMAND MORE."

SAUDI NEWS AGENCY REPORTS (23) THAT ARAFAT'S ADVISOR, BASSAM ABU-SHARIF, STATED:

THE PALESTINIAN PEOPLE'S RESISTANCE TO THE OCCUPATION WILL CONTINUE AND WILL INTENSIFY AS LONG AS THE ISRAELI OCCUPATION FORCES REMAIN UPON THE PALESTINIAN SOIL. THE ONLY WAY TO DEAL WITH ISRAELI STUBBORNNESS IS THROUGH RESISTANCE TO THE OCCUPATION AND AN ESCALATION OF THE UPRISING".

IN AN INTERVIEW WITH "AL-QABAS" (KUWAIT, 23) YASSER ARAFAT DENIED THAT HE SURRENDERED TO AMERICAN PRE-CONDITIONS AND DEMANDS. HE STATED:

"IT WAS THE U.S. THAT CHANGED ITS POLICY, AND NOT THE PLO."

...

"WE ARE OPPOSED TO A DEMILITARIZED PALESTINIAN STATE, UNLESS THE ISRAELI ARMY WILL ALSO DISARM."

SPEAKING ON "VOICE OF THE PLO" RADIO (BROADCAST FROM BAGHDAD, 24), PLO LEADER YASSER ARAFAT STATED:

"THE UNIQUE REVOLUTIONARY FIRE [OF THE UPRISING] WILL CONTINUE AND WILL INTENSIFY UNTIL THE OCCUPATION IS REMOVED AND THE PALESTINIAN FLAG WILL FLY OVER JERUSALEM.

Salim Za'anoun on Armed struggle

"AL-ANBAA" (KUWAIT, 23) REPORTS THAT THE REPRESENTATIVE OF ARAFAT'S FATAH ORGANIZATION IN THE GULF REGION AND DEPUTY SPEAKER OF THE PNC, SALIM ZAAOUN, DECLARED:

"THE ARMED STRUGGLE MUST CONTINUE, EVERYWHERE, AGAINST THE ZIONIST ENEMY AND HIS ALLIES. ... WE HAVE NO ALTERNATIVE BUT TO CARRY OUT MILITARY ACTIVITY IN ORDER TO VANQUISH THE ENEMY AND ESTABLISH OUR STATE"

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

ON JANUARY 1, 1934, THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ADVISED THAT THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE FOLLOWING INFORMATION WAS OBTAINED FROM THE RECORDS OF THE BUREAU OF PRISONS, NEW YORK, ON JANUARY 1, 1934.

THE PLO EXECUTIVE COMMITTEE'S COMMUNIQUE, ISSUED ON DEC. 27TH FOLLOWING THE FORUM'S BAGHDAD MEETING STATES:

"THE EXECUTIVE COMMITTEE NOTES THAT THE INTERNATIONAL RESPONSIVENESS TO THE PALESTINIAN NATIONAL RIGHTS OPENED BROAD HORIZONS FOR THE COURAGEOUS INTIFADEH IN THE OCCUPIED LANDS IN ITS DETERMINATION TO CONTINUE AND TO INTENSIFY UNTIL THE ISRAELI OCCUPATION IS TERMINATED, THUS ENABLING THE PALESTINIAN PEOPLE TO BUILD ITS INDEPENDENT NATIONAL STATE."

Hawatmech a Ha Lash on Arafat's limited authority
THE KUWAIT NEWS AGENCY REPORTS (26) THAT IN A JOINT COMMUNIQUE, NAIF HAWATMEH'S DEMOCRATIC FRONT (DFLP) AND GEORGE HABASH'S POPULAR FRONT (PFLP) STATED:

"THE PFLP AND THE DFLP CALL TO COME OUT AGAINST THE AMERICAN PRESSURES, AND TO ADHERE TO THE ACHIEVEMENTS OF THE UPRISING AND TO THE NATIONAL GOALS OF THE PALESTINIAN PEOPLE: RETURN [TO PALESTINE], SELF-DETERMINATION, AN INDEPENDENT STATE, AND AN INTENSIFICATION OF THE STRUGGLE IN ALL ITS FORMS, INCLUDING THE ARMED STRUGGLE AGAINST THE ZIONIST OCCUPATION".

...
"THE POSITIONS EXPOUNDED BY A NUMBER OF PALESTINIAN LEADERS, AND IN PARTICULAR, ARAFAT'S REMARKS AT THE RECENT PRESS CONFERENCE IN GENEVA, ARE NOT COMPATIBLE WITH THE NATIONAL CONSENSUS DECISIONS OF ALGIERS, AND THEREFORE, THEY DO NOT OBLIGATE THE PLO AND DO NOT EXPRESS OFFICIAL POLICY."

RADIO "AL-QUDS" (PFLP-GC, BROADCAST FROM SYRIA, 15) REPORTS THAT THE PRO-SYRIAN PALESTINIAN FACTION AL-SAIKA ANNOUNCED THAT ARAFAT DOES NOT REPRESENT THE PLO OR THE PNC, OR ANY OF THE PLO INSTITUTIONS, AND THAT HE DOES NOT HAVE THE RIGHT TO SPEAK IN THEIR NAME IN ANY CONTEXT.

THE KUWAITI NEWS AGENCY REPORTS THAT THE ANTI-ARAFAT PLO "SALVATION FRONT" FACTIONS CONDEMNED ARAFAT'S "FREE GIVE-AWAY" AND, IN PARTICULAR, HIS ACCEPTANCE OF UN SECURITY COUNCIL RESOLUTIONS 242 AND 338.

Abu Ali Mustafa on Arafat's limited authority
RADIO MONTE CARLO REPORTS (18) THAT THE DEPUTY GENERAL SECRETARY OF HABASH'S POPULAR FRONT, ABU ALI MUSTAFA, STATED:

"ARAFAT'S LATEST STATEMENTS IN GENEVA DO NOT CORRESPOND WITH THE DECISIONS OF THE PNC, AND ARAFAT WAS EXPRESSING ONLY HIS OWN PERSONAL VIEWS."

22 אב

9

נְתוּנֵי רֶקַע

אש"פ ואסטרטגית השלבים

(לבקשה לשכת רוה"מ)

כללי

1. אסטרטגית השלבים או כפי שהיא מכונה בסרמינולוגיה ה-אש"פית "התוכנית השלבית" (אלברנאטג' אלמרחלי"), מלווה את אש"פ למן המחצית הראשונה של שנות ה-70. בחפיסה וכשיטה היא מסמלת את יכולתו ונכונותו של אש"פ כארגון לוחמים עצמו לאילוצים ולנסיבות הפוליטיות המשתנות.

התפתחות הרעיון

2. עד למלחמת יוה"כ התאפיינה חפיסתם של הארגונים הפלסטיניים בדחיה מוחלטת של חוכניות ההסדר ופתרונות הביניים שהועלו ע"י גורמים ערביים ו-בינ"ל שונים. בשלב זה, של טרם המלווה, סירבו הארגונים לשקול גם הקמתה של מדינה פלסטינית בגבולות החלוקה או אף בשטחי יהו"ש ו-אזח"ע ונצמדו בדבקות לנוסחה של "האמנה הלאומית הפלסטינית" שקבעה, כי יש לדחות את כל הפתרונות שהם מחליף לשחרור "פלסטין" בשלמותה.

3. שינוי בחפיסה זו חל בעקבות "מלחמת יום הכיפורים". הארגון שקיווה, כי הצלחת מצרים וסוריה להפתיע את ישראל ב-73' תביא לתזוזה בסטאטוס קוו המדיני, השלילי מבחינתו, נוכח עד מהרה לדעת שגם חנאי פתיחה עדיפים עדיין אינם מבטיחים הישגים מדיניים. כך ההצלחות שהושגו בשדה הקרב תורגמו למהלכים מדיניים (ועדות ג'נבה והסכמי ההפרדה) מהם נעדרו הארגון ומטרותיו.

4. מסקנתם של גזרמים שונים ב-אש"פ (בעיקר ב-פח"ח) היתה, כי מיגורה של ישראל לא יבוא כתוצאה מארוע מכריע וחד פעמי, אלא שיקדם לכך תהליך של רצף מפלות מצטברות בחוסר הצבאי והמדיני, שבסופם חושג המטרה הסופית "חיסול הישות הציונית". לאור זאת גובשה חפיסה מדינית כוללת של ומאבק הלאומי הפלסטיני ולפיה יש להתאים את שיטות המאבק לנסיבות העכשויות, זאת, תוך זכרות במטרות האסטרטגיות - חיסול ישראל - וחתירה מתמדת להשגתן. בוחאס לכך, כל הישג ולו גם חלקי, מגדיל את הסיכויים להשגת המטרה הסופית.

5. גישה זו קיבלה לבסוף תמיכה רחבה של מרבית גורמי אש"פ וארגוניו, כאשר הכינוס ה-12 של ה"מועצה הלאומית הפלסטינית (קהיר, יוני 1974) אימץ חזיתית ב-1974 כי "אש"פ יואבה בכל האמצעים... כדי לשחרר את האדמה הפלסטינית ולהקים "רשות (נסלטה) העם הלאומית העצמאית הלוחמת על כל חלק מהטריטוריה הפלסטינית שישוחרר". עוד נקבע, כי "לאחר הקמתה, הרשות הלאומית הפלסטינית תפעל לאיחוד כל ארצות העימות למען השלמת שחרור כל הטריטוריה הפלסטינית וכצעד לקראת איחוד ערבי כולל".

6. מבחינה מדינית הצדיקו בזמנו תומכי "אסטרטגיית השלבים" - (ביניהם גם ערפאת ואבו איאד) את נכונות גישתם באפשרות כינוס ועידה בינ"ל ובקיום האפשרות הריאלית לנסיגה ישראלית מסיני, התפתחויות שאמורות היו להערכתם:-

א. להיות חוליה ראשונה בשורת ומפלוח שחביא לקיצה של ישראל.

ב. להניב הסדר שיבטא את הסינוי החיובי שחל במעמדם של הערבים בכלל והפלסטינים בפרט, ויחכן שגם יותיר את ישראל מוגבלת בשטחה, חלשה יותר ונתונה ללחצים.

ג. בנוסף לכך, קיוו ראשי פח"ח לפתוח בכך פתח לשילובם בתהליך המדיני ולמנוע את האפשרות שירדן, שהייעוצ הפלסטיני החל להישמט מידיה כבר כהנה אלג'יר (יניב 1973), תשחלם על ה"שטחים" מהם חיסוג ישראל.

7. ראויה לציון העובדה, כי בשעתו, למרות שהיה ברור כי המונח "שלטון לאומי פלסטיני עצמאי" פירושו מדינה ב"שטחים" שנכבשו לאחר מלחמת 1967

(כך גם סברו-חלק מארגוני אש"פ ובראשם ה"חזית העממית" כאשר התנגדו לאימוץ התוכנית), הרי שראשי הארגון נמנעו מלהשתמש בפומבי בהגדרת ה"מדינה" כיעד השלבי עד לראשית שנת '75. רק בעקבות צבירת הישגים בזירה המדינית ה-בינ"ל (הופעת ערפאת ב-א"מ, בנוב' '74 והחלטות א"מ בנושא זכויות הפלסטינים באותו זמן), החל הארגון לעשות שימוש בחבטאותיו כמושג "מדינה".

אסטרטגיית השלבים והאמנה הפלסטינית: סתירה ויישובה

8. עם אימוצה של אסטרטגיית השלבים והבעת הנכונות, במשתמע, של אש"פ להקים מדינה משלו לצידה של מדינת ישראל, ראו חוגים מדיניים רבים כאירופה וב-ארה"ב במדיניות זו בטוי נאמן למיתון בעמדות ערפאת ולנכונותו לקבל דה פקטו את קיומה של ישראל. אותם חוגים ראו במטרה האסטרטגית של חיסול ישראל מעין "חזון" רחוק שהנהגת אש"פ, מסיבות פנים ארגוניות, אינה יכולה להתכחש לו. טיעון זה נעשה רווח עוד יותר לאחר נאום ערפאת ב-א"מ (נוב' '74) בו הגדיר את רעיון המדינה החילונית הדמוקרטית של אש"פ כ"חלום".

9. אימוץ אסטרטגיית השלבים הפך את היעד הסופי - החיסולי - ליעד מוצנע ולסנטי, אך לא ליעד ריטואלי שאין כל כוונה לממשו. הצנעת היעד הסופי היתה פרי ההבנה, שכל עוד לא הושג היעד השלבי הרי שגם היעד האסטרטגי אינו אקטואלי; רק משיושג יעד הביניים תבוא השעה להציג את היעד האסטרטגי כמטרה ריאלית וכת ביצוע. משום כך לא הפנה אש"פ מעולם עורף ל"הלכה", כפי שפוסקת אותה "האמנה הלאומית". עם זאת לשם השגת רווחים הסברתיים ומדיניים נהגו ראשי אש"פ להתגונן ולסעון, כי הביטוי "חיסול ישראל" במפורש אינו מצוי כלל באמנה (דבר שהוא נכון להלכה, אף כי ממרבית סעיפי האמנה משתמעת אי הכרה בזכות ישראל להתקיים וכוונה להחריכה).

10. ערפאת עצמו, בעיקר בפגישות שקיים עם מנהיגים אירופיים בולטים כברנדס וקרייסקי בסוף שנות ה-70 ניסה לרמוז, כי המציאות חזקה מכל מסמך. הוא אף השווה סעיפים ב"אמנה הלאומית" לסעיפים בחוקת גרמ"ע הקוראים לאיחוד שתי הגרמניות, שעה שהמציאות אינה כזו. עם זאת גם בשעה שניסה לסבר אוזנים מערביות, לא ניסה ראש אש"פ לסעון כי אש"פ ייסוס את האמנה.

11. חוגים אינטלקטואליים ב-אש"פ, המקורבים ל"מרכז המחקרים" של הארגון ניסו במהלך השנים ליישב ולתרוץ את חוסר ההתאמה שנוצר בין שתי הגישות זו השלבית וזו המתבטאת באמנה. במסגרת זו:-

א. האיץ ראש המרכז, צברי ג'ריס, בפלסטינים להגיע להסדר עם ישראל שהוא בבחינת "הרע במיעוטו". לפי תפיסתו יוכלל הסדר מעין זה לנסיגת ישראל ולהקמת מדינה פלסטינית לצידה בשטחים שיפוגו. על כל צד יהיה לזנוח שב בקיומו של האחר מבלי שהדבר יביא להכרה הדדית. המאבק המזויין יוקפא אומנם, אולם הדבר חלוי בגסיכות ואם אלו חשתנות תיתכן אפשרות לשוב ולממש את האופציה הצבאית. ג'ריס הוסיף והעריך, כי להסדר מעין זה תהינה השפעות חזקות על ישראל. הוא יפגע בלכידותה ובהעדר איום חיצוני תקטן גם המוטיבציה המניעה אותה ("אלנהאר", מאי '75).

ב. אינטלקטואל אחר שנתן ביטוי לדעות נועזות עוד יותר היה פיצל חוראני (בעבר עצמאי מקורב ל-פת"ח וכיום מקורב ל"חזית הדמוקרטית") הוא טען, כי האמנה אינה חסינה מפני ביקורת ואינה צריכה להחשב כקובץ חוקים שתוקפם לעד. המחבר הוסיף עוד וטען ("שואון פלסטיניה", דצמ' '79), כי הסעיף הדוחה כל תחליף לשחרור פלסטין בשלמותה היה נגוע בעצם היוולדו בחסר הגיון פוליטי וכי מחשבת פת"ח כבר עשתה כבדת דרך מעבר לו. עם זאת, גם חוראני לא דרש לשנות סעיפים באמנה ולא יצא חוצץ נגד הסעיפים השוללים את זכות הקיום מישראל. מסקנתו היתה שיש לשנות את ההתייחסות ב-אש"פ לכמה סעיפים המטילים סייגים על יכולתו של הארגון לנהל את העשייה המדינית בהווה.

ובנון לעכשיו?

12. בחלופ' כ-15 שנה מאז באה לעולט התפיסה השלבית, לא חל שינוי ביחס האמביוולנטי של ראשי אש"פ כלפיה הם נעים בין רצון להמעיט ממשמעותה האסטרטגית מחו גיסא, לבין הפגנת דבקות במטרה הסופית מאידך גיסא. במסגרת זו:-

א. ערפאת ("ז'אן אפריק" ספט' '87) מתבטא בעדינות: "...כל מה שאני רוצה זה מקום תחת השמש עבור הצעירים הפלסטיניים בו יוכלו לחיות בשלוט הרחק מן הדכוי והטרור, לחיות כיצורים

אנושית...". משבשאל במפורש האם תהא זו מדינה בעזה וב-גדמ"ע, הוא עונה "אל תשכחו שאתם מדברים עם יו"ר אש"פ אני צריך לכבד בדיוק את כל ההחלטות שאומצו ע"י ה-מל"פ... אמרנו שאנו מוכנים להקים מדינתנו בכל שטח שישראל תיסוג ממנו או שיסוחרר. לא משנה איזה שטח. ברגע שייסוגו מעזה אקים שם את מדינתי ואם הם ייסוגו מיריחו אקבע שם את דגלי". עם זאת, בעת הצורך, הוא שב ומאזכר את המטרה הסופית בניסוחיה הנוקשים ביותר. כך, בהתייחסו לרעיונות של אישים ישראליים לקונפדרציה ישראלית-פלסטינית טען: "עזר ויצמן הציע לי, לאחרונה, להסכים לקונפדרציה ישראלית-פלסטינית. אני הצעתי לו להסכים למדינה דמוקרטית בה יחיו שני העמים יחדיו".

ב. אבו איאד ("אלספיר" ינואר '88) כלל אינו מסתיר כוונותיו "אסור שתהיינה אשליה כאשר לפתרון באמצעות ארה"ב או תוך המחנה לועידה בינ"ל. מה שנלקח בכוח יוחזר בכוח. דברים אלה הינם המסר של הדור החדש של המהפיכה המתמדת. עפ"י "תוכנית השלבים" של המהפיכה הפלסטינית, אנו רוצים להקים מדינה פלסטינית על כל שטח של פלסטין שיסוחרר או שהאויב ייסוג ממנו; המדינה הפלסטינית תהיה שלב בדרך למאבקינו הנמשך לשחרור פלסטין והקמת מדינה דמוקרטית על כל שטחה. לא נוכל להגיע ליעד האסטרטגי של הקמת מדינה פלסטינית על כל שטח פלסטין, בלי שנקים מדינה פלסטינית. לכן אין סתירה בין סיסמת המדינה הפלסטינית לסיסמת השחרור והמדינה תהיה בסיס אמין למהפיכה".

ג. גם ח'אלד אלחסן ("אליום אלסאבע", מאי '88), מן הכוללים בהוגי הדעות הפרגמטיים ב-אש"פ כיום טוען: "... יש (בעם הפלסטיני) דבקות באחדות הערבים והפלסטינים ויש התנגדות מוחלטת לאסטרטגיה האמריקנית-ציונית הרואה בפלסטינים שבחוף-פליטים, שכעייתם תיפתר ע"י ישובם, ואילו הפלסטינים שבפנים הם תושבים שבעייתם תיפתר ע"י אוטונומיה במסגרת ממלכה ערבית מאוחדת (ירדן). יש דבקות ברעיון העצמאות הלאומית במדינה עצמאית מאוחדת קונפדרלית עם ירדן, כצעד לקראת היעד הסופי, שהוא אחדות האדמה הפלסטינית במדינה דמוקרטית בקיה מצוינים גזעניים". אסטרטגיית השלבים זוכה להתייחסות מקיפה

מצידו של אלחנן גם בספר שפרסם על המגעים לגיבוש הסכם עמאן ("אלאת'פאק אלארדני אלפלסטיני ל"לתחורכ אלמשחרכ", עמאן, יולי '85) ובו הוא נדרש ליעד הסופי וקובע כי:-

(1) בעת קבלת החלטה אסטרטגית מצווה המנהיג הערבי והפלסטיני לשקול גם את "המיימד ההיסטורי והעתידי של ההחלטה", היינו: ההחלטה צריכה לעלות בקנה אחד הן עם השאיפה לאחדות ערבית והן עם "המהלך לפתרון הניגוד הכלל לאומי הערבי (קומי) עם היישות הציונית, המתבטא בחסול הציונות ולא בכינון שלום פתוח באמצעות נורמליזציה של האומה הערבית עימה".

(2) כשני אזכורים נפרדים, אך כאותו הקשר, מציין ח'אלד אלחנן, כי "המשך קיומה של האישיות הפלסטינית העצמאית" במסגרת הקונפדרציה העתידה עם ירדן, דרוש לצורך "השלמת כינון המדינה הדמוקרטית על כל האדמה הפלסטינית", או כניסוחו האחר: "כדי שימשך המאבק על פי הנסיבות שתיווצרנה לכינון המדינה הפלסטינית הדמוקרטית על כל שטח האדמה הפלסטינית". אם לא תישמר הזהות הפלסטינית העצמאית יאכזר, כדבריו, "הגורם החובע את החזרתן של הזכויות הלאומיות הפלסטיניות שנשארו (לאחר כינון מדינה פלסטינית בחלק מפלסטין), ומשמעות הדבר: סגירת התיק הפלסטיני".

(3) ללא כחל וסרק מזהיר ח'אלד אלחנן: "אמרתי לא פעם בעיתונות ובסימפוזיונים, כי אם המדינה הפלסטינית (בחלק מפלסטין) תהיה המטרה היחידה, הרי זו בגידה. אולם אם היא שלב לקראת המדינה הפלסטינית הדמוקרטית, הרי היא אמצעי בפרוגמה של מדיניות השלבים".

ד. דובר אש"פ, אחמד עבד אלרחמן ("פלסטין אלת'ורה" יולי '88), המעלה זכרונות מראשית גיבושה של התפיסה, מצטט את צברי ג'ריס. לדברי ג'ריס, "רוב הפלסטינים סוברים, כי המדינה העצמאית אינה אלא מטרה שפלת רוח בהשוואה לדרישות הפלסטיניות הגדולות. אלה מתמצות בקריאה לשחרור פלסטין מן הנהר אל הים ומראש הנקרה עד לרפיח". אולם בהתייחסו לנסיבות הנוכחיות קובע הדובר:-

"בידינו התוכנית השלבית שחלקיה ועקרונותיה ברורים. בידינו מטרתנו השלבית, גירוש הכיבוש זכות ההגדרה העצמית והקמת המדינה הפלסטינית העצמאית תחת הנהגת אש"פ. התוכנית הזו גזורה מן המטרה הלאומית העליונה של העם הפלסטיני ומאזני הכוח המקומיים ומאזורים; תחת דגלי התוכנית הזו יטשן המאבק בכל הזירות הצבאית המדינית והדיפלומטית..."

ה. ה"חזית העממית", ארגונו של ג'ורג' חבש, נאלצה להסכים עם "תוכנית השלבים" אולם ראשיה לא פסקו מלהזהיר מן תהפוך המטרה הזמנית לקבועה. כך, גורג' חבש ("אלקסס" יולי '88) בהתייחסו למסמך אבו שריף קובע:-

(1) "ראשית מי אמר שאמנת אש"פ, החלטות ה-מל"פ או תוכנית השלבים מדברות או מסכימות להכרה בקיומה של הישות הציונית? אני חבר מל"פ היודע היטב את החלטות ה-מל"פ ועם זאת איני זוכר יום אחד שבו ה-מל"פ קיבל החלטה לגבי הכרה סופית והנצחה סופית של הקיום הישראלי. המטרה שלנו בוועידה בינ"ל היא מדינה לאומית פלסטינית בעלת ריבונות, ומדינה בעלת ריבונות מזכותה להכיר בכל מדינה אחרת."

(2) "למעשה תוכנית המדינה הפלסטינית כונתה תוכנית השלבים של אש"פ לכן כיצד יכול אדם להרשות לעצמו לכתוב מאמר ובו להצביע על הנצחה סופית של הקיום הציוני באדמת פלסטין? ובמקרה של הקמת מדינה פלסטינית עצמאית אזי מה לגבי זכות השיבה? תוכנית השלבים מדברת על זכות השיבה האם ויתרנו על תוכנית זו? על כולם לדעת שמדינה פלסטינית בגדה וברצועה פותרת את בעייתם של שליש מהציבור הפלסטיני, אני מהעיר לוד ולא יתכן שאפטיק מאבקי עד שאשוב לעיר לוד" (ובחתימתו הפלסטינים החיים בסוריה ולבנון) "היתכן שאסית 60 אחוז מהעם הפלסטיני ואומר להם שמחרון זה לא פותר את הבעיה? לכן, קומו ונפתח במלחמה נגד הוגי רעיון מסוכן זה."

ו. גם עמיתו לחברות ב-אש"פ, באיף חואתמה, מזכ"ל ה"חזית הדמוקרטית" מחזיק בדעה זו וקובע (סי"צ, ינואר '88): "... מטרת המאבק הפלסטיני צריכה להיות כרגע מכוונת להקמת מדינה פלסטינית ב-גדמ"ע ועזה; זאת, על מנת לחזק את הזהות הלאומית הפלסטינית להפטיק את הגלות התמידית של הפלסטינים ולסכל את פעולות המשטר הירדני הריאקציונרי המעוניין לכפות את שלטונו על שטחים. מטרה זו לא תמנע מאיתנו מליישם את מטרתנו הסופית לשחרר את כל פלסטין מן הקולוניאליזם הציוני."

נ ס פ

=====

תוכנית עשר הנקודות של אש"פ שאושרה בכנס השנים-עשר של המועצה הלאומית

הפלסטינית (קהיר, יוני '74)

1. כהחלטתה על ה"אמנה הפלסטינית" והתוכנית המדינית של אש"פ שאושרה בכנס ה-11 מה-6 בינו' עד ה-12 בינו' '73; בהאמינה, כי לא תיחכן השכנת שלום צודק ובר-קיימא באזור, ללא החזרת מלוא הזכויות הלאומיות לעם הפלסטיני, ובראשן זכות השיבה וההגדרה העצמית על כל אדמת המולדת; ולאחר עיון בנסיבות המדיניות שנתחדשו בתקופה שבין הכנס הקודם והכנס הנוכחי של המועצה, מחליטה המועצה כדלהלן:-
 - א. הדגשת עמדת אש"פ הקודמת ביחס להחלטה 242, המוחקת את הזכויות הלאומיות (וסניה) והכלל לאומיות (קומיה) של עמנו והמתייחסת לבעיית עמנו כלבעיית פליטים. לכן דוחה המועצה שיתוף פעולה עם החלטה זו על בסיס זה בכל תחום מתחומי הפעולה הערכית והבינלאומית, לרבות ועידת ג'נבה.
 - ב. אש"פ ייאבק בכל האמצעים, ובראשם המאבק המזויין, כדי לשחרר את האדמה הפלסטינית ולהקים רשות (סלסה) העם הלאומית (וסניה) העצמאית הלוחמת, על כל חלק מוטריטוריה הפלסטינית שישוחרר. דבר זה מחייב שינוי רב יותר במאזן הכוחות לטובת עמנו ומאבקו.
 - ג. אש"פ ייאבק נגד כל תוכנית של ישות פלסטינית במחיר של הכרה, שלום (צלח), גבולות בטוחים, ויתור על הזכות הלאומית ושליטת החזרה וזכות ההגדרה העצמית של עמנו על אדמת מולדתו.
 - ד. כל צעד שחרור שיתבצע הוא חוליה בהמשך הגשמת האסטרטגיה של אש"פ לכונן מדינה פלסטינית - דמוקרטית, כפי שנקבע בהחלטות המועצות הלאומיות הקודמות.
 - ה. אש"פ ייאבק יחד עם הכוחות הלאומיים הירדניים להקמת חזית לאומית ירדנית-פלסטינית, שמטרתה לכונן שלטון לאומי דמוקרטי בירדן, אשר יתלכד עם הישות הפלסטינית שתקום כתוצאה מהמאבק המזויין.

ו. אש"פ ייאבק להקמת אחדות מאבק בין שני העמים, ובין כל כוחות חנועת השחרור הערבית המסכימים לתוכנית זו.

ז. לאור תוכנית זו ייאבק אש"פ לחיזוק האחדות הלאומית ולהעלאת רימה שתאפשר לו למלא את חובותיו - הלאומיות (וסניה) והכלל לאומיות (קומיה).

ח. לאחר הקמתה תיאבק הרשות הלאומית (וסניה) הפלסטינית לאיחוד ארצות ההתמודדות, למען השלמת שחרור כל הטריטוריה הפלסטינית וכצעד בדרך לאיחוד ערבי כולל.

ט. אש"פ ייאבק לחיזוק הסולידריות שלו עם הארצות הסוציאליסטיות וכוחות השחרור והקידמה העולמיים כדי לסכל את כל התוכניות הציוניות - הריאקצוניות והאימפריאליסטיות.

י. על בסיס תוכנית זו תתווה הנהגת המהפכה את הטקטיקה שתשרת מטרת אלה ושתאפשר להגמישן. הועד הפועל יפעל לכיצוע התוכנית, וכאשר ייווצר מצב גורלי, הקשור בעתיד העם הפלסטיני, אזי תכונס המועצה לכנס מיוחד כדי להחליט בו.

21 בדצמבר 1988

אל: משה בר - מצפ"א

כפי שסיכמנו רצ"ב החומר למורשה Owens .

בברכה,

בנימין נתניהו

1003
Ten

The Kuwait "Al Siassa" reports on December 18, 1988 that Abu Iyyad, Arafat's deputy, said in PLO Conference in Kuwait that "the establishment of a Palestinian state on part of the land of Palestine is a stage toward the final goal - the establishment of a state on all of Palestine."
(Reported by wire services from Abu Dhabi)

Abu Iyyad: (Yassir Arafat's deputy and architect of the Phased Policy)

"...The resolutions of the PNC refine the Palestinian position as adopted in the Phased Policy 14 years ago [during the 12th session of the PNC in Cairo in June 1974]. As the years passed, this program remained undeveloped and without a mechanism [for implementation]. The PNC session was intended to revitalize that program and to promote a mechanism that will get it moving..." ("al-Yom al-Sabah," a PLO weekly published in Paris, November 28)

Note: after Algiers Conference

Afer Algiers

On Charters

Abu Iyyad

The PLO has no intention of amending the covenant. The issue was not even raised in the course of the PNC session in Algiers.

("Al Hawadeth", Dec. 2)

On 242

Farouk Kaddomy:

The entire PNC is against recognition of 242 (as it stands)...

("Al Siassar" 19.11.88)

Abu Iyyad:

This is not a recognition of Israel. It is a de-fact recognition of something that is on the ground.

("Al Wahar Al Arab", Nov. 2)

(PLO recognizes the fact of Israel's existence but not the right of Israel to exist.)

Ibrahim al-Sus (PLO Representative in Paris)

"In Algiers we founded a Palestinian State on all the territory of Palestine."

(Swiss TV, 20.11.88)

What is the phased the policy?

Abu Iyyad

According to the Phased Policy," we want to establish a Palestinian State on any territory of Palestine that the enemy will retreat from. The Palestinian State will be a stage in our long struggle for the liberation of Palestine and the establishment of a democratic state on all it territory. We cannot reach this strategic goal of establishing a state on all of Palestine's territory without first creating a Palestinian State.

Al Safir, January 1988

Neif Hawatmeh:(Democratic Front)

"The Palestinian struggle should now be aimed at creating a state in the West Bank and Gaza Strip. This will not prevent us from achieving our final aim of liberating all of Palestine."

Agency French Press, January 1988

The Phased Policy

The Policy of Phases was adopted by the PLO at the 12th session of the PNC in Cairo in June 1974. It has been ratified in every subsequent PNC session.

Article 2: of the program calls for the establishment of a national authority on every liberated part of Palestinian territory.

Article 4: notes that every step toward liberation constitutes a link in the realization of the PLO's strategy.

Article 8: makes it clear that the Palestinian national authority will act toward the complete liberation of all of Palestine.

Article 10: concludes that this plan will dictate the PLO's future tactics.

On 17 July 1988, Sheikh Abdel A-Sayek, Chairman of the PNC, told the Saudi Arabian daily "Al-Medina":

" The PLO agrees to establish an independent state on any portion of Palestinian land, whether it be Jerusalem, Jericho or Nablus. This does not mean the renunciation of the rest of Palestine... that sums up the Phased Policy. (Al-Medina, July 17, 1988)

The [PNC] has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. (Al-Shira, August 22, 1988)

Abu Iyyad

"...It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil...

In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that the Phased Policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with the Phased Policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step..."

October 18, Al Sahara, Kuwait

Declarations of peace as a tactic of war

Abu Iyyad: Sept. 1

"The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the Phased Policy, which was ratified in 1974."

(Magheb al-Arab, Tunis, Sept. 1)

Abu Iyyad

Our aim is to activate international pressure on the US and Israel... sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces public opinion.

("Al Sahara", Kwait, October 18)

PLO + Terrorism

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Office of the Advisor on Countering Terrorism

Dec. 12, 1988

The P.L.O is an umbrella organization which encompasses several groups. By far the largest group, which took on the para-military characteristics, is "Fath".

Yasir 'Arafat, as commander of "Al-Fath", maintains centralised control over the organization through orders and instructions, approval of plans, and allocation of the funds necessary for the execution of terrorist operations.

The apparatuses involved with terrorist activities under "Fath" are:-

1. "The Western Sector" - Which is the major operational unit within "Fath" carries out terrorist activities within Israel's borders as well as occasional attacks outside the country.

Heading the "Western Sector" in the past was Khalil al-Wazir ("Abu Jihad") one of the senior leaders of "Fath", thus, indicating the importance of this apparatus within the terrorist community. Recently, Yasir 'Arafat himself has taken command of the "Western Sector".

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Within this body operate two apparatuses under the names of "Committee 77" headed previously by Basim Sultan and Muhammad Bheis, and "Committee 88" headed by Yusef Afifi. The former is charged with activating the "Islamic Jihad" group.

2. "Force 17" - The prime role of this group is providing personal security for 'Arafat and senior members of the "Fath".

Over the years an additional function has evolved for this group; namely, executing attacks, both in and out of Israel, as well as eliminating opponents to "Fath".

Heading this group is one of 'Arafat's closest associates, Mahmud al-Natur ("Abu Tayyib").

3. "Havari Apparatus" - This is a specialized hit force for the purpose of carrying out missions outside of Israel while embodied within the framework of the central security and intelligence apparatus of "Fath".

Heading this group is a senior "Fath" activist named Abdallah Mahmud Labib, a close confidant of 'Arafat.

A number of members of this group have already been tried and found guilty for terrorist activities in various European countries. "Havari" himself was recently sentenced, in absentia, in France to ten years imprisonment for involvement in organizing, supporting, and executing a wave of terrorist

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

activities throughout Europe in the 1980's against American and Middle-Eastern targets.

Among members of the "Havari Apparatus" are former members of another radical group known by the name of - "MAY 15", including the terrorist Muhammad Isa who participated in several terrorist attacks throughout Europe, and is presently under deportation proceedings in Canada. Another member of this group is the terrorist Muhammad Rashid who was arrested in Greece and whose extradition was requested by the United States for his involvement in an attempt to blow-up a Pan-American plane in Honolulu in 1982.

We are in possession of information concerning 'Arafat's direct involvement in terrorist operations in Israel and abroad against Israel, Arab and Western targets.

Detailed below are some specific operations, in which 'Arafat is known to have been directly involved.

- Direct instructions to Fath "Katyusha" (multiple rocket launchers) operatives in Lebanon to shell intensively civilian targets in the northern Galilee.
- Dispatch of a terrorist squad for an operation in Haifa via sea, in Sept. 1984.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

- Dispatch of a terrorist squad for an operation in Tel-aviv, via sea (on the boat "Atavirus"), April 1985.
- Torture and murder of two Israeli seamen at Barcellona Harbour (Spain), Oct. 1985.
- Brutal murder of a woman and two men, all Israelis, on an Israeli yacht berthed at Larnaka Harbour (Cyprus), Sept. 1985.

(Involved in this operation were "Force 17" operatives, who were previously involved in an attack on the Israeli Embassy in Greece in July 1984, as well as Ian Davidson, a British subject member of a Neo-Nazi party, recruited by "Force 17")
- Murder of the cartoonist Naji al-'Ali (whose cartoons against 'Arafat were notorious) in London July 1987, and an attempted murder of a Palestinian resident in Cyprus, named Hisham al-Sa'udi.
- Attempted attack on Jewish targets in Morocco, August 1986.
- Car bomb attacks in Lebanon, which have claimed many civilian lives, during the last few years.
- Bomb explosion aboard a T.W.A plane in April 1986, in which four people were killed, including a mother and her baby daughter who were sucked out of the plane following the explosion.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S OFFICE

NOTE: The "Palestinian Liberation Front" (P.L.F) which is responsible for the attack on the cruise ship "Achille Laurus" in October 1985 is directly financed by "Fath". The head of the P.L.F, Muhammad Ziedan ("Abu al-Abbas"), who is a close associate of 'Arafat - reports directly to him regarding attacks by his group.

Zaidan's appointment to the executive committee of the "Fath" was personally promoted by 'Arafat.

'Arafat's personal and direct responsibility for the murder of
U.S diplomats

In early March 1973' the Saudi Embassy in Khartoum was seized by Palestinian terrorists, who murdered the U.S ambassador (Noel) his D.C.M, (Moore) and the Belgian Charge d'Affairs (Eld). This was done on 'Arafat's personal instructions, by telephone, from his command room in Beirut to the terrorists in Khartoum.

'Arafat's personal involvement has been indicated in declassified State Department documents and cables and has led to a request, sponsored by 45 U.S senators in February 1986, that the U.S Attorney General should issue a warrant for 'Arafat's arrest.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Terrorist Activities by "Fath" ^{against} in Israel (exclusive
of Judea, Samaria and Gaza Areas) - 1986 to 1988
(Post "Cairo Declaration")

I. Terror Abroad

Terrorist activities were carried out by "Fath" members in Austria, Portugal, Greece (twice), Morocco, Great Britain and Cyprus in which a total of 5 civilians were killed and 11 were wounded. (In a few cases the explosions didn't cause any casualties).

II. Attempted Attacks Through Israel's Borders

Fifteen attempts of penetration through Israel's borders were made for the purpose of attacking Israeli communities. Thirteen attempts were made from the northern border and two from the Egyptian border.

Only one group (on March 7, 1988) via the Negev, succeeded in penetrating the southern border near Mount Harif. It overtook a civilian bus and murdered three hostages.

It is worth noting that 1988 was a peak year in Fath's attempts to attack Israel through its borders.

III. Terrorist Attacks within Israel

Car Bombs

Car bombs discovered prior to explosion were found, one

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

in Hebron (Feb 1986) planned for explosion in the Beer-Sheva market and another in Jerusalem (March 1988).

A Third car-bomb containing two balloons of gas exploded and burned in Kfar Saba in March 1988.

Hand-grenades

1. In Aug. 1988 a hand-grenade exploded in the "Nordau Mall" in the center of Haifa injuring 25 people (including children).
2. In Oct. 1987 a hand-grenade thrown in the Carmel-Center of Haifa failed to explode.
3. In Oct. 1986 hand-grenades were thrown on people at the "Wailing Wall" causing one casualty and 67 injured. (The grenades were supplied by the same "Fath" group responsible for the Dec. 1983 Jerusalem (Bus 18) explosion in which 6 civilians were killed and 50 injured).

Molotov Cocktails

During March and April of 1988 Arab Israeli "Fath" members threw Molotov Cocktails at civilian buses near Kibbutz Shaar Haamakim.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Explosive Devices

Explosive devices were planted by "Fath" members during 1986 in a Jerusalem supermarket and at bus stops throughout the city.

Attempted Assassination of Pro-Jordanian Figures

During 1986 attempts were made by "Fath" members to assassinate Zaharan Hasuna, Mayor of Kabatia and Farida Rsheld, relative of the royal Jordanian family.

Murders

An elderly Jewish woman was murdered at Shafir Village by "Shabibah" operatives (Fath's youth movement) in May 1988. A Jewish resident of the city of Ramleh was murdered by a "Fath" member in March 1987.

22 Feb

10

(DEC 21 '88 18:32)

(DEC 21 '88 18:32)

```
*****  
* DATE      START    REMOTE TERMINAL   MODE     TIME     RESULTS  TOTAL  DEPT.  FILE  
*          TIME     IDENTIFICATION                PAGES  CODE   NO.  
* DEC 21  18:28        FOREIGN AFFAIRS  G3ST     04'32"  E         18       0107  
*  
*  
*  
*  
*  
*  
*  
*  
* ERROR MESSAGE  
* PAGE(S) NOT TRANSMITTED  P-03,  
* ERROR CODE(S)           0-08,  
*  
*  
*  
*  
*****
```

THE
LIBRARY

OF THE
UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE

WASHINGTON, D. C.
1911

RECEIVED
JAN 11 1911

ERROR REPORT

2324

:SYSTEMATICS

(DEC 21 '88 18:27)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE	FILE NO.
DEC 21	18:26	FOREIGN AFFAIRS	G3ST	00:43"	E	01	0107	
ERROR MESSAGE								
PAGE(S) NOT TRANSMITTED			P-01.					
ERROR CODE(S)			0-08.					

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1000 S. MICHIGAN AVE. CHICAGO, ILL. 60607

1000 S. MICHIGAN AVE. CHICAGO, ILL. 60607

ended

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

```
*****
      RESULT
*****
"  E
*****
```

冰激凌和冰棍冰激凌和冰棍冰激凌和冰棍冰激凌和冰棍冰激凌和冰棍

(DEC 19 '88 16:34)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE
DEC 19	16:30	2023337790	G3ST	04'12"	OK	06	0107

SW 2012

永和永和永和永和永和永和永和永和永和永和永和

(DEC 19 '88 16:13)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE
DEC 19	16:12	2023337790	G3ST	00'47"	OK	01	0107

[illegible]

(DEC 19 '88 17:13)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE
DEC 19	17:12	001-212-5564683	G35T	00'51"	OK	01	0107

PLO + Terrorism

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Office of the Advisor on Countering Terrorism

Dec. 12, 1988

The P.L.O is an umbrella organization which encompasses several groups. By far the largest group, which took on the para-military characteristics, is "Fath". Yasir 'Arafat, as commander of "Al-Fath", maintains centralised control over the organization through orders and instructions, approval of plans, and allocation of the funds necessary for the execution of terrorist operations.

The apparatuses involved with terrorist activities under "Fath" are:-

1. "The Western Sector" - Which is the major operational unit within "Fath" carries out terrorist activities within Israel's borders as well as occasional attacks outside the country.

Heading the "Western Sector" in the past was Khalil al-Wazir ("Abu Jihad") one of the senior leaders of "Fath", thus, indicating the importance of this apparatus within the terrorist community. Recently, Yasir 'Arafat himself has taken command of the "Western Sector".

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Within this body operate two apparatuses under the names of "Committee 77" headed previously by Basim Sultan and Muhammad Bheis, and "Committee 88" headed by Yusef Afifi. The former is charged with activating the "Islamic Jihad" group.

2. "Force 17" - The prime role of this group is providing personal security for 'Arafat and senior members of the "Fath".

Over the years an additional function has evolved for this group; namely, executing attacks, both in and out of Israel, as well as eliminating opponents to "Fath".

Heading this group is one of 'Arafat's closest associates, Mahmud al-Natur ("Abu Tayyib").

3. "Hawari Apparatus" - This is a specialized hit force for the purpose of carrying out missions outside of Israel while embodied within the framework of the central security and intelligence apparatus of "Fath".

Heading this group is a senior "Fath" activist named Abdallah Mahmud Labib, a close confidant of 'Arafat.

A number of members of this group have already been tried and found guilty for terrorist activities in various European countries. "Hawari" himself was recently sentenced, in absentia, in France to ten years imprisonment for involvement in organizing, supporting, and executing a wave of terrorist

לשכת החדש השלום
PRIME MINISTER'S BUREAU

activities throughout Europe in the 1980's against American and Middle-Eastern targets.

Among members of the "Hawari Apparatus" are former members of another radical group known by the name of - "MAY 15", including the terrorist Muhammad Isa who participated in several terrorist attacks throughout Europe, and is presently under deportation proceedings in Canada. Another member of this group is the terrorist Muhammad Rashid who was arrested in Greece and whose extradition was requested by the United States for his involvement in an attempt to blow-up a Pan-American plane in Honolulu in 1982.

We are in possession of information concerning 'Arafat's direct involvement in terrorist operations in Israel and abroad against Israel, Arab and Western targets.

Detailed below are some specific operations, in which 'Arafat is known to have been directly involved.

- Direct instructions to Fath "Katyusha" (multiple rocket launchers) operatives in Lebanon to shell intensively civilian targets in the northern Galilee.
- Dispatch of a terrorist squad for an operation in Haifa via sea, in Sept. 1984.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

- Dispatch of a terrorist squad for an operation in Tel-aviv, via sea (on the boat "Atavirus"), April 1985.
- Torture and murder of two Israeli seamen at Barcellona Harbour (Spain), Oct. 1985.
- Brutal murder of a woman and two men, all Israelis, on an Israeli yacht berthed at Larnaka Harbour (Cyprus), Sept. 1985.

(Involved in this operation were "Force 17" operatives, who were previously involved in an attack on the Israeli Embassy in Greece in July 1984, as well as Ian Davidson, a British subject member of a Neo-Nazi party, recruited by "Force 17")

- Murder of the cartoonist Naji al-'Ali (whose cartoons against 'Arafat were notorious) in London July 1987, and an attempted murder of a Palestinian resident in Cyprus, named Hisham al-Sa'udi.
- Attempted attack on Jewish targets in Morocco, August 1986.
- Car bomb attacks in Lebanon, which have claimed many civilian lives, during the last few years.
- Bomb explosion aboard a T.W.A plane in April 1986, in which four people were killed, including a mother and her baby daughter who were sucked out of the plane following the explosion.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S OFFICE

NOTE: The "Plestinian Liberation Front" (P.L.F) which is responsible for the attack on the cruise ship "Achille Lauru" in October 1985 is directly financed by "Fath". The head of the P.L.F, Muhammad Ziedan ("Abu al-Abbas"), who is a close associate of 'Arafat - reports directly to him regarding attacks by his group.

Zeldan's appointment to the executive committee of the "Fath" was personally promoted by 'Arafat.

'Arafat's personal and direct responsibility for the murder of
U.S diplomats

In early March 1973' the Saudi Embassy in Khartum was seized by palestinian terrorists, who murdered the U.S ambassador (Noel) his D.C.M, (Moore) and the Belgian Charge d'Affairs (Eld). This was done on 'Arafat's personal instructions, by telephone, from his command room in Beirut to the terrorists in Khartum.

'Arafat's personal involvement has been indicated in declassified State Department documents and cables and has led to a request, sponsored by 45 U.S senatores in February 1986, that the U.S Attorney General should issue a warrant for 'Arafat's arrest.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Terrorist Activities by "Fath" ^{against} in Israel (exclusive
of Judea, Samaria and Gaza Areas) - 1986 to 1988
(Post "Cairo Declaration")

I. Terror Abroad

Terrorist activities were carried out by "Fath" members in Austria, Portugal, Greece (twice), Morocco, Great Britain and Cyprus in which a total of 5 civilians were killed and 11 were wounded. (In a few cases the explosions didn't cause any casualties).

II. Attempted Attacks Through Israel's Borders

Fifteen attempts of penetration through Israel's borders were made for the purpose of attacking Israeli communities. Thirteen attempts were made from the northern border and two from the Egyptian border.

Only one group (on March 7, 1988) via the Negev, succeeded in penetrating the southern border near Mount Harif. It overtook a civilian bus and murdered three hostages.

It is worth noting that 1988 was a peak year in Fath's attempts to attack Israel through its borders.

III. Terrorist Attacks within Israel

Car Bombs

Car bombs discovered prior to explosion were found, one

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

in Hebron (Feb 1986) planned for explosion in the Beer-Sheva market and another in Jerusalem (March 1988).

A Third car-bomb containing two balloons of gas exploded and burned in Kfar Saba in March 1988.

Hand-grenades

1. In Aug. 1988 a hand-grenade exploded in the "Nordau Mall" in the center of Haifa injuring 25 people (including children).
2. In Oct. 1987 a hand-grenade thrown in the Carmel-Center of Haifa failed to explode.
3. In Oct. 1986 hand-grenades were thrown on people at the "Wailing Wall" causing one casualty and 67 injured. (The grenades were supplied by the same "Fath" group responsible for the Dec. 1983 Jerusalem (Bus 18) explosion in which 6 civilians were killed and 50 injured).

Molotov Cocktails

During March and April of 1988 Arab Israeli "Fath" members threw Molotov Cocktails at civilian buses near Kibbutz Shaar Haamakim.

לשכת ראש הממשלה
PRIME MINISTER'S BUREAU

Explosive Devices

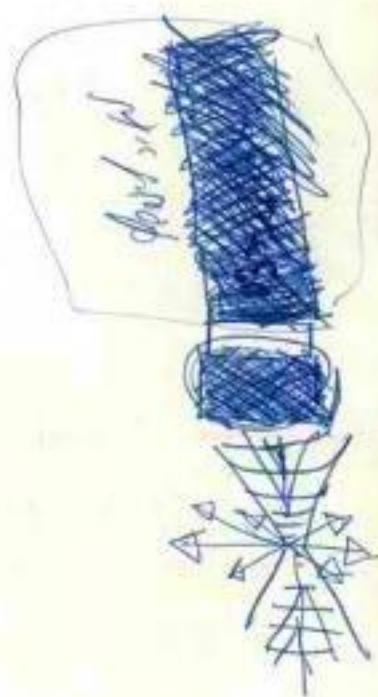
Explosive devices were planted by "Fath" members during 1986 in a Jerusalem supermarket and at bus stops throughout the city.

Attempted Assassination of Pro-Jordanian Figures

During 1986 attempts were made by "Fath" members to assassinate Zaharan Hasuna, Mayor of Kabatia and Farida Raheid, relative of the royal Jordanian family.

Murders

An elderly Jewish woman was murdered at Shafir Village by "Shabibah" operatives (Fath's youth movement) in May 1988. A Jewish resident of the city of Ramleh was murdered by a "Fath" member in March 1987.

P.N.C. RESOLUTIONS IN ALGIERS

A TACTIC OF POLITICAL DECEPTION**Background**

The PLO and its supporters are attempting to convey the impression that they moderated their stance in their conference in Algiers. Their arguments rest on three major precepts:

1. Mention of the "Partition Resolution" (No. 181) as a "proclamation of independence".
2. Mention of Resolution 242 in the "political compromise".
3. Recognition of Israel or its right to exist.

Examination of the phrasing of the Algiers resolutions indicates that a tactic of disinformation was adopted, with expressions of moderation embedded in conventional PLO conference utterances.

Mention of Resolution 181—Text and Context

UN General Assembly Resolution 181 of 1947 pertained to partitioning of Palestine into Jewish and Arab states. It was rejected, as will be recalled, by the Arab countries and the Arabs of Palestine, who went to war to prevent by force the establishment of the Jewish state.

In Algiers, the PLO returned to this resolution for the purpose of creating the impression that now—40 years later—it accepts the resolution. However:

1. The resolution is mentioned in a highly negative way, as the origin of "an historical injustice" perpetrated against the Palestinian people, rather than as a precedent that the PLO accepts today.

2. "Every spot in the homeland where there is no uprising open and available to our fighters for conducting military operations".

(Abu Iyad, Al-Yamama (Saudi Arabia) 16 Nov. 1988)

3. "The occupation is terrorism and then we are defending ourselves. This is self defence. We use all our means in order to uproot the Israeli occupation and continue that".

(Farouk Kadoumi, BBC World Service, 29 Nov. 1988)

recognition of Israel's right to exist.... None of us
will accept the conditions of the United States or
else. We have not concluded the armed struggle.

(Abu Iyad, *Al-Yawm a-Saba*, 28 November 1988)

4. "The acceptance of Resolution 242 in the [PNC's] political declaration, from which the Palestine Liberation Front demurred, means no more than a Palestinian willingness to enter into a political struggle supported by the friends of the Palestinian people and the Arab nation. It does not signify a recognition of Israel's right to exist."

(Abul Abbas, member of the PLO executive and general secretary of the Palestine Liberation Front, *Arab News Agency*, 5 December 1988)

5. "The Israeli position is known in advance. But the United States wants direct Palestinian recognition of Israel, and under no circumstance will this be forthcoming, because it isn't logical for the victim to recognize murderer".

(Abu Iyad, *Al-Ittihad* 23 November 1988)

D. On Terrorism

1. "We are fighting with every tactical means. Our political activity is of no value unless protected by the rifle. We have not concluded the armed struggle".

(Abu Iyad, in *Al-Watan al-Arabi*, 1 December 1988)

P.L.O. OFFICIALS INTERPRET

P.N.C. RESOLUTIONS

A. Destruction of Israel

1. "On the morning of 15 November, Palestine entered its land and its history, and Israel departed from the to which it does not belong and from the history that did not create.... The first indications attest that *the* Zionist cancer in Palestine is consuming itself or [the Zionists] prefer Palestine to be their last Massada... Palestine, whose shape resembles that of a dagger, does not know the meaning of partition, and we are talking about now -- our independence -- is not a partition of the dagger, but rather a penetration of soil of the homeland".

(Amjed addeh Mahman, editor of PLO organ *Al-Ahram Thawra*).

2. "In Algiers we proclaimed a Palestinian State on the entire territory of Palestine".

(Ibrahim Souss, PLO representative in Paris, on Swiss television, 20 November 1988).

3. "I am fighting Israel. I will continue to fight the Israeli occupation because they are occupying my country.... I will fight them with arms, I will continue to fight them with arms until they withdraw from Palestine".

Farouk Kadoumi, head of the Political Department of the PLO, BBC World Service, 29 November 1988

4. "We will continue all forms of struggle within the borders of all of historical Palestine until the Palestinian state is established on liberated Palestinian soil with its capital in Jerusalem. Until that time, armed struggle will not cease".

back inch after inch, the answer was: "I say we will return the Palestinian State to the soil of Palestine. Turn off your tape recorder, because I won't discuss forbidden questions with you".

(Abu Iyad, Al-Watan al-Arabi (Paris, 2 December 1988).

C. Recognition of Israel and Acceptance of Resolutions and 338

1. "There's a great difference between official recognition of Israel and acceptance of Resolutions 242 and 338. Accordingly, I don't believe the Palestine National Council recognized Israel".

(George Habash, head of the Popular Front for the Liberation of Palestine, Reuters, Algiers, 16 November 1988)

2. "According to the text adopted, Resolution 242 is inadequate as a basis for an international conference. additional points must be added, namely, the Palestinian people's right to self-determination and establishment of its state. The entire PNC rejects recognition of resolution 242.

(Farouk Kadoumi, A-Siyassa [Kuwait] 19 Nov. 1988)

3. "We said [at the PNC] that the parties to the conflict must take part in an international conference, including Israel...[and] that the Security Council has to adopt security arrangements for all the states in the region including Israel. This is not recognition of Israel; it is de facto recognition of something that exists on the ground. It should not be interpreted as if we accept or are happy about it. De jure recognition would be

Nabil Sha'at, a senior advisor to Arafat, in *Kuwait A-Siyassa*, 24 November 1988.

5. "Our enemy stole all our land and he is the one who now make a concession on something that, in his opinion, is his right. Of course we do not recognize this right. There is no way we shall recognize our enemy's right on any parcel of Palestinian soil.

(Abu Iyad [Salah Khalef] in the Fatah paper *Al-Sakhra* (Kuwait), 18 October 1988)

6. The partition of Palestine is an aggression against the right of the Palestine people in its homeland".

(Abdel Hamid Sayegh, speaker of the PNC, in *Al-Khaqiqa* (Egypt), 19 November 1988)

"Validity of the Palestinian National Charter and the Stage-by-Stage Doctrine"

1. "We in the PLO make a clear distinction between the charters and the political program, since the first [charters] include the permanent strategic approach while the second includes the stage-by-stage approach".

Ahmad Sidki al-Dejani [Abu Tayeb], member of the education and culture committee of the PLO executive, in the Saudi *Ukaz*, 22 November 1988

2. "The decisions of the 19th PNC were meant to create a mechanism for the PLO's stage-by-stage plan, and, in effect, constitute a development thereof".

Abu Iyad in *Al-Yawm al-Saba*, 28 November 1988

3. "We have called for an incremental program for which we would set up the state on every part of the Palestinian territory and we know that they took Palestine from inch after inch...". To the question, will you get 1

2. The resolution is not cited as a political principle amenable to the PLO. On the contrary: from the PLO's standpoint, it was an "act of injustice" both in principle and as a historical event.
3. The PLO statements emphasize the rights of the Palestinian people only as deriving from the resolution. The Jewish state is not mentioned in this context. It is noteworthy that the PLO considers Resolution 181 as the basis for "sovereignty and independence" rather than for self-determination. This is because it does not wish to base its demand for self-determination on the partition resolution, which awards Israel a similar and equal right.

Resolution 242—What the PLO Says It Lacks, and Why It Does Not Stand On Its Own

The PLO failed to accept Resolution 242, which is one of the United States' conditions for recognizing the PLO. The PLO sets two conditions for accepting 242:

- a. Addition of the Palestinian people's right to self-determination.
- b. Inclusion of all UN resolutions pertaining to the Palestinian question.

Arafat and Kadoumi were careful to re-emphasize this theme following the Algiers conference.

Interviewed by the Kuwaiti newspaper A-Siyassa on 19 November 1988, Farouk Kadoumi (a member of the PLO Executive Committee and Chairman of its Political Committee) asserted: "The PNC rejects recognition of Resolution 242 [as it stands]."

According to the text adopted, Resolution 242 is inadequate as a basis for an international conference and additional provisions must be added."

What is the significance of the PLO's position on adding other UN resolutions to 242? As is known, the UN adopted resolutions that amount to a total delegitimization of Israel, negation of its political existence, and legitimization of its struggle against it "by any means".

Adding these resolutions to 242 produces a total contradiction between the different elements and emasculates the positive moderate political content expressed by 242 when it stands alone.

The following deserves emphasis:

"The right to self-determination" is not the only element the PLO insists on adding to Resolution 242. Were this its only condition for acceptance of 242, international actors would stand up and legitimize the demand, since it addresses itself only to the Palestinian people and its rights. However, it does not content himself with this condition. In the Algiers resolutions he repeatedly demands addition to 242 of all UN resolutions, for only by appending them can he continue to express allegiance to his stance favouring Israel's destruction without revealing his intentions.

The Algiers Resolutions and the Palestine National Covenant—Truly Contradictory?

Admittedly, the Algiers resolutions make no mention of the Palestine National Covenant. Neither, however, do they do anything that contradicts it.

There are precedents in which the Covenant was not mentioned in a PLO conference and was re-emphasized with greater force some time later. Similarly, the mention of Resolution 242 in the Algiers resolutions does not contradict Article 19 of the Palestine National Covenant (which rejects this resolution).

In Article 19 of the Covenant, the PLO sets forth its own position, whereas in the "proclamation of independence" the PLO notes the international stance, not its own. Thus the PLO reinvoles the political trickery it used in the past.

In the first conference of the Foz Summit (October 1981), Article 7 of the resolutions offered a phrasing (attributed to King Fahd) recognizing the right of the region's states to dwell in peace.

This article was rejected by the Summit and forced it to adjourn in disarray.

When the summit reconvened about a year later (September 1982), the "problematic" Article 7 was rephrased. According to the new wording, it would be a third, international agreement between the Arab countries, that would provide Israel with the political quid pro quo it was demanding.

Thus, instead of the Arab summit deciding -- on its own -- to recognize Israel's rights, the conference participants agreed that "The Security Council would provide peace guarantees."

Now, in the Algiers resolutions, the PLO has adopted not only the Foz Summit trick but also the Foz resolutions themselves almost word-for-word.

The Algiers Resolutions and the PLO's Position on Terrorism

The PLO's position on terror, as articulated in the Algiers resolutions, provides an instructive example of its broad intentions. On the one hand, the PLO again asserts its objection to terror; on the other it emphasizes its commitment to the November 1985 "Cairo proclamation", in which it undertook to continue waging armed struggle in Judea, the Gaza District, and Israel, and vowed to do so in accordance with UN resolutions anchoring its right to "fight by any means necessary".

The Algiers Resolutions and the Borders of Palestinian Self-Determination

In its "proclamation of independence" the PLO does not set forth any borders as to its self-determination, but does reiterate its adherence to the "right of return". At the time, the PLO's representative in France, Ibrahim Soussa, revealed the PLO's stance in an interview with Swiss TV (November 1988): "In Algiers we proclaimed a Palestinian state on the entire territory of Palestine...."

Summary

In view of the background provided above, it is no wonder that the PLO's "proclamation of independence" reaches back to the basis to Arab summit resolutions.

Accordingly, it would seem that the real significance of the Algiers resolutions is reflected in remarks by Abdallah Khourani, a member of the PLO Executive Committee (Al-Akhbar, 21 November 1988): "...The proclamation of the Palestinian state is the first step toward obliterating the new Zionist Fascist state...."

CONTEMPORARY MIDEAST BACKGROUNDER

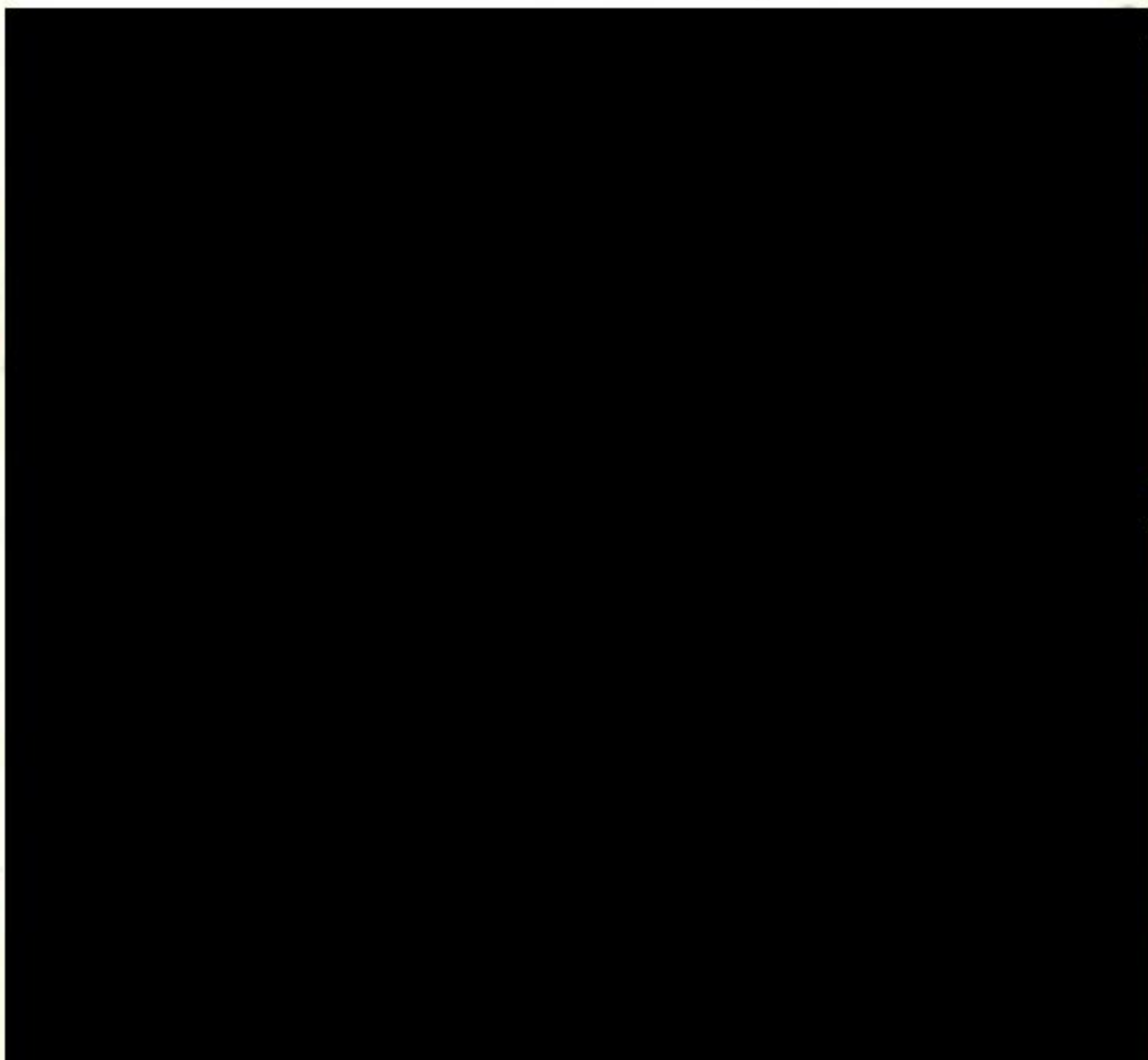
Pet

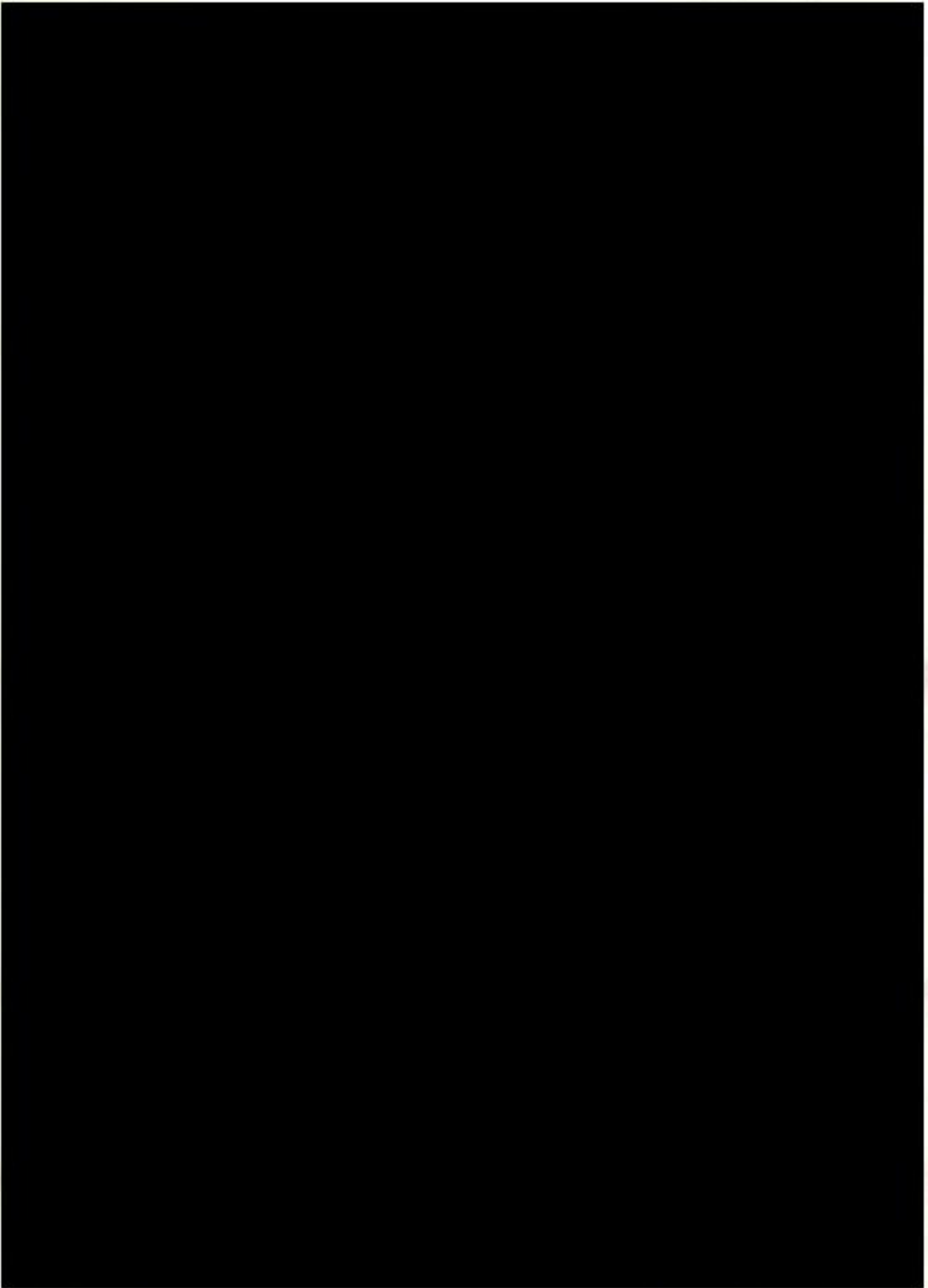
to:

date: December 1988

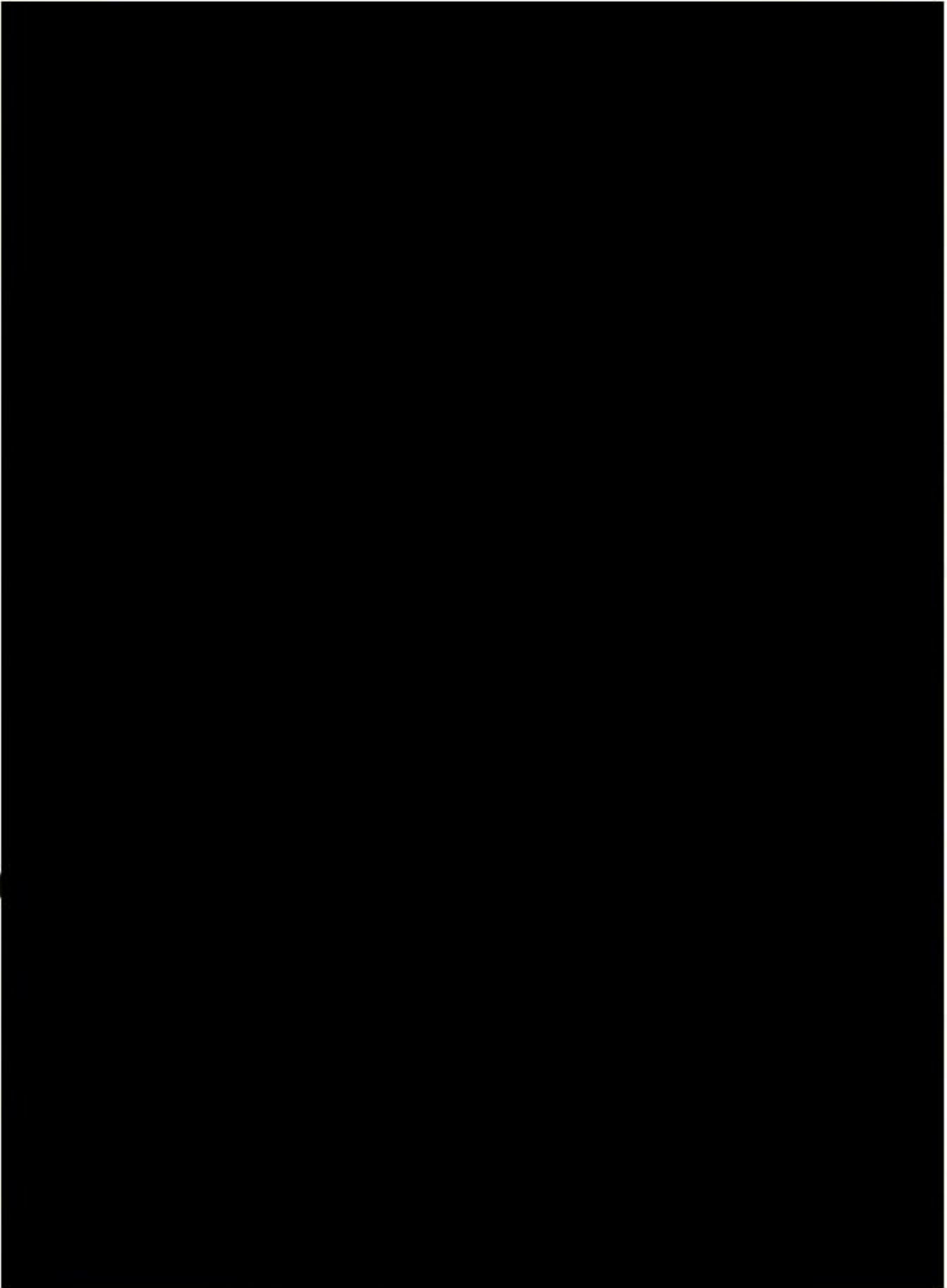
BACKGROUNDER No. 253

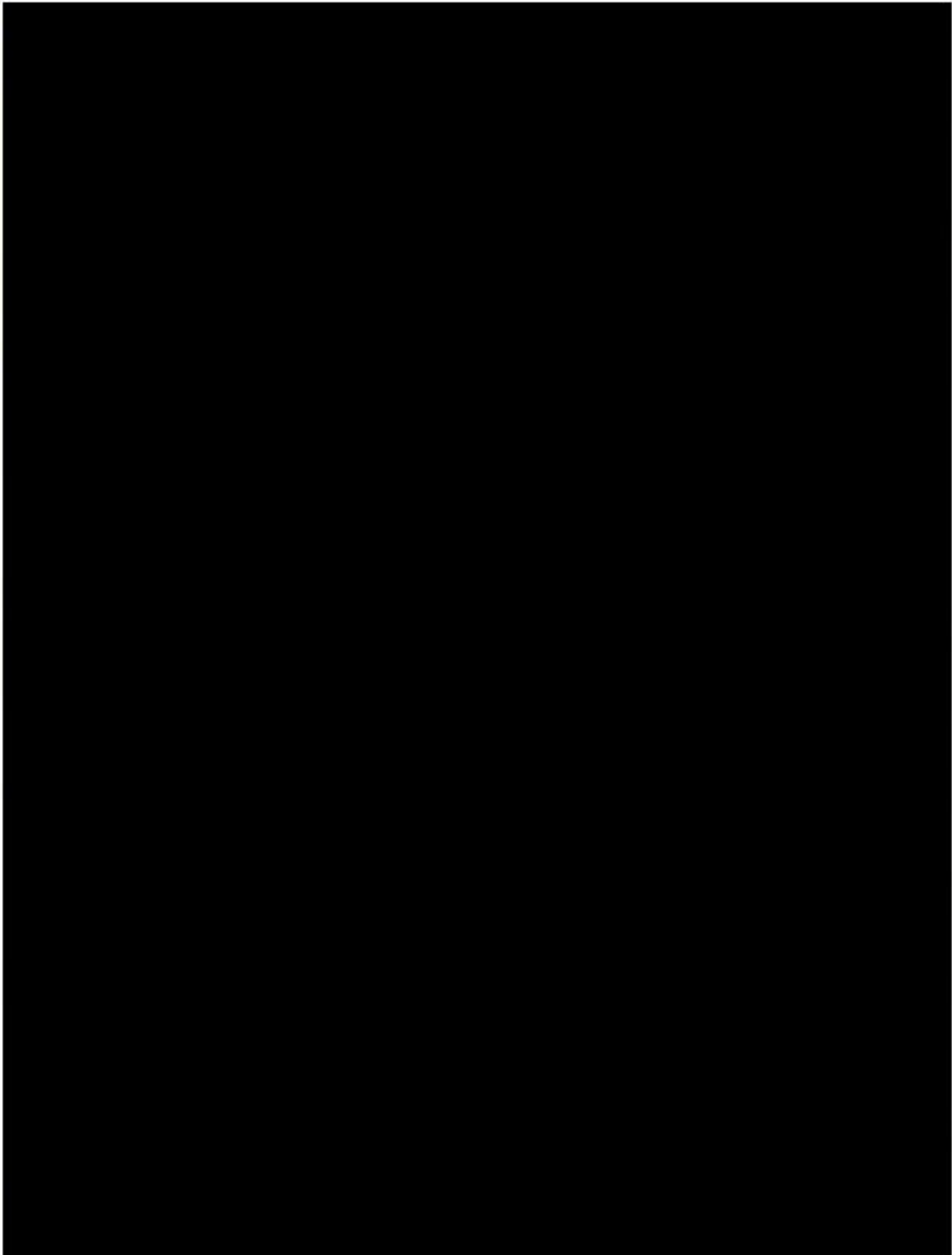
**The PLO, between the 19th PNC in Algiers
and the UN General Assembly in Geneva**

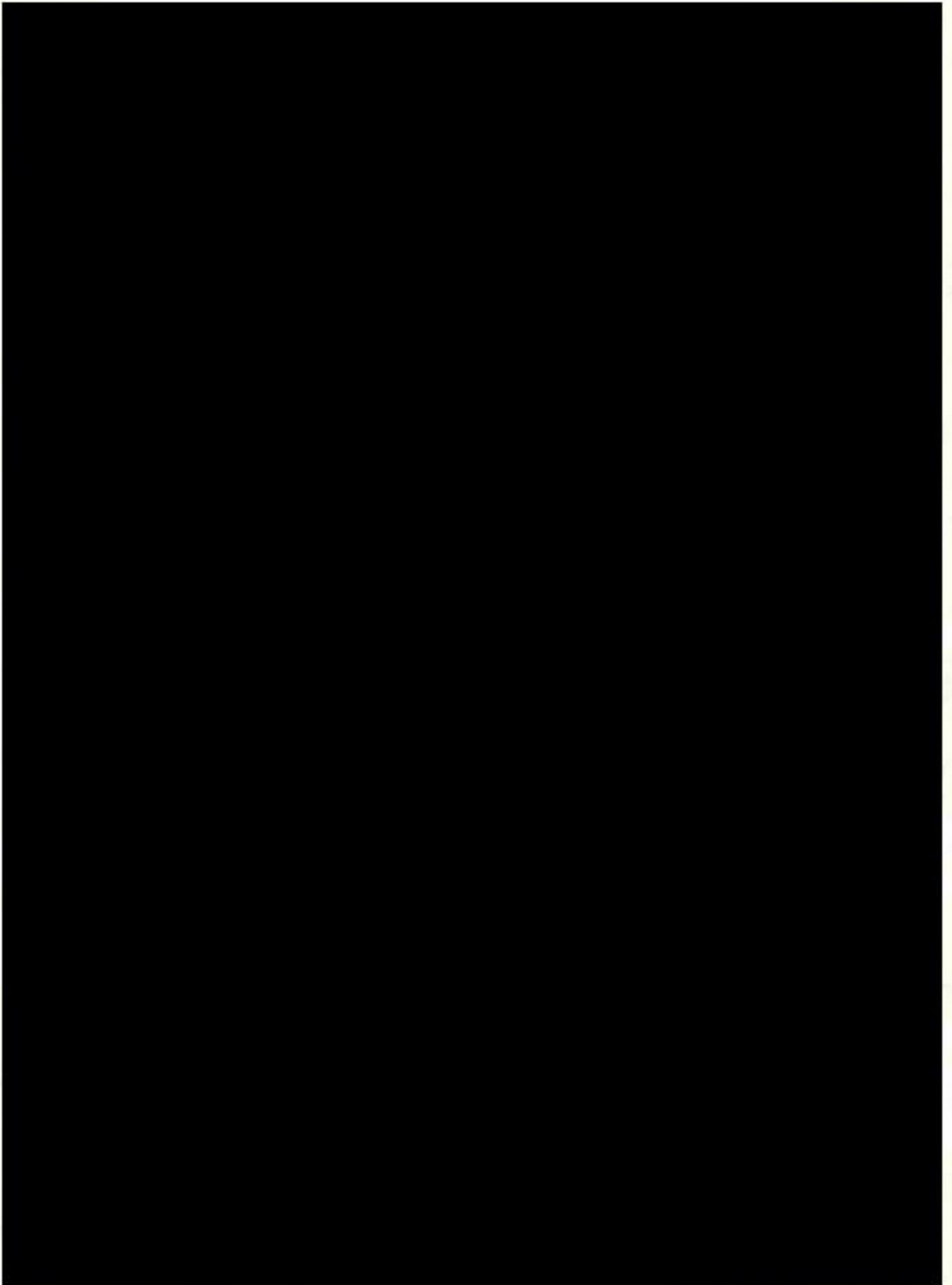

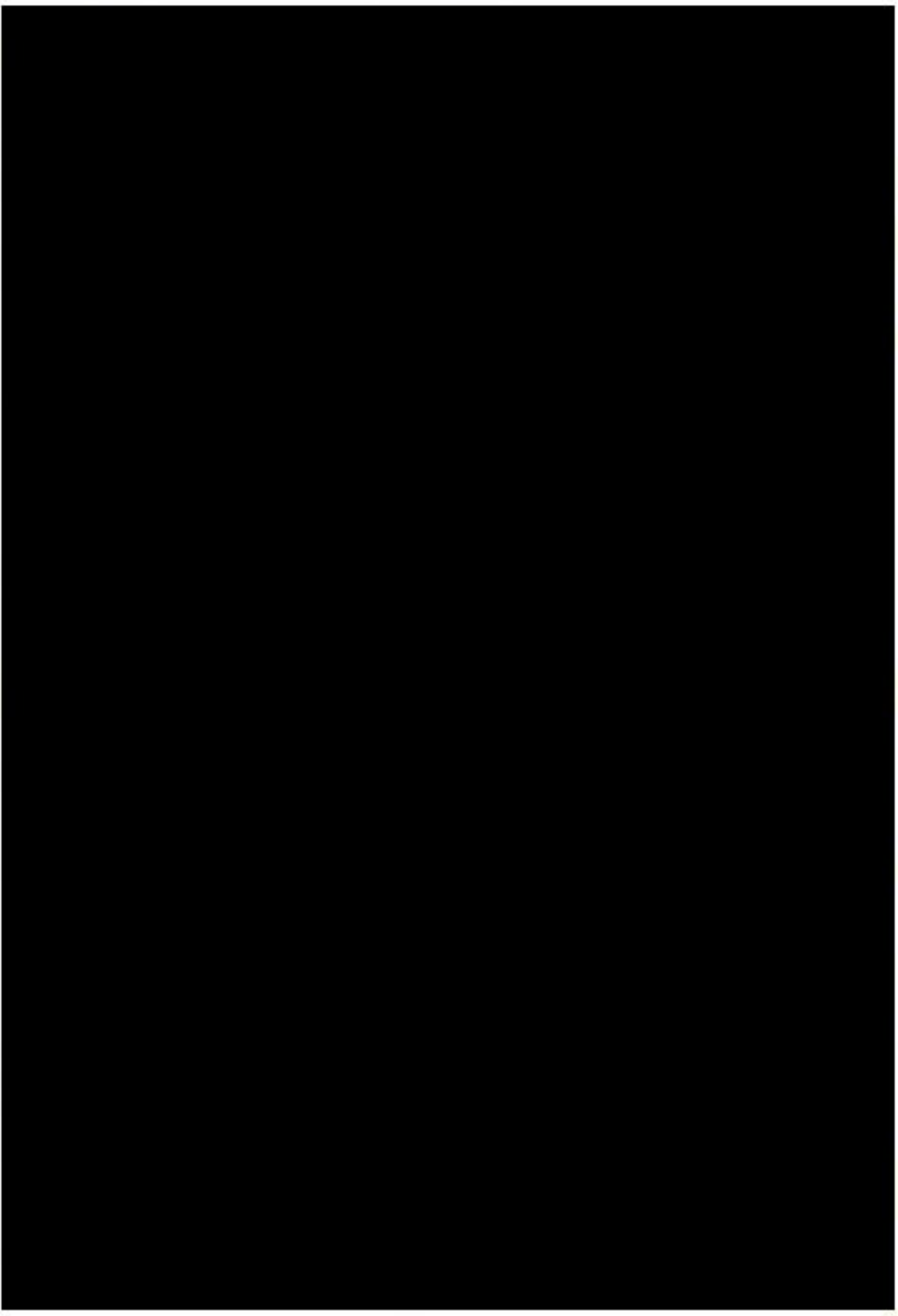

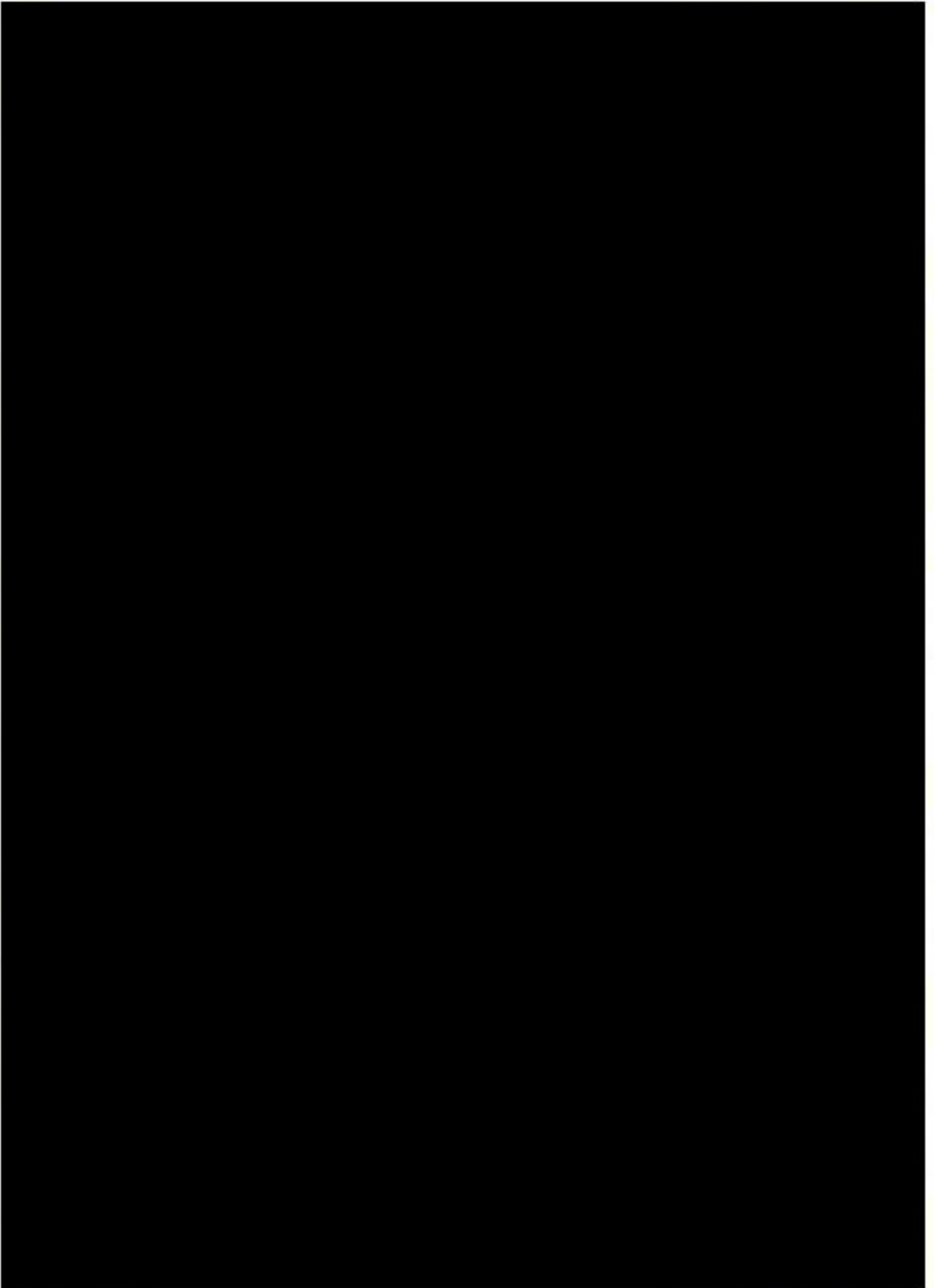

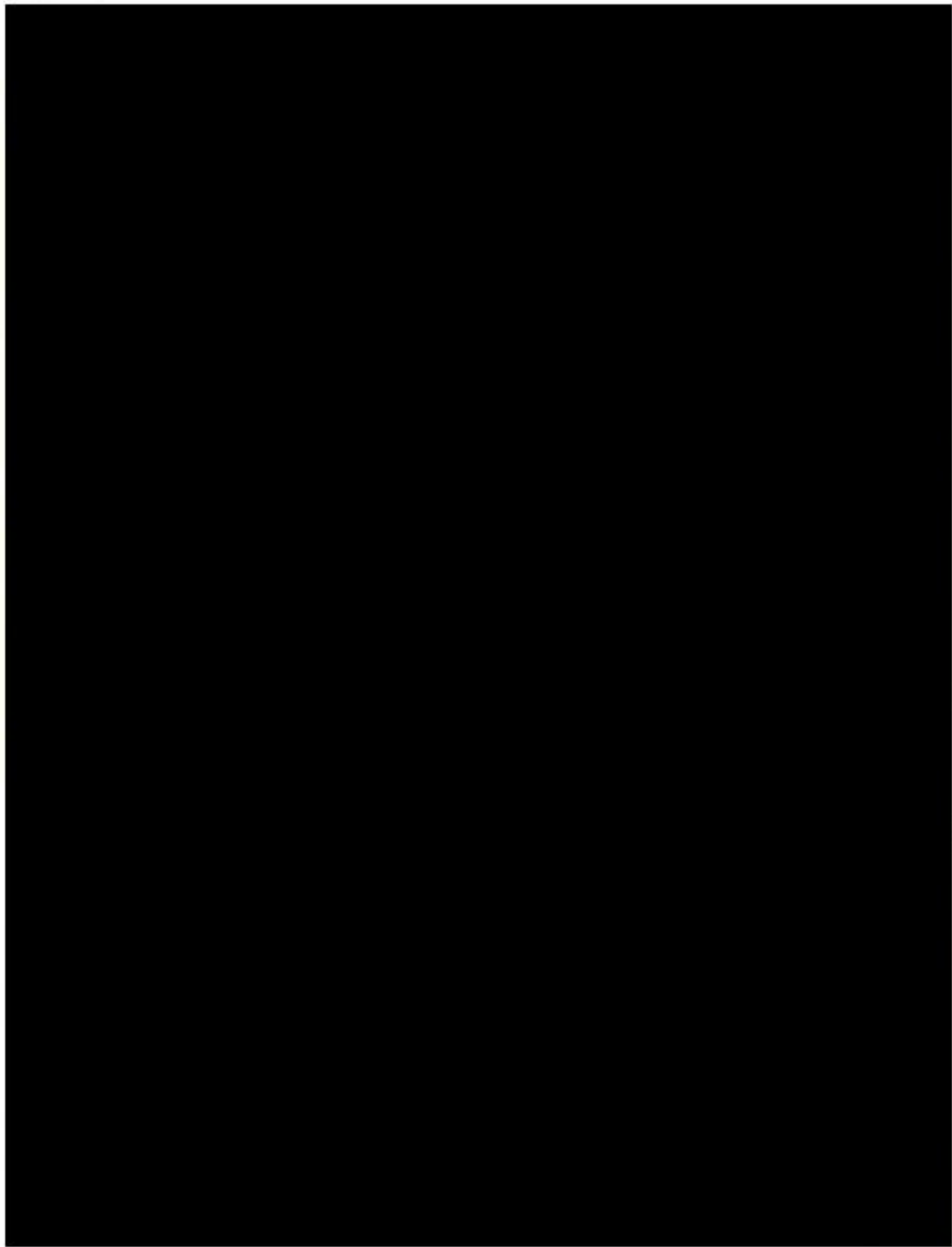

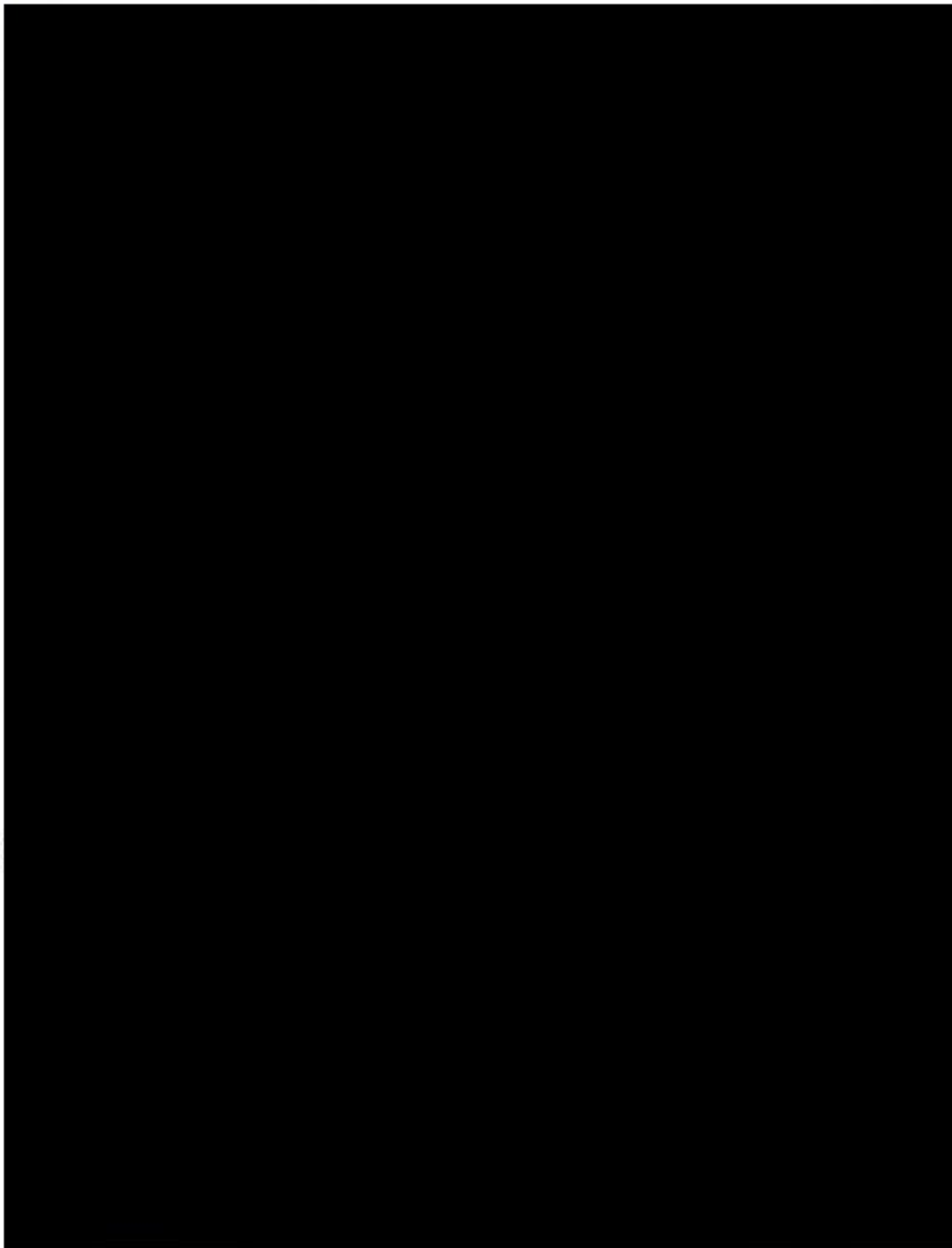

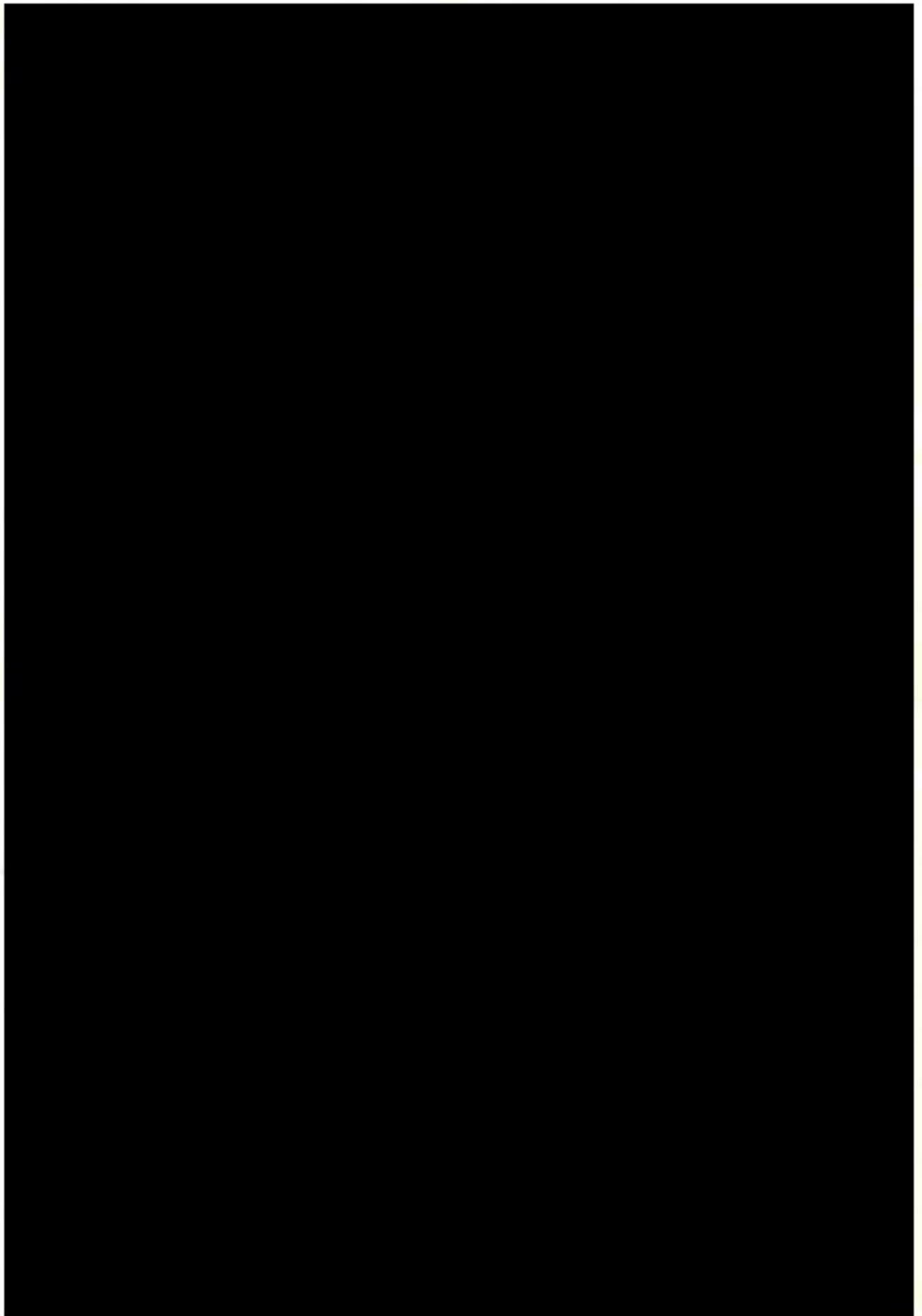

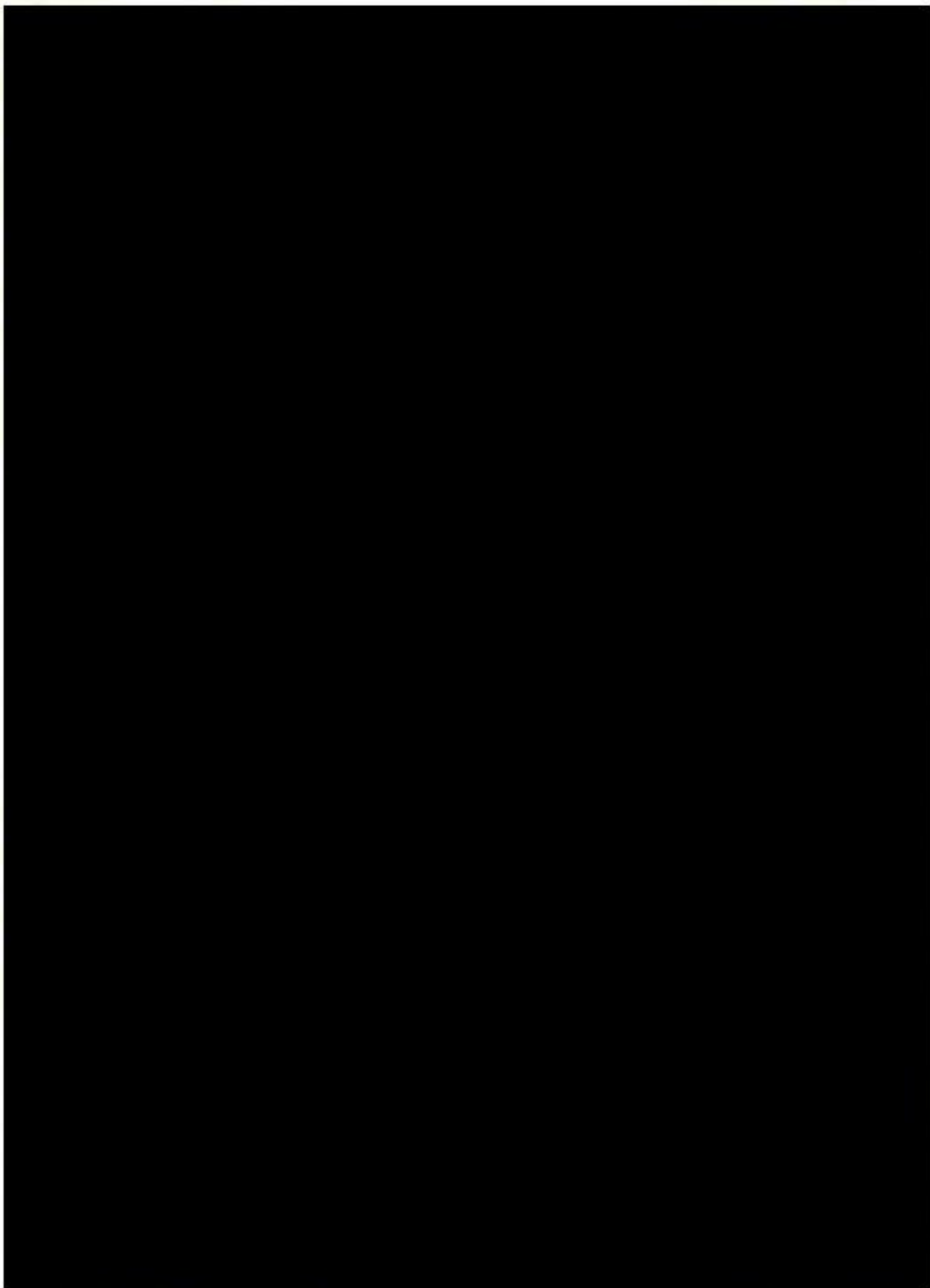

P.N.C. RESOLUTIONS

A. Destruction of Israel

1. "On the morning of 15 November, Palestine entered its land and its history, and Israel departed from the land to which it does not belong and from the history that it did not create.... The first indications attest that the Zionist cancer in Palestine is consuming itself or that [the Zionists] prefer Palestine to be their last Massada... Palestine, whose shape resembles that of a dagger, does not know the meaning of partition, and what we are talking about now -- our independence -- is not partition of the dagger, but rather a penetration of the soil of the homeland".

(Ahmed abdel Rahman, editor of PLO organ *Falastin a-Thawra*).

2. "In Algiers we proclaimed a Palestinian State on the entire territory of Palestine".

(Ibrahim Souss, PLO representative in Paris, on Swiss television, 20 November 1988).

3. "I am fighting Israel. I will continue to fight the Israeli occupation because they are occupying my country.... I will fight them with arms, I will continue to fight them with arms until they withdraw from Palestine".

Farouk Kadoumi, head of the Political Department of the PLO, BBC World Service, 29 November 1988

4. "We will continue all forms of struggle within the borders of all of historical Palestine until the Palestinian state is established on liberated Palestinian soil with its capital in Jerusalem. Until that time, the armed struggle will not cease".

Nabil Sha'at, a senior advisor to Arafat, in *Kuwaiti A-Siyassa*, 24 November 1988.

5. "Our enemy stole all our land and he is the one who must now make a concession on something that, in his opinion, is his right. Of course we do not recognize this right. There is no way we shall recognize our enemy's right to any parcel of Palestinian soil.

(Abu Iyad [Salah Khalef] in the Fatah paper *Al-Sakhra* (Kuwait), 18 October 1988)

6. The partition of Palestine is an aggression against the right of the Palestine people in its homeland".

(Abdel Hamid Sayegh, speaker of the PNC, in *Al Khaqiqa* (Egypt), 19 November 1988)

B. Validity of the Palestine National Covenant and the Stage-by-Stage Doctrine

1. "We in the PLO make a clear distinction between the charters and the political program, since the first [the charters] include the permanent strategic approach while the second includes the stage-by-stage approach".

Ahmad Sidki al-Dejani [Abu Tayeb], member of the education and culture committee of the PLO executive, in the Saudi *Ukaz*, 22 November 1988

2. "The decisions of the 19th PNC were meant to create a mechanism for the PLO's stage-by-stage plan, and, in effect, constitute a development thereof".

Abu Iyad in *Al-Yawm al-Saba*, 28 November 1988

3. "We have called for an incremental program for which we would set up the state on every part of the Palestinian territory and we know that they took Palestine from us inch after inch...". To the question, will you get it

back inch after inch, the answer was: "I say we will return the Palestinian State to the soil of Palestine". Turn off your tape recorder, because I won't discuss forbidden questions with you".

(Abu Iyad, *Al-Watan al-Arabi* (Paris, 2 December 1988).

C. Recognition of Israel and Acceptance of Resolutions 242 and 338

1. "There's a great difference between official recognition of Israel and acceptance of Resolutions 242 and 338. Accordingly, I don't believe the Palestine National Council recognized Israel".

(George Habash, head of the Popular Front for the Liberation of Palestine, Reuters, Algiers, 16 November 1988)

2. "According to the text adopted, Resolution 242 is inadequate as a basis for an international conference and additional points must be added, namely, the Palestinian people's right to self-determination and establishment of its state. The entire PNC rejects recognition of Resolution 242.

(Farouk Kadoumi, *A-Siyassa* [Kuwait] 19 Nov. 1988)

3. "We said [at the PNC] that the parties to the conflict must take part in an international conference, including Israel...[and] that the Security Council has to adopt security arrangements for all the states in the region, including Israel. This is not recognition of Israel; it is de facto recognition of something that exists on the ground. It should not be interpreted as if we accept it or are happy about it. *De jure* recognition would be

recognition of Israel's right to exist.... None of us will accept the conditions of the United States or anyone else. We have not concluded the armed struggle.

(Abu Iyad, *Al-Yawm a-Saba*, 28 November 1988)

4. "The acceptance of Resolution 242 in the [PNC's] political declaration, from which the Palestine Liberation Front demurred, means no more than a Palestinian willingness to enter into a political struggle supported by the friends of the Palestinian people and the Arab nation. It does not signify a recognition of Israel's right to exist."

(Abul Abbas, member of the PLO executive and general secretary of the Palestine Liberation Front, Kuwaiti News Agency, 5 December 1988)

5. "The Israeli position is known in advance. But the United States wants direct Palestinian recognition of Israel, and under no circumstance will this be forthcoming, because it isn't logical for the victim to recognize the murderer".

(Abu Iyad, *Al-Ittihad* 23 November 1988)

D. On Terrorism

1. "We are fighting with every tactical means. Our political activity is of no value unless protected by the rifle. We have not concluded the armed struggle".

(Abu Iyad, in *Al-Watan al-Arabi*, 1 December 1988)

2. "Every spot in the homeland where there is no uprising is open and available to our fighters for conducting military operations".

(Abu Iyad, Al-Yamama (Saudi Arabia) 16 Nov. 1988)

3. "The occupation is terrorism and then we are defending ourselves. This is self defence. We use all our means in order to uproot the Israeli occupation and continue to do that".

(Farouk Kadoumi, BBC World Service, 29 Nov. 1988)

זרקור למזרח התיכון

תאריך:

אל: ח"כ ז'לצ'מן (תנ"י)

נושאי מוקד

אינדקס נושאי וכרונולוגי מעודכן עד 1.1.1988

1. ניתן לקבל זרקורים קודמים להשלמת הקובץ שבידך, על-פי בקשתך ללא תשלום.
2. הזרקור יוצא גם בשפות אנגלית, ספרדית, צרפתית וגרמנית.
3. נודה לך אם תשלח/י לנו דף זה כהיזון חוזר אשר יסייע לנו מאוד בעבודתנו. (לכתובת: מרכז ההסברה, מח' המעקב, ת.ד. 13169, ירושלים 91131)

☐ הזרקור משמש לי כחומר רקע.

☐ הזרקור מועיל לי לעבודתי.

☐ אבקש למחוק אותי מרשימת התפוצה.

אבקש לשלוח לי את הזרקורים הבאים, שמספריהם: _____

הערות נוספות וביקורת: _____

שם וכתובת הקורא: _____

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-538 933/4

ת.ד. 13169 ירושלים

אינדקס נושאי על פי סדר הא"ב

אחדות ערבית	זרקורים: 82,94-כרך 10; 8,17,27-כרך 11; 14,18,19,83,87,88,90-כרך 12
אש"פ	יירדן - זרקורים: 5,40,41,69,77,78-כרך 12; 32,48,83-כרך 10 10-כרך 11; 78,88-כרך 10 טרור בינלאומי - זרקורים: 64,70,75,84,85-כרך 12; 68-כרך 11 ברה"מ - זרקורים: 8,50,51,75-כרך 12; 23,26,38,46,62,81-כרך 11 הגדרה עצמית - זרקורים: 11,29,44,47-כרך 12; 13,18,33,42,67,91-כרך 10 4-כרך 11; 5,8,14,36,47,62,68,79,86,93-כרך 10 יצוג הפלסטינים - זרקורים: 11,32,53,54,59,69,89-כרך 12; 65,82,99-כרך 11 לבנון - זרקורים: 57,79-כרך 12; 44,78,80-כרך 11; 37,78,88-כרך 10 מיניפלסטין - זרקורים: 3,29,44,47,57,61,89-כרך 12; 56,76,100-כרך 11 מעמדו הבינעריבי - זרקורים: 4,22,58,70,80,87,89-כרך 12; 31,47,55,66,79-כרך 10 11,12,22-כרך 11; 58,66,78,88-כרך 10
בחרין	הסבך הפנימי - זרקור: 35-כרך 10
ברה"מ	סוריה - זרקורים: 7,27,74-כרך 12; 34,35,59,72,98-כרך 11 אש"פ - זרקורים: 8,50,51,75-כרך 12; 23,26,38,46,62,81-כרך 11 לוב - זרקורים: 9,10,45,46,76-כרך 12; 51-כרך 11; 84-כרך 10 המזרח"ת - זרקורים: 65,85-כרך 10 יירדן - זרקורים: 73-כרך 11; 52-כרך 10 כווית - זרקור: 58-כרך 11 לבנון - זרקור: 46-כרך 11 סעודיה - זרקורים: 48,63-כרך 12 עיראק - זרקורים: 3,24,90-כרך 11; 90-כרך 10 צפון-תימן - זרקורים: 61-כרך 11; 35-כרך 10 רד"ת - זרקורים: 12-כרך 12; 63-כרך 11; 35-כרך 10
הסבך המזרח תיכוני	זרקורים: 14,18,19,34,37,38,42,56,64,83,87,88,90-כרך 12
טרור בינלאומי	זרקורים: 37,39,64,70,71,72,84,85-כרך 12; 68-כרך 11
יירדן	אש"פ - זרקורים: 5,40,41,53,61,69,77,78-כרך 12; 10,32,48,83-כרך 11; 78,88-כרך 10 ברה"מ - זרקור: 73-כרך 11 מדיניות בינערבית - זרקורים: 21-כרך 12; 5,6-כרך 11; 52-כרך 10 סוריה - זרקור: 41-כרך 11 עיראק - זרקור: 6-כרך 11 תהליך השלום - זרקורים: 21-כרך 12; 75-כרך 11
ישראל	אינטרסים איסטרטגיים של המערב - זרקורים: 55,81,82-כרך 12; 86-כרך 11 אסטרטגיה של גבולות בטוחים - זרקורים: 24-כרך 12; 88-כרך 11 התנחלויות - זרקור: 75-כרך 10 ירושלים - זרקור: 60-כרך 10
כווית	ברה"מ - זרקור: 58-כרך 11 הסבך הפנימי - זרקור: 54-כרך 11; 35-כרך 10
לבנון	אש"פ - זרקורים: 44,78,80-כרך 11; 37,78,88-כרך 10 ברה"מ - זרקור: 46-כרך 11 הסבך הפנימי - זרקורים: 57,60-כרך 12; 45,77,80,90-כרך 11; 37,67-כרך 10 סוריה - זרקורים: 20,23-כרך 12; 85-כרך 11; 37-כרך 10
לוב	מדיניות בינערבית ואפריקנית - זרקורים: 19,20,21,70,71,72-כרך 11; 91-כרך 10 הסבך הפנימי - זרקורים: 30,31,72,73-כרך 12; 92-כרך 10 ברה"מ - זרקורים: 9,10,45,46,76-כרך 12; 51-כרך 11; 48-כרך 10 מרוץ החימוש - זרקורים: 76-כרך 12; 27*-כרך 11; 69,84-כרך 10

לובי ערבי	- זרקורים: 65,66 - כרך 12
מאע"מ	- סכסוכים בין מדינות - זרקורים: 88,90 - כרך 12; 60,94 - כרך 11; 35 - כרך 10
מפרץ	- סכסוכים טריטוריאליים - זרקורים: 15,86,88 - כרך 12; 92,93,94 52,53,60 - כרך 11; 35 - כרך 10 - עובדים זרים - זרקור: 90 - כרך 12; 97 - כרך 10
מצרים	- הסבך הפנימי - זרקורים: 43 - כרך 12; 95,96,97 - כרך 11; - מירוף החימוש - זרקורים: 90 - כרך 12; 95,96,97 - כרך 11; 69 - כרך 10 - סודאן - זרקורים: 86,91 - כרך 12; 57 - כרך 10
סודאן	- זרקור: 91 - כרך 12; 57 - כרך 10
סוריה	- ברה"מ - זרקורים: 7,27,74 - כרך 12; 34,35,59,72,98 - כרך 11 - הסבך הפנימי - זרקורים: 1,2,6,33,35,36,39 - כרך 12; 1,2,37,64,74,101 - כרך 11 - ירדן - זרקורים: 41 - כרך 11 - לבנון - זרקורים: 20,23 - כרך 12; 85 - כרך 11; 37,71 - כרך 10
סעודיה	- הסבך הפנימי - זרקורים: 16,17,66 - כרך 12; 30,40,50 - כרך 11; 19,53 - כרך 10 - ישראל - זרקורים: 62,66 - כרך 12; 28,57 - כרך 11 - מדיניות בינערבית - זרקורים: 48,49,63 - כרך 12; 39,57 - כרך 11; 19,35,63 - כרך 10 - מירוף החימוש - זרקורים: 90 - כרך 12; 28,29,30 - כרך 11; 69,70 - כרך 10 - נפט - זרקורים: 90 - כרך 12; 50 - כרך 11; 34,38,42 - כרך 10 - תכנית פאחד - זרקורים: 57 - כרך 12 - ברה"מ - זרקורים: 48,63 - כרך 12 - צפון-תימן - זרקורים: 49,88 - כרך 12; 61 - כרך 11
עובדים זרים	- זרקור: 89 - כרך 12; 52 - כרך 11; 97 - כרך 10
עיראק	- ברה"מ - זרקורים: 3,14,24,90 - כרך 11; 90 - כרך 10; - הסבך הפנימי - זרקורים: 13,52,85 - כרך 12; 15,43,70,71,87 - כרך 11; 45 - כרך 10 - ירדן - זרקור: 6 - כרך 11 - ישראל - זרקורים: 24 - כרך 11; 90 - כרך 10 - מדיניות בינערבית - זרקורים: 87,88 - כרך 12; 48,77,90 - כרך 10 - מירוף החימוש - זרקורים: 89 - כרך 12; 3,24,25 - כרך 11; 69,72,95 - כרך 10
פלסטינים	- טענת אש"פ ליצוג - זרקורים: 11,32,53,54,59,69,78,89 - כרך 12; 65,82,99 - כרך 11 - סדר עדיפויות של המערב - זרקורים: 87 - כרך 12; 49,84 - כרך 11; 34,38,42,48,63,76,96 - כרך 10 - פרופסורים בארה"ב - זרקור: 28 - כרך 10
צפון תימן	- ברה"מ - זרקור: 61 - כרך 11; 35 - כרך 10 - הסבך הפנימי - זרקורים: 25,26,28 - כרך 12; 69 - כרך 11 - סעודיה - זרקורים: 49,88 - כרך 12; 61 - כרך 11
רד"ת	- הסבך הפנימי - זרקורים: 67,68 - כרך 12 - ברה"מ - זרקורים: 12 - כרך 12; 63 - כרך 11; 35 - כרך 10
תפיסת ההסדר הכולל	- זרקורים: 14,18,19,80,87,88 - כרך 12; 7,16 - כרך 11; 10,11,26,31,42,46,53,81,83,89,96 - כרך 10

- אינדקס כרונולוגי - נא עבור לדף הבא

נושא הזרקה
אליהם חתום

(לג' שנת ה'תש"ח)

מספר הזרקה
תאריך

המבוך הפנים-סודאני (המשך) 2/11	03-1988	91- כרך 12
כלכלת המזנה"ת	02-88	90
אירועי יו"ש וחבל עזה	01-88	89
אחדות ערבית - מיתוס ומציאות (II)	25-12-1987	88
אחדות ערבית - מיתוס ומציאות (I)	25-11-87	87
המבוך הפנים-סודאני	08-11-87	86
עוד על טרור בינלאומי בחסות מדינות (חלק 9)	11-10-87	85
תפקיד אש"פ בטרור הבינלאומי (חלק 8)	30-08-87	84
הסבך המזרח-תיכוני (חלק 10)	22-07-87	83
יחסי ישראל-ארה"ב - מימדי שתה"פ הבטחוני (חלק 3)	18-06-87	82
יחסי ישראל-ארה"ב - מימדי שתה"פ הבטחוני (חלק 2)	14-05-87	81
אש"פ והעולם הערבי (חלק 16)	26-03-87	80
מעמדו של אש"פ בזירה הבינערבית (חלק 15)	27-01-87	79
עוד על יחסי ירדן - אש"פ (חלק 11)	31-12-1986	78
מהות היחסים בין ירדן לאש"פ (10)	25-11-86	77
הקשר הלובי-סובייטי (חלק 7)	29-10-86	76
הקשר אש"פ - הגוש הסובייטי (חלק 10)	21-09-86	75
הקשר הסורי-סובייטי (חלק 8)	31-08-86	74
הסבך הפנימי הלובי	30-07-86	73
הסבך הפנימי הלובי וזיקתו לטרור הבי"ל	04-07-86	72
עוד על שורשי הטרור הבי"ל	28-05-86	71
שורשי הטרור הבינלאומי	06-04-86	70
טענת אש"פ לייצוג הפלסטינים - הדימוי והמציאות	11-03-86	69
עוד על הסבך הפנימי בדרום-תימן	11-03-86	68
הסבך הדרום-תימני	11-02-86	67
הקשר הסעודי וגישת ארה"ב כלפי המזח"ת (חלק 2 - אקדמאים)	30-01-86	66
הקשר הסעודי וגישת ארה"ב כלפי המזח"ת (חלק 1 - המומחים)	11-12-1985	65

השלכות מדיניות של פרשת "אקילה לאורו"	11-11-85	64-כרך 12
מדיניות סעודית ואיטרסים אמריקאיים במזה"ת	22-10-85	63
עמדתה של סעודיה כלפי השלום	08-10-85	62
אש"פ והתחליף המדיני	27-08-85	61
הסבך השיעי בלבנון	18-08-85	60
אש"פ ואוניברסיטת ביר-זית	24-07-85	59
תפקיד אש"פ בפוליטיקה הבינערבית	14-07-85	58
סבך היחסים בין השיעים לאש"פ בלבנון	04-07-85	57
משטרים ערבים והפוליטיקה המזתית	02-07-85	56
אישורו מחדש של הקשר האסטרטגי בין ישראל לארה"ב (החלק הנעלם של הנוסחה)	23-06-85	55
תפקידה של המועצה הלאומית הפלסטינית (המל"פ) באש"פ	09-06-85	54
אש"פ והתביעה לייצוג הפלסטינים	03-06-85	53
הסבך הפנימי העיראקי	28-04-85	52
הקשר אש"פ-הגוש הסובייטי והטרור הבנ"ל (9)	08-04-85	51
הקשר ברה"מ - אש"פ	02-04-85	50
עוד על תפקידה של סעודיה בפוליטיקה המזתית (דגש על יחסי סעודיה-צפון תימן)	24-02-85	49
תפקידה של סעודיה בפוליטיקה המזתית	07-02-85	48
אש"פ נתון למרותו של ערפאת - נצחון למתינותו (נספח לזרקור 44-כרך 12)	24-01-85	47
עוד על הקשר הסובייטי-לובי (6)	10-01-85	46
הקשר הסובייטי - לובי (5)	03-01-85	45
אש"פ - תפנית לעבר מתינות ?	23-12-1984	44
הסבך הפנימי במצרים (הקופטים)	28-11-84	43
תחליף השלום ומערכת המזרח-תיכונית	15-11-84	42
יחסי ירדן-אש"פ בעיני ירדן ואש"פ	25-10-84	41
יחסי אש"פ-ירדן לאחר טריפולי	09-10-84	40
הטרור והמשטר הסורי	02-10-84	39
קווים מנחים לפוליטיקה המזתית	12-09-84	38
הטרור הבינלאומי והפוליטיקה המזתית	26-08-84	37

36-כרך 12	13-08-84	-עוד על הסבך הפנים-עלאווי
35	01-08-84	-הסבך העלאווי בסוריה
34	01-07-84	-המערכת המזרח תיכונית בת-זמנו
33	22-05-84	-בסיס הכוח הצבאי של אסד
32	17-05-84	-אש"פ לאחר טריפולי וטענתו לייצוג הפלסטיני
31	02-05-84	-גורמי איי-ציבות פנימית בלוב (כלכלה)
30	26-04-84	-גורמי איי-ציבות פנימיים בלוב
29	10-04-84	-אש"פ של ערפאת לאחר טריפולי - המהות המדינית
28	27-03-84	-הסבך הפנימי בצפון-תימן
27	15-03-84	-הקשר הסובייטי-סורי (חלק 7)
26	29-02-84	-הסבך הפנימי בצפון-תימן (חלק שני)
25	14-02-84	-הסבך הפנימי בצפון-תימן - הגורם השיבטי (חלק ראשון בסידרת)
24	05-02-84	-אסטרטגיה של גבולות בטוחים (בזמן שלום) ההיבט האיזורי
23	18-01-84	-תפקיד לבנון באסטרטגיה הלאומית הסורית
22	27-12-1983	-אש"פ לאחר טריפולי (ההיבט האיזורי)
21	30-11-83	-מדיניות המלך חוסיין ותהליך השלום - נק' מבט אזורית
20	15-11-83	-לבנון ורעיון "סוריה הגדולה" (המשך לזרקור 85, כרך 11)
19	02-11-83	-המערכת המזרח-תיכונית (המשך לזרקורים 14-18)
18	24-10-83	-המערכת המזרח-תיכונית (המשך לזרקורים 14)
17	10-10-83	-גורמי איי-ציבות פוטנציאליים בסעודיה (המשך 16)
16	04-10-83	-גורמי איי-ציבות פוטנציאליים בסעודיה
15	20-09-83	-סכסוכי גבול באיזור במפרץ הפרסי
14	12-09-83	-המערכת המזרח-תיכונית (לאור עמדות מערביות כלפי הסכסוך הישראלי - ערבי)
13	06-09-83	-הסבך הפנימי בעיראק - הכלכלה
12	04-09-83	-הקשר ברה"מ - רד"ת (חלק שני בסידרת)
11	02-08-83	-אש"פ והטענה לייצוג הפלסטינים (חלק 4)
10	18-07-83	-הקשר הלובי - סובייטי (3 - תהיבט ההסטורי)
09	11-07-83	-הקשר הסובייטי - לובי (חלק 2)

08-כרך 12	28-06-83	-הקשר ברה"מ - אש"פ (חלק 7)
07	16-06-83	-הקשר חסוריסובייטי (חלק 6)
06	08-06-83	-הסבך הפנימי בסוריה (חלק 4 - האחים המוסלמים)
05	17-05-83	-מהות יחסי ירדן - אש"פ
04	10-05-83	-תפקיד אש"פ לאחר ביירות בזירה הבינערבית
03	13-04-83	-הסכמת אש"פ לפתרון של מדינה ביו"ש ובעזה "מיני פלסטיין" - חלק 2
02	06-04-83	-הסבך הפנימי בסוריה - (חלק 3)
01	24-03-83	-הסבך הפנימי בסוריה - (חלק 2) (סוריה לאחר הטבח באל-חמה)
101-כרך 11	15-03-83	-הסבך הפנימי בסוריה - חלק ראשון
100	28-02-83	-הסכמת אש"פ לפתרון של מדינה ביו"ש ובעזה ("מיני פלסטיין") - חלק I מתוך שניים
99	24-02-83	-אש"פ והטענה לייצוג הפילסטינאים (חמשד לזרקורים 82 ו-65)
98	02-02-83	-הקשר חסורי - סובייטי (5)
97	11-01-83	-מירוץ החימוש המצרי - 3
96	04-01-83	-מירוץ החימוש המצרי (לקראת יכולת גרעינית) - 2
95	28-12-1982	-מירוץ החימוש המצרי - 1
94	21-12-82	-מוקדי סכסוך בין מדינות המפרץ (מאע"מ) - 3
93	05-12-82	-מוקדי סכסוך במדינות המפרץ - 2
92	23-11-82	-מוקדי סכסוך בין מדינות המפרץ (מלבד מלחמת איראן-עיראק) - 1
91	16-11-82	-מהות המילים "מולדת" ו"הגדרה עצמית" עפ"י אש"פ
90	18-10-82	-הקשר העיראקי-סובייטי
89	11-10-82	-פוליטיקה ואלימות בלבנון
88	29-09-82	-האסטרטגיה של גבולות בטוחים - ניתוח ביקורתי
87	21-09-82	-הסבך הפנימי בעיראק (חלק שלישי)
86	09-09-82	-ישראל והאנטרסים האינטרסים של המערב
85	05-09-82	-רעיון "סוריה גדולה" - המערבות הצבאית של סוריה בלבנון
84	30-08-82	-שאלת פלסטיין - עניין של עדיפויות
83	23-08-82	-הפלסטינים, ירדן ואש"פ - שאלה של ייצוג (2)

82-כרך 11	20-07-82	-אש"פ ותושבי יהודה ושומרון - שאלת ייצוג
81	13-07-82	-הקשר אש"פ - ברה"מ (6)
80	06-07-82	-הפיצול הפנימי והנוכחות הצבאית בלבנון (בסיס מבצעי הכרחי עבור אש"פ)
79	28-06-82	-מחוייבות העולם הערבי כלפי אש"פ לאור מלחמת לבנון
78	21-06-82	-אש"פ והשיעים העקורים בלבנון (חלק 3)
77	14-06-82	-תהליך המיליטריזציה של ערי לבנון (חלק 2)
76	10-06-82	-האם אפשרי הסדר מדיני בין ישראל לאש"פ ?
75	03-06-82	-התייחסותה הנוכחית של ירדן לישראל
74	20-05-82	-המבוך הפנימי בסוריה - פרשת אליחמה
73	17-05-82	-מהות הקשר ירדן - ברה"מ
72	12-05-82	-הקשר הסובייטי - סורי (חלק 4)
71	27-04-82	-המבוך הפנימי של עיראק (חלק 2)
70	20-04-82	-המבוך הפנימי של עיראק (חלק 1)
69	13-04-82	-המבוך הפנימי של צפון-תימן
68	29-03-82	-שותפיו של אש"פ ותפקידו בטרור הבינלאומי
67	17-03-82	-הגדרה עצמית נוסח אש"פ - עניין של גיאוגרפיה
66	18-02-82	-מידת ההכרה ממנה נהנה אש"פ במזה"ת
65	04-02-82	-ערבים כעובדים מהגרים בא"י שלפני 1948 (מי הם הפלסטינאים ?)
64	20-01-82	-מהות בסיס הכוח של הנשיא אסד (חלק 3)
63	07-01-82	-הקשר רד"ת - ברה"מ
62	31-12-1981	-הקשר אש"פ - ברה"מ
61	22-12-81	-הקשר הצפון תימני - סובייטי - סעודי
60	13-12-81	-אייציות במפרץ - מאע"מ
59	10-12-81	-הקשר הסורי - סובייטי (חלק 3)
58	26-11-81	-הקשר הכווייתי - סובייטי
57	10-11-81	-תוכנית פאהד-סטייה ממדיניותה המסורתית של סעודיה?
56	05-11-81	-האם אש"פ מתמתן ?
55	05-11-81	-המחוייבות הערבית לערך העצמאות הפלסטינית

54-כרך 11	26-10-81	-מוקדי אייציבות במפרץ הפרסי (כווית)
53	15-10-81	-מוקדי אייציבות במפרץ הפרסי (חלק 1)
52	11-10-81	-סכסוכי גבול ומקורות נפט - מוקדי תסיסה במפרץ
51	24-09-81	-הקשר הסובייטי - לובי
50	03-09-81	-איוואק"ס ואפ-15 משופרים - תרומה לאינטרס האסטרטגי של ארה"ב (המשך לדו"חות 28-30,39,40)
49	30-08-81	-הבעיה הפלסטינית - שאלה של סדר עדיפויות (בחירתה של גישת "הבעיה הפלסטינית תחילה")
48	18-08-81	-מחנות יחסי ירדן - אש"פ (המשך לדו"ח מס' 47)
47	16-08-81	-מחוייבות מדינות ערב כלפי אש"פ
46	10-08-81	-מעורבות סובייטית בלבנון (ארגונים לבנוניים, הממשלה המרכזית ואש"פ)
45	06-08-81	-תהליך המיליטריזציה של בירות (חלק 2)
44	30-07-81	-יחסי אש"פ-לבנון (אש"פ, חשיעים וחשלוטון המרכזי)
43	28-07-81	-מקורות תסיסה פנימית בעיראק (המשך לדו"חות 25,45,15)
42	26-07-81	-האם קיים ויכוח פנימי באש"פ על השאלה: מהו שטחה של פלסטין?
41	29-06-81	-מתיחות סוריה - ירדן
40	14-06-81	-גורמי תסיסה פנימית בסעודיה - עמוד תווך מערבי?
39	17-06-81	-היכולה סעודיה לשמש כמתווכת במשבר הטילים הסורי-ישראלי?
38	04-06-81	-הקשר אש"פ - גוש סובייטי
37	27-05-81	-מוקדי תסיסה בבסיס הכוח של אסד
36	21-05-81	-מוקדי מתיחות פנימית בסוריה
35	14-05-81	-ברת"מ - ספקית הנשק הראשית של סוריה (חלק ב')
34	06-05-81	-ברה"מ - בת-ברית אסטרטגית חיונית לסוריה (חלק I)
33	26-04-81	-מחנותו של אש"פ - האם מכשירה את הארגון כשותף ב-מו"מ לשלום?
32	12-04-81	-ירדן ואש"פ - בסיס לאינטרס משותף?
31	05-04-81	-האם משקלו של אש"פ במדיניות הערבית הופך אותו שותף חיוני במו"מ לשלום?
30	01-04-81	-השלכות החימוש המערבי המתוחכם על יציבותה הפנימית של סעודיה ועל מדיניות המערב במפרץ הפרסי (חלק 3)
29	25-03-81	-(המשך) חימוש מערבי לסעודיה

נשק מתוחכם לסעודיה תרומה לשלום ואינטרס המערב?	19-03-81	28- כרך 11
נפט, כלכלה, ומהות האחדות הערבית	09-03-81	27
נשק מערבי ללוב תמורה לאינטרס המערב?	02-03-81	27*
הקשר אש"פ-הגוש המזרחי (סקירה כרונולוגית חלקית)	22-02-81	26
רכש צבאי מערבי נוסף (מלבד צרפת) של עיראק (תרומה ליציבות או אינטרס כלכלי קצר-טווח?)	16-02-81	25
רכש צרפתי כאמצעי לקידום מדיניותה של עיראק (תמורה לאינטרס המערבי)	06-02-81	24
הקשר הסובייטי-אש"פ (סקירה כרונולוגית)	01-02-81	23
משקלו של אש"פ בעיצוב המדיניות הערבית	26-01-81	22
מדיניות חוץ ובטחון של קד'אפי (חלק ג')	19-01-81	21
מדיניות חוץ ובטחון של קד'אפי (חלק ב')	12-01-81	20
מדיניות חוץ ובטחון של קד'אפי (חלק א')	06-01-81	19
אש"פ אינו מתון ואינו קיצוני בענייני הבסיסיים	07-01-81	18
מהותה של אחדות הערבית	21-12-1980	17
בחינת גישת ההסדר הכולל המידי לפתרון הסכסוך	14-12-80	16
אתגריה הפנימיים של עיראק (על רקע מלחמת המפרץ)	05-12-80	15
מדיניות עיראק - תרומה לאינטרס של ברה"מ או של המערב? (על רקע מלחמת עיראק-איראן)	26-11-80	14
מהותו של אש"פ (המשך)	18-11-80	13
מעמדו הבינערי של אש"פ (המשך)	11-11-80	12
מעמדו הבינערי של אש"פ (על רקע המלחמה במפרץ)	04-11-80	11
יחסי ירדן-אש"פ כרמז למעמדו הבינערי של אש"פ	28-10-80	10
מכשלות דיווחי תקשורת המערב על סכסוך ערב-ישראל והמזה"ת	27-10-80	09
בחינת גישתו של המערב למיתוס לאחדות ערבית (על רקע מלחמת איראן-עיראק)	12-10-80	08
בחינת גישת המערב למזה"ת ולסכסוך ערב-ישראל (על רקע מלחמת איראן-עיראק)	07-10-80	07
האוריינטציה העיראקית - נדבך מרכזי במדיניות החוץ של ירדן	29-09-80	06
הכוחות המעצבים את מדיניות החוץ של ירדן (גם כלפי ישראל)	23-09-80	05

מאות אש"פ - האם עונה על ציפיות המערב ?	17-09-80	04-כרך 11
חימוש מערבי לעיראק - אינטרס מערבי ?	07-09-80	03
מוטנציאל חלבוניזציה הטמון במשבר הפנימי בסוריה	02-09-80	02
המימדים הבינעריבי, האזורי והבינושי של הפיצול הפנימי בסוריה	26-08-80	01
גבולות ביטחון - האם חיוניים בזמן שלום?	17-08-80	98-כרך 10
עובדים זרים ערביים-מוקד תסיסה מרכזי במפרץ הפרסי	05-08-80	97
התמקדות בעניין הפלסטיני - תרומה לשלום ולאינטרס המערבי ?	29-07-80	96
סיוע מערבי להתעצמותה הגרעינית של עיראק	22-07-80	95
פיצול פנים-איסלאמי כמוקד תסיסה מרכזי במזה"ת	15-07-80	94
קיצונים ומתונים באש"פ-הבחנה טקטית או אסטרטגית	14-07-80	93
אתגרי פנים קיומיים של קד'אפי	01-07-80	92
מדיניות החוץ והבטחון של לוב	24-06-80	91
מדיניות החוץ והבטחון של עיראק	06-06-80	90
החלטות הפיסגת ה-9 בונציה - תמורה לשלום ?	17-06-80	89
מה מסתתר מאחורי הצהרות תמיכה של מנהיגי ערב בעניין הפלסטיני ובאש"פ ?	30-05-80	88
התעצמותה הצבאית של מצרים	23-05-80	87
למה מתכוון אש"פ כאשר תובע "זכויות לגיטימיות - לאומיות" ?	15-05-80	86
תהליך החימוש של סוריה	02-05-80	85
התעצמותה הצבאית של לוב	01-05-80	84
הפרכת מיתוס מרכזיות הסכסוך ערב-ישראל במזה"ת	25-04-80	83
מיתוס "האחדות הערבית"	24-04-80	82
עמדת ארה"ב כלפי הסכמי קאמפ-דוד	16-04-80	81
מעמדו הבינעריבי של סאדאת - חרם כלכלי?	10-04-80	80
דבקות אש"פ במחותו - חיסול ישראל	28-03-80	79
מעמדו הבינעריבי של אש"פ	25-03-80	78
מדיניות החו"ב של עיראק (אינטרס עיראקי לא פלסטיני)	18-03-80	77
הפרכת הקשר אפגניסטאן - עניין פלסטיני	11-03-80	76
התנחלויות - חיוניותן לגבולות ביטחון	05-03-80	75

74- כרך 10	28-02-80	-המזה"ת בעיני יו.פי.אי. (דו"ח פורים; לא להפצה)
73	25-02-80	-אמינותה הביטחונית של ארה"ב ועתיד המור"מ לשלום
72	21-02-80	-חימוש מערבי לעיראק
71	17-02-80	-צעדי סוריה בלבנון - אינטרס סורי יסודי
70	15-02-80	-חימוש מערבי לסעודיה
69	07-02-80	-נשק מתוחכם לערבים - אינטרס מערבי
68	05-02-80	-אש"פ - דבקות באמנה
67	03-02-80	-פיצול פנימי ובינערי - הגורם למשבר לבנון
66	29-01-80	-מעמד הבינערי של אש"פ והעניין הפלסטיני
65	27-01-80	-מדיניות ברה"מ במזה"ת
64	23-01-80	-לובי ערבי בארה"ב
63	18-01-80	-מדיניות החו"ב של סעודיה-אינטרס סעודי ולא פלסטיני
62	15-01-80	-האמנה הפלסטינית - מהותו (לא מדיניות) של אש"פ
61	19-01-80	-מדיניות ארה"ב במזה"ת
60	08-01-80	-ירושלים - מציאות ומיתוס
59	02-01-80	-סכסוך ערב-ישראל בעיני מימשל ארה"ב
58	28-12-1979	-אש"פ ומעמד הבינערי
57	24-12-79	-מדיניות החו"ב של סודאן
56	12-12-79	-אש"פ - טקטיקת הטרור והדיפלומטיה להשגת המטרה הסופית
55	11-12-79	-(המשך) המפרץ כמקור סכנה לאינטרס המערב במזה"ת
54	10-12-79	-המפרץ כמקור סכנה לאינטרס המערב במזה"ת
53	06-12-79	-גישת המערב למזה"ת ולסכסוך
52	28-11-79	-מדיניות החו"ב של ירדן
51	23-11-79	-ועידת הפיסגה הערבית בתוניס וה"אחדות" הערבית
50	18-11-79	-אש"פ ומעמד הבינערי
49	16-11-79	-תימן כזירת אי-יציבות בינערבית שורשית
48	14-11-79	-מדיניות החו"ב של עיראק
47	11-11-79	-המערב ומהות אש"פ
46	09-11-79	-המזה"ת בעיני המערב

45-כרך 10	07-11-79	-עיראק - אתגרי פנים קיומיים
44	04-11-79	-מצרים מול מדינות ערב
43	28-10-79	-לובי ערבי בארה"ב
42	20-10-79	-הפרכת הקשר נפט - עניין פלסטיני
41	24-10-79	-חימוש מערבי וסובייטי למדינות ערב
40	21-10-79	-חימוש מערבי וסובייטי למפרץ ולחצי האי ערב
39	19-10-79	-א-סימטריה בין תדמית אש"פ במערב לבין מהותו
38	15-10-79	-מדיניות הנפט הסעודית - אינטרסים סעודיים ולא פלסטיניים
37	10-10-79	-משבר לבנון - בעיות יסוד לבנוניות ובינערביות
36	05-10-79	-הזכויות שתובע אש"פ - לגיטימיותו תרומה לשלום ?
35	02-10-79	-אייציות שורשית במפרץ - הסכנה לאספקת נפט
34	20-09-79	-מדיניות אופ"ק - עניין כלכלי ולא פלסטיני
33	16-09-79	-מדיניות החו"ב של סוריה
32	13-09-79	-לוב מוקד תסיסה ואייציות
31	12-09-79	-הסדר-כולל-מידי - ניתוק מהמציאות ומכשול לשלום
30	07-09-79	-לובי ערבי בארה"ב
29	03-09-79	-היחס בין התקשורת ועמדת ארה"ב כלפי ישראל
28	02-09-79	-פרופסורים פלסטיניים בארה"ב - דבקות במטרות אש"פ
27	31-08-79	-חימוש ערבי - שמן למדורת אי-היציבות במזרח הערבי
26	29-08-79	-אמינות ארה"ב במו"מ לשלום ?
25	26-08-79	-המערב ואתגרי חוץ ופנים של עיראק
24	23-08-79	-מגעים עם אש"פ (אינם חוקיים) ומחווים מכשול לשלום
23	22-08-79	-מה מריץ את ארה"ב (לכיוון אש"פ) ?
22	19-08-79	-ברה"מ והחזית המזרחית
21	16-08-79	-המפרץ - אינטרסים שאינם קשורים לסכסוך ערב-ישראלי
20	15-08-79	-למרות מאמץ ארה"ב - אותה גברת (אש"פ) בשינוי אדרת
19	12-08-79	-סעודיה והתעלמות ארה"ב ממורכבות המזרח וקרן אפריקה
18	10-08-79	-תפישת ארה"ב לגבי שטח בטחון - מחקר ועדת החוץ בסנט
17	07-08-79	-יחסי ארה"ב לאור מדיניות לוב ויחסיה עם ברה"מ

נשק מערבי למדינות ערב - שמן למדורת אייציבות במזה"ת	05-08-79	16-כרך 10
מדיניות ארה"ב כלפי אש"פ	02-08-79	15
למה מתכוון אש"פ למרות שאומרים כי התמתן !!	31-07-79	14
מעמדה של מצרים במזה"ת הערבי	29-07-79	13
לובי ערבי בארה"ב	27-07-79	12
ליקויי תפישת ההסדר הכולל-המיידי	24-07-79	11
ליקויי מדיניות ארה"ב והמערב במזה"ת	22-07-79	10
מדיניות חו"ב של עיראק	19-07-79	09
אש"פ - הונאת ההתמתנות	17-07-79	08
מדיניות החו"ב של ירדן	15-07-79	07
מדיניות החו"ב של סוריה	13-07-79	06
לקחי מפגש ערפאת-בראנדט-קרייסקי	11-07-79	05
המערב והקשר: הסדר כולל - פלסטינים - נפט	08-07-79	04
נפט סעודי - מניעים כלכליים ולא מדיניים	04-07-79	03
למה מתכוונים כאשר אומרים "זכויות לגיטימיות - פלסטיניות?"	01-07-79	02-כרך 10

האם שינה אש"ף את עקרונותיו ?

ה"כריסטשן סיונס מוניטור" קובל, במאמר מערכת שלו (31.8.88), על כך שערפאת "במשך שנים... מדבר בכפל-לשון, ער כמה שהוא רק יכול, מכלי לאבר בפועל שליטה על ארגונו המפולג". מטרה נוספת, מלבד אחדות הארגון, שכפל-הלשון המקובל על דוברי אש"ף בא לשרת, הוא יצירת דימוי מתון-לכאורה כמערב. כך אמנם מגדיר יועצו של ערפאת, האני אל-חסן את מטרת "מסמך אבו שריף", שהופץ באנגלית בלבד לעתונאים במהלך פסגת אלג'יר (יוני 1988; ראוין ל"אל-חוארת", לונדון, 2.9.88). יו"ר המועצה הלאומית הפלסטינית, השיח' עבד אל-חמיד א-סאית, אומר לשבועון הלבנוני "א-שיראע" (22.8.88) כי "למסמך אבו שריף היו גרסאות שונות, באנגלית ובערבית, לכן ביקשתי שהוא יתורגם קודם לערבית כהלכה ואז אתייחס אליו... הדעות חלוקות האם מסמך זה עולה בקנה אחד עם האינטרס של העם הפלסטיני". נראה, שאף ניסוח מסמך אבו שריף עצמו טומן בחובו מידה רבה של כפל-לשון (ראה להלן).

דוגמא נוספת לטקטיקה זו נותן אבו אייאר, סגנו של ערפאת. הן בראיון לעיתון הצרפתי "לה זורנל די דימאנש" (14.8.88) והן בראיון ל"מידל איסט מירור" (לונדון, 1.9.88) הוא מבטיח שינויים בעמדת אש"ף ואולם בראיון בערבית, לשבועון התוניסאי "אל-מעריב אל-ערבי" (1.9.88) למשל, הוא מבדיר, כי אש"ף יוצא ביוזמה, "שתהייה בכוחות מכניזם לביצוע התוכנית המדינית בשלבים, התוכנית שאושרה (במועצה הלאומית הפלסטינית - המל"פ) בשנת 1974". הוא אף דוסיף, כי ההתקוממות ביר"ש ובעזה "אינה מבטלת את דרכי המאבק האחרות, לרבות המאבק המזויין".

- נא ראה גם זרקורים: 90, 89, 61, 47, 44, 29, 5, 3 - כ' 12; 100, 91, 76, 67, 56, 42, 33, 18, 13, 4 - כ' 11.

נראה, כי נכזבה תקוותו של בעל הטור סטפן רונפלד ("ושינגטון פוסט", 15.4.88), כי גורבאצ'וב יצליח "לחלץ את ערפאת מהדפוס הישן והמעופש שלו של התחמקויות ומילים מתעתעות".

דר' אשר סאסר, ראש המדור הפלסטיני והירדני במכון שילוח שבאוניברסיטת תל-אביב, מתייחס למאפיין זה בעמדת אש"ף, במחקר שיצא לאור ע"י "מכון ושינגטון למדיניות במזרח הקרוב", תחת הכותרת: "סכנה כפולה: האסטרטגיה של אש"ף בלפי ירדן וישראל" (אנגלית, 1988). "מדיניות ה'כן-ולא' של ערפאת העדיפה באופן שיטתי ערפול בכל הנוגע לשאלות מכריעות". בנאמו במל"פ ה-16 באלג'יר (פברואר 1983), דרש ערפאת מאש"ף "להמנע מסגירת דלתות ולאמץ עמדה גמישה של 'כן-ולא' (לא-עם בערבית, שילוב של 'לא' ו'נעם'; ע"ע 23, 43).

1. אש"ף והחלטות האו"ם

מדיניות הערפול המוכן (open-ended) של אש"ף באה לידי ביטוי מובהק בהצהרותיו באשר לקבלת-איי-קבלה של החלטות או"ם למיניהן, בעיקר אלה של עצרת האו"ם, החל מהחלטת החלוקה (181) מ-1947, דרך סעיף 11 בהחלטת האו"ם, הדן בזכות השיבה של הפליטים לבתיהם (סוף 1948) ועד לחלטת 242 מ-1967.

ערפאת ב"שדר לפלסטינים", ששודר ברדיו אש"ף בבגדאד (8.9.88) אומר, כי "הפתרון הצודק הוא הבטחת זכויותינו הקבועות, הנשענות על הלגיטימיות הבינ"ל המתבטאת בכל החלטות האו"ם, החלטות הפסגה הערביות והחלטות המל"פ". לא רק החלטות הפסגה והמל"פ דוחות או אף סותרות את החלטה 242, אלא גם חלק מהחלטות האו"ם עצמן סותר אותה. לפיכך, לא רק שאין כאן קבלה במשתמע של החלטה 242, אלא אף ערעור החלטה 242 וריקונה מתוכנה. דובר אש"ף, בסאם אבו שריף, אפילו במסמך "המתון" הנזכר, מדבר על קבלת 242 ו-338 "בחלק של החלטות האו"ם האחרות, המכירות בזכויותיו הלאומיות של העם הפלסטיני".

דר' אשר סאסר (שם) מציין את החלטות עצרת האו"ם 3236 מ-1974 כהחלטות מרכזיות לגבי משמעות החלטות האו"ם בעיני אש"ף: "החלטה 3236... היתה מקובלת משום שאין בה כל התייחסות לישראל או לזכות כל מדינות האיזור לגבולות בטוחים ומוכרים. היא אישרה את זכויות העם הפלסטיני להגדרה עצמית לפחות 4 פעמים, כולל סעיף 2: 'כמו כן מאשרת את הזכות הבלתי מעורערת של הפלסטינים לשיבה לבתיהם ולרכושם, מהם גורשו ונעקרו, וקוראת להשבתם' (ע' 11).

זכות השיבה של הפליטים לבתיהם בתוך שטח ישראל מוזכרת בכל החלטות המל"פ, וביתר שאת בימים אלה בכל הצהרות אש"ף, כולל, למשל, בכרוז האחרון של ההנהגה ביו"ש ובעזה, מס' 25 (רדיו אש"ף, בגדאד, 8.9.88), ובמסמך, שהוגש ע"י אש"ף לוועידת הבלמ"ז בניקוסיה ("אל-אתחאד", מאע"ם, 7.9.88), המציין במפורש: "שיבה לבתיר". תאני אליחסן, למשל, מחיל את "זכות השיבה למולדת" גם על הפלסטינים בעלי אזרחות ירדנית ("אל-חואאדת", 2.9.88). ערפאת, בראיון ל"דר שפיגל" ("הארץ", 30.8.88) קובע, כי "הזכות לשיבה... אין לערער אותה וגם אין לשאת ולתת עליה".

החלטת-עצרת אחרת הרלוואנטית עבור אש"ף היא החלטה מ-1975 המגדירה את הציונות כגזענות. "עבור אש"ף, עבור דר' סאסר (שם), היה זה הישג משמעותי במאמץ הכולל לדה-לגיטימציה של ישראל, שהיה פועל-יוצא חיוני של הנסיון להשיג הכרה בינ"ל בזכויות הפלסטינים". מטרת אש"ף בתחום המדיני היא להערכת דר' סאסר, להסיט את המוקד מהצורך

להכיר בישראל (המעגן בשורש הסכסוך - הערת העורך) לצורך לממש את הזכויות הפלסטיניות, וע"י כך, בין היתר, לערער את החלטה 242 כבסיס למר"מ (שם, ע"ע 13, 15, 43, 56). כך, כחסטת מוקד הסכסוך, אכן מגדיר את מטרת המאבק נייר עבודה של מנהיגים מיו"ש ועזה שפורסם ב"לוס אנג'לס טיימס" (12.8.88).

החלטת החלוקה משנת 1947 (מס' 181), המאומצת כיום בלחט כה רב ע"י דוברי אש"ף, לאחר 40 שנות דחייה, מוצגת אמנם כבסיס לגיטימיות הבי"ל, שיש להקמת מדינה פלסטינית, אולם דבקות אש"ף בתכנית השלבים (ראה להלן) ובחלטה 3236 הנזכרת, ובתחשב בגבולות המותווים בהחלטה זו (המצומצמים מגבולות 1967), משבצים את אימוץ החלטת החלוקה היטב בעמדתו הבסיסית של אש"ף כלפי קיום ישראל. אבו אייאד בראיון ל"אל-ביאן" (מאע"ס, 7.9.88) מודה, כי החלטה 181 "מעוררת שאלה חשובה: האם אנו צריכים לקבל את קיומה של ישראל או להשמידה?". אבו אייאד אינו משיב על השאלה. שבועון אש"ף, היו"ל בירושלים, "אל-ביאד א-סייאסי" (3.9.88), מצביע על כוון למחפשי התשובה כאשר הוא מציע לספח למדינה הפלסטינית שתקום גם את הנגב...

דר' נביל שעת', חבר המל"מ, ראש הוועדה המדינית שלה ויועץ של ערפאת למדיניות בי"ל, מביע צער על שהפלסטינים לא הכריזו על מדינה מייד לאחר הפינוי הבריטי ב-1948, שכן "גבולות המדינה הפלסטינית העצמאית הם גבולות פלסטין כולה" (ראיון ל"אל-אחאלי", מצרים, 24.8.88); יו"ר המל"פ, השיח' עבד אל-חמיד א-סאייט, אומר ל"א-שיראע" חלבנוני (22.8.88): "אינו מתנגדים לקבל מדינה שתשתרע על רבע או חצי מהשטח שלנו ואח"כ נדרוש את שאר השטח. אנו לא נוותר על זכותנו לחלק כלשהו מפלסטין". בראיון ל"אל-מדינה" הסעודי (17.7.88) הוא מוסיף: "אש"ף מסכים להקים את המדינה העצמאית על כל חלק מהאדמה הפלסטינית, ביו אם רק בירושלים, יריחו או שכם. הדבר אינו מהווה ויתור על שאר חלקי פלסטין... זו תמצית תורת השלבים..."

על השילוב המשלים של החלטות האו"ם השונות, המאפשר לאש"ף לקיים למעשה את תביעותיו בשלמותן, ללא כל ויתור, עומד גם יו"ר הוועדה המשפטית המצרית, המייעצת לאש"ף, שחוקמה ע"י ממשלת מצרים, דר' מופיד שיחאב, ראש המחלקה למשפט בי"ל באוניב' קהיר (אל-אחראם הבי"ל 20.8.88). על ההכרזה על הקמת מדינה פלסטינית להשען לדעתו "בראש ובראשונה על החלטת החלוקה, וכן על החלטות רבות שקיבלה העצרת הכללית של האו"ם אשר מדגישות את זהות העם הפלסטיני ואת זכויות היסוד שלא ניתן לוותר עליהן... בנוסף להחלטות אחרות של מנגנוני האו"ם... המדגישות את זכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית".

2. זכות ההגדרה העצמית ואסטרטגיית השלבים

במחקרו כותב דר' אשר סאסר לגבי מהות "ההגדרה העצמית" בעיני אש"ף: "תפיסת אש"ף את ההגדרה העצמית מעולם לא הצטמצמה לגדה המערבית ולעזה, וכמו המונח 'מדינה דמוקרטית'... היא לשון נקייה לחיסול ישראל... הציונות והזכויות הלאומיות הפלסטיניות, כפי שמוגדרות ע"י אש"ף אין להן קיום אלא האחר בלעדי השני" (mutually exclusive, ע"ע 7-56).

תפיסת ההגדרה העצמית של אש"ף מבוססת בעיקרה על "אסטרטגיית השלבים" או ה"תוכנית השלבית", שנתקבלה במל"פ ב-1974, ואושרה מחדש באורח עיקבי בכל כינוסי המל"פ, כולל האחרון באלג'יר (אפריל, 1987). התוכנית קוראת להקים "רשות לאומית על כל חלק מפלסטין שישוחרר", וסעיף 8 קובע: "אחרי הקמתה תיאבק הרשות הלאומית הפלסטינית לאיחוד מדינות העימות, על-מנת לסלול את הדרך להשלמת השחרור של כל האדמה הפלסטינית".

"באסטרטגיה של אש"ף, אומר דר' סאסר, "מהווה ההגדרה העצמית את המכניזם העיקרי לסיכול כל הסדר עתידי, המבוסס על פתרון של שתי מדינות ע"י העלאת תביעות אירידנטיסטיות נגד ישראל וירדן" (ע' 58). לפיכך, תוכנית פס (1982), אמנם אושרה ע"י המל"פ ה-16 באלג'יר ב-1983, אך תוך הגדרתה כ"מ י נ י מ ו ס (הגדרש) לתנועה מדינית של מדינות ערב אשר חייבת להיות משולבת בפעולה צבאית... על מנת לשנות את מאזן הכוחות לטובת המאבק והזכויות הפלסטיניות הערביות" (ע' 23).

הכוונות המסתתרות מאחורי תפיסת אש"ף את רעיון ההגדרה העצמית נחשפות ביתר שאת נוכח הפנייה הנזכרת אל ערביי ישראל שבתוך חקו הירוק, להעמיק את מעורבותם בהתקוממות ("פלסטיין אית'אורה", שבועון אש"ף, ניקוסיה, 7.8.88; סה"י הפלסטינית 11.6.88). דו"ח שהוגש למועצה המרכזית של אש"ף בבגדאד ("אליום איסאבע", פריס, 8.8.88) מציין את השתתפות "עמנו באדמות הכבושות מאז שנת 1948 כביטוי לאחדות העם הפלסטיני". דר' סאסר מציין את החשיבות העולה של ערביי ישראל בעיני אש"ף מראשית שנות ה-70, ומצטט את בטאון אש"ף, שציין את גידול האוכלוסייה בנצרת, המעניק לה "פוטנציאל גדול במאבק" (ע' 29).

פרשנו הקבוע של שבועון אש"ף, "פלסטיין אית'אורה", חסן אל-בטל, כותב ב-21.8.88: "העם הפלסטיני בישראל - בגליל, במשולש ובנגב - הוא הערובה האסטרטגית הפלסטינית לכך שמובטח שנגיע למדינה דמוקרטית בכל אדמת פלסטיין".

דוברי הפת"ח, הזרם המרכזי באש"ף, דבקים גם כיום בתוכנית השלבית: עורכו של שבועון אש"ף "פלסטיין אית'אורה" (שופרו העיקרי של ערפאת, ניקוסיה, 14.8.88) אחמד עבד אירחמן, קובע במאמר מערכת, כי "התשובה לכיבוש הציוני כמו גם להרס המחנות (בלבנון, ע"י שליחי הסורים) ולהחלטות המלך (חוסיין), תהייה, בטווח הנראה לעין מצומצמת להיענות למטרות הלאומיות הפלסטיניות השלביות... האנתיפאדה היא המכשיר לשחרור המלא של האדמה הפלסטינית". יועץ ערפאת אבו מאזן שולל, בראיון ל"אל-איתחאד" (מאע"ס, 21.8.88) "כל אפשרות שיחול שינוי באמנה (הפלסטינית) או בתוכנית הלאומית" (של 1974). יועץ אחר, דר' נביל שעת', מביטח ("אל-אחראם הבי"ל", 27.8.88), כי "הממשלה (הזמנית) שתוקם תכריז על מצע שלבי... אנו מוכנים להכריז על עמדות מדיניות... כל עוד הן באות במסגרת תוכנית העבודה השלבית, הקשורה להקמת מדינה פלסטינית על חלק מהאדמה הפלסטינית... אין נכללת כאן האמונה הפלסטינית בנוגע לכל האדמה, באופן שלבי אנו מקימים מדינה על חלק מהאדמה הפלסטינית...". נציג אש"ף במצרים, סעיד כמאל, אומר ל"אל-אנבא" הכווייתי (2.9.88): "זכותי לחלום להקים את מדינתי על כל האדמה הפלסטינית, שכן זוהי רק בעייה של מאזני כוחות ומאבק רצונות".

בשנים האחרונות מנסה אש"ף לפתח מכשיר נוסף במאבק (לצד גיוס ערביי ישראל, הנזכר לעיל) - יצירת קשרים עם ישראלים בעלי השקפות חקובות לאש"ף או אנטי-ציוניות. ו'אלד אל-חסן, מראשי הפת"ח ומייסדיו ויועצו הבכיר של ערפאת, קורא בסדרת מאמרים פרוגרמטית על "האופציות הפתוחות בפני אש"ף" (חלק שני, "אל-אנבא", 22.10.86) "לנצל את כל יסודות ההרס העצמי בתוך הישות הציונית בכל הדרכים האפשריות, לחפש סיוע מבני עמנו בכל פלסטיין (ערביי ישראל) הכבושה, באופן, שיאפשר להם לשתף פעולה עם אותם יהודים, שהחלו להבין את סכנות הציונות בעולם וביושנות הציונית", דר' סאסר מוסיף: "ציונים התומכים בהגדרה עצמית פלסטינית נתפסים ע"י אש"ף כשותפים פוטנציאליים בפירוק העתידי של מדינת ישראל" (ע"ע 34, 57).

העתונאית הפלסטינית חיושבת בלונדון נאדיה חגי'אב (הראלד טריביון, 17.3.88) מצביעה למעשה על שורש הסכסוך: "מה שהפלסטינים מערערים עליו הוא זכותה של ישראל לפלסטיין... ליהודים אולי היה צורך במולדת, אך איזו זכות היתה להם לפלסטיין? זכות הסטורית?" (הדגשות במקור).

3. המטרה - מדינה חילונית דמוקרטית

סעיף 4 ב"תוכנית השלכית" של המל"פ ה-12 (1974) מגדיר את מטרתו האסטרטגית של אש"ף: "כל צעד שחרור שיתבצע הוא חוליה בהמשך הגשמת האסטרטגיה של אש"ף לכונן מדינה פלסטינית-דמוקרטית. כפי שנקבע בהחלטות המועצות הלאומיות הקודמות".

מחמוד עבאס, אבו מאזן, מבהיר בראיון ל"אל-מרוזור" המצרי (26.8.88), כי עם קבלת החלטת החלוקה "לא ויתרנו על החלום הפלסטיני להקים את המדינה החילונית הדמוקרטית. אנו עדיין דבקים ונרסק בה אף לבשתקום מדינתנו".

הממונה על ענייני החוץ באש"ף, פרוק קדומי, קורא - בראיון שפורסם בדו-שבועון של אש"ף היו"ל באנגלית בקפריסין ("פלסטיין", 16.8.88) - "לדחוף את הישראלים (לא העם היהודי או הישראלי) לעבר דו-קיום בשלום עם העם הפלסטיני במסגרת מדינה דמוקרטית". גם פייסל אל-חוסייני מירושלים (בנו של המנהיג הפלסטיני משנות הארבעים, עבר אל-קאדר אל-חוסייני, ומאנשיו המרכזיים של אש"ף ביו"ש), מזכיר בראיון ל"אובזרבר" הבריטי (31.7.88), כי חלומם של הפלסטינים הוא הקמת מדינה דמוקרטית חילונית.

ח'אלד אל-חסן, כותב בסדרת המאמרים הנ"ל ב"אל-אנבא" (כוויית, 21.10.86): "הישות הציונית, שקמה על יסוד הפילוסופיה הציונית, חייבת להיעלם. העתיד יפעל בהכרח לטובת הקמתה של המדינה הפלסטינית הדמוקרטית".

"המדינה הפלסטינית הדמוקרטית" סבור דר' סאסר, "היא לשון נקיה לפרוקה של ישראל". החוקר מסב את תשומת הלב להשמטת התואר "חילונית" בדברי ח'אלד אל-חסן, בניגוד למקובל בהחלטות ובהתבטאויות רבות של אש"ף, שכן, "כתואר זה נעשה שימוש בעיקר לתצרוכת חיצונית". הוא מזכיר משאל שנעשה ביו"ש ובעזה ע"י העיתון "ניוזריי" הגוי-יורקי ורשת טלוויזיה אוסטרלית, שעל פי ממצאיו 56.1% מהנשאלים תמכו ב"מדינה המבוססת על החוק האסלאמי" ורק 4.4% במדינה "דמוקרטית חילונית". (ע"ע 4-33).

ממצאים נוספים מביאים שני חוקרים - מוחמד שדיר מאוניברסיטת א-נג'אח וריק זלצר מאוניברסיטת הרווארד - ממחקר שעשו ביו"ש ובעזה ("מידל איסט ג'ורנל", חורף, 1988). הם מוסיפים, כי בהתייחס לאופציות שונות, 77.9% אמנם "תומכים בהקמת מדינה פלסטינית דמוקרטית הכוללת את כל פלסטיין", רק 16.9% תומכים בפתרון של שתי מדינות. למעלה מ-90% תומכים בהקמת מדינה ביו"ש ובעזה, כשלכ בינים ובהמשך המאבק להקמת מדינה דמוקרטית פלסטינית בכל פלסטיין.

דר' סאסר מביא את דברי האני אל-חסן, יועצו המדיני של ערפאת, המסביר, כי לרעת אש"ף "שלום פירשו - הקמת מדינה דמוקרטית על כל האדמה הפלסטינית, בה יחיו מולם, הן ערבים והן יהודים משוחררים מאפליית דתית או גזעית" (ע' 4-43). האני אל-חסן - כפי שגם נרמז בדברי ערפאת לעיתונאים בשטראסבורג, כי "פלסטיין היא ארץ של שלוש דתות" ("דבר", 15.9.88) - מבוון להשקפה הפלסטינית

(והערבית) על פיה היהודים אינם עם, אלא דת בלבד (ראה סעיף 20 באמנה), ומכאן שהשתלבותם הצפויה ב"מדינה הדמוקרטית (הפלסטינית-ערבית) חילונית" תהיה במעמד מעוט דתי בלבד.

4. האמנה הפלסטינית

החלטות המל"פ ה-18 באלג'יר (אפריל, 1987) נפתחות במשפט: "על בסיס האמנה הלאומית הפלסטינית...". רבים במערב (ראה לנושל ג'ים דוגלאנד, ווש. פוסט, IHT, 30.6.88) מאיצים באש"ף להתכחש לאמנה הלאומית שלו, שכל כולה, על כל סעיפיה, היא בבחינת קריאה לחיסול ישראל.

הסופר היהודי הצרפתי, איש השמאל, מארק האלטר, מונה אל ערפאת ושואל ("נייטימס", IHT, 31.8.88): "כיצד אתה יכול לומר, אדוני היוזר, 'אנו רוצים מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, אם מטרת האמנה הלאומית שלך היא עדיין חרס ישראל'?"

ההתמקדות בעתידה של האמנה, האפשרות כי תתוקן או אף תימחק, מסיטה את תשומת הלב מן הגורם המרכזי: ההגדרה הגיאוגרפית של פלסטין – לפחות מן הנחר ועד הים, כפי שתוארה לעיל – היא שמהווה כיום את המכנה המשותף האסטרטגי בין פלגי אש"ף השונים, החלוקים על זהותו של "הנציג הבלעדי", מדינת-המשען הערבית הרצויה והטקטיקה הראויה. זהו החישוב המאחד כיום את אש"ף, עם האמנה או בלעדית.

בכל מקרה, חבר הוועה"פ של אש"ף, אבו מאזן, בראיון ל"אל-איתחאד" (21.8.88) "מוציא מכלל אפשרות שינוי או תיקון באמנה הלאומית הפלסטינית". כך גם נביל שעת', האומר, כי "אמנת אש"ף קיימת, ודבר לא יבטלה" ("אל-אהראם הבי"ל", 27.8.88) וכי "האמנה דורשת את שחרור כל האדמה הפלסטינית והקמת מדינה דמוקרטית על האדמה המשוחררת, ומחיקת ישראל מעליה, והמשלה הזמנית (שתוקם) מהווה מימוש שלבי של חלק מתוכנית זו" (אל-אהאלי, מצרים, 4.8.88).

על מידת אחיזתם של עקרונות האמנה בתודעת הציבור הפלסטיני מעידים תוצאות משאל, שנעשה על ידי השבועון הישראלי "כותרת ראשית" והמובא על ידי גלן פרנקל ב"ווישינגטון פוסט" (11.4.88). פלסטינים בעלי עמדה בישראל, ביו"ש ובעזה, כללו כמעט ללא יוצא מן הכלל את הגליל ומקומות אחרים בישראל במסגרת "ההגדרה העצמית", כלומר, כדברי הכתב "פרוק ישראל עצמה". רבים גם דרשו לגרש את כל היהודים, שהגיעו אתרי 1948 (ראה סעיף 6 באמנה).

ביסוד הגישה הזו מונחת תפיסת הסכסוך עם ישראל כסכסוך קיומי. אמנם נייר העבודה הנזכר, שהוגש על ידי מנהיגים ביו"ש ובעזה בעקבות הצהרות המלך חוסיין ("ל.א.טיימס", 12.8.88) מבטיח "כי אופייה של המדינה שתקום יאשר שחיה איננה תוקפנית ושחכם הפלסטיני אינו שואף לחסל את מדינת ישראל". לא כך סבור מי שנחשב אחד המתונים באש"ף, נציג בפאריס אברהים סוס. בדבריו לאדוארד קודי ("ווש.פוסט", IHT 31.8.88) הוא קובע כי "מאבקנו עם ישראל הוא מלחמה של ציביליזציה ועליו להשתמש בכל כלי הנשק שלרשותנו". כמוהו גם פרוק קדומי מחוזה דעתו בדור שבועון "פלסטיין" (ניקוסיה, 16.8.88) כי "אין זה אפשרי ליצור ישות בניגוד למהלך ההסטוריה ובנגוד לצעידה האנושית אל עבר אחדות ועצמאות מורשת משותפת, שאינה ניתנת להשגה עבור הציונים, שבאים מקרב עמים ותרבויות שונים וחסרים את המאפיינים התרבותיים והטבעיים, המאפשרים להם לחיות כחברה הרמונית". אשר על כן, צופה קדומי, כתוצאה מכל אלה "תשללנה מישראל האפשרויות לא רק של פיתוח, אלא אף של קיום".

"אופי הניגוד עם האוייב הציוני הוא שלא ייפתר, אלא עם היעלמות אחד הצדדים" - דברי ח'אלד אל-חסן בסימפוזיון אסטרטגי של מנהיגי אש"ף. שנערך ע"י אלי-קבס (כווית, מרץ-אפריל, 1987).

ההכרה בזכות קיומה של ישראל, על כן, אינה באה בחשבון, וגם כאשר תוכרז מדינה פלסטינית, ותקום ממשלה זמנית, לא תהייה הכרה בישראל - מבטיח נביל שעת' ("אל-אהאלי", מצרים, 24.8.88).

מוכן מכל האמור לעיל, שאין בעייתו של אש"ף אי-הכרה בו מצד ישראל, כפי שמציגים זאון דובריו, אלא שלילתו את עצם קיומו של עם ישראל כעם בעל זכות לריבונות בשטח כלשהו מא"י. בויכוח, שהתנהל באש"ף על החלטות ועידת פס (1982), טענו המתנגדים להחלטות, שיש בהן הכרה בישראל. המסכימים טענו שאין הכרה. "השורה התחתונה היתה בכל מקרה, שאיש באש"ף לא היה מוכן להכיר בישראל" (דר' סאסר, שם, ע' 23).

סעיף 3 בתוכנית המדינית השלבית (1974) קובע: "אש"ף ייאבק נגד כל תוכנית לישות פלסטינית במחיר הכרה, שלום (צולח), גבולות בטוחים, ויתור על זכויות לאומיות..."

מו"מ ישיר, שיש בו משום הכרה בישראל, גם הוא אינו בא בחשבון. דר' סאסר מציין, כי "אש"ף... באורח עיקבי ראה בוועידה הבי"ל אמצעי לדלג על מו"מ ישיר עם ישראל", ותחליף למו"מ כזה (ע' 52). יש על-כן משום כפל-לשון מטעה בניסוח המופיע במסמך אבו שריף: "מו"מ דו-צדדי במסגרת ועידה בינלאומית".

דר' אריה אל-קאסי

יו"ר הוועדה המשפטית של המל"פ, והיועץ המשפטי הראשי של ערפאת, אומר לא-שרק אל-אווסט הסעודי (3.9.88) "זכותנו כפלסטינים לריבונות על מולדתנו הינה זכות היסטורית, מפני שאנו משחר ההיסטוריה גרנו תמיד במולדתנו, בעוד שהשבטים העבריים באו כפולשים ופולשים אינם זוכים בזכויות..."

זרקור למזרח התיכון

תאריך:

אל:

יח' בתשרי התשמ"ז
11.10.87

נושאי מוקד

דו"ח מס' 85, כרך 12

עוד על טרור בינלאומי בחסות מדינות

(חלק תשיעי בסדרה*)

"אש"ף מנסה לפתוח משרדים בפיליפינים, כנראה על-מנת להעניק תמיכה למורדים הקומוניסטים מ'צבא העם החדש'. מדינות רדיקליות במזה"ת סיפקו נשק מתוצרת סובייטית למורדי 'צבא העם החדש' (NPA), כולל רובים ומשגרי טילים. אלה הועברו ע"י אניות משא, שפרקו מטענן בחוף במעגנים מרוחקים... פלוגה קומוניסטית טמנה מארב לסיוור של צבא הפיליפינים, פחות ממיל מבסיס האוויר קלארק (בסיס אסטרטגי בפקוח אמריקני) ב-4 ביולי...

"בריה"מ ווייטנאם חידשו את הצעותיהן לסייע ל-NPA הקומוניסטית בהפלת ממשלת אקינג... 'חזית השחרור האיסלאמית-מורו' (הנתמכת ע"י לוב וסעודיה) החלה עתה בשיחות עם ה-NPA, הזרוע הצבאית של המפלגה הקומוניסטית. כיום יש ב-NPA כ-25,000 לוחמים, בעוד בחזית 'המורו' 20,000."

*נא ראה זרקורים 83, 72, 71, 70, 64, 39, 37 - כרך 12; 68 - כרך 11.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4

ת.ד. 169 ירושלים

ידיעות אלה, המופיעות בדו-שבועון לענייני בטחון, היוצא לאור בטקסס For Your Eyes Only (11.5;20.7.87), מחזקות את ההנחה, כי הקמת משרדי אש"ף תורמת (כפי שקרה במערב אירופה ובאמריקה הלטינית) להתפשטות תופעת הטרור. הן גם שופכות אור על **המכנה המשותף, הקיים בין בריה"מ ומדינות ערב התומכות בטרור**, אשר על-אף הניגוד האידיאולוגי ביניהן, מאוחדות בברית טקטית נגד אינטרסים מערביים (בניסיון לערער משטרים מערביים ופרו-מערביים, לשלול מהמערב גישה לבסיסים אסטרטגיים ולמשאבים של אוצרות טבע, וכן לחזק גורמים אנטי-מערביים). לבסוף, יש בידיעות הנ"ל גם כדי לבסס את הטענה, כי הטרור הבינלאומי הוא למעשה **מכשיר לבצוע מדיניות בידי ממשלות ריבוניות**.

מאלף במיוחד בחקשר זה התפקיד הבלתי-ישיר שממלאת **סעודיה**, שהצטרפה ללוב בהענקת מקלט למנהיג בכיר בחזית ה'מור' - סוארי - לפני שובו לאחרונה לפיליפינים, כפי שדיווחו סוכנויות הידיעות ב-5.9.86, כמדין, שרההגנה והתעופה הסעודי - הנסיד סולטאן - סיפק לאש"ף מטוסים להעברת כוחותיו מבסיסים בצפון תימן חזרה ללבנון (די וולט 3.1.87; א-ראי אל-עאם 15.7.87 ואל-יזקה הכווייתים 20.9.85). אל-אנבא' הכוויית (20.7.87) מדווח, כי סעודיה העבירה זה עתה לאש"ף \$28.5 מיליון, ע"ח הסיוע השנתי לאש"ף (כ-\$100 מיליון מענק שנתי מאז 1979).

שיתוף פעולה סובייטי-לובי בהפצת טרור בינלאומי בחסות מדינות קיבל לאחרונה תנופה באיזור האוקיינוס השקט. מייקל ריצ'רדסון מדווח ב-19.4.87 בחראלד טריביון, כי "מורדים מוסלמים, מתנגדי הממשלה בפיליפינים, בדלנים מילאנזיים בקלדוניה החדשה וממשלת וונואטו מעודדים כולם את לוב להיות מעורבת באופן פעיל בקדום יעדיהם... הפקידים רואים בכל התערבות לובית תוספת בלתי-רצויה להתעניינות הסובייטית הנוכחית באיזור... לוב תקיים וועידה בנושא האנטי-קולוניאליזם בדרום האוקיינוס השקט בסוף חודש זה, שעבן ע'שית, מזכיר 'המשרד העממי הלובי' או השגרירות הלובית בקנברה אמר במרץ, כי לוב תשקול אספקת כל סיוע, שיעזור למילאנזים להשיג עצמאות בקלדוניה החדשה..." למעשה דיווח היומון הלובי אל-אח'דר ב-15.6.87, כי קד'אפי מסייע לילידים באוסטרליה בנסיונם להקים מדינה עצמאית.

מייקל דאנבי מוסיף ב-Asian Wall Street Journal (22.5.87), כי "המשטר בפורט וילה, בירת וונואטו, כבר ביקר בחריפות את דאגותיה של קנברה, שגרמו לבטול כל קשר צבאי עם אוסטרליה - פקוח על מטוסים נגד צוללות, בקורי משחתות ואימון צבא וונואטו ע"י קצינים אוסטראליים... פפואה - גינאה החדשה רוגזת כמובן על לוב, המתסיסה את 'התנועה למען פפואה החפשית' (OPM), כח גרילה הלוחם באינדונזיה על גבול איראן-ג'איה-פפואה... מטען רובי AK-47 לוביים בידי OPM יסיפק בהחלט כדי ליצור תקרית בין פפואה-גינאה החדשה לאינדונזיה. אם השליט הלובי יחזר על

שיטות הפעולה שלו במדינות האיים בים הקריבי, הוא יוכל אפילו לפגוע באויביו העיקריים - צרפת (השולטת בקלדוניה החדשה) וארה"ב - תוך הוצאה כספית קטנה יחסית. התוצאה החשובה יותר של אייחעמידה כנגד קד'אפי היא החזמנה שיש בכך לאיום בטחוני אמיתי - בריה"מ - לבחוש אף היא בקלחת."

אופי הטרור הבינלאומי בחסות מדינות כמלחמה מתמדת ללא גבולות מסומנים, הנערכת ע"י משטרים ויחידים, המחויבים להרס הסדר הפוליטי בחלקים המערביים והפרו-מערביים של כדור-הארץ, נדון בספר HYDRA OF CARNAGE, שיצא ב-1986 ע"י Lexington Books בעריכת הפרופסורים: רוברט פֶּלְצֶגֶר, אורי רען, ריצ'רד שולץ, ארנסט הלפרין ואיגור זוקס מביח"ס למשפטים ודיפלומטיה באוניברסיטת טאפט:

"קשה לכוות את איראן ובריה"מ בנות-ברית, אך בשתיהן מקננת עוינות עמוקה למערב. כאשר לוב ואס"ף מספקים נשק ואימונים לקומוניסטים במרכז אמריקה, הם מסייעים למאמצי הקוברים לחתור בתמיכת הסובייטים תחת בטחון ארה"ב באיזור חיוני זה. במזה"ת הסובייטים ובנות בריתם ממזרח אירופה סיפקו מודיעין, נשק, מימון ואימונים במחנות בברית-המועצות ובמדינות מזרח אירופה. אלה העוברים אותם מחנות אימונים, זוכים לאינדוקטרינציה מרקסיסטית-לניניסטית, המעניקה להם את הצידוק לטרור ולאלימות כנגד מטרות אזרחיות, הכל בשם 'מלחמות לשחרור לאומי'.

"על-מנת שלא לשלול מהשטן את המגיע לו" - אין בידינו אלא הוכחות עקיפות למעורבות הגוש המזרחי ברציחות ובפיגועים, המבוצעים ע"י האירופים עצמם. בפומבי, הסובייטים מציגים בקול רם ומתחסד עמדה המתנגדת לטרור ורואה בו 'הרפתקנות שמאלנית' ו'אידיאולוגיה פשטנית'. יחד עם זאת, אינני מבחין בפעולה כלשהי, הננקטת ע"י בריה"מ לסייע לממשלות הנפגעות בבלימת פעילות הטרור. יתר על-כן, בריה"מ ובנות בריתה במזרח אירופה מאפשרות לטרוריסטים מערב-אירופיים לעבור דרכן בכיוון המזה"ת. כמה ארצות מזרח-אירופאיות גם אינן מגלות נכונות לשתוף פעולה בגירוש טרוריסטים על-סמך צווי-מעצר בינלאומיים. מעניין לציין, כי יחסית מעט מטרות סובייטיות בכל העולם היו קרבות להתקפות טרור. אך לעתים רחוקות אנו שומעים על התקפת טרור בבריה"מ או במדינה שבשליטתה ושמשתרה טוטאליטארי, רק 4 פיגועי טרור דווחו ב-1984 בכל החלק של אירופה שבשליטת בריה"מ. (ורק פיגוע אחד ב-1986 על-פי "אינטר-86", היוצא לאור ע"י 'מרכז יופה למחקרים אסטרטגיים' באוניברסיטת ת"א, 1987; ג'יימס מרקהאם מהניו-יורק טיימס - הראלו טריביון 20-21.12.86 - מצטט פקידי מודיעין מערביים, האומרים כי אין כל סימנים לכך, שהרוסים או בני בריתם במזרח אירופה התחילו למעשה לפעול נגד טרוריסטים חשודים, הנעים לעתים קרובות בחפזיות באירופה הקומוניסטית... היו סימנים ברורים לכך... שטרוריסטים ערביים מתאמנים במזרח-גרמניה"; הטלוויזיה ההונגרית ריאיינה את דוברו של אברנידאל, עאטף אבו-בכר, שהבטיח

"להכות באינטרסים של האמפריאליזם המערבי בכל מקום שם נוכל" - צוטט בבטאווו פלסטין אית'אורה 7.10.86 - הערת העורך).

"בריה"מ יכולה עתה להשיג את יעדיה ללא קושי רב, בעקיפין ע"י אספקת אימונים ליחידים נבחרים ולקבוצות קטנות מאד, ע"י מתן תמיכה לוגיסטית לאותן קבוצות ולעתים ע"י אספקת נשק וחמרי נפץ לקבוצות שונות. היא איננה חייבת להעניק סיוע כספי רב, אם בכלל. הטורוריסטים משיגים את כל כספם במעשי שוד של בנקים, כפר נפש עבור חטופים וגניבות של חמרים ונשק מממשלות מערב-אירופאיות ומפעלים פרטיים. הם מסוגלים לרכוש נשק בשוק השחור...

"חמורה אף יותר נכונותן של בריה"מ ובנות בריתה להמשיך ולהרשות לקבוצות רדיקליות לקיים משרדים במזרח אירופה, ולהעניק מעבר בטוח לפעילים, הנוסעים למערב-אירופה או למקומות אחרים לבצע פעולות טרור... השרשרת מקיפה את כדור-הארץ כולו. חלק מהאיום התת-רני בפניו אנו ניצבים במרכז אמריקה דורבן ע"י זרים מבחוץ, הבקיאים בטרור.

"למשל, ר"מ איטליה קראקסי הצהיר בראשית פברואר, כי ניקראגואה מארחת 4 מהטורוריסטים האיטלקיים המסוכנים ביותר - הצהרה הנתמכת בחלקה ע"י טרוריסט לשעבר ב'בריגדות האדומות'... ניקראגואה, אגב, היא לקוחה חשובה של סיוע מלוב, ולאחרונה ארחה את ר"מ איראן, מוסאווי, מוזר כיצד אותם השמות והפנים מופיעים תדיר כאשר הנושא הוא טרור בינלאומי...

"בעזרת מדינה נותנת-חסות, הם (הטורוריסטים) מסוגלים להשתמש בטכניקות מתוחכמות יותר, להשתתף בתכניות אימון ממומנות ע"י המדינה ולאגור ציוד ונשק קטלניים יותר וקשים יותר לאיתור. חסות כזו מעניקה להם גם איסוף מודיעיני ותכנון טובים יותר, מסמכי נסיעה רשמיים ולעתים שמוש בכסוי דיפלומאטי להסוות את זהותם, תנועותיהם והעברות הנשק שלהם. לבסוף, הם מוצאים מקלט במדינה הנותנת-חסות לאחר הפיגוע (דיילי טלגרף - 26.9.87 והושינגטון טיימס 12.8.87 - סבורים, כי למרות שאבו-נידאל מקבל כיום את עיקר התמיכה שלו מלוב, הרי, ובנגוד להצהרות סוריה, הוא עדיין מפעיל את בסיסי האימון שלו בבקאע הלבנונית, הנשלטת ע"י סוריה; כ"כ, בעקבות נסיון הנפל לפוצץ את מטוס אל-על בלונדון בסיוע סורי - 17.4.86 - "שום שינויים מיבניים בשירותי המודיעין הסוריים, להפחית את תמיכת סוריה בטרור... לא נעשו", ובנגוד לציפיות לכך, כפי שמסר השגריר-המיוחד ללוחמה בטרור במח' המדינה פול בֶּרְמֶר למועצת סנאט - "קאוקוס", שעסקה בנושא הטרור, ובפני עתונאים זרים בווינגטון - New East Report, 30.3.87 - הערת העורך).

"מדינות רדיקליות רואות בטרור אמצעי להשיג וויתורים ממדינות אחרות אשר לעולם לא היו מושגים באמצעים הדיפלומטיים המסורתיים. יכולתנו להתמיד במדיניותנו מוטלת בספק ומשובשת ע"י הטרור. תהליכי קבלת ההחלטות שלנו מופרעים ע"י הטרור. האמון בכושר תפקודם של מוסדותינו נשחק. אולי גרוע מכל, הטרור הופך למכשיר מפתח להאצת התמוטטות חברתית, פוליטית וכלכלית..."

"ברור שבריה"מ ובנות בריתה מבינות את הכח הטמון בארגוני טרור לערעור חברות, במיוחד במה שמכונה העולם השלישי. הן יודעות, כי באסיה, אפריקה ודרום-אמריקה יש ממשלות חלשות עם רמת לגיטימציה נמוכה ורמת איידיאולוגיה גבוהה. במידה מסויימת, יותר ממה שניכר בעליל, אותן ממשלות פגיעות ביותר למחלומות טרור, ועל-כן הן בבחינת מטרות מתבקשות למסעי טרור. בריה"מ ובנות בריתה, ע"י אספקת נשק, אימונים ותמיכה פוליטית לארגוני טרור, מגלות למעשה דרך יעילה וזולה ביותר לחוכיה, כי בעולמנו כיום אין זה בטוח לקיים דמוקרטיה ...

"רמת האימון והארגון, המאפשרת לטרור הבינלאומי לקרוא תגר על ממשלות מבוססות, היא פשוט מעבר להשיג חיד של קבוצות טרור מקומיות ומבודדות. אין להעלות על הדעת את הטרור הבינלאומי במנותק מן הסיוע הכספי וחצבאי, האימונים והמקלט, המוענקים לטרוריסטים ע"י מדינות מסויימות. מכאן, שחיפוש אחר סיבות הטרור בהתנהגות החברות, שהן קורבנות הטרור, מוטעה מיסודו. הסיבות האלה נעוצות באמונות ובציפיות של הטרוריסטים עצמם, ובפעולותיהן של אותן מדינות, החושבות, כי זהו אינטרס שלהן לתמוך בטרור הבינלאומי - בריה"מ וגרורותיה במזרח אירופה, לוב, סוריה, איראן, עיראק, צפון-קוריאה, רד"ת, קובה וניקראגואה..."

"בראשית המאה הנוכחית היינו עדים לצורות טרור, ששורשיהן בד"כ בקבוצות אתניות או בדלניות, והן הגבילו עצמן לאיזור גיאוגרפי ולמטרות נבחרות ביותר. אפילו כיום קיימים שרידים של סוג זה של טרור - הבדלנים הבאסקים בספרד, הלאומנים האירים בצפון אירלנד, שבטי ה'מור' בפיליפינים וקבוצות אתניות אחרות. מאז סוף שנות ה-60' אנו עדים להולדתו ולהתפתחותו המהירה של טרור מסוג חדש, שהוא בעיקרו עירוני וברובו בעל אופי אידיאולוגי. באירופה, למשל, האידיאולוגיה השמאלנית הקיצונית הולידה קבוצות טרור, כגון: 'סיעת הצבא האדום' בגרמניה המערבית, 'תאי הלחימה הקומוניסטיים' בבלגיה, 'הפעולה הישירה' בצרפת ו'הבריגדות האדומות' באיטליה. בדרום אמריקה, בה שקטה חזית הטרור יחסית בעשור האחרון, יש קבוצות דומות, המגיעות כנראה לבשלות במדינות כמו צ'ילה, קולומביה, אקוודור ופרו. כיום יש לנו גם טרור בחסות מדינות, המשמש כמכשיר של מדיניות החוץ..."

"יעדו של הטרור הוא לבליבה של הציוויליזציה. אין לנו ברירה אלא להתמודד עמו, ופירושו אף חזיתית, אם אין דרך אחרת. מטרת הטרוריסטים, והיעד הסופי של אלה הנותנים להם חסות, מאמנים ומציידים אותם הוא לחתור תחת ערכיו, לערער את בטחוננו העצמי ולחקות את תגובתנו. (ע"פ 15 - 5, מאמרו של ראש הסי.איי.אי לשעבר, וויליאם קייסי, בקובץ הנזכר לעיל).

זרקור למזרח התיכון

ח' באלול תשמ"ז
30 באוגוסט 1987

תאריך:

אל:

דו"ח מס' 84, כרך 12

נושאי מוקד

תפקיד אש"ף בטרור הבינלאומי

(חלק שמיני בסדרה*)

במסגרת דיון בבעיית הטרור הבינלאומי כמכשיר לישום מדיניות חוץ וכצורה של לוחמה מודרנית, המופעלת על ידי משטרים מסויימים, ראוי לעיין בדברי פרופ' אלי כדורי המנומחה להיסטוריה של המזה"ת, כפי שפורסמו בירחון הבריטי "אנקאונטר" (פברואר 1987):

"ירווח הרושם (ובצדק), כי חלק ניכר מהפעילות הטרוריסטית כיום מקורו ולעיתים קרובות גם מתרחש בעולם המוסלמי, ובעיקר בחלקו הערבי. הציבור המערבי נעשה מודע מאד לפעילויות אלה הודות לתקשורת האלקטרונית, המסוגלת לדווח במהירות על התפרצויות טרור בצורה מוחשית ובעלת עוצמה. ואולם העובדה שטרור פוליטי, שמוצאו בעולם הערבי והמוסלמי, נמצא בקביעות בכותרות איננה צריכה לטשטש עובדה משמעותית אולי אף יותר, שלאותו טרור יש הסטוריה ארוכה. משמעותית יותר, משום שבחיסטוריה הארוכה הזו טמונים הסיבות ובמידה רבה גם החסבר לשימוש בטרור פוליטי כיום. הוא יובן אז כיותר מאשר תופעה חולפת בת-זמננו, שכן נהפוך הוא, זאת תופעה שללא ספק קשה לשרשה..."

*נא ראה זרקורים 39,63,70,71,72 - כ' 12; 68 - כ' 11.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

"מח שלא יהיו מקורו והשראתו של הטרור באסלאם - אם להט משיחי בשיעה, או אידיאולוגיה מלהיבה, המושפעת מאידיאולוגיות אקטיביסטיות אירופאיות, או השאיפה לעקור את השחיתות ולשחזר טוהר דימויני עתיק-יומין בפתח עידן נבואי - בכל מקרה הוא אינו צפוי להיות בבחינת הבזק חולף. זהו אחד הגלויים של הזעזוע העמוק, העובר על החברה האסלאמית בתקופה המודרנית, ועדות לאמונה הנפוצה בהבטחה וביעילות הטמונות בפעולה הפוליטית האלימה - אמונה, הנובעת במידה שווה מאידיאולוגיות אירופאיות ומהאיבה כלפי חלא'מאמין והכופר, שחיא ממאפייני האסלאם המסורתי. הטרור גם מבליט את קיומם של משטרים מוסלמיים אשר בהיותם תוצר של הפיכות, הם חסרים לגיטימציה. אין זה קל או מעשי להבחין בין טרור פנים-או בין-מדינתי בעולם המוסלמי, שכן כמה שלא יהיו מוגדרות, מטרות טרור בדרך כלל חורגות מגבולות המדינה כפי שהם מוכרים ...

"אש"ף הוא הגורם הידוע ביותר בעולם המוסלמי, השואב את רעיונותיו ודרכי ישומם מהדגם האירופאי. אש"ף, שרכש לו מעמד לאחר מלחמת ששת הימים כאשר הגדמ"ע ור"ע נכבשו ע"י ישראל, הדוקטרינה שלו אז היתה, שלוחמיו יתגרו בצבא הישראלי בשטחים הכבושים, כאשר הם זוכים למקלט וחסות בקרב האוכלוסיה המקומית האוהדת. אש"ף חשב ליישם בכך את הטקטיקות שנהגו ויושמו ע"י הסינים והקומוניסטים הווייטנאמיים. הם 'ישחו' בשטחים הכבושים 'כמו דגים במים'. אסטרטגיה זו נתגלתה במהרה ככשלון; את מקום פעולות הגרילה תפשה פעילות הטרור, שכוונה נגד מטרות אזרחיות ישראליות, ערביות וזרות. זו נשארה בפועל האסטרטגיה השלטת באש"ף, כאשר כל נסיון לשנותה ולהקים כח צבאי סדיר או מיליציה עממית נכשל עד כה, כפי שגם נכשלה למעשה אסטרטגיית הטרור ..."

מעורבותו של אש"ף ברשת המאורגנת של הטרור הבין-לאומי, הפועלת בגיבויין של מדינות, נדונה ע"י **ד"ר אריאל מרארי**, המומחה לטרור הבי"ל, העומד בראש 'פרוייקט הטרור' של 'המרכז למחקרים אסטרטגיים על-שם יפה' באוניברסיטת ת"א, בספר **"THE INTERNATIONAL DIMENSION OF PALESTINIAN TERRORISM"** (CO-AUTHOR SHLOMI ELAD, THE JERUSALEM POST - WESTVIEW PRESS, 1986).

"מאז 1967 מטביע הטרור הפלסטיני חותם משמעותי על התודעה הפוליטית בעולם. הדבר נובע לא כל-כך מחלקן של הפעולות שבוצעו על ידי פלסטינים בתוך כלל פעולות הטרור הבי"ל - בין 1968 ל-1984 הגיע חלקן ל-4.6% בלבד - כי-אם מאופיין החדשני של הפעולות עצמן...

"**חטיפות מטוסים** הן אולי הדוגמה הבולטת ביותר. בעוד שהפלסטינים לא היו הראשונים שחטפו מטוס למטרות פוליטיות (ציון דרך זה שייך לקבוצה של קולמביאנים, שב-5.3.1968 חטפו מטוס לקובה על מנת להבטיח מקלט פוליטי), הרי חטיפות המטוסים של הפלסטינים בהחלט שמשו למטרה של סחטנות

פוליטית ...

"מענין לציין, כי בשנים 82-1968 רק 29 (כ-24%) מכל חטיפות המטוסים הטרוריסטיות בוצעו ע"י פלסטינים. למרות זאת, סיגנוןם היה כה חדשני עד שבתודעה הציבורית התופעה החלה להחשב כפלסטינית בלעדית ...

"נוסף לחטיפת מטוסים חנכו הפלסטינים שתי דרכי פעולה חדשות נוספות נגד התעופה האזרחית: האחת היתה **תקיפת מטוסים על נוסעיהם על פני הקרקע** (כגון, טילי הק"א שנורו על מטוס נוסעים ירדני בגמל התעופה באתונה ב-4.4.85), השנייה, פיצוץ המטוס באויר (כגון, מטוס נתיבי האויר של המפרץ, שהתרסק באויר כתוצאה מפצצה שהוטמנה בו ב-23.9.83) ...

"שיטת אחרת שהפלסטינים היו חלוציה בטרור הבינ"ל היתה **לקיחת בני-ערובה במצבים שאינם קשורים לתעופה** ...

"הפלסטינים היו גם בין הראשונים שהשתמשו בלקיחת בני-ערובה, במיוחד כנגד **מטרות דיפלומטיות** (חלוצי שיטה זו היו טרוריסטים קרואטים אשר ב-10.2.1971 השתלטו על הקונסוליה היגוסלבית, בגטבורג שבשוודיה) ... בעוד השתלטויות של פלסטינים על נציגויות דיפלומטיות ודאי לא היוו רוב בקרב סוג זה של פעילות טרוריסטית - מתוך 48 תקריות של השתלטות-בכח על נציגויות דיפלומטיות בשנים 80-1971, היו הפלסטינים אחראים רק ל-13 (27%) - הרי היו אלה הפלסטינים שמבצעים בתחום זה זכו למירב תשומת הלב הבינלאומית ...

"מלבד מתן הדוגמה השיגו הפלסטינים השפעה על הטרור הבינ"ל באמצעות **הספקת אימונים, נשק ובכמה מקרים סיוע מבצעי לטרוריסטים בינ"ל-עמיתים**. מבחינה זו מעלות קבוצות הטרור הפלסטיניות תרומה משמעותית ליכולתם של ארגוני טרור אחרים ולהיקף פעילותם.

"מצד שני, הפלסטינים, בבצעם את פעולות הטרור שלהם, נהנו מההספקה הישירה של **אימונים, נשק, הובלת ציוד, מודיעין מבצעי, מסתור ומחסה מטעם כמה מדינות ריבוניות בעולם הערבי**. יתר על כן, ממשלות ערביות סיפקו לפלסטינים תמיכה פוליטית כמעט בלתי-מוגבלת, ובמקרים רבים הפעילו לחץ על ממשלות אחרות, כדי שתקנענה מפעולות-גמול נגד מבצעי הטרור הפלסטינים. סיוע מסוג זה הוא יחודי בתולדות הטרור הבינ"ל ותרם אולי באורח מהותי להשפעה שיש לטרור הפלסטיני על הטרור הבינ"ל בכללו ...

"בסך הכל סקירתנו (1968-1984) מזהה 405 התקפות טרור, שבוצעו ע"י אירגונים פלסטיניים שונים כנגד מטרות ב-28 מדינות שונות. **מטרות מערביות ניצבות בראש הרשימה עם 143 תקריות (או 35% מסך כל התקריות)**, במקום שני אחריהן מטרות ישראליות ובשלישי ערביות, עם 131 תקריות (32%, ו-94 תקריות או 23% מסך כולן, בהתאמה). במדינות אחרות היו סך הכל 10 תקריות. "בתוך הרשימה בכללותה, ראויה לציון מיוחד נקודה אחת: מתוך כל ההתקפות שבוצעו ע"י קבוצות הטרור הפלסטיניות, אף אחת ויחידה לא כוונה נגד מדינת-יעד קומוניסטית ...

"כמובן מענין לציין, שלמרות המעורבות הנמשכת של **לוב ואלג'יריה** בפוליטיקה הפנימית של אש"ף אף מטרות באחת ממדינות אלה לא נפגעה ...

"מדינה ערבית גדולה אחת שבפועל לא סבלה מכל התקפת טרור פלסטינית היתה סעודיה - שרק פעמים היתה קורבן לפעולות טרור ב-1973. הפטור לו זכתה סעודיה נראה כנובע ממדיניותה העקבית שלא לתמוך באף צד בסכסוכים בינעריביים, ומתפקידה המוכר היטב כמממנת של מיגוון נרחב של קבוצות טרור פלסטיניות ..."

15" קבוצות טרור פלסטיניות היו פעילות ב-62 מדינות על פני חמש יבשות במשך התקופה הנחקרת. מקום הפעילות הראשי היה מערב אירופה, בה נרשמו 60% (293 תקריות מסך של 487) מכל התקריות. 4 מדינות - מערב גרמניה, צרפת, איטליה ובריטניה - נטלו מחצית מסך כל התקריות באירופה - "אחרי אירופה, מקום הפעילות החביב על הטרוריסטים הפלסטינים היה המזה"ת הערבי בו בוצעו 26% מכל התקריות שנרשמו ...

"ישנו הבדל בולט בין המאמץ המושקע ע"י הטרוריסטים הפלסטינים מחוץ למדינת היעד שלהם לבין זה המושקע ע"י ארגונים אחרים: אפילו קבוצות כגון 'הבריגדות האדומות' באיטליה, 'הפעולה הישירה' בצרפת או 'סיעת הצבא האדום' בגרמניה המערבית נוטות להגביל את פעולותיהן לארצות מולדתן. ארגונים בדלניים-לאומניים קטנים כמו הארמנים האנטי-תורכיים או הקרואטים האנטי-יוגוסלביים, פועלים אך ורק מחוץ לארצות 'הבסיס הטבעי' שלהן בשל העדר תשתית שם או עקב אמצעי בטחון חמורים הננקטים ע"י ממשלות - היעד שלהם. מכאן, שהפנייה לטרור בחו"ל במקרים אלה היא בעצם תוצאת חוסר ברירה, אם-כי גם אז מבוצעות הפעולות בחו"ל בד"כ במדינות בהן מתגוררים גולים. קבוצות הטרור שיש להן תשתית במדינת היעד - לדוגמא, 'הצבא האירי הרפובליקני' או ETA הבאסקי - נוטים לפעול בתוך המדינה (צפון אירלנד והמחוז הבאסקי של ספרד) ורק לעיתים רחוקות פוגעים במטרות ב'מדינת האם' - אנגליה או חלקיה האחרים של ספרד. שלא כמו הפלסטינים, כמעט אף פעם אין הארגונים הללו פועלים בשטחים זרים ניטראליים.

"הארגונים הפלסטינים יחודם בכך שפעילותם הבי"ל מתרחשת לא רק בעולם הערבי (בסיס הטבעי) אלא במידה רבה דווקא בארצות ניטרליות מבחינתם. במקרה שלהם, ובנגוד לארגונים אחרים, נובעת היציאה למסעות טרור בזירה הבי"ל מהתפיסה האסטרטגית שלהם בדבר המאבק המזויין. מדיניות זו (ככל שלא תיהנה מסיוע פלסטינים בחו"ל ונציגויות דיפלומטיות ערביות) מהווה ההסבר הבסיסי למאמץ הרב שהמשקיעים הפלסטינים במבצעים בינלאומיים, העולה על זה המושקע ע"י ארגונים אחרים בתחום זה ... (כל ההדגשות של העורך).

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

י"ח בחשוון תשמ"א
28 באוקטובר 1980

ד"ר ח'מט' 10, כרך 11

נושאי מוקד

יחסי ירדן-אש"פ כרמז למעמדו הבינערבי של אש"פ

הערה: הדו"ח מהווה חלק שלישי בסדרה על מדיניות החו"ב של ירדן (דו"ח מס' 5 דן במרכזיות הקונצנזוס הערבי, ודו"ח מס' 6 דן באוריינטציה העירקית של חוסיין), וכמו כן מהווה הדו"ח המשך לדו"חות מס' 88, 78, 66, 58, 50 העוסקים במעמדם הבינערבי של אש"פ והעניין הפלסטיני.

הפער בין מעמדו הבינערבי של אש"פ לבין תדמיתו במערב לטרות לקחי מלחמת עירק-אירן לגבי סדר העדיפויות הלאומי של מנהיגי ערב, ושוליותו היחסית של העניין הפלסטיני במסגרת זאת (נא השווה המחוייבות והמשאבים של עירק לכיוון אירן, סוריה, חצי האי ערב והמפרץ, ענייני פנים, ברה"ט ובלמ"ז, לעומת המלל והערפול לכיוון הפלסטיני), ממשיכה מערב אירופה להתקד באש"פ ובעניין הפלסטיני כגורם מפתח במדיניותה המזה"תית.

הדיבוק האש"פי שאחז במערב אירופה הביא, בין היתר, לאכזבה מביקורו של חוסיין, כפי שדיווח דגן (הארץ, 3.8): "ההודעה הרשמית בבון - שתמלך לא נתן רמזים לתירוטה ירדנית לשלום - נתנה ביטוי לאכזבה מהעדר תמיכה ברורה של חוסיין ברעיון הקמת מדינה נפרדת בגדה וברצועה בשליטת ארגוני המחבלים. המלך הותיר, בפריז ובבון, את הרושם כי ימשיך לתרוץ בין התמיכה הפוטטית באש"פ לבין העניין העצמי שהוא עדיין מגלה בעתיד הגדה המערבית". אפשר להניח שהעסוק המתמיד באש"פ ובעניין הפלסטיני נובע מתפיסתם (ע"י מערב אירופה) כגושים המעצבים את מדיניות מנהיגי ערב, ומהענקת משקל דומיננטי (ע"י מערב אירופה) למחוייבות המילולית של מנהיגי ערב לנושאים אלו. מכאן, המסקנה המערב אירופאית, שיחס אוהד כלפי הנושאים הנ"ל עשוי להבטיח יחס ערבי אוהד לאינטרסים המערביים באיזור (נפט, סחר, ושת"פ בבלימת ברה"ט).

מחלקת מעקב

חרכו ההסברה טל. 02-538 933/4 ירושלים

דיווח "אל-נהאר" הלבנוני ב-13.10 (אמין, נחשב ליומון הטוב ביותר בלבנון, בעל קו מתון יחסית בנושאי המזל"ת) מפרין חוליה מרכזית בגישת מערב אירופה, כאשר מתאר את הפיחות שחל במעמדו של אש"פ כתוצאה ממלחמת אירן-עירק, המבליטה את תפקידו המעני של הארגון בעיצוב תהליכים מדיניים באזור: "אש"פ נמצא במעוקה מדינית-רעיונית מכיוון שנאלץ להתנגד (כנראה עקב לחץ סורי) לשאיפת עירק הערבית להחזיר אדמות ערביות לריבונות ערבית; מעמד הארגון נידוק מעצם חשיפת חולשתה של מהפכת ח'ומייני, שאמורה היתה לקדם את מעמד אש"פ; המלחמה מסיטה את תשומת לב הערבים והעולם מהעניין הפלסטיני; הסדר עירק-אירן עשוי לשלב בתוכו הסדר של בעיית הנפט, שיחליש את הקשר נפט-עניין פלסטיני; הסדר יכול אף לשלב בתוכו הסכמה בינמעצמית שתוריד את משקלו של אש"פ באזור; אי-השגת הסדר עלולה לפוצץ את האזור תוך גריעה מעמעותית ממשקלו של הארגון; העתון אף טוען שערפאת מודאג מהסכם סוריה-בר"מ העלול להצר עוד יותר את עעדי אש"פ בלבנון (כדי למנוע מעורבות בר"מ בעימות סוריה-ישראל) ועלול אף להגביל את מרחב התמרון של אש"פ במערב אירופה.

בעוד שה-9 מעריכות, שמנהיגי ערב קובעים את מדיניותם כלפי המערב לפי התייחסות המערב לעניין הפלסטיני, הרי שמנהיגי אש"פ מכירים במעמד המעני במזל"ת. בראיון ל"תשרין" הסורי ב-20.9 אומר דובר אש"פ, אבו מידזר, כי "בשלב זה, בו אנו זוכים לתמיכה בינלאומית רחבה, מהווה העמדה הערבית חוליה חלשה". חבר הועד המרכזי של הפתח, ונציג הארגון בריאד, רפיק א-נתשה, אומר ל"אל-ג'זירה" הסעודי ב-18.8 כי "מחבחינה התאורטית רואת כל מדינות ערב בבעיה הפלסטינית בעיה ראשונית, אך במישור המעשי אנו מוצאים, שכל מדינה מקדימה את בעיותיה האזוריות לפני בעיית פלסטין. מנגנוני ההסברה הערביים נלחמים זה בזה ונושטים את הבעיה הפלסטינית. הערבים מקדימים את הסכסוכים הפנימיים לסכסוך עם האויב הישראלי". ג'ורג' חבש ב-19.7 מעל דפי שבועון ארגונו "אל-הדף" הלבנוני, כי "לא הגענו לעסקים ולשערי ירושלים משום שחשבנו שכל הרובים (הערביים) מכוונים כלפי האויב הציוני, ולא נתנו דעתנו כנדרש לאויב (הערבי) שמאחורי גבנו". שגנו של ערפאת, אבו ג'יהאד, מבטא ב-16.8 את "תחושת הבן החורג" של אש"פ כאשר אומר בשידור רדיו המחבלים בלבנון ש"בזירה הערבית מצטברת עולמת החלטות, שאינן מבוצעות ואינן מקרבות אותנו לפלסטין אפילו צעד אחד. אין אנו רוצים החלטות וישיבות אלא מערכה מעשית".

מצבו הבינערי של אש"פ, כפי שמתבטא בפי מנהיגיו, אינו מהווה תוצאה של מלחמת אירן-עירק. מצב זה נמשך מאז ההתעוררות הלאומית של ערביי פלסטין בשנות ה-20, כאשר מנהיגי מצרים, ירדן וסוריה לטשו עיניהם לפלסטין (מאבק כוחות בינערי מסורתי) ולא ראו בעין יפה את שאיפת המופתי לגיבוש הנהגה מקומית עצמאית. ביטוי לכך ניתן במלחמת 1948 (ובתוצאותיה) כאשר מנהיגים אלו מנעו מימוש זכויות לאומיות מערביי פלסטין (נא ראה מחקרו של מאיר פעיל ב"ציונות" כרך ג', 1975). ביטוי נוסף לכך אפשר לראות בטאבים המזעריים שהקציב עד עתה, כל מנהיג ערבי לעניין הפלסטיני (להוציא טאבים הצהרתיים); בניצול הפדאין בעזה לקידום מעמדה הבינערי של מצרים עד 1967, בניצול אש"פ - ע"י חוסיין לקבלת לגיטימציה ערבית (1967-1970), ובטבח שערך בארגון ב-9.70; בטבח שערכה סוריה באש"פ בלבנון בתחילת 1976; בדיכוי המתמיד ע"י עירק; וכו'.

מלחמת אירן-עירק רק מבליטה את המצב, כאשר מבהירה עבור איזו מטרה לאומית מוכנה עירק להקריב את משאביה, ובעבור איזו את מילותיה? מסקנה דומה אפשר היה להסיק מנכונות סעודיה להחזיר את שגירה מלונדון ולבטל עסקות מסחריות עם בריטניה על רקע הקרנת "מות הנסיכה" - צעדים שלא ננקטים בהקשר הפלסטיני. (מסקנות דומות נובעות מבהינת מדיניותן של מדינות ערב האחרות).

יחסי ירדן-אש"פ

בין הערכות-מחדש של המערב - לאור מלחמת עירק-אירן - יש מקום לשקול את אמינות הפרשנויות כי בדו-שיח ירדן-אש"פ יש אלמנטים של שת"פ מדיני ואסטרטגי. לא רק שהשתיים נצבות בצדדים שונים של המתרס (גם לגבי המלחמה), אלא שיש מקום להנחה, שתוסידן ראה לנגד עיניו (בנוסף למרכזיות האופציה העירקית) את האינטרס המשותף עם עירק בניטרולו של אש"פ.

הצורך לנטרל את אש"פ נובע מהעובדות הבסיסיות, שחוסידן שולט על 75% מפלסטין, ש-65% מאוכלוסייתו היא פלסטינית (ומעורה בכל מערכות המדינה, כולל צבא, רה"ט ושהב"ט שהוא ממוצא פלסטיני), שהוא רואה עצמו כנציג בכיר של הפלסטינים ולוטש עיניו גם ליו"ש, ושאש"פ רואה עצמו כנציג הבלעדי של כל הפלסטינים וטוען לשלטון על כל פלסטין. (ב-6.4 אומר נציג אש"פ בכווית ל-א-ראי אל-עם הכוויתי כי "לא רק שאש"פ הוא נציג תושבי השטחים, אלא שלארגון יש את בלעדיות הייצוג הפלסטיני, כולל הפלסטינים בירדן"). חוסידן אף ער לעובדה שאש"פ אינו רואה בלבנון - שם הוא על אדמה זרה ומרוחק מבני עמו - תחליף לירדן כקרט קפיצה להשתלטות על השטחים מערבה לירדן. ביטוי לתפישת אש"פית זו נותן חנר הועד המרכזי של הפתח, סמיח קריפ, בראיון ל-א-ספיר הלבנוני (16.6), טוען ש"גורלה של הבעיה הפלסטינית יקבע בזירה הירדנית, שם קיים המוצא לחיטול הבעיה או לשחרור פלסטין. יכולתה של המהפכה הפלסטינית הזדעזע כאשר איבדה (ב-9.70) את בסיס הזינוק שלה בירדן". המאמץ לשיקום הבסיס הירדני קיבל גם דגש בהחלטות ועידת הפתח שהתכנסה בדמשק ב-5.80.

את התשובה לשאיפת אש"פ לחזור (צבאית ומינהלית) לירדן מעניק חוסידן ב-11.8 בראיון ל"יו. אס. ניוז אנד וורלד ריפורט": "ירדן ממשיכה במדיניות (האס להתיר הקמת בסיסי אש"פ) בה דבקה בקפדנות בשנים האחרונות". הנסיך חסן מעניק תשובה ישירה יותר ב-20.5 בראיון לעורכי עיתונים בכווית כאשר מכחיש את הידיעות כאילו יותר חידוש הפעילות הצבאית של אש"פ בירדן, ואף מזהיר, שהסכמה ירדנית תהיה בבחינת הרפתקאה שתזיק לירדן ולשאר מדינות ערב. פרשן ה-נ.י. טיימס כריסטופר וורן, טעט פקידים ירדניים (חלקם פלסטיניים), שאמרו כי "לא נפתח את גבולות ארצנו לארגון השואף להופכה לשדה קרב. לא נרשה יצירת דרום לבנון נוספת בעולם הערבי". וורן טוען, שגם הרוב הפלסטיני בירדן מתנגד לשיבתו של אש"פ, שתגרום לתהו-ובוהו נוסח 1970. הדיווחים הנ"ל משקפים את היחס החפוף הקיים בין האינטרס הלאומי הקיומי של חוסידן לבין קידום מעמדו של אש"פ(על רקע זה אפשר לראות את המשך והרחבת מסע המעצרים של אנשי אש"פ בירדן, למורת רוחם של אבו-איאד, תואתמה, ודובר אש"פ יאסר עבד-ראבה - א-ספיר 16.9, אל-ווען וא-ראי אל-עם הכוויתיים 10.8, 25.6).

המחלוקת הקיומית ירדן-אש"פ בולטת גם ביו"ש - האם יכול חוסיין לאפשר לעצמו הקטת ידשות פלסטיניות עצמאית מעבר לנהר על כל השלכותיה לגבי התטסת אלמנטים פלסטיניים במטלכתו? האם יכול חוסיין לאפשר לעצמו לנותר לגורם ערבי-מתחרה על שטח שהיה בעבר בשלטון, מבלי לגרוע ממעמדו הבינערבי והפנימי? ביטוי לשאיפותיו לגבי יו"ש נתן המלך בנאומו בעצרת האו"ם (רדיו דבת-עמון 25.9): "היישות הירדנית מתמזגת בדרך דמוקרטית עם הגדה המערבית". הבהרה לשאיפות נתן רת"ם לשעבר, שארף המנוח, ב-8.3 בראיון ל"לה-מונד": "קשה להבחין בין ירדני לפלסטיני, ואנו משתדלים שלא לעסוק יותר מידי בבעיה זו. הפלסטינים והירדנים אינם שייכים ללאומיות נפרדת. לא נטשנו את זכויותינו בגדמ"ע. ("אל הדרך" הלבנוני שואל ב-4.7: "מדוע מתקשת ירדן לכנות את הפדאין הפלסטינים בשם 'המתנגדים הערביים' ומדוע היא מתעלמת מהשם פלסטיני?").

איתות מוחשי ביחס לשאיפות ביו"ש נעשה בסוף אוגוסט ע"י מינוי חסן איברהים ל"שר לעניני האומה הכבושה" (לראשונה מעמד מיניסטר־אלי), וע"י איש כמחצית מ-21 חברי הקבינט ע"י ירדנים ממוצא פלסטיני. בתגובה לכך נזעק אבו-ג'יהאד לירדן (סי"ק 10.9), ואילו ערפאת דחה ביקורו ברבת-עמון (א-ליווא הלבנוני 10.9). על איתותים נוספים ביחס לכוונות ירדן לגבי יו"ש אפשר ללמוד מתשלום מטכודות הפקידים, מההשקעות בשירותים ציבוריים באיזור, משליטה על אופן הוצאת כספי ועזרת בגדוד בשטחים, בפתיחת משרד חדש ביו"ש להנפקת דרכונים ירדניים, מדיווח סי"ק ב-7.8, על הגברת הפעילות לרישום אזרחים ירדניים באזור, טקיות סימפוזיונים מקצועיים ברבת-עמון בהשתתפות תושבי יו"ש, מדיווח א-ראי הירדני ב-30.7 על ביטול הצורך באישור מוקדם, כדי לעבור מירדן ליו"ש ולעזה, מדיוגים עם נציגים מקומיים על החינוך הגבוה (א-ראי 15.1), שהענקת מיליון דינר, כהשתתפות בחברת המלט החדשה בחברון (סי"ק 11.12.79), ומהקמתו מחדש של הועד הפועל של "הועד הערבי העליון" המקורב להאשמים (אל-קודס הירושלמי 11.8).

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: ג' בכסלו תשמ"א
11 בנובמבר 1980

מס' 12 כרך 11

נושאי מוקד

(המשך) מעמדו הבינערבי של אש"פ

הפער בין מעמד אש"פ במזה"ת לבין מעמדו בעיני המערב:
לאור הערכות שמלחמת עיראק-איראן מדגישה את משקלם הנחות יחסית של אש"פ ושל העניין הפלסטיני במסגרת סדר העדיפויות הערבי, מן הראוי להתייחס שוב לפסקה חשובה בהחלטות ועידת רֶבֶט מ-10.74, כפי שפורסמו ע"י א-ספיר הלבנוני ב-30.11.77.
הפסקה מופיעה בסוף סעיף 3 של ההחלטות וזו לשונה: ("המשלחת העיראקית הסתייגה לגבי הסעיפים הנ"ל מ-1 ועד 3"). סעיפים 1-3 הם המכתירים את אש"פ כנציגו הבלעדי של העניין הפלסטיני, ומעבירים (לכאורה) את כתר הייצוג של תושבי השטחים מירדן לאש"פ. ביטוי להסתייגות עיראק אפשר אף לקבל, כנראה, מסעיף 5 של ההחלטות המציון, כי חלקה של בגדד במחוייבות הפיננסית למדינות העימות הוא 100 מיליון \$ בלבד - סכום שהוא החמישי בגודלו מתוך 6 התורמות. את מהות ההסתייגות של עיראק אפשר להבין על רקע הערכתה שקידום מעמד אש"פ - כל עוד נתון הארגון למרותה של סוריה ומשמש את אינטרסיה - פוגע בשאיפותיה הבינערביות של בגדד (המתנגשות עם אלו של דמשק).
ביטוי למשקלו השולי-יחסי של אש"פ, במסגרת השיקולים המדיניים של מנהיגי ערב, נותן מנהל מערכת הביטאון הרשמי של אש"פ, פלסטין א-ת'אורה, ב-7.7. איברהים ברהום מתלונן על מנהיגי ערב, הנוטשים את המאבק הפלסטיני. קורא להגביר את הפיגועים ב"פלסטין הכבושה", כדי להסיט את תשומת-הלב של המנהיגים למאבק הפלסטיני-ציוני שהוא שורשו של המאבק ערב-ציוני (נא ראה דו"חות 10.11). בעוד שברהום יודע להבחין בין המחוייבות המילולית הבינערבית לעניין הפלסטיני לבין העדר מחוייבות ממשית (כלכלית, צבאית וחברתית), הרי שיו"ר המפלגה הליברלית הבריטית, דייויד סטיל (אובזרבר 12.10), מעניק משקל דומיננטי למישור המילולי, מבלי לבחון אותו מול הנעשה בשטח.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

דיוויד סטיל מתרשם עמוקות מדברי חוסיין על מרכזיות אש"פ בתהליך השלום במזה"ת, ואף מציין כי מעצבי דעת קהל ערביים נוספים סבורים כך.

מעמדו של אש"פ בסדר העדיפויות הלאומי של ירדן:

בדיווחו על ועידת שה"ח המוסלמים שנערכה בפאז, מעניק אל-ציאד הלבנוני (פריז 3.10) סימוכין להנחה, שמן הראוי להתייחס בביקורתיות להצהרות ולהחלטות רישמיות, וכי יש לבחון אותן מול ההקשר המדיני-רעיוני-אסטרטגי. אל-ציאד שופך אור על הניגוד הקיים בין האינטרסים היסודיים של ירדן לבין אלו של אש"פ (גא ראה דו"ח 10) כאשר מדווח על המחלוקת שהתעוררה בוועידה בין משלחות ירדן ואש"פ. "משלחות ירדן ואש"פ היו חלוקות בשאלה דרך מי להגיש תלונה נגד ישראל לבית הדין הבינלאומי: ירדן טענה שיש להגישה דרך העצרת הכללית של האו"ם, בעוד שאש"פ רצה להגישה דרך הוועדה להגנה על זכויות העם הפלסטיני באו"ם (גוף הפועל בחשראת אש"פ - מחלקה). שתי המשלחות האלה נחלקו בעניין הריבונות ביחס לעם הפלסטיני בעקבות מינוי שר לענייני השטחים הכבושים ע"י ירדן. סוריה דרשה מירדן להודיעה אם היא או אש"פ אחראים לגדה ולרצועה." ח'אלד אל-חסן מבהיר (אלווסן הכוונתי 8.11) מדוע חיונית ירדן לאינטרס הקיומי של אש"פ, כאשר מציין ש"הדו-שיח הירדני-פלסטיני הוא כורח אסטרטגי מ-3 סיבות: מיקומה הגיאוגרפי של ירדן; הרכבה הדמוגרפי של ירדן; וחשיבות ממשלת ירדן בעיני העולם הערבי."

למעשה מתייחס אל-חסן לעובדת היסוד - המודגשת בנאומו של מרואן אלחמוד במועצה הלאומית המייעצת בירדן - שירדן שולטת על 75% משטח פלסטין, ו-65% מתושביה הם פלסטינים. (לאור זאת מה מהות יחסי ירדן עם אש"פ הסוען לייצוג בלעדי של כל הפלסטינים ועל כל אדעת פלסטין? - מחלקה). בנאומו סוען אל חמוד (אל-ראי 24.9): "החלטות רַבֵּט אינן אלא הצהרות כוונות ביחס לעתיד, כלומר לאחר שחרור הגדה. שהרי הגדה המערבית נשארת בשלב זה חלק מהמדינה, כלומר מדינתנו. לפיכך כיצד יכולה הממשלה הירדנית להכריז שהארץ עומדת איתן, בעוד שמחצית המדינה כבושה? הודעת הממשלה דנה בעמודיה הראשונים בענייני פנים, ועברה לטפל בבעיה הפלסטינית כאשר דנה בקשריה הבינערכיים של ירדן. והרי דיבורים כאלה חוזרים ונשנים בהודעות של ממשלות ערביות אחרות. אלא שירדן איננה מדינה ערבית אחת ביחס לפלסטין, שכן ירדן היא פלסטין ופלסטין היא ירדן בנוגע לשטח, לעם, לכאבים, לציפיות ולשאיפות. אמנם כולנו ערבים ונקודות המוצא הן שאנו בני אומה אחת, אולם העם הירדני והפלסטיני הוא אחד יחיד ומיוחד, שאין דומה לו במדינות ערב האחרות. לכן הקשר של העם הפלסטיני והירדני הוא קשר של עם אחד. לכן גם הבעיה הפנים-ירדנית הראשונה במעלה היא הבעיה הפלסטינית. אי-אפשר ואסור לדבר בהודעה ממשלתית על הבעיה הפלסטינית כאילו היא במסגרת הטיפול ביחסים הבינערכיים. ירדן, יותר מכל מדינות ערב, היא המדינה היחידה שבעיית קיומה או אי-קיומה קשורה לפלסטין הערבית."

מעמדו של אש"פ בסדר העדיפויות הלאומי של סוריה

השבועון הלבנוני היוקתי "ערב פרס סרזוס", מציין ב-18.6, שהקבוצה החזקה ביותר באש"פ (אבו-ג'האד, ח'אלד אלחסן, ח'אלד אלפהום, רפיק אלנחשה, וכו') דוגלת בשיפור היחסים עם ירדן, סעודיה, עיראק ומרוקו. לעומתה תומכת הקבוצה המישנית בכוחה (אבו-איאד ופרוק קדדמי) בקו עצמאי ואף (ואולי עקב הנטייה העצמאית) בניהול מגעים סודיים עם מצרים ועל מגעים אלו מוסרת תחנת הפלנגות כפי שדווח ע"י "אלוטן אל-ערבי" הפרו-עיראקי ב-7.6. השבועון מציין, שרק הקבוצה השלישית בכוחה מזדהה עם סוריה, לובי אלג'יר ורד"ת. למרות יחסי כוחות פנימיים אלו, חיים אש"פ להמנע מתמיכה בעיראק ומלחמה "על החזית נכסים ערביים לרבות ערבית". אש"פ נוקט בקו זה לאור מצבו האסטרטגי נוכח עיראק ואיראן (נא ראה דו"ח 11), ובמיוחד עקב תלותו העמוקה בסוריה. ההימנעות מתמיכה בעיראק - שמשמעותה תהיה פגיעה באינטרס סוריה - מחזקת אתהערכה, שאש"פ חשוף לתגובה ברוטלית סורית בלבנון (נוסח 1976). הדבר אף מבסס את ההנחה, שהסרת חסות סוריה מאש"פ בלבנון תאפשר לנוצרים ולשיעים להכות בארגון (לכן מזדדז ערפת בתחילת השנה, לבקש מאסד לבל ימנע את איומו להוציא את צבא סוריה מערי לבנון). על הכות אש"פ בדומיננטיות של סוריה בלבנון אפשר ללמוד מדיווחו של "אל-נהאר" הלבנוני האמין, ב-14.6. העתון מצטט מקורות באש"פ, המודים שיחסי הכוחות הנוכחיים מחייבים פיקוח סורי על כל מו"מ בין אש"פ לגורמים בלבנון. על הצפוי לאש"פ במידה ויפעל נגד אינטרס סוריה אפשר ללמוד לא רק מנתקדים הברוטלי של תל-זעתר (1976), אלא גם מדיווח "אלאחראר" הלבנוני (בסאוונו של שמעון, 9.8), ועל החממת הפיקוח הסורי על תנועת הפלסטינים בסוריה (כפועל יוצא מהדיעות על הסיוע שמעניק אש"פ לאחים המוסלמים, ועל הברחות נשק מלבנון לסוריה). ברוח דומה מדווחים גם "האקונומיסט פוריין ריפורט" מ-25.6, ו"אלוטן אל-ערבי" הלבנוני מ-7.6.

היחס בין אינטרס אש"פ לאינטרס לבנון:

באשיר ג'ומייל מעניק ביטוי מפורש לניגוד הקיים בין האינטרסים של לבנון ושל אש"פ כאשר קורא (אל-נהאר 27.10) "להקמת ממשלה חדשה, שתציל את לבנון מהנטל הפלסטיני ומהיותה קלף מיקוח בידי מדינות רחוקות וקרובות". "לה ראוי די ליבאן" (נוצרי, אנטי-אש"פ) אף מאשים ב-23.8 את אש"פ בשאיפה להשתלט על לבנון. כך גם טוען פייר ג'ומייל ברדיו הפלנגות ב-27.8 וב-1.7: "האם צודק הדבר שהפלסטינים הפכו את דרום לבנון לפלסטיין? לבנון במצב מלחמה עם ישראל משום שהפלסטינים החליטו ליטול את החוק לידיהם. אף מדינה לא תסכים לויתור על חלק משטחה".

תחושת הניכור כלפי אש"פ אינה מיוחדת רק לנוצרים ועל כך מעידה מערכת היחסים אש"פ-שיעים, כאשר הארגון הצבאי השיעי "אלאמל" נלחם באש"פ בדרום לבנון ובצפונה (60:000 מסך 80,000 אנשי המובלעת הם שיעים).

פרשנותו של שכוועון ארגון "חזית השחרור הערבית" הפרו-עיראקי ב-1.6 שופכת אור - למרות המגמתיות האנטי איראנית - על הקרבות המתחוללים בין השיעים לבין אש"פ באזורי החוף וכדרום. את הקרבות בין "חזית השחרור הערבית" לבין השיעים אפשר לראות כבבואה למלחמת עיראק-איראן ולמעמדו האמיתי של אש"פ כאמצעי במסגרת מאבק הכוחות הבינערכי והאזורי. את הקרבות בין השיעים לאש"פ - בהקשר הלבנוני הפנימי - אפשר אף להבין על רקע התקוממותו של הגורם השיעי (הגדול והמופלה לדעה בין מרכיבי התכונה הלבנונית) מול נישולו התקלאי-כלכלי-מדיני ע"י הפלסטינים בלבנון. על תחושה זו של השיעים אפשר ללמוד מפרשנות "אל-נהאר" מ-2.6, שם גם מבהירים גורמים פלסטינים את מהותו של "חסכין 9.70" לגבי תמרוניו של אש"פ בלבנון. לפי דיווח העתון משווים הפלסטינים את עצמם לדג השוחה במים חמיוצגים ע"י "התנועה הלאומית המוסלמית" בלבנון. חששם של הפלסטינים ממהות הגורל הצפוי לדג כאשר יתייבשו המים (כתוצאה מהמתיחות הגוברת בין אש"פ לבין חלקים נכבדים מהאוכלוסיה בלבנון).

עדות למתיחות בין הפלסטינים ללבנונים אפשר למצוא בדיווחי אלאסכוע אל-ערבי הלבנוני (23.6), המוסר על התקוממות ממשלת ופרלמנט לבנון נגד ביקור המשלחת הפרלמנטרית הבלגית שהזקיקים ביוזמת אש"פ וללא תאום עם גורמים לבנוניים; דיווח אל-וחדה (מאע"פ 24.6) על האיסור שהטילה ממשלת לבנון על כניסתם של סטודנטים פלסטינים, שאין להם אשרות נסיעה לבנוניות; ודיווח צבא אל-ח'יר (3.8), הטוען שהחוק הלבנוני מתייחס לפלסטיני כאל זר בכל הנוגע לרשיונות עבודה וביטוח סוציאלי.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

י"א בניסן תשמ"ה

2 באפריל 1985

דו"ח מס' 50, כרך 12

נושאי מוקד

הקשר ברה"מ - אש"פ *
(חלק 8 בסידרה)

בעוד נשיא מצרים מובארכ מנסה לשכנע את ארה"ב שערפאת מהווה נכס-בכח עבור מדיניות וושינגטון במזה"ת, עורך ערפאת עצמו את אחד מביקוריו הרבים במוסקבה (סה"י הצרפתית 13.3.85).

ביקורו של ערפאת נערך בעקבות כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית (המל"פ) ה-17, שהצהירה בין היתר: "המל"פ מגנה בתוקף את הטרור הבינלאומי וראש וראשון לו הטרור האמריקני והישראלי... המל"פ מגנה את מאבקה של ארה"ב נגד תנועות שחרור לאומיות במסווה מלחמה נגד הטרור הבינלאומי... המל"פ מדגישה את פיתוחה וביטוסה של הידידות ושת"פ בין אש"פ למדינות הסוציאליסטיות ובראשן ברה"מ... המל"פ מדגישה את שיפור הקשרים עם מדינות ידידות בדרום ובמרכז אמריקה, כמו גם בים הקריבי... המל"פ מודיעה על תמיכתה ביוזמה הסוביטית האחרונה לפתרון הסכסוך במזה"ת... המל"פ מדגישה את זחיית הסכמי ק"ד ויוזמת הנשיא רייגן... (א-דוסטור הירדני 30.11.84).

החלטות המל"פ ה-17 משקפות את ההיקף המתרחב של שת"פ האסטרטגי בין אש"פ לברה"מ, כמו גם עם מדינות מפתח פרו-סוביטיות כגון קובה, ניקארגואה, וויאטנא, צפון קוריאה, אנגולה, רד"ת ומדינות מזרח-אירופה. קשרים אלה פותחו במגעים ישירים עם הממשלות המעורבות וכן עם שגריריהן במדינות ערב השונות (נא ראה רשימת המגעים שלהלן).

יתרה מזו, הקשרים עם הגוש הסוביטי מטופחים הן ע"י ערפאת והן ע"י יריביו באש"פ. כך מסתבר, שהמתאם בין המטרות אש"פ ומדיניות ברה"מ והאידיאולוגיה שלה, מהווה את אחד המכנים המשותפים המעטים בין הסיעות היריבות באש"פ אשר בגין עניינים אחרים מנהלות מאבקים אלימים ביניהן.

הן ערפאת והן יריביו באש"פ מקיימים את קשריהם העבאיים עם קבוצות טרור פרו-סוביטיות, הפועלות ע"פ רוב באיזורים חיוניים לאינטרסים האמריקאיים (כגון הפיליפינים, תאילנד, אל-סלוודור, קולומביה, רפ"ג, איטליה וכו').

מחלקת מעקב

* נא ראה זרקורים 8-כרך 12; 81, 62, 46, 38, 26, 23-כרך 11

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

על היקף הקשר ברה"מ-אש"פ ניתן ללמוד בין היתר מספרם של קידי ס. קליין (סגן ראש הסי.איי.א.י. לשעבר) ופרופ' יונה אלכסנדר (אונ' ג'ורג'טאון) המרכז ללימודים אסטרטגיים ובינלאומיים ("טרור: הקשר הסובייטי" (אנגלית, קריין דוסאק, ג'ו-יורק, 1984), שקטעים ממנו מובאים בזה: "היחסים האינטימים בין אש"פ לברה"מ סובילים בבחינת ערוצי קשר אל מלחמות שחרור לאומיות בחלקי עולם רבים. אש"פ מועיל בהיותו מרכז המשאבים של אירגוני טרור, המבקשים לחתור תחת משטרים לא-קומוניסטים בכל מקום. בנהלת לוחמה על אש קטנה משרתים אותם אירגונים אינטרסים גאו-פוליטיים בסיסיים של הסובייטים - עדווד יציבות ויצירת אי-שקט במדינות בהן יש לקומוניסטים סיכוי להשיג כח פוליטי (כגון תמיכת אש"פ ב"אירגון לשחרור העמים התאמיליית" הפרו-סובייטי, בנסיונו להפיל את המשטר הפרו-מערבי ובעל המיקום האסטרטגי בתאילנד - הערת העורך).

"אש"פ אימן כ-10,000 טרוריסטים מכל קצווי העולם במחנותיו בלבנון, טוריה, אלג'יריה, עירק, לוב וכו'... (עמוד 62-63; ע"פ אל-מוצור המערי 14.10.83 500 חברי אש"פ פוזנו באוקטובר 1982 טבירות לניקארגואה שם אימנו את הסנדיניסטים - הערת העורך). ראוי לציין כי פעולות הטודיעין - איסוף ומבצעי - עבור אש"פ מוטלות ע"י ברה"מ משיקולי זהירות על מדינות מז"אר. הן מספקות מידע מודיעיני לאש"פ ומשמשות כבסיסי יציאה למבצעי טרור שונים. כך למשל במזרח גרמניה סיפק שירות הריגול לטרוריסטים של אש"פ מידע חשוב לביצוע מתקפה על מתקני תעשייה במערב ברלין (ע"פ טורגנדאנבלאדט הנורווגי 16.12.83, מספר גדול של חברי אש"פ שפוזנו באוגוסט 1982 טבירות לבולגריה עוסקים מאז בביצוע פעולות טרור וסחר הירואין בגרמניה המערבית - הערת העורך).

"מרכיב חשוב בשת"פ ברה"מ-אש"פ הוא האימונים. העדויות על קשרים אמיצים בתחום זה רבות. מקורות מודיעין שונים דיווחו על קיום תשתית משוכללת של כ-40 מחנות אימונים בברה"מ. במחנות במוסקבה, טשקנט, באטומ, אודסה וטיטופול, בתוכם הכסים הידוע כ'האקדמיה הסובייטית' לאימונים צבאיים, שמים דגש מיוחד על מודיעין... אלפי חברי אש"פ מאומנים ע"י מדריכים סובייטים ואחרים בבסיסים אלה ואחרים בקורסים לסגל ולפיקוד, כמו גם במגוון נושאים מקצועיים כגון, קשר, אלקטרוניקה, הנדסה, ארטילריה, טייס, לוחמה ביולוגית וכימית ותחזוקת ציוד צבאי. הם גם לומדים טכניקות סיוחיות להכנת מטענים אלקטרוניים, ייצור מתקני הצתה, שיטות לפיצוץ מתכות והריסת גשרים... (עמוד 45-46).

"זרם מתמיד וגדל של נשק ותחמושת מתוצרת ברה"מ, צ'כיה ומזרח גרמניה מלחזו לאש"פ דרך מזרח גרמניה והונגריה. עם זאת, יש עדויות נחרצות לכך שברה"מ עצמה היא הספק הראשי של נשק לאש"פ... ייתכן שאחת התקופות הפעילות ביותר בתחום הספקת הנשק היתה בין יולי 1981 ליוני 1982, כאשר הפסקת האש לאורך הגבול הלבנוני-ישראלי, שהושגה כמז"מ סניהל פיליס חביב, היתה בתוקף... (עמוד 49-51).

"בסכמו את החנמקה שביסוד הזיקה בין ברה"מ לאש"פ, הצהיר אבו-איאד (סגנו השני של ערפאת, האחראי למודיעין ולביטחון באש"פ - הערת העורך): 'אילו היתה לנו היכולת לחתום חוזה עם ברה"מ היינו חותמים 1,000 חוזים. ואילו שלטנו באדמה היינו מתירים לסובייטים 1,000 בסיסים, שכן אנו עוסקים באויב חזק מישראל, ארה"ב' (שם, עמוד 42).

רשימה כרונולוגית של מגעי אש"פ עם הגוש הסוביטי (דצמבר 1984 עד יוני 1983)

25	דצמבר 1984	רדיו אש"פ בגדד	משלחת הועד-הפועל של אש"פ בוואטנס
22		אל-קבס הכוויית	משלחת סוביטית השתתפה בדיונים באש"פ באפריל 1984, שהניבו את הסכם הפיוס של עדן בין אירגוני אש"פ.
22		סה"י המז' גרמנית	משלחת הפתח' מתארכת אצל המפ' הקומוניסטית של פורטוגל
21		אל-נזטן אל-ערבי	חבש וחואתמה מבקרים במוסקבה
15		סה"י המז' גרמנית	משלחת הועד הפועל של אש"פ במז' גרמניה
14		סה"י הכוויית	משלחת הועד הפועל של אש"פ ביוגוסלביה
9		אובזרבר	קשרי אש"פ עם אירגון הטרור התאמילי של תאילנד
30	נובמבר 1984	א-דוסתור הירדני	המל"פ מונה את הטרור האמריקני, דוחה את תכנית רייגן ומדגישה את שת"פ של אש"פ עם הגוש הסוביטי
28		טאס"ס	יום הסולידריות עם אש"פ נחוג במוסקבה
23		סה"י הצרפתית	משלחת המפ' הקומוניסטית הפלסטינית בצ'כיה
22		צאות א-שעב הירדני	סגנו של ערפאת אבו-איאד נפגש עם שגריר ברה"מ ברבת-עמון
20		סה"י הצרפתית	חבש נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק
20		רדיו דמשק	חבש במוסקבה
20		א-דוסתור הירדני	משלחות צפ' וואטנס, בולגריה, יוגוסלביה ורומניה באות לכינוס המל"פ בעמאן
20		אל-קבס	אבו-איאד נפגש עם שגריר ברה"מ בכוויית
19		סה"י הצרפתית	חואתמה במוסקבה
13		א-דוסתור	מזרח גרמניה מקימה את מרכז התייעוד של אש"פ בתוניס
13		פלסטין א-ת'אורה של אש"פ	מטוס מזרח גרמני מיוחד מטיס את ערפאת למז' גרמניה
	נובמבר-דצמבר	ביטאון "צאמד" של אש"פ	משלחת אש"פ בפולין
29	אוקטובר 1984	בטאון מתנגדי ערפאת בפתח' בדמשק	שגריר בולגריה בדמשק נפגש עם מנהיגי הפתח' מתנגדי ערפאת
17		אל-בירק הלבנוני	סיוע צבאי צפ' קוריאני ליה' אש"פ בבקאע הלבנוני
3	ספטמבר 1984	טאס"ס	דובר מתנגדי ערפאת אבו-טייזר מבקר בחונגריה

31	אוגוסט 1984	סה"י המז' גרמנית	ערפאת נפגש עם שגריר מז' גרמניה בתוניס
27		אל-יום הצרפתי	ח'אלד אל-פאהוס יו"ר המל"פ סמתנגדי ערפאת במוסקבה
24		סה"י העירקית	ערפאת נפגש בבוקרסט עם נשיא אנגולה הפרו-סוביטי
23		סה"י המז' גרמנית	חבר המל"פ והמ' הקומוניסטית הפלסטינית בריאטנס
22		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם צ'אוסקו בבוקרסט
21		סה"י העירקית	משלחת אש"פ במוסקבה
13		סה"י קטר	חזרתמה בצ'כיה
10		סה"י הכוריתית	ערפאת נפגש עם שגריר מז' גרמניה בתוניס
4		רדיו הפלנגות	אש"פ מקבל נשק סוביטי דרך רד"ת
3		רדיו מונטה קרלו	ערפאת נפגש עם הנספח הסוביטי בתוניס
31	יולי 1984	סה"י הצרפתית	ח'אלד אל-פאהוס נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק
30		צאות א-שעב הירדני	יאסר עבד א-רבה מהחזית הדמוקרטית וחבר הועד הפועל של אש"פ, מבקר במוסקבה
26		טאס"ס	המפ' הקומוניסטית הפלסטינית מהזקת קשריה עם המפ' הקומוניסטית של פורטוגל
7		סה"י הצרפתית	ערפאת מבקר ביוגוסלביה
7		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס
24	יוני 1984	סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס
21		סה"י הפולנית	משלחת אש"פ בפולין
9		סה"י של אש"פ	ערפאת נפגש בתוניס עם שר התקשורת של ניקאראגואה ושגריר בולגריה
6		סה"י המז' גרמנית	ערפאת ביוגוסלביה
4		סה"י הצרפתית	אבו עלי מוסטפא, סגן יו"ר החזית העממית, בקובה
3		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם שגריר רומניה בתוניס
1		סה"י המז' גרמנית	ערפאת נפגש עם שגריר מז' גרמניה בתוניס
30	מאי 1984	סה"י הצרפתית	נציג אש"פ בתוניס נפגש עם שגריר ברה"מ
18		איזבזסטיה	שגריר חדש לאש"פ במוסקבה
17		סה"י הצרפתית	אבו-אייאד, ח'אלד אל-חסן ואבו-מאזן בראש משלחת הועדה המרכזית של אש"פ למוסקבה
12		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס
12		סה"י של אש"פ	פרוק אל-קדומי ראש המח' המדינית של אש"פ נפגש עם שגריר בולגריה בתוניס

חבש מבקר במזרח גרמניה	רדיו מונטה-קרלו	1984	מאי	10
חזאתם במוסקבה	רדיו מונטה-קרלו			9 א
ערפאת בצפ' קוריאה	רדיו עאות אל-ערב המצרי			9
חבש במוסקבה	רדיו מונטה-קרלו			8
טלעת יעקב מזכ"ל החזית הלאומית הפלסטינית, בבולגריה	סה"י הכונית			7
בסאט אבו שריף מראשי החזית העממית, בצ'כיה	רדיו מונטה-קרלו			2
אבו-איאד בצ'כיה	רדיו הפלנגות			2
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס	סה"י הכונית	1984	אפריל	30
יועצים בולגריים מאמנים טייסים מאש"פ	לה-פואן			30
ערפאת נפגש עם סופרים סובייטים בתוניס	צנת א-שעב			25
משלחות אש"פ נפגשו עם שר התרבות המז' גרמני בביקורו בתוניס	רדיו בגדד			19
קדומי בצ'כיה	סה"י הצ'כית			17
חזאתם במז' גרמניה	סה"י המז' גרמנית			17
ערפאת נפגש עם שגריר צפ' קוריאה בתוניס	סה"י הצרפתית			8
חזאתם בהונגריה	סה"י הצרפתית			7
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס	רדיו אש"פ	1984	מרץ	22
קדומי נפגש עם שגריר ברה"מ בכווית	רדיו קהיר			19
ערפאת נפגש עם משלחת יוגוסלבית בתוניס	רדיו קהיר			6
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס	סה"י הצרפתית			4
ערפאת נפגש במוסקבה עם מנהיג ברה"מ צ'רנינקו	אל-מג'אלה הסעודי	1984	פברואר	25
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס	רדיו מונטה-קרלו			20
חזאתם ברומניה	רדיו מונטה-קרלו			17
חזאתם בצ'כיה	רדיו מונטה-קרלו			10
קדומי בפולין	סה"י הפולנית			9
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בכווית	סה"י הצרפתית			7
קדומי במז' גרמניה	סה"י המז' גרמנית			3
חבש בצ'כיה	סה"י הצ'כית			1
ערפאת לביקור במז' גרמניה	סה"י של המפרץ	1984	ינואר	31

30	ינואר 1984	רדיו אש"פ	ערפאת ברומניה
24		סה"י העירקית	קדומי ואבו-איזאד פוגשים משלחת בולגרית בתוניס
16		צאת א-טעב	סגנו הראשון של ערפאת אבו-ג'יהאד מסכם עסקאות עבאיות במזרח גרמניה
15		א-ערק אל-אדוסט הסעודי	ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס
14		רדיו בגדד	מקורבו של ערפאת אבו-טאזן במוסקבה
9		סה"י הצרפתית	ח'אלד אל-פאהום נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק
24	דצמבר 1983	פלסטין א-ת'אורה	יום הסולידריות עם אש"פ נחוג בצפ' קוריאה
24		סימז"ת	משלחת אש"פ נפגשת עם שגריר ברה"מ בתוניס
23		סה"י הצרפתית	קדומי (פתח'), אחטאד אל-זמאני (חזית עממית), יאסר עבד א-רלה (חזית דמוקרטית), אבו-מאזן (פתח') במוסקבה
16		מורגנדאגבלאדט הנורווגי	סיוע אש"פ בבולגריה לאירגון הטרור "באדר מיינהוף" בגרמניה המערבית
12		אל-אנבא הכוזית	ח'אלד אל-חסן ראש המח' לענייני חוץ באש"פ נפגש עם שגריר ברה"מ בכוזית
26	נובמבר 1983	א-תדאמון הלבנוני	נשק מזרח גרמני מועבר לכוחות אש"פ הנצורים בטרפולי
22		רדיו מונטה-קרלו	משלחת אש"פ נפגשת עם שגריר ברה"מ בתוניס
16		אל-ימאמה הסעודי	שליח סוביטי מיוחד מגיע למטה אש"פ בתוניס
9		רדיו עמאן	קדומי נפגש עם שגריר מז' גרמניה בתוניס
8		רדיו אש"פ	האני אל-חסן, יועצו הבכיר של ערפאת, נפגש עם שגריר ברה"מ ברבת-עמון
5		רדיו בגדד	קדומי נפגש עם שגריר יוגוסלביה בתוניס
31	אוקטובר 1983	רדיו מונטה-קרלו	ערפאת נפגש עם משלחת סוביטית בתוניס
27		רדיו מונטה-קרלו	חזאתמה נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס
25		סימז"ת	אבו-איזאד נפגש עם שגריר ברה"מ בצפון תימן
23		סה"י הצרפתית	ח'אלד אל-חסן נפגש עם משלחת סוביטית בדמשק
19		רדיו אש"פ	קדומי נפגש עם שגריר ברה"מ בכוזית
14		טאס"ס	אבו-מייזר בהונגריה
14		אל-מנצור המצרי	500 אנשי אש"פ מאמנים סנדיניסטים בניקראוגואה
14		רדיו מוסקבה בערבית	משלחת החזית הלאומית הפלסטינית במוסקבה
13		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם הנספח הסוביטי בתוניס

12	אוקטובר 1983	סה"י הכוויתית	יום הסולידריות עם אש"פ נחוג בטוסקבה
29	ספטמבר 1983	סה"י המז' גרמנית	קדומי במזרח גרמניה
29		סה"י המז' גרמנית	משלחת החזית העממית בהונגריה
9		רדיו אש"פ	ערפאת ברומניה
2		רדיו אש"פ	ערפאת נועד עם שר החוץ הקובני בג'נבה
27	אוגוסט 1983	סה"י הצרפתית	ח'אלד אל-פארוס בצ'כיה
20		סה"י הכוויתית	אבו-איזאד ביוגוסלביה
24		רדיו אש"פ	ח'אלד אל-חטן בצ'כיה
10		סה"י של המפרץ	הצלב האדום של אש"פ חתם הסכם עם הצלב האדום הסובייטי
10		נ.י. פוסט	סיוע אש"פ לטרור בדרום אמריקה בדו"ח מכון הרייטג'
8		אל-אוסבוע אל-ערבי	חזאתמה בטוסקבה
7		רדיו הפלנגות	שגריר ברה"מ בדמשק מתווך בין ערפאת לאבו-מוסא
1		רדיו דמשק	ח'אלד אל-פאהוס נפגש בדמשק עם עוזר שר החוץ היוגוסלבי
אוגוסט		דה-מידל איסט	דו"ח מחט"ד על סיוע אש"פ לסנדיניסטים ולמפלגה הקמוניסטית של אל-סלוואדור
30	יולי 1983	רדיו מונטה-קרלו	אבו-איזאד בבולגריה
29		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם משלחת קובנית בתוניס
27		סה"י הצרפתית	ערפאת ביוגוסלביה
25		אל-אנוואר הלבנוני	אש"פ מאמן בבקעת הלבנון טרוריסטים של הבריגדות האדומות, באדר מינהוף, הצבא האדום והצבא החשאי לשחרור ארמניה
23		רדיו אש"פ	ערפאת מקבל בתוניס משלחת סובייטית
23		סה"י של קטר	ערפאת נפגש עם שגריר בולגריה בתוניס
22		רדיו מונטה-קרלו	ערפאת נפגש עם נספח ברה"מ בתוניס
18		רדיו מונטה-קרלו	אבו-איזאד בצ'כיה
16		סה"י הצרפתית	קדומי בטוסקבה
15		סה"י של המפרץ	אבו-איזאד בפולין
11		טאס"ס	חזאתמה בטוסקבה
10		רדיו מונטה-קרלו	אבו-איזאד במז' גרמניה
9		רדיו דמשק	חבש בבולגריה
7		סה"י הצרפתית	ערפאת נפגש עם הנספח הסובייטי בתוניס

אבו-איזאד, אבו-טאזן וח'אלד אל-חסן במוסקבה	אל-חואדת' הלבנוני	1983	יולי	1
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בתוניס	רדיו בירות	1983	יוני	30
חואתמה נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק	סה"י הצרפתית			30
אבו-איזאד בקובה	רדיו מונטה-קרלו			29
חבש נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק	רדיו מונטה-קרלו			28
ח'אלד אל-עאהוס נפגש עם שגרירי מז' ברטניה ופולין בדמשק	רדיו הפלנגות			26
ערפאת חוזר ומדגיש בצ'כיה את תמיכת אש"פ בתנועות השחרור באמריקה הלטינית ובמיוחד באל-סלוודור	סה"י הצרפתית			25
ערפאת נפגש עם שגריר ברה"מ בדמשק	סה"י הצרפתית			24
אבו-איזאד מבקר במוסקבה	רדיו מונטה-קרלו			23
יאסר עבד א-רבה נפגש עם משלחת סוביטית בדמשק	אל-חורייה, ביטאון החזית הדמוקרטית			19
אבו-איזאד מבקר ביוגוסלביה	סה"י היוגוסלבית			16

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

ב' בשבט תשמ"ה
24 בינואר 1985

דו"ח מס' 47, כרך 12

נושאי מוקד

אש"פ נתון למרותו של ערפאת - ביצחון למחינות ?
(נספח לזרקור 44-כרך 12) *

המסר שדצא מעמאן

"הכנס ה-17 של 'המועצה הלאומית הפלסטינית' (המל"פ) נכעל אמש באימוץ טעם מתון יותר מאי"פעם בעבר" - דברי דירוגיד הירסט, גרדיין (30.11.84).
משקיפים מערביים אחרים חלקו שבחים לכינוס המל"פ בעמאן - "מועצת ערפאת" ממנה נעדרו יריביו באש"פ; טענו כי העדרם של "קיצוניים" כג' ורג' מבט, נאיף חוזאתמה, אבו-מוסא ואחמאד ג'יבריל איפשר למועצה לאמץ "קר ערפאתי טהור", עצמאי טהלחץ, שהיה אלמלא כן מופעל ע"י "הראדיקלים".
למעשה, הסעיף החמישי במלך השני של החלטות המל"פ ה-17, שנוסחו בהשראת ערפאת, קובע, בהתייחס ל"טולדת הכנסה": "המל"פ מצדיעה לעמידה האיתנה של עמנו באדמות הכבושות של 1948 (הדגשת העורך) ולנסיונותיהם להדוף את הסרור המופעל נגד אחינו באום אל-פחם, טייבה, המשולש, הגליל והנגב (כולם בישראל שלפני 1967) - הערת העורך). המל"פ גאה במאבק אשר חיזק את זהותם כמרכיב בלתי-נפרד מהעם הפלסטיני".
ב-18.12.84 אף קרא ערפאת לששתתפי פסגת שרי החוץ המוסלמים, שהתכנסה בצנעא (א-שרק אל-אונסט הסעודי) "לבצע את החלטות הפסגה המוסלמית בטאיף (1981), שהכריזו על ג'יהאד לשחרור ירושלים ומקומות קדושים אחרים למוסלמים בפלסטין" (נא ראה זרקור 44-כרך 12 על "ערפאת והג'יהאד".
שליחו של ערפאת לאו"ס וחבר בכיר במל"פ בוועידה המרכזית של אש"פ זְהַדִי לְבִיב טַרְזִי, שזכה למוניטין של מתון בקרב עיתונאים מערביים, רומז לרקע ההסטורי להחלטות המל"פ, המשקף את יסודות מהותו של אש"פ (א-שארק אל-אונסט 16.9.84): "לא נרשה לאיש להתייחס לבעיה הפלסטינית כאילו מקורה ב-1967 או 1973. שורשי הבעיה הפלסטינית נעוצים ב-1917 ו-1922... (הדגשת העורך) - על העולם לחשוב על שלום במזרחים של מימוש הזכויות הקבועות של העם הפלסטיני...".

מחלקת מעקב

* נא ראה זרקורים 29, 44, 12, 3-כרך 12, 100, 76, 67, 56, 42, 33, 18, 13, 4-כרך 11, 93, 86, 79, 68, 62, 39, 8, 14, 2-כרך 10.

"זכותם של הפלסטינים לשוב לבתיהם ולרכושם, אם בחיפה או בשכם... פרושו של דבר, שעל ישראל לוותר על השטחים הכבושים, כולל השטחים שהוענקו לה ע"י האו"ם (בהחלטת החלוקה 1947) - הערת העורך).

התמקדות זו של ערפאת וטרזי על "השטחים שנכבשו ב-1948" נראית ברורה לאור ההחלטה האחרונה של ועידת היסוד של אש"פ ב-28.5.64 (3 שנים לפני שנוצר המונח "שטחים שנכבשו ב-1967"): "אש"פ לא יטען לריבונות על הגדה המערבית ולא על רצועת עזה ולא על אל-חמה" (שנשלטו אז ע"י ירדן, מצרים וסוריה בהתאמה). העם הפלסטיני ישיג הגדרה עצמית לאחר השלמת שחרור המולדת". ברוח דומה מבהיר אבו-ג'יהאד - סגנו הראשון של ערפאת, מתוך כניני משקיפים מערביים וידוע בקשריו הקרובים עם המלך חוסיין וביחסיו המעורערים עם אסד - את הגבולות הגיאוגרפיים של "המולדת": "אנו מוטרדים אותו הסכם (ערן, יוני 1984) להמוני הפלסטינים באדמה הכבושה, בגליל, בנגב, במשולש ובירי-שלים ('אדמות כבושות מ-1948') הגדמ"ע ועזה...". (היומון הירדני א-ראי 14.7.84). כך גם ב-27.8.84 אמר אבו-ג'יהאד ל"אל-יום א-סאפע", שבועון פרו-אש"פ היו"ל בפריז: "אנו תומכים במאמץ מתואם של אחינו בשטחים הכבושים של 1948" (בהתייחס ל-2 המפלגות הערביות ברובן המיועגות בכנסת - הערת העורך). מכאן גם התיאור הבא של ג'יז'י רוזן מהנ.י.טימס (16.9.84): "כשהוא יושב במשרדו, באחד מימי סוף הקיץ, מדבר טרזי, משקיף אש"פ באו"ם על חזיון בניו-יורק. על הקיר שמאחורי שולחן הכתיבה שלו תצלום של ערפאת, מפה של פלסטין עם גבולות טרום-1947, לפני שקמה מדינת ישראל...". יש במפה זו, כמו גם בסמלי אש"פ, כדי לשרטט - יותר מטלל "ראדיקלי" או "מתון" כלשהו - את שורשיו, את קווי התייחסות והיעדים האידיאולוגיים של אש"פ. להלן דוגמאות מעטות:

המועצה הלאומית הפלסטינית, המושב ה-17

**FALESTINE
AL THAWRA
P.O.Box 4179
Nicosia - Cyprus**

במרכז סמלי כל אירגוני אש"פ מצוייה מפת ארץ-ישראל המנדטורית - מחים התיכון עד נהר הירדן.

אישור מחודש למרכזיות האמנה הפלסטינית

המושב ה-17 של המל"פ, בנצחון הטלא של ערפאת, כלל בחלק הראשון של החלטותיו המדיניות את הקריאה ל"דבקות באמנה הלאומית הפלסטינית ובהחלטות כינוסי המל"פ הקודמים" (א-דוסטור הירדני 30.11.84).

היו"ר הנבחר החדש של המל"פ, איש אמנון של ערפאת, השיח' עבד אל-חמיד א-טאייח מאשר בראיון לשבועון חלבנוני א-דוסטור (10.12.84) את נאמנותו האישית ל"אמנה הלאומית הפלסטינית (1968) ולהחלטות מושבי המל"פ הקודמים". בראיון לאל-ח'וואד'ת חלבנוני (14.12.84) הוא טוען כי "איננו שוללים את זכות היהודים שגרו בפלסטין לפני 1948 לחיות בה כאזרחים", אמירה זו תואמת את סעיף 6 באמנה: "היהודים שגרו בפלסטין עד לתחילת הפלישה הציונית יחשבו פלסטינים" (על-פי ההודעה הרשמית של אותו מל"פ תכונה ל-1917). היא תואמת גם את סעיף 20 באמנה (וכן את עקרון הד'ישה - חסות - באסלאם, המסדיר את מעמד המיעוטים בחברות המוסלמיות, כפי שנדון בזרקור 43, כרך 12), השולל מהיהודים זכויות לאומיות כלשהן, תוך הכרה בכמה זכויות של יהודים כפרטים בלבד: "טענות לקשרים הסטוריים או דתיים של יהודים עם פלסטין סותרות את העובדות ההסטוריות ואת התפיסה האמיתית של מדינה. היהדות בהיותה דת אינה לאומיות עצמאית, היהודים גם אינם מהווים לאום יחיד עם זהות משלו; הם אזרחים של המדינות להן הם משתייכים".

א-סאייה טוסיף (א-דוסטור), כי "לא נסרב ללחוץ את ידו של יהודי כל עוד הוא איננו ציוני... העיונות היא תנועה פוליטית גזענית. אנו מקבלים בברכה דו-קיום איסלמי-יהודי-נוצרי".

א-סאייה לא סוטה בכך מהקו שנקבע בסעיף 22 של האמנה: "הציונות... היא גזענית וקנאית באופיה, תוקפנית, התפשטותית וקולוניאלית במטרותיה; פשיסטית-נאצית בשיטותיה. ישראל היא מכשיר בידו התנועה הציונית... בלב המולדת הערבית... כדי להלוט בתקוות האומה הערבית לשחרור, אחדות וקידמה... שחרור פלסטין יחסל בה את הנזכחות הציונית והאימפריאליסטית..."

אחמאד צדקי א-דג'אני, אף הוא מקורבו של ערפאת, חבר הוועד הפועל של אש"פ, מבלה חלק גדול מזמנו בקהיר ונחשב לשתוף ע"י משקיפים מערביים. הוא כותב על "האמנה" באל-אהראם הקהירי (20.6.84): "... לא רק שאנו דוחים כל נסיון לשנות את האמנה, אלא אנו קובעים שוב את דברותינו בה... סעיף 19 באמנה עוסק בחלוקת פלסטין מ-1947 ובהקמתה של ישראל. הוא מצהיר כי אלה בטלים ומבוטלים, מאחר שאינם תואמים את שאיפות העם הפלסטיני ואת זכותו הטבעית למולדת" (סעיף 19: "חלוקת פלסטין משנת 1947 והקמת ישראל הן בטלות מיסודן, אחת היא כמה התמידו להתקיים, שכן הן נוגדות את רצון העם הערבי הפלסטיני ואת זכותו הטבעית על מולדתו, וסותרות את העקרונות הכלולים במגילת האו"ם ובראשם - זכות ההגדרה העצמית" - הערת העורך); "סעיף 20 של האמנה (ממשיך דג'אני) שולל את תוקפה של הצהרת בלפור מ-1917 ושל המנדט הבריטי על פלסטין, וקובע כי היהדות אינה לאומיות".

דג'אני אף מסרין את הסברה המקובלת במערב, כי רק סעיף אחד מבין 33 סעיפי האמנה קור להשמדת ישראל. הוא מדגיש, כי "4 סעיפים עוסקים בשחרור פלסטין; 7 סעיפים נוספים עוסקים בהסטוריה הפלסטינית בת-זמננו, כולל המאבק המזוין לשחרור פלסטין... 7 סעיפים עוסקים במולדת".

לאור מרכזיות האמנה באסטרטגיה של אש"פ ניתן כמעט לאמר, כי אש"פ הוא אמנה שיש לה אירגון. יש לציין כי הנוסח הראשון של האמנה קדם להקמת האירגון ב-1964; היא אפשרה קיום מכנה משותף אסטרטגי, שילכד יסודות יריבים זה לזה; היא משמשת כמלט המונע את התפוררות האירגון. האמנה איננה ביטוי לאידיאולוגיה של קבוצה ראדיקלית ו/או שולית כלשהי באש"פ. היא מהווה ניסוח של המשותף היסודי - האידיאולוגי, הפוליטי, הגיאוגרפי וההסטורית - של האירגון כולו.

מדיניות השלבים

לבסוף, באשר לנכונותו לכאורה של אש"פ, הנתון למרותו של ערפאת, לקבל מדינה פלסטינית המצטמצמת ל"שטחים הכבושים של 1967", ראוי לפנות לדברי ח'אלד אל-חסן, מהבולטים ביותר בין חברי הוועדה המרכזית של אש"פ, וראש הוועדה לעניינים בינלאומיים של אש"פ, אחד מיועציו הקרובים והותיקים של ערפאת (מאז הקמת הפתח ב-1959, 8 שנים לפני מלחמת ששת הימים).

בראיון ל"א-דוסטור" הירדני ב-2.12.84 הוא מסביר, כי "אנו דוחים כיום את עקרון הסו"מ, אנו דוחים אותו בנסיבות מסוימות, אך עשויים לאמץ את הנסיבות ישתנו... לכל מאבק שתי אסטרטגיות - ישירה ועקיפה. האסטרטגיה הישירה ננקטה במלחמת העולם ה-2 עד לכניעתו הבלתי מותנית של האויב. אסטרטגיה כזו אינה ניתנת לאימוץ ע"י גורם חלש, מצד שני, האסטרטגיה העקיפה מפעלת כאשר הנסיבות מגבילות את הכח העומד לרשות הגורם הנלחם... כל מי שנוקט את האסטרטגיה העקיפה, חייב לתכנן את המאבק בהתאם לשלבים שונים.

- "כל יעד-בינוניים מהווה צעד לעבר המטרה הנכספת. אש"פ נוקט בעקרון השלכיות. מטרתו היא להקים מדינה דמוקרטית פלסטינית, בה מוסלמים, נוצרים ויהודים יחיו ביחד. איננו יכולים לוותר על מטרה זו, שהיא כרגע בלתי-נתנת-להשגה... כל עם, שמרצונו מוותר על מחצית מטולדתו, טאבד את זכותו על המחצית השנייה".

אבו-אייאד, שהוא סגנו השני של ערפאת, ואחראי למנגנון הביטחון של אש"פ, נותן אף הוא ביטוי לתאוריה של ח'אלד אל-חסן: "אש"פ מוכן לקבל הסדר בדרכי שלום, שיממש את השאיפות לחקים מדינה דמוקרטית עצמאית בגדה"ע ובעזה, בה מוסלמים, נוצרים ויהודים יחיו יחדיו. זה יהיה הסדר זמני, שנועד להקל את העול מעל העם הפלסטיני" (אל-דוטן הכוונתי 19.12.84).

מדינאים ועיתונאים במערב, המעריכים את תפקידה של מדיניות השלבים * באסטרטגיה של אש"פ, ימצאו אולי עניין בדברי שפיג אל-חוז, עוזר דתיק של ערפאת, ראש משרד אש"פ בבירות וחבר דב"השפעה בועדה המרכזית של אש"פ: "סבורני שהקמת מדינה פלסטינית על חלק מהאדמה הפלסטינית אינה מהווה ויתור על המטרה האסטרטגית. חבל שישראל מבינה זאת... ויודעת, כי הקמת מדינה כזו מהווה את התחדשותה של הזהות הפלסטינית ואת ראשית הסוף של ישראל" (אל-אנבא הכוונתי 20.3.83).

* נא ראה זרקורים 44, 29, 3-כרך 12; 99, 76, 56-כרך 11.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

כ"ט בכסלו תשמ"ה
23 בדצמבר 1984

דו"ח מס' 44, כרך 12

נושאי מוקד

אש"פ - תפנית לעבר מתינות? *

גישת המערב

גורם נוסף מסבך את תפקיד ארה"ב בתהליך השלום ^{נא}מזכר ההבנה משנת 1975 עם ישראל, המחייב את ארה"ב לא להכיר או לנהל מו"ס עם אש"פ, אלא אם יקבל את החלטה 242 ויכיר בזכות הקיום של ישראל... אישית, זה זמן רב אני סבור, כי דו-שיח כזה היה משמש הזדמנות לנצל את המחלוקות הרדומות בתוך אש"פ, בין הדוגלים בטרור ודוחים את עצם רעיון השלום עם ישראל, לבין אלה המוכנים לנקוט עמדה פרגמטית יותר וקיצונית פחות... "אמירה זו של אלפרד אתרטון, עוזר שר-החוץ האמריקני לשעבר לענייני המזרח הקרוב (פוזיין אפירט, גיליון קיץ 1984), משקפת את התפיסה הרואה בכך שאש"פ פשוט אינו מצליח לבחור במדיניות חיובית וברורה, את הגורם המונע דו-שיח בין אש"פ לישראל; כאילו הבעיה היא של מדיניות או קו פעולה מסויים המפריד בין הצדדים. גישת אתרטון אל אש"פ מניחה גם, כי שינוי באירגון זה לעבר ניטה או רמת רטרוריקה מתונה יותר, יסקף גם שינוי באסטרטגיה. גישת אתרטון כלפי אש"פ מאפיינת משקיפים מערביים רבים הסבורים, כי ע"י כינוס "המועצה הלאומית הפלסטינית" (המל"פ) ה-17 ברבת-עמון (נובמבר 1984), נטש ערפאת כביכול את הדגש על "השטחים הכבושים של 1948" (ישראל שלפני 1967) והעתיק את מוקד האסטרטגיה שלו ל"שטחים הכבושים של 1967". למעשה, לפני כמעט כל כינוס של המל"פ, ניתן למצוא ללא קושי מקבץ דומה של תחזיות והערכות - המלוות גם כל פגישה רשמית של ערפאת - ונמצאות תלושות כל-כך מהמציאות; הנחות היסוד שהצמיחו אותן נותרות למרות זאת ללא שינוי.

* נא ראה גם זרקורים: 29, 3-כרך 12; 100, 76, 67, 56, 42, 33, 18, 13, 4-כרך 11; 93, 86, 76, 62, 39, 36, 20, 14, 8-כרך 10.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

השקפת ערפאת

ערפאת עצמו במהלך כאוס הפתיחה שלו במל"פ האחרון (רדיו רבת-עמון 23.11.84) סטה ממנהגו לנקוט ניסוחים המסבירים את ארזן השומע המערבי ואמר כי "עמנו, כולל תושבי השטחים הכבושים מאוחד מאחורי אש"פ ומגן על חוקיותו. נסיר כובעינו בפני עמנו מהגליל עד עזה והנגב, טריפולי, ירושלים וירמון, וכל יתר ריכוזי הפלסטינים..."

ב-28.11.84 הוא אמר (הטלוויזיה היירדנית): "עמנו ב^יפו, חיפה, שכס וחברון נושא עיניו למועצה לאומית זו ומצפה להפגנת מנהיגות חזקה". במסיבת עיתונאים בעמאן (27.11.84) התייחס ערפאת לגליל כאל "צפון פלסטיני" והעיד בכך על הקשר השורשי בין אש"פ (במהותו הבסיסית הקבועה ובאסטרטגיה שלו, מעבר למדיניות או טקטיקות משתנות), לבין "השטחים הכבושים של 1948".

בראיון שהעניק ב-28.10.84 למאנדיי מורנינג הלבנוני, התייחס ערפאת לנושא יחסי אש"פ עם ערביי ישראל במילים אלה: "אנו יכולים לטעון בצדק שכוננו יחסים מיוחדים עם כל הכוחות המתקדמים והדמוקרטיים בתוך השטחים הכבושים; יחסינו עם רק"ח ועם 'החזית המתקדמת'. בראיון לנוסד קירקאס מ"הסנדיי טלגרף" הבריטי (15.4.84) מתאר ערפאת את 'החטא הקדמון' ל...1917: "די אם נזכור את 'הצהרת בלפור' (נובמבר 1917) הפשע החל באותו הרגע".

על כך שמהות שאיפותיו של אש"פ (להבדיל ממלל 'מתון' או 'קיצוני') והאסטרטגיה שלו מושרשות ב"שטחים הכבושים של 1948", ניתן ללמוד מתוך ההסטוריה שלו (אירגון "הפתח" של ערפאת נוסד ב-1959), מזהותו ומוצאו של מרבית מקבלי ההחלטות שלו (נא ראה זרקור 29-כרך 12).

מוסכמה מקובלת במזה"ת מבוססת בדברי אישיות ירדנית רבת-השפעה כיו"ר הפרלמנט עאכף אל-פאייז וחבר אותו פרלמנט סאמי ג'ודה: "על אש"פ להתמקד בשחרור פלסטיני ולא בשחרור הגדמ"ע, שכן אש"פ הוקם ב-1965, לפני כיבוש הגדמ"ע (ב-1967)...; המניע העיקרי שדחף להקמת אש"פ היה שחרור השטחים שנכבשו בשנים 1948/9. האירגון לא הוקם על מנת להתערב בענייני הגדמ"ע, שהיתה אז מחוץ לגבולות המדינה הציונית" (אל-וואטן אל-ערבי הלבנוני 17.2.84; צאות א-שעב היירדני 17.9.84 בהתאמה).

ערפאת והג'יהאד

"קראתי לג'יהאד בפגישת הפיסגה האיסלמית בלאהור ב-1974. אבל אני מצטער לוטר שלא עלה בידי להוציא באותה פיסגה החלטה הקוראת לג'יהאד להגנת מקומותינו הקדושים ואדמותינו. חזרתי על תביעת לפיסגת טאיף ב-1981... הפיסגה האיסלמית אמנם פירסמה החלטה כזו, אך זו מעולם לא בוצעה... (ערפאת לירחון "עראביה", לונדון, אוגוסט 1984).

על משמעות הג'יהאד בתפיסתו של ערפאת (שחיה חבר פעיל באגודת "האחים המוסלמים") ניתן אולי ללמוד מהפרק השני בסיפרו של המזרחן הנודע פרופ' ברנארד לואיס, "גילוי אירופה ע"י המוסלמים" (אנגלית, וויידנפלד אנד ניקולסון, לונדון 1982):

"בהשקפת העולם המוסלמית נחלקת האנושות באופן בסיסי ל'ארץ האיסלם' (דאר אל-איסלם) ו'ארץ המלחמה' (דאר אל-חרב). הראשון כולל את כל הארצות בהן החוק המוסלמי שליט... השני כולל את יתר העולם. כפי שיש רק אל אחד במרומים, כך יכול להיות רק ריבון אחד וחוק אחד עלי אדמות. במצב אידיאלי נתפסת 'ארץ האיסלם' כקהילה אחת ויחידה, הנשלטת ע"י מדינה אחת ובראשה ריבון יחיד. מדינה זו חייבת לסבול ולהגן על הלא-מאמינים, הבאים באמצעות כיבוש תחת שלטונה, בתנאי כמובן, שאינם עובדי אלילים, אלא בני אחת הדתות המותרות. הגיונו של החוק המוסלמי אינו מכיר, עם זאת, בקיומה הקבוע של ישות פוליטית כלשהי מחוץ לאיסלם.

"בבוא העת תקבל, לדעת המוסלמים, כל האנושות את דת האיסלם או תכנע לשילטון מוסלמי. בינתיים חובתם הדתית של המוסלמים היא להאבק עד שמטרה זו תוגשם.

"מאבק זה נקרא בפי אנשי ההלכה המוסלמים 'ג'יהאד', מילה ערבית שפירושה מאמץ או מאבק. מי שממלא חובה זו נקרא 'מוג'אהד'. הטילה מופיעה כמה פעמים בקוראן במובן של יציאה למלחמה נגד הכופרים... בין 'ארץ האיסלם' ו'ארץ המלחמה' היה על-פי השריעה, ההלכה בפי שנוסחה ע"י חכמי המשפט הקלסיים, מצב מלחמה, כחובה דתית והלכתית, שתבוא לסיומה רק כאשר כל האנושות תסיר את דתה או תשועבד. חוזה שלום בין מדינה מוסלמית למדינה לא-מוסלמית לא היה לפיכך אפשרי מבחינה משפטית. המלחמה, שתבוא לקיצה רק עם נצחוננו העולמי של האיסלם, אינה ניתנת לסיום; ניתן רק להפסיקה טעמים של כרח או תועלת ע"י שביתת-נשק. שביתת-נשק כזו על פי אנשי ההלכה, יכולה להיות זמנית בלבד. אין להאריכה מעבר ל-10 שנים והיא ניתנת בכל עת לביטול חד-עדדי ע"י מוסלמים אשר עם זאת, מחוייבים על-פי ההלכה המוסלמים להודיע לצד השני מראש לפני חידוש מעשי האיבה.

"אפילו בתקופות שלום יחסי, מסחר עם הכופרים היה בלתי-רצוי. ההלכה המוסלמית מבחינה בין אותן פעולות שהן למעשה אסורות ('חראם'), לבין אלה שיש לגנותן ('טכרוה'). ... מרבית חכמי ההלכה הסכימו, כי הנימוק הלגיטימי היחיד עבור מוסלמי לבקר ב'ארץ המלחמה' היה פדיון שבויים. אפילו מסחר לא נחשב תכלית חיובית..."

רעיון "מיני פלסטין" (נא ראה זרקורים 3-כרך 12; 100-כרך 11)

"המועמד שלי הוא השלום. אחרת ייששן מעגל האלימות במזה"ת לעד". התבטאות כזו של ערפאת, כפי שדווחה ע"י הכנסטון גלוב (8.7.84) מזכירה דברים שנכללו בטור הולל סטריט ג'ורנל (2.12.83) במדור "ביקורת והשקפה":

"אנו כה אוהבים את המילים האלה, שבו במקום אנו מגלים אהדה לכל אדם חכם מספיק להדביק על עצמו את התווית. נעשינו בענין זה גרועים ללא תחילה בעשיית הבחנות ובהסתכלות מאחורי המסכות."

במילים אחרות משקיפים ומדינאים רבים במערב נוטים ליחס משקל מכריע למימד הקמאנטי של הרטוריקה (במיוחד כאשר זו תואמת את משאלות הלב...). הם אינם מייחסים את המישקל הראוי למימדים החשובים ביותר, הנוגעים לגיאוגרפיה, ההסטוריה, לפוליטיקה, לעדתיים, אידיאולוגיה, דת וכו'.

כאשר מימדים אלה נלקחים בחשבון, ניתן לבחון את הרטוריקה לעומת המציאות במקום לקבל את הרטוריקה כמציאות עצמה. שתגלה אז כי הבנת המושגים כמו "שלום", "הגדרה עצמית", "דו-קיום" וכד' על-פי הגדרותיהם במילון "וובסטר" או "אוקספורד", היא בלתי מספקת ו/או מטעה. רצוי לשים לב למילונים המקומיים המזהתיים הרבים, המספקים הגדרות מדוייקות יותר, השאובות מההסטוריה, הגיאוגרפיה, האידיאולוגיה וכו', המיוחדות לאיזור.

ההתמקדות המילולית של מנהיגי אש"פ לאחרונה ב"שטחים שנכבשו ב-1967" ("מיני פלסטין"), נתפסה במערב כמגמה לעבר מתינות. ראוי על כן לשים לב להגדרה שנתן סגנו של ערפאת, אבו-אייאד, ל"מיני פלסטין", כפי שמופיעה במילון אש"פ; בנאומו במל"פ ה-17 ברבת-עמון (הטלוויזיה הירדנית 27.11.84) הסביר אבו-אייאד:

"אנו רוצים מדינה דמוקרטית חילונית על כל שטחה של פלסטין. מגנים אותנו על שאנו מסכימים לרעיון ועידת ג'נבה, אלא שיש שלבים בהם עריך לענות בחיוב. לכל שלב יש לגשת בהתאם לנדרש ע"י התנאים הקיימים. יש טקטיקה (לכל שלב). זכותי לנקוט צעדים שונים אבל תמיד תשאר המטרה הכוללת. אני יודע שכל אחד מאיתנו קשור ליפו, שכן מהותי שנשיב לעצמנו כל חלק מפלסטין...
אנו מאמינים שפלסטין מתנהר עד לים היא שלנו. הציונים לקחו אותה צעד אחר צעד ומוטל עלינו להשיבה צעד אחר צעד במסגרת תכנית עקבית...

"אני מציע ללמוד את התכנית שהוגשה ע"י המלך חוסיין, יש להכפיפה ל'תכנית המדינית' העקבית של אש"פ" (מינוח המכונה באש"פ ל"תכנית השלבים", שנתקבלה במל"פ ה-12 ב-1974, על-פיה השבת "השטחים הכבושים של 1967" תשמש קרש קפיצה לשני שלבים נוספים "לשחרור כל פלסטין" - הערת העורך).

ב-11.11.84 אמר אבו-אייאד ליוטון הכוריתי אל-קבס: "אני יודע שעמנו ישיג מדינה פלסטינית עצמאית, שתסמל את ראשית שחרור המולדת כולה. היא (המדינה העצמאית שתשתרע על 23% בלבד מפלסטין) תהיה השלב הראשון ולא הסופי של השחרור, שלא יסתיים בגבולות אותה מדינה. המדינה הפלסטינית - אם תקום - תהווה את ראשית הסוף של ישראל. ענף זיית הוא חסר-ערך ללא גיבוי של הרובה".

ב-5.12.84 טען אבו-אייאד בראיון לאל-וואטן הכוריתי: "ישראל אינה מסכימה להקמת מדינה (פלסטינית) כזו, שכן ישראל מבינה שמדינה זו תייצג את קיצו של החלום הציוני".

זרקור למזרח התיכון

י"ח כשבט תש"ם

5 בפברואר 1980

תאריך: מס' 68, כרך 10

אל:

נושאי מוקד

אש"פ - דבקות באמנה

לאור דיווח א-ג'איה הקטארי מ-2.2 על פגישת שמידט עם נציג אש"פ בבון, עבדאללה פראנג'י, שאורגנה ע"י בן-נצט, ולאור האופנסיבה הפרו-אש"פית בה פתחו לאחרונה דאגלס הירד (אי.פי. 30.1) וקארינגטון (תדרוך - פרשנים בריטיים 26.1), מן הראוי להתייחס להשקפותיו של חוקר האיסלאם הנודע פרופ' ברנרד לואיס. לואיס טוען, שהמכשול האמיתי בדרך למו"מ בין ישראל לאש"פ אינו היות האחרון כנופית מרצחים וארגון טרור (מאפיין משטרים רבים שגם עימם נושאים ונותנים), הנוקט בשיטות שאינן מקובלות אפילו אצל טרוריסטים, אלא בשורשיות אי-קבלתה של ישראל, ובראיית כל מדינה שתקום בשטחים כקרח קפיצה להרחבתה תוך חיסול ישראל. שלא כמו מדינאים ופרשנים מערביים טוען לואיס שאפשר להתווכח על ההנחה כי לא ימצא פתרון לסכסוך ערב-ישראל כל עוד לא נפתרה הבעיה הפלסטינית, אך אין ספק שלא ימצא פתרון לבעיה הפלסטינית כל עוד לא ייושב סכסוך ערב-ישראל. לואיס מציין שלאש"פ מערכת יחסי ציבור מעולה המצליחה ליצור במערב את הרושם שהארגון הפך למתון ולהגיוני. כל זאת מבלי שיותר כהוא זה על עמדותיו הבסיסיות (מזכ"ל "חזית השחרור הערבית", הנתונה למרותה של עיראק ומערערת על מנהיגות ענפת, מצדיק את תמיכתו בפעילות המדינית של אש"פ בכך שלא כרוכים בה ויתורים משמעותיים - א-ת'א'אר אל-ערבי, 15.12). לואיס אף מזהיר שהגיבוי שמעניק המערב לאש"פ מעודד דבקות בעמדות אבסולוטיות (נציג אש"פ בפריז, איברהים סוס "המתון", רואה בהגבלת תמיכת מערב אירופה באש"פ למדינה בשטחים, תוך הכרה בישראל עמדה פרו-ציונית-אל-בעת', 18.12). לדעתו מביך גיבוי זה את תושבי השטחים (שלואיס עומד על הפער הרעיוני-חברתי בינם לבין אש"פ הביורתי) ומרתיע אותם מלטפח הנהגה אלטרנטיבית לאש"פ, ומנקיטת צעדים הכרוכים בהצטרפות למו"מ. הגיבוי המערבי גם מביא, להערכתו, להפרזה בחשיבות אש"פ בעיני עצמו - תהליך שקדם להחלומה שספג בירדן ב-70. כדוגמה ליכולתו של אש"פ להונות את המערב (ע"י נוסחאות מעורפלות, ע"י תרגום ממותן לאנגלית, וע"י תרגום חלקי של החלטות המועצה הלאומית תוך ניצול חוסר הידע במערב) מציין לואיס את החלטות המל"פ ה-12 מ-6.74, שנועדו לגבש את עמדת אש"פ בעקבות הסכמי ההפרדה והדיונים על ועידת ג'נבה; ההחלטות, שנבעו מראיית ההסכמים וועידת ג'נבה כמוגדים למהות אש"פ, ושהבהירו הדבקות בעמדות המכסימליסטיות זכו לכותרות הבאה כנ"י. טיימס מ-10.6.74):

מחלקת מעקב

"נבחון למתונים במועצה הפלסטינית". זאת בגלל הדגש שנתנו תועמלני אש"פ - ושעיקלו תקשורת וממשלי המערב - לסעיף המדבר על נכונות אש"פ להקים "רשות לאומית" בכל שטח שישוחרר. זאת למרות העובדה שסעיף 4 של ההחלטות מבהיר שכל שטח שישוחרר מהווה רק חוליה בדרך להגשמת היעד האסטרטגי שהוא הקמת מדינה פלסטינית דמוקרטית בכל פלסטין. וזאת למרות העובדה שסעיף 3 מתנגד לכל תוכנית שמחירה הכרה, שלום או גבולות בטוחים לישראל (תוקפן של ההחלטות קיבל אישור בכינוס המועצה האחרון ב-8.79).

ד"ר יובל ארנון טוען ("סקירה חודשית" 12.79) שאת התבטאויות אש"פ בדבר הנכונות

להקים מדינה ביו"ש ובעזה אין לראות כחריגה מאהותו החיסולית כלפי ישראל. לדעתו יש לבחון אותן, הן לאור החלטות המועצה ה-12 הנ"ל, והן על רקע העובדה, שערביי הקו הירוק - ולא ערביי השטחים - הם שמהווים את הנהגתו ומקור כוח-האדם העיקרי של אש"פ. אוכלוסיה שזהותה קשורה לעכו, יפו, לוד, רמלה גליל ונגב ולא ליו"ש ולעזה. זהות אש"פ המקבלת ביטוי בסעיפים 1 ו-2 של האמנה (מהות אש"פ שגובשה לי-פ-נ-י הקמת אש"פ, ומשמשת כדבק המחזיק יחדו את מרכיביו המפוצלים) - פלסטין המנדטורית היא מולדתו של העם הפלסטיני הערבי, חלק בלתי-נפרד מהמולדת הערבית, ויחידה טריטוריאלית שאינה ניתנת לחלוקה. בעוד שפרשנו הנודע של ה"אובזרבר", רוברט סטיינז, קורא ב-30.12 לישראל להאיץ את תהליך מיתונו של אש"פ, ולהעניק לפלסטינים יותר מאשר אוטונומיה מוגבלת, הרי שיד ימינו של ערפאת ואלד אל-חסן, תשרין 12.1) קורא לגבש אטרנטיבה מדינית לצעדי סאדאת "שחגשים את המטרה הלאומית ה-2-מ-נ-י-ית. מטרה זמנית, שמהותה שחרור הארץ הכבושה והגשמת זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינה לאומית עצמאית כ-צ-ע-ד לקראת הקמת מדינה פלסטינית עצמאית ודמוקרטית על כל אדמת פלסטין". הוא אף מבהיר, שהפעילות המדינית של אש"פ מהווה טקטיקה שנועדה לקדם את המאבק המזויין, שהוא האסטרטגיה של אש"פ. גם סגנו של ערפאת, אבו איאד, מעניק סימוכין להערכותיהם של לואיס וארנון כאשר אומר בראיון לאינהאר אל ערבי (7.1), שטקטיקת השלבים אינה מבטאת ויתור על כל פלסטין, אלא נועדה לאפשר מימוש יעיל יותר של העוצמה הערבית. ארנון מצטט את קדומי (ניוזוויק 3.77), שהסביר את מהות תורת השלבים - "שלב ראשון לגבולות 1967, השני לגבולות 1948, והשלב השלישי הוא המדינה הדמוקרטית של פלסטין". פרופ' לואיס מציין, שאמנם אש"פ חדל לדבר בפומבי על "זריקת היהודים לים", אך הן "נוסחת המדינה ביו"ש ובעזה", והן "נוסחת המדינה הדמוקרטית" אינן מותירות מקום להמשך קיום מדינה יהודית ריבונית. לואיס מציין, שמקור הנוסחה השניה הוא בדיוני המל"פ על משמעות סעיף 6 באמנה המאפשר ליהודים ששהו בפלסטין לפני "הפלישה הציונית" להישאר בה. (בנאומו באו"ם ב-11.74 הבהיר ערפאת שתאריך "הפלישה" הוא 1881. כך גם טען מקורבו דג'אני - הנחשב למתון בעיני המערב בראיון ל-The Middle East מ-1.80). לכן גם, טוען לואיס, מקפיד אש"פ להתייחס לתושבי "המדינה הדמוקרטית" כ-"מוסלמים, יהודים ונוצרים", ולא כהתייחסות לתקשורת המערב - "ערבים ויהודים". האבחנה מעוגנת באי-ההכרה בזכות היהודים לקיום ריבוני, ובראייתם כמיעוט זתי בפלסטין הערבית (סעיף 20 באמנה שולל הגדרת היהדות כלאום וזכותה למדינה נפרדת). לאור הערכות אלו (קומנטרי 1.75) מפקפק לואיס בסיכוי לפתרון הסכסוך, שמשמעותו - לאור מהות אש"פ - קיומית; סבור שהרטוריקה האש"פית מבטאת את מהות הארגון. כסימוכין לכך אפשר לציין דברי אל-חסן (שם), המוציא מכלל אפשרות הכרה הדדית בישראל היות "והמאבק הוא על הקיום". גם רדיו המעבלים בלבנון מבטא מהות אש"פ - "מטולה בצפון פלסטין הכבושה" (29.1), "קטמון במולדת הכבושה" (12.1), "רחובות באדמה הכבושה" (3.2).

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: ט"ו בסיוון תש"מ

30 במאי 1980

מס' 88 כרך 10

נושאי מוקד

מה ממותר מאחורי הצהרות התמיכה של מנהיגי ערב בעניין הפלסטיני ובאש"פ?

בעוד ששגורה הטענה כאילו אי-הליכת המערב לקראת הערבים במישור הפלסטיני תביא לעיצוב מדיניות ערבית שלילית כלפי המערב; הרי אפשר גם לטעון שמדיניות ערבית חיובית יותר כלפי המערב תהיה פועל יוצא של הסכמה הדדית במישור האינטרסים הפרטיקולריים (המנוגדים לעתים) בעלי העדיפות הגבוהה ביותר של מנהיגי ערב (צרפת-לוב בהקשר לסהרה; מצרים-ארה"ב בהקשר לסיוע כלכלי וצבאי מסיבי; סעודיה-ארה"ב בהקשר נכונות ארה"ב להשתמש בעוצמה מול איומי ברה"מ והרדיקאליים הערבים). ההסכמה, במקביל להמשך אי-ההסכמה במישורים אחרים שהם חשובים, אך בעלי עדיפות נמוכה יותר (משפיעים אמנם על המדיניות הערבית אך אינם מעצבים אותה) - כמות ואיכות הרכש הצבאי; שת"פ כלכלי-טכנולוגי, יחסי צפון-דרום, כמות ומחיר הנפט, עניין פלסטיני, זכויות האדם.

בעוד שמסקירתו השנתית של הראיין סונדרס בפני תת-ועדת ביה"נ לענייני אירופה והמזה"ת (26.7.79) משתמע כאילו העניין הפלסטיני חיוני ומרכזי במזה"ת (ומנהיגי מערב אירופה טוענים כך לגבי אש"פ) מעצם היותו מכנה מדיני משותף, כמעט יחיד, של מנהיגי ערב; הרי שיש יסוד להערכה, שאם אכן מהווה העניין מכנה משותף, הרי שהוא נמוך בסדר העדיפויות הלאומי של מנהיגי ערב, בלתי מחייב מבחינה צבאית וכלכלית, ונתפש בעיני מנהיגי ערב בצורות שונות כאמצעי (להבדיל מאינטרס), שנועד לשרת מטרות מנוגדות במאבקי הכוח הבינערכיים. אמצעי שמעניקים לו מרחב מחיה כאשר תורם לאינטרס הפרטיקולרי, אך מקצצים כנפיו בברוטליות כאשר מנסה לפתח מדיניות עצמאית הגורעת מהאינטרס. מכאן, בין היתר, ההערכה שלערכי השטחים זכות התבטאות מדינית רבה יותר מאשר הפלסטינים בסוריה, לבנון, עיראק, לוב, מדינות המפרץ, מצרים, ובמידה מסוימת אף יותר מאשר בירדן.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

על הפער בין ההערכה השגורה (ההולכת שולל אחר הצהרות וחיבוקים) כאילו מתגבש תיאום מדיני בין ירדן לאש"פ, לבין המציאות המצביעה על הפער הקיומי העמוק בין האינטרסים הבסיסיים של השניים מלמדים האירועים הבאים:

- בראיון לעורכי עיתונים מכווית (20.5) הכחיש הנסיך חסן את דיווח השבועון "טיים" כאילו מסכימה ירדן לחידוש הפעילות הצבאית של אש"פ מבסיסים בירדן. חסן הדגיש, שהסכמה לתביעה זו של אש"פ תהיה בבחינת הרפתקאה שתגרום נזק לירדן ולשאר מדינות ערב. לעומתו, רואה מזכ"ל "החזית לשחרור פלסטין", טלעת יעקוב (אל-יקזה הכוויית 4.4), באפשרות לפעול צבאית מירדן (המהווה בסיס בפלסטין ובקרב אוכוסיה מקומית פלסטינית) מבחן לדרכה של ירדן - שת"פ או עימות עם אש"פ. (כך גן לגבי תביעת אש"פ לחזור ולנהל את מחנות הפליטים בירדן).
- ב-26.5 מחליט חוסיין שלא לקיים בחירות לפרלמנט בגזמ"ז בלבד. זאת מכיוון שיהיה בכך משום ויתור ירדני על הגזמ"ע.
- ב-29.3 מאשים "אלהדף" הלבנוני, המקורב לחוואתמה, את ירדן בניצול הועדה המשותפת ירדן-אש"פ להכשרת הקרקע לסיפוח מחדש של השטחים.
- המשך המחלוקת ירדן-אש"פ, לגבי חלוקת כספי פסגת בגדד לתושבי יו"ש, מקבל ביטוי בדיווח אלמג'לה הסעודי ב-22.3. מחלוקת המבטאת פער אינטרסים בסיסי - בעוד שירדן רואה בכספים אמצעי לחיזוק מעמדה בקרב תושבי השטחים, שהם אזרחים ירדניים ושחוסין רואה עצמו כנציגם, הרי שאש"פ רואה בכספים אמצעי לביטוס מעמדו הוא כנציג בלעדי של תושבי השטחים.
- ב-6.4 מוסר נציג אש"פ בכווית ל"אלראי אלעם" הכוויית שלא רק שאש"פ הוא נציג תושבי השטחים אלא שלארגון בלעדיות הייצוג הפלסטיני, כולל הפלסטינים בירדן (75% משטח פלסטין המנדטורית). עמדה זו, העיקבית עם האמנה והחלטות המל"פ, מבטאת את המאבק ירדן-אש"פ על טריטוריה ועל ציבור שהוא רוב מנינה של אוכלוסיית ירדן (65%) ורבת עמון (85%). העמדה אף חייבת להילחם בהשקפת ההאשמים אותה מבטא רה"מ שארף בראיון ל"לה מונד" (8.3). טוען שתושבי ירדן הם בעלי זהות אחת, ואין להפריד בין הפלסטינים לירדנים בירדן. העמדה אף חייבת להאבק במציאות לפיה קיים מיגזר פלסטיני חשוב שקשר גורלו - מאז שנות ה-20 - עם ההאשמים; לפיה מהווים הפלסטינים 50% מהצבא הירדני ואף נמנו על הקצונה שטכחה באש"פ ב-1970, ונמנים על ראשי שירותי הבטחון האחראים למעצר נוכחי של מאות פלסטינים תומכי אש"פ; מציאות לפיה משולבים הפלסטינים במערכת המדינית-חברתית-כלכלית-צבאית של ירדן לא כפליטים אלא כאזרחים (7 מתוך 20 חברי קבינט).
- בחלקו השני של המחקר על "התפתחות התחושה הלאומית הפלסטינית", שפורסם ב-JOURNAL OF PALESTINIAN STUDIES, סתיו 1980, טוען עורך הבטאון הכלכלי של אש"פ, עסא אל שועייבי, שכבר בפסגה הערבית הראשונה (קהיר 1964) התנגד חוסיין להכללת המונח "ישראל פלסטינית" בהודעת הסיכום. אל-שועייבי מציין שחוסיין הסכים לקיום ועידה פלסטינית בירושלים ב-14.5.64 רק כאשר הובטח לו שלא תהיה התייחסות טריטוריאלית או ממשלתית ליישות הפלסטינית. לדבריו, לא ויתרה ירדן אף פעם על שאיפותיה הריבוניות בגזמ"ע, ולכן אף מתייחסת לתושבי האזור כאל אזרחיה; ממשיכה לשלם משכורות לפקידים לשעבר של הממשל הירדני, ומקצה כספים לחוסדות הרשומים לפי החוק הירדני וב-7.5 מוסרת ס"י כוויית, שירדן פטרה את תושבי השטחים ממיסים כדי להקל על הייצוא). כדי לשמור על הזיקה לריבוניות ירדנית, פעלה ירדן בעקביות נגד כל נסיון לגבש מנהיגות מדינית - המנותקת מירדן - בגזמ"ע. אל-שועייבי אף שופך אור על הפער היסודי הקיים גם בין אש"פ להנהגת השטחים, כאשר מציין שהארגון בלם

בברוטליות כל נסיון לגבש מנהיגות מקומית שהגבילה שאיפותיה לשטחים, פן יפגע הדבר בשאיפות
אש"פ הנתתייחסות לכל פלסטין. על פער זה אפשר ללמוד מספרו החדש של המזרחן ישראל שטוקמן
ANTAR-THE REDEEMER AND THE JEW. STUDY IN PALESTINIAN REALITY AND THE REVOLUTIONARY MYTH 1980

- לאור הנתתייחסות התכופה של חסן וחסיין לאי חזרה על "שגיאות 1970", יש לציין את הערכת
אל-שועייבי, שהרקע להתפוצצות 9.70 היה היריבות הקיומית בין ירדן לאש"פ. יריבות שהחלה ב-
הקשור למונופול על יצוגה של האוכלוסיה הפלסטינית בירדן, וגלשה ליריבות על עצם הריבונות
בירדן. יריבות ששיאה היה בטבח 9.70 שבא בעקבות ועידת מנהיגי השבטים הבדואים ב-8.70.
ועידה שקראה להתנגד לנסיון אש"פ להרוס את היישות הירדנית.

על הפער בין ההערכה השגורה כאילו הפלנגות בצפון והנוצרים בדרום לבנון הם הנלחמים באש"פ,
לבין המציאות המורה על פער אינטרסים עמוק בין אש"פ לבין לבנון כיישות ריבונית מלמדים הדיווחים
הבאים:

- ב-21.4 מוסר אלדוסטור הלבנוני על פגישת רה"מ אל-חוס בברכת סרקיס, עם ערפת כדי לכר
הרקע למאמר של בטאון הפלח, בו נאמר שאש"פ מתנגד לווייתורים הצבאיים אותן תובעת ממנו
ממשלת לבנון. מכיוון שהם דומים לאלו שדרש חוסיין מאש"פ לפני ארועי 9.70. אל-חוס האשים
את אש"פ ביומרות ריבוניות - כפי שהיה בירדן ב-1970 - כאשר ארח משלחת פרלמנטרית מברזיל
ואת הרמטכ"ל המצרי לשעבר, שאזלי, מבלי לבקש היתר משלטונות לבנון. לעומתו האשים ערפת
את קציני צבא לבנון בניהול מסע הסתה נגד אש"פ, ואת הפלנגות בשת"פ עם סוריה להצרת צעדי
אש"פ בלבנון.

- על טראומת 1970 המעיקה על אש"פ אפשר ללמוד מדיווח רוז אל יוסוף מ-31.3 המוסר שהארגון
הצבאי השיעי, "אמל", הולך בדרך השבטים הירדנים ומכין תוכניות לנישול אש"פ מעמדותיו
האסטרטגיות בלבנון. עוצמת היריבות שיעים-אש"פ מחייבת את שה"ח האיראני להיפגש - בעת
ביקורו בלבנון - עם יו"ר המועצה השיעית ועם ערפת בנסיון תיווך (רדיו בירות 28.4).
הקרבות בין הגופים - שהגיעו לשיא חדש במאי - מבטאים לא רק את פער האינטרסים ביניהם
(השיעים אף מהווים 60,000 מתוך 80,000 תושבי המובלעת בדרום), אלא אף משקפים את מהות
פלגי אש"פ כשליחים של המדינות והאידיאולוגיות הערביות השונות ואינטרסיהן (פלג פרו-עיראקי.
שיעים פרו-איראנים, פלג פרו-סורי - פלח, פלג פרו-עיראקי - פלג פרו-סורי, וסיוע לתחרות
לוב).

- על נסיונות ממשלת לבנון לנטרל את אש"פ מעיד דיווח אל-נהאר מ-21.4. לפי הדיווח חושש
אש"פ שהממשלה מנסה לעקוף את החלטות פסגת תוניס (שם הואשמה לבנון במדיניות אנטי-פלסטינית
ואנטי-ערבית), ולצמצם את חופש הפעולה הצבאית של אש"פ בלבנון.

המעורבות הצבאית הסורית בלבנון - שראשיתה המסיבית בתחילת 1976, כאשר בשת"פ עם הנוצרים מושמדות
יחידות אש"פ (טבח תל-זעטר) - מהווה דוגמה ברורה של ניצול אש"פ למטרות מנהיג ערבי (אסד)
במסגרת מאבק הכוח הבינעירי והאזורי. כלומר טיפוח הארגון כאשר מקדם את האסטרטגיה נוכח עיראק,
לוב, מצרים ולבנון, ונגד ישראל, וקיצוץ כנפיו כאשר מנסה להשתחרר מכבלי דמשק. (האיום להוציא
את הצבא הסורי מערי לבנון - שגור בקשה של ערפת לעכב הפינוי - מהווה קיצוץ כנפים עדין, בניגוד
לברוטליות 1976). בטאון הפלנגות "אל-עמל" מוסר ב-5.4, על הרקע לחילוקי הדעות הנוכחיים סוריה-
פלח. חילוקי דעות שאפשר לראותם במסגרת נסיונות אסד לערער את מעמד ערפת ולהחליפו במנהיג
המקורב אידיאולוגית לסוריה. (ז.מוחסן, שראה בעיון המדינה הפלסטינית צעד להגשמת רעיון סוריה
הגדולה). לכן מקשה דמשק על מעבר מנהיגי הפלח לסוריה, בניגוד להקלות לגבי אנשי חבש, חוואתמה
(רדיו דמשק 27.3) ו-צ'עיקה; לכן מנסה לשנות מבנה המל"פ תוך הגברת יצוג מתנגדי ערפת. סוריה

מסתייגת מהתקרבות עיראק לערפת, התומך ב"אמנה הלאומית" העיראקית שנועדה לחזק מעמד עיראק, סוריה אף מנסה לשכנע את ערפת להימנע מעימות עם השיעים; עימות המצטיס את לבנון תוך גרירת סוריה למעורבות יתר העלולה, בין היתר, לחבל ביחסיה עם איראן ומדינות ערב. למרות הנ"ל רואה ערפת בדמשק מוקד פעילות מדינית, ומכאן פגישותיו התכופות עם אסד, ועריכת כינוסי המל"פ ופתח במקום.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

י"ח באב תשמ"א
18 באוגוסט 1981

דו"ח מס' 48, כרך 11

נושאי מוקד

מהות יחסי ירדן - אש"פ

(המשך לדו"ח מס' 47)

העמדה הירדנית

הלקח המאלף ביותר הנלמד מעמדת ירדן כלפי אש"פ, איננו נובע ממהותה, כי אם יותר מההשלמה השקטה והכללית מצד העולם הערבי עם עמדה זו. ראוי לציין בקשר לכך את צעדה היוצא דופן של סוריה אשר פלשה לזמן מה לירדן בעת ההתנגשויות האכזריות ב-1970 בין ירדן לאש"פ. בו בזמן ראוי לזכור את העובדה שכוחות עירקיים שחנו אז בירדן (לפחות 3 חטיבות, ע"פ ערב פרס סרונים - 1.1.81) נמנעו מלהתערב לצד אש"פ הנטבח. העמדה העירקית ב-1970 היתה עקבית עם הקרע הגלוי שלה ב-1968/1969 עם ה"פתח", ומסבירה היטב את ההסתגויות העירקיות הרשמיות הכלולות בנוסח החלטות ועידת רבאט המגדירות את אש"פ כנציג יחיד של הפלסטינאים. העמדה הערבית הנ"ל כלפי אש"פ נדונה ע"י דר' פואד עג'אמי, טנהל לימודי המזה"ת באוניב' ג'והן הופקינס, במאמר שפורסם ב-9.5.81 בשבועון האמריקני "זה ניישן". עג'אמי טוען שמדינות ערב היו זקוקות אחרי 1967 למעללי גבורה, והפלסטינאים יכלו ורצו לספקם. במוקדם או במאוחר, ממשיך עג'אמי היה על המערכת המדינית הערבית לנפץ את אשליות הפלסטינאים. זאת עשו מדינות ערב בירדן בספטמבר 1970, ו-6 שנים אחר כך עשה זאת צבא סוריה בלמדו אותו לקח (טבח תל-א-זעתר) בלבנון. "כמובן שהציפיה שמהלומה קצרה ורבת-רושם כנגד המסורת הפוליטית השלטת תטאטא באחת את העבר היתה אשליה גמורה; כמו כל האשליות היתה האכזבה גזורה בהן מראש, אלא שזו היתה הציפיה אחרי 1967, והאכזבה מהרה לבוא. אותם גברים ונשים צעירים שהתגיסו לתנועה הפלסטינאית, הפכו למבקריה החריפים. המהפכה (הפלסטינאית) החדשה, כמו הנאציונלית הישנה, הפריזה בערך השגיה; גם היא סחרה במיתוסים שלה וגרמה להמוני ערבים לחיות באשליות. התרבות הערבית, בטבעה את התנועה הפלסטינאית במילים, עשתה את מה שנבע מעצם טבעה: לטוות חלומות ע"י הפיכת הכל לבימת דטוריקה, לברוא ולפרק את העולם בהבל פה, תוך זניחת העיקר ללא שינוי".

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-538 933/4 ירושלים

עדנאן אבו-עודה, שר ההסברה הירדני, ואחד מעשרה הפלסטינאים המשרתים בממשלת 21 השרים של חוסיין, מנסה אמנם להטביע את אש"פ במילים בכמה פסקאות הכלולות במאמרו המקיף שפורסם ב-9.5.81 ב"ג'ורדן טיימס". אמנם הרטוריקה והסממאות הפרו-אשפיר"ת השגריתיות זוכות לתפוס מקום במאמר. כאשר מסביר אבו-עודה מה כוונתו בדברו על זכות ההגדרה העצמית של אש"פ:

"הגדרה עצמית פרושה שתהינה לפלסטינאים החרויות והזכויות המוזכרות במגילת זכויות האדם. חרויות אלה כוללות את הזכויות החברתיות, התרבותיות והכלכליות ההכרחיות לביטוי עצמי פוליטי חופשי". התעלמותו מהריבונות שמבקש אש"פ בנוסח ההגדרה העצמית שלו, מובהרת עוד יותר, כאשר שר ההסברה הירדני (המסתפק בדרגת הביטוי הפוליטית ממנה נהנים הפלסטינאים בירדן), עובר להקשר ההסטורי. הוא מתייחס למלך חוסיין כנכדו של עבדאללה שהסכים להקמת אמירות עבר הירדן כדי להפוך אותה לקרש קפיצה אל השלב הבא במאבק לאיחוד "סוריה הגדולה". ע"פ אבו-עודה, טענות אירופה בגדו בשאיפות הערבים וביתרו את סוריה הגדולה ל-4 אזורים - סוריה, לבנון, פלסטין ועבר הירדן. הוא אף מתייחס ל"קשרים ההסטוריים בין עמי ירדן ופלסטין, שגובשו עם איחוד הגדות המזרחית והמערבית של הירדן באפריל 1950. עקב מיזוג זה הפכו יותר ממחצית העם הפלסטינאי, כולל תושבי הגדה"ע, לנושאי דרכונים ירדניים, וככאלה מוכר מעמדם המשפטי בעולם. ב-1950 ציין הפרלמנט הירדני שייצג את שתי הגדות בהחלטתו לאחד אותן, שהוא מאשר את האיחוד המלא של הגדות המזרחית והמערבית למדינה אחת, והממלכה ההאשמית של ירדן עם מלכה ההאשמי המלך עבדאללה בראשה".

אבו-עודה מנסה לאזן את מאמרו ע"י הרעפת רעיונות פרו-אשפיר"ם-לכאורה על אש"פ. לדוגמה הוא מזכיר את "הממלכה הערבית המאוחדת" שהוצאה ע"י חוסיין ב-1972. מטלכה זו אמורה להיות מורכבת מפרוצייה בין האיזורים הפלסטיני והירדני, בעקבות משאל-עם בשני האיזורים.

רעיון משאל-העם נדון ע"י אשר ססר, ראש מדור ירדן במכון שילוח. במאמר שפורסם ברבעון "המזרח החדש" (גיליון 4-3 1980) טוען ססר שע"י רעיון משאל-העם מנסה למעשה חוסיין להפריד בין אש"פ להגדרה-העצמית פלסטינאית (כפי שלמעשה מציע אבו-עודה בנוסחת ההגדרה העצמית שלו). בעיני חוסיין, מטשין ססר, העניין החשוב הוא לצמצם את מעמד אש"פ ותביעתו למלא תפקיד הנציג הבלעדי של הפלסטינאים. חוקר מכון שילוח מדגיש שלא רק שתוכנית הפרוצייה לא ננטשה בעקבות החלטות ועידת רבאט, אלא שאף החלטת 24.4.50 בדבר איחוד הגדות לא בוטלה. לדעת ססר מהווים צעדי חוסיין תוצאה טבעית מתפישתו שהן ההאשמים והן אש"פ רואים בירדן את פלסטין ובפלסטין את ירדן (הסטורית, גיאוגרפית, דמוגרפית ופוליטית).

הערכות ססר זוכות לאישור מרוואן אל-חמוד בנאומו בטוענה המיעצת של ירדן (כפי שמדווח בא-ראי הירדני 24.9.80) בו הוא מתייחס לבעיה הפלסטינית כ"בעייתה הפנימית הקרדינלית של ירדן". אל-חמוד אף טוען כי "ירדן היא פלסטין, ופלסטין היא ירדן כאשר לטריטוריה, העם, היגון, הציפיות והשאיפות". הנחות ססר מקבלות סימוכין גם בדברי רה"מ המנוח עבד אל-חמיד שרף שאמר בראיון ל"לה-מונד" (8.3.80) כי "הפלסטינאים והירדנים אינם שייכים ללאומים נפרדים. לא נטשנו את זכויותינו בגדה"ע".

עמדת אש"פ

לא רק שירדן מהווה 76% משטחו של המנדט הבריטי בארץ ישראל וש-65% מנתוני חוסיין הם פלסטינאים, בניגוד לשאיפת אש"פ לייצג את כל הפלסטינאים ולשלוט בכל א"י; ע"פ שקולים אסטרטגים ברורים, זקוק אש"פ לבסיסים מבצעיים בירדן - בה יפעל בין אנשיו הוא, על אדמתו ובסמוך ליו"ש - אם ברצונו לערוך מתקפה צבאית משמעותית על ישראל.

אחמד ג' יבריל ראש "החזית העממית - המפקדה הכללית" (קצין בצבא סוריה לשעבר ואיש צבא מקצועי) שופך מעט אור על חיוניותה האסטרטגית של ירדן עבור אש"פ בראיון לא-ספיר (19.7.81).

ג' יבריל עומד על כך שלבנון אינה יכולה לשמש זירה חליפית לירדן (כאשר הכרח להלחם במוסלמים, שיעים ובפלנגות כמו גם להיות תחת פיקוח סורי הדוק), ומזכיר לקוראים שאש"פ אולץ לפנות את בסיסיו בירדן כתוצאה מטבח בספטמבר 1970. ע"פ ג' יבריל "אש"פ לא יחזור לירדן, הוא ישאר בצוואר בקבוק מסוכן. אנו לא נלך שולל אחר הצהרות חוסין המאשרות את תפקיד אש"פ כנציג היחיד של העם הפלסטיני. אנו יודעים שהוא מקוה לראות אותנו מחוסלים בלבנון כך שיוכל לתבוע מחדש את כתר היצוג של העם הפלסטיני. המיזוג המוצע (ב-1977) בין סוריה לעירק עשוי היה להקל על החזרה לירדן, אך כשלוננו הרע את המצב. חוסין אף דחה את הצעת לוב לחדש את הסיוע שלה לירדן, אם האחרונה תעניק מתקנים לאש"פ על אדמתה". (ג' יבריל חזר על השקפה זו ב-11.8.80 וב-1.5.81 בראיונות לאל-הג'ס הכווייתי ול"אל-א-אמאס" הלבנוני, בטאון אירגונו).

דיוני המועצה הלאומית הפלסטינאית (המל"פ) - כפי שדווחו ע"י סי"כ 19.4.81 - גילו את גודל הקרע השורשי בין אש"פ לירדן. המל"פ קראה לחוסין להפסיק את הנטיה לסטות מהחלטות ועידת רבאט. היא גם מבחינה בגלוי ובפומבי בין העם הירדני לבין ההאשמים. מהחלטות המל"פ משתמע (ובפי דוברי אש"פ נאמר במפורש - ראה להלן) כי הדו-שיח, שנוהל בין אש"פ לירדן מזה כמה שנים, היה ריק מתוכן ושימש בידי חוסין לקידום האינטרסים שלו (הסותרים את אלה של אש"פ). השקפה זו באה לידי ביטוי בראיון אבו-איזאד לאל-מוקף אל-ערבי (22.6.81): "הדו-שיח נוהל על נושא הנוכחות הצבאית והאירגונית של אש"פ בירדן; שום התקדמות לא הושגה וחברי אש"פ נעצרו (ע"פ סעיף 162 בחוק העונשין הירדני, העוסק בחברות באירגון השואף למהפכה בכח הנשק) ע"י השלטונות הירדניים, וכמה מהם אף הוצאו להורג". על רקע ראיון זה ניתן להבין טוב יותר את המסר שבדווח א-ספיר ב-14.4.81. העיתון הלבנוני מציין, כי המחנות שמוכן חוסין לעשות לאש"פ מסתכמות בכמה היתרים, שהוצאו לראשונה מאז אוגוסט 1971, לחברי אש"פ שביקר בירדן...

ליומנים בלבד ובתנאי שיהיו בלתי-חמושים.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

ח' בניסן תשמ"א
12 באפריל 1981

דו"ח מס' 32, כרך 11

נושאי מוקד

ירדן ואש"פ - בסיס לאינטרס משותף?

מנהיגי ותקשורת מערב-אירופה מתבססים, בין היתר, על הצהרותיו של חוסיין בזכות אש"פ כסימוכין להערכותיהם כאילו מהווה הארגון גורם מפתח בזירה המדינית הבינערבית. חבר הוועד המרכזי של הפתח, סאמיח אבו-כַוּיֵס, חושף ב-2.4 בראיון לשבועון הכווייתי "מַרְאָאת אלאומה" את נקודת התורפה המרכזית של ההערכות המדיניות המזהותיו"ת במערב אירופה - הערכות המסתפקות בזיהוי ההתבטאויות והשחקנים המרכזיים בזירה המדינית, תוך התעלמות מהמשמעות העומדות מאחורי ההתבטאויות, התעלמות מהמשקל היחסי של השחקנים השונים, ותוך התעלמות מהמציאות המקומית והאזורית המשנה לעתים לחלוטין את המשתמע מההתבטאויות עצמן. כוויס מבהיר שהארגון מצפה מחוסיין לצעדים מוחשיים ולא רק "להכרה מילולית שתהפוך לבדיחה על ידי פעולותיו של המלך בשטח". הצעדים המוחשיים, שמימושם חיוני לאש"פ - ואשר דחייתם חיונית לחוסיין - הם: "האם יודעת ירדן שהפלסטינים בירדן הם פלסטינים המיוצגים ע"י אש"פ? האם תסכים ירדן לכל פעילות מדינית, ארגונית, הסברתית שלא לדבר על צבאית-פלסטינית שטטחהל האם מקדמת ירדן בברכה השתייכות לאש"פ, או שהיא מענישה על כך לפי סעיף 162 של חוק העונשים הידרניים באשמת השתייכות לארגון החותר למהפכה בכוח הנשק? האם תחדש ירדן דרכונים לתושביה הפלסטינים, או שתנצל את עובדת הזדקקותם לדרכונים כדי להשיג מידע על אש"פ תוך גיוסם למודיעין הירדני?".

אשר סָסֵר ממכון שילוח מבהיר את הרקע לדברי רוזר במאמר שפרסם ב"המזרח החדש" (רבעון החברה הישראלית למזרחנות), כרך 3-4 1980:

"חוסיין נהג לומר כי ירדן היא פלסטין ופלסטין היא ירדן, וערפאת חזר על דבריו המקובלים זה זמן על אש"פ כי ירדן ופלסטין מהוות עם אחד ולא שניים. הן מצד ירדן והן מצד אש"פ אין זו רטוריקה ריקה מתוכן, אלא ביטוי לתפיסה משותפת לשניהם - תפיסה הרואה בשתי גדות הירדן ובאוכלוסייתן חטיבה פוליטית אחת. (השבועון הירדני "אחֶבֶר אל-יֶסְבֵּע" מנתח במהדורה האחרונה של 3.81 את נאום חנסיין בכראמה וקובע: "המיזוג הירדני-פלסטיני הפך לדוגמא ביחסים הבינערביים").

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

"השאלה המכרעת (ממשיך ססר) ביחס ירדן-אש"פ היא מי בסופו של דבר יכריע את גורל הישות הירדנית-פלסטינית הזו. לנוכח העובדה כי כמחצית מהאוכלוסייה של הגדמ"ז היא ממוצא פלסטיני, מודאג חוסיין מכך שהקשרים בין שתי הגדות והמציאות הדמוגרפית יובילו בסופו של דבר לפתרון הבעיה הפלסטינית על חשבונה של ירדן. במילים אחרות, פלסטיניזציה על חשבון האשמיזציה של ירדן. לכן, חיוני בעיני חוסיין להבטיח לעצמו עמדה מכרעת בקביעת גורלם הפוליטי של הפלסטינים. "פורמלית השלימה ירדן עם החלטות פסגת רבאט מ-10.74 (שהכירו באש"פ כנציג הלגיטימי הבלעדי של העם הפלסטיני), אך למעשה הטשיכה לראות בקיום מעמדה בגדמ"ע אינטרס חיוני. על אף דבקות המוצהרת בהחלטות רבאט ממשיך חוסיין לראות במדינה פלסטינית בהנהגת אש"פ בגדמ"ע איום על ירדן. מדינה כזו, שיש לה יומרות ליצג גם כמחצית האוכלוסייה בגדמ"ז עלולה לערער את עצם קיום המשטר ההאשמי. מכאן, שהיריבות בין ירדן לאש"פ איננה על הגדמ"ע בלבד, אלא על שתי הגדות שבהן יושב חלקו הגדול של העם הפלסטיני" (1,200,000 בירדן ו-680,000 ביו"ש).

"יש לחוסיין גם מניעים אחרים להמשיך ולחייב זיקה הדוקה בין גדות הירדן בהנהגתו. הוא רואה עצמו כממלא שליחות של הנהגה ערבית בראשות בית האשם - שליחות שטופחה ע"י סבו עבדאללה ואשר בשמה סופחה הגדמ"ע לירדן (בשמה - וכדי לבלום את העניין הפלסטיני - פלש עבדאללה ליו"ש ב-1948). חוסיין אינו רואה עצמו רשאי ואף אין לו כוונה להתחמק משליחות זו, המשמשת אחד מבסיסי הלגיטימציה של המשטר האשמי בירדן. בהקשר זה חשובה במיוחד ריבונות בית האשם על המקומות הקדושים לאיסלאם בירושלים ובחברון, ריבונות, שיש בה כדי להוסיף ליוקרתו ולמעמדו (כלומר לגיטימציה שהיא תעודת ביטוח חיים) בקרב נתיניו בפרט ובעולם המוסלמי בכלל.

"במשך השנים שמאז 1967 גיבש חוסיין (ולאחרונה חוזר על כך בתכיפות רבה) את רעיון "משאל העם", שיבוא לאחר השחרור משלטון ישראל כביטוי של הגדרה עצמית לפלסטינים. ברעיון זה (אותו מזהים משקיפים במערב כאימוץ עקרונות ליברליים) מבקש חוסיין, למעשה, להפריד בין אש"פ לבין ההגדרה העצמית הפלסטינאית. העיקר הוא, בעיניו, שכל הגדרה עצמית פלסטינית, שתיושם בגדמ"ע, תנמיך את קומתו של אש"פ ואת תביעתו לשמש כנציג הבלעדי של העם הפלסטיני. חוסיין מדגיש, שעל תושבי השטחים עצמם להכריע על גורלם, בהעריכו, כי אם יצליח לנטרל את אש"פ בצורה זו או אחרת יעדיפו תושבי השטחים לשמור על זיקתם לירדן באופן התואם את תוכנית הפדרציה שלו.

"תוכנית הפדרציה שפורסמה לראשונה ב-3.72 - ואשר לא ננטשה גם לאחר פסגת רבאט - נועדה להעניק לפלסטינים בשטחים מסגרת פוליטית אוטונומית, אגב שמירת ההשפעה הירדנית על יישות פלסטינית זו פן תחתור תחת המשטר האשמי. חוסיין ער לחשיבות שמיוחסים תושבי השטחים לקשריהם עם הגדמ"ז, ולכן המשיך (מאז 1967) לקיים את מערכת הקשרים המשפטיים, הכלכליים, המנהליים (כולל תשלום משכורות לעובדי מדינה) והמדיניים עם הגדמ"ע. המשפט הירדני עדיין חל על הגדמ"ע, ותושביה עודם אזרחי ירדן. מאז החלטות רבאט לא נקט חוסיין בשום מהלך, שהיה בו כדי לסטל ניתוק סופי בין שתי הגדות (חוסיין שואב עידוד מהסתייגות עיראק - עקב אינטרסים פאנערביים - מהחלטות רבאט, מהגיבוי שמקבל לאחרונה מבגדד, ומתמיכת סאדאת בקשר בין שתי הגדות). תיקוני החוקה הירדנית מ-11.74 ו-2.76 - שגוננו ע"י אש"פ כהפרה של החלטות רבאט - היוו נסיון ירדני להחיות את תכנית הפדרציה. כלומר, נסיון לשמור על הזיקה בין הגדות, יחד עם חתירה תחת מעמד אש"פ. ססר אף מוסיף, שהחלטה של הפרלמנט הירדני מ-24.4.50 - שקבעה את אחדותן הטלאה של הגדמ"ז והגדמ"ע ומיזוגן למדינה אחת" - לא בוטלה בעקבות רבאט.

(על הניגוד השורשי בין אינטרסי אש"פ לבין ירדן, נא ראה גם מאמרו של ד"ר אדם ט. גרפינקל "הטכון לחקר מדיניות חוץ" בפילדלפיה, שהופיע ברבעון "אורביס", חורף 1981).

חיזוק להערכותיו של ססר אפשר למצוא בראיונות אבו-צאלח, חבר הועד המרכזי של אש"פ, ל"א-ספיר" הלבנוני ב-20.12.80. אבו-צאלח מצדיק את חששותיה של ירדן, כי קיומה של מדינה פלסטינית גועד להיות צעד לפני חיסול משטר ההאשמים: "לירדן יש השטות לגיטימית, משום שתוצאות הפתרון הלאומי השלבי יבואו על חשבון המלוכה ההאשמית, אם כי לא על חשבון העם הירדני. המלוכה כוללת את העם הפלסטיני, והיא תגיע לסיומה לאחר הפתרון הלאומי. הניגוד בין שאיפתו כעם פלסטיני להקים מדינה פלסטינית לבין ירדן ישאר קיים עד שיוכח ההפך". גם אבו-צאלח (שט) וגם סגן מזכ"ל "החזית העממית" ("אלהדף" הלבנוני 27.12.80) מבהירים שחופש פעולה צבאי של אש"פ בזירה הירדנית - אותו מונעת ירדן מאז ארועי 1970 - מהווה צעד אסטרטגי חיוני עקב גבולה הארוך של ירדן עם ישראל, ועקב הימצאותה של אוכלוסייה פלסטינית גדולה בירדן.

חבר הועד הפועל של הפתח, מאג'ד אבו-שראר, מבהיר ב-8.1.81 בראיון לרדיו דמשק שמאבק חוסיין אינו מתקד רק נגד "החזית העממית" ו-"החזית הדמוקרטית", אלא כולל צעדים חריפים נגד הפתח. הוא מאשר את הידיעות על מעצרו של 5 אנשי הפתח, נגדם עומד גזר דין מוות - ועל הצרת צעדיו של הארגון מבחינה מדינית, הסברתית וצבאית. ב-27.12.80 אומר אבו שראר ל"תשרין" הסורי, שמאבק הפתח הוא נגד בית המלוכה ההאשמי - הסנסה ליטול לעצמו את יצוג הפלסטינים - ולא נגד העם הירדני. בראיון ל"תשרין" ב-11.10.80 מתאר אבו-אייאד, סגנו של ערפאת, את דיכוי של אש"פ בירדן: "בתי הכלא בירדן טלאים עצורים, ובמיוחד עצורים שהיו בדרכם לבצע פיגועים באדמה הכבושה. אנו שואלים את חוסיין מה עושה מנגנון המודיעין שלו עם בני עמנו העצורים ומה מספרם? בכל פעם שאנו מביאים לשחרורם של 50, הם עוצרים 100 נוספים. אל לנו להקל ראש בהקמתו לפני שנה של המיניסטריזם הירדני לענייני השטחים הכבושים, שנועד לבסס את נאמני חוסיין בשטחים ולהלוך בכל מי שיש לו קשר עם אש"פ. ירדן אף אינה מאפשרת לנו להקים ולו בסיס יציאה קטן". לאור תלונותיו של אבו-אייאד אפשר להעניק אמינות מסוימת לדיווח "תשרין" הסורי ב-28.3.81 על מעצרו של 60 איש - תוך ציון שמותיהם - הנאשמים על ידי המודיעין הירדני בהשתייכות לפתח. שבוענו של חבש "אלהדף" טוען ב-19.3.81, שהמודיעין הירדני מונע בעד סטודנטים ירדנים מלהצטרף למסע הגיוס שמתנהל לאחרונה ע"י אש"פ ("מגזין לבנון" הנוצרי מעריך ב-13.12.80 שמסע הגיוס מכוון נגד ישראל וירדן כאחד).

לאילו הסברים - למרות העובדות הנ"ל - כי "הדיאלוג ירדן-אש"פ" והועדה ירדן-אש"פ לתאום הפעולות בשטחים מעידים על התקרבות בין השניים, מזכיר רפאל קאליס ("זה מידל איסט" הבריטי, 1.81), שערפאת ער לעובדה שהדיאלוג והוועדה משרתים את אינטרס חוסיין ומעניקים מעט מאוד לאש"פ. ערפאת ממשיך בדיאלוג מכיוון שרואה בו הרע במיעוטו, ומכיוון שחושש כי הפסקתו תמנע ממנו את מעט הפיקוח שיש לו על השימוש בנעשה בכספי פסגת בגדד שהוקצבו לשטחים. ג'יי. מיר טוען ב-19.12.80 ב"מידל איסט אינטרנשיונל", שהעברת הכספים הערביים לתושבי השטחים דרך בנקים בירדן מעניקה לחוסיין שליטה מלאה על פעילות הועדה המשותפת ירדן-אש"פ.

בראיון שהעניק ב-23.11.80 ל"מנדי מורנינג" הלבנוני מאשים קאדומי את ירדן, שלא קידמה את "הדיאלוג" מאז כונן ב-1978. ירדן, לדעתו, אינה מכירה בארגון כנציג הבלעדי של תושבי השטחים, והופכת את אנשיו לזרים בירדן. ב-4.1.81 מבהיר רדיו המחבלים בלבנון את צפיות אש"פ מה"דיאלוג": נוכחות מדינית בירדן, הידוק הקשר עם תושבי השטחים, הקמת בסיסים צבאיים בירדן. ד"ר י. נבו מאונ' חיפה הבהיר בסמינר שהתקיים באוני' ב-27.11.80 מדוע דוחה ירדן את צפיות אש"פ בדיאלוג. להערכתו, רואה ירדן בצורך הבסיסי של אש"פ איום בסיסי על קיום בית האשם. כדי להבטיח את קיומו שומר חוסיין בעקביות - למרות ארועי 1970 ופסגת רבאט - על 2 עקרונות מרכזיים במדיניותו: דומיננטיות של ההאשמים, ואינטגרציה בין שתי הגדות.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: ה' בסיוון תשמ"ג
17 במאי 1983

דו"ח מס' 5, כרך 12

נושאי מוקד

מהות יחסי ירדן-אש"פ *

יש הסוברים כי בעקבות גירוש אש"פ מבירות הפך הזרם האיטי של יחסי ירדן-אש"פ למפל עצום של מפגשים ברמה האסטרטגית. בעיני אותם משקיפים לא היתה בחיבוקי חוסין-ערפאת משום צביעות פוליטית. אלא הוכחה חותכת לגישה מציאותית חדשה, ולהתקרבות בין השניים באותו הקשר שענו מעצבי-מדיניות ופרשנים רבים במערב כי לאש"פ יש סמכות ווטו על השתתפות חוסיין בירוזמת שלום כלשהי עם ישראל. לבחינת הסברות האלה ראוי לשים לב לרשימה הבאה של הגבלות המוטלות על אש"פ בירדן, כולן בתוקף מאז ספטמבר 1970:

- מאות חברי אש"פ ואותהדיו אסורים בירדן, חלקם מאז 1970.
- איסור הופעה במדי אש"פ או הצגת תוויתיו, מודעות פרסומת שלו וכד'.
- איסור נשיאת נשק ע"י חברי אש"פ ו/או שימוש בשטח ירדן כבסיס מבצעי נגד ישראל (סתור הכרה בכך, שהרובה הסבוך כלפי מערב עלול בקלות לשנות כיוון מזרחה, ע"י אירגון שתמיד האמין כי "הדרך לירושלים עוברת דרך רמת-עמון").
- איסור קיום אסיפות תמיכה באש"פ - דבר שכלט בחומרתו במשך המלחמה האחרונה בבירות, וביום האדמה (כאשר אסיפות תמיכה באש"פ התקיימו בישראל!) - אלא אם-כן הן מאורגנות ע"י הממשלה. דבר הקורה לעיתים רחוקות.
- דחיית בקשות חוזרות של ערפאת לאפשר לאש"פ להקים בירדן את כלי התקשורת שלו שהוצאו מבירות.
- איסור נוכחות אש"פ במחנות הפליטים (בהם גרים 200,000 מתוך 1.3 מיליון הפלסטינאים בירדן) כולל מעורבות בלתי-ישירה באמצעות פעולות אונר"א במחנות.
- מעצרי-סנע של אוהדי אש"פ במיוחד לקראת ביקור מנהיגי אש"פ בירדן.
- הגבלת תנועתם של מנהיגי אש"פ בירדן, כולל מגעיהם עם נציגי התקשורת ועם הפלסטינים בירדן.

מחלקת מעקב

* עוד בנושא נא ראה זרקורים 83, 48, 32, 10 - כרך 11
הערותיו המסכמות של פרופ' דובנט טאקר בזרקור מס'
5 הובאו מתוך מאמרו ב"קומנטארי" נובמבר 1982.

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

- הפיכת הועדה ירון-אש"פ האמורה לקדם את עניין "השטחים הכבושים" למכשיר לקידום מעמד ירון בשטחים, על חשבון אש"פ, בעיקר בתחום הקרנות והמענקים.
- מעל לכל, מנוף הוסיף בעדינות את חרב "ספטמבר השחור 1970" מעל לראשי אש"פ כאזהרה ברורה לגבי המחיר שעלולה לעלות הישנות ההתנגשות בין השניים.

ניתן אס-כן להטיל ספק במהות "ההתקרבות הנוכחית בין ירון לאש"פ"; האמנם היא חורגת מעבר למלל הרב; חשוב שכל, האמנם אש"פ, שלא הצליח להפעיל כל סמכות של ווטו למען צרכיו הבטיסטים בירדן, מסוגל להפעיל סמכות כזו לגבי עניינים הנוגעים למלחמה ושלוש באיזור עניין בהקשר זה דיווח סה"י תצרפתית [6.5.83] כי הוסיף הביע תרעומת על המגעים הבלתי-ישרים שניהלה ארה"ב עם אש"פ מבלי לתאם זאת עם דבת-עמון.

באורה סיטלי והפגנת נשק הוסיף לפני מעלמות הטלויזיה כמעט לכל 1000 אנשי אש"פ שפוגו מכירות עם הגיעם לרבת-עמון, אך תלויזיה לא צילמה את חמשאיות הצבאיות שנטענו בנשק האישי שפורק מאנשי אש"פ מיד עם הגיעם, שכן, שלא כמו בלבנון נאסר עליהם לשאת נשק בירדן השבועון הלבנוני א-נהאר אל-ערבי דיווח ב-18.11.82, כי הוסיף הודיע לערפאת על החלטתו להוציא סדרת בולים לזכר הרוגי עברא ושתילה, ואולם בו זמנית לא הותיר ספק לגבי העובדה המשמעותית יותר מהחווה - לא יהיה שום משרד של סה"י הפלסטינית וואפ"א ושל רדיו אש"פ בירדן!

לרגל ביקורו של ערפאת, העניק הוסיף הנינה לכ-700 חברי אש"פ, שנשפטו בתקופת ספטמבר השחור 1970, במקום לברך על המחווה, שמעיט אבו-אייאד, סגנו של ערפאת, מערכה, וטבלה כי מרבית מקבלי החנינה אינם חיים בירדן סמנה ברחו ב-1970, וכי במקביל עצרו כוחות הביטחון הירדנים עשרות פלסטינאים אחרים כצעדי-סנע לקראת ביקור ערפאת.

פער זה בין המציאות לבין הטלל המחפה עליה איפין את יחסי ירון-אש"פ מאז החלטות פיסגת רבאט 1974. הוסיף הביע אמנם סחויכות מילולית להחלטות שהוציאו את עניין יו"ש ועזה מידי ירון והיפקידו עליו את אש"פ; ואולם הוסיף לא ביטל את חוק איחוד 2 הגדות מאפריל 1950 תחת הכתר ההאשמדי או את חוק האזרחות מ-1960, המאפשר לכל פלסטינאי לבקש אזרחות ירדנית; החיל את החוק הירדני ובמיוחד את חוק הגיוס לצבא משנת 1976 - שאוסר מחדש באפריל 1983 (א-ראי 24.4.83) - על כל נוטאי הדרכון הירדני, בהם מרבית תושבי יו"ש. כאשר קבע הוסיף עונש מוות לתושבי יו"ש שיצטרפו לאגודות הכפרים היו באש"פ חוגים שלא ברכו אותו על כך והאשימו אותו בחתירה תחת מעמד אש"פ והחלטות רבאט ע"י הפגנת סמכות ירון באיזור האמור להיות מחוץ לתחום שיפוט (אל-הדף, 29.3.82).

הוסיף מקיים גם מפקדי אוכלוסין סדירים ביו"ש, הוא משלם משכורות לעובדי השירות חציבורי; הוא הקים ב-1980 משרד משלתי ה "אמראי לשטחים הכבושים", תפקיד המשרד בא לידי ביטוי עיני, בהקשר היחסים בין אש"פ לירדן, כאשר העומד בראשו חסן איברהים, הוא ולא אשיות רמת מעלה יותר, נבחרה לקבל את פני ערפאת בהגיעו לירדן. היה בכך משום מסר ברור לערפאת, שהם כוונות הממלכה ההאשמית בכל הנוגע לאיזור המריבה.

הוסיף ידע לא פעם להשתמש במדיניות "הגזר והמקל" (בהגבלות ובטובות הנאה). במטרה להטיל מרותו על יסודות פרו-אשפ"ים ביו"ש ובעזה, ולהבהיר את תפקידו המכריע באיזור. (סה"י הצרפתית דיווחה ב-30.4.83 על ההגבלות שהוטלו על מעבר סחורות ואנשים ביו"ש בגישרי הירדן).

כל הצעדים האלה ורבים אחרים נראים כסותרים את הדבקות המוצהרת בהחלטות רבאט, אלא אם נכין שמושגיה של ירדן בבואה להגדיר את "מחויבות למטרות אש"פ שונים מאד ממושגי אש"פ בהגדירו אותן מטרות עצמן.

מעמדו של אש"פ ברבת-עמון משתקף היטב בדיווח הבא: "נציג אש"פ, בגדל העמידה, ישב במשרדו שקירותיו בצבע כחול דהוי... כיסויי הפלסטיק של 3 הכסאות קרועים והחלון אטום מלכלוך... החדר היה קר... האיש ידע ששמו לב לדמות דקוהגור הגבוהה, באפודת עוד חוטה מחוץ למשרדו, רחש שלא בנות. 'משטרת הביטחון אינה מטרידה אותנו, אבל הם פוקחים עלינו עיין'. בעיני השולטים בארצות באסמאן שעל הגבעות המסקיפות על רבת-עמון, אש"פ הוא כשלעצמו אירגון בז-חלוף שילך וידעך ברבע שמיפותיו יושגו...". (דוברט פוסק, לונדון טיימס 23.11.82).

סיבה חשובה לניגוד האינטרסים הבסיסי - הגורם לטבוי הסתום הבלתי-נמנע בכל נסיון דו-שיח - היא התכונה המשותפת, כי השטח שבפליטת ירדן הוא חיוני ביותר להגשמת שאיפות אש"פ. הכרת זו כוטהא לאחרונה שוב ע"י סגנו של ערפאת אבו-ג'יהאד בראיון לאל-קבס הכריתית (4.2.83).

קולין ליגוס, מתאובזרבר הלונדוני, מדווח כבר בסוף נובמבר 1981 על מסמך סודי שחבר ע"י 6 מנהיגי אש"פ, כולל ערפאת עצמו, הקובע כי הסיבות לכישלון בהשגת מטרות אש"פ נעוצות "בניתוק הפיזי בין איזור הפעילות הצבאית בלבנון לבין ריכוזי הפלסטינים העיקריים בגדה"ע ובוצעות קזה... ירדן היא המקום היחיד דרכו ניתן להגיע אל הפלסטינאים בשטחים הכבושים, מקום בו אש"פ יהיה חופשי מלחציהם הצבאיים של סורים ונוצרים לבנוניים; הוא יאפשר קיום קשר עם הפלסטינים המהווים 50% (60-65% - הערת העורך) מאוכלוסיית ירדן. המסמך מדגיש כי תמיכתם הטבילה הוכל להיות מוסבת לשם פעיל ע"י נוכחות צבאית של אש"פ בירדן... אם הנוכחות הצבאית של אש"פ לא תועבר לירדן, לא יהיה עתיד למהפכה הפלסטינית... על אש"פ להשיג אותן זכויות שהן נהנה בלבנון כדי להקים איזורי שליטה אוטונומיים, משומרים מההערבות ירדנית... המסמך מכיר בכך שאי-אפשר יהיה לשכנע את המלך חוסיין להסכים לשיתוף זה. יהיה צורך לנהל פעילות לאומית מהתרתית בקרב הפלסטינים בירדן, להקים תאים מהפכניים, שיהוו גשר על גביו תצעד המהפכה הפלסטינית הורה לירדן" עולה מהדברים כי הן ירדן והן אש"פ מודעים לעובדה שאירגון הטוען ליצא את כל פלסטין של גבולות המנדט ואת כל הפלסטינים, אינו יכול להתעלם מהדמוגרפיה הגיאוגרפיה של ירדן - 60-65% מאוכלוסייה פלסטינים, המחזים כשליש מהפלסטינים במזה"ת; 80% מתושבי רבת-עמון הם פלסטינים, הפלסטינים הם רוב בצבא הירדני; הם גורם דומיננטי במסחר, בחינוך, בפקידות הבכירה; מונים 10 מתוך 21 שרי הממשלה, כולל דה"מ; המטלכה הירדנית משתרעת על כ-78% משטח המנדט הבריטי בא"י ב-1920 (חולק לראשונה ב-1922) וקיבלה עצמאותה רק ב-1946.

זהו שורש ניגוד האינטרסים בין ירדן לאש"פ ומקור חוסר האימון ביניהם. מכאן גם הנסיונות הנישנים של ההאשמים לקצץ את כנפי אש"פ (בתחום המדיני והצבאי) המורה איום קיומי עבורם בהופעתו כגוף פעיל, קל וחומר עצמאי, אדוארד מורטימר, הכתב הוותיק לענייני המזה"ת של הלונדון טיימס, מסיים בציניות את טורו מה-17.8.82 בהערת הבאה: מכתבים שישענו כי ירדן היא פלסטין "ראויים להתקבל רק מירדנים או מפלסטינים. לאף אחד אחר אין הזכות להעלות טענה כזו".

נראה שהמלך חוסיין נענה בעקיפין לאתגר של מורטימר בנאום שנשא בירדן ב-8.11.82 (א-ראי הירדני): "בהסתמך על קשרי הדת, הדם, ההסטוריה והגיאוגרפיה, ולאור מאווייתם המשותפים, ניתן לאמר שכוחם של העמים הירדני והפלסטיני היה תמיד גדול יותר כאשר היו מאוחדים. אמונתם ואחריותם המשותפות גברו מאז אותה ברית ישנה" (ההתייחסות לחוק הירדני מאפריל 1950 שאיחד את 2 הגדות - הערת העורך). הוסיין עקבי בדבריו אלה עם ראיון שנתן ב-28.12.81 לשבועון ^{א-נהאר} הלבנוני אל-ערבי: "למעשה, ירדן היא פלסטיין, ופלסטיין היא ירדן. אבל הבעיה היא זכויות הפלסטינים, האישיות הפלסטינית ("אישיות" לאו דוקא "לאום"!) - הערת העורך)... עזה היא עזה של האסם (דודו של הנביא מוחמד) שקדם לנביא, ואנו המאשמים נושאים את שמו ואנו צאצאיו". הנסיך חסן חוזר על השקפת המלך במאמר שפירסם ב"פוריין אפירס" (גיליון אביב 1982), בו הוא מצטט איש מדעי-החברה ירדני, האומר (מה שמקובל גם על חסן) כי "הירדנים והפלסטינים הם עתה עם אחד, ושום נאמנות פוליטית, ככל שתהיה חזקה, לא תפריד ביניהם באורח קבע". שני חברים במועצה המיצעת של ירדן עבדאל-ראוף אל-רועבדה ועומר א-נבולסי, מביעים תמיכתם בהשקפה החאשמית בראיון לא-ראי (20.11.82): "חלק מפלסטיין שייך לאיחוד עם ירדן. למעשה, תמיד היה איחוד כזה עד שבוטל ב-1921. לירדן טענה לגיטימית על השטח שנכבש ב-1967, הגדה המערבית". היומון הירדני א-דוסתור טוען ב-9.10.82 כי "בריטניה ניסתה לבטל את הקשרים בין ירדן לפלסטיין, כדי לחקל על הקמת מדינה יהודית... ואולם, ידוע שלמרבית המשפחות בסאלט ושכם, כרך וחברון, עקבה מעאן ובאר שבע ועזה אותו מוצא משותף...". היומון א-ראי מוסיף ב-12.10.82 ש"כולנו פלסטינים וכולנו ירדנים... הנוסחה של המנהג' ירון (שעברו עם מוחמד ממכה למדינה) והאנצ'ר (המוסלמים הראשונים במדינה) היא אידיאלית עבור יחסי הירדנים והפלסטינים... הבת נחיה את האיחוד בין המנהג' ירון לאנצ'ר". שר החינוך הירדני טוען בראיון לא-ראי (2.9.82) כי "מרבית פלסטיין וירדן של היום נודעה (לפני אלפי שנים) כירדן, עם טבריה כבירתה ועכו כנמל הראשי שלה...". השקפת אש"פ הבאה לידי ביטוי ברבות מהחלטות "המועצה הלאומית" שלו, המתייחסות לירדן כחלק מפלסטיין בגבולות המנדט הבריטי, כמו גם בדברי נציג האירגון בריאד אבו-שאפר (רפיק א-נהשה, בשבועון הסעודי אל-ימאמת 6.7.82): "האיג' יודע ש-3/4 מתושבי ירדן הם פלסטינים, ושהפלסטינים בירדן הם ירדנים והירדנים הם פלסטינים! המשפחה הפלסטינית-ירדנית היא אחת. היא חולקה על הנייר - אנו עם אחד בעלי דם אחד". השבועון א-נהאר אל-ערבי המפרט לעיתים קרובות ראיונות עם חוסיין, מתיחס לנושא ב-24.1.83 במילים: "האם ירדן היא החלק העיקרי של פלסטיין? הבעיה הפלסטינית מתייחסת גם לירדן, שכן ירדן היא פלסטיין ופלסטיין היא ירדן. יתרה מזאת, איש אינו יכול להפריד בין התאומים האלה".

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: 9 באוקטובר 1984
דו"ח מס' 40, כרך 12

נושאי מוקד

יחס אש"פ-ירדן לאחר טריפולי *

השקפת אש"פ

"ב-1982 הצליח לבזבז ערזי (המסקיף מטעם אש"פ באו"ם) להעביר החלטה לקידום הלאומיות הפלסטינית ובעקבותיה לחיזוק אש"פ. ההחלטה קבעה, כי על כל הפלסטינים וצאצאיהם לקבל מעודדת המזהות אותם כ'פלסטינים'. ירדן, השואפת לסג בתוכה את אוכלוסיית הפלסטינים, הגדולה שלה, סרבה להתיר חלוקה של תעודות אלה בטענה, בשנה שעברה, כשניסה ערזי להעביר את ההחלטה שוב, הצליחה ירדן לעכב אותה. "מעודדת מהצלחה זו, קשתה ירדן מה שנראה לערזי כמאמץ לקצץ בנסיגה הכח של אש"פ. מרבית הפלסטינים קוראים לעולם להכיר בזכויות הבלתי-מעוררות של העם הפלסטיני. בעת פגישה של 'ועדת פלסטין' (של האו"ם) לפני שלושה חודשים, אומר ערזי, הציעה ירדן לפתע להוסיף את המשפט 'בשטחים הכבושים' - בכוונה להוציא את כ-25 מיליון הפלסטינים החיים בירדן (כ-1.2 מיליון, המהווים 65% מאוכלוסיית ירדן - הערת העורך) סוריה, לבנון וארצות ערביות אחרות שכלל בעלי הזכות להעטרף למדינת אש"פ ולצמצם את תחום שליטתו של אש"פ ל-1.4 מיליון הפלסטינים בגדט"ע ובעזה. ערזי הזועם הצליח להכשיל את ההצעה, אך ירדן לא וויתרה" (ג'ייז לרז, ניו יורק טיימס טבאזין 16.9.84).

היחסים הסבוכים בין אש"פ לירדן

ערזי, כמו מרבית המסקיפים במערב, טוענים בטלל הירדני הטבטא המוכה באש"פ. אלא שערזי, בניגוד לאותם מסקיפים, אינו מתיחס לטלל זה כאל מציאות. הוא בוחן אותו (ובעקבות זאת דוחה אותה) לאור מה שמאפיין את היחסים בין ירדן לאש"פ כיום:

- כינוסו מחדש של הפרלמנט הירדני ב-9.1.84 (הכולל נציגים מטחי גדות הירדן) וקיום הבחירות למוסבים פנויים של נציגים מטחי הגדות, הציבו את המלך - בלי שום לב לטלל - בתפקיד מיופה הכח הפלסטיני עליו הוא ויתר לכאורה, העהרתיה, ב-1974. כינוסו מחדש של הפרלמנט בשלב זה אחרי 10 שנות השעויה, הונע. ככל הנראה ע"י הירידה הגדולה במעמדו האזורי של אש"פ אחרי אירועי טריפולי, כמו גם ע"י הצעה מצרית לחקמת משטלה גולה, שעלולה הייתה לחתור תחת תביעת המלך לבגדט"ע.

* נא ראה גם זרקורים 5-כרך 12, 83, 48, 32, 10-כרך 11; 88-כרך 10

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

תגובתו הרשמית של אש"פ נוסחה בהסכם ה-13.7.84, שהושג באלג'יר בין "הפתח" (פלג ערפאת), "החזית הדמוקרטית" ו"החזית העממית", "חזית השחרור הפלסטיני" והמפלגה הקומוניסטית הפלסטינית: "דחייה של הפעלתו מחדש של הפרלמנט הירדני כדבר הסותר את החלטות הפיסגה ברבט (1974) והמכוונת לשלול מאש"פ את תפקידו כנציג החוקי היחיד של העם הפלסטיני" (סה"י הצרפתית 14.7.84).

- מעורבותם הגדלה והולכת של מחמוד שאוכאת, השר הירדני הממונה על "השטחים הכבושים והפליטים" (משרד שהוקם ב-1980) ושל הוועדה הפרלמנטרית העוסקת ב"שטחים הכבושים", בענייני הפנים של הגדמ"ע. שני המוסדות הופקדו על העניינים הפנימיים, כאילו באו לאמר - באמצעות פעולות חקיקה חרות תקדים - כי הגדמ"ע נשארה חלק בלתי נפרד מירדן. השבועון אל-וואטן אל-ערבי הלבנוני (הפרו-עירקי, 27.1.84) אף מוסיף כי בהמשך לכינוסו מחדש של הפרלמנט, מקדמת ירדן את שילובם של רשויות מקומיות, איגודים מקצועיים, אגודות חקלאיות, אירגוני צדקה וכן מערכת החינוך בגדמ"ע אל תוך המערכת הירדנית הכוללת. כך למשל, מנסה ירדן, חרף התנגדות תקיפה של אותה אש"פ, להנהיג את "בחינות הגמר" שלה במכללות. כמו כן מגבירה ירדן את פיקוחה על מינוי חברי מועצות המנהלים של אוניברסיטאות בגדמ"ע (ע"י הטלת ווטו על מינוי תומכי אש"פ), על בחינות הבגרות בבתי הספר התיכוניים ועל פניות סטודנטים מהגדמ"ע להתקבל לאוניברסיטאות במדינות ערב, הגוש הסובייטי ותורכיה. בנוסף לכך ממשיכה ירדן בהעברה סדירה של משכורות חודשיות למורים פעילים וגמלאים ולמרבית עובדי המדינה האחרים טבל הסוגים. לא פחות משמעותית היא התקיפות הגוברות בה משרד מיושם - או מאיים ליישם - את החוקים והנהלים הירדניים הנוגעים לנוסעים בגשרי הירדן, מיסוי, דישוי וגיוס לצבא, כחלק מטקטיקה של גזר ומקל המיועדת לכרסם בתמיכה באש"פ.

כבר ב-11.10.80 הסביר אבו-איזאד - סגנו של ערפאת - בתשריו הסורי: "אל לנו להקל ראש במשרד הירדני לענייני השטחים הכבושים (שהוקם זה עתה). הוא נועד לחזק מעמדם של נאמני המלך חוסין בגדמ"ע ולהנחית מהלומה על כל מי שמקדים קשרים עם אש"פ".

- שר הפנים הירדני סוליימאן עראר, הממונה על ביטחון הפנים, מייצג את ירדן בוועדה המשותפת עם אש"פ, העוסקת ב"שטחים הכבושים". שוב יש כאן ביטוי להשקפתו של חוסין, כי הגדמ"ע היא עניין ירדני פנימי, כמו גם לכוונתו להגביר את פיקוחו על מהלכי אש"פ באיזור. מאחר שתרוטות לוועדה זו מופקדות בבנקים ירדנים, הרי למלך ההשפעה הרבה ביותר על חלוקת הכסף. על פי דוברי אש"פ, יש נטייה ברורה להעדיף בהטבות גורמים פרו-האשמיים על חשבון תומכי אש"פ. - עצומה, שהוכנה בהשראת ירדן, הוגשה ב-28.2.84 על ידי אישים מהגדמ"ע לערפאת, בעת ביקורו ברבת-עמון. הטרימינולוגיה היתה ירדנית ולא כללה ביטויים מקובלים באש"פ כגון "זכות השיבה", "הזכות להגדרת עצמית", "מדינה פלסטינית בהנהגת אש"פ". נסיונות קודמים להחתים על עצומה כזו סוכלו ע"י גורמי אש"פ בגדמ"ע.

בין מלואי של ערפאת באותה פגישה עם אישים מהגדמ"ע היו מחמוד שאוכאת, השר הירדני לענייני "השטחים הכבושים" וסלים ח'לאילה, קצין המודיעין הראשי לענייני "השטחים הכבושים". שניהם, ובעיקר שאוכאת, שגם שימש כמנכ"ל המשרד, מייצגים יותר מכל אחד את המעורבות הירדית המורשת בגדמ"ע ואת טאבקה המתמיד לחתור תחת תפקיד אש"פ שם. הפגישה - בניגוד לזו שהיתה ב-29.2.84 בין המלך למשלחת מהגדמ"ע - לא שודרה, לא בטלוויזיה ולא ברדיו הירדניים.

- לשכות מקומיות למסחר, שבאורח טסורתי תוטכות בהאשמים, קיבלו לאחרונה עידוד רב מירדן בנסיונם לערער את מעמדם של יסודות פרו-אש"פ, בעלי משרות בכירות או טוענים להן, ברשויות מקומיות בגדמ"ע (דוגמת שכס, טול-כרס, 2 מהעיריות הגדולות באיזור).
- היומון הירושלמי "אל-קודס", הנתון לשליטת ההאשמים מקבל יותר גיבוי מאשר בעבר (כפי שמשתקף במאמרו, המתחסיט לגדמ"ע כאל חלק מירדן) במאבקו הפוליטי נגד 2 היומונים תומכי אש"פ (וממונים על ידו) "אל-פג'ר" ו"א-שע".
- בתי הסוהר בירדן מלאים בחברי אש"פ ואוהדיו, כמה מהם יושבים בהם מאז ספטמבר 1970. האסירים נכלאו על-פי סעיף 162 בחוק העונשין הירדני, העוסק בחברות באירגון, השואף להחפכה בכח הנשק. לאחרונה הורה חוסין לשחרר כמה אסירים, לכאורה כמחווה לערפאת. ואולם לפי כמה מקורות, הזוכים לאישור בדיווחי השבועון הפרו-עירקי אל-נוטן אל-ערבי (11.5.84) והיומון הכוויטי א-ראי אל-עאס (4.5.84), רבים מאותם אסירים היו חברים באירגונים המורדים בערפאת...
- בהזדמנויות קודמות נהג המלך להעניק הניגה לחברי אש"פ... שנעדרו מירדן מאז 1970. הוא גם נוהג לעצור פלסטינים תומכי אש"פ מעצר-מונע לפני בוא ערפאת לירדן, תוך הודעה בו-זמנית, שמספר קטן אחר של פלסטינים אחרים - פעילים מדרג נמוך - שוחרר...
- במגמה לקבוע הבחנה בין אש"פ לבין הגדרה עצמית פלסטינית בשליטה ירדנית - כפי שחשד זהדי לביב טרזי (ראה עמ' 1) - ממשיך המלך חוסין לקיים את חוק האזרחות מ-1960, המאפשר לכל פלסטיני בתוך ומחוץ לירדן לבקש אזרחות ירדנית. למעשה מקיים המלך מפקדי אוכלוסין מדי תקופה בגדמ"ע, בה למרבית הפלסטינים דרכונים ירדניים.
- חוק האזרחות תואם את חוק האיחוד מ-24.4.50, המצהיר על "אחדות מוחלטת בין הגדה המזרחית והמערבית של הירדן ולא יחודן במדינה אחת, שהיא הממלכה הירדנית ההאשמית". חוק האחדות לא בוטל לאחר ועידת רבאט ב-1974!
- על חברי אש"פ, המתגוררים בירדן, נאסר ללבוש מדי אש"פ, להציג תוויות או לוחות מצויירים, לארגן אסיפות תמיכה באש"פ (אלא אם כן הן מטעם הממשלה), לשאת נשק או להפוך שטח ירדני כלשהו לבסיס פעולה נגד ישראל.
- המלך חוסין דוחה את כל בקשות אש"פ לאפשר להקים בירדן את מוסדות התקשורת של אש"פ, שגורשו מבירות או להציב נציגים רשמיים של אש"פ במחנות הפליטים בירדן (כ-200,000 מתוך 1.2 מיליון פלסטינים חיים במחנות בירדן). המלך גם הגביל את חופש התנועה של מנהיגי אש"פ הטבקים בירדן, כולל את מגעיהם עם התקשורת ועם פלסטינים מקומיים.
- בחינת המציאות של יחסי ירדן-אש"פ כמתואר לעיל, נושאת מסר ייחודי לאור כמה הערכות:
 - הנטיה - בתוקף 'חכמת מערבית מקובלת' - לייחס משקל רב למישור ההצהרתי-המילולי ולראות בפגישות ובחיבוקים המסורתיים שהיו לאחרונה בין אישים מירדן ומאש"פ, צעד חשוב בהתקרבות מדינית ולקראת ניסוח תכנית אסטרטגית משותפת.
 - סוגיות היחסים בין אש"פ לקהילה הפלסטינית בירדן - המהווה רוב של כ-65%, שחשתלב היטב במגזרי הממשלה, המינהל הממשלתי, הכלכלה, הכספים ואף העבא של מדינה זו - מוציאה מכלל אפשרות פשרה כלשהי בין ירדן לאש"פ. האחדון אינו יכול לחרשות לעצמו לאבד קהילה פלסטינית זו משום שהיא הגדולה ביותר הקיימת (כ-1.2 מיליון לעומת 775,000 ביו"ש) וטטוקמת בארץ (ירדן) המשתרעת על 78% מפלסטיין של המנדט הבריטי (כפי שהיא נתפשת גם ע"י אש"פ עצמו!).

ירדן מעידה אינה יכולה להרשות לפלסטינים שבתחומה לרחוש נאמנות ליישות פלסטינית עצמאית כלשהי - התפתחות שעלולה ליצור תסיסה הרסנית בתוך הממלכה. זהו אולי יסוד הסבך הבלתי-ניתן להתרה, כפי שהוכח למשל באירועי ספטמבר השחור) בו לכודים יחסי ירדן-אש"פ.

- מנהיגים ערביים השלימו לאחרונה בדרך כלל עם עמדתו של חוסיין (לא זו החצהרתית) כלפי אש"פ, בעוד המעטים שגיגו אותו, בפועל נקטו עמדות קשוחות עוד יותר כלפי האירגון (נא ראה זרקור 22-כרך 12 על מעמדו הבינערי של אש"פ בעקבות טריפולי).

- המלך חוסיין לא אחת הפעיל את "הווטו של אש"פ" כאליבי המצדיק כביכול את העדרותו מתהליך השלום עם ישראל (נא ראה זרקור 21-כרך 12 על המלך חוסיין ותהליך השלום).

- "הווטו של אש"פ" הוכח כבלתי יעיל ב"ספטמבר השחור" 1970, כאשר כוחו של אש"פ היה בשיאו; ודאי שכח זה אינו צפוי לחרוג מעבר לרמתו התאורטית בתקופה שלאחר טריפולי, כאשר אש"פ הוא בשפל מדרגתו.

ההשקפה הירדנית

הערכה אופיינית, מבחינת ההסתמכות על מלל לביסוסה, מצויה במאמרו של ג'.ה.ג'אנסן, המפרסם מאמרי פרשנות על המזה"ת בלוס אנג'לס סיימס (29.1.84):

"חשדות כאלה לגבי מניעיו של חוסיין (כאילו בכוונתו לדחוק את ערפאת הצידה - הערת העורך) הן חסרות יסוד. המלך חזר פעמים רבות ואמר (הדגשת העורך). כי הוא רוצה ואף מוכרח לעבוד עם אש"פ, בו הוא עדיין מכיר כנציג החוקי היחיד של העם הפלסטיני".

מעניין לציין שהמלך עצמו, המרעיף בדרך כלל על אש"פ ביטויי תמיכה מילוליים, אמר דברים התואמים את המציאות בנאום ב-16.1.84 (ששודר ברדיו רבת עמון). על פי השבועון הבריטי "מידל איסט איקונומיק דייג'סט" (20.1.84) "... הקטע המרתק ביותר בנאומו עז-הביטוי של המלך - בו הוא טגן בעוצמה על החוק הירדני מאפריל 1950 כאשר הגדמ"ע סופחה רשמית לממלכה ההאשמית, הוא תאר את הסיפוח כ'הכרזה של אחדות של הגדמ"ע והגדה המזרחית' רגשות אלה בוטאו בראשית הנאום, ואת הערותיו אחרי-כן יש לראות בחקשר המסר הכולל הזה: השליט הירדני מאמין עתה כי על הגדמ"ע לשוב לריבונות ירדנית, אם רוצים להביא את הישראלים לידי נסיגה. באורח פרטי האמין המלך חוסיין תמיד שכך הוא הדבר".

ב-15.12.83 בדברים שנשא בפני הפרלמנט האירופי, שוב היתה התאמה בין מילות המלך לבין מעשיו כאשר לאש"פ: "כהאשמי זיקת משפחתי לפלסטין ולפלסטינים היתה עמוקה בהסטורה אף יותר מאשר בהווה. העיר הערבית עזה, תחת כיבוש ישראלי מאז 1967, ידועה בכל ההסטוריה כ'עזה של האשם', מקום מנוחתו של מייסד המשפחה לתוכה נולד הנביא מוחמד. יחסינו עם פלסטין כארץ והפלסטינים כעם הם עמוקים וממושכים. השרשרת הארוכה של זיקות הסטוריות, תרבותיות, כלכליות ופוליטיות בין שתי גדות הירדן אינה ניתנת לניתוק קל או לנטישה... אחדות שתי גדות נהר הירדן, שהוכרזה ב-1950 התבססה על הגדרה עצמית ועל ביטוי הרצון החופשי. חוקת 1951 קבעה חד-משמעית, כי איחוד שתי הגדות לא יפגע בתוצאה הסופית של יישוב השאלה הפלסטינית".

שרת ההסברה ליילת שרף "שבה ואישרה את אמונתה האישית בקשר הטבעי בין שתי הגדות" על-פי גיליון 12.1.84 של השבועון הירדני "ג'רוסלס סטאר". היא סבורה כי "האיחוד של 1950 בין הגדות המזרחית והמערבית היה הרצון הדמוקרטי של 2 עמים - עד כמה שאתה יכול להידות דמוקרטי בעולם הערבי. היא ערערה על ההסכמה הנלחבת של הערבים לאיחודים הכושלים בין מצרים לסוריה (1960) ובין לוב לתימן (1973), ובה בטעה דחייתו של הטבעי שבכל האיחודים בין הגדות המזרחית למערבית... מכאן שהאיחוד של 1950 - אשר לא שונה בוועידת רבאט 1974, ואשר עדיין נחשב חוקי - הוא המסגרת היחידה דרכה אנו יכולים לפעול עד לשחרור!"

זרקור תקשורת שבועי

אל:

תאריך:

כ"ח בתשרי תשמ"ה
25 באוקטובר 1984

דו"ח מס' 41, כרך 12

נושאי מוקד

יחסי ירדן-אש"פ בעיני ירדן ואש"פ *

ההשקפה הירדנית

אל-ווסטן אל-ערבי, השבועון הלבנוני הפרו-עירקי, פרסם ב-10.3.2.84 עקרונות, המנחים לדעתו את מדיניות חוסיין לגבי הבעיה הפלסטינית:

"הנוסחה היחידה המשביעה את רצון הצד הירדני והפלסטיני כאחד, חייבת להתבסס על איחוד שתי גדות הירדן מ-1950. זוהי הנוסחה הקבועה שאין לשנותה (עיקרון מס' 1).

"הנוסחה הנזכרת מבטאת את התפקיד המשותף הירדני-פלסטיני בתוך מסגרת המטלכה הירדנית ההאשמית (עיקרון מס' 2).

"איחוד שתי הגדות מעיד על אחריותה של ירדן לפתרון הבעיה הפלסטינית. עם זאת, נוכח אוזלת-היד המאפיינת את הנסיונות הנעשים כיום לקדם את פתרון הבעיה (תוך התיחסות מפורשת לתפקידו הנוכחי של אש"פ - הערת העורך), נחושה ירדן בדעתה ליטול תפקיד פעיל יותר (עיקרון מס' 3).

"הבטחת מקלט וזהות לכל הפלסטינים הפכה לדאגתה הראשונה במעלה של ירדן, כפי שהוכח בפגישה האחרונה של המלך חוסיין עם אבו-ג'יהאד (סגנו של ערפאת) כאשר דנו ברווחת פלסטינים במפרץ ובלבנון (עיקרון מס' 6).

"איחוד ירדני-פלסטיני בהתאם לנוסחה הירדנית, מהווה האמצעי היחיד למנוע אסונות נוספים. על-פי נוסחה זו יישארו הירדנים ירדנים, והפלסטינים ישארו פלסטינים. בה בעת יהיה האיחוד זהה למשפחה מאוחדת העולה על מסלול של פעולה משותפת (עיקרון מס' 7).

"ירדן מעולם לא נטשה את אחריותה היסודית לגורל תושבי השטחים הכבושים. יתר על כן, היא נחושה בדעתה לקבל על עצמה אחריות גדולה יותר בעתיד" (עיקרון מס' 10).

עדות נוספת לכך שירדן אינה מתכוונת להרשות הקמתה של מדינה בהנהגת אש"פ מערבה לנהר הירדן, נמצאת ברעיון שהעניק ב-17.2.84 לאל-ווסטן אל-ערבי, יו"ר הפרלמנט הירדני עאקף אל-פאיז, ממקורביו הידועים של המלך חוסיין ששרת בעבר כמה פעמים כסגן רה"מ:

מחלקת מעקב

* נא ראה גם זרקורים 40, 5-כרך 12; 83, 48, 32, 10-
כרך 11; 88-כרך 10

מרכז ההסברה טל. 02-538 933/4 ירושלים

"הגדמ"ע היתה חלק בלתי-נפרד מירדן בתוקף חוקת המטלכה ההאשמית. לפיכך, אחריותה של ירדן היא להשיב את האיזור בדרך שלום או מלחמה... אש"פ הוקם ב-1964 לפני כיבוש הגדמ"ע. מכאן שסמכותו של אש"פ ומאמציו, כפי שמעוגגים בהחלטות הפיסגה הערבית ברבאט ב-1974, מן הראוי שיצטמצמו לשחרור פלסטין ולא לשחרור הגדמ"ע..."

"חוק האיחוד של 1950 משקף את אמונת ירדן באחדות ערבית כוללת".
נחישותה של ירדן לקעקע את תביעת אש"פ לתפקיד "הנציג היחיד של העם הפלסטיני" ו"בעליה היחידים של הגדמ"ע ועזה" זוכה להד בדברי ראש-ממשלת ירדן אחמד עוביידאת, ברעיון לשבועון הסעודי אל-טג' לה (9.6.84), הטוען כי אש"פ "מייצג משהו מהזכויות הפלסטיניות וחלק מהליגיטימיות של היות הפלסטינים עם" (הדגשת העורך).

סן הראוי לזכור בהקשר זה כי תפקידו הקודם של עוביידאת בממשלת ירדן היה שר הפנים, במסגרתו ניצח על נקיטת צעדי ביטחון קשוחים נגד אש"פ ותומכיו בירדן ובגדמ"ע.

למעשה אביו של עוביידאת היה קצין בכיר במודיעין הירדני, שעסק בענייני הגדמ"ע לפני 1967, כאשר ירדן עשתה לבלימת התנועה הלאומית הפלסטינית באיזור כדרכים ברוטליות.

חבר הפרלמנט הירדני סמי אל-ג'אודה, מוסיף בהערות להשקפת ירדן בטאמר שפרסם ב-17.9.84 בדומון הירדני צארת א-שעב תחת הכותרת "איחוד שתי הגדות - אחדות קדושה":

"הקשרים המדיניים, הכלכליים, החברתיים והתרבותיים בין שתי גדות נהר הירדן השתפרו במידה ניכרת. כתוצאה מכך אין עוד אפשרות לנתק את האחת מהשנייה... המניע העיקרי שביסוד הקמת

אש"פ ב-1964 היה לשחרר את השטחים הכבושים של 1948-1949 ולהקים מדינה משלו שם. אש"פ לא נוצר כדי להתערב בענייני מטלכת ירדן... שומה על ירדן להשיב את הגדמ"ע למעמדה לפני 1967... אש"פ לא תצליח לאחד את הפלסטינים והוא מייצג רק חלק קטן מהפלסטינים..."

חכמת אל-מצרי, סגן יו"ר הסנט הירדני, מעניק אמינות לעמדת ירדן במאבקה עם אש"פ על הזכות לייצג את הפלסטינים. בראיון לא-ראי הירדני ב-16.1.84 מדגיש המנהיג הפלסטיני משכס כי "הזיקה ירדנית-פלסטינית היא עתיקה וחוזקה ע"י המשאל של 1950, שאיחד את שתי גדות הנהר. כל ניתוק ביניהן יכפיל את הבעיות הניצבות בפני הפלסטינים..."

השקפת אש"פ

ביטול כל אפשרות של פשרה (מעבר להסכמה מילולית) בין ירדן לאש"פ, משתקף בטאמרו של פרופ' איברהים אבו-לוע'וד מאונ' נורת'ווסטרן (אוואנסטון, אילינוי), תומך פעיל של אש"פ וחבר המל"פ. בגיליון סתיו 1984 של ריבעון אש"פ בשפה הערבית "רווי ד'אטוד פלסטניין" הוא טוען שאחרי 1971 "זדאי שהדרך לשחרור פלסטין עוברת בירדן. החזית הירדנית מהווה מרחב אסטרטגי חיוני לפעולה הפלסטינית... אם התנגדות לא תצליח להפיל את המשטר הירדני, האט תהיה מסוגלת לחסל את המשטר הישראלי החזק הרבה יותר..."

"הנסיון הירדני חייב ללמדנו - אם ברצוננו להבטיח את עצמאות הפעולה שלנו - כי אל לנו לנסות להפיל משטר ערבי לבדנו. עלינו לתמוך בכוחות מקומיים פטריוטיים, שיפילו את המשטר הירדני..."
מימד נוסף של הסכסוך השורשי בין ירדן לאש"פ (אשר לעיתים הוא מושעה או רדום, אך לעולם אינו נפתר) מועלה ע"י דובר אש"פ אחמד עבד א-רחמן. בראיון שהעניק לא-דוסטור הירדני (1.12.83) הוא הודה כי אש"פ (הטוען לייצוג כל הפלסטינים) אינו יכול להרשות לעצמו לאבד את הפלסטינים החיים בירדן - כ-1.2 מיליון, המהווים את הקבוצה הפלסטינית הגדולה ביותר במזה"ת (כ-200,000 מהם במחנות פליטים) ו-65% מאוכלוסיית ירדן (בהשוואה ל-775,000 החיים ביו"ש).

אבו-ג'האד (סגנו של ערפאת) ביטא אף הוא את שאיפתו של אש"פ להשיב לעצמו שליטה על בסיסים צבאיים שהיו לו בירדן. מכאן טענתו שירדן מהוות את הבסיס המבצעי היעיל ביותר לאורך גבולותיה של "פלסטין הכבושה", כלשונו (רדיו מונטה-קרלו מ-28.12.83).

תשובה עקיפה למשאלתו של אבו-ג'האד נמצאת בדבריו של סגן ראש ממשלת ירדן ושר הפנים (האחראי לביטחון הפנים) סולימאן עראר. בראיון לאל-וואטן אל-ערבי (14.6.84) הוא מבהיר כי "לא הרשנו ולא נרשה לפתח או לכל אירגון אחר להקים מאחז צבאי בירדן... מאז (ספטמבר השחור) 1970 לא קיימת שום נוכחות צבאית זרה בירדן".

הצהרה ירדנית בוטה מסוג זה - הזוכה לביטוי בשטח בצעדים רבים, "מטרתם לנטרל את אש"פ בירדן ובגדמ"ע * - אינה מפתיעה נוכח עמדות היסוד של אש"פ כלפי המשטר ההאשמי, כפי שנקבעו, בין היתר בהחלטה של המל"פ השמיני של אש"פ ב-1971:

"ירדן קשורה לפלסטין ביחסים לאומיים ובאחדות לאומית, שעוצבו ע"י ההסטוריה והתרבות מקדמת דנא. יצירתה של יישוב מדינית אחת בעבר-הירדן ואחרת בפלסטין תהייה חסרת בסיס כלשהו מבחינת החוקיות או מכל בחינה אחרת, הנחשבת בעולם יסודית ליישוב מדינית. יהיה בכך המשך לפעולת הפיצול שבאמצעותה עורר הקולוניאליזם את האחדות של אומתנו הערבית ואחדות מולדתנו הערבית לאחר מלחמת העולם הראשונה...

"בהעלותה את סיסטמת שחרור פלסטין ובהציגה את מהפכת פלסטין, לא התכוונה מהפכת פלסטין להפריד את מזרח הירדן ממערבו, ואף לא האמינה, כי המאבק של העם הפלסטיני יכול להיות מופרד ממאבק ההמונים בירדן..." ("מסמכים בינלאומיים על פלסטין" 1971, אנגלית, "המכון ללימודי פלסטין", בירות 1974).

* נא ראה זרקור 40-כרך 12.

זרקור למזרח התיכון

תאריך:

אל:

כ"ו באדר ב' תשמ"ו
6 באפריל 1986
דו"ח מס' 69 - כרך 12

נושאי מוקד

טענת אש"פ לייצוג הפלסטינים - הדימוי והמציאות *

כיצד ייתכן לדבר על שלום עם הפלסטינים כאשר בראשם הנהגה כה אווילית והרסנית? ... אפשר להבין את התגובה... ייתכן שיש לראות את אש"פ, ע"פ אותו טיעון, כמי שהוציא עצמו מכלל תהליך השלום. יש רק בעיה אחת עם כל זה... הפלסטינים בשטח, במובן הצר ביותר של המושג - החיים בגדמ"ע ובעזה הכבושות - אינם מראים כל סימן של הסכמה למו"מ, אלא אם כן יכלול משתתפים מאש"פ.

ההערכה הטובאת לעיל של בעל הטור אנתוני לואיס מהנ"י. טיימס (18.10.85), ודאי אינה תואמת את חוסר ההיענות בקרב הפלסטינים ביו"ש לקריאת אש"פ ספטמבר 1985 להכריז שביתה כללית לזכר הטבח בסברא ונשתילה (ספטמבר 1982). לעומת התעלמות זו משביתה ע"פ קריאת ההנהגה של אש"פ נוהגים תושבי יו"ש לשבות על רקע בעיות פוליטיות מקומיות.

הדימוי המערבי המקובל לגבי טענת הייצוג של אש"פ - המבוטס בדרך כלל על רטוריקה - אינו תואם גם למשל את דחייתו של מנהיג התומך באש"פ (ח"כ מנחם בגין) הן ע"י השמאל והן ע"י הפונדמנטליסטים המוסלמים מתנגדי ערפאת. הם יזמו התפרעויות במשך יומיים (25-26.2.86) על רקע ביקורו בקמפוס של אוני' א-נג'אח בשכם, הידועה כמבצרו של אש"פ.

דברי אנתוני לואיס נראים תלושים מהמציאות גם נוכח האדישות הכללית שמגלים תושבי יו"ש נוכח מצוקת אש"פ במחנות הפליטים בלבנון, בהם הוא מוכה באורח שיטתי ע"י המיליציה השיעית של "אמל".

למעשה, חוסר העניין בגורלו של אש"פ והפליטים הפלסטינים בלבנון משתקף בתשומת הלב המזערית המוקדשת להם בארבעה היומונים וחמשת השבועונים הפלסטיניים היוצאים לאור בירושלים, בתרומות הודם, הכספים והמזון המבוטלות במימדיהם, שהועלו ע"י תושבי יו"ש; בהעדר זיקה הסטורית משמעותית כלשהי בין הפלסטינים תושבי יו"ש לבין הפלסטינים בלבנון, ובסירוב 800,000 תושבי יו"ש לקלוט וליישב בקירבט באורח הוגן וקבוע את הפליטים ממלחמת 1948 (כ-10% מהאוכלוסייה), החיים במחנות פליטים, ומהווים את המאגר האולטימטי והגדול ביותר של תומכי אש"פ ביו"ש.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4
ת.ד. 69 ירושלים

* נא ראה גם זרקורים: 59, 53, 3, 11-כרך 12;
99, 83, 65 - כרך 11

השבועון הערבי היו"ל בפריז א-טליעה אל-ערבקה מדווח ב-10.12.85, כי ירדן הנמיכה מחיצות תקנוניות רבות, שהוצבו ע"י המלך בין שתי הגדות. ע"פ השבועון טמטן המלך יומון פרו-ירדני חדש אל-ביאן, היו"ל בירושלים, המכוון לספק בטח לפלסטינים המתרבים והולכים, הקוראים למלך לייצגם.

שני חברי פרלמנט חדשים שהגדע"ע נבחרו לאחרונה לפרלמנט הירדני בעמאן - מחברון וטול-כרם. תפקיד הולך וגדל כזה של עמאן בענייניו של איזור, שאש"פ טוען לשליטה בו, הופגז תמיד ע"י נוכחותו של השר הירדני "לענייני האדמות הכבושות" (וע"י עצם קיומו של משרד ממשלתי כזה) בפגישות רבות שקיים ערפאת בירדן.

ראוי לציין כי מתוך 1.3 מיליון הפלסטינים המתגוררים בירדן (כמעט פי שניים מאשר ביו"ש) רק 200.000 חיים במחנות פליטים ומיעוט קטן דואה באש"פ את נציגו. מציאות דומה, שונה במידות, קיימת בכווית מקום מושבם של כ-300.000 פלסטינים וכמה ממנהיגיו הבכירים של אש"פ. ע"פ היומון הכוויתי אל-וואטן (27.3.85), יש ירידה ניכרת בעניין שמגלים כוויתים בסכסוך הערבי-ישראלי כאשר הפלסטינים שבתוכם מגלים רמת עניין מהנמוכות ביותר.

אם לא אש"פ, מי אם כן מייצג את הפלסטינים? את החיפוש אחר התשובה לשאלה זו המועלית במערב, יש להתחיל בשטח ההסטורי, האתני והפוליטי, הקיים בין הפלסטינים מלפני 1948, ברובם משפלת החוף של ארץ ישראל, ואשר מתוכם צמחו אש"פ והנהגתו הנוכחית, לבין הפלסטינים של אחרי 1967, תושבי ההרים (יו"ש) בארץ ישראל. יש לתת את הדעת לפירוד הקיים בין פלסטינים תושבי הערים לבין כפריים (ראה דוגמת האיבה השוררת בין תושבי אבו-טור התחתית, שמוצאם מהסביבה הכפרית של חברון, לבין האוכלוסיה הירושלמית שבאבו-טור העלית). לכך יש להוסיף את מאפייניה של החברה הפלסטינית כולה: מסורתית, דתית, בעלת אוריינטציה מקומית; הגורם הפרו-האשמי הכפרי ברובו, שמהווה כ-65% מהאוכלוסייה מול הגורם העירוני, המעורב מבחינה פוליטית, המונה כ-35% מהאוכלוסייה. אותם עירונים מחלקים את נאמנותם בין כל הזרמים האידיאולוגיים במזה"ת, כולל אש"פ. בהתחשב בגודלה, מתאפיינת על כן כל האוכלוסייה הזו, ובעיקר העירונית שבה, בפיצול פנימי מהמגוונים ביותר במזה"ת כולו.

שיגרת הפעילות בקמפוסים של האוניברסיטאות, על התנגשויות הדמים בין תומכי אש"פ, פנדמנטליסטים, אידגוני השמאל למיניהם וכו'; הסכסוכים בתוך מחנות הפליטים (ראה דוגמת דהייסה) בין פליטים לתושבי הקבע הנתיקים, בין פליטים תומכי אש"פ ומתנגדיו; הפיצול באיגודים המקצועיים ובאגודות הנוער, בין תומכי אש"פ לאידגוני השמאל - לכל אלה השפעה על צמצום תפקידו של אש"פ, אפילו במה שנחשב למגרשו הביתי - הקמפוסים ומחנות הפליטים. אלה ממלאים תפקיד משני בפוליטיקה של יו"ש, בהשוואה לתפקיד המשפחות הטובילות בכפר ובעיר. השיגרה הפוליטית ביו"ש מגלה קהילה פלסטינית נגועה בסיעתיות במידה שעולה על זו המאפיינת את המזה"ת כולו. סיעתיות זו הופכת מושגים כמו "מוסלמים" או "ערבים" ואפילו "לבנונים", "סורים" או "עירקים" לבעלי משמעות מעט תיאורית או בלתי-ודאית. רצוי ע"כ, כי כל הבא לעסוק בענייני הפלסטינים, יקח בחשבון הערכות אלה, כאשר הוא בוחן את המציאות שמאחורי טענתו של אש"פ לייצוג הפלסטינים.

על מצוקתו הפוליטית של אש"פ ביו"ש ניתן ללמוד דווקא מרצח ראש עיריית שכם בפברואר 1986 ועל רקע עלייתם לשלטון בשכם - העיר הגדולה באזור - של גורמים פרו-האשמים ביותר על חשבון גורמים תומכי אש"פ.

מינויו של זאפר אל-מצרי בינואר 1986, בן למשפחה פרו-האשמית מובילה, שקרוביו הם שר החוץ הירדני וסגן יו"ר הסנט הירדני, היווה ניצחון למלך חוסיין אשר מעולם לא ויתר על תביעתו על הגדמ"ע על חשבון שאיפות אש"פ לגביה.

אל-מצרי ייצג את משפחות לשכת המסחר אשר היוו באותה מסורתי מעוז פרו-האשמי, מתוך עימות עם משפחות תומכות אש"פ אשר בעבר הפכו את העיריה למטה לגיוס תמיכה באש"פ.

"למעשה פורש מינויו של אל-מצרי ע"י אש"פ כמיועד לחתור תחת תפקידו כנציג היחיד של הפלסטינים ולהדגיש ביתר שאת את הפירוד הקיים בין הפלסטינים בפנים ומחוץ לפלסטין; להעניק לגיטימציה לטענתו המעוררת מחלוקת של המלך חוסיין לייצוג הפלסטינים ולהבטיח למלך - באמצעות שליחים מקומיים מתנגדי אש"פ - 'מקל וגזר' תקיפים יותר (חלוקת טובות הנאה, מינויים, רשיונות וכד') , תוך החלשת הגורמים התומכים באש"פ."

משום כך גינו פארוק קדומי מנהל המח' המדינית של אש"פ, ובפחות חריפות תקשורת אש"פ ביו"ש את המגעים הראשוניים בין אל-מצרי, ירדן וישראל כמכוונים נגד "המהפכה הפלסטינית" (סה"י הצרפתית ורדיו כווית, 10.11.85).

אי-יכולתו של אש"פ למנוע את מינוי אל-מצרי היתה התפתחות משמעותית, שהביאה את ערפאת לאחר מעשה - מתוך הבנת תפקידו הנחלש של אש"פ בפוליטיקה הפלסטינית - להסכים למינוי כעובדה מוגמרת.

כזכור אירע רצח אל-מצרי בפברואר 1986 (כנראה יותר על רקע מאבק"כ פנים פלסטיני מאשר על רקע הסכסוך הערבי-ישראלי ותהליך הפלום) ימים ספורים לאחר שנתגלע קרע עמוק בין חוסיין לערפאת (ראה נאום חוסיין מה-19.2.86 בו הודיע על הפסקת המיאום המדיני עם אש"פ). הרצח אירע גם תוך כדי ירח דבש מחודש בין סוריה לירדן, דבר הטעיד אולי, כי לגורמים פרו-סוריים לא היה שניע דחוף להכות ולהביך את חוסיין. יתר על כן הרצח בוצע באקדח אשר קיפח כמה חודשים קודם לכן את חייו של איש משטר הגבול הישראלי בפיגוע, שהפח"ח בהנהגת ערפאת הודיע על אחריותו לביצועו.

תפקידה של שכם בהקשר טענת אש"פ לייצוג הפלסטינים מאופיין גם בניתוק והניכור הקיימים בין תושבי העיר לבין שכניהם במחנות הפלטים.. אלה מוחרפים ע"י זכרונות טבח ספטמבר השחור 1970, שערך המלך חוסיין באנשי אש"פ בניצוחו של מודאר בדראן, פלסטיני שמוצאו משכם, שהיה ראש ממשלת ירדן.

השימוש באליומות מצד אש"פ הוא לעיתים קרובות מנותק מהסכסוך עם ישראל, הוא מכוון לסילוק פלסטינים המערערים על מנהיגות אש"פ. מטע הטרור הזה (כגון ההוצאות להורג ונסיונות ההתנקשות בפלסטינים ברצועת עזה בסוף 1984) היווה ניסיון להציל את תפקידו הפוליטי הסמוטצט של אש"פ וחשף עוד יותר את הירידה הנמשכת במנייתו הפוליטית. השחיקה במשקלו הפוליטי של אש"פ, המואצת ע"י הספקנות הגוברת מצד הפלסטינים כלפי יכולתו לקדם את עניינם, מתגלה גם נוכח התפקיד הבולט יותר שממלא המלך חוסיין ותומכיו בגדמ"ע.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: כ"ג בחשוון תשמ"ז
25 בנובמבר 1986

דו"ח מס' 77 - כרך 12

נושאי מוקד

מהות היחסים בין ירדן לאש"פ
(חלק 10 בסידרה) *

ב-19.2.86, 5 חודשים טרם פירוק מוסדות אש"פ בירדן וגירוש אנשיו, הכריז המלך חוסיין בפרלמנט, כי "הציר הפלסטיני הוא יסוד מרכזי במדיניות ירדן בכל הנוגע ליחסי החוץ, המישור הבינעריבי וענייני הפנים כאחד. בנוסף למחויבותנו הלאומית, הדתית והטורטית לירושלים, המקומות הקדושים, לאיסלם ולעם הפלסטיני ומולדתו, קיימת המחויבות לביטחון הלאומי שלנו... החלטות הפיסגה הערבית ברבאט-1974 (שהכירו באש"פ כנציג החוקי היחיד של עם הפלסטיני - הערת העורך) נתקבלו 27 שנים לאחר החלטת החלוקה של 1947. העמדה שנתקבלה אז (ב-1974) ע"י ממשלות ערב התבססה (לדעת חוסיין) על ההנחות הבאות: הבעיה הפלסטינית היא בעייה ערבית; ממשלות ערב דחו את תכנית החלוקה - שהיתה בלתי צודקת ונשל את העם הפלסטיני מזכויותיו - ועל כן הצטרפו למלחמת 1948 נגד ישראל.

"הערבים המשיכו מאז לדבוק בעמדה זו. במילים אחרות הערבים ראו עצמם אחראים לעניין הפלסטיני וכדובריו. בעקבות משאל עם, בו השתתפו מרבית הפלסטינים בגדמ"ע (בועידת יריחו, דצמבר 1948), התאחדה הגדמ"ע עם ירדן לארץ אחת. איחוד זה, שאושר באפריל 1950 בפרלמנט, קיבל חיזוק ע"י פרלמנט נבחר, שהורכב ממספר שווה של נציגים מהגדות המזרחית והמערבית... אש"פ הוקם ב-1964 למטרה מדינית מסוימת... לשחרר את פלסטין - כפי שהוגדרה בתכנית החלוקה של 1947... אש"פ לא הוקם ע"מ שהאירגון יוכתר בתואר האחראי הבלעדי לעניין הפלסטיני. חכוונה היתה לשלב את אש"פ כנציג העם הפלסטיני במסגרת המעורבות הכל-ערבית בנושא הפלסטיני...

"כל הנושא כולו הוא בשליטת מדינות ערב, שיוחסן לאש"פ הוא תוצר של האינטרסים הבינעריבי והבילאומיים שלהם... (בעקבות 1967) ניסונו לשכנע את אש"פ להפריד בין שתי המטרות המדיניות (שטחי 1947 ושטחי 1967 - הערת העורך). מדינות ערב, ששטחיהן נכבשו (ב-1967) התכוונו ללחוץ - בהתאם להחלטת מועצת הביטחון 242 - למימוש נסיגה ישראלית משטחים אלה.

מחלקת מעקב

* נא ראה זרקורים 41, 40, 5 - כרך 12
83, 48, 32, 10 - כרך 11; 78, 88 - כרך 10
כמו כן בנושא היצוג הפלסטיני ראה זרקורים
69, 59, 54, 32, 11 - כרך 12; 99-1 - כרך 11
82, 65 - כרך 11

חרינו ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

ב-1970 אש"פ אמר היה לשלא את תפקידו במאבק להשגת הזכויות הלאומיות הלגיטימיות של הפלסטינים אשר הורגות מעבר לנסיגת ישראל מההטחים הכבולים בירדן... נאמרו של חוסיין לפני הפרלמנט שלו בא בעקבות התמוטטות הסכם ירדן-אש"פ בפברואר 1985 וקדם לגירוש אש"פ מירדן (כולל גירוש אבו-ג'יהאד, סגנו של ערפאת ו"תאית של ירדן באש"פ", שנצטוו לעזוב את הסמלכה תוך 48 שעות וכן סגירת 25 משרדים בירדן). הנאום מתורה מעין דתע אידיאולוגי למעט האסטרטגי חבלתי-נחת-לגישור בין אש"פ לירדן. הוא שופך אור על מאפייני בסיסי של המזה"ת, שחל גם על יחסי ירדן-אש"פ: הנטייה לדיג-21 מהיר וקיצוני ביחסים הבין-ערביים. יזומם של הסדרים פוליטיים באיזור וקיצם המהיר הם תוצר של לחצים פנימיים ואזוריים מנוגדים ומשתנים, וכן של הסכסוכים היסודיים החלתי-מיושבים בין הצדדים להסדר, העסקנים תדיר תחת מעטה ההסכמים ביניהם.

ב-1964 אילצו לחציהן של מצרים בתנהגות ראדיקלית ועידק (שאימה לנצל את אי-השקט הפנימי בירדן) את חוסיין להגיע להסדר עם אש"פ, תוך ויתור משמעותי וגורלי. ב-1970 היתה זו התסיסה הפנימית החמורה שלובתה ע"י אש"פ, שדחפה את חוסיין לגירוש האירגון מירדן, תוך טבח אכזרי ("ספטמבר השחור") של 5,000 מאנשיו. בפברואר 1985 שוב נחתם הסכם זמני בין השניים, ששיקף את ביטחונם העצמי הגובר של חוסיין ומצבו הנואש של אש"פ. שנה בלבד הלפה בטרם פרץ שוב הסכסוך השורשי בין שני צדדי הזיג-21 וללא כל קשר לעמדותיהם כלפי ישראל. אי-שקט גובר בצפון ירדן - מעוזו של אש"פ ב-1970 ומוקד התנגדות מסורתית לבית המלוכה - שוב איים על כסאו של המלך. הוא טען כי "ברית בלתי-קדושה התפתחה בין הקומוניסטים - 'פלג על אש"פ שהיה בירדן' - רמז ברור לפתח של ערפאת - לבין המוסלמים הפונדמנטליסטים... ברית זו היתה אחראית למהומות באוניברסיטת ירמוף במאי ולנסיגות שהיו כנראה באירביד (שתיהן בצפון ירדן - הערת העורך) להשפיע על הבחירות לפרלמנט באותו איזור" (וויליאם קלייבורן, הרולד טרייביון 17.7.86). ארועים אלה עוררו מחדש את חששו של חוסיין מפני חזרה אפשרית על התסריט של 1970 או אף זה הלבנוני.

דאגתו של חוסיין לביטחון הפנימי הלאומי מושפעת גם מחששו מפני התפשטות אווירת התסיסה הפוליטית המאפיינת כיום את מצרים, בה מתמודד מובארכ עם אי-שקט, שמקורו בגורמים פונדמנטליסטים, קומוניסטים, ראדיקליים, עבאיים וכלכליים. דאגתו גוברת עוד יותר נוכח אי-הוודאות, האופפת את תוצאות מלחמת המפרץ והאיום המחשיך מצד כוחות ח'ומייני. חוסיין מיהר לנצל את ההזדמנות שיצר עבורו הקרע בין סוריה לאש"פ, ונקט בקו החלטי נגד אש"פ בטרם יאונה הקרע בטלוי כלשהו, וסוריה תתייצב לימין אש"פ (סוריה אשר כזכור כבר פעלה בקו זיג-21 קלסי בעבר, כאשר צידדה באש"פ נגד ירדן ב-1970, הצטרפה לטרונים נגד אש"פ בטבח בלבנון ב-1976, תמכה שוב באש"פ נגד הטרונים ב-1978 וגרשה את אש"פ מטריפולי שבלבנון ב-1983).

חוסיין מנצל היטב גם את התעסקותן של מצרים ועירק (פטרונים של אש"פ בתקופות שונות בעבר) בבעיותיהן הקשות ואת מצבו המדרדר של אש"פ אל השפל הנמוך ביותר מאז 1970. הוא מיהר לחזק את מעמדו ע"י קיצוץ כספים חמור לאש"פ, בין היתר בנושא שתמיד היה ביסוד המאבק בין המשפחה המאשפית לאש"פ: מי מייצג את הפלסטינים בשתי גדות הירדן? על מנת לעמוד ביתר בהירות על הפער האסטרטגי בין ירדן לאש"פ, ולבחון את המלל חפייסני - לעיתים האופף אותו, לעומת המציאות הרווחת מתחתיו, ידבאו להלן קטעים ממחקרו של דר' אשר סקר (ראש המדור הפלסטיני והירדני במכון שילוח שבאוניברסיטת ת"א) "בין ירדן לפלסטין", (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1983):

"המלך עבדאללה ראה בהקמתה של יישוב פוליטית פלסטינית עצמאית בגבולה של ירדן סכנה למשטר. השלטות ירדן ב-1948 על הגדה המערבית מנעה את הסכנה המיידית (עמ' 11)... לנוכח הניגודים היסודיים בין חלק גדול של הציבור הפוליטי הפלסטיני לבין המשטר אימץ השילטון ההאשמי מדיניות עקבית, שמטרתה לא רק לשלול מהפלסטינים (כשתם מזוהים פוליטית ככאלה - הערת העורך) את האפשרות להגיע לעסדות מפתח בצמרת המישל, אלא לשלול את היכולת לארגן כל כח פוליטי, שיהיה בלתי תלוי במשטר המרכזי בעמאן. אחד מעמודי התווך של מדיניות זו היה הניסיון של המישל ההאשמי לבולל את הפלסטינים בתוך המדינה הירדנית, תוך טשטוש זהותם הפלסטינית היחודית והפיכתם לירדנים נאמנים לכל דבר (כאלה היו גם כמחצית מראשי הממשלה וחברי הממשלה בירדן - הערת העורך) (עמוד 16).

"הקושי העיקרי שנתקל בו (אחמד שוקרי שמונה בינואר 1964 ע"י הליגה הערבית להקים את אש"פ - הערת העורך) היה לשכנע את המלך חוסיין, שיסכים לכינון 'היישוב הפלסטינית', שכן בלעדי הסכמתו לא יכלו מרבית הפלסטינים שהיו אזרחים ירדניים, להכלל בפעילות האירגון הפלסטיני. לאחר התחייבות הגיגית של אל-שוקרי, כי האירגון לא יפעל לנתק את הגדה המערבית מן המזרחית ולא יחתור תחת קיום ירדן, נעתר חוסיין והודיע בפברואר 1964 על הסכמתו ל'תכנית היישוב הפלסטינית', כפי שהתורה אל-שוקרי... הירדנים עשו הכל כדי לגרוע מערכו ומשמעותו (של הקונגרס הפלסטיני הראשון). בתחילה לחצו שיתכנס בעמאן, אחר כך בקליה, על חוף ים-המוות, שמו של ים המלח בערבית. אל-שוקרי לחשד, כי בחירת המקום אינה מקרית, שכן הקונטרס של ים המוות תמזזה על כוונת המציעים להציג את אש"פ כאירגון נפיל. ההצעה לקיים את הקונגרס בירושלים המזרחית נתקלה בהתנגדות שלטונות הביטחון הירדניים, ורק בהתערבות ראש העיר הערבית דוחי אל-ח'טיב, הושגה פשרה לפיה ייועד הקונגרס במלון 'אינטרקונטיננטל' הירדנים דרשו שבכרטיס ההזמנה ייכתב 'אל-קודס, הממלכה ההאשמית הירדנית', ולא פלסטין, ולבסוף הסכימו שייכתב 'אל-קודס, ירדן'...

"המישטר בירדן ראה באש"פ אתגר מסוכן למן הרגע הראשון... הסכנה בבסיס כח מסוג זה (בקרוב האוכלוסיה הפלסטינית בממלכה) היתה טמונה באפשרות שהוא יכרסם בבסיס כוחו של המישטר, הצבא וכוחות הביטחון האחרים, יערער את יציבותו ובסופו של דבר יפיל וייסד תחתיו מישטר חדש, שבו האליטה הפוליטית הפלסטינית תהיה הדומיננטית ותתפוס את מקום המלוכה והאליטה הפוליטית העבר-ירדנית. מטרותיו של אש"פ לכפוף למרותו את האוכלוסיה הפלסטינית של הממלכה ואף להציב יחידות של צש"פ בגדה המערבית, טמנו בחובן איום חמור על המישטר הירדני. לחוסיין היה ברור, כי יהיו קשיים במגעים בין ירדן ואש"פ, ואפשר שהבין כבר מלכתחילה, כי במקדם או במאוחר עלולה להתרחש התנגשות חזיתית בין מנגמת אש"פ לארגון תחת חסותו את האוכלוסיה הפלסטינית, שרובת היתה בירדן, לבין תביעת המישטר לריבונות מלאה על שיטחה של הממלכה ואזרחיה (עמודים 75-76)...

"יו"ר אש"פ אחמד אל-שוקרי הגיע לירדן ב-24 בפברואר 1965... הוא תבע לחמש ולבצר את הכפרים לאורך הגבול עם ישראל בגדה המערבית; לתת אימון צבאי לפלסטינים בירדן, ולהקים יחידות של 'התנגדות עממית' בקרב הפלסטינים שם... ממשלת א-תל דחתה את כל דרישותיו. שוקריניסה לתשמיע דברי הרגעה... דבריו נועדו מן הסתם להפיג חששות, שיש ברצונו של אש"פ לנתק את הגדה המערבית מן הגדה המזרחית. במקום זאת הבהירו דברי ההרגעה אמת אחרת, לאמור: העימות בין אש"פ לבין ירדן הוא טוחלט, ויסודו במאבק על השליטה בשתי הגדות, תוך ערעור על זכות קיומה של ירדן בדמותה הנוכחית, כיישוב פוליטית שלא בשליטתם של הפלסטינים...

"בנאום לאומה לרגל 'השואה של ה-15 במאי' תשפ"ג גם המלך חוסיין את מגמת המדיניות הירדנית, שתתרח למזג ולבולל את הפלסטינים בתוך המדינה הירדנית. הוא הבהיר כי 'מאז אוחדו שתי הגדות (אפריל 1950), התמזגו שני העמים ופלסטיין הפכה להיות ירדן וירדן פלסטיין' (רדיו עמאן, 13.5.65)...

"אל-שווקירי לא חלק על רעיון אחדות שתי הגדות, אך ברור היה מדבריו כי הוא ראה בפלסטינים ובאש"פ, ולא באליטה העבר-ירדנית, את הגורם שאסור להיות הדומיננטי במערכת היחסים בין הירדנים לפלסטינים... הוא אף טען כי הסיפוח לאחר 1948 (קול פלסטיין, רדיו קהיר 15.5.65) היה לאמיתו של דבר 'סיפוח של הגדה המזרחית למולדת הפלסטינית'... (עמ' 78-79). הוא האשים את ממשלת ירדן, כי הנפיקה דרכונים לאנשים הפועלים נגד אש"פ מחוץ לירדן; שבהשראתה נישאו במסגדים נאומים נגד אש"פ לאחר תפילות יום שישי; שהחרי תאירגון הפועלים בירדן נתונים למעקב ואינם יכולים לבקר במחנות פליטים ללא אישור מראש של מושל המחוז; שטשרד הפנים הירדני אסר על האירגון להפיץ חוברות או מודעות ללא אישורו; ושאיילו במשרדו של אל-שווקירי בירושלים נמצאו מכשירי האזנה (עמוד 87).

"אל-שווקירי טען כי 'ממשלת ירדן נעדרת היסודות העיקריים של מדינה... כי ירדן על שתי גדותיה נתונה לשליטון קולוניאלי של המשפחה ההאשמית ועל כן שומה על העם הירדני, ומאחוריו העם הערבי לשחרר את ירדן מקולוניאליזם זה, כצעד הכרחי לשחרור פלסטיין' (רוז אל-יוסוף המצרי 4.7.66)... שוקירי טען כי כאשר הוא מדבר על ירדן 'הוא מדבר על פלסטיין אשר גבולותיה מתחילים בים התיכון במערב ומסתיימים במדבר העירקי והסורי. שם נמצא עמנו וכל הארץ הזו היא נקודת הזינוק לשחרור' (רדיו קהיר 25.10.66)... (עמוד 95).

"ב-1.9.70 (לאחר שנתיים של התבטסות צבאית של אש"פ בירדן - הערת העורך) ניסתה החזית העממית הדמוקרטית לשחרור פלסטיין להתנקש בחייו של חוסיין. ב-6 בספטמבר הנחיתה החזית העממית לשחרור פלסטיין 3 מטוסים חטופים על נוסעיהם במסלול ליד זרקא, בהחזיקם את הנוסעים כבני עדובה העמידו הפדאיון את הצבא במעב של חוסר-אונים. בחודשי הקיץ הלכה והתחזקה אחיזתם של הפדאיון בירדן, בעיקר בחלק הצפוני של הממלכה, שמרכז העיר אירבד, ובאסע ספטמבר הכריזו הפדאיון על איזור זה כ'איזור משוחרר'... בבוקר ה-16 בספטמבר הודיע רדיו עמאן כי המלך חוסיין מינה ממשלה צבאית בראשותו של זעים (תת אלוף) מוחמד דאוד, פלסטיני טאבו-דיס שליח ירושלים... ב-17 בספטמבר החלה מתקפת הצבא (נגד אש"פ). טנקי פטון מהטיבה 60 המסוריינת, מלווים בתיריונות, נכנסו לעמאן מכל עבריה ותקפו את מעוזי הפדאיון, בעיקר במחנות הפליטים בג'בל אל-האשמי, בג'בל חוסיין ובג'בל נחדאת... קרבות התנהלו גם בצוילח, זרקא וא-סאלט, וכן ב'איזור המשוחרר'... ב-24 בספטמבר הסכימו הפדאיון להפסקת אש... הפדאיון שלטו עדיין במספר ערים צפוניות בעיקר באירבד, וגם בעמאן... אף שיתרונם הצבאי של הירדנים היה ברור, נאלץ חוסיין להסכים להפוגה, בשל לחץ בינערי גובר... בתחושה של בידוד מוחלט נאלץ חוסיין לקבל ב-27 בספטמבר את ההסכם, שעוצב בקהיר, על פיו אושרה זכותם של הפדאיון להמשיך ולקיים נוכחות בירדן... קצוני הצבא הירדני לא היו מוכנים לקבל כסוף פסוק את הויתורים שנעשו בקהיר, ואף חוסיין עצמו, מהרגע שגמלה בליבו ההחלטה להילחם, היתה מגמתו להסל את הפדאיון בירדן..." (עמוד 123-126).

בנובמבר 1970 חלה הסלמה חריפה בהתנגשויות עם ירדן ואש"פ. "בראשית ינואר 1971, לאחר שעליונות כוחות הממשלה כבר הובטחה בכל הערים, החלה זו במתקפה נגד בסיסי הפדאיון... במקביל... המשיכו כוחות הצבא להטריד את ריכוזי הפדאיון מחוץ לערים... בבוקר ה-13 ביולי 1971 נפתחה

מתקפה רחבת ממדים על מעוזי הפדאיון, באמצעות שיריון, כוחות ממכונים וחיל רגלים בסיוע ארטילריה... כעבור מספר ימים... בא הקץ לנוכחות הפדאית בירדן... (עמוד 132-138).
"האיחוד הלאומי הירדני נוסד (ע"י הממשלה) בספטמבר 1971... אמנת האיחוד... הדגישה את דבקוּתה של ירדן באחדות הירדנית-פלסטינית, משום ש'אחדות העם (שעב) בשתי גדות הירדן היא אחדות גורלית, מורת דרך, הנובעת מן האחדות של ההסטוריה, הארץ, המטרה, הגורל, הטרגדיה של ההווה והתקווה של המחר'... (עמוד 146-147).

"במרץ 1972 פרסם חוסיין לראשונה תכנית לפדרציה בין שתי הגדות. הוא חיפש תמיכה בנוסחה ירדנית אשר מצד אחד תיתן ביטוי לסוגיית ההגדרה העצמית של הפלסטינים, ומצד שני תסנע יצירת מדינה פלסטינית עצמאית... אש"פ, שתבע לעצמו את הזכות הבלעדית לקבוע את גורלם של הפלסטינים, ראה בתכנית אתגר פוליטי מסוכן וכן דיתור על רעיון השחרור המלא של פלסטין... בהחלטות שנחקלו בכנס השמיני של המועצה הלאומית הפלסטינית, שנערך במרץ 1971, נאמר בין השאר: 'מה שקושר את ירדן בפלסטין הוא קשר לאומי ואחדות טריטוריאלית, אשר עיצבו אותם ההסטוריה, התרבות והשפה, מאז המקומות הקדומות ביותר. הקמת יושות מדינית בטווח הירדן ואחרת בפלסטין אינה נסמכת על שום חוקיות...' שלילת זכות קיומה של ירדן נוסחה במונחים הדומים לאלה ששימשו לשלילת זכות קיומה של מדינת ישראל. בטענה המדינית של הכנס העשירי של המועצה הלאומית הפלסטינית, שנערך באפריל 1972, סויד לאחר פרסום תכנית הפדרציה ובתגובה לה, נאמר כי 'הצורך במאבק להפלתו של המיעוט הסוכן בירדן' נובע מהיותו 'קו הגנה של המדינה הציונית'... אש"פ קרא... להקמת 'מדינה דמוקרטית על אדמת פלסטין וירדן, שתבטיח את הריבונות הלאומית של שני העמים', שהם למעשה עם אחד... (עמודים 168-169).

"החלטות רבאט (1974) פסלו את ירדן כמי שתפקידה לשאת ולתת על עתיד הגדה המערבית וכמי שזכאית לשוב ולהחיל את ריבונותה על שטח זה. פורמלית השלימה ירדן עם החלטות רבאט, אולם במקביל חתרה להשאיר את גורלם של הפלסטינים בידה, והמשיכה לראות בשטירת השפעתה בגדה המערבית אינטרס חיוני... בנובמבר 1974... פוזר בית הנבחרים הירדני (שייצג את שתי הגדות, אך לא בועל - הערת העורך)... בנובמבר 1974 ובפברואר 1976 נעשו מספר תיקונים בחוקה, אלה איפשרו לדחות את הבחירות החדשות לבית הנבחרים (שאטורות היו לתערך בתוך ארבעה חודשים מאז שפוזר) מבלי לקבוע מועד לקיומן. התיקונים נועדו למנוע קיום בחירות בגדה המזרחית בלבד, אשר אילו נערכו היו מסטלות את ניתוקה הסופי של הגדה המערבית מן הממלכה... ראש הממשלה לשעבר, שריף עבד אל-חמיד שרף, הטעים, כי לא ניתן לערוך בחירות לבית הנבחרים כל עוד כבושה הגדה המערבית בידי ישראל, טאחר שהחוקה הירדנית אינה מאפשרת עריכת בחירות 'המוגבלות לחלק אחד של הארץ'... החלטות רבאט לא מנעו מירדן להמשיך ולקיים את מערכת הקשרים החוקתיים, הכלכליים, האדמיניסטרטיביים והפוליטיים עם הגדה המערבית ותושביה. החוק הירדני המשיך לחול על הגדה המערבית ותושביה נשארו אזרחי ירדן... זיד אל-רפאעי, ראש ממשלת ירדן, הבהיר כי האחדות בין שתי הגדות היא 'כה מושלמת, שבלתי אפשרי להבחין בין פלסטיני וירדני'. שני העמים לדבריו, 'התמזגו לחלוטין ביישות אחת ומוסדות משותפים' (רדיו רבת עמון, 6.2.75). על יסוד תפיסה זו המשיכה ירדן לשלם מסכורות לעובדי מדינה בגדה המערבית ולשמור על קשריה המוסדיים והאדמיניסטרטיביים עם גופים מקומיים כמו עיריות ולשכות מסחר... ממשלתו החדשה של מוחד בדראן (בן למשפחה שכמית) שהורכבה באוגוסט 1980... כללה גם תפקיד מינסטריאלי חדש - שר לענייני האדמה הכבושה... תפקיד שבוטל לאחר תחלפות רבאט. בינואר 1980 הופעלה מחדש הועדה לענייני הגדה המערבית במועצה הלאומית המייעצת... ובאוקטובר 1980 הוקמה גם ועדה עליונה

חדשה לעניני הגדה המערבית. בחודשים האחרונים של 1979 נדרשו תושבי הגדה המערבית, כיתר
אזרחי ירדן, להצטייד בתעודות זיהוי חדשות. תעודות אלה... נועדו להבטיח את זכותם של
אזרחי ירדן להננת משירותיה של הממשלה, לרבות קבלת דרכונים ירדניים..."(עמוד 171-174).

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: כ"ט בכסלו תשמ"ז
31 בדצמבר 1986

דו"ח מס' 78, כרך 12

נושאי מוקד

עוד על יחסי ירדן-אש"פ
(חלק 11 בסידרה)*

המספחה ההאשמית, השלטת בירדן, לא נטשה מעולם את תביעתה על הגדה המערבית, שהיא ביסוד שאיפתה של ירדן לייצג את הפלסטינים. ויתור מצד ההאשמים על תביעתם זו עלול בטווח ארוך לסכן את בסיס כוחם בגדה המזרחית, בה 65-70% מהאוכלוסייה הם פלסטינים (כ-1.4 מיליון, כמעט פי שניים מתושבי הגדה"ע).

המזרח הנוודי פרופ' ברנרד לואיס תאר בסמינר, שנערך באוני' תל אביב ע"י מכון שילוח (8.1.86) את היריבות הבלתי-ניתנת לגישור בין ההאשמים לאש"פ, לגבי נושא הייצוג, במילים הבאות: "... ביסודו של דבר פלסטין וירדן הם מקום אחד; הפלסטינים והירדנים הם עם אחד. אלא ש'ירדני' פירושו האשמי ו'פלסטין' פירושו אש"פ רדיקאלי" (בלשון האידיאולוגים שבקרב שני הצדדים - הערת העורך).

האידיאולוגיה ההאשמית הזו משהקפת היטב ובקביעות במהדורות החדשות של הטלויזיה הירדנית הרישמית, המפרטות למשל את תחזיות מזג האוויר באזורי הגדה"ע השונים ועל פני מפות ירדן הכוללות את שתי הגדות.

ראש העיריה לשעבר של ירושלים המזרחית אנוור אל-ח'טיב, הידוע כמבטא השקפות ירדניות רשמיות, מבהיר את הדברים הנזכרים ספי פרופ' ב. לואיס, באומרו לאל-אנבא הכוונתי, (26.10.86), כי "פלסטין, ירדן וסוריה היוו פעם משפחה אחת, עד הכיבוש הבריטי והערפתי ב-1918 אשר תקע טריז של גבולות בקירבנה. אנני איננו מבחינים בין בני עמנו, בין אם הם סירדן, מסוריה או פלסטין..."

ראש העיריה לשעבר של עזה ראשד א-שנוא טוען בדאיון לא-ראי הירדני (17.7.86), כי "אין בנמצא ירדן, הגדה"ע או עזה. אני ערבי ואני מתנגד לרגיונליזם, שהוא תוצר האימפריאליזם... הטלך חוסיון (המתייחס לעירו של א-שנוא, עזה, כאל עירו של האשם, אבי המשפחה ההאשמית ודודו של הנביא מוחמד, הקבור בעזה - הערת העורך) אמר לי שבני עזה הם פלסטינים בדיוק כמו בני הגדה"ע..."

*עוד בנושא נא ראה זקורים 77, 41, 40, 5 - כרך 12;
83, 48, 32, 10 - כרך 11; 88 - כרך 10, ובנושא ייצוג
אש"פ זקורים 69, 59, 54, 53, 32, 11 - כרך 12;
99, 82, 65 - כרך 11.

מחלקת מעקב

הד להגדרתו של פרופ' לואיס דש גם בדברי יו"ר הפרלמנט הירדני עאכף אל-פאייז, איש אמרנו הוטיק של חוסיין, המדגיש בראיון לא-שך אל-אוסט הסעודי (30.6.86), כי "ירדן אינה מבחינה בין אנשי הגדה המזרחית והמערבית. המשפחה הירדנית מאוחדת ומצפה להמשיך ולמלא את תפקידה ההסטורי..." (בשתי גדות הירדן - הערת העורך).

חבר הסנט והמלגאי הירדני הוטיק בהג'ת א-תלהוני חוזר ומבהיר את נחישות ההאשמים לשלול מאש"פ כל תביעה משמעותית על הגדמ"ע כאשר הוא מכריז (א-ראי, 24.2.86): "הפרלמנט הירדני, ביצגו את שתי גדות הנהר, מאשר שוב את תמיכתו באחדות מלאה של הגדות המזרחית והמערבית ובאיחודן במדינה ירדנית אחת, בהתאם להחלטת האיחוד ההסטורי (אפריל 1950)... הבעיה הפלסטינית הופקדה בידי ירדן ובידי האומה הערבית והמוסלמית".

רוה"מ הנוכחי של ירדן ואחד המדינאים המנוסים שלה זייד א-רפאעי, בעצמו פלסטיני שמוצאו מהגליל, דבק בעיקרון אחדות הגדות ומבטא זאת כבר ב-18.7.75 בראיון לאל-חואד'ת' הלבנוני: "... נסיון האיחוד הערבי היחיד שהצליח בעשרות השנים האחרונות הוא האיחוד בין שתי גדות הירדן. ירדן ופלסטין הן אחת. פרט לתקופת המנדט הבריטי הן טעולם לא נשלטו כשתי מדינות נפרדות. לפני 1918 הן היוו ארץ אחת. הן חזרו למצב זה אחרי 1948... 'הבעיה של העם הפלסטיני' (ביטוי המכוון לישראל שלפני 1967 - הערת העורך) איננה קשורה ל'סיום התוקפנות של 1967'..." (ביטוי הבא לציין את השטחים שבשליטת ישראל מאז 1967 - הערת העורך). עמדתו של המלך חוסיין כלפי השטח הנתבע ע"י אש"פ זוכה לגיבוי מעשי, המאשש אותה יותר מכל דטוריקה - כפי שמוכיחה רשימה של כמה מההתפתחויות והצעדים שננקטו לאחרונה ע"י הממלכה ההאשמית, המובאת להלן:

- מניין של מרואן דודין - אחיו של מנהיג פרו-ירדני מובהק מהר חברון (מוסטפא דודין) - לתפקיד שר לענייני "האדמות הכבושות" ובעקבות זאת הרחבתו הניכרת של משרד ממשלתי זה, תוך מינוי בני משפחות פלסטיניות חשובות למשרות בכירות בו - כגון: א-נבולסי, א-שווא, א-דג'אני וכד'. צעד זה מהווה למעשה קריאת תגר על תביעת אש"פ לגבי אותם שטחים.

- קבלת חוק בחירות חדש ע"י הפרלמנט הירדני (פברואר 1986) חושפת את יחסו האמיתי של חוסיין לאו-דוקא זה תרטורי - כלפי החלטות פסגת רבאט 1974 אשר קבעו למעשה את אש"פ כבעליה היחידים של הגדמ"ע. על פי החוק הגדמ"ע היא חלק מהממלכה ההאשמית. הוא קובע (בפרק 18 הבא אחרי סעיף 162 של חוק העונשין), כי חבר באירגון בלתי חוקי לא יוכל להיות מועמד לפרלמנט (כאשר מפלגות פוליטיות אסורות בירדן ואש"פ נתון למגבלות כגדודות בתוקף הוראות בטחוניות). החוק מגביל את מספר הנציגים בפרלמנט מ-3 הערים הגדולות - עמאן, זרקא ואירביד - ל-18, ובכך מצמצם את מספר הנציגים הפלסטינים-המרוכזים באותן ערים - ומגדיל את מספר חברי הפרלמנט מאזורים כפריים (בדואים). החוק שב ומאשר את מניינם - במקום בחירתם - של חברים מהגדמ"ע, שמושבים התפנה, דבר המאפשר למלך חוסיין לסנות לפרלמנט אישים פלסטינים ממתנגדי אש"פ. כמו כן, הוצע להרחיב את הפרלמנט מ-120 חברים (60 מכל גדה) ל-172 ולכלול בו לראשונה 11 נציגים ממחנות הפליטים שבגד המזרחית (אל-טווקף, ירושלים 29.3.86; א-שרק אל-אוסט, סעודיה 9.9.86; אל-הדף, החזית העממית 17.2.86).

- על מנת להבטיח בחירתם של גורמים ממתנגדי אש"פ ממחנות הפליטים (המהווים את איזורי הבחירה הטבעיים של אש"פ) נטל המלך תחת חסותו את מרכזי הנוער במחנות ויזם תכניות פיתוח ושיפוץ במחנות (סה"י של קטר 11.6.86; א-ראי הירדני 5.8.85).

- בנסיון לכרסם עוד יותר ביוצוג הפלסטיני טנצל חוסיין את הטאבקים והסכסוכים בתוך אש"פ. מכאן תמיכתו בפעילותו של אבו א-זעים, ראש המודיעין של אש"פ לשעבר (היה מקורב לאבו-מוסא העומד כיום בראש הפלג הפרו-טורי) ומפקד כיום יחד עם נעים אל-חטיב על חטיבת עש"ף, המונה 1,200 חיילים, המוצבת בירדן ונתונה לפיקוחה (א-טליעה אל-ערביה, פריז 31.3.86; נ.י.טיימס 9.4.86; אל-עוכאז הסעודי, 19.4.86).

- מאמצי חוסיין לדלגטימציה של אש"פ (בהקשר בחירות לפרלמנט, ייצוג אש"פ והביטחון הלאומי הירדני) קיבלו אופי בוטה כאשר ביוני 1986 גורשו מירדן עובדי 25 משרדי אש"פ שנשגרו, כולל סגנו הראשון של ערפאת אבו-ג'יהאד (א-ציאד הלכנוני,).
- מאחר שהגדמ"ע נחשבת בעיני חוסיין לחלק בלתי נפרד מירדן, הוחל על תושביה חוק גיוס החובה. א-דוסטור הירדני מפרסם ב-6.11.84 אזהרה למתחמקי גיוס מהגדמ"ע.
- שר הפנים הירדני רג'א א-דג'אני, בן למשפחה פלסטינית מכובדת, האחראי בתוקף תפקידו גם לבטחון הפנים, ובתוך כך גם לצעדים נגד אש"פ, פרסם לאחרונה תקנות חדשות לגבי הוצאת דרכונים ירדניים לתושבי רצועת עזה (א-ראי 8.10.86). כזכור בידי כמעט כל תושבי הגדמ"ע דרכון ירדני.
- הפרלמנט הירדני תומך בהחלטת ישראל למנות ראשי ערים (פרו-האשמיס) להברון, רטאללה ואל-בירה (רדיו רבת עמון 4.10.86). מינויים אלה נדחו כ"מזימה ירדנית" ע"י דוברי אש"פ (פארוק אל-קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"פ, א-צח'רה תכווית 4.11.86; אחמאד עבד א-רחמן, דובר אש"פ, סה"י הצרפתית 1.10.86; אבו-ג'יהאד, סגנו של ערפאת, סה"י של אש"פ 30.9.86).
- תכנית החומש הירדנית החדשה לפיתוח הגדמ"ע מכוונת לביסוס טעמיו של חוסיין על חשבון אש"פ. התכנית גונתה ע"י אש"פ (סה"י הצרפתית 1.11.86; אבו ג'יהאד, לאחר טאעה המצרי 6.8.86).
- רשת החסות הירדנית מרחיבה את פריסתה אל אגודות מקצועיות, כגון איגוד עורכי הדין הירדני, שהחליט לקבל לשורותיו משפטנים מהגדמ"ע (אל-פג'ר ירושלים 11.10.86) וסיוע לחברי האיגוד בגדמ"ע ששבתו (סה"י של קטר 9.10.86); משרד הבריאות הירדני הקים ועדה משותפת לשתי הגדות (א-ראי 15.10.86); המשרד לענייני "האזמות הכבושות" אחראי לשרותים האזרחיים ולחקלאות בגדמ"ע (צאאת א-שעב הירדני 28.8.86, א-דוסטור הירדני 14.8.86); משרד החינוך הירדני עוסק בענייני חינוך של הגדמ"ע (רדיו רבת עמון 22.9.86); משרד ההקדשים מפקח על המקומות הקדושים לאיסלאם בירושלים (א-דוסטור 30.5.86); אגודות הרוקחים, המהנדסים והפילנטרופיה ברבות עמון מרחיבות את תחומי פעילותן אל עבר הגדמ"ע (א-דוסטור 27.5; 18.9 ו-3.7-1986).
- התקשורת הירדנית מתארת את כל הפעילות הזו בגדמ"ע כ"ירדנית-פלסטינית". א-נשרה היו"ל באתונה (8.9.86) מדווח על תמיכה גוברת של המשטר הירדני "בגוש הירדני-פלסטיני" הפרו-האשמי והאנטי-אשפ"י ב"אזמות הכבושות".
- שיטת המקל והגזר ננקטת ע"י המלך חוסיין, תוך שילוב של דיכוי פוליטי ופיתויים כספיים, על מנת לזכות בשליטה הדוקה יותר על הגדמ"ע (מידל איסט אקונומיק דייג'סט 19.7.86). ביטוי לכך יש ברשיונות הניתנים ליבוא וליצוא (בעיקר לגבי מוצרי חקלאות), הוצאת דרכונים, משכורות לפקידים ממשלה (המקבלים משכורת הן מישראל והן מירדן), התבטאויות פומביות המגדירות את הממשלה כ"ממשלה פלסטינית" של ירדן בפלסטינים, פירוק על גקשות להרשפה לאוניברסיטאות ערביות, על פעילות בנקאית, על רשיונות כניסה לישראל, סיוע לאגודות שונות וכו'.

- מתקפתו של הוסיין על נוכחות אש"פ בירדן מודגמת גם בעמדתו כלפי התקשורת הפרו-אשפ"ית. כך למשל נאסרה הפצתו בירדן של שבועון אש"פ החשוב פלסטין א-ת'אורה (ע"פ ג'ליון 5.7.86 של השבועון). עיתונים ופרסומים פרו-אשפ"ים היוצאים לאור בירושלים מוחרמים מדי פעם לתקופות שונות ועוברים צנזורה מחמירה בכניסתם לירדן (פלסטין א-ת'אורה 30.8.86); 34 עיתונאים מתומכי אש"פ בגדמ"ע הוכנסו ע"י ירדן לרשימה שחורה וניתנה הוראה לעצורם אם ינסו להכנס לירדן ('פלסטיין', אנגלית, קפריסין 1.8.86). אל-ג'יאן המאעמ"י (7.4.86) מוסר, כי ירדן אסרה על הפצתו של כתב-העת של אש"פ, ה"ו"ל בקהיר, "חאול אל-עאלם אל-ערבי", וכן סגרה את משרד סה"י של אש"פ בירדן.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך: כ"ה באדר תשמ"ז
26 בסרץ 1987

זרקור מס' 80 - כרך 12

נושאי מוקד

אש"פ והעולם הערבי

(חלק 16 בסידרה)*

כינוס מיוחד של הליגה הערבית או של אירגון הועידה האיטלמית הענית מאז ומתמיד גיבוי טילולי מרשים לאש"פ, תוך יצירת דמוי של מחויבות ערבית ללא סייג לענידן הפלסטיני ולאש"פ.

ואולם בפוסגה האיטלמית האחרונה בכורית (דנואר 1987) לא זכה אש"פ למקום מרכזי אפילו בחלק הרטורי שלה, כפי שדיווח לה-מונד (30.1.87). ערפאת לא הוזמן להשתתף בפוסגה-זוטא החשובה בכורית, שכללה את מנהיגי סוריה, אלג'יריה, טעודיה, ירדן וכורית. המלך חוסיין והנשיא אסד לא הזכירו כלל את אש"פ בנאוטיהם.

ערפאת, המתוסכל מחוסר המעש הערבי למען אש"פ, התלונן בוועידה על האדישות נוכח המתקפה על אש"פ בלבנון מצד אירגון "אמל" השיעי. רויטר (28.1.87) אף מוסרת, כי ערפאת "האשים מדינות ערביות, מבלי להזכיר את שמן, בכך שהן מזיקות לפלסטינים יותר מישראל". ב-28.11.86 הצהיר ערפאת במסיבת עיתונאים בבגדד (רדיו אש"פ, בגדד), כי "אנו מתמודדים בלבנון עם סכנה גדולה בהרבה מזו שעמדנו בפניה ב-1982, אז עמדנו בפני אייב אחד בלבד, כיום עלינו להתמודד עם שלושה".

בחינה של הרקע ההסטורי לטעמדו של אש"פ בזירה הבינערבית, שופכת אור על מיסדי הסעוקה בהווה ועוד יותר מכך, מעביעה על האופי השורשי והקבוע של מצב עניינים זה. הרקע ההסטורי לעמדת הערבים כיום כלפי אש"פ, נדון ע"ד ר ווליד וו. קזיחה, בעבר חוקר ב"מרכז ללימודי האחדות הערבית" בבירות:

"ממשלות ערב מנצלות כל הזדמנות, כדי להזכיר לעם הפלסטיני ולהנחיל לערבים אחרים את ההנחה הטוענית בדבר השלחמות הרבות שלחמו ואשר דילדלו את משאביהן הכלכליים למען הענידן הפלסטיני. בחינה ביקורתית של טענות כאלה מראה, כי ממשלות ערביות בזו אחר זו, מאז תום מלחמת העולם הראשונה, סיכלו או השתתפו בסיכול מאמצי הפלסטינים לחשוב עצמאות נחירות. המישטרים הערביים נכנסו למלחמה אחר מלחמה וגרמו לאובדן פלסטין חלק אחר חלק,

* נא ראה גם זרקורים 79, 58, 22, 4-כרך 12;
79, 64, 55, 47, 31, 22, 12, 11-כרך 11;
88, 78, 66, 63-כרך 10

מחלקת מעקב

עד שתחלג לאבד גם חלקים משטחיהן הן. ולבסוף, משטרים ערביים גרמו יותר אבידות בנפש
לפלסטינים מאשר ישראל... הדבר עשוי להפתיע ערבים וזרים רבים לכשיווכחו, כי הפלסטינים
 אינם תמיד הגורם הבסיסי להתנגשות עבאית במזה"ת ואף לא הסיבה שבגללה מנהלות ממשלות
 ערביות מלחמות נגד ישראל... מאז 1948 מלאות תולדות הערבים בסיפורים מבוססים של בגידת
 ההנהגה הפוליטית הערבית בפלסטינים... למרות זאת, תמיד כשהמשטרים הערבים מתייחסים
 לסכסוך שלהם עם ישראל, הרי הם טוענים, שהאינטרסים הפלסטינים הם שרובעים על ליבם;
 למעשה יותר מכך מונח על כף המאזניים. קדימות המריבות הישנות והחדשות בין מנהיגי ערב...
 ככל שהדבר נוגע למשטרים הערביים, מהווה העניין הפלסטיני בעבר ובהווה בן-ערובה ביריבות
 הבין-ערבית, כל אימת שמוחרף סכסוך בינערבי זוכה הבעיה הפלסטינית לעדיפות, אולם מיד
 לאחר שהמנהיגים הערביים משלימים ביניהם, גם אם לדמיון קצר, מטואטא העניין הפלסטיני אל
 מתחת לשטיח... (מתוך הסבוא ל"פלסטין כדילמה ערבית", אנגלית, קרסם הלס, לונדון, 1979,
 ע' 15-19).

הסכסוכים הבינערביים לגבי 'הדרך לפלסטין'.

(א-שק אל-אונסס הסעודי 6.11.85)

הדרך אל פלסטין

גירסה טאלפת של טענות קזיחה הוצגה ע"י דר' הסן עבד א-רהמן, מנהל משרד אש"פ למידע
 בורשינגטון:

"העניין הפלסטיני הוא הסוגיה הפאן-ערבית האמיתית היחידה. אך שלא כעפוי הוא איננו מקדם
 את האחדות בין מדינות ערב. במקום זאת, השאלה הפלסטינית מנוצלת כמכשיר בידי הפוליטיקה
הבינערבית... משום כך, כל תזוזה לעבר פעולה או החלטה פלסטינית עצמאית גבלמת בתקיפות
 ע"י המישטרים הערבים. העמדות הערביות הרשמיות כלפי העניין הפלסטיני הוכחו באורח בוטה
 במהלך המצור על בירות (1982), כאשר אש"פ נראה כננטש ע"י 'בני בדיחו'. מדינות ערב
 נמנעו מלעשות מאמץ מדיני סלכוד כלשהו, כדי ללחוץ על ורשינגטון ובאמצעותה על ישראל...

היה זה ככל הנראה נוח למישטרים הערביים לצפות בקהלסנות אש"פ, וע"י כך להתענות את האיום עליהם, המגולם בו. קושי בסיסי עכור אש"פ בטאבוק לטרוד בתחזית המישטרים הערביים, נעוץ בכך שהאוויר הנוחה ביותר לחיזוקו של האירגון היא זו של קונצנזוס ערבי... קערכות(אש"פ) נגד מדינות המפרץ, למשל, מדרושה קיצוץ בהוצאות כספיות לאש"פ, בעוד ידידות עם עירק או ירדן מובילה לדיכוי הפעולה הסלסטניגית ע"י טוריה. להאלץ להכנס לשותפות כלשהי הוא אש-כן מצב רווי סכנות. לעומת זאת כאשר קדים קונצנזוס ערבי, אף מדינה ערבית בודדת אינה יכולה להפעיל לחץ מופרז על אש"פ, שכן בכך תעורר תגובה שלילית מצד יתר מדינות ערב... לךאבון לב, הקיטוב הערבי הוא עובדה, והקונצנזוס נותר במיאוריה... ("פלסטין" דו-טבועון אש"פ באנגליה, נוקוסית, 1.8.86).

שתי הפרשנויות טאשדות את התנחה, כי נטיונות אש"פ להטיג עצמאות בפעולה המדינית והעבאית עומדים בניגוד לעדדים המדיניים הבסיסיים של המישטרים הערביים. כך למשל, ערפאת גורס מירדן, סוריה ולבנון, שיכלו לשמש בטיס מתקפה חשוב עכור אש"פ נגד ישראל. כמו-כן, נמנעת ממנו נוכחות משמעותית בסצרים, והוא פתחה איפוא במדינות טאיןן גובלות עם ישראל. הטלך חוסיין מעדיף התקרבות אל סוריה כנגד אש"פ על פני הערכות כלשהי עם אש"פ (נא ראה זרקורים 77, 78-כרך 12, על הניגוד הבלתי-ינית-לגישור בין הקאסמים לאש"פ), אפילו לא באמצעות האופציה המצרית; סוריה ועירק תמיד גוסו לעלות באש"פ ובבעיה הפלסטניגית, כפי שביטא זאת מיסד מפלגת הבעת' מישל עפלק: "הסיסטמה בדבר 'עצמאות הפעולה המדינית הפלסטניגית' היא חסרת משמעות... הבעיה הפלסטניגית תמיד היתה בעיה ערבית...". (לא פלסטניגית; ראיון לא-טליועה אל-ערביה, פריז 28.10.86).

טצוקתו של אש"פ לבטח אף מוחרפת ע"י הניגודים הבינעריבים והבין-מוסלמים הרבים, כמו גם בשל האיומים להם נתונים משטרים ערביים מצד הפונדמנטליזם האיסלמי הגואה; בשל המצב הכלכלי החמור, המעיק על שרביית ההכרעה הערביות; בשל התנכרותו של אש"פ אל יסודות דיקאליים, המזינים את אי-היציבות באיזור, ובשל הפיצול הגובר - הטווח ע"י פוליטיקה בינערבית - בתוך אש"פ עצמו.

ההתפתחויות הנדרגות להלן - המשקפות את מעמד האזורי של אש"פ - משלימות את הרשימה הכלולה בזרקור 79:

- "הקשר (הערבי) נגד אש"פ משפיע על הועדה המשותפת אש"פ-ירדן (העוסקת ב'עמידה האיתנה בשטחים הכבושים'). שנה וחצי עברה מאז הניעה מימון ערבי לועדה אשר יתכן שתפורק בשל המזימה הזו" (אבו-ג'יהאד, סגנו של ערפאת, לא-עף'רה הכוזית 21.10.86).
- א-ראי הירדני (6.4.86) אף דיווח, כי "זו השנה הרביעית ברציפות (טאז 1982), שמדינות ערב - למעט סעודיה - נמנעו מלקיים את התחייבויותיהם הכספיות לאש"פ".
- יתר על כן, אל-באדאן (טאז"ת, 14.7.86) דיווח, כי חליטה הערבית הפסיקה להעביר את השלדונית הקבועים למשרדי אש"פ ברחבי העולם.
- אי-קיום ההתחייבות הכספית של מדינות ערב לאש"פ (פרט לסעודיה, הטקציבה לאש"פ כ-100 מיליון דולר מידי שנה מאז 1979) השתקף גם בעמדה הערבית כלפי הפליטים הערביים; א-ראי אל-עאם הכוזית (24.4.86) מוסר, כי "כל מדינות ערב מחויבות לסייע לאונר"א... כך שהפלסטניגים תאמללים יראו שמישהו דואג להם... מדוע אין הערבים מושיטים יד מומכת?... עדיין אנו מצפים לשמוע על מדינות ערבית שתכפיל את תמיכתה, כדי להקל על פתרון הבעיה הפלסטניגית;

- אל-ג'זירה הסעודי (5.4.86) מציין, כי חלקה של תרומת הערבים לאונר"א - הקטן כשלעצמו - ירד באזרח קיצוני מ-7.73% מכלל תקציב אונר"א ב-1981 ל-3.17% ב-1984.
- בעוד חלק מהתקשורת המערבית נוטה להציג את אש"פ כחולית מרכזית בפוליטיקה הערבית, הרי התקשורת הערבית מואשמת ע"י אש"פ בחתירה תחת מעמדו באיזור. יועצו של ערפאת ליחסי ציבור גביל עמרה אומר לשבועון התוסף באש"פ בירושלים אל-ביאדיר א-סיאסי (9.11.85), כי "השידורים הערביים אינם מטלאים את תפקידם בתמיכה במאבק פלסטיני... הפלסטינים סובלים מתוצאות השידורים המטעים האלה, המכוונים לסלק את המדיניות הערבית האמיתית כלפי הבעיה הפלסטינית..." (שבועון אש"פ פלסטין א-ת'אורה מסביר (30.8.86), כי הפצת פרסומי אש"פ אסורה במרבית מדינות ערב, בעוד אלה המתירות הפצתם עומדות על קיום עגזורה קפדנית. על רקע זה בולטים מרכזי התקשורת של אש"פ מחוץ לעולם הערבי - בקפריסין, ובמקום שני בגודלו בירושלים (כולל יומונים, שבועונים וכתבי עת).
- "3.600 פלסטינים אסורים (על עבירות ביטחון ופעילות פוליטית - הערת העורך) בבתי-סוהר ערביים, בעיקר בירדן ובסוריה" - מדווח השבועון המצרי א-שעב (1.1.87).
- ב-20.1.87 מדווח אותו עיתון אופוזיציה, כי שילטונות מצרים, סבילים באזרח חמור את חופש התנועה של 80.000 הפלסטינים המתגוררים במצרים, כולל הגבלות שרירותיות על קבלת וויזות, הרשמה לאוניברסיטאות, חיפוסים ומעצרים בלתי חוקיים וכו'. על-פי העיתון, חוק משנות 1985 מפלה לרעה את הפלסטינים בכל הקשור לבעלות על קרקעות במצרים (מידע נוסף בעניין זה מצוי ב-א-שוק אל-אנוסט הסעודי, 25.9.85; אל-אח'באר המצרי, 22.7.85; פלסטין א-ת'אורה, 20.7.85; אל-אהראם המצרי, 16/68.7.85). ראש המודיעין וביטחון הפנים באש"פ אבו-אל-האזל (האיל אל-חמיד) קבל בפני א-שוק אל-אנוסט (11.2.86) על "התנאים הבלתי נסבלים בהם נתונים הפלסטינים בארצות ערב אשר מהווים סיבה עיקרית להגירתם הגוברת הרחק מהמולדת הערבית... על הערבים היה להבטיח לפלסטינים לפחות אותם הזכויות, הטובטחות לכל העמים על-פי האמנות הבינלאומיות..."

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

כ"ז בחשוון תשמ"ו
11 בנובמבר 1985

דו"ח מס' 66, כרך 12

נושאי מוקד

השלכות מדיניות של פרשת "אקילה לאורו" *

העובדה שהטרור של אש"פ עולה כיום לכוותרות, איננה צריכה לטשטש את העובדה המשמעותית יותר, שסוג זה של טרור איננו תופעה מבודדת במזרח"ת. יש במבצע הטרור האחרון רק הוכחה נוספת לתפקיד שממלאת האלימות כנורמה פוליטית מושרשת בידי משטרים מוסלמיים, בבואם לטפל בבעיות פנימיות ובינערביות שלהם. כך שפירות הדמים בת מאות השנים בלבנון, מלחמות האזרחים המתמשכות בסודן ובעירק, דיכוי הרוב הסוני בסוריה והמיעוט השיעי בסעודיה, ההתנגשויות התכופות בצפון ירדן, מלחמת אירן-עירק, המלחמה בסהרה המערבית ועוד כ-20 סכסוכים פנים-מוסלמיים, תקיימים ברמה זו או אחרת של פעילות.

למעשה אין משטר ערבי, שהגיע לשילטון ללא שימוש בכח, אף אחד מהם אינו מקיים את שילטונו ללא שימוש בטרור ודיכוי פנימיים מטעם המדינה, ואף אחד מהם אינו מאבד את השילטון, שלא כתוצאה משימוש עוד יותר יעיל באלימות מצד קבוצות אופוזיציה שונות.

יש לזכור, כי העובדה שהתקשורת המערבית מפנה רק לאחרונה את תשומת ליבה לטרור בפוליטיקה המזרחית, איננה הופכת אותו לתופעה חדשה, תוצאת מחדל כלשהו בן-זמננו.

למעשה הטרור הוא גורם ממוסד בפוליטיקה המזרחית, בעל שורשים הסטוריים, שאין ליחסם כלל לאוזלת-יד פוליטית מערבית כלשהי. האיטלאים ידעו רציחות פוליטיות כבר בראשיתו כאשר נרצחו הח'ליף השלישי עות'מאן ב-656 לספירה והח'ליף הרביעי עלי ב-661 לספירה.

תופעת הטרור גברה לאחרונה כאשר פעילים פוליטיים במדינות מוסלמיות סולדים מההליכים המכבידים של הפוליטיקה, ומעדיפים אלימות וטרור כאמצעי להשגת מטרותיהם. עוצמתו של הלהט הדתי המוסלמי, היונק משורשים הנעוצים במאה השביעית, מהמירה את הטרור בהחלטה למחצה"ת יסודות קנאיים המוכנים ללכת עד הסוף למימוש מטרותיהם.

האתגר הניצב בפני החברה המערבית - כולל ארה"ב וישראל - איננו לשנות את הפוליטיקה העתיקה של המחצה"ת, הנגועה באי-יציבות, דיכוי, רצח וטרור. האתגר בפני המערב הוא לבלום את הניסיון מצד כמה גורמים במחצה"ת - ניסיון הנתמך ע"י ברה"מ ו/או סונע ע"י שנאה למערב והלכותיו - ליצא את הטרור לארצות לא-מוסלמיות.

מחלקת מעקב

תפקיד ההנהגה שמטלאת ארה"ב במאמץ זה הוא בבהיגת עידוד לאלה המעדיפים להתייצב בפני ה טוהר בשדה הקרב, אלא שבעוד ארה"ב סגבילה את עצמה בשלב זה לטקטיקה של נסיון לעצור טרוריסטים טרם זכיותם במקלט בעזה (יירוט המטוס המצרי שנשא מחבלים מאש"פ), הרי ישראל נחשפה לתקופ את החצר האתורית של הטרור טרם יציאתו לדרכו ההרטנית (כגון הרס מפקדות אש"פ).

ניתן להניח, שבהשוואה לסערה שפרצה בארה"ב בשל רצח אמריקני אחד, הרי התגובה בישראל לטרור כמעט יום-יומי, הנמשך עוד מלפני 1948 היא מרוסנת ומחושבת לטווח ארוך יותר. למעשה הנסיון הישראלי בהגנה כנגד טרור - בהתחשב בהשפעת מנהיגים בחומייני, קד'אפי ואסד ולאור סירוב אירופה המערבית ללחום בטרור המזהה"י - נחל הצלחה לא מעטה בעצמות הנזק הנגרם ע"י טאפיין זה של הפוליטיקה המזהה"י. הטרור הפלסטיני של השנים לפני 1948 היה חמור בהרבה מבהיגת הישוב אז; הטרור לאחר 1948 ולפני 1967 היה דעיל יותר מזה שלאחר 1967 והטרור לפני 1982 היה מסוכן יותר מהטרור של אש"פ לאחר 1982 - בשל שכלול דרכי הסאבק ועוצמתה של הסדינה.

ניתן להניח שמבירות ומדרום לבנון בשליטת אש"פ, תוך קיום בסיסי אימונים לאירגוני טרור שונים ומרחבי העולם, היה עולה גל טרור נגד המערב, שהיה מגמד את חטיפת "אקילה לאורו". העמדה הנחרצת יותר, שנוקטת ארה"ב לאחרונה, נובעת בין היתר מהגדרה ברורה יותר של הטרור והטרוריסטים. הגדרה זו עורפלה ע"י לוחמה פסיכולוגית מוצלחת של ברה"מ וטרוריסטים במזה"ת, שעזרה את נחישות המערב בלחימתו בטרור. הם עשו זאת ע"י טשטוש ההבחנה בין הטרוריסט לקורבנו ובין הטרור לגמול כנגדו.

בסקבות פרשת "אקילה לאורו" הוכח שבניגוד לצבא המתמקד במטרות צבאיות (על הטעויות האנושיות וחבלותי-מכוונות הכרוכות בכך), מתמקדים טרוריסטים באזרחים. יתר על כן, טרוריסטים אף מכים במטרות אזרחיות חסרות כל שיכות לעגיונם, כגון הספינה האיטלקית שנוסעה לא היו כלל ישראלים, חוטפים אותם ומנצלים אותם כדי לערער את המורל והליכוד הפנימי בדמוקרטיות המערביות.

ההגדרה הברורה יותר של "מיהן טרוריסט" היא צעד חשוב בדרך לזיהוי הגורמים היוצרים את בעיית הטרור מחד, והגורמים המספקים ומקדמים את הפיתרון לבעיה מאידך. כמו בכל שדה קרב הבעיה צריכה להיות מחוסלת או מנוטרלת ביעילות, כדי שיושג פתרון.

הזיכות הספנטית על "מיהו חוטף?" ו"מיהו טרוריסט?" משקף בעצם את תפקידה של הרטוריקה על הטעויות בפוליטיקה של המזה"ת.

את הקו המנחה בפוליטיקה זו מסמלו במידה רבה האיסרה החביבה על טשטשים יריבים וידידים כאחד - "על מילים אין מכס". רטוריקה מזהה"י-ת עלולה לנסות להציג את פרשת "אקילה לאורו" כיוצאת דופן. ואולם ניתן לומר, שדווקא פרשה זו טעידה על הכלל על-פיו נשק אמריקני בידי טשטרים ערביים מערת מטרות בין-ערביות ולא (ואף על השבון) אינטרסים אמריקניים. (כך המיומן הסעודי לרכש נשק סובייטי ע"י סוריה; לחץ סעודיה על לבנון וירדן להמנע מלהצטרף לדו-שיח עם ישראל בחסות ארה"ב וכו'). בה בעת הקשר האסטרטגי עם ארה"ב הוא המונח ביסוד הביטחון הלאומי הישראלי.

מקומם המרכזי של השיקולים הבין-ערביים בעיצוב המדיניות הערבית הופגן לאחרונה ע"י המשך הקשר בין ירדן לאש"פ גם אחרי חטיפת "אקילה לאורו", שאש"פ היה מתכננה ומבצעה; המשך המתקשות של חוסיון על שיתוף אש"פ בתהליך השלום, כתנאי מוקדם להשתתפותו הוא. יש בכך כדי לחזק את ההנחה שחוסיון מחפש ביטחון דרך הזדהות עם הקונצנזוס הערבי - קונצנזוס שגינה

את גישת טאדאט לשלום ואשר על כן מנוגד בעצמו לשלום. ברגע שינטוש המלך מדיניות זו הוא ימצא כי מאמצי ישראל לקצץ את כנפי הטרור של אש"פ רק ניטרלו מכשול אחד נוסף בדרך הארוכה לשלום.

למעשה הפעולה הישראלית נגד מרכז העצבים של אש"פ ליד תוניס, אולי סיפקה לחוסיין את האליבי להסרת הלחץ המופעל עליו, ע"י משטרים ערביים לקבל חזרה את מטה אש"פ לירדן. אם ייכנע המלך ללחץ הוא עלול לחדש את התסריט שהוביל ל"ספטמבר השחור" ב-1970, תוך פגיעה בשלום וביציבות.

בת-ברית חשובה של ירדן, עירק, לא זכתה לסיקור תקשורתי בהקשר פרשת "אקילה לאורו", למרות שהיא ידועה כמי שתמכה מזה זמן רב באירגונו של מוחמד עבאס (אבו אל-עבאס) עירק, שהוצאה לאחריה מרשימת 'מחלקת המדינה' של מדינות הנותנות חסות לטרור, תמכה עבאית, מדינית וכספית בעבאס. היא גם שסיפקה דרכון דיפלומטי למבצעי החטיפה של "אקילה לאורו", האחראי לפעולות טרור רבות אחרות. מדיניות עירקית זו עקבית עם תהליך הפיכת בגדד למרכז פעילות עבאית ומדינית חשוב של אש"פ עוד לפני פרשת "אקילה לאורו".

בעוד המסע המתנהל כיום במערב מכוון נגד אבו-עבאס, הרי המפקח על פעולותיו של עבאס הוא ערפאת, שרתם את הדיפלומטיה וכן פרצות רבות במערב לשירות הטרור.

קשריו של ערפאת עם אבו-עבאס הגיעו לשיאם בנובמבר 1984, כאשר הראשון מינה אישית את עושה דברם של העירקים לוועד הפועל של אש"פ. ב-5.9.85 היה ערפאת הנואם המרכזי בוועידה השנתית של אירגונו של אבו-עבאס בתוניסיה. שבועונו של ערפאת "פלסטין א-ת'אורה" אף

פרסם ראיון עם אבו-עבאס המלווה בתמונה בה נראה ערפאת מחבק את ידידו הנאמן.

קשרי הגומלין האלה בין ערפאת, אבו-עבאס, ירדן, עירק, מצרים והטרור המזהה"י והבינלאומי, וכן פרשת "אקילה לאורו", מעידים שהדברים כנראה אינם כה פשוטים כפי שהם נראים מחוץ לחקשרם. ככל שמתעמקים יותר בהקשר המסובך של המזה"ת, כך גוברת ההכרה כי אין פתרונות פשוטים; נרתעים ומתרחקים מקסמיהן של מטאלות-לב ומתחזק הטבע עם המציאות.

* מאמר מאת יורם אטינגר, קונסול כללי של ישראל ביוסטון, שהופיע ב"יוסטון כרוניקל",

27.10.85

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

ח' בטבת תש"ס
28 בדצמבר 1979

דו"ח מס' 58, כרך 10

נושאי מוקד

(המשך) אש"פ ומעמדו הבינערבי

ראיון אבו איאד, סגנו של ערפאת, ל"דר שפיגל" (16.12) מעניק סימוכין להערכה, שמנהיגי ערב תומכים במלחמתו של אש"פ, אך לא במטרותיו. ההערכה, בניגוד לגישת המערב כלפי אש"פ, מבוססת על הנחת יסוד, הרואה במטרות אש"פ ביטוי לאינטרס מנהיגי ערב, לכן מסיקה שלארגון ולאינטרסיו משקל רב בעיצוב מדיניותם של מנהיגי ערב, ולכן מעריכה שחיזור אחר אש"פ מהווה מסילה לליבות הערבים ולמימוש אינטרס המערב במזה"ת.

בראיון מוזכרת הפסקא בספרו של אבו איאד, "מולדת או מוות", בה טוען, שאף מדינה ערבית אינה רוצה בהקמת מדינה פלסטינית. בהמשך אומר הוא שכמה משטרים ערבים ניסו לעתים מזומנות להשמיד את אש"פ. מאשים את מדינות ערב, שמקמצות בסיוע לארגון, למרות העליה המסחררת ביוקר המחיה, ולמרות שטובעות בעושרן. בנאום שנשא בבירות (אל נהאר 17.12) מזכיר אבו איאד בנשימה אחת את המשטרים הערבים שקשרו קשר נגד אש"פ, את החזית הלבנונית נגד אש"פ ואת ישראל. בראיון ל"אל מדינה" הסעודי (13.11) מגלה הוא, שהפלסטינים מתקשים לקבל אשרות כניסה למדינות ערב. הצרת צעדי הפלסטינים בהקשר לדיווח בטאון אש"פ, פלסטיין את'אורה ס-21.10, על האיסור שהטילה כווית על עולי הרגל הפלסטינים להכנס לעיר כווית ולבקר במשרד אש"פ. צדאם חוסיין מחזק דברים אלו כאשר אומר לסרקיס: "לאן תרצה שאש"פ והפלסטינים ילכו? הרי כולם יודעים, שאף מדינה ערבית אינה מוכנה לקלוט אותם". (אל-מוסתקבל 1.12).

בראיון ל"יו.אס.ניוז אנד וורלד ריפורט" (19.11) מזהיר קיסינג'ר מפני ראיות התבטאויות ערביות בנושא הפלסטיני ביטוי לאינטרסים האמיתיים של הערבים. טוען שהתבטאויות מהוות פועל יוצא של צרכים קיומיים בינערביים ופנימיים, שאינם קשורים לעניין הפלסטיני. להערכתו, אין מדינות ערב השטרניות - כגון ירדן וסעודיה - חפצות בהקמת מדינה פלסטינית עצמאית, פן יפגע הדבר בבטחונן. לעומתן, טוען הוא, רואות המדינות הערביות הראדיקאליות במלחמתו של אש"פ (להבדיל ממטרותיו - מחלקה) כלי במאבקהן הבינערביים ואמצעי לקידום מעמדם. להערכתו רואים אש"פ ומנהיגי ערב הראדיקאליים את הקמת המדינה - כל אחד מבחינתו הוא - כשלב ראשון למימוש אינטרסיהם השונים זה מזה.

מחלקת מעקב

להערכת קיסנינג'ר מצטרף תדמור (דבר 14.12), הטוען שיש סימנים לצמצום מרחב התמרון של אש"פ במזה"ת הערבי - הסכסוך עם לוב, החיבוק הסורי, ירידת קרנו של אש"פ בלבנון, וגירוש פלסטינים מסעודיה. (גם יחסי אש"פ-אירן רחוקים מלשקף אינטרסים משותפים, לאור המישורים השונים של האינטרסים, ולאור החיכוכים על רקע השיעים הנלחמים באש"פ בדרום לבנון, מלחמת ערביסטאן, והצהרות אש"פ בזכות הכורדים. כמו מנהיגי ערב, כך גם חומייני, רואה באש"פ כלי לשיפור מעמדו האזורי - מחלקה). גם פרשן הטלויזיה הבריטי (אוהד אש"פ), ג'ונתן דימבלבי, מעניק סימוכין לאפשרות, שקיים פער משמעותי בין מעמדו המשתפר של אש"פ בבירות המערב לבין מעמדו המוגבל בבירות ערב. טוען, כי בעוד שמנהיגי ערב תומכים מילולית באש"פ, ומציגים את אנשיו כגיבורים (טוען שהתמיכה גוברת ככל שגדל הריחוק הגיאוגרפי מזירת הסכסוך), הרי שמפגינים עוינות פוליטית ועבאית בלבנון שם נלחמים הפלסטינים את מלחמת סוריה בעירק, ושם סובלים הם יותר אבדות מידי הערבים מאשר מידי ישראל (מורנינג-סטאר, 13.10).

אש"פ-לוב

במסגרת המאמץ להציג את אש"פ כגורם מתמתן טוענים קודי (ווש. פוסט 15.12) וג'ימי קליפט (רויטר 10.12), שהסכסוך אש"פ-לוב נובע כתוצאה מהתנגדות קד'אפי לזניחה, כביכול, של ערפאת את דרך הטרור. קודי אף טוען, שערפאת נהנה מתמיכת חבש בסכסוך עם קד'אפי, ומגלה אחריות בנסיון למתן את חילוקי הדעות עם שליט לוב. לעומתם מתקדים עתוני ערב בהדגשת ניגוד האינטרסים הבסיסי בין אש"פ ללוב, המהווה, לדעתם, את הגורם לקרע הנוכחי. (בסמינר באוני' חיפה - 18.12 - טען מנהל המכון המזה"ת של אוני' קולומביה, פרופ' הורוביץ, כי קרע בינערבי אינו מתאחה, אלא מטויח...). ב-17.12 סוקר אל-נהאר אל-ערבי וא-דולי הלבנוני את הסיבות למחלוקת - קד'אפי מעודד את המשך הפילוג הפנימי באש"פ, החיוני לשמירת השפעתו על הארגון; קד'אפי מעניק גיבוי לכל ארגון, החולק על מנהיגותו של ערפאת (ס"י רפ"ג מוסרט ב-21.12, שקד'אפי מנסה להקים ארגון פלסטיני בשם "התנועה העממית לשחרור ערבי"); הסיוע הפיננסי והצבאי, שמעניק קד'אפי לאש"פ מועבר ישירות למנהיגים הטקובלים עליו ולא דרך ערפאת; קד'אפי קרוב בהשקפותיו לחבש, לג'יבריל ולחאוואתמה, יותר מאשר לערפאת (במישור הבינערבי ולא רק במישור הסכסוך עם ישראל - מאמינים בהחייאת רעיון הפאן-ערביות; בעוד שקד'אפי רואה עצמו כמנהיג הפאן-ערביות, רואים הם את אש"פ כטוביל הרעיון). אליזאב הלבנוני (פרו-ע'קי 13-14.12), מדווח על נקודות מחלוקת נוספות - סיוע פיננסי ישיר של קד'אפי לגורמים פלסטינים - המתנגדים לערפאת-בשטחים; ניהול תעמולה לובית נגד ערפאת באירופה. אל-ב'קך הלבנוני (13.12) מוסיף - הכשלת ביקור קד'אפי בלבנון ע"י ערפאת; קשרי ערפאת עם מצרים וסאודא.

הסיבות הנ"ל למתיחות ביחסי אש"פ (השואף להיות עצמאי ויחזם) עם לוב (הרואה באש"פ כלי לקידום אינטרסיה) מבטאות את פער האינטרסים בין השניים. הסיבות אף מבהירות, שאם כי אש"פ מהווה מכנה בינערבי משותף, הרי שהוא מכנה משותף נמוך, שאינו מייצג אינטרסים משמעותיים ומחוייבות (כלכלית ו/או צבאית) של מדינות ערב. מבטאים זאת אבו איאד (דר שפיגל) כאשר טוען, שקד'אפי מצפה שאש"פ יפעל רק לפי אינטרס לוב, ומחמוד עבאס (אל-ריאד הסעודי 16.12), המתלונן, שבעוד שקד'אפי השקיע 300 מיליון \$ בחגיגות העצמאות, הרי שהעביר לאש"פ - מאז ועידת בגדד - רק 4 מיליון \$ (כשם שסעודיה מעניקה לאש"פ כ-500 מיליון \$ לשנה מסך כ-70 מיליארד \$ הכנסות נפט ופטרו-דולר לשנה).

אמנם אל-חוראד'ת הלבנוני (14.12) מציין, שהסכסוך מזכיר את הקרע בין עירק לאש"פ, אך למעשה מהווה הפער בין אש"פ לבין לוב ועירק דפוס, המבטא גם יחסי אש"פ-סוריה (אש"פ כמכשיר - בידי סוריה - המנסה להתנער מטעמו זה. מכאן הפלישה הסורית ללבנון ב-1976 - שהחלה בטבח אנשי אש"פ בתל-זעתר - שנועדה, בין היתר, לבלום התנערות אש"פ מיעודו הסורי); דפוס המבטא מקום אש"פ והעניין הפלסטיני בפוליטיקה הבינערבית מאז 1945 (הקמת הליגה הערבית) ו-1947. ארועים במישור ההצהרתי נועדו להגן על העניין הפלסטיני, אך למעשה נועדו לקדם מעמד השליטים, שנאבקו על ההנהגה הבינערבית.

אש"פ-ירדן

במוסף מיוחד של הראלד טריביון (12.79) מבהיר אנדרו בורוויץ' חלק מהרקע להתחזקות מעמד חוסיין - בקרב הפלסטינים - על חשבון אש"פ. טוען, שלאור הצלחתו לשלב את הפלסטינים בירדן (כ-65% מהאוכלוסיה) עברה הזדהות הפלסטינים עם אש"פ למישור הרגשי גרידא (אם כי יכולה לעבור למישור מעשי יותר) למורת רוחו של הארגון בבירות. ננסי ג'ד (אונ' מישיגן, ג. פוסט 12.8) מצינת, ש-85% מתושבי רבת-עמון הם פלסטינים בעלי מעמד דומיננטי במסחר, בבנקאות ובביורוקרטיה. מעריכה שפליטי 1948 נטמנו, בעוד שרוב פליטי 1967 (150,000) רואים בירדן מחסה זמני. בעוד שדיווחי אל-נהאר אל-ערבי (פריז 17.12) ואל-ספיר (7.12) הלבנונים יוצרים רושם, שפגישת חוסיין-ערפאת (5-6.12) הביאה להתקרבות משמעותית בין ירדן לאש"פ, הרי שבטאון 'פתח', צ'צ'ת אל-צ'עיקה (אל אחר הלבנוני 17.12) תוקף את חוסיין על שממשיך להחזיק במספר 120 פלסטינים על השתייכותם לאש"פ. ננסי ג'ד מצינת שבעת "מבצע-ליטני" החמיר חוסיין את אמצעי הבטחון ומנע הגישה למחנות הפליטים (200,000 איש).

הערכותיו של פרופ' אשר סקר (מומחה לירדן במכון שילוח, עומת מזה"ת 22.12, מבט 10.9, תדרוך למחלקה 1.3) מבהירות את הרקע לתחושת ערפאת בעקבות מפגשו עם חוסיין ב-21.8: "אילו ניתן היה לעבור מאלמפרק בצפון ירדן לרבת-עמון באותה קלות בה עברנו את הגבול בין סוריה לירדן... זהו קו דמיוני, אך הוא מהווה עדיין מחסום" (אליווא 23.8). סקר טוען, שאש"פ שותף להערכת חוסיין, שהכרעת גורל הפלסטינים תהווה את הכרעת גורל ירדן. מכאן, סבור סקר, שתביעת אש"פ לחידוש נוכחותו הצבאית והמינהלית (במחנות הפליטים) בירדן מתווה ביטוי לצורך קיומי, בעוד שחוסיין רואה בתביעות אלו איום קיומי. בעוד שאש"פ אינו רואה בנוכחות בלבנון תחליף גיאוגרפי, אסטרטגי או לאומי לנוכחות בירדן ובשטחים (שם הוא בקרב עמו), הרי שחוסיין רואה במימוש שאיפה זו איום על שלטונו. (אליווא, 23.8, מדווח שבעקבות פגישת חוסיין עם ערפאת סרב הראשון לכלול בהודעה המשותפת התייחסות לאש"פ כנציג היחיד של הפלסטינים בתגובה לכך טען אבו מיזר, שלמעשה אש"פ הוא גם נציגם של שר ההסברה ושר המדינה הירדנים - ממוצא פלסטיני - שהשתתפו בפגישה). מכאן גם שורשיותה וחומרתה של המכה שהלם חוסיין באש"פ ב-9.70 (שסיימה תקופה בה השתמש חוסיין באש"פ כאמצעי לגיוס לגיטימציה בינערבית למשטרו - מחלקה). סקר אף טוען שתכנית הפדרציה ירדן-שטחים עדיין קיימת, אלא שמיועדת לתושבי השטחים ולא לאש"פ. מיועדת לשמירת האופציה עבור חוסיין ולא כשטיח עבור אש"פ. מ. שטיינברג (יחב"ל אונ' עברית, תדרוך למח' 23.10) וננסי ג'ד (שם) טוענים שעמדת חוסיין בנושא הפלסטיני מהווה פועל יוצא של שאיפתו להישאר בקונצנזוס הבינערבי (יסוד ליציבות שלטונו), של צרכי פנים (למנוע חחרפת משבר הזהות של הפלסטינים בירדן), ושל השאיפה להגביר תלות אש"פ (המכיר בחיוניות הקשר ירדן-יז"ש) בירדן.

אל-נהאר אל-ערבי ואל-אסבוע אל-ערבי הלבנונים (10.12) מדווחים, שהסיוע הכספי (150 מיליון דולר), המוגש ע"י משהתפזר וע' בגדד לתושבי השטחים - והמופקד בירדן / - מהווה נושא לחילוקי דעות בין אש"פ לירדן. רואים במו"ט על השימוש בכספים מבחן ליחסי אש"פ-ירדן. אליזא (12.11) מדווח על הרקע למחלוקת כאשר טוען, שהועדה המשותפת לאש"פ ולירדן (המופקדת על השימוש בכספים) פועלת להשרשת ירדן בשטחים. טוען שהועדה מגישה סיוע לגורמים המקורבים לירדן, ומונעת אותו מגורמים המזוהים עם אש"פ. למרות שנוצר הרושם שקידום מעמד ר"ע אוהדי אש"פ משפר את מעמד אש"פ, הרי שפרשנות תדמור (דבר, 18.12) מעלה האפשרות שאש"פ הבירותי חושש מהיווצרות הנהגה אלטרנטיבית בשטחים (המזרחי י. פלמון דן ב"דבר" מ-28.9 על הפער החברתי-דעיני בין אש"פ הבירותי לתושבי השטחים). תדמור טוען, שכדי לבלום אפשרות זאת מעוניין ערפאת בש"פ מסויים עם חוסיין. לעומת זאת מדווח זראי (הארץ 9.9) על צעדי חוסיין, שנועדו לבלום את אש"פ בשטחים - מניעת דרכוני שרות ממנהיגי אש"פ, סילוק מירדן של נציגי אש"פ, שניסו ליצור קשר עם יו"ש, והנפקת פנקסי משפחה לתושבים (תעודות זהות), שרק באמצעותם יוכלו לקבל דרכונים ירדנים.

זרקור למזרח התיכון

י"א בשבט תש"ם
29 בינואר 1980
מס' 66 כרך 10

תאריך:

אל:

נושאי מוקד

מעמדם הבינערכי של אש"פ והעניין הפלסטיני

מאמרו של ג'ורג' בול בהראלד טריביון מ-25.1.75 משקף את האינפלציה במעמדו של אש"פ במערב לעומת מעמדו המוגבל והנחות יחסית במדינות ערב. להערכתו של בול, הקורא במאמרו הקודמים לשיתוף אש"פ במו"מ, קיים קשר הדוק בין הצורך לפתור את העניין הפלסטיני לבין הסכנה להתמוטטות ארה"ב (מתייחס לנבואות-השחור של ארנולד טוינבי ולגורלן של בבל ונינוה...). לדעתו עומדת ארה"ב בפני אתגר קיומי (נסיון ברה"מ למנוע ממנה גישה למקורות האנרגיה במזה"ת) איתו תוכל להתמודד ע"י הגבות הנוכחות הצבאית באזור; הגבות נוכחות, האפשרית רק תוך שת"פ מלא עם מדינות ערב; שת"פ שיהיה אפקטיבי, רק אם ישופר האקלים המדיני בין ארה"ב למדינות ערב; שיפור אקלים, המותנה בהתקדמות ארה"ב בפתרון העניין הפלסטיני ולא במו"מ ישראל-מצרים (שלדעתו אינו חיוני לנפט, מתסיס את העניין הפלסטיני, ומערער את יחסי ארה"ב-מדינות הנפט הערביות); התקדמות בעניין הפלסטיני, שראפשר למדינות ערב לשקף פעולה עם ארה"ב בנסיון לבלום את ברה"מ.

מאמרו של בול (שכמו קודמיו מתייחס בפשטנות למזה"ת) מתבסס על ההנחה שהעניין הפלסטיני ואש"פ מהווים אינטרס מרכזי עבור מנהיגי ערב. אינטרס הקובע, להערכתו, את מדיניותן לגבי ישראל ולגבי צרכי קיומן כאחד. סגנו של ערפת, אבו-איאד, ואליאס אלדירי, העורך הראשי של אל-נחאר אל-ערבי ואל-יג'לי הלבנוני (פריז, 7.1) מפריכים את הנחת היסוד הנ"ל. אבו-איאד טוען, שקשה לצפות ממערב אירופה שתכיר באש"פ כאשר אין הארגון משיג את הסכמת מדינות ערב לגבי מהפכתו; מציין שכבר עם הקמת הארגון ב-1965 ראו בו מדינות ערב גורם הפוגע באינטרסיהן. מאז, אומר הוא, מאופיינים יחסי אש"פ-ערב ע"י סכסוכים חריפים בין הארגון לבין המדינות הגובלות עם ישראל, וסכסוכים מילוליים עם שאר המדינות; מגלה שמאבקים רבים מתנהלים מבלי שיקבלו פרסום, וכי המאבק עם לוב שעלה לכותרות רק לאחרונה מתנהל מאז 1975. פרסום המאבק נדחה עקב המאבקים בלבנון ועם סוריה (מאז טבח 1976) ועיראק. מבהיר נחיתות אש"פ לגבי סוריה - הרואה בו אמצעי לשיפור מעמדה הבינערכי - כאשר מדגיש שחובה על הארגון להתייעץ עם סוריה בכל מהלכיו.

מחלקת מעקב

את הרקע המדיני - גיאוגרפי - היסטורי לנחיתותו היחסית של העניין הפלסטיני בעיני מנהיגי ערב אפשר למצוא במאמרו של עיסא אל-שויעייבי (חוקר במרכז למחקרים פלסטינים של אש"פ, Journal of Palestine Studies מס' 33 מתינו '79). טוען שאמנם ב-1947 עמדה ההנהגה הפלסטינית על ריבונות בכל פלסטין, והתנגדה לתכנית החלוקה. אך היו אלו מנהיגי ערב שמנעו הקמת מדינה פלסטינית אפילו בשטח שהוקצה ע"י החלוקה. מנהיגי ערב מנעו בעזרת הצבאות שהשתלטו על שטחים בפלסטין - כל נסיון להקים מדינה פלסטינית עצמאית. הליגה הערבית אף החליטה ב-10.7.48 להקים מינהל אזרחי פלסטיני בשטחים שנכבשו ע"י הערבים. במישור ההצהרתי היה זה אמור להיות צעד לקראת הקמת יישות עצמאית. הליגה הערבית נקבעה כמקור סמכויות המינהל - סמכויות שלא אמורות היו לכלול הכרעה בענייני "מדיניות חשובה".

שויעייבי מציין, שלמרות התמיכה הרשמית בהקמת ממשלה פלסטינית (שתחזה את שטחה מהירדן ועד הים), הרי שנציגיה לא הוזמנו לישיבות הליגה הערבית. מצרים אף לא העניקה לה חופש פעולה בעזה, ואילו ירדן סיפחה את הגזמ"ע ב-4.50, הסיפוח זכה אמנם לביקורת עזה מצד הליגה, אך רק במישור ההצהרתי (המושקף את מישור המחוייבות הערבית לעניין הפלסטיני). עיראק ולבנון הגישו הצעות פשרה שהכירו, למעשה, בסיפוח. למרות חששות מצרים שהסיפוח יקדם את שאיפות ההנהגה הבינערבית של עכזאללה, הפך הוא לעובדה קיימת. ב-1-1960 קוראים מאמרי המערכת של ירחון הפתח, "פילסטיןנא", למנהיגי ערב להסיר הכבלים שכפו על הפלסטינים, ולאפשר להם להלום בישראל. הירחון אף קורא להפסיק את שדיח אתמול פלסטין (גזמ"ע ועזה) ע"י מדינות ערב, ולהפכן לבסיס פלסטיני לקראת מימוש זכות השיבה. שויעייבי סבור ששליטה עקרונית של זכות העצמאות הפלסטינית היא שנומזת מאחורי סירוב הערבים להחזיר אתמול אלו. מאשים את מנהיגי ערב בנסיון להכחיד את הלאומיות הפלסטינית, למחוק את השם פלסטין מהמפה, ולשעבד את הפלסטינים.

הערכותיו של שויעייבי זוכות לסימוכין ממאמר שפרסם הבולט בחוקרי האיסלאם, פרופ' ברנרד לואיס בקומנטרי מ-1.75. מגדיר את היוזמה להקים ממשלה פלסטינית ב-1949 כנסיון נפל, שנתמסס בעזרת מנהיגי ערב ולאחר סיפוח הגזמ"ע לירדן. מביא את התרשמות המזכיר הראשי של ועדת הפיוס (שהוקמה ע"י האו"ם ב-1949), שהשתכנע כי עניינם של מנהיגי ערב היה לנצל את העניין הפלסטיני לקידום אינטרסיהם (ולא לפתור אותו). לואיס עומד על ניגוד האינטרסים הבסיסי שהתגלה בין מנהיגי ערב לבין הפלסטינים, שהאשימו את הראשונים - כמעט כמו את ישראל - בנסיון להשתמש בהם ככלי משחק למטרות מדיניות. לואיס סבור שניגוד אינטרסים זה נמשך, כפי שעולה מהמציאות המזה"תית לאחר 1973 - מנהיגי ערב לוטשים עיניהם לאתמות שאיבדו ומוכנים למכור את הפלסטינים.

לואיס אף מפרוץ את ההנחה, הרואה באש"פ גורם המלכד סביבו את תושבי השטחים, ומעניק סימוכין להנחה שקיים פער זהות ואינטרסים מהותי בין אש"פ הברותי לבין תושבי השטחים. לדעתו תריף יותר הפיצול האזורי בין תושבי הגזמ"ע לבין הפלסטינים יוצאי שפלת החוף, מאשר הפיצול בין תושבי הגזמ"ע לבין תושבי המד'. מציין שהרגשת היחוד הלאומי של הפלסטינים ניזונה (בנוסף לסירוב מנהיגי ערב לקולטם, ובנוסף להתחזקות במחנות הפליטים) מסיפוח הקשר - לא לשטחים - אלא לחיפה, עכו, יפו ומקומות אחרים באזור השפלה. הפיצול בא לידי ביטוי, טוען לואיס, בנחישות תושבי השטחים לגבש מנהיגות מקומית שתהווה - אם תתחזק ואם תיסוג ישראל - אלטרנטיבה לשלטון בלתי-רצוי של אש"פ או ירדן (זאת בהקשר לידיעות על חשש אש"פ הברותי מהתחזקות מעמד ר"ע בשטחים). גם ירדן, מטעמיה היא, מבחינה בין פליטי השפלה שהם "פליטים", לבין פליטי 1967 שהם "מהגרים בתוך הארץ".

ניגוד האינטרסים הבסיסי בין אש"פ למנהיגי ערב בולט במערכת יחסיו הנוכחית של הארגון עמם:

- האקונומיסט פוריין דיפורט (19.12) בוחן את הריגתם של אנשי הפתח בקפריסין על רקע הקרע הפנימי באש"פ (ביטוי לתגובה אפשרית של א-צעה הסורי המאשים את הפתח כרצח מוחסן; מאבק כוחות ערפת מול חבש, ג'יבריל, חאואתמה וקאדי), הקרע בין אש"פ לקזאפי, התומך ביריביו הפלסטינים של ערפת, או הקרע בין אש"פ לסוריה (אש"פ מהווה בן עדובה בידי סוריה השולטת על מהלכיו בלבנון; אש"פ מעביר נשק לאחים המוסלמים בסוריה). אל-ימאמה הסעודי (16.11) סבור, שקריאת אבו-איאד לסילוק סוריה מלבנון באה על רקע נסיון סורי לכפות על אש"פ את דרכה המדינית של דמשק; על רקע מעצר נציגי ארגון הפועל להפלת אסד, שאומנו במחנות הפתח בלבנון; על רקע הימצאות סופרים ועיתונאים, שברחו מסוריה במחנות הפתח; ועל רקע הקרירות שמגלה אסד כלפי ערפת.
- בעוד שהרושם הנוצר הוא, שאבא ח'ד מהווה את הסיבה למתיחות בין אש"פ לממשלת לבנון, הרי שאפשר להעריך את מעמד אש"פ בלבנון, בין היתר, לאור דברי סקקיס בווש. פוסט מ-14.11; טוען שאש"פ הוא הגורם למשבר לבנון, וקורא למדינות ערב להוציאו מהמדינה. ב-11.1 וב-11.12 מדווח אל-ינחאר, שערפת מזהה את עמדות ממשלת לבנון עם אלו של ארה"ב, ומאשים אותה בקשרים עם ישראל וחדד, ובנסיון לפגוע באש"פ. אפשר גם לבחון את מעמד אש"פ בלבנון, לאור הימנעות הנהגת השיעים מהשתתפות ביום הסולידריות עם העם הפלסטיני (אל-ינחאר אנ-ערבי 10.12), לאור ההתנגשות בין אש"פ ל"אמל" השיעי (רדיו הפלנגות 22.1), ולאור הכרוזים השיעים הקוראים לסילוק אש"פ מלבנון (הארץ, 17.12). מזכ"ל "אמל" מתייחס, בראיון לאליוא (7.12), להתנגשות עם אש"פ בבירות ובדרום לבנון. מוכן לתמוך בפלסטינים, אך לא במחיר שיעבודו של הלבנוני והפיכתו לפליט. אל-מוסתקבל הלבנוני (8.12) סבור, שהגורמים לקרע שיעים-אש"פ הם חשש השיעים מפני ישובם של הפלסטינים בדרום לבנון על חשבונם (דמוגרפית וסריטוראלית), זוועות מלחמת האזרחים, והנזק מתגובות ישראל, שכאו כתוצאה מפעולות אש"פ. אל-אוסבוע הלבנוני (22.10) מוסר, שהנהגת השיעים מוכנה לתת אנשיה בדרום לבנון, בנוסף לזאת מציין אל-אוסבוע (14.11), שהקרירות המסיפית את יחס איראן לאש"פ מתבטאת בהחלפת נציג הארגון בטהרן. הקרירות אף נובעת ממעורבות אש"פ בענייני פנים, בנסיון לפתוח משרד באהאז שבערביסטן, וכדיעות שאש"פ תומך בערביי האזור נגד טהרן.
- ניגוד האינטרסים הבסיסי בין אש"פ לירדן בכל הקשור לעתיד השטחים מקבל ביטוי בדיווח תדמור (דבר, 14.1) על המתיחות שזשתורה בין השניים לאור צעדי ירדן לגיבוש השפעתה בשטחים (הנפקת דרכונים ומפקד אוכלוסין). על ראית ירדן את החזת הנוכחות הצבאית של אש"פ בתחומיה כאיום קיומי, אפשר ללמוד מדיווח אי-ספיר הלבנוני מ-9.1. העתון מוסר, שבית משפט צבאי בירדן גזר עונשי שנתיים עד שבע וחצי שנה על שלושה עשר חברי הפתח, שניסו לחדור לשטחים דרך ירדן. סי"כ (19.1) מוסח, שהצו המלכותי שחנן כ-800 עצירים פלסטינים בירדן (מאז 1970), אינו כולל 500-600 שהורשעו בריגול.
- בעוד שהקרע הנוכחי אש"פ-לוב מוצג במערב על רקע ההתייחסות למו"מ עם ישראל, הרי שדיווח אל-יוטאן הכונית מ-6.1 מבהיר שמדובר בפער אינטרסים בסיסי. הדבר מתבטא בהודעת קזאפי לח'אם כי לא יסוג מדרישתו לחליף את הנהגת אש"פ הנוכחית באגדות מהפכניות. דרישה הנחלת ע"י אש"פ כולו, אם כי ע"י הפתח בצורה שונה מאשר ע"י הארגונים האחרים. דיווח אלפג'ר אלג'דיד הלובי (10.12) על מהות הוועדות מבהיר שמטרת קזאפי להגביר השפעתו על אש"פ כאמצעי לחיזוק מעמדו הבינעריבי. לכן שואף הוא להחליש מעמד הפתח וערפת המגבשים את אש"פ. רוז אל-יוסף מציין ב-28.1 שלוב מקימה פלג חדש באש"פ בראשות נאג'י עלוש שפרש מהפתח. בעוד שמחוייבותו ההצהרתית לעניין הפלסטיני אינה מוטלת בספק, הרי שראיון אבו-ג'ה'אד (רדיו טהרן 9.1) מבהיר את היקף מחוייבותו המשמעותית של קזאפי - הפטיק הסיוע הכספי מזה 5 שנים.

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

ט"ו באדר תשמ"ג
28 בפברואר 1983
דו"ח 100, כרך 11

נושאי מוקד

הסכמת אש"פ לפתרון של מדינה ביו"ש ובעזה
("מיני-פלסטין")

חלק ראשון מתוך שניים

"המועצה הלאומית הפלסטינאית" (המל"פ) ה-16 והפתרון של מדינה ביו"ש ובעזה
"מר ח'אלד אל פקדס, יו"ר הפרלמנט-בגולה של אש"פ, אמר: 'מדינה זו תהיה בעזה ובגדס' ע
עם ירושלים כבירתה'. זו היתה הצהרה מפורשת נדירה מפי פקיד באש"פ על-פיה אש"פ לא
יתבע שטח אחר שבשליטת ישראל... הנטיה הרווחת היא לראות בדברים הכרה בזכות קיומה
של ישראל בתטורה לחקמת מדינה פלסטינית עצמאית (פלנשל טיימס 17.2.83).
התיחסות זו לאש"פ קיבלה חיזוק מגל גואה של פרשנויות מערביות שהעריכו את ההחלטות
שנתקבלו במושב המל"פ ה-16 באלג'יר (14-22.2.83) כ"פריצת דרך". הערכה זו הועלתה
למרות העובדה שההחלטות כללו דחייה מפורשת של תכנית רייגן "מבחינת שיטתה וטביחית
תוכנה"; וכך "הערכה דתמיתה" לכמה מההצעות שבתכנית ברז'נ'יב, התואמות את עקרונות
היסוד של אש"פ (שיבה, הגדרה עצמית ומדינה עצמאית).
פרשנויות כאלה נובעות מהנטיה הרווחת, הן בתקשורת והן בקרב מדינאים במערב, לבודד
אירועים במזה"ת בעת התרחשותם מהקשרם ההיסטורי והפוליטי, וכך להמנע מבחינת מסגרת
ההתייחסות המזרח תיכונית המעצבת את התגדרות והמהויות המדויקות של המגזרים בהם
משתמשים.
לפיכך, ראוי להפנות את תשומת הלב להחלטה הראשונה של המל"פ הקובעת את הביסוס ההיסטורי-
אידאולוגי של "החבילה" כוללת: "המל"פ סבורה כי החלטות פסגת פז מהוות את המינימום
לפעולה מדינית של מדינות ערב... (לאו דווקא של אש"פ) - הערת העורך). החלטות אלה
אינן סותרות את המחויבות (של אש"פ) לתכנית המדינית ולהחלטות המל"פ (הקודמות)".

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

חביתורי "התכנית המדינית" מכונן תמיד אצל דוברי אש"פ לציון פתרון המדינה הפלסטינית בשטחים ("מיני-פלסטין"), כפי שהועלה ב-10 הנקודות של התכנית המדינית השלכית של המל"פ ה-12 (קהיר יוני 1974):

סעיף 2 - "אש"פ יאבק בכל האמצעים, ובראשם המאבק המזויין, כדי לשחרר את האדמה הפלסטינית ולהקים שלטון העם הלאומי העצמאי הלוחם על כל חלק שהטריטוריה הפלסטינית שישוחרר".

סעיף 3 - "אש"פ יאבק נגד כל תכנית של יישוב פלסטינית במחיר של הכרה, שלום, גבולות בטוחים, ויתור על הזכות הלאומית, ושליטה מעצמו של זכותו לשיבת ולהגדרה עצמית על אדמת מולדתו".

סעיף 4 - "כל צעד שחרור שיתבצע הוא חוליה בחמש הגשמת האסטרטגיה של אש"פ לכוון מדינה פלסטינית - דמוקרטית, כפי שנקבע בהחלטות המועצות הלאומיות הקודמות".

סעיף 8 - "לאחר הקמתו יאבק השלטון הלאומי הפלסטיני לאיחוד ארצות ההתמודדות למען השלמת שחרור כל הטריטוריה הפלסטינית וכצעד בדרך לאיחוד ערבי כולל".

סעיף 10 - "על בסיס תכנית זו תתורה הנהגת המהפכה את העקטיקה שתשרת מטרות אלה ושתאפשר להגשימן". (על-פי סה"י הפלסטינית "וואפ"א 9.6.74).

הרקע המדיני לאימוץ פתרון המדינה בשטחים ב-1974

1. שני מומחים ישראלים למזה"ת י. ארנון-אוחנה וא. יודאט טוענים בספרם "אש"פ -

אסטרטגיה וטקטיקה" (1981, הוצאת קרית-הלל, לונדון) כי אש"פ נדרש להסתגל מבחינה אידיאולוגית ופוליטית לאסטרטגיה ערבית משתנה, שהיתח אחת התוצאות של כשלון הערבים להשיג ניצחון במלחמת 1973. הקו המנחה נקבע בהחלטות הסודיות של פסגת אלג'יר מדצמבר

1973, שקבעו את האסטרטגיה השלכית: "... ראשית: המטרה הזמנית של האומה הערבית.

הועידה מחליטה כי מטרות השלב הנוכחי של המאבק הערבי המשותף יהיו: א. השחרור המלא של כל השטחים הערביים שנכבשו בתוקפנות יוני 1967... ב. שחרור העיר הערבית

ירושלים...". המחברים מעירים כי הפירוש של אש"פ לאסטרטגיה השלכית ניתן לראשונה

ב-1965 ע"י פאייז סאדיע, שהקים אז את המרכז ללימודים פלסטינים בביירות: "יש שני

סוגי שלבים... תיאוריות השלבים שעשויה להשיג את מטרתה היא תאורית השלבים

המסלימים, הבונה כל שלב על בסיס מה שנבנה בשלב הקודם, ומכילה בכל שלב את בניית

השלב הבא" ("עיון במשמעות הבורגיביזם וסיסמאותיו" 1965).

2. אש"פ נאלץ גם להסתגל לאקלים הפוליטי ששרר אחרי מלחמת 1973, שהתבטא בהסכמי ההפרדה

עם מצרים - ובניגוד חריף עוד יותר לעמדת אש"פ - עם סוריה, וכן בוועידת ג'נבה. לדעת

ח'אלד אל-חסן (ראש הוועדה ליחסים בינלאומיים של אש"פ ויועצו הקרוב של ערפאת, ראיון

לאל-אנבא הכוונתי 28.1.83) היה על אש"פ להחליט ב-4-1973 אם להשאר פסיבי שעה ש"האדמה

הכבושה" היתה בסכנה שתעבור לידיים ערביות או ליתול יוזמה כדי להבטיח את האדמה

למדינה הפלסטינית היעודה. נראה שאל-חסן, בראותו אז כמו היום את נסיונות ארה"ב

לפתות את חוסיון ומנהיגים ערביים אחרים להצטרף לשיחות שלום, פועל בהשפעת "טראומת

1949", הנסיון המר החוזר על עצמו, בו מנהיגי ערב דוחקים את התנועה הלאומית הפלסטינאית

מכל תפקיד מדיני או עבאי ברגע שהשיגו חלק ממטרותיהם - שלהם, ופונים לסידרת הסכמי

הסכמי שביתת נשק עם ישראל (מצרים שולטת בעקבות זאת על עזה, ירדן מספחת את יו"ש, סוריה מספחת את דרום הגולן). המיליטנטיות הפלסטינית נחשבת אז זמנית לנטל. זהו הרקע לפתרון המדינה בשטחים של 1974, שביטא את הנכונות ליטול חלק בתהליך המדיני (בעקבות מלחמת 1973, כמו היום בעקבות מלחמת 1982), בתנאי שלא יהיה בכך ויתור על המחנות הבסיסית (להבדיל ממדיניות וטקטיקה) של השבת כל פלסטיין לבעליה. לאחרונה, אמנם הפך "פתרון המדינה בשטחים" למקובל על כל פלגי אש"פ, כולל החזית העממית של ג'ורג' חבש, שעד כה התנגד לו; זאת דווקא משום שאין בפתרון זה כדי לסגור את הדלת בפני המשך המאבק של אש"פ להגשמת עקרונות היסוד שלו.

מכאן, שגם אם תתכן הבחנה בין "מתונים" ל"קיצוניים" בתחום הרטוריקה של אש"פ (בין חבש המרכזיסט לערפאת הער יותר למשאלות-לב מערביות), אין חלוקה כזו באשר לשאלת היסוד "מהי פלסטיין?". לדוגמא, חבש מסביר בראיון לאל-הדף הלבנוני (16.5.81) את הסכמתו לתפיסה השלבית (מרחלית בערבית) של תכנית המאבק הפלסטיני: "לא דחינו את המדיניות השלבית שתפעיל את התהליך של שחרור כל פלסטיין. יש הבדל עם זאת בין מאזן הכוחות שיאפשר את שחרור האדמה שנכבשה ב-1967 לבין המאזן שיידרש לשחרור כל פלסטיין. האסטרטגיה של מלחמת השחרור רואה באדמה שתשחרר בשלב הראשון קרש קפיצה לקרב הנמשך עד שהאויב יושמד למעשה".

יתר על כן, בה בעת שרטרוריקה והטקטיקה של אש"פ נעשים לכאורה מכוננים יותר לעיפיות המערב במזה"ת, הן מקוצצות במידה רבה ע"י הדגשת חוזרת ומפורשת (כמה פעמים גם בהחלטות המל"פ הנוכחית ה-116) של "זכות השיבה" כעקרון ראשון במעלה, המבליט את הדבקות במטרות היסוד (נא-ראת דקור 91 העוסק בכוננה הגיאוגרפית של השיבה אל תחומי "הקר הירוק").

3. ניירות העבודה שהיוו את הבסיס לפתרון המדינה בשטחים (כפי שדווח בביטאון אש"פ פלסטיין א-ת' אורה 20.2.74) מסבים את תשומת הלב ליחסי אש"פ עם ירדן ככה מניע עיקרי מאחורי ניסוח הטקטיקה הזו: "המשימה הראשית של המהפכה הפלסטינית בשלב זה היא המאבק הבלתי נלאה שלה לגירוש הכיבוש הציוני מהשטחים שנכבשו ב-1967, ולמנוע מהמשטר הירדני מלחזור לאותם שטחים כדי לבצע את תפקידו ההסטורי למחוק את הקיום הלאומי העצמאי של העם הפלסטינאי. האלטרנטיבה לכיבוש ואיפטרופסות ירדניות היא ריבונות פלסטינית לאומית על שטחים אלה". המימד של יחסי אש"פ-ירדן נעשה בעל משקל מכריע עוד יותר בעיני אש"פ, כיום, כאשר חוסיין זוכה ללגיטימציה רבה יותר (בהשוואה ל-1974) הן באיזור, ובעקבות זאת גם בחוץ ירדן; כמו כן, הירידה במשקלו המדיני של אש"פ במזה"ת בעקבות גירוש מבירות, הפכה אפילו את ההישג ההצהרתי של ועידת רבט 1974 להישג שערכו עלול לחלוף. (נא ראה דקור 83 על יחסי אש"פ-ירדן).

4. המימד הפוליטי ומימד יחסי הציבור שאיפיון את אימוץ פתרון המדינה בשטחים, נחשף לאחרונה ע"י ח'אלד אל-חסן בראיון לאל-אנבא הכוריתי (25.1.83). לדעתו, כדי להשפיע על מדיניות ארמ"ב במזה"ת (ובמיוחד כשרייגן יידיד ישראל הוא נשיא - הערת העורך), יש לפתח בהתמדה טרטיקה מדינית שתשכנע את ארה"ב, שביטחון ישראל אינו בסכנה. פארוק קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"פ התייחס לקו מנחה זה כבר ביוני 1977, בראיון לכתב העת "שנאן פלסטינייט":

"אנו מסכימים לנסיגה בשלבים, תחילה לגבולות 1967 רק כדי לגרום לשינוי בעמדת ארה"ב, כפי שקרה בוואטנס... יש 'שלום בשלבים' ו'שלום קבוע'. האחרון לא דושג עד שתוקם מדינה פלסטינאית דמוקרטית. הראשון פירושו הקמת המדינה על חלק מארצנו".

פתרון המדינה בשטחים - פרגמטיזם או מתינות?

מסמך סודי של "הפתח" שנתפש ע"י ישראל במהלך המלחמה בלבנון, מציג את "היסודות לפעולה המדינית של אש"פ" כפי שהותוו ע"י האני אל-חסן, חבר הועדה המרכזית של "הפתח", ויועץ בכיר של ערפאת מאז 1959:

"ההסטרות מלמדת אותנו שיש שני סוגים של כוחות המתמסרים לשינוי-המהפכני והאוטופי, לשניהם אותה מטרה, ואולם המהפכן מזדה את השלבים הקטנים המובילים אל המטרה, בעוד האוטופיסט מתעלם מהם... אומנות ההנהגה המהפכנית מבוססת על הידיעה כיצד להתקדם שלב אחר שלב אל הניצחון... מטרתו של יעד-ביניים היא לאפשר השגתה של הצלחה מירבית, כפוף לאילוצים הקיימים, ולפלא את הדרך לניצחון הסופי... ניצחון חד-פעמי וסופי הוא בבחינת משימה בלתיאפשרית במאבק ארוך-טווח. משום כך, אין ברירה אלא להציב מטרות מדיניות מוגדרות היטב, מתוך מודעות למסיבות הקיימות. המהפכן מסוגל לזהות את העתיד המובטח ע"י יעדי-הביניים... לגיין הבין שמהפכה חייבת להתגלגל דרך תחנות-ביניים הכרחיות, ושהיעד הסופי לא יושג בבת-אחת... מהפכן אמיתי לעולם לא ינטוש את היעד הסופי. הוא ישתמש ביכולתו להבחין בהתפתחויות לאורך הדרך בו-זמנית, במישור ארוך-הטווח ולקצרה-הטווח כאחד... המהפכן האמיתי, כמו נהג קטר, יודע כיצד להפעיל את הבלמים כדי לשלוט ברכבת. עם זאת הוא יכול גם לזהות את הרגע המתאים למהלומה מהפכנית כאשר אין כל טעם בבלמים... המהפכן המציאותי מכיר את האופי הטקטי והארגוני של מו"מ. הוא נושא ונותן כדי להכין את התנאים המתאימים הדרושים לניצחון בשלב הבא... הדבקות ביעד של שחרור פלסטין בדרך הדחיה המזוינת של קידום ישראל, מהווה את הציר וטעם הקיום של 'הפתח'. ויתור על מטרה זו פירושו גזיעה מידית של המהפכה. החיוניות של דרך 'הפתח' נעוצה ביכולתו לנסח את אסטרטגיית המאבק, תוך התקדמות עקבית דרך שלבי-ביניים הכרחיים... דמת הנכונות של העם תלויה בדבקות במטרה זו... ובאימוץ אסטרטגיה של עמידה איתנה עם טקטיקה גמישה".

שפיק אל-חג'ה, ראש משרד אש"פ בבירות, דבק בעקרונות שהותוו ע"י האני אל-חסן כאשר הוא מאיץ בראיון לאל-אנבא הכורית (25.1.83) במשתתפי המל"פ ח-16 להמנע מלהיות אוטופיים: "מי שמבטיח לפלסטינאים את יפו ולוד (המטרה הסופית - הערת העורך) חייב לשכנע אותם תחילה להסכים לתוכניתו לשמירה על הגדמ"ע ועזה (יעד ביניים - הערת העורך)".

ראפיק אל-נאתשה (אבו-שאכר), נציג אש"פ בריאד, מבהיר שבזירת הדרך של מדינה בשטחים אינה משקפת כל מתינות, אלא רק פראגמטיזם. בראיונותיו לאל-ג'ירה (26.12.82) ולאל-מדינה הסעודיים (6-20.11.82) הוא מבהיר: "המל"פ אימצה את מדיניות השלבים. לפיכך העם הפלסטיני מוכן להקים את הרשות הלאומית שלו על כל חלק מפלסטין. ודאי שאנו מסכימים לתחלת פיסגת פז הקוראת להקים מדינה בגדמ"ע ובעזה עם ירושלים כבירתה... כל חתימה מפלסטין היא שלנו, ואנו עומדים על זכות השיבה. אלא שבניגודים אני מסכים אפילו לקבל חצי ממה שהוצע קודם. מדוע שפלסטינאי כל-שהוא יסרב לקבל חלק כל-שהוא מפלסטין? פלסטין כבושה ואנו ניקח כל מה שנוכל - מתוך מחשבה שהיעד הסופי הוא להשיב את כל הפלטים לאדמתם".

4. 12. 1988

למאן הלאה מזה מקורם
התעלה שמים א' את הקו האמצעי.
מקור שמים למטה. המקור יסודות כמות
מאחרים. וזו מצב של התחלת השהות
המשך קיימת, שאם לא היה שיהיה
.ORBIS - 2

Alizac / 56 12me 167 16

13.32 f
r/pk p/c

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

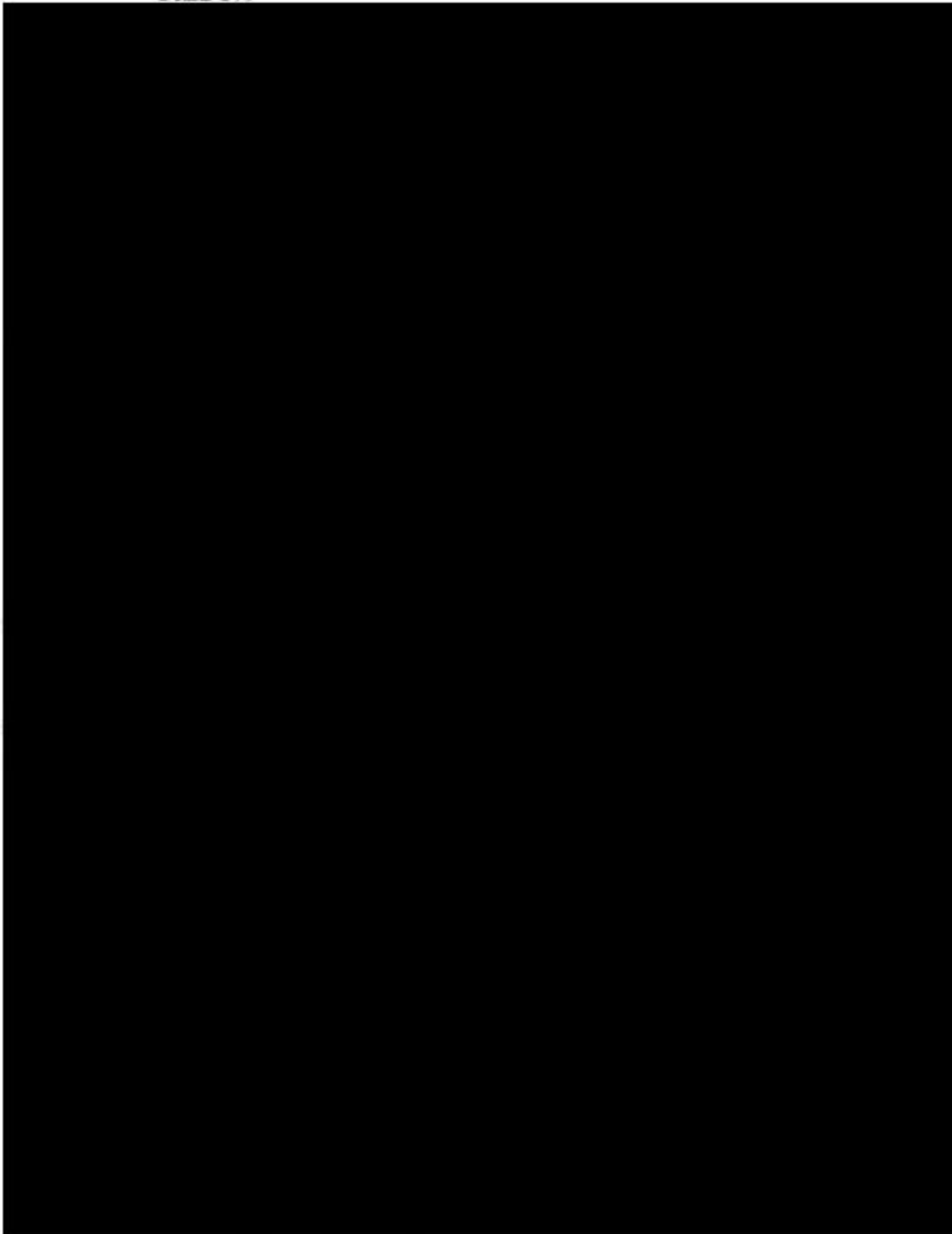
THE PALESTINIAN UPRISING: HAS IT TURNED AMERICAN PUBLIC OPINION?

by Eytan Gilboa

PCP08 89201PSD1B 11-12-88 18-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

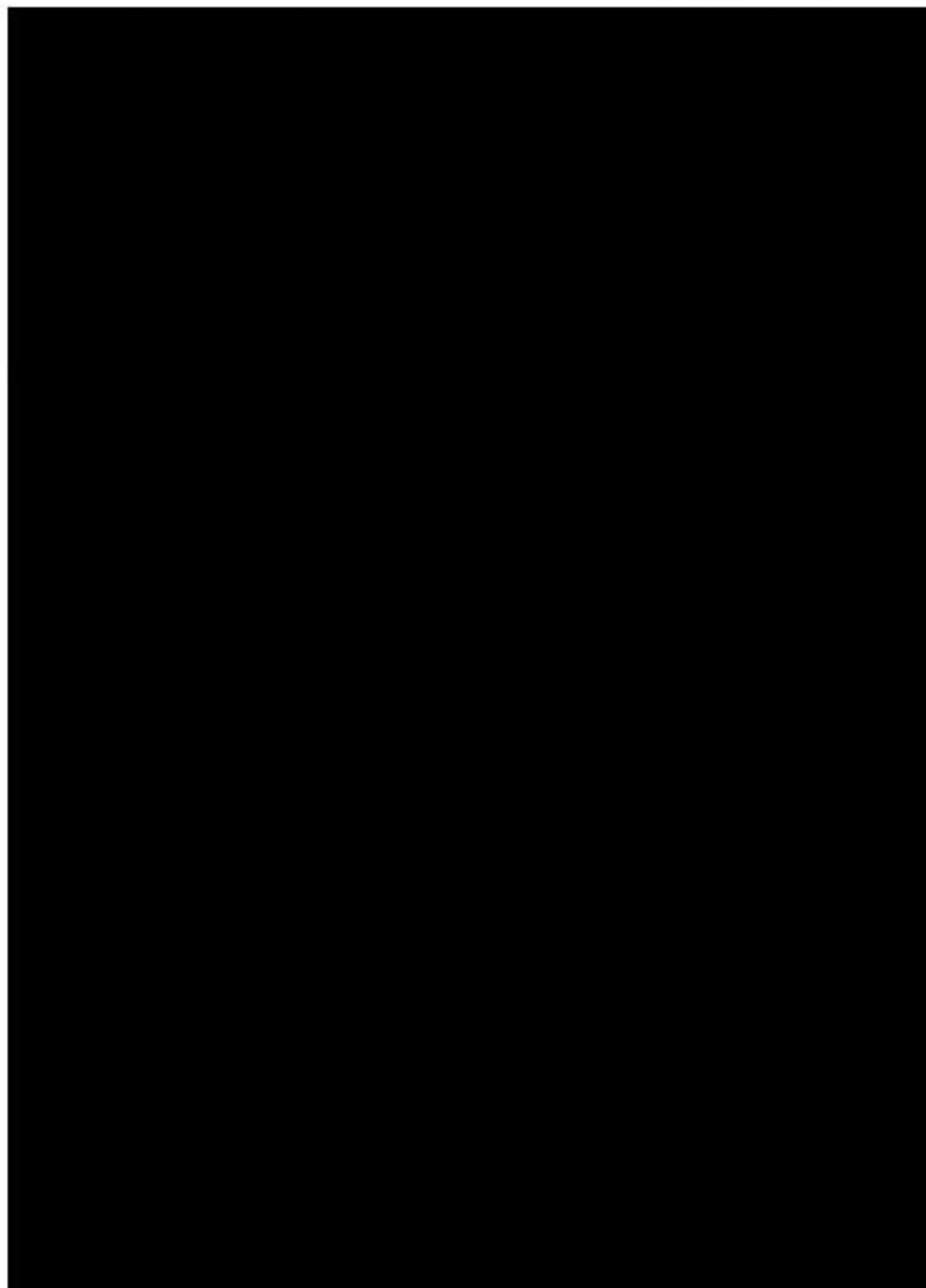
GILBOA

2 | ORBIS

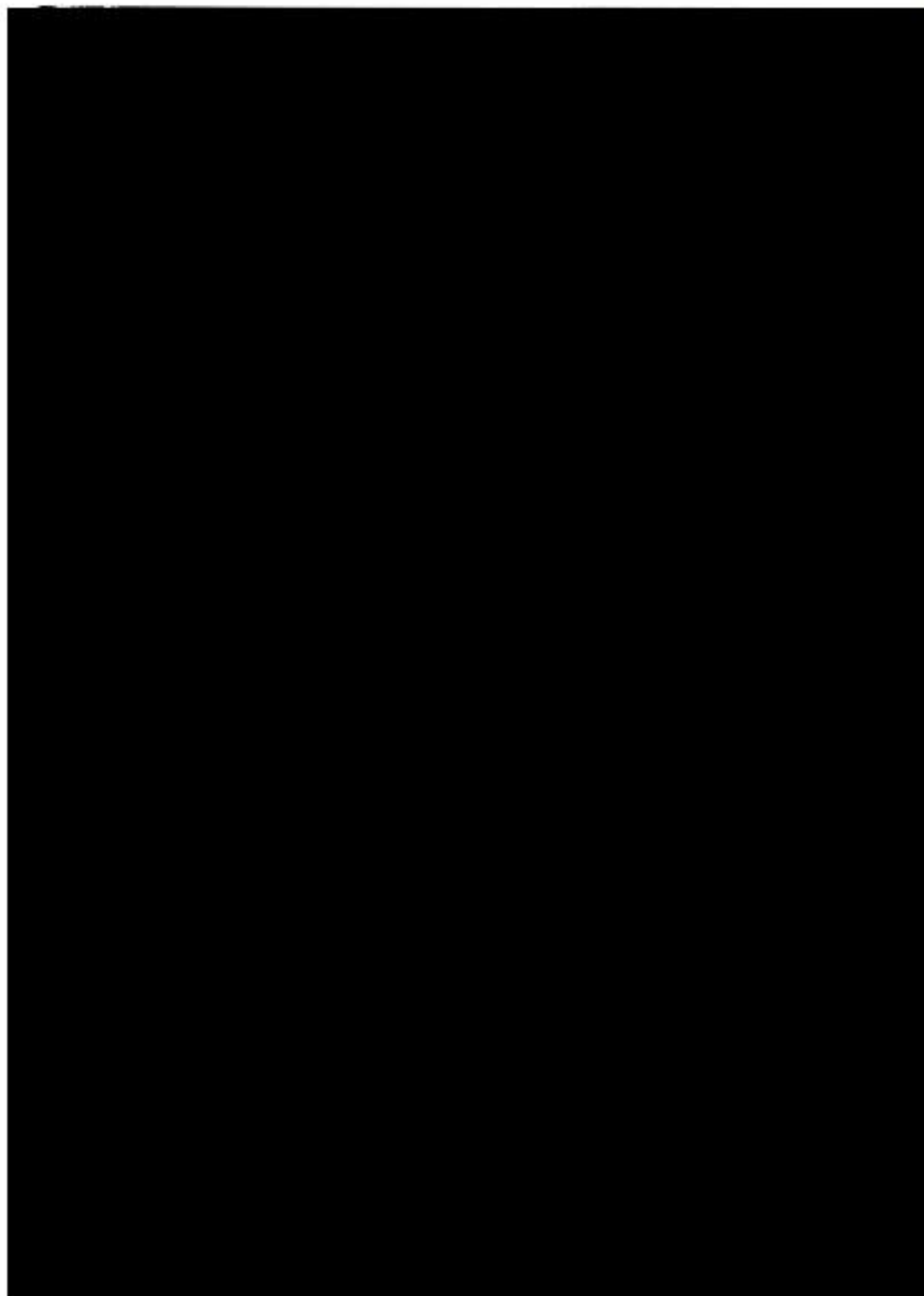
PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

PALESTINIAN UPRISING

WINTER 1989 | 3

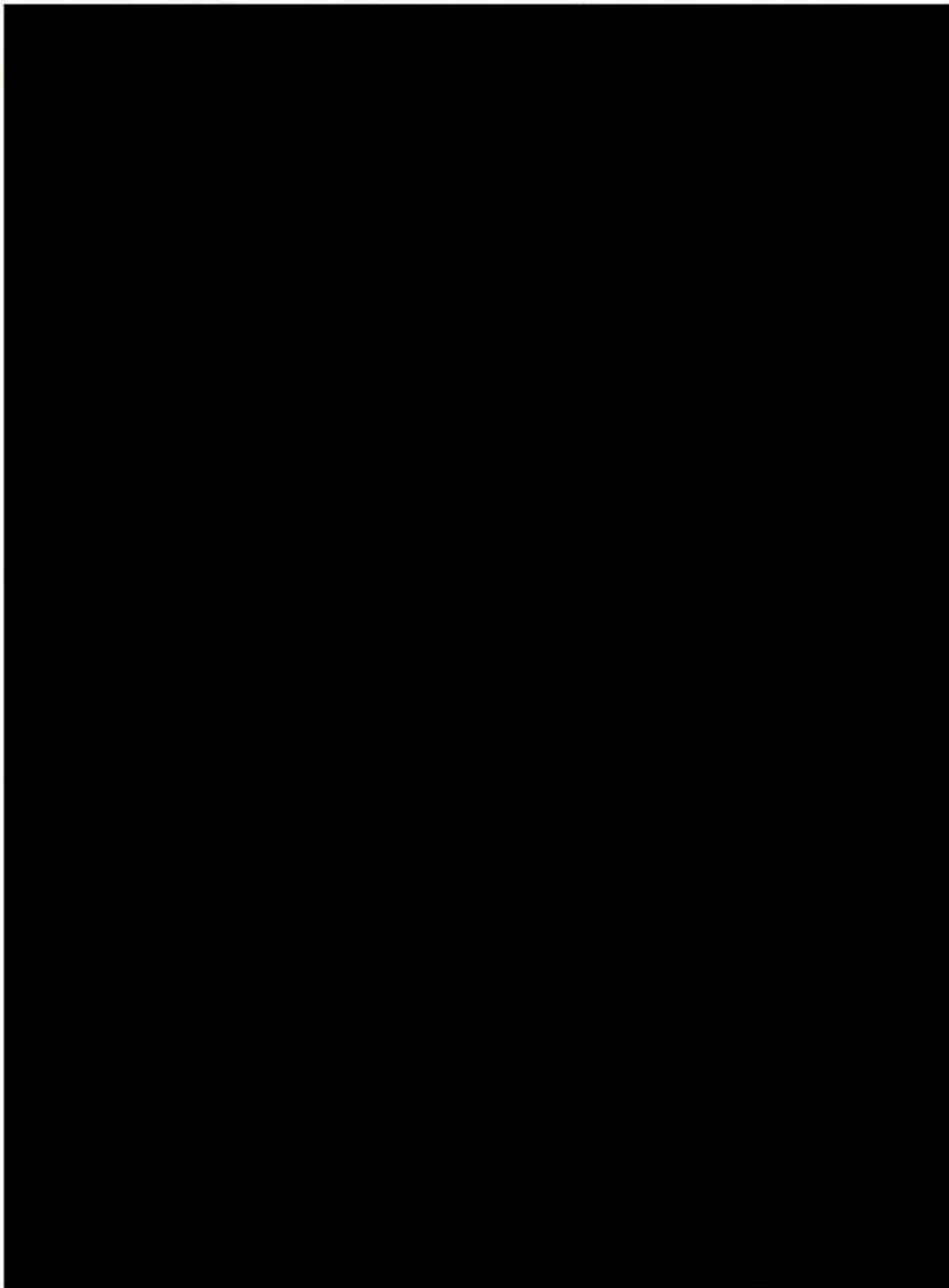
GILBOA

4 | ORBIS

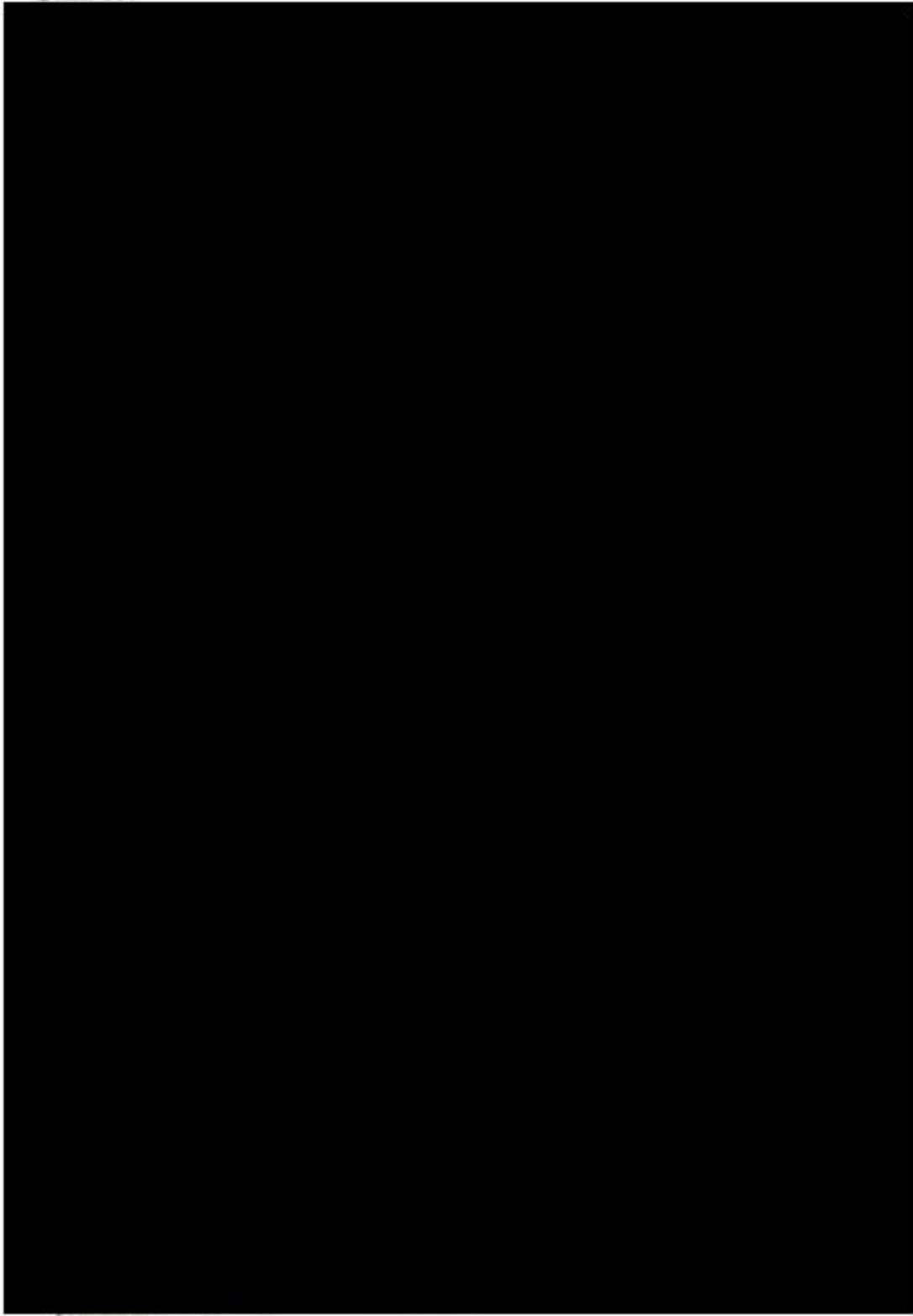
PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

PALESTINIAN UPRISING

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

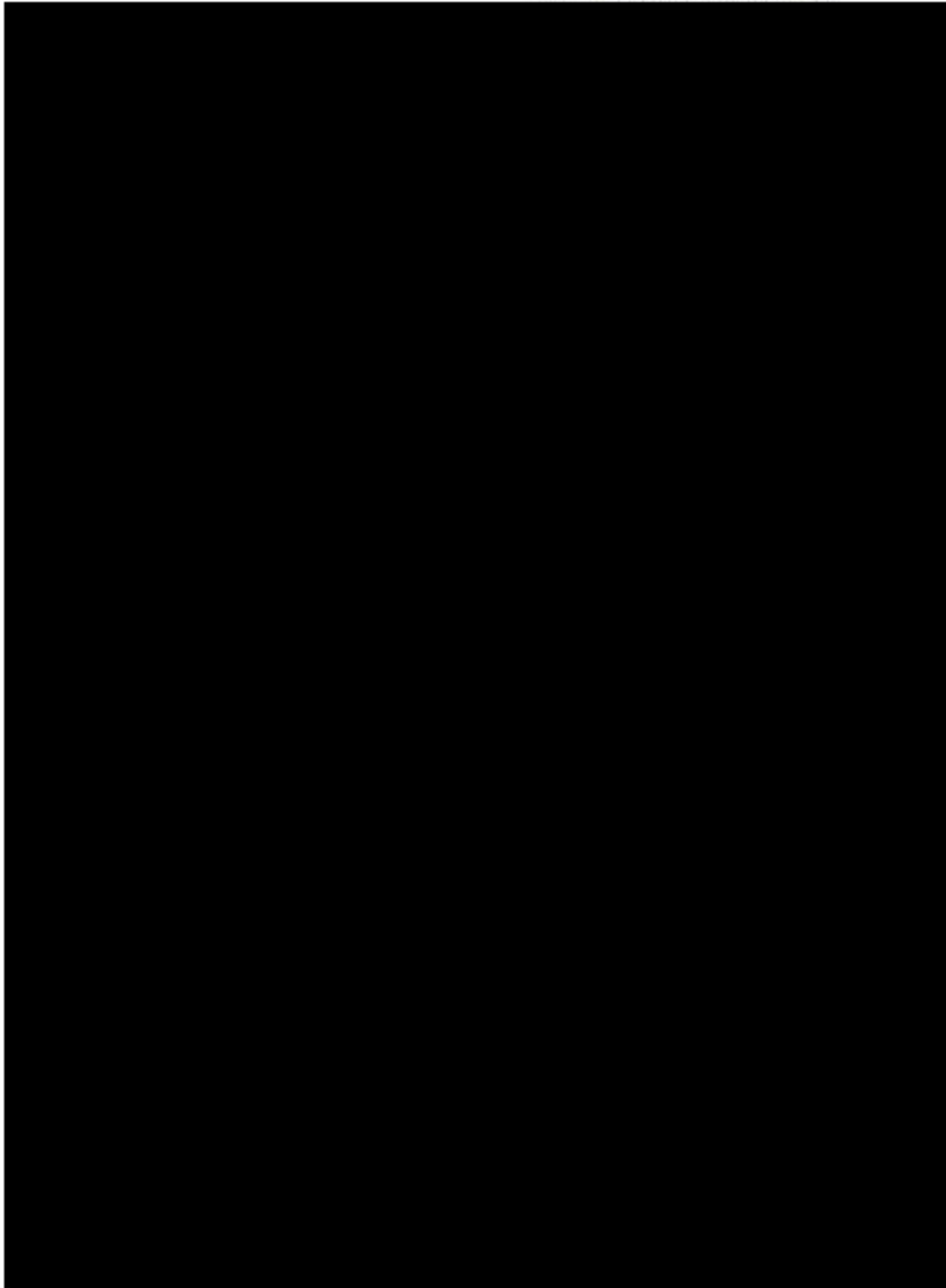
GILBOA

6 | ORBIS

PCP08 88201PSD1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

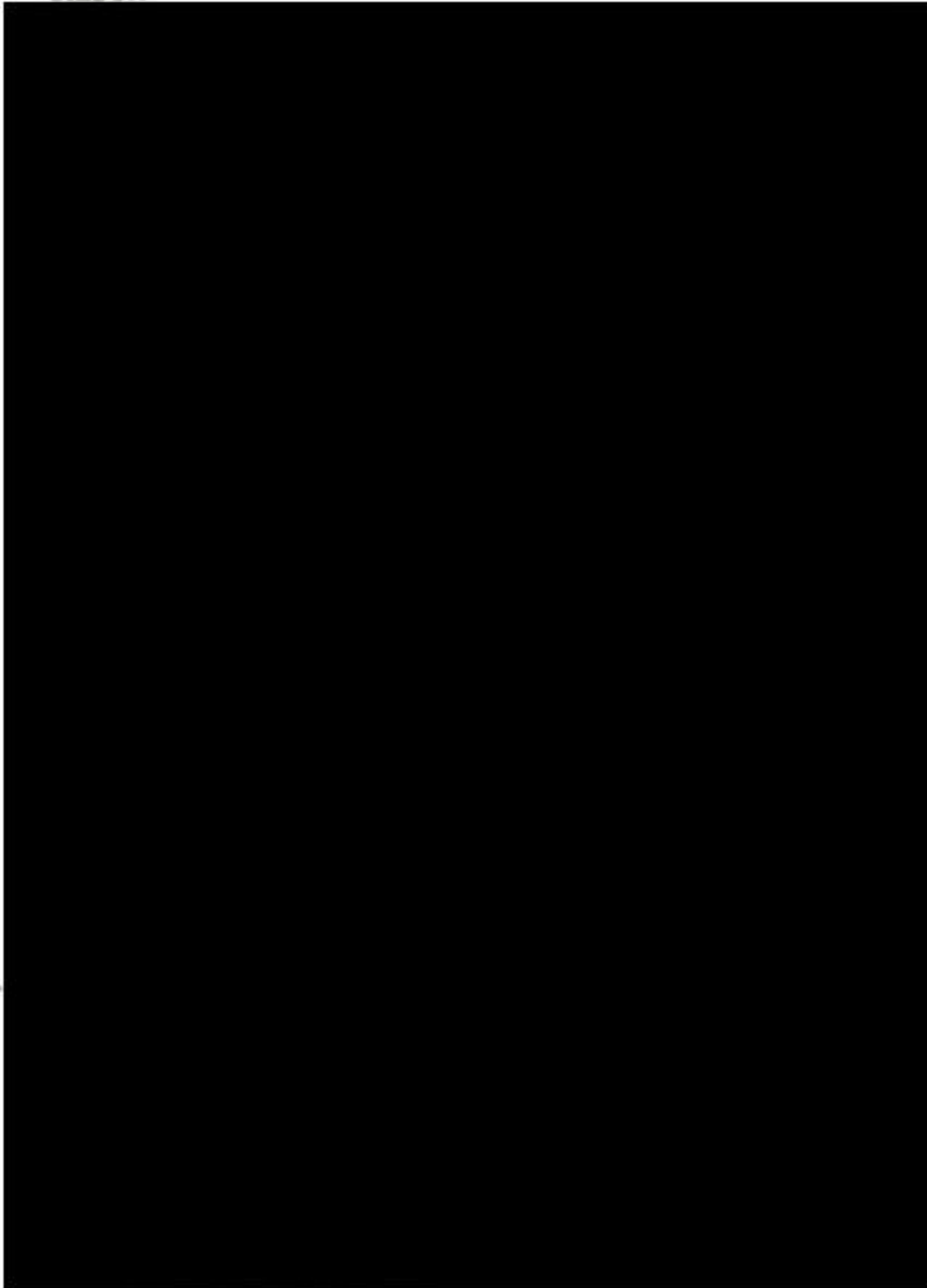
PALESTINIAN UPRISING

WINTER 1989 | 7

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

GILBOA

had

image

8 | ORBIS

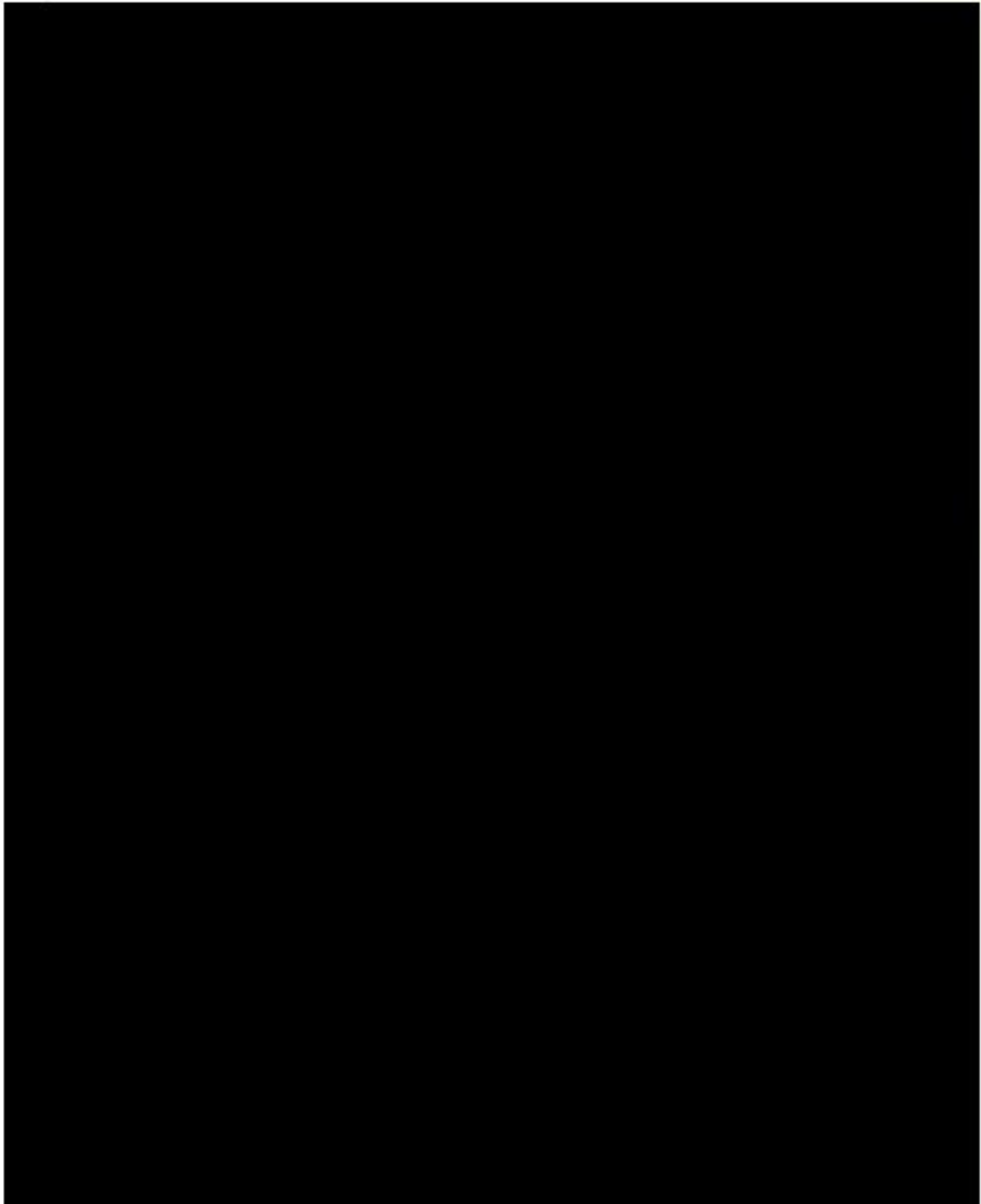
PALESTINIAN UPRISING

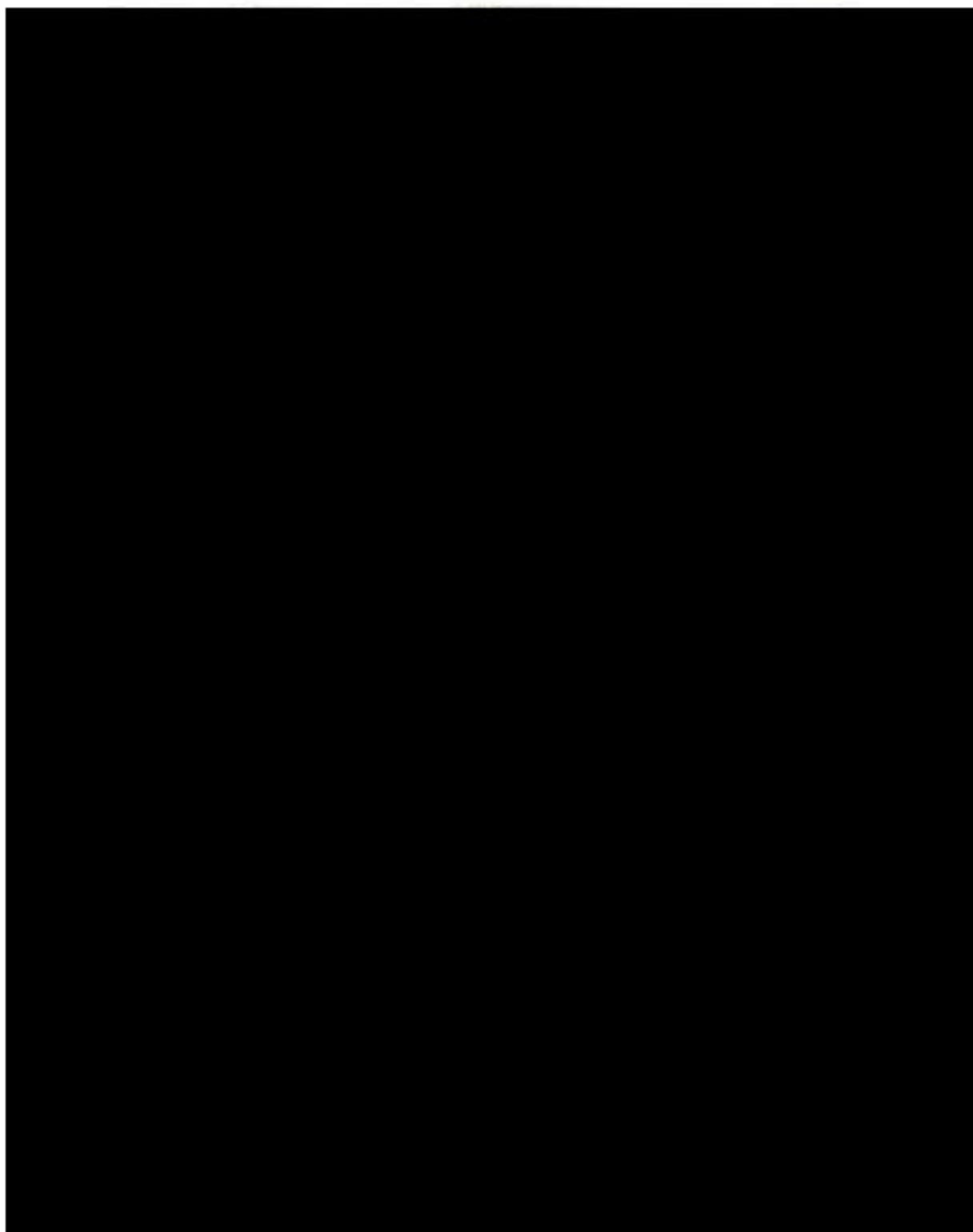
WINTER 1989 | 9

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

GILBOA

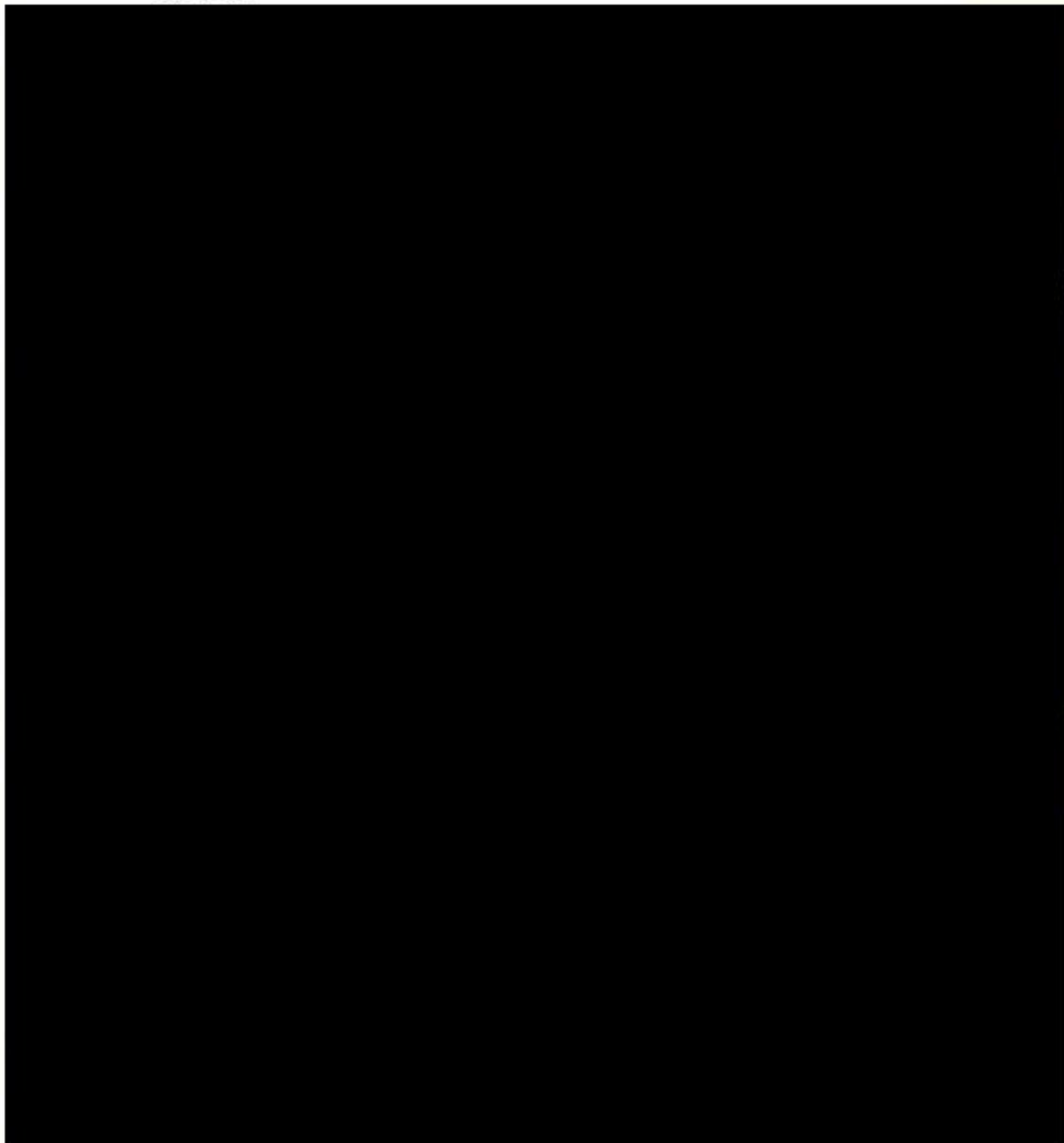

PALESTINIAN UPRISING

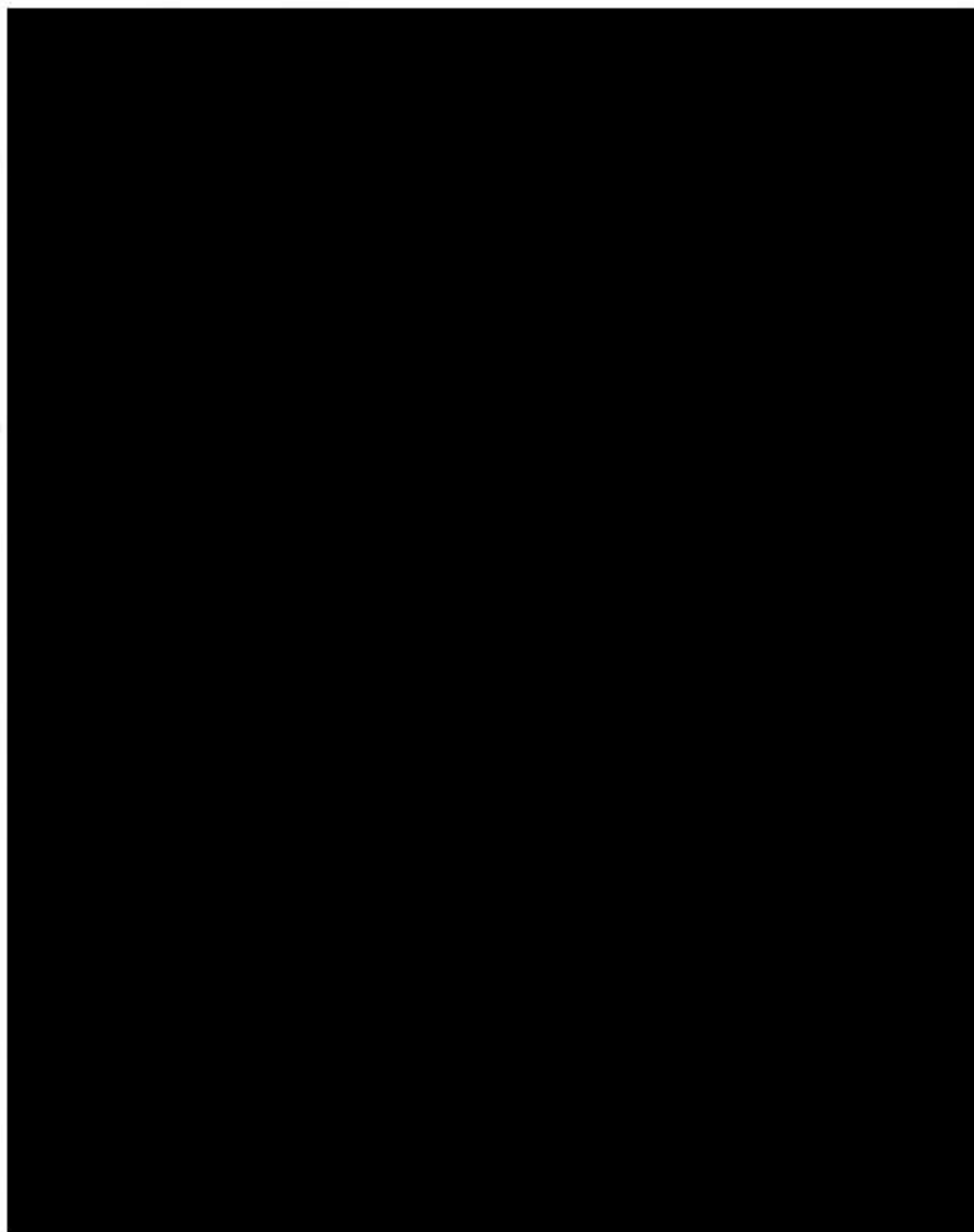
PCP00 89201P\$D1B 11-12-88 18-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

GILBOA

12 | ORBIS

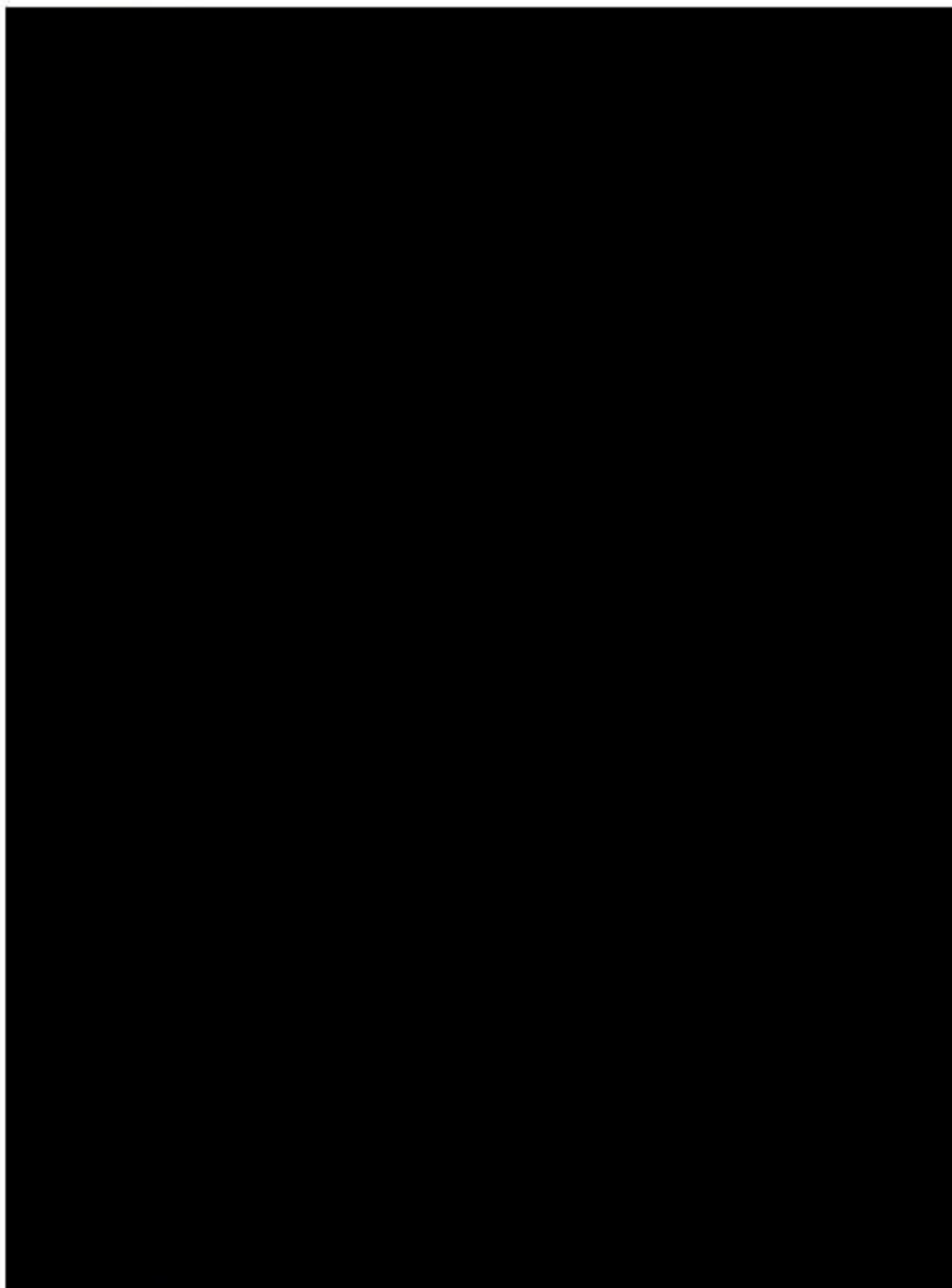
PALESTINIAN UPRISING

WINTER 1989 | 13

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

GILBOA

14 | ORBIS

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

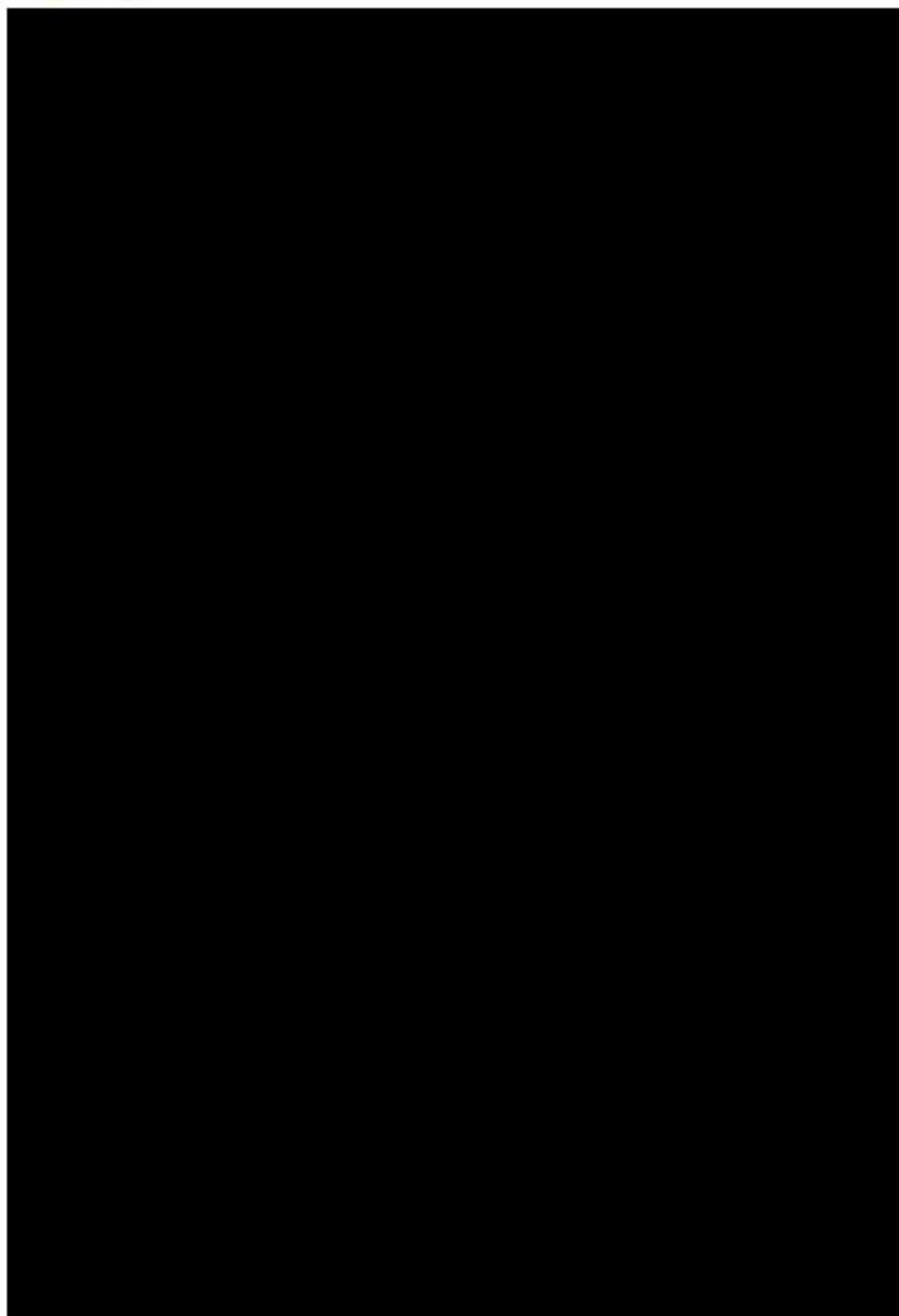
PALESTINIAN UPRISING

WINTER 1989 | 15

PCP08 88201PSD1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

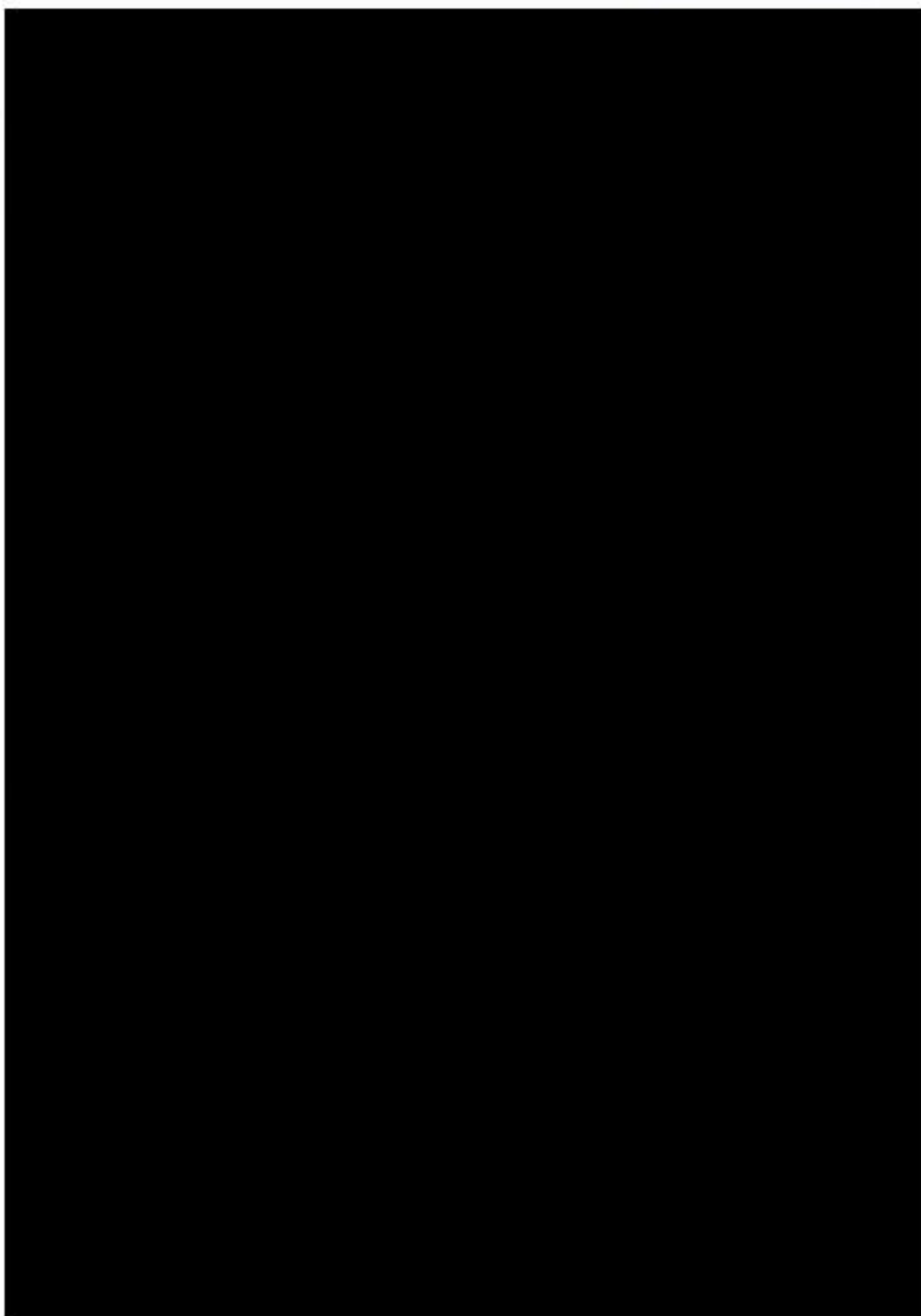
GILBOA

16 | ORBIS

PCP08 89201P\$D1B 11-12-88 16-22-00 ■ ■ ■ ORBIS

PALESTINIAN UPRISING

זרקור למזרח התיכון

אלול-תשרי, תשמ"ט
ספטמבר 1988

תאריך:

אל:

זרקור מס' 95, כרך 12

נושאי מוקד

האם שינה אש"ף את עקרונותיו ?

ה"כריסטשן סיינס מוניטור" קובל, במאמר מערכת שלו (31.8.88), על כך שערפאת "כמשך שנים... מדבר בכפל-לשון, עד כמה שהוא רק יכול, מבלי לאבד בפועל שליטה על ארגונו המפולג". מטרה נוספת, מלבד אחזות הארגון, שכפל-הלשון המקובל על דוברי אש"ף בא לשרת, הוא יצירת דימוי מתון-לכאורה במערב. כך אמנם מגדיר יעצו של ערפאת, האני אל-חסן את מסרת "מסמך אבו שריף", שדופץ באנגלית בלבד לעיתונאים במהלך פסגת אלג'יר (יוני 1988: ראיין ל"אל-חואדאת", לונדון, 2.9.88). יו"ר המועצה הלאומית הפלסטינית, השיח' עבד אל-חמיד א-סאית, אומר לשבועון הלבנוני "א-שיראע" (22.8.88) כי "למסמך אבו שריף היו גרסאות שונות, כאנגלית ובערבית, לכן ביקשתי שהוא יתורגם קודם לערבית כהלכה ואז אתייחס אליו... הרעות חלוקות האם מסמך זה עולה בקנה אחד עם האינטרס של העם הפלסטיני". נראה, שאף ניסוח מסמך אבו שריף עצמו טומן בחובו מידה רבה של כפל-לשון (ראה להלן).

דוגמא נוספת לטקטיקה זו נותן אבו אייאר, סגנו של ערפאת. הן בראיין לעיתון הצרפתי "לה ז'ורנל די דימאנש" (14.8.88) והן בראיין ל"מידל איסט מירור" (לונדון, 19.8.88) הוא מבטיח שיניים בעמדת אש"ף, ואולם בראיין בערבית, לשבועון התוניסאי "אל-מע'רב אל-ערבי" (19.8.88) למשל, הוא מבחיר, כי אש"ף יוצא כיוזמה, "שתהייה בבחינת מכניזם לכיצוע התוכנית המדינית בשלבים, התוכנית שאושרה (במועצה הלאומית הפלסטינית - המלי"פ) בשנת 1974". הוא אף הוסיף, כי ההתקדמות ביו"ש וכעזה "אינה מבטלת את דרכי המאבק והאחרות, לרבות המאבק המזויין".

- נא ראה גם זרקורים: 90, 89, 61, 47, 44, 29, 5, 3 - כ' 12, 100, 91, 76, 67, 56, 42, 33, 18, 13, 4 - כ' 11.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-538 933/4 ירושלים

נראה, כי נכזבה תקוותו של בעל הטור סטפן רונפלד ("ווישינגטון פוסט", 15.4.88), כי גורבאצ'וב יצליח "לחלץ את ערפאת מהדפוס הישן והמעופש שלו של התחמקות ומילים מתעתעות".

דר' אשר סאסר, ראש המדור הפלסטיני והירדני במכון שילוח שבאוניברסיטת תל-אביב, מתייחס למאפיין זה בעמדת אש"ף, במחקר שיצא לאור ע"י "מכון וישינגטון למדיניות במזרח הקרוב", תחת הכותרת: "סכנה כפולה: האסטרטגיה של אש"ף כלפי ירדן וישראל" (אנגלית, 1988): "מדיניות ה'כן-ולא' של ערפאת העריפה באופן שיטתי ערפול בכל הגוגע לשאלות מכריעות". בנאומו במלי"פ ה-16 באלג'יר (פברואר 1983), דרש ערפאת מאש"ף "להמנע מסגירת דלתות ולאמץ עמדה גמישה של 'כן-ולא' (לא-עם' בערבית, שילוב של 'לא' ו'נעם'; ע"ע 23, 43).

1. אש"ף והחלטות האו"ם

מדיניות הערפול המכוון (open-ended) של אש"ף באה לידי ביטוי מובהק בהצהרותיו באשר לקבלת-אייקבלה של החלטות או"ם למיניהן, בעיקר אלה של עצרת האו"ם, החל מהחלטת החלוקה (181) מ-1947, דרך סעיף 11 בהחלטות האו"ם, הדן בזכות השיבה של הפליטים לבתיהם (סוף 1948) ועד להחלטה 242 מ-1967.

ערפאת ב"שדר לפלסטינים", ששודר ברדיו אש"ף בבגדאד (8.9.88) אומר, כי "הפתרון הצודק הוא הבטחת זכויותינו הקבועות, הנשענות על הלגיטימיות הבי"ל המתבטאת בכל החלטות האו"ם, החלטות הפסגה הערביות והחלטות המל"פ". לא רק החלטות הפסגה והמל"פ דוחות או אף סותרות את החלטה 242, אלא גם חלק מהחלטות האו"ם עצמן סותר אותה. לפיכך, לא רק שאין כאן קבלה במשתמע של החלטה 242, אלא אף ערעור החלטה 242 וריקונה מתוכנה. דובר אש"ף, בסאם אבו שריף, אפילו במסמך "המתון" הנזכר, מדבר על קבלת 242 ו-338 "בהקשר של החלטות האו"ם האחרות, המכירות בזכויותיו הלאומיות של העם הפלסטיני".

דר' אשר סאסר (שם) מציין את החלטות עצרת האו"ם 3236 מ-1974 כהחלטה מרכזית לגבי משמעות החלטות האו"ם בעיני אש"ף: "החלטה 3236... היתה מקובלת משום שאין בה כל התייחסות לישראל או לזכות כל מדינות האיזור לגבולות בטוחים ומוכרים. היא אישרה את זכויות העם הפלסטיני להגדרה עצמית לפחות 4 פעמים, כולל סעיף 2: 'כמו כן מאשרת את הזכות הבלתי מעורערת של הפלסטינים לשיבה לבתיהם ולרכושם, מחם גורשו ונעקרו, וקוראת להשבתם' (ע' 13).

זכות השיבה של הפליטים לבתיהם בתוך שטח ישראל מוזכרת בכל החלטות המל"פ, וביתר שאת בימים אלה בכל הצהרות אש"ף, כולל, למשל, בכרוז האחרון של ההנהגה ביו"ש ובעזה, מס' 25 (רדיו אש"ף, בגדאד, 8.9.88), ובמסמך, שהוגש ע"י אש"ף לוועידת הבלמ"ז בניקוסיה ("אלי-אתתאד", מאע"ם, 7.9.88), המציין במפורש: "שיבה לבתיו". האני אל-חסן, למשל, מחיל את "זכות השיבה למוולדת" גם על הפלסטינים בעלי אזרחות ירדנית ("אלי-חוואדת", 2.9.88). ערפאת, בראיון ל"דר שפיגל" ("הארץ", 30.8.88) קובע, כי "הזכות לשיבה... אין לערער אותה וגם אין לשאת ולתת עליה".

החלטת-עצרת אחרת הרלוואנטית עבור אש"ף היא ההחלטה מ-1975 המגדירה את הציונות כגזענות. "עבור אש"ף, סבור דר' סאסר (שם), היה זה הישג משמעותי במאמץ הכולל לדה-לגיטימציה של ישראל, שהיה פועל-יוצא חיוני של הנסיון לחשיג הכרה בי"ל בזכויות הפלסטינים". מטרת אש"ף בתחום המדיני היא להערכת דר' סאסר, להסיט את המוקד מהצורך

להכיר בישראל (המעוגן בשורש הסכסוך – הערת העורך) לצורך לממש את הזכויות הפלסטיניות, וע"י כך, בין היתר, לערער את החלטה 242 כבסיס למו"מ (שם, ע"ע 13, 15, 43, 56). כך, כהסטה מוקד הסכסוך, אכן מגדיר את מטרת המאבק נייר עבודה של מנהיגים מיוש ועזה שפורסם ב"לוס אנג'לס טיימס" (12.8.88).

החלטת החלוקה משנת 1947 (מס' 181), המאומצת כיום בלחט כה רב ע"י דוברי אש"ף, לאחר 40 שנות דחייה, מוצגת אמנם כבסיס לגיטימיות הבי"ל, שיש להקמת מדינה פלסטינית, אולם דבקות אש"ף בתכנית השלבים (ראה לחלן) ובהחלטה 3236 הנזכרת, ובתחשב בגבולות המותווים בהחלטה זו (המצומצמים מגבולות 1967), משבצים את אימוץ החלטת החלוקה היטב בעמדתו הבסיסית של אש"ף כלפי קיום ישראל. אבו אייאד בראיון ל"אל-ביאן" (מאע"ם, 7.9.88) מודה, כי החלטה 181 "מעוררת שאלה חשובות: האם אנו צריכים לקבל את קיומה של ישראל או לחשימה?". אבו אייאד אינו משיב על השאלה. שבועון אש"ף, חיו"ל בירושלים, "אל-ביאד א-סיאסי" (3.9.88), מצביע על כוון למחפשי התשובה כאשר הוא מציע לספח למדינה הפלסטינית שתקום גם את הגב...

דר' נביל שעת', חבר המל"פ, ראש הוועדה המדינית שלה ויועץ של ערפאת למדיניות בי"ל, מביע צער על שהפלסטינים לא הכריזו על מדינה מייד לאחר הפינוי הבריטי ב-1948, שכן "גבולות המדינה הפלסטינית העצמאית הם גבולות פלסטין כולה" (ראיון ל"אל-אהאלי", מצרים, 24.8.88); יו"ר המל"פ, השיח' עבד אל-חמיד איסאית, אומר ל"א-שיראע" הלבנוני (22.8.88): "איננו מתנגדים לקבל מדינה שתשתרע על רבע או חצי מחשטח שלנו ואח"כ נדרוש את שאר השטח... אנו לא נוותר על זכותנו לחלק כלשהו מפלסטין". בראיון ל"אל-מדינה" הסעודי (17.7.88) הוא מוסיף: "אש"ף מסכים להקים את המדינה העצמאית על כל חלק מהאדמה הפלסטינית, ביו אם רק בירושלים, יריחו או שכם, הדבר אינו מהווה ויתור על שאר חלקי פלסטין... זו תמצית תורת השלבים."

על השילוב המשלים של החלטות האו"ם השונות, המאפשר לאש"ף לקיים למעשה את תביעותיו בשלמותן, ללא כל ויתור, עומד גם יו"ר הוועדה המשפטית המצרית, המייעצת לאש"ף, שהוקמה ע"י ממשלת מצרים, דר' מופיד שיחאב, ראש המחלקה למשפט בי"ל באוני' קהיר (אל-אהראם הבי"ל 20.8.88). על ההכרזה על הקמת מדינה פלסטינית לחשען לדעתו "בראש ובראשונה על החלטת החלוקה, וכן על החלטות רבות שקיבלה העצרת הכללית של האו"ם אשר מדגישות את זהות העם הפלסטיני ואת זכויות היסוד שלא ניתן לוותר עליהן... בנוסף להחלטות אחרות של מנגנוני האו"ם... המדגישות את זכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית."

2. זכות ההגדרה העצמית ואסטרטגיית השלבים

במחקרו כותב דר' אשר סאטר לגבי מודת "ההגדרה העצמית" בעיני אש"ף "תפיסת אש"ף את ההגדרה העצמית מעולם לא הצטמצמה לגדה המערבית ולעזה, וכמו המונח 'מדינה דמוקרטית'... היא לשון נקיה לחיסול ישראל... הציונות והזכויות הלאומיות הפלסטיניות, כפי שמוגדרות ע"י אש"ף אין להן קיום אלא האחד בלעדי השני" (mutually exclusive, ע"ע 56-7).

תפיסת ההגדרה העצמית של אש"ף מבוססת בעיקרה על "אסטרטגיית השלבים" או ה"תוכנית השלבית", שנתקבלה במל"פ ב-1974, ואושרה מחדש באורח עיקבי בכל כינוסי המל"פ, כולל האחרון באלג'יר (אפריל, 1987). התוכנית קוראת להקים "רשות לאומית על כל חלק מפלסטין שישוחרר", וסעיף 8 קובע: "אחרי הקמתה תיאבק הרשות הלאומית הפלסטינית לאיחוד מדינות העימות, על-מנת לסלול את הדרך להשלמת השחרור של כל האדמה הפלסטינית".

"באסטרטגיה של אש"ף, אומר דר' סאסר, "מהווה התגדרה העצמית את המכניזם העיקרי לסיכול כל הסדר עתידי, המבוסס על פתרון של שתי מדינות ע"י העלאת תביעות אירידנטיסטיות נגד ישראל וירדן" (ע' 58). לפיכך, תוכנית פס (1982), אמנם אושרה ע"י המל"פ ה-16 באלג'יר ב-1983, אך תוך הגדרתה כ"מיני מוס (הגדרש) לתנועה מדינית של מדינות ערב אשר חייבת להיות משולבת בפעולה צבאית... על מנת לשנות את מאזן הכוחות לטובת המאבק והזכויות הפלסטיניות הערביות" (ע' 23).

הכוונות המסתתרות מאחורי תפיסת אש"ף את רעיון ההגדרה העצמית נחשפות ביתר שאת נוכח הפנייה הגוברת אל ערביי ישראל שבתוך חקו חירוק, להעמיק את מעורבותם בהתקוממות "פלסטיין אית'אורה", שבועון אש"ף, ניקוסיה, 7.8.88; סה"י הפלסטינית 11.6.88. דו"ח שהוגש למועצה המרכזית של אש"ף בבגדאד ("אל-יום א-סאבע", פריס, 8.8.88) מציין את השתתפות "עמנו באדמות הכבושות מאז שנת 1948 כביטוי לאחדות העם הפלסטיני". דר' סאסר מציין את החשיבות העולה של ערביי ישראל בעיני אש"ף מראשית שנות ה-70, ומצטט את בטאון אש"ף, שציין את גידול האוכלוסייה בנצרת, המעניק לה "פוטנציאל גדול במאבק" (ע' 29).

פרשנו הקבוע של שבועון אש"ף, "פלסטיין אית'אורה", חסן אל-בטל, כותב ב-21.8.88: "העם הפלסטיני בישראל - בגליל, במשולש ובנגב - הוא הערובה האסטרטגית הפלסטינית לכך שמובטח שנגיע למדינה דמוקרטית בכל אדמת פלסטיין".

דוברי הפת"ח, הזרם המרכזי באש"ף, דבקים גם כיום בתוכנית השלבית: עורכו של שבועון אש"ף "פלסטיין אית'אורה" (שופרו העיקרי של ערפאת, ניקוסיה, 14.8.88) אחמד עבד א-רחמן, קובע במאמר מערכת, כי "התשובה לכיבוש הציוני כמו גם להרס המחנות (בלבנון, ע"י שליחי הסורים) ולהחלטות המלך (חוסין), תהיה, בטווח הנראה לעין מצומצמת להיענות למטרות הלאומיות הפלסטיניות השלביות... האנתיפאדה היא המכשיר לשחרור המלא של האדמה הפלסטינית". יועץ ערפאת אבו מאזן שולל, בראיון ל"אל-אית'חאד" (מאע"ם, 21.8.88) "כל אפשרות שיחול שינוי באמנה (הפלסטינית) או בתוכנית הלאומית" (של 1974). יועץ אחר, דר' נביל שעת', מבטיח ("אל-אהראם הבי"ל", 27.8.88) כי "הממשלה (הזמנית) שתוקם תכריז על מצע שלבי... אנו מוכנים להכריז על עמדות מדיניות... כל עוד הן באות במסגרת תוכנית העבודה השלבית, הקשורה להקמת מדינה פלסטינית על חלק מהאדמה הפלסטינית... אין נכללת כאן האמונה הפלסטינית בנוגע לכל האדמה. באופן שלבי אנו מקימים מדינה על חלק מהאדמה הפלסטינית...". נציג אש"ף במצרים, סעיד כמאל, אומר ל"אל-אנבא" הכווייתי (2.9.88): "זכותי לחלום לחקים את מדינתו על כל האדמה הפלסטינית, שכן זוהי רק בעייה של מאזני כוחות ומאבק רצונות".

בשנים האחרונות מנסה אש"ף לפתח מכשיר נוסף במאבק (לצד גיוס ערביי ישראל, הנזכר לעיל) - יצירת קשרים עם ישראלים בעלי השקפות הקרובות לאש"ף או אנטי-ציוניות. ח'אלד אל-חסן, מראשי הפת"ח ומייסדיו ויועצו הבכיר של ערפאת, קורא בסדרת מאמרים פרוגרמטית על "האופציות הפתוחות בפני אש"ף" (חלק שני, "אל-אנבא", 22.10.86) "לנצל את כל יסודות ההרס העצמי בתוך הישות הציונית בכל הדרכים האפשריות, לחפש סיוע מבני עמנו בכל פלסטיין (ערביי ישראל) הכבושה, באופן, שיאפשר להם לשתף פעולה עם אותם יהודים, שחללו להבין את סכנות הציונות בעולם ובישות הציונית". דר' סאסר מוסיף: "ציונים התומכים בהגדרה עצמית פלסטינית נתפסים ע"י אש"ף כשותפים פוטנציאליים בפירוקה העתידי של מדינת ישראל" (ע"ע 34, 57).

העתונאית הפלסטינית היושבת בלונדון נאדיה ח'אב (הראלד טריביון, 17.3.88) מצביעה למעשה על שורש הסכסוך: "מה שהפלסטינים מערערים עליו הוא זכותה של ישראל לפלסטיין... ליהודים אולי היה צורך במולדת, אך איזו זכות היתה להם לפלסטיין? זכות הסטורית?" (חדגשות במקור).

3. המטרה – מדינה חילונית דמוקרטית

סעיף 4 ב"תוכנית השלכית" של המל"פ ה-12 (1974) מגדיר את מטרתו האסטרטגית של אש"ף: "כל צער שחרור שיתבצע הוא חוליה בהמשך הגשמת האסטרטגיה של אש"ף לבונן מדינה פלסטינית-דמוקרטית, כפי שנקבע בהחלטות המועצות הלאומיות הקודמות".

מוחמד עבאס, אבו מאזן, מכהיר בראיון ל"אל-מוצור" המצרי (26.8.88), כי עם קבלת החלטת החלוקה "לא ויתרנו על החלום הפלסטיני להקים את המדינה החילונית הדמוקרטית, אנו עדיין דבקים וגרבק בה אף לכשתקום מדינתנו".

הממונה על ענייני החוץ באש"ף, פרוק קדומי, קורא – בראיון שפורסם בדו-שבועון של אש"ף הי"ל באנגלית בקפריסין ("פלסטיין", 16.8.88) – "לדחוף את הישראלים (לא העם היהודי או הישראלי) לעבר דו-קיום בשלום עם העם הפלסטיני במסגרת מדינה דמוקרטית". גם פייסל אל-חסייני מירושלים (בנו של המנהיג הפלסטיני משנות הארבעים, עבד אל-קאדר אל-חסייני, ומאגשיו המרכזיים של אש"ף ביר"ש), מזכיר בראיון ל"אובזרב"ר" הבריטי (31.7.88), כי חלומם של הפלסטינים הוא הקמת מדינה דמוקרטית חילונית".

ח'אלד אל-חסן, כותב בסדרת המאמרים הנ"ל ב"אל-אנבא" (כוויית, 21.10.86): "הישות הציונית, שקמה על יסוד הפילוסופיה הציונית, חייבת להיעלם. העתיד יפעל בהכרח לטובת הקמתה של המדינה הפלסטינית הדמוקרטית".

"המדינה הפלסטינית הדמוקרטית" סבור דר' סאסר, "היא לשון נקיה לפרוקה של ישראל". החוקר מסב את תשומת הלב להשמטת התואר "חילונית" בדברי ח'אלד אל-חסן, בניגוד למקובל בהחלטות ובהתבטאויות רבות של אש"ף, שכן, "בתואר זה נעשה שימוש בעיקר לתצרוכת חיצונית". הוא מזכיר משאל שנעשה ביר"ש ובעזה ע"י העיתון "ניחודיי" הניו-יורקי ורשת טלוויזיה אוסטרלית, שעל פי ממצאיו 56.1% מהנשאלים תמכו ב"מדינה המבוססת על החוקה האסלאמית" ורק 10.4% במדינה "דמוקרטית חילונית". (ע"ע 4-33).

ממצאים נוספים מביאים שני חוקרים – מוחמד שדיר מאוני' א-נג'אח וריק זלצר מאוני' הרווארד – ממחקר שעשו ביר"ש ובעזה ("מידל איסט ג'ורנל", חורף, 1988), הם מוסיפים, כי בהתייחס לאופציות שונות, 77.9% אמנם "תומכים בהקמת מדינה פלסטינית דמוקרטית הכוללת את כל פלסטיין". רק 16.9% תומכים בפתרון של שתי מדינות. למעלה מ-90% תומכים בהקמת מדינה ביר"ש ובעזה, כשלב ביניים ו"בהמשך המאבק להקמת מדינה דמוקרטית פלסטינית בכל פלסטיין".

דר' סאסר מביא את דברי האני אל-חסן, יועצו המדיני של ערפאת, המסביר, כי לדעת אש"ף "שלום פירוש – הקמת מדינה דמוקרטית על כל האדמה הפלסטינית, בה יחיו כולם, הן ערבים והן יהודים משוחררים מאפליה רחית או גזעית" (ע' 4-43). האני אל-חסן – כפי שגם נרמז בדברי ערפאת לעיתונאים בשטראסבורג, כי "פלסטיין היא ארץ של שלוש דתות" ("דבר", 15.9.88) – מכון להשקפה הפלסטינית

(והערבית) על פיה דוהורים אינם עם, אלא דת בלבד (ראה סעיף 20 באמנה), ומכאן שהשתלבותם הצפויה ב"מדינה הדמוקרטית (הפלסטינית-ערבית) תהיה במעמד מעוט דתי בלבד.

4. האמנה הפלסטינית

החלטות המל"פ ה-18 באלג'יר (אפריל, 1987) נפתחות במשפט: "על בסיס האמנה הלאומית הפלסטינית...". רבים במערב (ראה למשל ג'ים הוגלאנד, ווש. פוסט, IHT, 30.6.88) מאיצים באש"ף להתכחש לאמנה הלאומית שלו, שכל כולה, על כל סעיפיה, היא בבחינת קריאה לחיסול ישראל.

חסומר היהודי תצרפתי, איש השמאל, מארק האלטר, פונה אל ערפאת ושואל (נ.י.טיימס, IHT, 31.8.88): "כיצד אתה יכול לומר, אדוני היו"ר, 'אנו רוצים מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל', אם מטרת האמנה הלאומית שלך היא עדיין הרס ישראל?".

החתמקדות בעתידה של האמנה, האפשרות כי תתוקן או אף תימחק, מסיטה את תשומת הלב מן הגורם המרכזי: ההגדרה הגיאוגרפית של פלסטין – לפחות מן הנחר ועד הים, כפי שתוארה לעיל – היא שמחווה כיום את המכנה המשותף האסטרטגי בין פלגי אש"ף השונים, החלוקים על זהותו של "הנציג הבלעדי", מדינת-המשען הערבית הרצויה והטקטיקה הראויה. זהו החישוב המאחד כיום את אש"ף, עם האמנה או בלעדית.

בכל מקרה, חבר הוועה"פ של אש"ף, אבו מאזן, בראיון ל"אל-איתחאד" (21.8.88) "מוציא מכלל אפשרות שינוי או תיקון באמנה הלאומית הסלסטינית". כך גם נביל שעת', האומר, כי "אמנת אש"ף קיימת, ודבר לא יבטלה" ("אל-אהראם הבי"ל", 27.8.88) וכי "האמנה דורשת את שחרור כל האדמה הפלסטינית והקמת מדינה דמוקרטית על האדמה המשוחררת, ומחייקת ישראל מעליה, והממשלה הזמנית (שתוקם) מחווה מימוש שלבי של חלק מתוכנית זו" ("אל-אהאלי, מצרים, 4.8.88).

על מידת אחיזתם של עקרונות האמנה בתודעת הציבור הפלסטיני מעידים תוצאות משאל, שנעשה על ידי השבועון הישראלי "כותרת ראשית" והמובא על ידי גלן פרנקל ב"ווישינגטון פוסט" (11.4.88). פלסטינים בעלי עמדה בישראל, ביו"ש ובעזה, כללו כמעט ללא יוצא מן הכלל את הגליל ומקומות אחרים בישראל במסגרת "ההגדרה העצמית", כלומר, כדברי הכתב "פרוק ישראל עצמה". רבים גם דרשו לגרש את כל היהודים, שהגיעו אתרי 1948 (ראה סעיף 6 באמנה).

ביסוד הגישה הזו מונחת תפיסת הסכסוך עם ישראל כסכסוך קיומי. אמנם נייר העבודה הנזכר, שהוגש על ידי מנהיגים ביו"ש ובעזה בעקבות הצהרות המלך חוסיין (ל.א.טיימס, 12.8.88) מבטיח "כי אופייה של המדינה שתקום יאשר שהיא איננה תוקפנית ושהעם הפלסטיני אינו שואף לחסל את מדינת ישראל". לא כך סבור מי שנחשב אחד המתונים באש"ף, נציגו בפאריס אברהים סוס. בדבריו לאדוארד קודי ("ווש. פוסט", IHT, 31.8.88) הוא קובע כי "מאבקנו עם ישראל הוא מלחמה של ציביליזציה ועלינו להשתמש בכל כלי הנשק שלרשותנו". כמוהו גם פרוק קדומי מחווה דעתו בדור שבועון "פלסטיין" (ניקוסיט, 16.8.88) כי "אין זה אפשרי ליצור ישות בניגוד למהלך ההסטוריה ובנגוד לצעידה האנושית אל עבר אחדות ועצמאות מורשת משותפת, שאינה ניתנת לחשגה עבור הציונים, שבאים מקרב עמים ותרבויות שונים וחסרים את המאפיינים התרבותיים והטבעיים, המאפשרים להם לחיות כחברה הרמונית". אשר על כן, צופה קדומי, כתוצאה מכל אלה "תשללנה מישראל האפשרויות לא רק של פיתוח, אלא אף של קיום".

"אופי הניגוד עם האוייב הציוני הוא שלא ייפתר, אלא עם היעלמות אחד הצדדים" - דברי ח'אלד אל-חסן בסימפוזיון אסטרטגי של מנהיגי אש"ף. שנערך ע"י אליקבס (כווית, מרץ-אפריל, 1987).

ההכרה בזכות קיומה של ישראל, על כן, אינה באה בחשבון, וגם כאשר תוכרז מדינה פלסטינית, ותקום ממשלה זמנית, לא תהייה הכרה בישראל - מבטיח נביל שעת' ("אל-אהאלי", מצרים, 24.8.88).

מובן מכל האמור לעיל, שאין בעייתו של אש"ף אי-הכרה בו מצד ישראל, כפי שמציגים זאת דובריו, אלא שלילתו את עצם קיומו של עם ישראל כעם בעל זכות לריבונות בשטח כלשהו מא"י. בויכוח, שהתנהל באש"ף על החלטות ועידת פס (1982), טענו המתנגדים להחלטות, שיש בהן הכרה בישראל. המסכימים טענו שאין הכרה. "השורה התחתונה היתה בכל מקרה, שאיש באש"ף לא היה מוכן להכיר בישראל" (דר' סאסר, שם, ע' 23).

סעיף 3 בתוכנית המדינית השלבית (1974) קובע: "אש"ף ייאבק נגד כל תוכנית לישות פלסטינית במחיר הכרה, שלום (צולח), גבולות בטוחים, ויתור על זכויות לאומיות...".

מו"מ ישיר, שיש בו משום הכרה בישראל, גם הוא אינו בא בחשבון. דר' סאסר מציין, כי "אש"ף... באורח עיקבי ראה בועידה הבי"ל אמצעי לדלג על מו"מ ישיר עם ישראל", ותחליף למו"מ כזה (ע' 52). יש עליכן משום כפל-לשון מטעה בניסוח המופיע במסמך אבו שריף: "מו"מ דו-צדדי במסגרת ועידה בינלאומית".

יו"ר הועדה המשפטית של המל"פ, והיועץ המשפטי הראשי של ערפאת, אומר לא-שרק אל-אוסט הסעודי (3.9.88) "זכותנו כפלסטינים לריבונות על מולדתנו הינה זכות היסטורית, מפני שאנו משחר ההיסטוריה גרנו תמיד במולדתנו, בעוד שהשבטים העבריים באו כפולשים ופולשים אינם זוכים בזכויות...".

זרקור למזרח התיכון

תאריך:

אל:

יח' בתשרי התשמ"ז
11.10.87

נושאי מוקד

ד"ח מס' 85, כרך 12

עוד על טרור בינלאומי בחסות מדינות

(חלק תשיעי בסדרה*)

"אש"ף מנסה לפתוח משרדים בפיליפינים, כנראה על-מנת להעניק תמיכה למורדים הקומוניסטים מצבא העם החדש. מדינות רדיקליות במזה"ת סיפקו נשק מתוצרת סובייטית למורדי 'צבא העם החדש' (NPA), כולל רובים ומשגרי טילים, אלה הועברו ע"י אגיות משא, שפרקו מטען בחוף במעגנים מרוחקים. פלוגה קומוניסטית טמנה מארב לסיוור של צבא הפיליפינים, פחות ממיל מבסיס האוויר קלארק (בסיס אסטרטגי בפקוח אמריקני) ב-4 ביולי...

"בריה"מ ווייטנאם חידשו את הצעותיהן לסייע ל-NPA הקומוניסטית בהפלת ממשלת אקינו. 'חזית השחרור האיסלאמית-מור' (הנתמכת ע"י לוב וסעודיה) החלה עתה בשיחות עם ה-NPA, חזרוע הצבאית של המפלגה הקומוניסטית. כיום יש ב-NPA כ-25,000 לוחמים, בעוד בחזית 'המור' 20,000."

*נא ראה זרקורים 83, 72, 71, 70, 64, 39, 37 - כרך 12; 68 - כרך 11.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4

ת.ד. 169 ירושלים

ידיעות אלה, המופיעות בדו־שבועון לענייני בטחון, היוצא לאור בטקסט For Your Eyes Only (11.5;20.7.87), מחזקות את ההנחה, כי הקמת משרדי אש"ף תורמת (כפי שקרה במערב אירופה ובאמריקה הלטינית) להתפשטות תופעת הטרור. הן גם שופכות אור על **המכנה המשותף, הקיים בין בריח"מ ומדינות ערב התומכות בטרור, אשר על-אף הניגוד האידאולוגי ביניהן, מאוחדות בברית טקטית נגד אינטרסים מערביים (בניסיון לערער משטרים מערביים ופרו-מערביים, לשלול מהמערב גישה לבסיסים אסטרטגיים ולמשאבים של אוצרות טבע, וכן לחזק גורמים אנטי-מערביים). לבסוף, יש בידיעות הנ"ל גם כדי לבסס את הטענה, כי הטרור הבינלאומי הוא למעשה מכשיר לבצוע מדיניות בידי ממשלות ריבוניות.**

מאלף במיוחד בהקשר זה התפקיד חבלתי-ישיר שממלאת **סעודיה**, שהצטרפה ללוב בהענקת מקלט למנהיג בכיר בחזית ה'מורו' - סוארי - לפני שובו לאחרונה לפיליפינים, כפי שדיווחו סוכנויות הידיעות ב-5.9.86. כמו-כן, שר-ההגנה והתעופה הסעודי - הנסיך סולטאן - סיפק לאש"ף מטוסים להעברת כוחותיו מבסיסים בצפון תימן חזרה ללבנון (די וולט 3.1.87; א-ראי אל-עאם 15.7.87 ואל-ינקה הכווייתיים 20.9.85). אל-אנבא' הכוויית (20.7.87) מדווח, כי סעודיה העבירה זה עתה לאש"ף \$28.5 מיליון, ע"ח הסיוע השנתי לאש"ף (כ-\$100 מיליון מענק שנתי מאז 1979).

שיתוף פעולה סובייטי-לובי בהפצת טרור בינלאומי בחסות מדינות קיבל לאחרונה תנופה באיזור האוקיינוס השקט. מייקל ריצ'רדסון מדווח ב-19.4.87 בהראלד טריביון, כי "מורדים מוסלמים, מתנגדי הממשלה בפיליפינים, בדלנים מילאנזיים בקלדוניה החדשה וממשלת וונואטו מעודדים כולם את לוב להיות מעורבת באופן פעיל בקדום יעדיהם... הפקידים רואים בכל התערבות לובית תוספת בלתי-רצויה להתעניינות הסובייטית הנוברת באיזור... לוב תקיים וועידה בנושא האנטי-קולוניאליזם בדרום האוקיינוס השקט בסוף חודש זה, שעבן ע'שגת, מזכיר 'המשרד העממי הלובי' או השגרירות הלובית בקנברה אמר במרץ, כי לוב תשקול אספקת כל סיוע, שיעזור למילאנזים להשיג עצמאות בקלדוניה החדשה..." למעשה דיווח היומון הלובי א-נחף אל-אח'דר ב-15.6.87, כי קד'אפי מסייע לילידים באוסטרליה בנסיונם להקים מדינה עצמאית.

מייקל דאנבי מוסיף ב-Asian Wall Street Journal (22.5.87), כי "המשטר בפורט וילה, בירת וונואטו, כבר ביקר בחריפות את דאגותיה של קנברה, שגרמו לבטול כל קשר צבאי עם אוסטרליה - פקוח על מטוסים נגד צוללות, בקורי משחתות ואימון צבא וונואטו ע"י קצינים אוסטראליים... **פפואה** - גינאה החדשה רוגזת כמובן על לוב, המתסיסה את 'התנועה למען הפפואה החפשית' (OPM), כח גרילה הלוחם באינדונזיה על גבול איריאן-ג'איה-פפואה... מטען רובי AK-47 לוביים בידי OPM יספיק בהחלט כדי ליצור תקרית בין פפואה-גינאה החדשה לאינדונזיה, אם השליט הלובי יחזור על

שיטות הפעולה שלו במדינות האיים בים הקריבי, הוא יוכל אפילו לפגוע באויביו העיקריים - צרפת (השולטת בקלדוניה החדשה) וארה"ב - תוך הוצאה כספית קטנה יחסית... התוצאה החשובה יותר של אי-העמידה כנגד קד'אפי היא החזמנה שיש בכך לאיום בטחוני אמיתי - בריה"מ - לבחוש אף היא בקלחת..."

אופי הטרור הבינלאומי בחסות מדינות כמלחמה מתמדת ללא גבולות מסומנים, הנערכת ע"י משטרים ויחידים, המחויבים להרס הסדר הפוליטי בחלקים המערביים והפרו-מערביים של כדור-הארץ, נדון בספר HYDRA OF CARNAGE, שיצא ב-1986 ע"י Lexington Books בעריכת הפרופסורים: רוברט פֶּפֶלְצֶגֶר, אורי רענן, ריצ'רד שולץ, ארנסט הלפרין ואיגור זוקס מביה"ס למשפטים ודיפלומטיה באוניברסיטת טאפט:

"קשה לכוון את איראן ובריה"מ בנות-ברית, אך בשתיהן מקננת עוינות עמוקה למערב. כאשר לוב ואש"ף מספקים נשק ואימונים לקומוניסטים במרכז אמריקה, הם מסייעים למאמצי הקוברים לחתור בתמיכת הסובייטים תחת בטחון ארה"ב באיזור חיוני זה. במזה"ת הסובייטים ובנות בריתם ממזרח אירופה סיפקו מודיעין, נשק, מימון ואימונים במחנות בברית-המועצות ובמדינות מזרח אירופה. אלה העוברים אותם מחנות אימונים, זוכים לאינדוקטרינציה מרקסיסטית-לניניסטית, המעניקה להם את הצידוק לטרור ולאלימות כנגד מטרות אזרחיות, הכל בשם 'מלחמות לשחרור לאומי'.

"על-מנת שלא לשלול מהשטן את המגיע לו" - אין בידנו אלא הוכחות עקיפות למעורבות הגוש המזרחי ברציחות ובפיגועים, המבוצעים ע"י האירופים עצמם. בפומבי, הסובייטים מציגים בקול רם ומתחסד עמדה המתנגדת לטרור ורואה בו 'הרפתקנות שמאלנית' ואידיאולוגיה פשטנית. יחד עם זאת, אינני מבחין בפעולה כלשהי, הננקטת ע"י בריה"מ לסייע לממשלות הנפגעות בבלימת פעילות הטרור. יתר על-כן, בריה"מ ובנות בריתה במזרח אירופה מאפשרות לטרוריסטים מערב-אירופיים לעבור דרך בכיוון המזה"ת. כמה ארצות מזרח-אירופאיות גם אינן מגלות נכונות לשתף פעולה בגירוש טרוריסטים על-סמך צווי-מעצר בינלאומיים. מעניין לציין, כי יחסית מעט מטרות סובייטיות בכל העולם היו קרובות להתקפות טרור. אך לעתים רחוקות אנו שומעים על התקפת טרור בבריה"מ או במדינה שבשליטתה ושמטרה טוטאליטארית. רק 4 פיגועי טרור דווחו ב-1984 בכל החלק של אירופה שבשליטת בריה"מ... (ורק פיגוע אחד ב-1986 על-פי "אינטר-86", היוצא לאור ע"י 'מרכז יופה למחקרים אסטרטגיים' באוניברסיטת ת"א, 1987; ג'יימס מרקוואס מהניו-יורק טיימס - הראלד טריביון 20-21.12.86 - מצטט פקדי מודיעין מערביים, האומרים כי"אין כל סימנים לכך, שהרוסים או בני בריתם במזרח אירופה התחילו למעשה לפעול נגד טרוריסטים חשודים, הנעים לעתים קרובות בחפזיות באירופה הקומוניסטית... היו סימנים ברורים לכך... שטרוריסטים ערביים מתאמנים במזרח-גרמניה"; הטלוויזיה ההונגרית ריאיינה את דוברו של אבו-נידאל, עאטף אבו-בכר, שהבטיח

"להכות באינטרסים של האמפריאליזם המערבי בכל מקום שם נוכל" - צוטט בבטאונו פלסטין
את'אורה 7.10.86 - הערת העורך.

"בריה"מ יכולה עתה להשיג את יעדיה ללא קושי רב, בעקיפין ע"י אספקת אימונים ליחידים נבחרים
ולקבוצות קטנות מאד, ע"י מתן תמיכה לוגיסטית לאותן קבוצות ולעתים ע"י אספקת נשק וחמרי נפץ
לקבוצות שונות. היא איננה חייבת להעניק סיוע כספי רב, אם בכלל. הטרוריסטים משיגים את כל
כספם במעשי שוד של בנקים, כופר נפש עבור חטופים וגניבות של חמרים ונשק מממשלות מערב.
אירופאיות ומפעלים פרטיים. הם מסוגלים לרכוש נשק בשוק השחור.

"חמורה אף יותר נכונותן של בריה"מ ובנות בריתה להמשיך ולהרשות לקבוצות רדיקליות לקיים
משרדים במזרח אירופה, ולהעניק מעבר בטוח לפעילים, הנוסעים למערב-אירופה או למקומות אחרים
לביצע פעולות טרור... השרשרת מקיפה את כדור-הארץ כולו. חלק מהאיום החתרני בפניו אנו ניצבים
במרכז אמריקה דורבן ע"י זרים מבחוץ, הבקאים בטרור.

"למשל, ר"מ איטליה קראקסי הצהיר בראשית פברואר, כי ניקראגואה מארחת 4 מהטרוריסטים
האיטלקיים המסוכנים ביותר - הצהרה הנתמכת בחלקה ע"י טרוריסט לשעבר ב'בריגדות האדומות'...
ניקראגואה, אגב, היא לקוחה חשובה של סיוע מלוב, ולאחרונה ארחה את ר"מ איראן, מוסאווי. מוזר
כיצד אותם השמות והפנים מופיעים תדיר כאשר הנושא הוא טרור בינלאומי...

"בעזרת מדינה נותנת-חסות, הם (הטרוריסטים) מסוגלים להשתמש בטכניקות מתוחכמות יותר,
להשתתף בתכניות אימון ממומנות ע"י המדינה ולאגור ציוד ונשק קטלניים יותר וקשים יותר לאיתור.
חסות כזו מעניקה להם גם איסוף מודיעיני ותכנון טובים יותר, מסמכי נסיעה רשמיים ולעתים שמוש
בכסוי דיפלומאטי לחסות את זהותם, תנועותיהם והעברות הנשק שלהם. לבסוף, הם מוצאים מקלט
במדינה הנותנת-חסות לאחר הפיגוע (נדיילי טלגרף - 26.9.87 והושינגטון טיימס 12.8.87 - סבורים, כי
למרות שאבו-ג'ידאל מקבל כיום את עיקר התמיכה שלו מלוב, הרי, ובנגוד להצהרות סוריה, הוא עדיין
מפעיל את בסיסי האימון שלו בבקאע הלבנונית, הנשלטת ע"י סוריה; כי, בעקבות נסיון הנפל לפוצץ
את מטוס אל-על בלונדון בסיוע סורי - 17.4.86 - "שום שינויים מיבניים בשירותי המודיעין הסוריים,
להפחית את תמיכת סוריה בטרור... לא נעשו", ובנגוד לציפיות לכך, כפי שמסר השגריר-המיוחד ללוחמה
בטרור במח' המדינה פול ב'קמר למועצת סנאט - 'קאוקוס', שעסקה בנושא הטרור, ובפני עתונאים
זרים בווינגטון - New East Report, 30.3.87 - הערת העורך).

"מדינות רדיקליות רואות בטרור אמצעי להשיג וויתורים ממדינות אחרות אשר לעולם לא היו מושגים באמצעים הדיפלומטיים המסורתיים. יכולתנו להתמיד במדיניותנו מוטלת בספק ומשובשת ע"י הטרור. תהליכי קבלת החלטות שלנו מופרעים ע"י הטרור. האמון בכושר תפקודם של מוסדותינו נשחק. אולי גרוע מכל, הטרור הופך למכשיר מפתח להאצת התמוטטות חברתית, פוליטית וכלכלית..."

"ברור שבִּרְיָה"מ ובנות בריתה מבינות את הכח הטמון בארגוני טרור לערעור חברות, במיוחד במה שמכונה העולם השלישי. הן יודעות, כי באסית, אפריקה ודרום-אמריקה יש ממשלות חלשות עם רמת לגיטימציה נמוכה ורמת אי-יציבות גבוהה. במידה מסויימת, יותר ממה שניכר בעליל, אותן ממשלות פגיעות ביותר למהלומות טרור, ועל-כן הן בבחינת מטרת מתבקשות למסעי טרור. בִּרְיָה"מ ובנות בריתה, ע"י אספקת נשק, אימונים ותמיכה פוליטית לארגוני טרור, מגלות למעשה דרך יעילה וזולה ביותר להוכיח, כי בעולמנו כיום אין זה בטוח לקיים דמוקרטיה ...

"רמת האימון והארגון, המאפשרת לטרור הבינלאומי לקרוא תגר על ממשלות מבוססות, היא פשוט מעבר להישג היד של קבוצות טרור מקומיות ומבודדות. אין להעלות על הדעת את הטרור הבינלאומי במנותק מן הסיוע הכספי והצבאי, האימונים והמקלט, המוענקים לטרוריסטים ע"י מדינות מסויימות, מכאן, שחיפוש אחר סיבות הטרור בהתנהגות החברות, שהן קורבנות הטרור, מוטעה מיסודו. הסיבות האלה נעוצות באמונות ובציפיות של הטרוריסטים עצמם, ובפעולותיהן של אותן מדינות, החושבות, כי זהו אינטרס שלהן לתמוך בטרור הבינלאומי - בִּרְיָה"מ וגרורותיה במזרח אירופה, לוב, סוריה, איראן, עיראק, צפון-קוריאה, רד"ת, קובה וניקראגואה..."

"בראשית המאה הנוכחית היינו עדים לצורות טרור, ששורשיהן בד"כ בקבוצות אתניות או בדלניות, והן הגבילו עצמן לאיזור גיאוגרפי ולמטרות נבחרות ביותר. אפילו כיום קיימים שרידים של סוג זה של טרור - הבדלנים הבאסקים בספרד, הלאומנים האירים בצפון אירלנד, שבטי ה'מור' בפיליפינים וקבוצות אתניות אחרות. מאז סוף שנות ה-60' אנו עדים להולדתו ולהתפתחותו המהירה של טרור מסוג חדש, שהוא בעיקרו עירוני וברובו בעל אופי אידיאולוגי. באירופה, למשל, האידיאולוגיה השמאלנית הקיצונית הולידה קבוצות טרור, כגון: 'סיעת הצבא האדום' בגרמניה המערבית, 'תאי הלחימה הקומוניסטיים' בבלגיה, 'הפעולה הישירה' בצרפת ו'הבריגדות האדומות' באיטליה... בדרום אמריקה, בה שקטה חזית הטרור יחסית בעשור האחרון, יש קבוצות דומות, המגיעות כנראה לבשלות במדינות כמו צ'ילה, קולומביה, אקוודור ופרו. כיום יש לנו גם טרור בחסות מדינות, המשמש כמכשיר של מדיניות החוץ..."

"יעדו של הטרור הוא לב-ליבה של הציוויליזציה. אין לנו ברירה אלא להתמודד עמו, ופירושו אף חזיתית, אם אין דרך אחרת. מטרת הטרוריסטים, והיעד הסופי של אלה הנותנים להם חסות, מאמנים ומציידים אותם הוא לחתור תחת ערכינו, לערער את בטחוננו העצמי ולהקהות את תגובתנו. נע"ע 15 - 5, מאמרו של ראש הסי.איי.אי לשעבר, וויליאם קייסי, בקובץ הנזכר לעיל).

זרקור למזרח התיכון

אל:

תאריך:

כ' בשבט תשמ"ו
30 בינואר 1986

דו"ח מס' 66 - כרך 12

נושאי מוקד

הקשר הסעודי וגישת ארצות הברית כלפי המזה"ת *
(חלק שני - האקדמאים)

דוגמא: "מידאיסט מרקטס" (דו-שבועון בריטי רב-יוקרה היו"ל ע"י הפידננשל טיימס) יכול היה להביא בכל גיליון דיווחים על קשר זה או אחר נגד מטילות במזה"ת. הוא אינו עושה זאת, משום שמרביתם פשוט פרי הדימיון או בלתי-ניתנים לאימות. הדיווח הבא מתפרסם, משום שהיבטים חשובים שלו אושרו ע"י פקידים בריטים ואמריקאים.

"(ב-23.9.85) המלך פאהד ויתר בני משפחת המלוכה הסעודית היו אמורים לחגוג מלאת 54 שנים לייסוד הממלכה. במהלך החגיגה, מתברר עתה, כי היה ניסיון קשר להפלת משטרו של המלך פאהד. ל'מידאיסט מרקטס' נודע ממקורות סעודיים, שניסיון ההפיכה התרחש בריאד וחונהג ע"י שני נסיכים זוטרים, שהם גם קציני צבא. הנסיכים הם מענף אאל-א-ראיף של המשפחה המלוכתית וצאצאיו של מוחמד אל-כביר, שלחם לצידו של המלך המנוח (מיסד הממלכה) עבד אל-עזיז.

"ע"פ המקורות הסעודיים, שני הקצינים הוצאו להורג ללא שהיות יחד עם עוד שני קצינים... יתכנו עוד הוצאות להורג. מחבואי נשק נמצאו בריאד... המשפעותי הוא, שמה שמכונה אחדות המשפחה המלוכתית הסעודית, אינו אלא מיתוס. יציבותה של המדינה ממשיכה להיות מבוססת על סדר רעוע, הסובל מיחסן הביקורתי של כמה אליטות מלוכתיות. ביקורת זו... החריפה בתקופה של ירידת מחירי הנפט ומחסור במזומנים בממלכה. היא הוחמרה עוד יותר ע"י השחיתות והפרוטקציוניזם במדינה, ע"פ אותם מקורות" ("מידאיסט מרקטס" 14.10.85).

* זרקור מס' 65 דן בהופעתה של שכבת דיפלומטים, הקשורה בעיסקי הנפט, המנסה לשנות את מדיניות ארה"ב במזה"ת, ע"מ לקדם אינטרסים של מדינות ערב.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-536 933/4 ירושלים

الوردن يرفضه مقترحات
بييرن ويلوكد "فاس" هو
المناس

ירדן דוחה את הצעות פרס ומדיגשה
כי "פאס" היא הבסיס.

(פאס = 42)

אל-ג'זירה הסעודי,
26.10.85 עמ' 32

דוגמא: ב-2.11.85 התייחס השבועון הסעודי החשוב א-שרק, הידוע כמבטא את השקפות המשפחה המלכותית הסעודית לגבי הסכסוך הערבי-ישראלי, לרצח 7 האזרחים הישראלים (בתוכם 4 ילדים) ע"י החייל המצרי סולימאן ח'אטר במילים: "הלואי שכולנו היינו מטורפים כמו אותו חייל... הלואי שכולנו היינו מטהרים כך את נשקינו... נודע שחייל תוניסאי הרג 2 יהודים תוניסאים. האיך זו מחלה מידבקת! אנו מקווים שהיא אכן כזאת!" העובדה שהדוגמאות הנ"ל ורבות כמותן, המשקפות את המציאות הסעודית (נא ראה זרקורים 63, 62-כרך 12 על מדיניות סעודיה והאינטרסים האמריקניים) מושמטות ע"י מרבית אנשי האקדמיה, העוסקים במזה"ת, בעת ראיונות בתקשורת; העובדה שדימוי שוחר שלום ויציב של סעודיה מוצג במרבית אותם ראיונות, המשפיעים בהתאם לכך על דעת הקהל ומעצבי המדיניות; העובדה שמומחה חשוב לענייני סעודיה כ-ג'י. בי.קלי (ספרו הידוע "חצי-האי-ערב, המפרץ והמערב", וויידנפלד וניקולסון, 1980) מתקשה ביותר לקבל את רשות הדיבור בתקשורת כאשר הדבר נוגע לחשיפת רבים מהמיתוסים הסעודיים. כל העובדות האלה יכולות להיות מיוחסות לכמה מהגורמים, הנדונים ע"י סטיב אמרסון בספרו "בית סעוד האמריקני", פרנקלין וואטס, ניו-יורק, 1985:

"כדי לקדם את המכירה (של מטוסי אוואק"ס במרץ 1981), המימשל נזקק על כן לשכך חששות לגבי תסיסת פנימית בסעודיה, אפילו אם פירושו של דבר היה לרמות את הקונגרס והציבור... לפיכך, ביקש (תת-שר החוץ ג'יימס באקלי) מעוזר שר החוץ לענייני המזרח הקרוב ניקולט וולליטס לספק לו רשימת נושאי-שיחה ונייר תדרוך קצר, שיוכלו לשמש אותו להפרכת טענות כי סעודיה איננה יציבה. וולליטס, איש שירות החוץ ותיק ושגריר לשעבר בירדן, הטיל את המשימה על המדור לענייני חצי האי ערב. שם ניהל דוג'ר מריק, איש שירות החוץ הדובר ערבית, את הכנת התזכיר עבור באקלי.

"מריק, ככל הנראה קרה בעיון רב את הדו"ח הסודי של לונג על אי-היציבות בסעודיה... (דיוור לונג, מהמומחים החשובים של מחמ"ד לענייני סעודיה, כתב בדצמבר 1980 דו"ח מסווג, המגלה כי סעודיה נגועה בשחיתות, הרווחת בקרב המשפחה המלוכנית, תסיסת דתית, בעיות קשות של נאמנות בצבא וכן את סבירות קיומם של איומים שיעיים מבפנים - הערת העורך). המוצר הסופי היה תזכיר כתוב בתמצות על פני 4 עמודים וכן נושאי שיחה על שני עמודים. התזכיר זכה לאישור של הממונה על מריק, סגן עוזר שר החוץ ג'וזף טווינאס, מומחה ותיק לעולם הערבי, שסייע שנתיים קודם לכן בשכנוע סנטורים לא לפרסם דו"ח על תפוקת הנפט של סעודיה... נייר התדרוך עבור בקלי תאר את סעודיה כמטער יציב במיוחד, חופשי ממחלוקות את אופוזיציה מאורגנת, מהסוג המקדים בדרך כלל מצבים מהפכניים או אי-יציבות פנימית חמורה במדינות אחרות במזה"ת... הטיעונים שהועלו בתזכיר היו בבחינת עיוות מוחלט של המידע שנכלל בדו"ח המקורי... "במחצית הראשונה של 1981, הגיש לונג לטמוניס עליו במחמ"ד, לפרסום חיצוני, נייר ארוך על המודרניזציה בסעודיה... החומר שהוגש היה בלתי שגרתי: פרט לשורת שינויים דקים, הוא היה אותו מחקר סודי, שנכתב על ידו בדצמבר 1980. השינויים שיקפו מאמץ נוקדני להוציא הוכחות לאי-יציבות ולהחליף חומר שלילי רב בהערכות חיוביות...

"לונג שלח את הנייר לדידו שו מהמרכז ללימודים אסטרטגיים ובינלאומיים באוני' ג'ורג'טאון (CSIS), בו ניהל שו את תכנית המחקר הסעודית (שו, עוזר שר החוץ לשעבר, הצטרף לחברת יעוץ ניהולי חשובה ועמד בראש קבוצת תכנון של 30 איש לסעודיה. מאוחר יותר אסף תרומות למחקר ארוך טווח על סעודיה, כולל שורת סמינרים לאנשי פוליטיקה, מסחר ותקשורת, שיקיים ה-CSIS, ואחר-כך הצטרף ל"מרכז" במנהל המחקר - הערת העורך).

"הטיוטה שתושלמה מוסרת, כי הדו"ח הוכן ע"י שו ולונג כאחד ומזדהה כנייר מטעם CSIS ב-CSIS נעשה שו מעורב במאמצי השתלנות למען מכירת האוואק"ס... מהנוסח של CSIS סולק הדו"ח על העוינות המדאגה של השיעים כלפי השלטונות הסעודיים... תחום אחר ששונה באורח קיצוני בדו"ח ה-CSIS נוגע לחשש המשפחה המלוכנית מהצבא ומסטודנטים סעודיים (עמ' 223-235).

"ארט בוכוואלד כתב בוויינגטון פוסט: 'אינני מבין מדוע צריך לעמוד לרשות אש"פ אירגון יחסי ציבור בג'ורג'טאון, העושה עבורם את כל העבודה'. שנה קודם לכן, במאי 1977, ביקר בוכוואלד את הסכמת ג'ורג'טאון לקבל מענק של 750 אלף דולר מלוב, כדי לממן הקמת קתדרה לתרבות ערבית... הוא גם שאל, האם האוניברסיטה מתכוונת להקים תכנית לימודים ע"ש ברז'נייב' לזכויות האדם או קתדרה ע"ש איזיד אמין ללימודי רצח עם'... מנהל המרכז מייקל האדסון, השיב לבוכוואלד: 'הלובים אומרים, שהם אנטי-טרוריסטים לא פחות מכל אחד אחר' (המרכז של האדסון ללימודים ערביים בני-זמננו הוקם בעקבות מאמציו הבלתי-נלאים של פיטר קרף, באמצעות מענקים ערביים והוא מעורב מאז במאמץ שטלני בלתי רשמי למען מרבית הגורמים הראדיקליים במזה"ת);

עובדה שכמעט אף פעם אינה נזכרת בשולי הופעותיו של האדסון בתקשורת. גיליון מאי 1979 של כתב העת 'ערמק' ו'דורלד' טוען, כי שני שלישי מהמימון של המרכז מקורו במדינות ערב, וכי מועצת הדוֹעֵצִים שלו כוללת נציגים מסעודיה, לוב, כורית ומדינות ערביות אחרות - הערת העורך). אלא שגם איא אוניברסיטת ג'ורג'טאון, האב טיפוסית ס. הילי החליט בפברואר 1981, כי יש להחזיר את הכסף תלובי... הישאר שראבי (חבר המועצה הלאומית הפלסטינית), שמונה לעמוד בראש הקתדרה הלובית, התנגד: 'הלובים הם הגרנים מאד, אנשים חושבים, שקולים מאד ועודקים מאד' בסמנם את הקתדרה...

"בינואר 1980 קרף האדסון, שראבי וזה-אדמירל בדימוס מרמאדיוק ג'. ג'יון, נסעו ל-5 מדינות במפרץ הפרסי בחיפוש אחר תרומות נוספות... מיד עם שובם לג'ורג'טאון, פתחו ה-3 במתקפת יחסי ציבור... האדסון האיץ בארה"ב לתמוך באש"פ... באמצע מרץ 1980 שלח קרופ מכתבים לכמה חברי קונגרס והאיץ בהם לתמוך בתיקון, שהעתק טענו הוא צרף למכתב, לקצץ בסיוע לישראל ב-150 מיליון דולר, הסכום פלטענתו ישראל מוציאה על התנחלויות יהודיות בשטחים כבושים... במשך תשעת החודשים הבאים זרמו תשלומים בסך 2.75 מיליון דולר מממשלות ערביות לקופת המרכז... אל העושר החדש בו זכתה ג'ורג'טאון נוספו מאות אלפי דולרים, שנתרמו ע"י חברות אמריקניות רבות בעלות עניין למצוא חן בעיני ממשלות ערביות... הדיבוק בו נתון העולם הערבי בכל הקשור לישראל והזהרות ארה"ב עימה, הפך לדיבוק האוחז גם בתכנית הלימודים של ג'ורג'טאון" (עמ' 303-306)

לאור המידע הנ"ל על קבלת סכומי כסף גדולים ממקורות ערביים, לשם שינוי מדיניות ארה"ב, ניתן להעריך אחרת את דבר ג'וניו-ע"י מומחים לענייני המזה"ת בארה"ב-של פרופ' נדב ספרן מהרווארד, על שלכאורה לא בילה, כי קיבל למעלה מ-100 אלף דולר מסוכנות אמריקניות - הסי.איי.אי - כדי לארגן ועידה על הפונדמנטליזם האיסלאמי, ולשם כתיבת ספר על סעודיה. ראוי לשים לב, כי חברי "המרכז ללימודים ערביים בני-זמננו" בג'ורג'טאון, כמו גם חברי "המכון הסות"י" (אחד ממבצעי המסורות של הלובי הערבי, הממומן במידה רבה ע"י מענקי ערמק"ו), היו הקולניים ביותר בג'וניו ספרן.

פרידל ספיגל, שחקרה רבות את המעורבות הערבית במרכזים ללימודי המזה"ת באוני' אמריקניות, מציינת כי "ב-1982 ו-1983 לפחות שלוש אוני' אמריקניות יוקרתיות קיבלו כל אחת מיליון דולר מהעולם הערבי למימון לימודי המזה"ת: הרווארד, 'בית הספר ללימודים בינלאומיים מתקדמים' בג'ונס הופקינס ואול' ג'ורג'טאון. המתנה שקיבלה הרווארד מאיש עסקים סעודי אלמוני, נועדה למימון קתדרה ללימודים ערביים בני זמננו. המתנה של ג'ורג'טאון, גם היא למימון לימודים ערביים, נתקבלה מממשלת כורית. ממשלת סעודיה סיפקה ל-SAIS מיליון דולר ללימוד ערכי האיסלאם ותרבותו, במנאי שהכסף יוצא על סלומדים מהאיזור" (ביטוי שכוונתו 'סלומדים ממדינות ערב בלבד' - הערת העורך).

פרידל ספיגל ממשיכה וטוענת, כי "למרות שאנשי הרווארד מצהירים, כי לנותן המענק לא יהיה כל תפקיד בבחירת מי שיאייש את הקתדרה, הרי עוד בטרם הקתדרה מאויישת מוצא הכסף לתמיכה בוואליד ח'אלדי, מלומד ערבי ידוע, ממוסדי המכון למחקרים פלסטיניים (של אש"פ בבירות - הערת העורך), עורן של כתב העת של המכון, "ג'ורנל אוף פלסטיין סטאדיז" וע"פ דיווחים גם יועץ של ערפאת (כמו גם חבר לשעבר במועצה הלאומית הפלסטינית - הערת העורך)". היא מוסיפה כי "מינויו של ח'אלדי כמנהל המחקר במרכז ללימודי המזה"ת של הרווארד הוא כנראה לתקופת בלתי מוגבלת, דבר נדיר לגבי משרות חוקר שלא מן המניין בהרווארד..."

ספיגל מסכמת את מחקרה המטצה ("ג'רוסלם קורטרלוי", קיץ 1984) בהעריכה, כי "ההשפעה הערבית כבר שינתה את חזונו העתידי של לימודי המזה"ת בארה"ב; יש לה השפעה ארוכת טווח על נוהלי ההעסקה של פרופסורים ועל ההתנהגות האקדמית בכללה; היא קבעה תקדים מוזר על-פיו מושא הלימוד קובע את הדרך בה שלמדים אותו; היא הניחה את היסוד להשפעה טובחנת וארוכת-טווח על ניסוח מדיניות ארה"ב במזה"ת ועל עיצוב דעת הקהל (באמצעות בוגרים ומורים ממסלולי לימוד מזה"ת"יים שונים, המועסקים ע"י הממשלה והתקשורת):

ע"פ ספיגל, "כאשר ממשלת ארה"ב החליטה לממן תכנית ללימוד המזה"ת, בשל צרכים אסטרטגיים משלה, היא ודאי לא צפתה, שכל אטריקני הלומד את האיזור מושפע יותר מדרישות, הנכפות עליו מצד מדינות במזה"ת מאשר ע"י דרישות האוביקטיביות האקדמיות...

"איכות היעוץ למדיניות החוץ, שמסוגלים לספק תלמידי המזה"ת לפקיד ממשלה, פוחתת, מחמת הכורח המוטל על המומחה, להשביע את רצון המעטרים אותם הוא בא להעריך...

"חשובות ביותר ההשלכות שיש לכך על חוסנה של החברה הדמוקרטית. מחקר משוחרר מכבלים כלשהם הוא מיסודותיה של חברה חופשית. המסורת הדמוקרטית עצמה נתונה לאיום כאשר האונ' מפסיקה להיות מוסד, שאינו מושפע מלחצים חיצוניים. הבעיות הניצבות לפני האונ' המודרנית הופכות לבעיותה של החברה בה היא פועלת".

זרקור למזרח התיכון

תאריך:

תמוז-אב, תשמ"ח
יולי 1988

אל:

נושאי מוקד

זרקור מס' 93, כרך 12

שיתוף הפעולה האסטרטגי ארה"ב – ישראל

(חלק 5*)

1. הכרה בישראל כבת-ברית ברעת הקהל האמריקנית

הנתונים וההערכות שלהלן יש בהם כדי להעיד על מער ניכר בין הביקורת המופנית כיום נגד ישראל בתקשורת האמריקנית – הדימוי השלילי שזו יוצרת מכוונת עמידתה של ישראל בקני-מורה מוסריים ומכחינת מעמדה כבת-ברית של ארה"ב – לבין דיווחים והערכות האיתן כלפי ישראל, הן ברעת הקהל, והן בחוגי הממשל האמריקני. יחס זה מעוגן, כפי הנראה, במידה גדלה והולכת גם בשיקולים ענייניים ואסטרטגיים, ולא דווקא ברגשות בלבד.

סקר דעת קהל, שנערך עבור "הקונגרס היהודי-אמריקני", באפריל 1988, ע"י חברת הסקרים Marttila & Kiley בקרב קבוצות מצביעים (1,017 בעלי זכות בחירה) ברחבי ארה"ב, מבסס ממצאים של סקרים נוספים (כגון של "חליגה נגד השמצה" ע"י Schoen of Penn & Schoen Associates) בדבר איתנות התמיכה בישראל בקרב מצביעים אמריקניים, למרות איתחשכמה לגבי היבטים שונים של מדיניותה (פיטר סטיינפלד, "ג'י.טי.מס", 5.6.88, 4-).

עפ"י הסקר של "מרטילה וקילוי", להוציא קבוצות שוליים מובהקות, האמריקנים אותדים את ישראל יותר מאשר את הפלסטינים או מדינות ערב, ו-44% מהציבור האמריקני סובר שישראל היא בעלת-ברית קרובה של ארה"ב. יתר על כן, הנתונים מצביעים על מגמה של התחזקות במעמדה הבסיסי של ישראל בקרב האמריקנים במרוצת השנים האחרונות.

* נא ראה זרקורים קודמים בנושא: 82, 81, 55 – כרך 12; 86 – כרך 11.

מחלקת מעקב

מרכז ההסברה טל. 02-538 933/4

ת.ד. 13169 ירושלים

על השאלה "האם אתה אוהד יותר את ישראל או את מדינות ערב?", השיבו באפריל 1988, 61% את ישראל, לעומת 13% את מדינות ערב. זאת, לעומת יחס של 52%/10% ביולי 1982 והשפל באהדה, 32%/28% בעת מלחמת לבנון, ספטמבר 1982.

בנוסף ל- 44% המאמינים שישראל היא בעלת ברית קרובה של ארה"ב, 32% מאמינים אותה כידידה, אבל לא בעלת ברית קרובה. רק 10% מציבים את ישראל בקטגוריה נייטרלית ומגדירים אותה כ"לא ידידה ולא אויבת". כמחצית מהנשאלים (51%) סוברים, שעל ארה"ב לשמור על קשריה עם ישראל, "בערך ברמתם הנוכחית", ואילו שליש (31%) רוצה לחזקם, רק 13% רוצים להחלישם.

בחלוקה לתתי-קבוצות, רוב הגברים בוגרי אוניברסיטה (65%), בעלי תארים גבוהים (60%) ובעלי הכנסה גבוהה (51%), חושבים שישראל הינה בעלת-ברית של ארה"ב (כאמור, לדעת 44% מהציבור הרחב, ישראל היא בעלת-ברית קרובה). למרות הרגשות הטובים שקיימים כלפי מצרים (40% רוצים שהמשלה תהדק קשריה עם מצרים), רק 19% מאמינים שמצרים היא בעלת-ברית קרובה לארה"ב. "קבוצות ההנהגה" נטו הרבה יותר לתאר את ישראל כבעלת-ברית קרובה מאשר כלל המשתתפים במדגם. כמו-כן, "קבוצות ההנהגה" נוטות יותר מהציבור הרחב להאמין, שעל אש"פ להפסיק את פעולות הטרור, להכיר בזכות קיומה של ישראל (75%), לפני שאפשר יהיה לכונן הסדר שלום.

62% חושבים, שאין לשנות את היקף מכירות הנשק והציוד הצבאי של ארה"ב לישראל, ואילו בודדים רוצים להגדיל את היקף המכירות (13%), להקטין (12%), או להפסיק את המכירות (8%). הנתונים מראים על מגמה של תמיכה גוברת בישראל: בינואר '87 סברו 25% מהעם האמריקני, שיש להפסיק מכל וכל את מכירות הנשק לישראל, ואילו 42% סברו, שיש לשמור על היקף המכירות כמות שהוא. לאחר שנמסר למרואיינים שישראל קיבלה בשנה האחרונה סיוע בסך 3 מיליארד דולר מארה"ב, יותר מכל מדינה אחרת, אמרו 43% שזהו "בערך הסכום המתאים", ואילו 45% טענו שזהו סכום גבוה מדי. הנתונים מצביעים על מגמה של תמיכה גוברת בסיוע במשך 3 השנים האחרונות: ב-'85 חשו למעלה ממחצית (54%) שישראל קיבלה סיוע גבוה מדי בשנה הקודמת, ורק שליש (31%) סבר שהסיוע היה בגובה מתאים.

לבסוף, באחוז שולי של 58% ל-34%, האמריקנים יתייחסו באהדה לשליחת יחידות צבא אמריקניות, כדי להגן על ישראל, אם יוצר איום על קיומה כתוצאה מפלישה של מדינות ערב. רק אחוז שולי מעט גבוה יותר התייחס באהדה להגנה על הונדורס או גרמניה מערבית, אם יועמד קיומן בסכנה כתוצאה מפלישה קומוניסטית. לצד ממצאים אלה - ראייה לתמיכה האמריקנית הבסיסית בישראל - ישנם ממצאים שמלמדים על התנגדות לפעולות ממשלה מסויימות. למרות ש-46% מאמינים שישראל לא תגזימה בשימוש בכח לגבי הפרות הסדר בגדה המערבית "השתמשה בכח רק במידה הדרושה, כדי למנוע הידרדרות במהומות", מרגישים 41% שישראל נהנה בקשיחות יתירה בטפלה במהומות הפלסטינים.

כאשר הוצעו לנשאלים מספר פתרונות לסכסוך הישראלי-פלסטיני, אתהו רוב האמריקנים צורה כלשהי של מולדת פלסטינית בשטחים המוחזקים עתה על ידי ישראל, אבל, תוך הסכמה כללית, שיש להגן על בטחונה של ישראל: 60% אוהדים צורה כלשהי של שלטון עצמי פלסטיני, שכולל ערבויות להגנה על בטחונה של ישראל, 26% מאמינים שעל ישראל להחזיק בשליטה צבאית באיזור, אבל לאפשר שלטון עצמי לפלסטינים, 23% חושבים שיש להקים מדינה פלסטינית מפורזת. כפי שצויין לעיל, שלושה רבעים (75%) מאמינים שאש"פ יצטרך להכיר בזכות קיומה של ישראל לפני שתיתכן השגת הסדר שלום.

סטיוארט אייזנשטיט, יועץ הנשיא קארטר לשעבר לענייני פנים, בהרצאה שנשא ב"מרכז דיון" באוניברסיטת ת"א, 28.12.87 (שפורסמה ע"י "המכון למדיניות במזרח הקרוב - בושנינגטון", תחת הכותרת: "נסוח פורמאלי של השותפות האסטרטגית: הצעד הבא ביחסי ארה"ב ישראל", אנגלית, 1988) מדגיש כי, "התמיכה בישראל בארה"ב אינה נובעת, כפי שכמה מאויבי ישראל מאמינים, מכוחם של יהודי ארה"ב, היא נשענת על הכתפיים הרחבות של דעת הקהל האמריקנית. על כתפיים אלה החלו ממשל הנשיא רייגן ומנהיגי ישראל, לבנות יחסים אסטרטגיים".

2. האינטרס המשותף

מוכיחה ההתנהגות האמריקני פראנק קרלוצ'י דן כשיתוף הפעולה האסטרטגי בין ארה"ב לישראל בדברים שנשא לאחרונה (15.5.88) בוועידה השנתית של איפאק (AIPAC) בבושנינגטון: "ארה"ב וישראל שותפות כיום למספר פרויקטים של מחקר ופיתוח בתחום הבטחון. ישראל היא אחת מ-4 מדינות, העובדות יחד עם ארה"ב על בסיס בין-ממשלתי ישיר, על יוזמת ההגנה האסטרטגית (SDI), דבר המעיד על רמתו המתקדמת של הבסיס הטכנולוגי של ישראל, ועל יכולתה ליישם יתרונות טכנולוגיים לצרכי בטחונה. פרויקטים נסיוניים, כגון זה של 'החץ' - מערכת טקטית של טילים אנטי-בליסטיים - מבטיחים רבות לישראל, ויספקו תרומה רבת-ערך למחקר הבטחוני האסטרטגי שלנו...

ישראל מוכיחה את עצמה כמקור חשוב של נשק עבור ארה"ב: בשנה האחרונה, 54% מהכספים שארה"ב הוציאה לבדיקת כלי נשק זרים, הוצאו על מערכות ישראליות, המכירות הבטחוניות של ישראל לארה"ב עלו מ-9 מיליון דולר בלבד ב-1983 ל-250 מיליון דולר לפחות ב-1987. בשעה שארה"ב ממשיכה לחפש דרכים כדאיות מבחינת העלות ע"מ להשיג את מערכות הנשק להן היא זקוקת, אין ספק שרכישות מישראל ימשיכו לגדול. גם בשעה של לחצים רציניים על הוצאות הבטחון של ארה"ב, ישראל תישאר מקור חשוב למערכות, שעמדו בניסיון ומוכנות לתפעול, אשר במקרים מסויימים הן חוסכות לארה"ב את הזמן וההוצאות של פיתוח עצמאי. תיחסים והדוקים בין ארה"ב וישראל ימשיכו להיות מקור כוח לשתי האומות. זה חייב להיות כך, שכן בפני ארה"ב וישראל כאחד סיכונים גדולים, שתי האומות ניצבות בפני איומים גדולים מצד מדינות עם אינטרסים ומטרות. מנוגדים לאלה שלנו..."

כדאיות הסיוע האמריקני לישראל מומחשת היטב בנתונים משווים, שמביאים מאיר אלאן ברנר וסת' קארס בחוברת, *The U.S.-Israeli Relationship: Burdens and Benefits*, Center for Foreign Policy Options, Occasional Paper No.2, Los Angeles, 1988. "הדיאגרמות והטבלאות שלהלן... (מס' I ו-III מובאות כאן) מיועדות לתאר את הנטל הבטחוני יוצא הדופן, הרובץ על ישראל בהשוואה עם בני-ברית אחרים" (של ארה"ב).

"בטבלה מס' I אנו רואים, שהסיוע לישראל הוא מזערי בהשוואה לתת-חייבויות ארה"ב בתחום ההגנה במקומות אחרים. ההוצאות, הן הישירות והן העקיפות, הנוגעות לנאט"ו, המזרח הרחוק והמפרץ הפרסי, מחושבות בקירוב. בניגוד למעורבות באותם איומים, הקשר עם ישראל אינו כולל מחוייבות של כוחות אמריקניים, ועל כן אין בו סיכון חיי אמריקנים. מבחינת סדרי הגודל, מראים המספרים, כי הסיוע לישראל מהווה הוצאה קטנה, במיוחד לאור התרומות שמעלה ישראל לבטחון המערב. רק 300 מיליון דולר מתוך 3 מיליארד דולר של הסיוע הצבאי והכלכלי, כ-10% בלבד, אינם מוצאים בארה"ב וגם אינם מוחזרים כחלק מהחוב הישראלי.

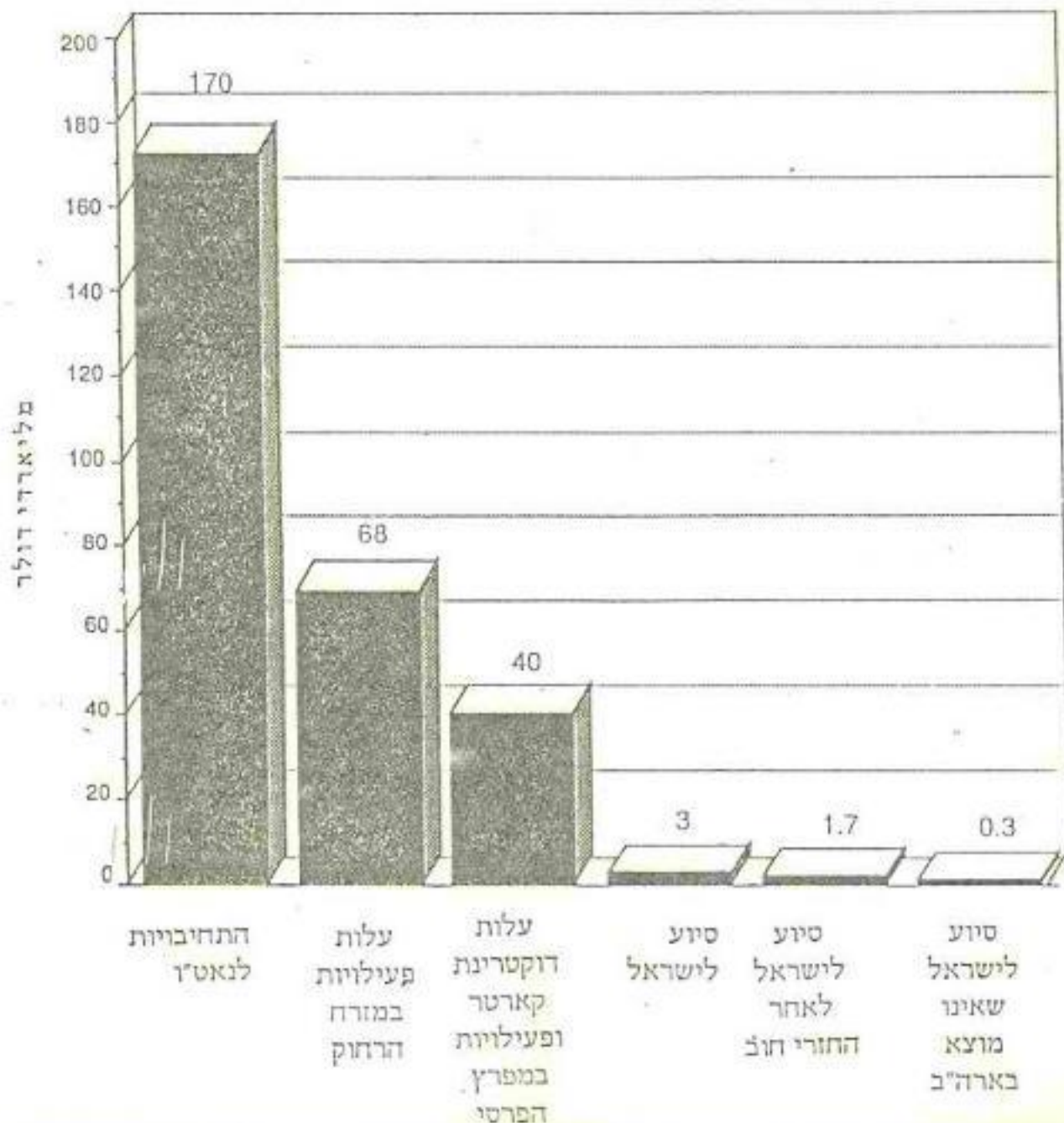
העיקריות של ארה"ב, המוציאה למעלה מ-7% מחתוצר המקומי הגולמי שלו על בטחון, פירוש הדבר, שהוצאות הבטחון לנפש רק מעל \$500 רק בארה"ב וישראל (טבלה מס' III). האופי המעיק של הנטל הזה מתבאר בטבלה מס' IV, בה אנו רואים שהתמ"ג של ישראל לנפש הוא בין הנמוכים בקרב בנות-בריתה של ארה"ב, ובכל זאת, טבלה מס' V מראת, שכוח-האדם הצבאי הסדיר של ישראל, כאחוז מתוך האוכלוסיה, הוא כמעט פי-4 גדול מזה של המדינה בעלת הנטל השני בגודלו - ארה"ב.

דיאגרמות אלה ממחישות, כי את בעיות הבטחון של ישראל חייבים לראות באור מיוחד, תוך השוואה לקשיים החברתיים והתקציביים העומדים בפני מדינות אחרות, השייכות אף הן למעגל הבטחוני האמריקני.

טבלה I

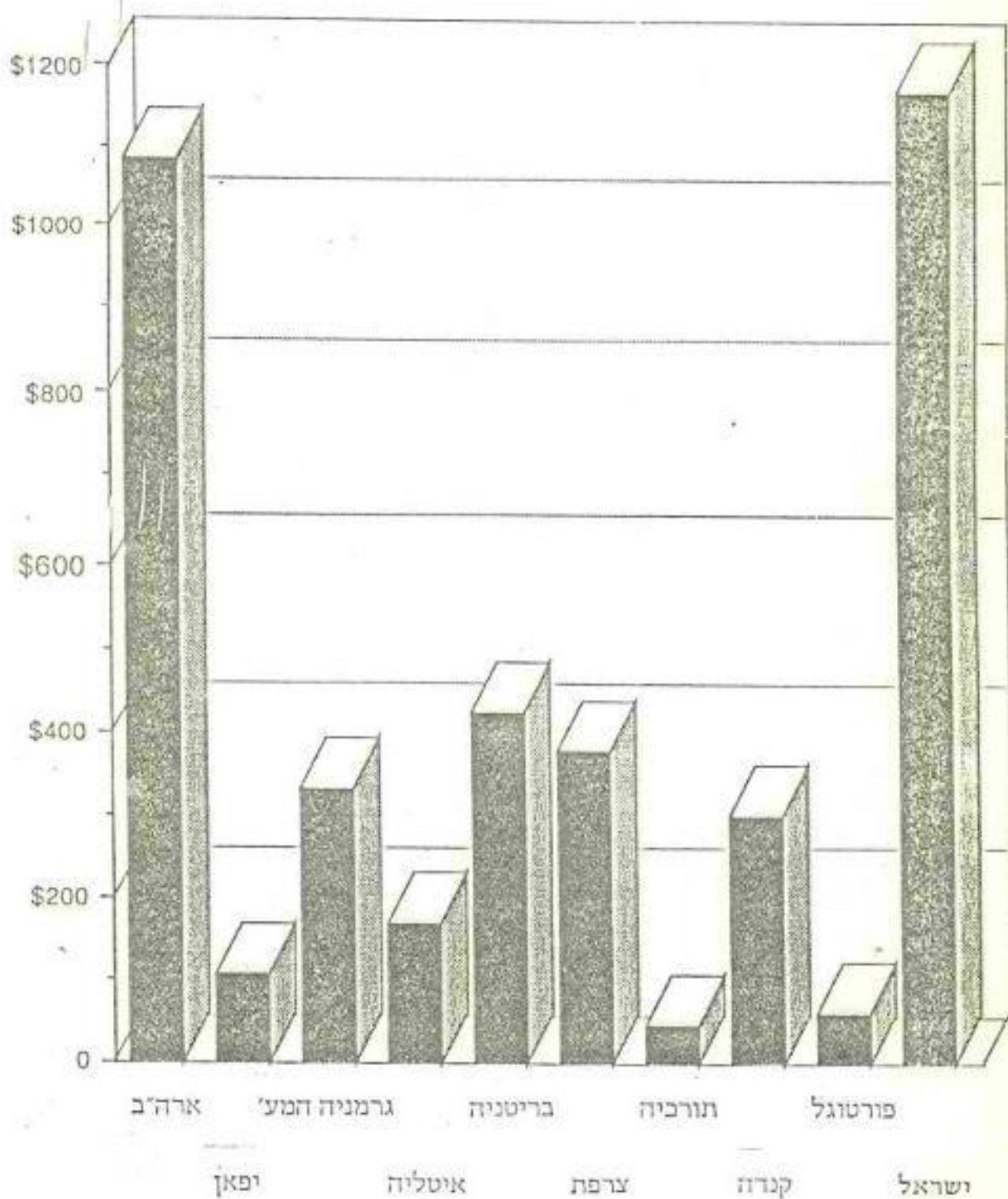
סיוע לישראל בהשוואה להוצאות אמריקניות להגנה ברחבי העולם

(המספרים מכוססים על הוצאות שנת הכספים 1987)

טבלא III

הוצאות הבטחון לנפש - 1985

3. שתוף פעולה מעשי

לרעת רוב זקתיים, יועצו של מזכיר ההגנה וויינברגר לשעבר (טלי זלינגר, "דבר", 11.7.88, דבריו בסיפוח), שנערך בתל-אביב מטעם "המכון למדיניות במזרח הקרוב - בושנינגטון" החלה בשנים האחרונות העמקה של הגישה העניינית כלפי התרומה האמריקנית להגנה של ישראל, להבדיל מטסכת המהוויביות הרגשיות כלפי ישראל. מזכיר ההגנה בנובמבר 1981 סימן הכוה: בסיסית לגבי מעמדה של ישראל כפארטנר אסטרטגי, ולא כקרוכ-רחוק נוקק ומסכן. אחר-כך, הוותה מלחמת לבנון, על-אף המתחוות שנגרמה אז ביחסי ארד'ב-ישראל, מאיץ בתהליך ההתקרבות האסטרטגית בין השותפים... הענה אז בסיס רחב להעמקת הדיאלוג הכינוני. דורחבו הנושאים הצבאיים המשותפים, וקורנו חילופי מידע ומצורס. פיגויים של נפגעי הנוארית מהפיגוע במפקדתם בכירות ב-1983 לקפריסין, והיכות שהתעורר אח"כ, העיבו בעייה, והכיוו כסופו של דבר לסתורנה בדרך שקדמה את ההכנה ושיתוף הפעולה המעשי בין שתי המדינות בתחום הסיוע הרפואי.

בסוף 1983 נדעם מסטף ע"י הנשיא רייגן וראש ממשלת ישראל, שמיסד את הדיאלוג האסטרטגי בהקמת הצדה משותפת (JPMG), והאיץ את תוצאותיו המעשיות. מרכז הכובד של שיתוף הפעולה הועבר אז מהזרוע המחוקקת לזרוע המבצעת (הפנטגון). בשנת 1987 התקדמה, לדברי דוב זקתיים, עבודות הוועדות באורח משמעותי, חילופי מידע ונושאים כמו ביקורי הצי השישי, ושיתוף פעולה עם חילי האויר האמריקני היוו בסיס מוצק לשת"פ בעיתות חרום, דמיון בולט בתורת הלחימה של חילות היבשת והאוויר פותח ערוצי תקשורת נוספים, כולל תרגילים משותפים.

שיאו של הקשר המתחדק - בהכרזה על ישראל כבעלת-ברית שאינה חברה בנאט"ו, על כל המשתמע מכך. ביטול ה"לביא" העמיק עוד יותר את הקשרים, וסוכמו דברים בתחום תנאי החמרה ורכישות הגומלין במור"ם עם הפנטגון ומחלקת המדינה. בהעדר גדילה של הסיוע הכספי לישראל, אפשר שהתעשיות הישראליות יוכלו להגביר את המכירות למערכת הבטחון האמריקנית (לאחר שמוזכר ההכנה מדצמ' 1987 מאפשר לישראל להשתתף במכרזים צבאיים על בסיס דומה למדינות נאט"ו).

מזכיר-ההגנה, שנחתם בבושינגטון לפני חודשיים הוא עוד נדבך ביחסי הגומלין האסטרטגיים בין מערכות הבטחון של שתי מדינות. הכל הסכימו בכינוס הנזכר ("דבר", שם), כי את גלגלי שיתוף-הפעולה האסטרטגי בין ישראל לארה"ב אי-אפשר עוד להפסיק. לא רק בשל הארגון הבירוקרטי שכבר התמסד, אלא בגלל ההכנה העמוקה של חשיבות העניין, וערוצי התקשורת המצויינים שהתפתחו.

חשיבות ההסכם שחתם שר הביטחון יצחק רבין בבושינגטון, לגבי יצור טיל "החץ" (Arrow), ATBM; איליון סצילונ, "גל, טיימס", 30.6.88) מוסברת בין היתר בכתבת מרטיין זיף (Sief), שפורסמה ב"בושינגטון טיימס", בעת שסוכם עקרונית על שה"פ בנושא (23.12.87). לדבריו ההסכם האמריקני-סובייטי לצמצום הטילים לטווח-בינוני (INF) נוגע לטילים של 300 - 3300 מייל, "אלא שהאיום חטקטי הסובייטי העיקרי על מערב גרמניה וכוחות בעלות-הברית באירופה טמון בטילים קצרי-טווח יותר, כ- 90% מבסיסי ארה"ב הם בטווח 300 מייל מכוחות סובייטיים, ואשר על כן פגיעים לטילים קצרי-הטווח... עם הרחקתם של טילי הטווח הבינוני, הדחיפות להשיג הגנה בפני טילים קצרי-טווח גדלת."

בהקשר זה של היחסים הבינמצמתיים, מסביר סטיוארט אייזנשטט (שם), כי קשייה של ארה"ב בקיום נוכחותה באגן היס-התיכון, בעת המשבר במפרץ, התלישו במיוחד את כוחה במזרח הים-התיכון, לעומת כוחה של בריה"מ. זאת, בין היתר, בשל נוכחותה המאסיבית של בריה"מ בסוריה, עם הבסיס הימי החשוב בטארטוס, בסיסי אוויר קידמיים ומערכת הגנה מתואמת, עם טילים

סובייטיים מתקדמים וארוכי-טווח ויכולת תובלה אווירית סובייטית משופרת. "פירושו של דבר, בהכרח, שארה"ב תצטרך להשקיע במידה גדלה והולכת על מדינות כישראל, המוכנות לעשות שמוש בכוח ההגנתי הרב שלהן, וביכולת המודיעין שלהן לטובת ארה"ב. לכן, סבור אייזנשטט, יש משנה חשיבות בתקופה, בה באגף הדרומי של נאט"ו - בטנה הרכה של הברית - נחלשות מחויבותן של מדינות כספרד ויוון.

במאמר שפורסם ב"פנטהאון" ביוני 1987 מביא קרייג קארפל דוגמאות של סיוע ישראלי לארה"ב בתחומי המודיעין. בין היתר הוא מזכיר, כי בהתבסס על נתוני המודיעין הישראלי, שהוכנו לגבי הנגמ"ש הסובייטי B.M.P.1, ארה"ב ייצרה את הרכב המשוריין "בראדלי", ובריטניה הכניסה לשימוש את ה-MCV-80, המידע, שסופק על ידי המודיעין הישראלי לגבי החימוש של הטנק הרוסי T-62 איפשר לארה"ב ובנות-בריתה באירופה לפתח חימוש משלהם, המיוצב על-ידי סופרים.

המודיעין האלקטרוני הישראלי (ELINT) איפשר לארצות-הברית ובנות-בריתה באירופה להעריך מחדש את כל ההגנה הסובייטית כנגד מהלומות קונבנציונליות של תילות האוויר של נאט"ו, שמשיתמם לבלום פריצה של ברית וורשה אל תוך מערב גרמניה.

לסכום, עפ"י סטיוארט אייזנשטט [שם], "מה שמצוין בעיקר את מערכת היחסים הדו-צדדיים המיוחדת הזאת הוא שהם ממשיכים לפרוח למרות הבדלי השקפות בנושא כה מרכזי לשני הצדדים... כמו עמדות כלפי העולם הערבי ואינטרסים הקשורים בו". גם אייזנשטט סבור כי, "שה"פ האסטרטגי עם ישראל אינו מועמד לנטישה, ואין זה משנה מי יהיה הנשיא הבא, שכן, הכיורוקרטיה והצבא תאמריקניים רואים בו דבר מועיל להם ולאינטרסייהם". לדעתו, יש לצפות "להגברה משמעותית של שה"פ האסטרטגי בין ארה"ב לישראל, המשרת את האינטרסים של שתי הארצות, מבלי לאיים על אינטרסים אסטרטגיים של ארה"ב בעולם הערבי".

רקע

אש"פ ותומכיו מנסים להנחיל את הרושם כאילו מיתנו עמדתם בוועידתם באלג'יר. טיעוניהם נשענים על שני יסודות מרכזיים:

א. איזכור "החלטת החלוקה" (מס' 181) במסמך "הכרזת העצמאות".

ב. איזכור החלטה 242 ב"הודעה המדינית".

להלן ננסה להוכיח כי החלטות אש"פ באלג'יר אינן אלא טקטיקה של הטעיה המכוונת כלפי מדינות המערב במגמה להשיג הישגים מדיניים בלא תמורה אמיתית בעמדותיו.

איזכור החלטה 181 - הטקסט והקונטקסט

החלטה 181 נזכרת, אמנם, במסמך "הכרזת העצמאות" של אש"פ. ואולם:-

א. ההחלטה נזכרת איזכור שלילי מובהק, כמקור ל"עוול הסטורי" שנעשה לעם הפלסטיני.

ב. ההחלטה איננה מובאת כעיקרון מדיני המקובל מבחינתו של אש"פ. להיפך, מבחינתו של אש"פ זהו "מעשה עוול" הן מצד העקרון והן כאירוע הסטורי. אש"פ קובע רק כי מבחינת "הלגיטימיות הבינלאומית" - לא מבחינתו שלו - "מספקת החלטה 181 תנאים להבטחת זכותו של העם הערבי פלסטיני לריבונות ולעצמאות".

ג. למותר לציין כי הדגש בדברי אש"פ הוא על זכותו של העם הפלסטיני בלבד. המדינה היהודית איננה נזכרת בהקשר זה. (היא נזכרת קודם לכן אך רק כציון תיאורי-עובדתי של תוכן החלטת החלוקה - "למדינה יהודית ולמדינה ערבית", ולא כהתייחסות של אש"פ אל הלגיטימיות של קיומה).

ד. ראוי לתשומת לב גם הניסוח המגביל של אש"פ:- בהחלטה 181 הוא רואה תנאים ל"ריבונות ולעצמאות" בלבד, לא ל"הגדרה העצמית" שלו.

דווקא עקרון זה - "ההגדרה העצמית" - עליו חוזר אש"פ שוב ושוב בכל

הזדמנות ובכל מסמך - נעדר כאן. שכן אש"פ אינו רואה בהחלטה 181 את המסגרת ל"הגדרה העצמית" של העם הפלסטיני. לצורך זה נדרשת, מבחינתו של אש"פ, מסגרת אחרת שאין בה החלוקה המצויה בהחלטה 181.

החלטה 242 - מה היסודות החסרים בה, לפי אש"פ, ומדוע איננה עומדת לעצמה?

החלטה 242 איננה עומדת לעצמה במסגרת הודעתו המדינית של אש"פ. היא מותנה בסייגים עליהם מכריז אש"פ כבר זמן רב (לפיכך גם אין באיזכורה בהחלטות אלג'יר משום חידוש כלל).

אש"פ מתנה את הסכמתו ל-242 בכך שיוספו אליה שתי תוספות:-

א. צרוף זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני.

ב. צירוף כל החלטות האו"ם הנוגעות לשאלה הפלסטינאית.

ערפאת וקדומי הקפידו לחזור ולהדגיש נושא זה בעקבות כנס אלג'יר לבל יובן

אזכור החלטה 242 שלא כהלכה:

בראיון לעיתון הכוויטי "אל-סיאסה", ב-19.11.88 קובע פארוק אל-קאדומי (חבר

הועה"פ ויו"ר המחלקה המדינית של אש"פ) - "... המל"פ כולו (הוא) נגד ההכרה

ב-242 (כפי שהיא) ... הנוסחה שהתקבלה קובעת כי ההחלטה איננה מספיקה על מנת

להוות בסיס לוועידה הבינלאומית וצריך להוסיף לה אלמנטים נוספים..."

וכך גם ערפאת - (בסימפוזיון בקאהיר אודות המקומות הקדושים בפלסטין, ב-

23.11.88):- "... אש"פ קיבל את החלטות האו"ם כחבילה אחת..."

מה משמעות עמידתו של אש"פ על צירוף החלטות האו"ם האחרות להחלטה 242?

כידוע נתקבלו באו"ם החלטות המהוות דה לגיטימציה מוחלטת של ישראל, שלילה של

קיומה המדיני ולגיטימציה של המאבק נגדה ב"כל האמצעים".

צירוף החלטות אלה להחלטה 242 יוצר סתירה גמורה בין היסודות השונים ומעקר

לחלוטין את תוכנה המדיני החיובי והמתון של החלטה 242 כשהיא עומדת לעצמה.

יש להדגיש: אש"פ איננו תובע רק את צרוף "זכות ההגדרה העצמית" להחלטה 242.

אילו היתה זו התוספת היחידה שבה מתנה אש"פ את קבלת 242 - היו

התקבלה ב-18.12.1957 תשובה מן השר לבריאות הציבור, שבה נאמר כי
השר לא יוכל להעביר את התשובה הזאת, שכן היא תהיה כרוכה
באשראי של 100,000 ל"ש.

התקבלה ב-18.12.1957 תשובה מן השר לבריאות הציבור, שבה נאמר כי

השר לא יוכל להעביר את התשובה הזאת, שכן היא תהיה כרוכה
באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של
100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה
הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה
הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה
הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה
הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה
הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

התשובה הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש. (התשובה

הזאת היא כרוכה באשראי של 100,000 ל"ש.)

נמצאים גורמים בעולם שהיו רואים תביעה זאת כלגיטימית, בהיותה עוסקת רק בעם הפלסטיני ובזכותו.

ואולם ערפאת אינו מסתפק בתנאי זה. בהחלטות אלג'יר הוא חוזר ותובע גם את צירוף כל החלטות האו"ם להחלטה 242.

שכן רק ע"י צירוף החלטות אלה הוא יכול לקבל את התוצאה המדינית אליה הוא חותר, אותה תוצאה אשר צירוף "זכות ההגדרה העצמית" בלבד - איננו נותן.

רק ע"י צירוף החלטות האו"ם מתקבלת סתירה גמורה של הסכמתו ל-242, ורק באמצעותן יכול אש"פ להמשיך ולבטא את דבקותו בעמדותיו החיסוליות כלפי ישראל בלי לחשוף עצמו באופן בוטה כלפי גורמים במערב שאליהם מכוון נסיון ההטעיה.

לכן אין ערפאת מסתפק בהוספת עקרון ההגדרה העצמית וקובע - באלג'יר, כמו גם בשטרסבורג בספט' 1988 - כי הסכמת אש"פ ל-242 נתקבלה כ"חבילה אחת" יחד עם שאר החלטות האו"ם, ו"אי אפשר להפרידן".

החלטות אלג'יר ו"האמנה הפלסטינית" - האומנם סתירה ?

"האמנה הפלסטינית" לא נזכרה, אמנם, בהחלטות אלג'יר. ואולם אין לייחס לכך משמעות מיוחדת.

כבר אירע בעבר שהאמנה לא נזכרה בכנס של מועצת אש"פ (למשל בכנס ה-17, בעמאן, ב-1984) - וכעבור זמן שבה והודגשה ביתר שאת ודביקות (בכנס ה-18 באלג'יר, 1986).

כן אין באיזכורה של החלטה 181 בהחלטות אלג'יר משום סתירה לסעיף 19 ב"אמנה הפלסטינית" (השולל החלטה זו).

שכן יש הבדל מהותי בין שני המסמכים הללו:-

בסעיף 19 באמנה הפלסטינית קובע אש"פ את עמדתו שלו, בעוד במסמך "הכרזת

1
...
...
...

...
...
...

...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...

...
...

...
...

...
...
...

...
...

...
...

העצמאות" מציין אש"פ את העמדה הבינלאומית, ולא עמדתו שלו.
בכך חוזר אש"פ על תרגיל הטעיה מדינית בו נקט בעבר:-
בכנס הראשון של "פיסגת פאס" (אוק' 81) הוצע בסעיף 7 להחלטות ניסוח (שיוחס למלך פהד) אשר הכיר בזכותן של מדינות האזור לחיות בשלום.
סעיף זה נדחה ע"י הפיסגה וגרם לפיצוץ הכינוס ולפיזורו.
משחודש הכינוס כעבור שנה (ספט' 82) הוחלף סעיף 7 ה"בעייתי" בנוסח אחר.
לפי הגירסה החדשה גורם שלישי, בינלאומי - הוא שייתן לישראל את התמורה המדינית שהיא תובעת; לא מדינות ערב.
וכך במקום שהפיסגה הערבית תחליט - כעמדתה שלה - על ההכרה בזכותה של ישראל הסכימו המתכנסים כי "מועצת הבטחון תעניק ערובות שלום".
ועתה, לא רק את "תרגיל" פיסגת פאס מאמץ אש"פ בהחלטות אלג'יר, אלא גם את החלטות פאס עצמן, כמעט בשלמותן.

החלטות אלג'יר ועמדת אש"פ ביחס לטרור

דומה כי עמדת אש"פ ביחס לטרור, כפי שנוסחה בהחלטות אלג'יר, מדגימה בצורה מאלפת את מגמת ההונאה שלו:-
מחד גיסא, הוא חוזר ומציין את התנגדותו לטרור, ומאידך גיסא, הוא מדגיש את מחויבותו ל"הכרזת קאהיר" מנוב' 1985 בה התחייב להמשיך במאבק מזוין בשטחי איו"ש ואזח"ע ובישראל, ונשבע להמשיך במאבק תוך התבססות על החלטות האו"ם בדבר זכותו ל"הלחם בכל האמצעים".

החלטות אלג'יר וגבולות ההגדרה העצמית הפלסטינית

אש"פ איננו קובע במסמך "הכרזת העצמאות" גבולות כלשהם להגדרה העצמית שלו, ואולם הוא חוזר במסמך שוב ושוב על דבקותו ב"זכות השיבה".
ואילו נציגו של אש"פ בצרפת, איברההים אל-סוס, חושף בגלוי את עמדת אש"פ

(בראיון לטלביזיה השוויצרית ב-20.11.88):- "... באלג'יר הכרזנו על מדינה
פלסטינית על כל שטחה של פלסטין..."

סיכום

על רקע האמור לעיל לא ייפלא כי מסמך "הכרזת העצמאות" של אש"פ חוזר ומתבסס
גם על החלטות ועידות הפיסגה הערביות.
לפיכך, דומה כי משמעותן האמיתית של החלטות אלג'יר משתקפת בדבריו של
עבדאללה אל-חוראני, חבר ה"ועד הפועל" של אש"פ, (אל-אחראר, 21.11.88):-
"... הכרזת המדינה הפלסטינית היא תחילת הדרך לחיסול המדינה הציונית-פאשיסטית
החדשה..."

'Arafat's Personal Responsibility for Terrorist Operations

File
terror
PLO

Background

Yasir 'Arafat, as commander of "AL - FATAH", maintains centralised control over the organisation, and is engaged in the activities of its operational bodies (The "Western Sector", "Force 17", and the "Command Security " Apparatus) through orders and instructions, approval of plans, and allocation of the funds necessary for the execution of terrorist operations.

We are in possession of information concerning 'Arafat's direct involvement in terrorist operations in Israel and abroad, against Israeli, Arab and Western Targets.

This evidence concerns instructions to carry out the operations, supervision during the preparatory stages (particular in major and spectacular actions) and active engagement during the operation itself until its final stages.

It is true that Fatah operations abroad have been down-scaled, yet they are still executed and take place under 'Arafat's orders and instructions.

Detailed below are types of activity, as well as some specific operations, in which 'Arafat is known to have been directly involved.

Specific Activities

1. Direct instructions to Fatah "Katyusha" (multiple rocket launchers) operatives to shell intensively civilian targets in Israel, and active follow-up through to the execution of his order.
2. Instructions to Fatah commanders to carry out lethal operations

Alsat's Personal Responsibility for Terrorist Operations

Background

Yusuf Alsat, as commander of "Al - Fatah", maintains centralized control over the organization, and is present in the activities of its operational bodies (The "Western Sector", "Force 1", and the "Command Security" apparatus) through orders and instructions, approval of plans, and allocation of the funds necessary for the execution of terrorist operations.

We are in possession of information concerning Alsat's direct involvement in terrorist operations in Israel and abroad, against Israeli, Arab and Western targets.

This evidence concerns instructions to carry out the operations, supervision during the preparatory stage (particularly in major and spectacular actions) and active engagement during the operation itself until its final stages.

It is true that Fatah operations abroad have been down-scaled, but they are still executed and take place under Alsat's orders and instructions.

Detailed below are types of activity, as well as some specific operations in which Alsat is known to have been directly involved.

Specific Activities

1. Direct instructions to Fatah "Khatyuna" (multiple rocket launchers) operatives to shoot intensively civilian targets in Israel, and active follow-up through to the execution of his order.
2. Instructions to Fatah commanders to carry out lethal operations

in Israel.

3. Decisions and follow - up as regards attacks on Israeli targets abroad.

4. "Western Sector" terror operations in which 'Arafat was directly involved:-

- Dispatch of a terrorist squad for a lethal operation in Haifa, Sept. 1984.
- Dispatch of a terrorist squad for a lethal operation in Tel-Aviv, by sea (on the boat "Atavirus"), April 1985.
- Torture and murder of two Israeli seamen at Barcellona Harbor (Spain), Oct. 1985.

5. "Force 17" terror operations in which 'Arafat was directly involved :-

- Attempted attack of the Israeli Embassy in Greece, March 1985.
- Brutal murder of a woman and two men, all Israelis, on an Israeli yacht berthed at Larnaka Harbour (Cyprus), Sept. 1985 (involved in the operation were well-established "Force 17" operatives, two of whom were previously involved in an attack on the Israeli Embassy in Greece in July 1987, as well as Ian Davidson, a British subject and member of a Neo - Nazi party, recruited by "Force 17" as an operative).
- Murder of the cartoonist Naji al-'ALI (whose cartoons against 'Arafat were notorious) in London July 1987, and attempted murder of a Palestinian residing in Cyprus, Named Hisham al-Sa'udi.

6. "Command Security Appartus" (Col. Hawari's Apparatus) terror operations in which 'Arafat was directly involved:-

- Attempted attack on Jewish targets in Morocco, August 1986 (i.e, after the "Cairo declaration of 1985).

in Israel.

Decisions and follow-up as regards attacks on Israeli targets.

1. "Western Factor" terror operations in which Arafat was directly involved:

- Disruption of a terrorist squad for a lethal operation in Haifa, Sept. 1984.

- Disruption of a terrorist squad for a lethal operation in Tel-Aviv, by sea, on the boat "Atavism", April 1985.

Forces and murder of two Israeli seamen at Barcelona Harbor (Spain), Oct. 1985.

2. "Force 17" terror operations in which Arafat was directly involved:

- Attempted attack of the Israeli Embassy in Greece, March 1983.

- Attempted murder of a woman and two men, all Israeli, on an Israeli yacht berthed at Larnaka Harbor (Cyprus), Sept. 1983.

- Involved in the operation were well-known "Force 17" operatives, two of whom were obviously involved in an attack on the Israeli Embassy in Greece in July 1987, as well as Imad Mughniyah, a British subject and member of a Neo-Nazi party recruited by "Force 17" as an operative.

- Murder of the cartoonist Naji al-Ali (whose cartoons against "Arafat" were notorious) in London July 1987, and attempted murder of a Palestinian residing in Cyprus, named Hisham al-Sarati.

- "Command Security Apparatus" (Col. Hisham al-Sarati), terror operations in which Arafat was directly involved:

- Attempted attack on Jewish targets in Morocco, August 1988.

i.e., after the "Cairo Declaration" of 1987.

- Car bomb attacks in Lebanon, which have claimed many civilian lives.

Note

- 1) U.S. Intelligence agencies share the assessment that 'Arafat directly controls Hawari's operations.
- 2) Hawari's apparatus was involved in a bomb explosion aboard a T.W.A plane in April 1986, in which four people were killed, including a mother and her baby daughter which were sucked out of the plane following the explosion.
- 3) In Oct. 1988 a french court sentenced Hawari (in his absence) to 10 years in jail. The U.S. State Department issued a fact sheet on Hawari's apparatus' and its subordination to 'Arafat.

'Arafat's personal and direct responsibility for the murder of U.S.

Diplomats

In early March 1973' the Saudi Embassy in Khartum was seized by terrorists, who murdered the U.S. Ambassador (Noel) his D.C.M., (Moore) and the Belgian Charge d'affaires (Eid). This was done on 'Arafat's personal instructions, by telephone, from his command room in Beirut to the terrorists in Khartum.

'Arafat's involvement in this operation is known to U.S. Intelligence agencies. It has been indicated in declassified State Department documents and cables' and has led to a request' sponsored by 45 U.S. Senators in Febuary 1986, that the U.S. Attorney General should issue a warrant for 'Arafat's arrest.

car bomb attacks in Lebanon, which have claimed many civilian

lives.

Note

1) U.S. intelligence agencies share the assessment that Arafat

directly controls Hawari's operations.

2) Hawari's apartment was involved in a bomb explosion aboard a

TWA plane in April 1986, in which four people were killed.

including a mother and her baby daughter which were sucked out of

the plane following the explosion.

3) In Oct. 1986 a French court sentenced Hawari (in his absence) to

10 years in jail. The U.S. State Department issued a fact sheet on

Hawari's apartment and its subordination to Arafat.

Arafat's personal and direct responsibility for the murder of U.S.

Diplomat

In early March 1987, the Saudi Embassy in Beirut was seized by

terrorists who murdered the U.S. Ambassador (Wool) and B.C.M.

officer and the Belgian charge d'affaires (Rid). There was damage to

Arafat's personal instructions, by telephone, from his command room in

Beirut to the terrorists in Khattun.

Arafat's involvement in this operation is known to U.S.

intelligence agencies. It has been indicated in declassified State

Department documents and cables, and has led to a request, supported

by 45 U.S. Senators in February 1986, that the U.S. Attorney General

should issue a warrant for Arafat's arrest.

Annex

A document handwritten and signed by 'Arafat' dated 18 July 1981, instructing that Safed, Rosh Pina and other settlements near to the Lebanese border should be shelled by heavy rockets and by 120 and 160 mm mortars.

(Printed, with translation, in: R. Israeli (ED.), The P.L.O in Lebanon: Selected Documents, London, 1983, pp. 29-30.

Annex

A document handwritten and signed by 'Atiyat' dated 18 July 1981.
Indicating that Salal, Zoon Elm and other settlements near to the
Lebanese border should be shelled by heavy rockets and by 120 and 160

mm mortars.

(Printed, with translation, in: R. Jurek: EDU, The F.L.C. in

Lebanon: Selected Documents, London, 1982, pp. 29-30.

حركة التحرير الوطني الفلسطيني
فتح
كلمة الشهيد كمال عدوان

الأخ بلال
الأخ عز من

بسم الثورة دريد

استد يا اياركلم وقلنا تشبوهي انما انباء شجكم
دلو رتكم الاقوياء
= حمله يا شغلار صرح موبذ والجامعونه اللام والارصه يعقوي
بالصوارنجي التصيله
لما عليه من - لمستعرت المرمقه للمدور بالحوالات ١١٠٨٠٠
وميت عمال منوراً
لذلك لا بد من قريه دريات قتالهم من شغلر او من قواكم
لعل كما ان في السربط الحدودي في عمده الارصه لمحتله
وما الفر الى مد عند الله

والله لثوره عن الله

PLO IDEOLOGY AND PRACTICE

[Document 5]: Shelling Safed and other towns

The document, sent on Fatah stationery, is dated 18 July 1981.

Greetings for the Revolution!

I am strengthening your hands! Thus you will prove your worth as heroic sons of your people and your revolution! We expect Safed and Ja'un² to be shelled with heavy rockets tonight due to the extreme importance we attach to this.

You also have to shell the settlements in the vicinity of the border with 120mm and 160mm mortars. Proceed immediately.

You must also dispatch battle patrols, either from your troops or from the joint forces,¹ to set ambushes along the border and deep into the occupied territory.⁴

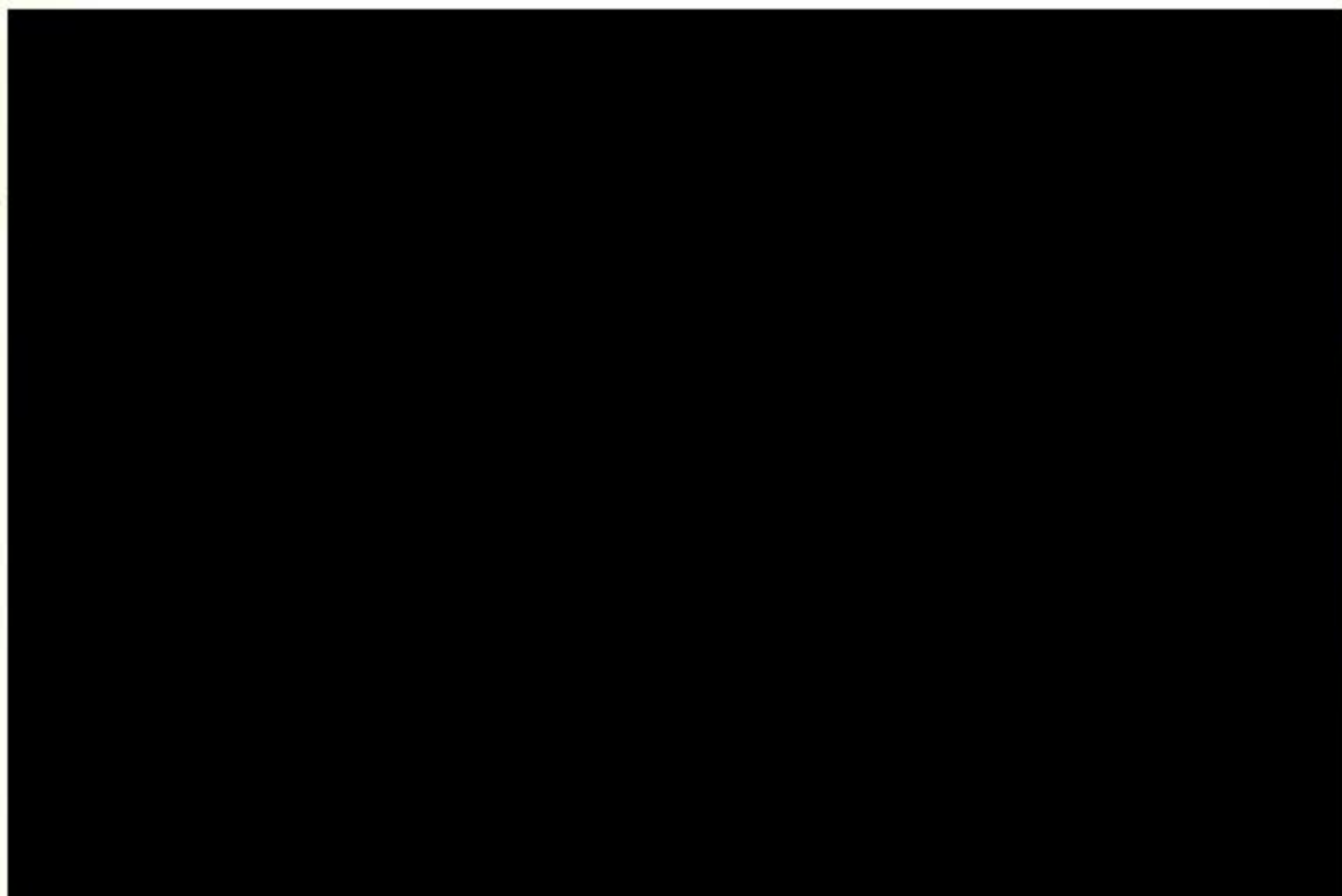
Yasser Arnfat
18 July 1981

١١٠٨٠٠

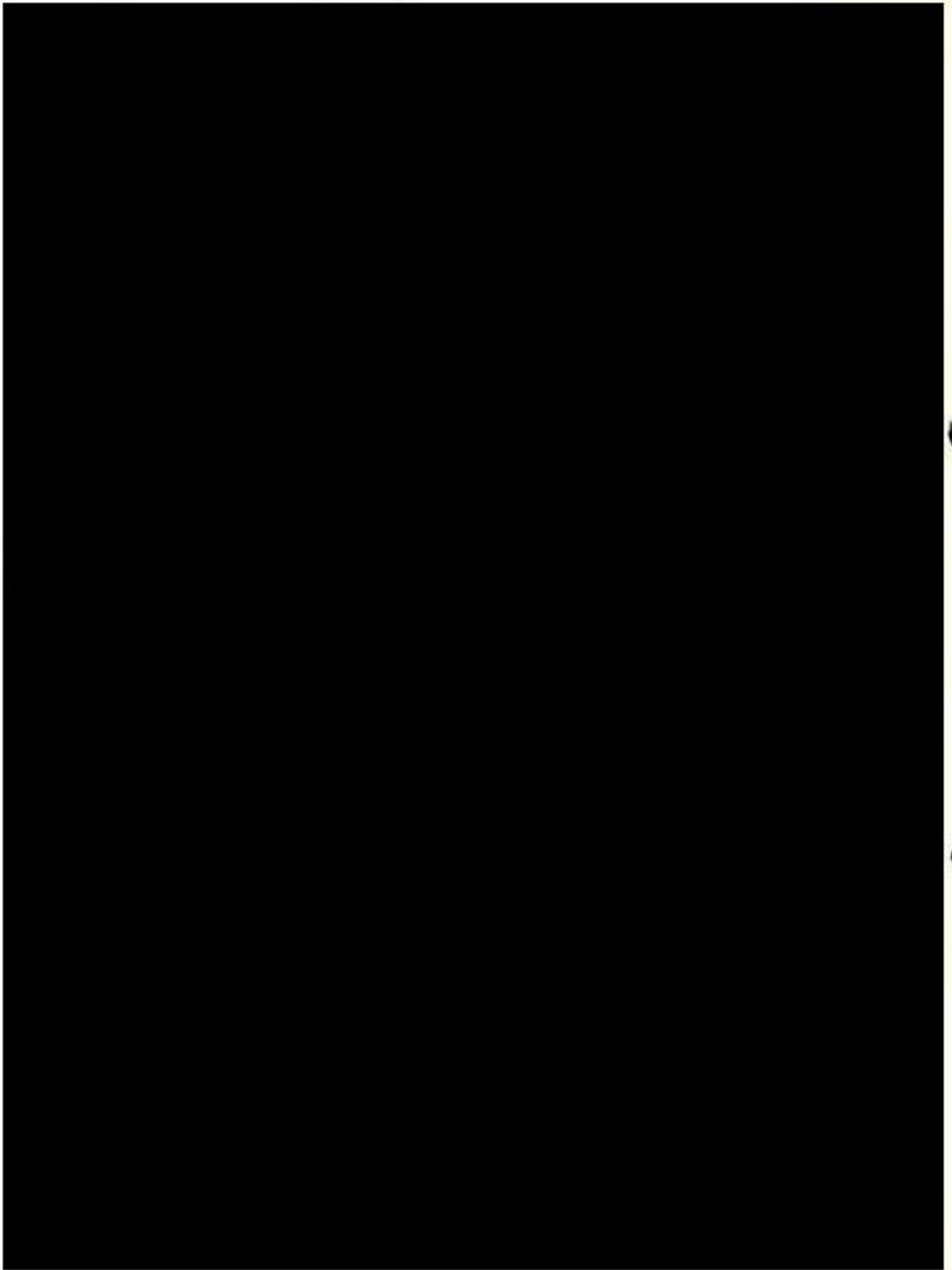
October 1988

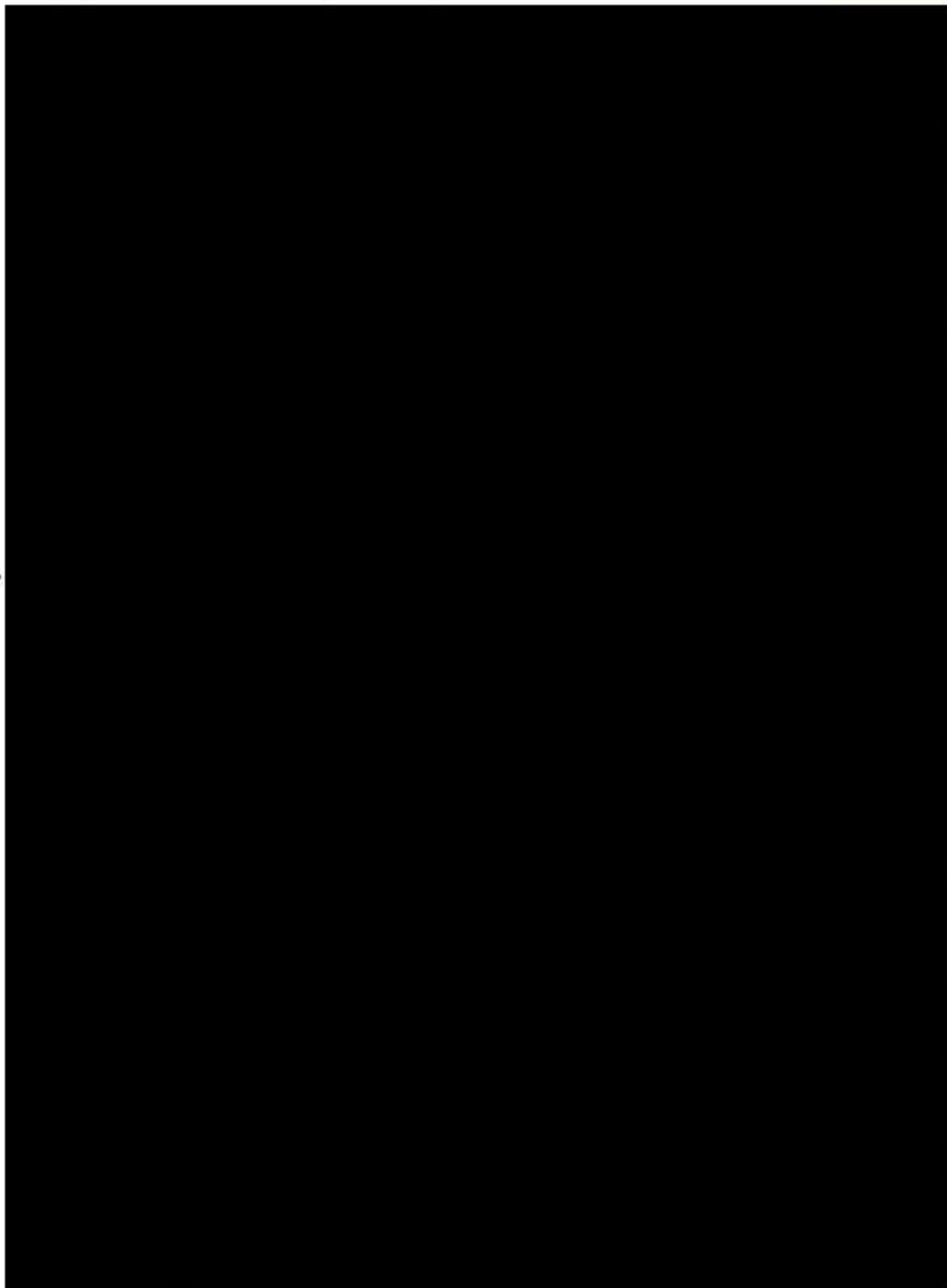
BACKGROUNDER No. 251

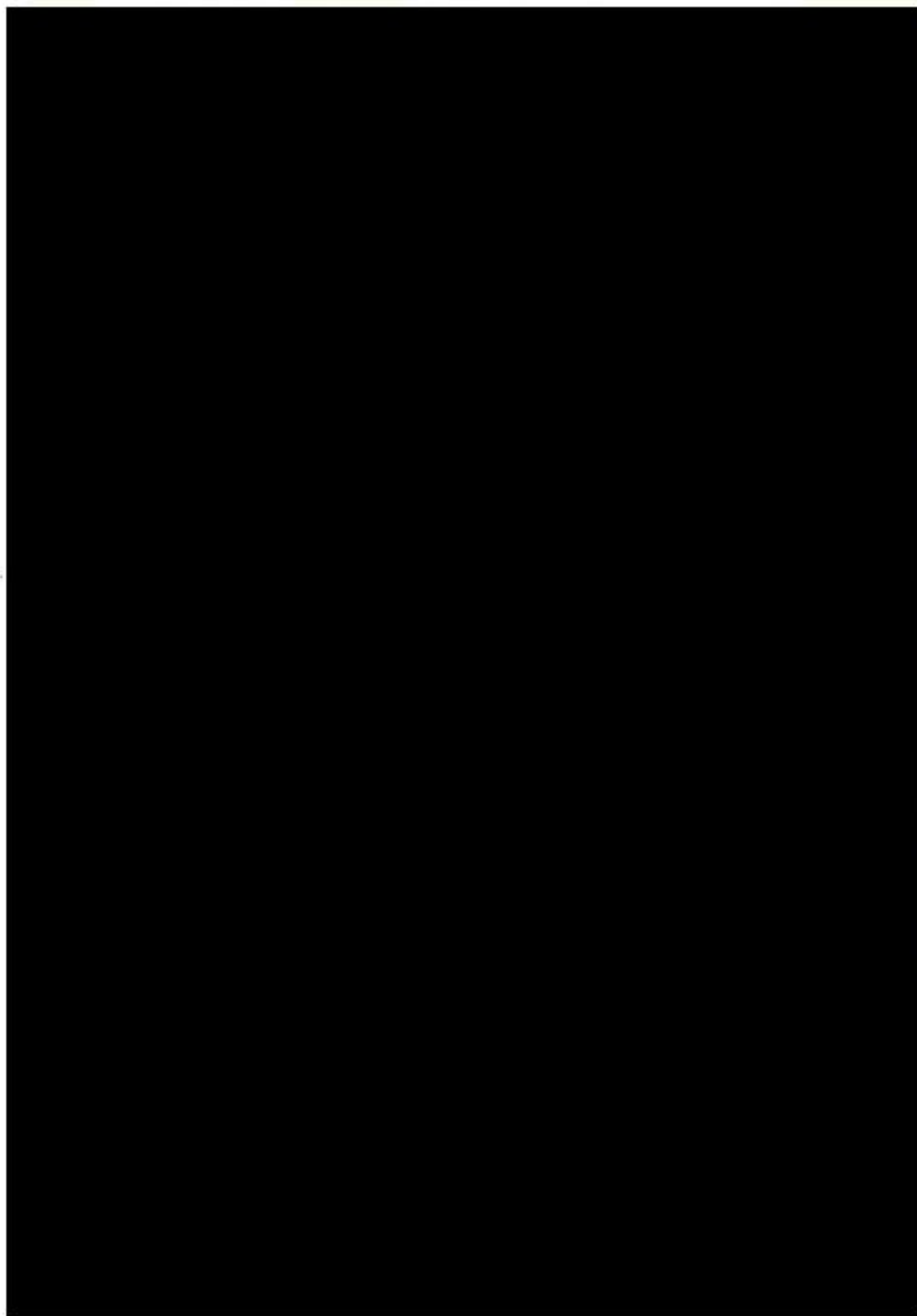
**The Covenant of the Islamic
Resistance Movement
(Hamas)**

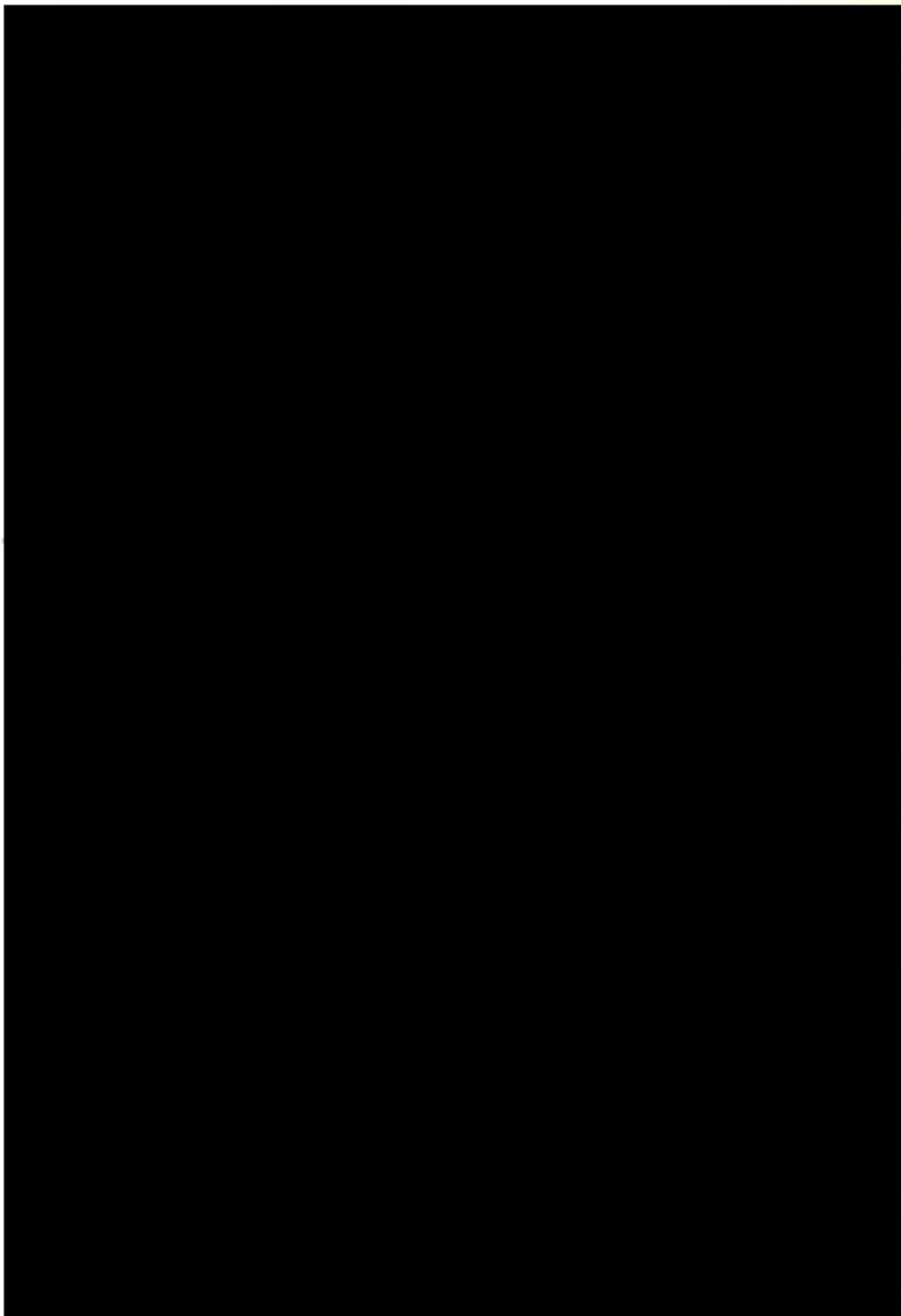

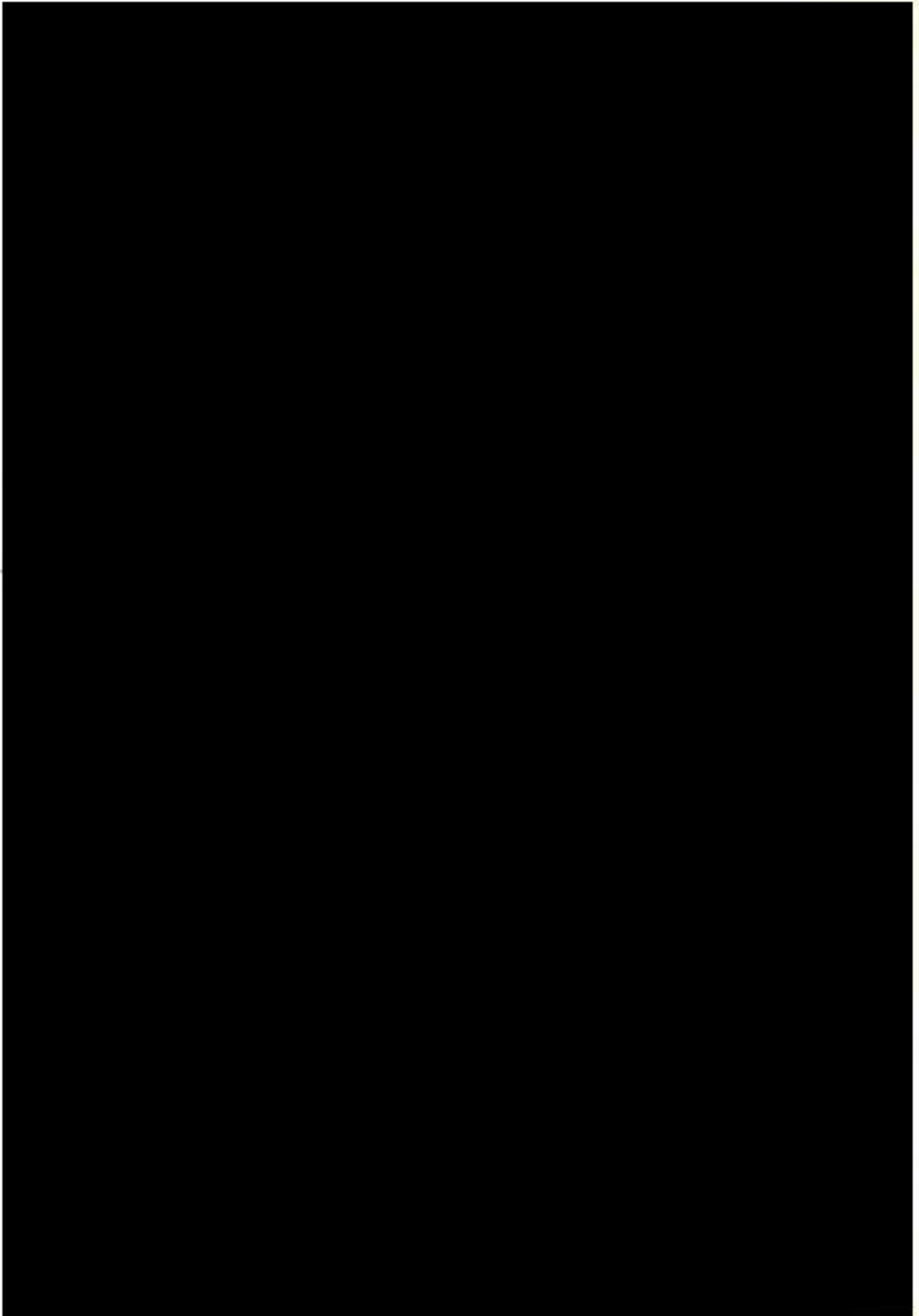
- Please see also Backgrounder 244.

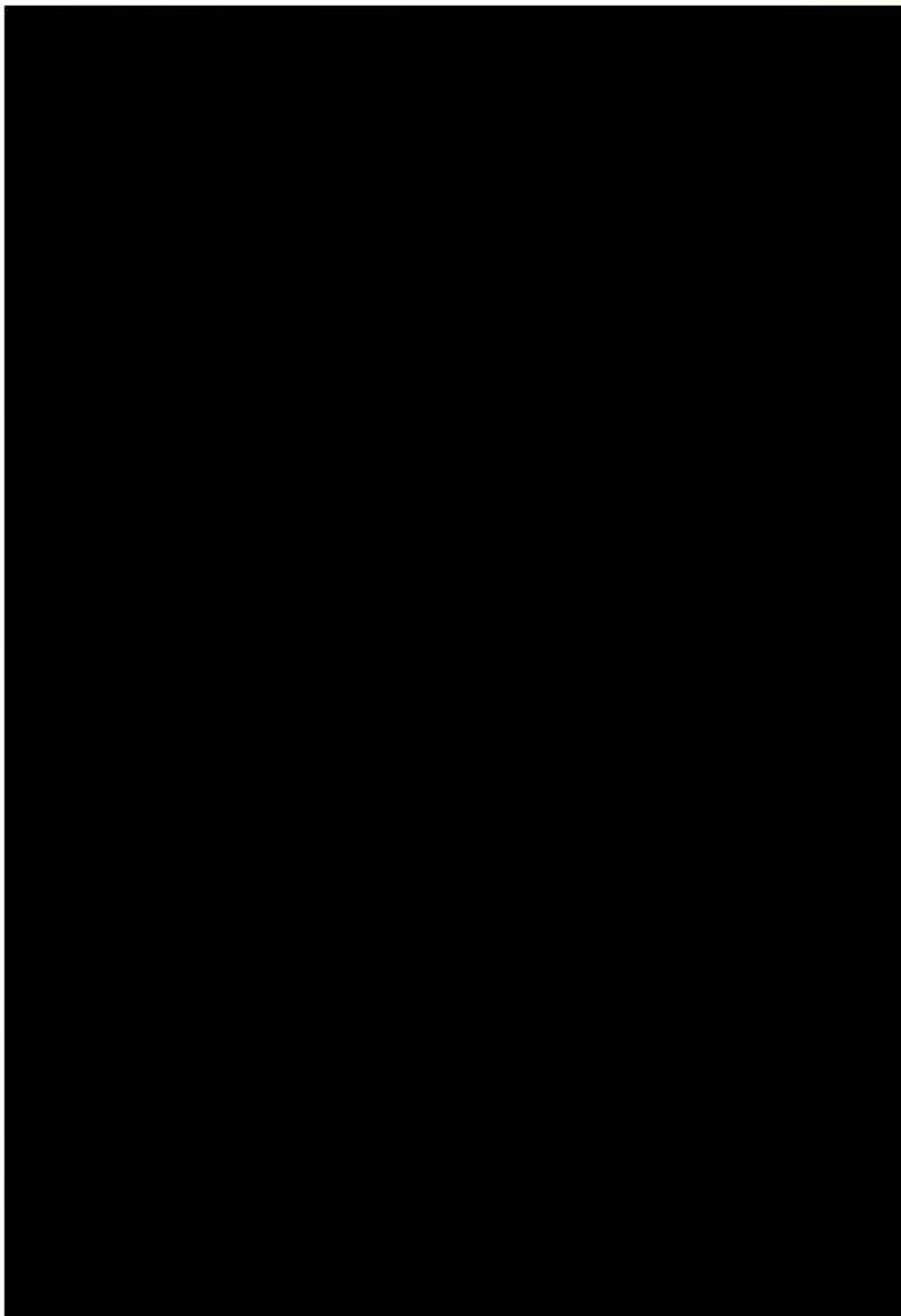

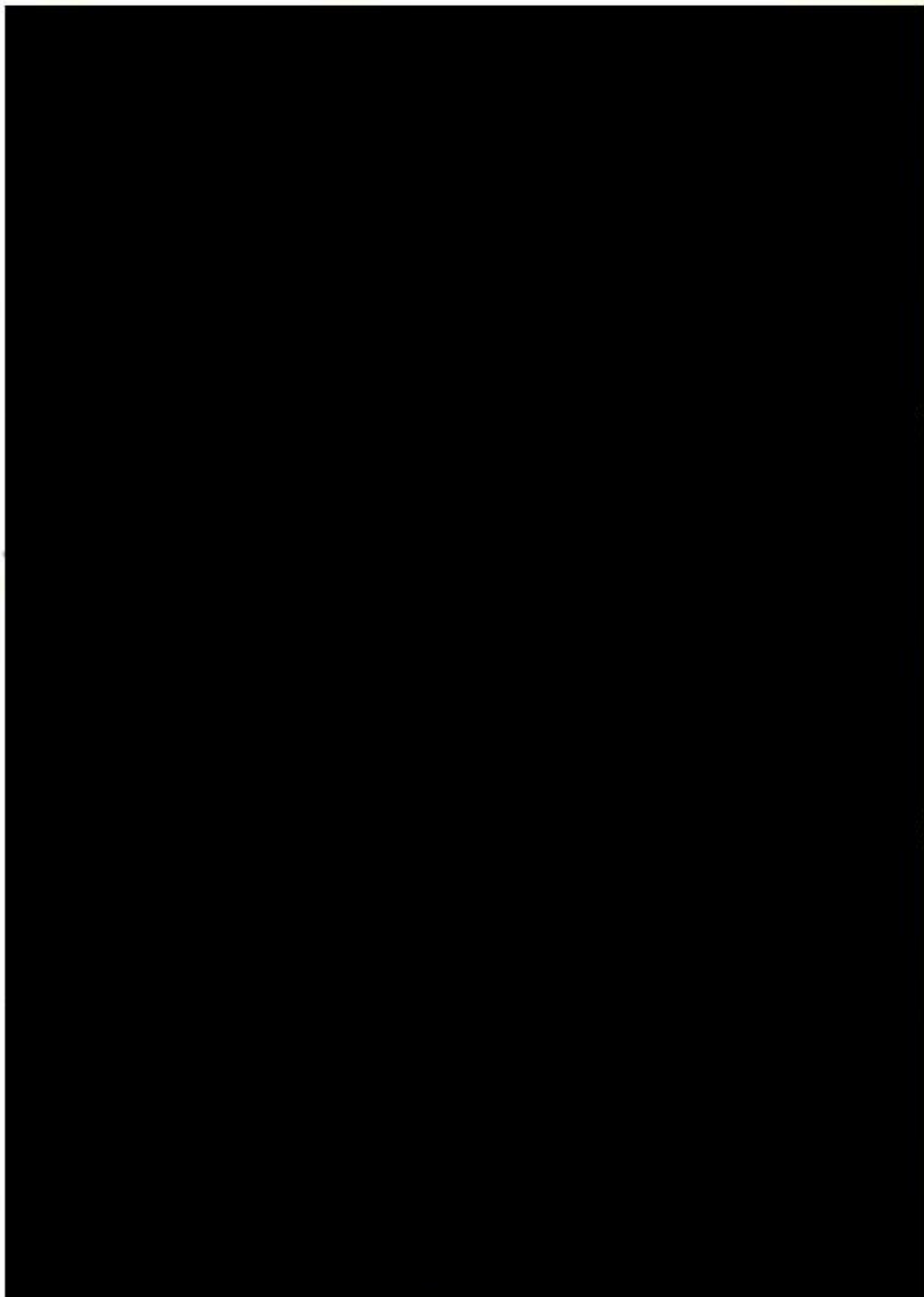

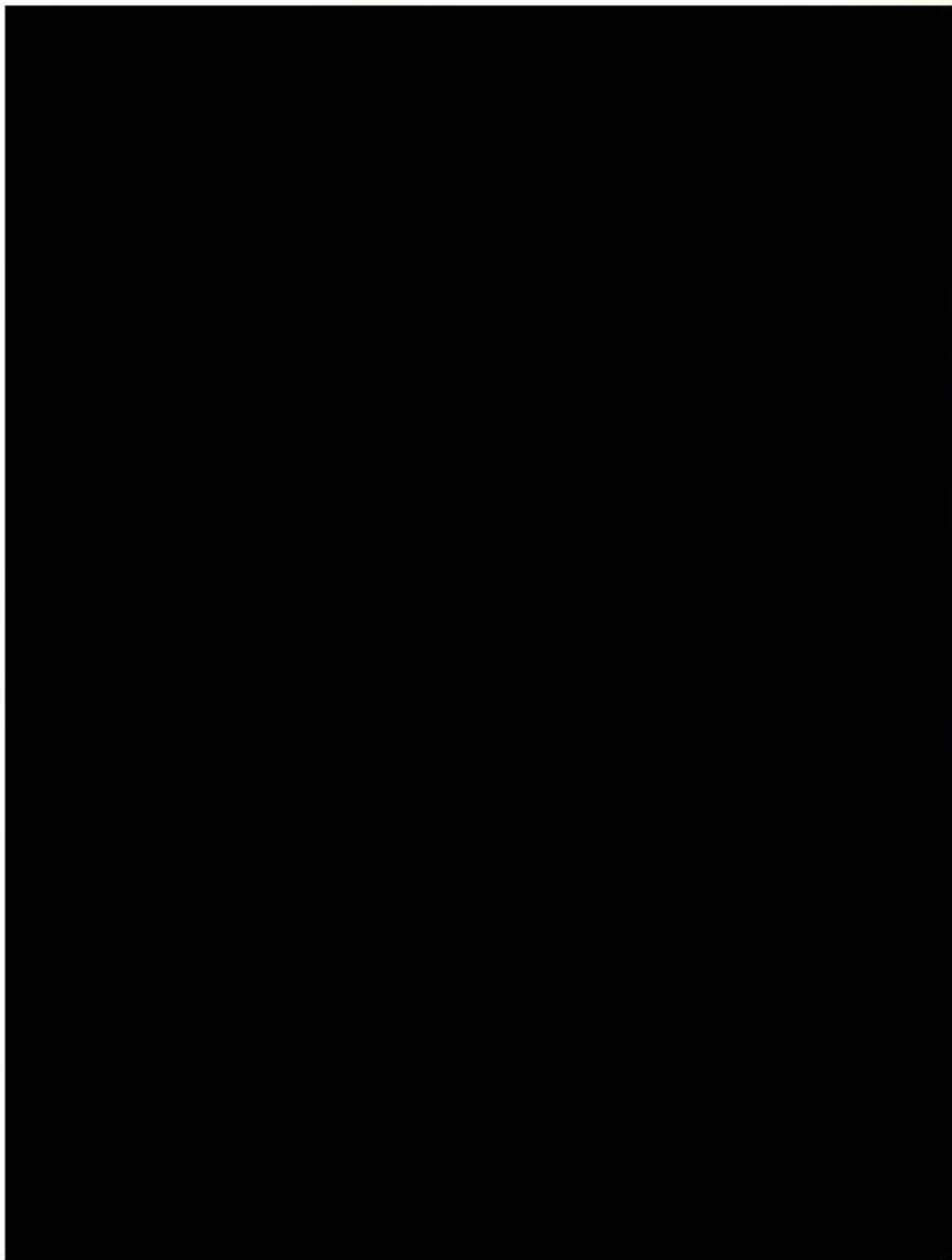

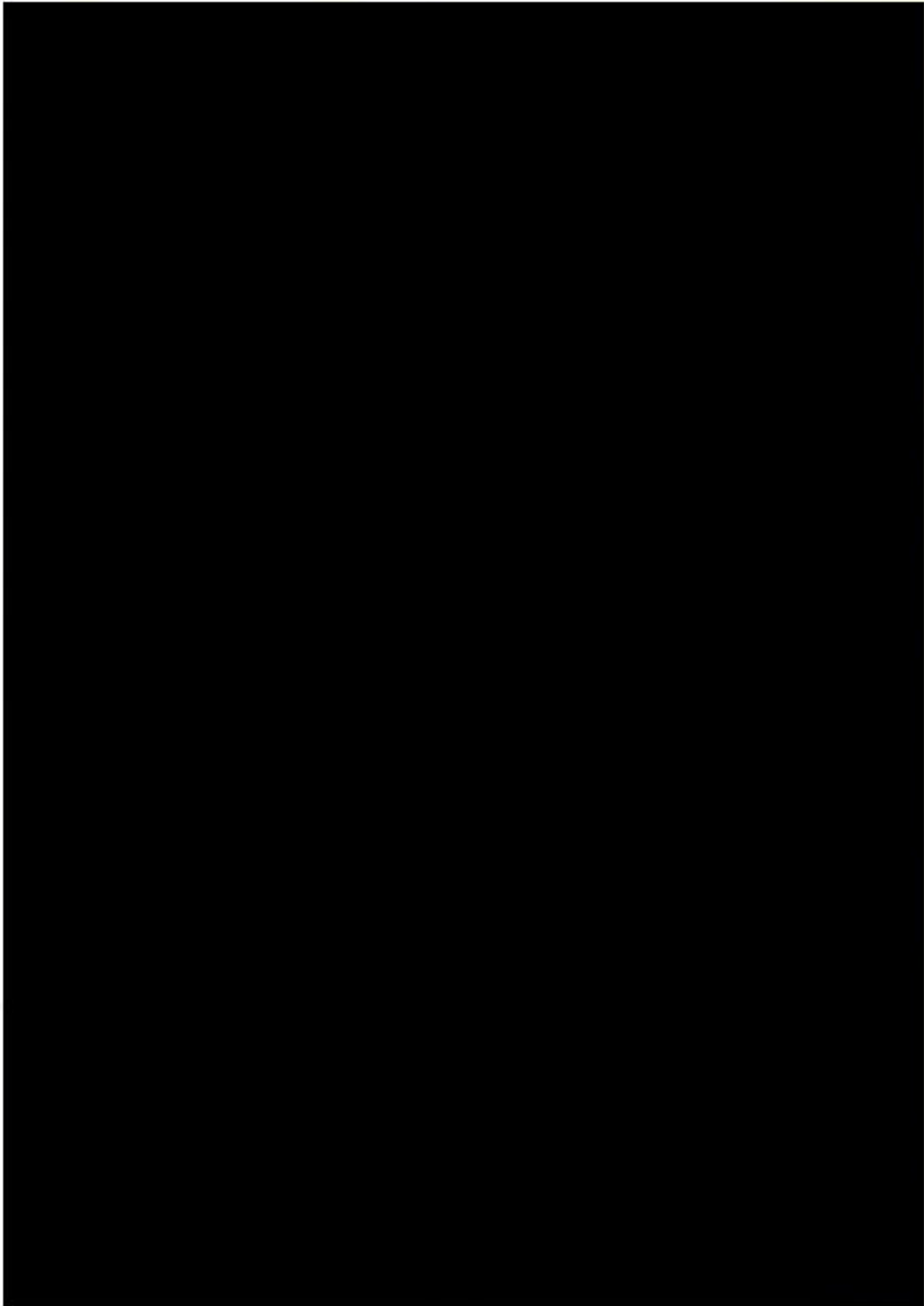

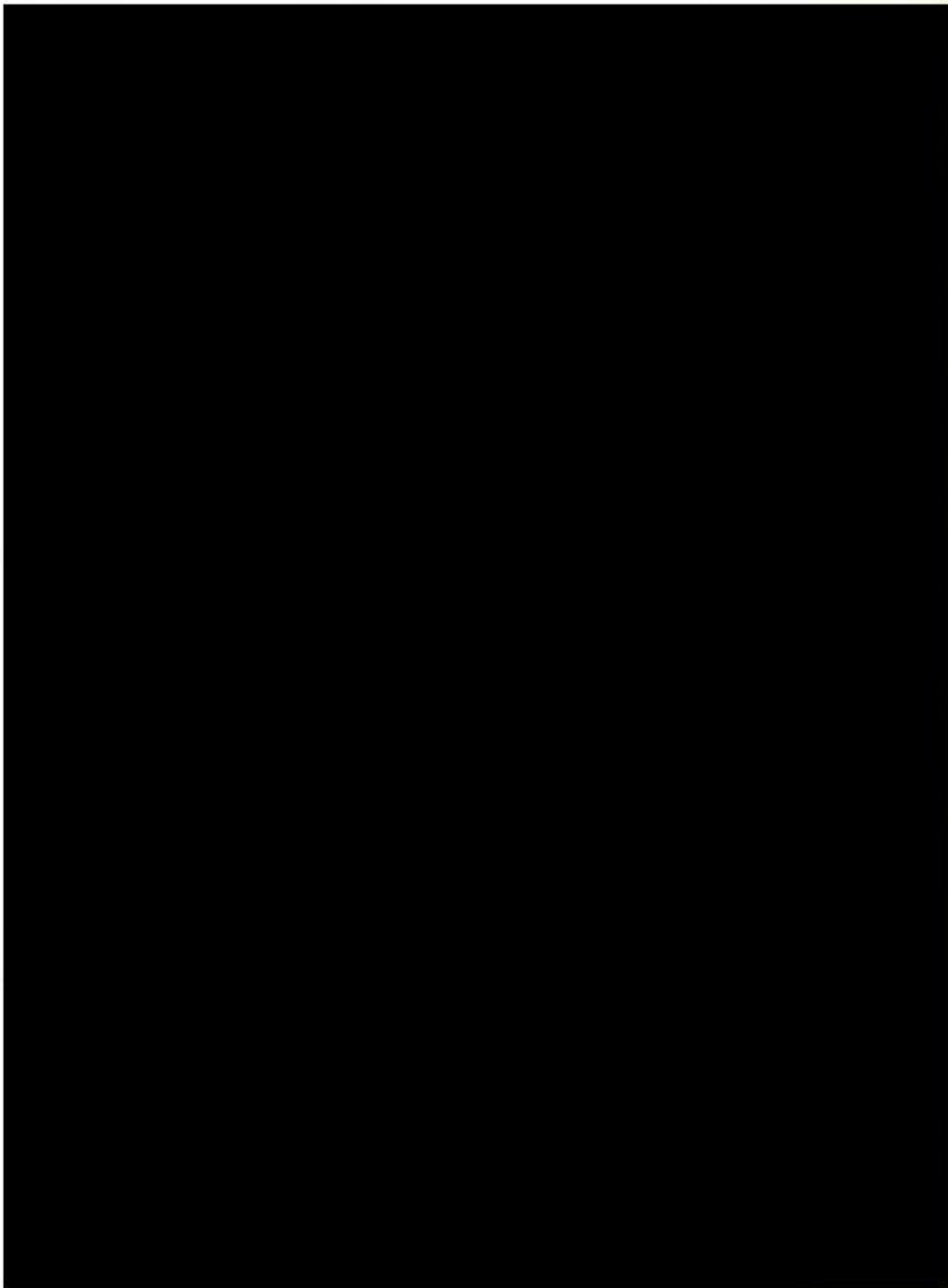

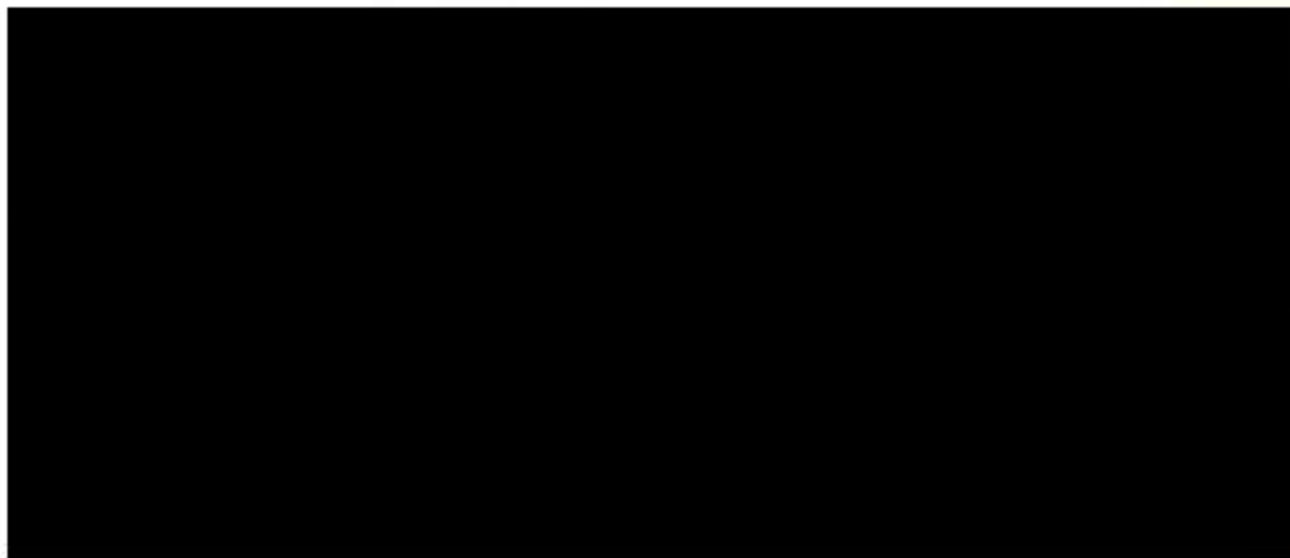

November 20, 1988
 Issue #76

THE UNREST

LIBYAN SUPPORT

Libya has supported the uprising to the tune of \$5 million per month since December 1987. (al-Siyassa, Kuwait, November 9)

THE PLO -- A TURNING POINT?

NAIF HAWATMEH, leader of the Democratic Front (responding to a question on whether the reliance on 181 contradicts Article 19 of the PLO's Covenant, which declares the partition of Palestine to be "null and void"):

"...No. Resolution 181 provides for the right of the Palestinian people to establish an independent state on the soil of its homeland. When we establish our state on the soil of our homeland, we shall prescribe new methods for our struggle which will enable us to keep up the battle for a comprehensive settlement of the Palestinian question and peace in the Middle East... The basis for the resolutions of the July 1988 PNC [which will be consistent with the PLO's platform and previous PNC resolutions] will be [U.N. resolutions] 194 and 181, as well as other U.N. and Security Council resolutions, all of which constitute a good foundation for the convening of an international conference. It is legitimacy in a totality which may not be divided. We reject the Israeli and U.S. demand to limit it to resolutions 242 and 338." (Algiers Radio, November 12)

"...The declaration of independence relies on the natural and historic rights, as well as on resolution 181... Resolution 181 provided our people with the right to establish an independent state on its soil, and we have to exercise that right... Let's remember that 40 years following the establishment of Israel through force and plunder, its boundaries are still undetermined." (al-Anbaa, Kuwait, November 6)

PLO'S DECLARATION OF INDEPENDENCE

"...Despite the historic oppression, which has been the fate of the Palestinian people through its expulsion and the denial of its right to self-determination in the aftermath of U.N. resolution 181 of 1947, which partitioned Palestine into two states, Arab and Jewish, this resolution still provides conditions for international legitimacy which guarantees the right of the Palestinian people for sovereignty and national independence..."

"...The Palestinian Arab people [reaffirms] its inalienable rights and their implementation on its Palestinian soil, on the basis of the natural, historical and legitimate right of the Palestinian Arab people... according to Arab summit resolutions [e.g., the 1973 and 1974 Algiers and Rabat summits, which endorsed the 'Incremental Policy' as a central means to liberate the whole of Palestine], and as empowered by international legitimacy expressed through U.N. resolutions since 1947, and in the realization of the right of the Palestinian people to self-determination, political independence and sovereignty on its soil..." (Algiers Radio, November 15)

.../2

MIDMO is comprised entirely of material translated from the Arab media, and is published jointly by the Government Press Office and the Media Analysis Center, publishers of Contemporary Mideast Background

address: Beit Agron, 37 Hillel Street, Jerusalem 94581
 telephone: (02) 243866 telex: MPRESS IL 25279
 facsimile: 972-2-233693 attention: GPO X8107
 electronic mail: 05 GPO 001

THE ROUGH AND FINAL DRAFTS OF THE PNC'S POLITICAL PROCLAMATION

The terms "West Bank," "Palestinian Bank," and "Gaza" were substituted, in the final draft, by the term "occupied Palestinian land." Any mention of Israel in the rough draft was eliminated in the final draft. While the rough draft included an article relating to terrorism, focusing on the [November 1985] Cairo Declaration [which allowed for the cessation of terrorism outside of Israel], the final draft refers to previous PNC resolutions, international legitimacy and U.N. resolutions and conventions that distinguish between [illegitimate] terrorism and the [legitimate] struggle of peoples for the right of self-determination. The Cairo Declaration was mentioned in that context. The Palestinian leadership has included, in the final draft, the elements in resolution 181 most beneficial to its cause, but has excluded anything related to geographic boundaries. The wording of the resolution, as adopted in the final draft, does not imply recognition of the Jewish state. (al-Khaliq, United Arab Emirates, November 12)

ABU IYYAD, Arafat's deputy, on the declaration of independence:

"...Our aim is to exert international pressure on the U.S. and Israel, in order to convene an international conference, which will discuss the national rights of the Palestinian people, especially the right to self-determination and the establishment of an independent state... Sometimes we issue declarations intended to embarrass the enemy in the face of international public opinion... Covenants of peoples may not be renounced by peoples, personalities, not even by leaderships. They are sacred covenants... I deny that the Palestinian Covenant refers to that subject [the destruction of Israel]. It refers to the natural boundaries of Palestine... Circumstances have determined that Palestine shall first be partitioned, then entirely conquered by Israel, and then dealt with through the incremental solution... We do not underestimate our Covenant by suggesting its renunciation. The Incremental Program is designed to take care of the situation, and it has no connection to the Covenant... It is our duty to use these resolutions [such as 181], since they embody the call for the establishment of a Palestinian state, serving as a base for the hopes of our people, which possesses an identity and means of struggle that change in every stage... Our enemy has plundered our entire land... It is inconceivable that we will recognize its right over any part of Palestine... We have to face up to reality in order to complete the long and difficult process awaiting us. It does not include any concession, it is a program of struggle... The Incremental Program approved in 1974 has never been a program of submission... This program, related to the Phased Program, does not date from the Palestinian Covenant. It is the program of the struggle... We shall establish our state stage-by-stage on the soil of Palestine." (al-Sakhara, a Fatah weekly, Kuwait, October 18)

ARAFAT ON COEXISTENCE AND U.N. RESOLUTIONS

"...Nowhere [in the PLO Covenant] is there mention of the elimination of Israel. We are opposed to a Zionist state. Zionism is a racist movement according to a U.N. resolution... We don't want a racist state in this area..." (Time magazine, November 7)

THE GEOGRAPHIC SCOPE OF THE PLO'S PALESTINE

"...We call upon our people, who display steadfastness in the Galilee, the Triangle and the Negev, our men and women in Nazareth, Haifa, Shefaram, Umm al-Fahem, Baqa and Sahknin..." (PLO Radio, Baghdad, October 31)

ABU IYYAD ON PUBLIC RELATIONS

"...In my mind, we have to issue a clear and feasible political declaration which will constitute an instrument to approach international public opinion and transform it [public opinion] into a weapon in our hands..." (al-Moustaqbal, a Paris-based, Lebanese-owned weekly, November 12)

What is the aim of the PLO ?

A draft Sep. 7, 88

Will a Palestinian State in the West Bank and Gaza Bring Peace to the M.E. ?

8/25/88
The recent occurrences in the West Bank and Gaza have caused some well-meaning people to suggest that if an Arab-Palestinian state in the West Bank and Gaza Strip were established, there would be peace between Israel and the Arab States in the Middle East. Recently, Jesse Jackson's delegates led by James Zogby of the Arab American Institute, pushed for the inclusion of such a proposal in the Democratic Party platform. Lately such a proposition was put on the November ballot in San Francisco (by an anti-Israel group).

The question arises, "Is this assumption correct?" According to the official PLO Charter the answer is NO.

Historically, some members of Western democracies have naively tended to misread the objectives of tyrants such as Arafat whose value system differs from their own. Such misunderstandings have had severe consequences.

Such naivete' prevented people from foreseeing the genocide in Cambodia brought on by Pol Pot and the Khmer Rouge. Earlier it led British Prime Minister Neville Chamberlain in 1938 to believe that signing the "Munich Pact" giving Hitler the Sudetenland part of Czechoslovakia would save Europe from war. The British Government disregarded the fact that in "Mein Kampf", Hitler had spelled out his real intentions clearly for the whole world to read.

Similarly, the PLO official Charter ("The Palestinian National Covenant" or Constitution), unequivocally states the PLO's ultimate aim: the eradication of Israel.

Here are some direct quotes from the PLO official Charter:

Article 19 states: *"The partitioning of Palestine in 1947 and the establishment of the State of Israel are fundamentally null and void,*

regardless of the passage of time." That is, the PLO takes issue not with Israel's size but with its very existence. (In truth, the Arab states had already voided the UN 1947 Partition Plan when they invaded the Palestinian Jewish state, Israel, in 1948. The UN Partition Plan, rejected by the Arabs, called for the establishment of an Arab Palestinian State next to a Jewish State.)

Article 9 outlines the means to the end: *"Armed struggle is the only way to liberate Palestine."* "Armed struggle" is the PLO euphemism for violence against Jews and Israelis. In the past 25 years, PLO terrorism has led to hijacking and bombing aircraft in midair; killing Olympic athletes; targeting and harming innocent civilians including school children, tourists and pilgrims; arson and attempts to foster anarchy. Since this Covenant was drawn up before 1967, when the West Bank was under Jordanian rule and the Gaza Strip under Egyptian rule, there can be no doubt about the interpretation of this passage: "to liberate Palestine" means no less than completely destroying the State of Israel.

Article 21 clarifies this point in no uncertain terms. It demands an Arab state not just in the West Bank and Gaza, as the PLO would have us believe. Rather it states that *"The Arab Palestinian people... reject all solutions which are substitutes for the total liberation of Palestine."* This "total liberation of Palestine" equals the total annihilation of Israel, as propounded in Article 19 above.

Article 22 declares that *"Zionism . . . is racist in its nature . . . the liberation of Palestine will destroy the Zionist presence and will contribute to the establishment of peace in the Middle East . . ."* Here the PLO is using their familiar poisonous defamatory rhetoric to vilify and discredit Zionism. "Zionism" is actually the practical expression of the age-old yearning of the Jewish people to renew its independence and live in dignity in its homeland, Israel. The PLO in its propaganda campaign has tried to make "Zionism" a dirty word and the Jewish state a pariah, psychologically preparing for legitimizing its elimination.

Indeed this article declares that peace will be achieved after the destruction of Zionism, i.e. Israel.

Article 15 reiterates their villainous intentions: "*The liberation of Palestine ... aims at the elimination of Zionism in Palestine.*"

Article 2 states that "Palestine, with the boundaries it had during the British Mandate, is an indivisible territorial unit." In this article, the PLO defines the boundaries of Palestine and reiterates that the ultimate goal is not to split Palestine into Jewish and Arab states, but rather to keep it as one Arab unit with the British Mandate borders (which included what are now Jordan, Israel, the West Bank and Gaza).

In other words, according to the PLO's own charter:

"Peace" means a Middle East without Israel.

"Palestine" means the entire country of Israel, including Jerusalem, Tel Aviv, and Haifa.

"Liberation of Palestine" means the obliteration of Israel.

It should be noted that when the PLO charter was announced in 1964, Gaza was still occupied by Egypt and the West Bank by Jordan. Since the Arabs already controlled the West Bank and the Gaza Strip, there can be no doubt whatsoever that the PLO's aim was not to establish a state there, but to obliterate pre-1967 Israel - that is, Jerusalem, Tel Aviv, Jaffa, and Haifa. For the PLO, the real issue is not Israel's size but its very existence.

The PLO charter is still reaffirmed at meetings of the Palestinian governing body - the Palestinian National Council and remains its official policy toward Israel. It unequivocally declares the PLO's objective; "the total liberation of Palestine" and states that the establishment of Israel is "null and void."

From time to time the PLO issues statements, usually directed toward the Western audiences, which seem to imply recognition of Israel and are interpreted by some as a reversal of the PLO's goal of eliminating Israel. The PLO would have us believe that those statements

supercede the PLO Charter's stated goal of eliminating Israel. This rhetoric is deliberately misleading. Article 33 of the PLO Charter itself explicitly states that nothing but a "vote of a majority of two-thirds of the total membership of the Palestinian National Council of the PLO, taken at a special session convened for that purpose" can effect any change in this Covenant. The PLO Charter or Covenant is the PLO constitution, and the PLO is subjected to its mandates. No statement by any PLO official can supercede, it just as no statement by an American leader can supercede the American constitution.

If all this is new information to the reader, It is because the PLO Covenant is rarely mentioned in the Western press. As an integral part of the PLO's campaign to represent itself as a peace-loving organization, these inflammatory clauses are seldom invoked.

On the other hand, when the PLO addresses Arab audiences, the smoke screen is lifted. On (give date) Professor Abu-Lughod, a member of the Palestinian National Council, told the pro-PLO East Jerusalem Arab newspaper *Al-Fajr*: "We all are subject to the same rules, to the by-laws, to the Charter of the PLO, which is the National Charter, which governs both the executive [the PLO executive committee, chosen by the PNC and chaired by Arafat] and the legislative branches [the PNC]."

To be sure, the PLO is not the only organization engaged in terrorism and seeking Israel's destruction. Syria and Iraq are two others. But the PLO is the only one which is explicitly bound to destroy Israel by a national charter.

The PLO Charter is clearly incompatible with the existence of Israel. It articulates Arab rejection of Israel's very existence, which is the main stumbling block for negotiating a peace settlement between Israel and the Arab Palestinians. This is the fundamental problem.

Palestinian Refugees Used as Pawns by their Leadership in its campaign against Israel

During the past 40 years, the Palestinians have been brutally mistreated by the Arab states and the PLO, who passed up several opportunities to help them, preferring to use them as pawns in their propaganda war against Israel.

1. In 1947 the Palestinian leadership and the Arab States rejected the UN Partition Plan, which called for the establishment of an Arab Palestinian state alongside a Jewish state. (Israel accepted this second Partition Plan). Instead, the Arab states launched a war against Israel in 1948. Their attack on the State of Israel voided the 1947 UN Partition Plan, created both Arab Palestinian and Jewish refugee problems, brought the West Bank and Gaza under occupation by Jordan and Egypt, and forced the Palestinian refugees into camps controlled by their own kin.

This was not the first partition plan accepted, and the first concession made, by the Jewish community in Palestine in order to win Arab good will. Originally, the entire area of Palestine, including what is now Jordan, Israel, and the West Bank, had been designated by the League of Nations as a national home for the Jewish people, acknowledging Palestine as the Jews' rightful heritage and historical homeland. In 1922, Britain, which controlled Palestine, altered that policy by allocating 77% of Palestine for the Arab Palestinians and only the remaining 23% of the area (west of the Jordan river) for the Jewish people. This 77% became Transjordan, (later renamed Jordan). The Jewish community accepted this first Partition Plan also, relinquishing over three quarters of Palestine.

Neither of these concessions made the slightest difference in Arab hostility toward the Jewish State.

2. During the nineteen years (1948 - 67) in which Jordan and Egypt occupied the West Bank and Gaza Strip, no effort was made to establish a Palestinian state. The only Arab-Palestinian state they considered was one which would be constructed on the ruins of the State of Israel.

3. In those nineteen years, the Arab governments and the PLO not only refused to resettle the Palestinian refugees (Israel, meanwhile, resettled the Jewish refugees from Arab lands, a

number about equal to the number of Palestinian refugees from the 1948 war, a virtual exchange of populations took place between Israel and the Arab countries), but forced them to remain in squalid refugee camps, exploiting them in their plan to eliminate the State of Israel.

Accordingly, in 1967 the Arabs waged another war against Israel. In this war, the West Bank was used as a launching site for attacking Israel. In the battle that ensued, Jordan and Egypt lost the West Bank and Gaza, and Israel reluctantly inherited the 20-year-old Palestinian refugee camps.

4. In the early 1970s, Israel built new housing and resettled 60,000 Palestinian refugees living in camps in the Gaza Strip. Further efforts to improve the situation in the Palestinian refugee camps were hindered by Arab leaders and the PLO. To perpetuate the degradation of the camps they pressured the refugees not to move in. Furthermore, every year since 1971 the UN General Assembly passed Arab initiated resolutions (e.g., 27/92; 42/69; 32/90) condemning Israel and demanding that the refugees be returned to the camps. The PLO and Arab states again preferred to keep the refugees in squalor and frustration, in order to discomfit Israel.

Why did the PLO and the Arab states prefer to keep the refugees in squalor and frustration? Because only as pitiful refugees would they be useful political weapons.

In addition to committing acts of terrorism against Jews and non-Jews, the PLO again and again shows complete disregard for their own compatriots. They intimidate and murder any moderate Palestinian leadership as soon as it emerges, induce women and children to throw rocks and Molotov cocktails, and deliberately locate terrorist headquarters near Palestinian refugee camps, schools and hospitals. That is, the PLO promotes inevitable civilian casualties among the Palestinians, which are then utilized in their propaganda campaign against Israel.

The goals of legitimate revolutionary movements are independence and the well-being of people, not the destruction of an-existing sovereign nation. Neither the founding fathers of the American revolution nor the pre-1948 Israeli underground, all of whom were struggling against England, wanted to destroy England. Unlike any legitimate revolutionary

movement, Arafat and the PLO mistreat their own people and hold as their primary objective the destruction of an existing nation, Israel.

Some argue that Israel should negotiate with the PLO, since negotiations are by definition conducted between enemies, not allies. But negotiations with enemies make sense only when the goal of both sides is to achieve peace (as with the Sadat/Begin Israel peace talks). Negotiations with enemies do not make sense when the entire *raison d'être* of one side (the PLO) is the destruction of the other side (Israel).

Israel is eager for peace with its 21 Arab neighbors. If the PLO is sincere about a negotiated peace settlement with Israel, why does it not officially renounce its charter's pledge to destroy Israel?

The realities of the Middle East which Israel confronts daily are hard to grasp for Westerners who are inclined to view the world in rational terms. One need only look at a few contemporary events to see how limited our comprehension can be. The brutal war between Iran and Iraq, in which children were used as soldiers, has led to over a million people have dead and three million wounded, -- many by chemical weapons used by Iraq against Iran and against its own Qurdish population. Khomeini's Government has provoked anarchy in that country. In the civil war in Lebanon, hundreds of thousands have been killed and wounded and a state of complete chaos resulted. In Syria, as recently as 1982, the Syrian government squelched civilian unrest in the city of Hama by leveling it and killing some 20,000 residents in one day. These events are only the latest of many.

While it is obvious that the present political situation in the West Bank and Gaza Strip has to be resolved, given the complexity of the issue it would be naive to expect to reach a solution in a short time.

Israel has always been ready to take risks in order to achieve peace. When the late President of Egypt, Anwar Sadat, declared that Egypt's goal would no longer be Israel's destruction and calling instead for peaceful coexistence, Israel entered into direct negotiations. Egypt received the entire Sinai, as well as the oil sources in it and in the Red Sea. This was an

unprecedented move by Israel, considering that Sinai was won by Israel in a war provoked by Egypt and that Israel is highly energy-dependent.

When the PLO refers to the establishment of an Arab-Palestinian state in West Bank and Gaza while its Covenant still calls for the elimination of Israel, it is clear that their real goal is the whole of Israel: The PLO "stages plan" calls for the establishment of a Palestinian state in these territories as a first stage in their battle for "the total liberation of Palestine." According to the "PLO stages plan," the "freed" territory will be used as a springboard in the strategy of eliminating Israel in stages. The second stage of the plan calls for the elimination of the State of Israel as spelled out in the PLO Charter. This strategy was reiterated as recently as July 17, 1988, by the chairman of the Palestine National Council, Abd al-Hamid al-Sayekh who stated: "The PLO agrees that its independent state will be established on any part of the Palestinian land, whether it is in Jerusalem, Jericho, or Nablus. However, it doesn't mean that the PLO will renounce the rest (of Palestine). It will continue to pursue it. This is the essence of the Phazed Policy as determined (in 1974) by the Palestine National Council." (*Saudi Daily, al-Madina*, July 17, 1988).

In other words, the West Bank and Gaza under the control of the PLO will be used as a base for destabilization, not only of Israel but also of Jordan, using terror and causing anarchy, as in the case of Lebanon. To expect Israel to create a hostile state within its heart, under a leadership sworn to its elimination, would be a move tantamount to committing suicide.

Many people do not realize that Israel is very small in size (no bigger than New Jersey) and that its width without the West Bank is less than ten miles. Withdrawal would put it in a highly vulnerable condition by shrinking its waist to less than ten miles wide, within short range of an enemy sworn to its elimination. As long as the PLO remains committed to its charter's goal of eliminating Israel, making territorial concessions to the Palestinians will make matters worse and war inevitable.

However we should not despair. The situation can change. Several months before Sadat's surprising visit to Jerusalem, he was still announcing that Egypt would not abandon its goal of defeating Israel on the battlefield even if it took 100 years and the deaths of one million

Egyptian soldiers. Realizing this was futile, he opted for peace. Similarly, when the Arab Palestinian leadership realizes that it will not be able to eliminate Israel from the Middle East, the impasse will be broken.

History yields many lessons. One lesson is that simplistic solutions do not work and that complicated issues take time to resolve.

The burden is upon the PLO to show unequivocally that it will abandon terrorism and repudiate its ultimate aim of destroying Israel.

An official change in the PLO Charter would be a breakthrough tantamount to the late Egyptian President Sadat's call for a lasting peace with Israel, a move which brought forth direct negotiations and the Camp David Peace Accords between Israel and Egypt.

Another solution would be for Hussein to step forward to negotiate a Palestinian-Jordanian confederation or an alternative that allows a responsible Palestinian leadership to emerge.

If a serious and sincere negotiating partner for peace with Israel emerges, - the Israeli people will be stimulated to make the necessary sacrifices for the sake of peace, just as it did when the possibility of peace with Egypt became real.

When the Arab leadership is no longer committed to the goal of destroying Israel, then a peace agreement which will respect the security concerns and safeguard the rights of Israel and the Arab Palestinians can be directly negotiated.

Please return with your comments to: Natan Nestel, 1810 Euclid Ave #19, Berkeley, CA 94709, Tel: 415-848-4419
or; 18 Emanuel St., Tel Aviv, 62645, Tel: 03-242848

Israel Honors a Friend: Dr. Martin Luther King, Jr.

On April 4, 1968, Israel lost a sincere friend in Dr. Martin Luther King.

Dr. King has long been admired in Israel for his courageous leadership of the civil rights movement in the United States, his frequently demonstrated friendship for the Jewish people, Zionism, and the State of Israel, and his eloquent rejection of anti-Semitism in all its forms. His tragic assassination in 1968 caused deep anguish among all Israelis.

In tribute to Dr. King, a special memorial forest bearing his name was planted in 1976 in the Galilee, near Nazareth. It now consists of over 10,000 trees and is growing constantly as both Americans and Israelis plant additional trees in his memory.

In recognition of the first celebration of the new American holiday honoring Dr. Martin Luther King, Israel's President Chaim Herzog proclaimed January 20, 1986, to be Dr. Martin Luther King Day in Israel. In his honor, Israel's highest political body, the Knesset, held a special session. Participating were the President of the State, members of the Government of Israel, and the Knesset, American diplomats, and representatives of every American organization with offices in Israel.

Schools and universities in Israel commemorated the day with special programs paying tribute to Dr. Martin Luther King's life and works. In addition, a street in Jerusalem, the capital of Israel, has been named in honor of the slain civil rights leader.

Besides these activities, others have been planned or completed: a special stamp issued in his honor, a special section published in the *Jerusalem Post*, tributes broadcast on radio and television, and an exhibit arranged for youth and cultural centers.

In honoring Dr. Martin Luther King, Jr., Israel remembers a good friend and pays tribute to his fight against racism and anti-Zionism.

Only ten days before his untimely death, on March 26, 1968, Dr. King declared:

"I see Israel as one of the great outposts of democracy in the world, and a marvelous example of what can be done, how desert land can be transformed into an oasis of brotherhood and democracy. Peace for Israel means security, and that security must be a reality...we must stand with all our might to protect its right to exist...."

"When people criticize Zionists,* they mean Jews. You are talking anti-Semitism."

From a speech at Harvard University in 1968.

***Zionism is the national liberation movement of the Jewish people. It is the conviction that the Jewish people has the right to freedom and political independence in its homeland.**

ABU IYAD'S VIEW

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the phased policy, which was ratified in 1974. This policy suggests that the Palestinian state will be set up on any piece of occupied land that is liberated..." (quoted in al-Mashrah al-Arabi, a weekly published in Tunis, September 1)

ON PHASED POLICY:

ABDEAL-HAMID SAYEKH'S VIEW

[Sheikh Abd al-Hamid Sayekh is Chairman of the Palestine National Council]

"The Palestine National Council (PNC) has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. This interim solution is acceptable to the PNC and all Palestinian organizations... The Nassam Abu Sharif document was published in different versions in Arabic and English. I've asked to issue it in

proper Arabic." (quoted in a-Shira, a pro-Syrian, pro-Iranian weekly published in Lebanon, August 22)

October 18th - Abu Iyad ("Al Sahara", Kuwait)

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... Our aim is to activate International pressure on the US and Israel... Sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces international public opinion... personally I've never rejected the charter because charters of nation's cannot be renounced by movements or personalities or leaderships these are sacred charters... We do not understate our charter as agreeing to renounce it, there is an incremental policy -which is intended to take care of an existing situation, it has nothing to do with the charter..."

It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil...

However we have to accept reality if we are to complete the long and enduring process awaiting us. It does not include any concessions, it is a program of struggle... In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that incremental policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with the phased incremental policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step..."

To: Dusa

From: Mickey

If you need any help please call!

水木火土金水火木火土金水火木火土金水火木火土金

(NOV 16 '88 19:13)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE
NOV 16	19:12	2023337790	G3ST	01'18"	OK	01	0107

ABU IYAD'S VIEW

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

7 "... The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the phased policy, which was ratified in 1974. This policy suggests that the Palestinian state will be set up on any piece of occupied land that is liberated..." (quoted in al-Mashrah al-Arabi, a weekly published in Tunis, September 1)

ABD AL-HAMID SAYEKH'S VIEW

[Sheikh Abd al-Hamid Sayekh is Chairman of the Palestine National Council]

7 "The Palestine National Council [PNC] has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. This interim solution is acceptable to the PNC and all Palestinian organizations... The Bassam Abu Sherif document was published in different versions in Arabic and English. I've asked to issue it in

proper Arabic." (quoted in al-Shiraa, a pro-Syrian, pro-Iranian weekly published in Lebanon, August 22)

16 October 18th - Abu Iyad ("Al Sahara", Kuwait)

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... Our aim is to activate international pressure on the US and Israel... Sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces international public opinion... personally I've never rejected the charter because charters of nation's cannot be renounced by movements or personalities or leaderships these are sacred charters... We do not understate our charter as agreeing to renounce it, there is an incremental policy -which is intended to take care of an existing situation, it has nothing to do with the charter...

It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil... However we have to accept reality if we are to complete the long and enduring process awaiting us. It does not include any concessions, it is a program of struggle... In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that incremental policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with incremental policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step."

ABU IYAD'S VIEW

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

7 "... The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the phased policy, which was ratified in 1974. This policy suggests that the Palestinian state will be set up on any piece of occupied land that is liberated..." (quoted in Al-Maghreb al-Arabi, a weekly published in Tunis, September 1)

ABD AL-HAMID SAYEKH'S VIEW

[Sheikh Abd al-Hamid Sayekh is Chairman of the Palestine National Council]

7 "The Palestine National Council [PNC] has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. This interim solution is acceptable to the PNC and all Palestinian organizations... The Bassem Abu Shorif document was published in different versions in Arabic and English. I've asked to issue it in

proper Arabic." (quoted in al-Shiraa, a pro-Syrian, pro-Iranian weekly published in Lebanon, August 22)

1 October 18th - Abu Iyad ("Al Sa'hara", Kuwait)

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... Our aim is to activate international pressure on the US and Israel... Sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces international public opinion... personally I've never rejected the charter because charters of nation's cannot be renounced by movements or personalities or leaderships these are sacred charters... We do not understate our charter as agreeing to renounce it; there is an incremental policy -which is intended to take care of an existing situation, it has nothing to do with the charter...

It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil... However we have to accept reality if we are to complete the long and enduring process awaiting us. It does not include any concessions, it is a program of struggle... In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that incremental policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with incremental policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step."

FAX

(09) 7510835

17N 71N7
N7Y8 705 PLAN

Issue #57
September 15, 1988

THE PLO -- A TURNING POINT?

ABU IYAD'S VIEW

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the phased policy, which was ratified in 1974. This policy suggests that the Palestinian state will be set up on any piece of occupied land that is liberated..." (quoted in al-Maghreb al-Arabi, a weekly published in Tunis, September 1)

NABIL SHAAT'S VIEW

[Nabil Shaat is Arafat's advisor on international affairs and a senior member of the Palestine National Council]

"... There is no contradiction between the establishment of a provisional government and the essence of the Palestine National Covenant. The Covenant requires the liberation of the entire Palestinian soil, the founding of a democratic state on the liberated territory, and the annihilation of Israel. The provisional government constitutes a phase in that plan... The boundaries of the independent Palestinian state include the whole of Palestine..." (quoted in al-Ahali, a weekly published in Cairo by the opposition a-Togamu Socialist Party, August 24)

"... The Palestine National Council exists and nothing will write it off. The Palestinian government to be established will declare its incremental (i.e., phased) platform. We refuse to condition the recognition of our state on the alteration of our Covenant. We are willing to announce the political positions, as long as they are taken within a phased program which relates to the establishment of a Palestinian state over part of the Palestinian soil... In an incremental (phased, or stage-by-stage) manner we are establishing a state over part of the Palestinian soil, but the U.S. should not expect me to renounce my dreams concerning the prospect that the whole of Palestine shall be the property of the Palestinian people. This is not a matter of policy, this is a non-negotiable issue..." (quoted in al-Ahram, Cairo, August 27, 1988)

"... We base our position on U.N. [partition] resolution 181 [of 1947] in order to facilitate the establishment of a state. We pronounce political positions in the context of the phased program, which is designed to establish a Palestinian state over part of Palestine... Provisional governments stick to incremental plans..." (quoted in al-Matallah, Saudi Arabia, August 31)

ABD AL-HAMID SAYEKH'S VIEW

[Sheikh Abd al-Hamid Sayekh is Chairman of the Palestine National Council]

"The Palestine National Council [PNC] has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. This interim solution is acceptable to the PNC and all Palestinian organizations... The Bassam Abu Sherif document was published in different versions in Arabic and English. I've asked to issue it in

proper Arabic." (quoted in a-Shira, a pro-Syrian, pro-Iranian weekly published in Lebanon, August 22)

INTRA-REGIONAL AFFAIRS

JORDANIAN BORDERS AND THE WEST BANK

Jordanian Prime Minister al-Rifai has denied that Jordan has redrawn its borders in such a way as to place the West Bank outside of Jordan. "Jordan's decision to loosen her administrative and legal ties with the West Bank," the Prime Minister stated in an interview, "does not mean that the border is the Jordan River." (Qatar News Agency, August 31, and also reported by the Middle East News Agency, Cairo, September 1)

JORDANIAN PASSPORTS AND THE WEST BANK

"The Director-General of the Population Registry and Passport Department of the Jordanian Interior Ministry stated that the documents that are being produced in order to grant new, temporary passports are the same as the documents that were approved in the past. The documents that are being transmitted to the Population Registry and Passport Department are stamped by West Bank Shari'a [Muslim religious] courts [controlled by Jordan, which continues to pay the salaries of its judges], and afterwards, by the Department for Palestinian Affairs [at the Interior Ministry] in Amman, just like birth certificates, death certificates, marriage licenses, divorce papers, tax vouchers and wills." (al-Dustour, Amman, September 1)

PLO'S REGIONAL POSITION

ARAFAT'S VIEW OF JORDAN'S ROLE

In an interview, Arafat stated that "the Jordanians have, for the past 40 years, treated the Palestinians as hired hands, and not as partners." (al-Yom al-Sabih, a PLO weekly published in Paris, August 22)

JORDAN'S VIEW OF ITS ROLE

"There will be no Arab military option without Jordan, there will be no international, peaceful solution without Jordan, and a strong and powerful Palestinian state will not be set up without Jordanian aid, and there will be no eastern unity without Jordan." (from an article entitled "The Jordanian Role in the Coming Stage," published in al-Rai, Amman, August 29)

MILITARY BALANCE

EGYPT-FRANCE

"Egypt has ordered from the French electronic giant Serge Dassault (E.S.D.) a surface-to-air defense system similar to the Sinai-23... It includes E.S.D. RA-205 radar, an E.S.D. TA-23 body with two 23mm guns, and six infra-red guided Saqr missiles mounted on amphibian armored personnel carriers." (AFP, August 30)

SYRIA-U.S.S.R.

"The U.S.S.R. has agreed to provide Syria with Sukhoi-24 aircraft. Syria has recently received its second shipment of MiG 29s. The first squadrons of the MiG-29s will be operational before the end of 1988." (al-Itikhad, United Arab Emirates, August 29)

Copy

Time Magazine November 7th 1988

excerpt from a long interview

"If the PNC declared the existence of the PLO Charter parts of which concern the elimination of Israel"

A: "Nowhere is there mention of the elimination of Israel. We are opposed to a Zionist State, Zionism is a racist movement."

(Phased Policy) October 18th - Abu Iyad "Al Sakhara" *Arafats deputy*

Our aim is to activate International pressure on the US and Israel... Sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces international public opinion... personally I've never rejected the charter because charters of nation's cannot be renounced by movements or personalities or leaderships these are sacred charters... We do not understate our charter as agreeing to renounce it, there is an incremental policy -which is intended to take care of an existing situation, it has nothing to do with the charter...

It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil... However we have to accept reality if we are to complete the long and enduring process awaiting us. It does not include any concessions, it is a program of struggle... In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that incremental policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with incremental policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step.//

-1-

2/28
ג' יאן
נחמה

Hamas the Islamic Resistance Movement

Hamas-PLO

Representatives of Hamas participated in a meeting of top Palestinian leaders in Tunis ." (al-Anba'a, Kuwait, October 10)

HAMAS IDEOLOGY

Khalil Kukah, a major leader of Hamas:

The uprising is not the final stage in the confrontation with Israel. The struggle against Israel is both ideological and religious. Jewish arrival to Palestine has been motivated religiously, and it is that motivation that has underlined their war against us. The Palestinian problem is actually an Islamic problem. The Jews represent an evil in our world, while the Muslims represent goodness... We have not connection to Khomenisim. Our roots have been affected by the Islamic Movement in Egypt. These roots have existed before the occupation, and were operate braches in the occupied territories... It is the military arm of the Islamic movement inside and outside of Palestine... Its finances orginate from Palestinian, Gulf and Islamic sources... Initially, the mosques constituted bases for the uprising, and now they are the __camp training the organized youth. The Palestinian State will not have the Palestinian problem, and will not prevent the continuation of the Jihad against the Israeli presence in Palestine. Who has ever the existence of a foreign homeland even on a single grain of is a crime which contradicts Islam. The religious leaders have forbidden the singing of peace with Israel, or the transfer of Arab or Moslem lands to her. A Jihad against the Jews constitutes a comandment..." (al-anba'a Kuwait, October 8)

"...Before we change our Covenant, the Israelis will have to alter their own Declaration of Independence. The plan of the democratic state is a long-range project. It is a democratic question for both peoples. We offer the Jews coexistence with us in that democratic state, 2.6 million (of them) in Palestine, and the rest in the US.... I reject the declarations of Abu Iyad and Bassam Abu Sherif. They have the right to speak up, but it is I who has the last word in the PLO..." (al-sayad, a leftist Lebanese weekly, October 21)

Ahamad al-Rahman, editor of Arafats Fatah weekly, Filastin a Thawra, and a chief spokesman for Araft:

"... It is fitting to reiterate the words of Sabri Jirayis at the 1974 meeting of the 12th PNC, which approved the idea of an independent state as an intermediate stage... He said then: "Most Palestinians consider the Palestinian State (on the West Bank and the Gaza strip) to be a modest goal, in comparison with the grand Palestinian appreciations expressed by the historical slogan calling for the liberation of Palestine from the (Mediterranean) sea to the (Jordan) river, from Ras al-Nakurah to Rafiah... The uprising doesn't only reflect a contemporary political struggle. It stands for the national roots. Therefore, it is inavoidable that the Palestinian people will accept partial solutions replacing absolute national independence... Let's stop the condemnation of the PLO by those who preach for a quick political exploitation of the uprising... We have a clear incremental plan. We have our own intermediate goal, which is the expulsion of the enemy and the achievement of self-determination and the establishment of a PLO-led independent state. That plan takes into consideration the (limits of the present) regional and global balance of power..."

Abu Ali Mustafa of the popular front:

"...The incremental plan will remain the foundation of the PLO's national goals and duties, designed to achieve liberation on the one hand and correct (political-diplomatic) standing on the other..." (al-Hadaf, the weekly of Habash's PFLP, Damascus, October 2)

Araft said that the Palestinians recognize the existence of two million Jews living on the Palestinian lands, and they (the Palestinians invite them to co-exist in a democratic state." (Radio Cairo October 20)

Rahim Ahmed, a prominent member of the PLO's executive and head of Iraq based Arab Liberation Front;
...UN (partition) Resolution 181 of 1947; tore away part of Palestine in order to establish the "State of Israel"... the acceptance of the decision to evacuate Israeli forces from the 1967 occupied Palestinian territory is the peak, but not the end of the ongoing struggle. The Palestinians will continue to struggle until the whole of Palestine will become the state of all the Palestinians and others who are there for generations, regardless of their ideological leanings. That is the essence of the term "the democratic state".
(Al-biyar United Arab Emirates October 22)

November 2, 1988
Issue #73

HAMAS (THE ISLAMIC RESISTANCE MOVEMENT)

HAMAS-PLO

Representatives of Hamas participated in a meeting of top Palestinian leaders in Tunis." (al-Anba'a, Kuwait, October 10)

HAMAS IDEOLOGY

Salil Kukah, a major leader of Hamas:

The uprising is not the final stage in the confrontation with Israel. The struggle against Israel is both ideological and religious. The arrival to Palestine has been motivated religiously, and it is this motivation that has underlined their war against us. The Palestinian problem is actually an Islamic problem. The Jews represent evil in our world, while the Muslims represent goodness... We have no connection to Khomeinism. Our roots have been affected by the Islamic revolution in Egypt. These roots existed before the occupation, and were established with the appearance of the State of Israel. The movement has branches in the occupied territories... It is the military and Islamic movement inside and outside of Palestine... Its finances come from Palestinian, Gulf and Islamic sources... Initially, the mosque constituted base for the uprising, and now they are the training camp training the organized youth. The Palestinian state will solve the Palestinian problem, and will not prevent the continuation of Jihad against the Israeli presence in Palestine. Who has ever denied the existence of a foreign homeland even on a single grain of sand? It is a crime which contradicts Islam. The religious leaders have rejected the signing of peace with Israel, or the transfer of Arab lands to her. A Jihad against the Jews constitutes a commandment... (al-Anba'a, Kuwait, October 8)

-- A TURNING POINT?

YASR ARAFAT'S POSITION

Arafat said that the Palestinians recognize the existence of two peoples: Jews living on Palestinian lands, and they [the Palestinians] invite them to co-exist in a democratic state." (Radio Cairo, October 20)

RAHIM AHMED, a prominent member of the PLO's executive and head of Iraq-based Arab Liberation Front:

"U.N. [partition] Resolution 181 [of 1947] tore away part of the land in order to establish the 'State of Israel'... The acceptance of the decision to evacuate Israeli forces from the 1967 occupied Palestinian territory is the peak, but not the end, of the ongoing struggle. The Palestinians will continue to struggle until the whole of Palestine will become the state of all the Palestinians and others who have lived there for generations, regardless of their ideological persuasions. That is the essence of the term 'the democratic state.'" (al-Bayar, United Arab Emirates, October 22).

MIDMO is composed entirely of material translated from the Arabic media, and is published jointly by the Government Press Office and the Media Analysis Center, publishers of Contemporary Mideast Background.

address: Beit Agron, 37 Hillel Street, Jerusalem 94581
telephone: (02) 243866 telex: MPRESS IL 25279
facsimile: 972-2-233693 attention: GPO X8107
electronic mail: 05 GPO 001

A TURNING POINT?

...Before we change our Covenant, the Israelis will have to alter their own Declaration of Independence. The plan of the democratic state is a long-range project. It is a democratic question for both peoples. We agree that the Jews coexistence with us in that democratic state, 2.6 [of them] in Palestine, and the rest in the U.S... I reject the declarations of Abu-Iyyad and Bassam Abu-Sherif. They have the right to speak up, but it is I who has the last word in the PLO..." (Al-Sayed, a Lebanese weekly, October 21)

ABD al-RAHMAN, editor of Arafat's Fatah weekly, Filastin a-Thawra, and chief spokesman for Arafat:

...It is fitting to reiterate the words of Sabri Jirayis at the 1974 meeting of the 12th PNC, which approved the idea of an independent state as an intermediate stage... He said then: 'Most Palestinians consider the independent state [on the West Bank and the Gaza Strip] to be a modest goal, in comparison with the grand .../2

MIDMO is comprised entirely of material translated from the

Palestinian aspirations expressed by the historical slogan calling for the liberation of Palestine from the [Mediterranean] Sea to the [Jordan] River, from Ras al-Nakurah to Kariah... The uprising doesn't only reflect a contemporary political struggle. It stands for the national roots. Therefore, it is inconceivable that the Palestinian people will accept partial solutions replacing absolute national independence... Let's stop the condemnation of the PLO by those who preach for a quick political exploitation of the uprising... We have a clear incremental plan. We have our own intermediate goal, which is the expulsion of the enemy and the achievement of self-determination and the establishment of a PLO-led independent state. That plan takes into consideration the [limits of the present] regional and global balance of power..." (Filastin a-Thawra, Nicosia, October 3)

ABU ALI MUSTAFA of the Popular Front:

"...The incremental plan will remain the foundation of the PLO's national goals and duties, designed to achieve liberation on the one hand and correct [political-diplomatic] standing on the other..." (Al-Hadaf, the weekly of Habash's PFLP, Damascus, October 2)

-- A TURNING POINT?

POSITION

Arafat said that the Palestinians recognize the existence of two Jews living on Palestinian lands, and they [the Palestinians] invite them to co-exist in a democratic state." (Radio Cairo, 20)

RAHIM AHMED, a prominent member of the PLO's executive and head of the Iraq-based Arab Liberation Front:

"...U.N. [partition] Resolution 181 [of 1947] tore away part of the land in order to establish the 'State of Israel'... The acceptance of this decision to evacuate Israeli forces from the 1967 occupied Palestinian territory is the peak, but not the end, of the ongoing struggle. The Palestinians will continue to struggle until the whole of the land will become the state of all the Palestinians and others who have lived there for generations, regardless of their ideological differences. That is the essence of the demand 'the democratic state.'" (Al-United Arab Emirates, October 22.

.../2

MIDMO is comprised entirely of material translated from the Arab media, and is published jointly by the Government Press Office and the Media Analysis Center, publishers of Contemporary Mideast Background.

address: Beit Agran, 37 Hildel Street, Jerusalem 94581

Issue #67
September 15, 1988

THE PLO -- A TURNING POINT?

ABU IYAD'S VIEW

[Abu Iyad is Arafat's deputy and chief of the PLO's security apparatus]

"... The political initiative which the PLO is presenting will be a mechanism to implement the phased policy, which was ratified in 1974. This policy suggests that the Palestinian state will be set up on any piece of occupied land that is liberated..." (quoted in al-Maghrib al-Arabi, a weekly published in Tunis, September 1)

NABIL SHAAAT'S VIEW

[Nabil Shaat is Arafat's advisor on international affairs and a senior member of the Palestine National Council]

"... There is no contradiction between the establishment of a provisional government and the essence of the Palestine National Covenant. The Covenant requires the liberation of the entire Palestinian soil, the founding of a democratic state on the liberated territory, and the annihilation of Israel. The provisional government constitutes a phase in that plan... The boundaries of the independent Palestinian state include the whole of Palestine..." (quoted in al-Ahali, a weekly published in Cairo by the opposition al-Togamu Socialist Party, August 24)

"... The Palestine National Council exists and nothing will write it off. The Palestinian government to be established will declare its incremental (i.e., phased) platform. We refuse to condition the recognition of our state on the alteration of our Covenant. We are willing to announce the political positions, as long as they are taken within a phased program which relates to the establishment of a Palestinian state over part of the Palestinian soil... In an incremental (phased, or stage-by-stage) manner we are establishing a state over part of the Palestinian soil, but the U.S. should not expect me to renounce my dreams concerning the prospect that the whole of Palestine shall be the property of the Palestinian people. This is not a matter of policy, this is a non-negotiable issue..." (quoted in al-Ahram, Cairo, August 27, 1988)

"... We base our position on U.N. [partition] resolution 181 [of 1947] in order to facilitate the establishment of a state. We pronounce political positions in the context of the phased program, which is designed to establish a Palestinian state over part of Palestine... Provisional governments stick to incremental plans..." (quoted in al-Majallah, Saudi Arabia, August 31)

ABD AL-HAMID SAYEKH'S VIEW

[Sheikh Abd al-Hamid Sayekh is Chairman of the Palestine National Council]

"The Palestine National Council [PNC] has agreed to accept an interim solution, which suggests that we'll accept whatever territories we can get. Then, we'll demand the rest of the territory. We don't reject the idea of a state encompassing a quarter or a half of our territory, but later on we'll demand the other parts. This interim solution is acceptable to the PNC and all Palestinian organizations... The Bassam Abu Sherif document was published in different versions in Arabic and English. I've asked to issue it in

.../2

proper Arabic." (quoted in a-Shira, a pro-Syrian, pro-Iranian weekly published in Lebanon, August 22)

INTRA-REGIONAL AFFAIRS

JORDANIAN BORDERS AND THE WEST BANK

Jordanian Prime Minister al-Rifai has denied that Jordan has redrawn its borders in such a way as to place the West Bank outside of Jordan. "Jordan's decision to loosen her administrative and legal ties with the West Bank," the Prime Minister stated in an interview, "does not mean that the border is the Jordan River." (Qatar News Agency, August 31, and also reported by the Middle East News Agency, Cairo, September 1)

JORDANIAN PASSPORTS AND THE WEST BANK

"The Director-General of the Population Registry and Passport Department of the Jordanian Interior Ministry stated that the documents that are being produced in order to grant new, temporary passports are the same as the documents that were approved in the past. The documents that are being transmitted to the Population Registry and Passport Department are stamped by West Bank Shari'a [Muslim religious] courts [controlled by Jordan, which continues to pay the salaries of its judges], and afterwards, by the Department for Palestinian Affairs [at the Interior Ministry] in Amman, just like birth certificates, death certificates, marriage licenses, divorce papers, tax vouchers and wills." (al-Dustour, Amman, September 1)

PLO'S REGIONAL POSITION

ARAFAT'S VIEW OF JORDAN'S ROLE

In an interview, Arafat stated that "the Jordanians have, for the past 40 years, treated the Palestinians as hired hands, and not as partners." (al-Yom al-Sabah, a PLO weekly published in Paris, August 22)

JORDAN'S VIEW OF ITS ROLE

"There will be no Arab military option without Jordan, there will be no international, peaceful solution without Jordan, and a strong and powerful Palestinian state will not be set up without Jordanian aid, and there will be no eastern unity without Jordan." (from an article entitled "The Jordanian Role in the Coming Stage," published in al-Rai, Amman, August 29)

MILITARY BALANCE

EGYPT-FRANCE

"Egypt has ordered from the French electronic giant Serge Dassault (E.S.D.) a surface-to-air defense system similar to the Sinai-23... It includes E.S.D. RA-205 radar, an E.S.D. TA-23 body with two 23mm guns, and six infra-red guided Saqr missiles mounted on amphibian armored personnel carriers." (AFP, August 30)

SYRIA-U.S.S.R.

"The U.S.S.R. has agreed to provide Syria with Sukhoi-24 aircraft. Syria has recently received its second shipment of MiG 29s. The first squadrons of the MiG-29s will be operational before the end of 1988." (al-Itikhad, United Arab Emirates, August 29)

Time Magazine November 7th 1988

excerpt from a long interview

"If the PNC declared the existence of the PLO Charter parts of which concern the elimination of Israel"

A: "Nowhere is there mention of the elimination of Israel. We are opposed to a Zionist State, Zionism is a racist movement."

(phases policy) October 18th - Abu Iyad "Al Sakhara" *Arafat's deputy*

Our aim is to activate International pressure on the US and Israel... Sometimes we issue declarations which are intended to embarrass the enemy when it faces international public opinion... personally I've never rejected the charter because charters of nation's cannot be renounced by movements or personalities or leaderships these are sacred charters... We do not understate our charter as agreeing to renounce it, there is an incremental policy -which is intended to take care of an existing situation, it has nothing to do with the charter...

It is inconceivable that we will recognize the right of our enemy over any piece of territory on Palestinian soil... However we have to accept reality if we are to complete the long and enduring process awaiting us. It does not include any concessions, it is a program of struggle... In 1974 we heard that incremental policy is a policy of submission now in 1988 14 years later we are in Tunisia, Algeria, Sana, Eden and Iraq which prove that incremental policy was not a policy of submission.

That plan which is consistent with incremental policy, does not deviate from the Palestinian Charter. We will continue in our political activity until we reach our goal. We shall establish our own state on Palestinian soil step by step.//

א"י ק"ק' (נערה)

הרציה לראשון

שם אברהם
אברהם אהרן

1. להלן קטעים בדברי נביל שש"י, יועצו של ערמאות, חדר מלי"ב ומכירי המתי"ח, המסקנים להערכתו את עמדתה הנוכחית של הנהגת הארגון בדבר הקשר בין הכצע המדיני, עליו יוחלט במלי"ב, לבין האמנה. שני דבריו - אש"ם אינו מתכוון לבטל את האמנה, וחצצ המדיני, אותו הכיניר כיום באש"ם עבור המעלה גדלה/זמניות, והיה שלבי ומגמתו להקים מדינה פלסטינית.

האמנה וחצצ המדיני

2. מדבריו לאלאחראס הבין"ל, קהיר 27.8: בתשובה לשאלה, "חצצ המדיני יבטל את אמנת אש"ם"

אמנת אש"ם קיימת ודבר לא יבטלה, אלא הממשלה שנוקטת הכרז על מצע שלבי. אנו מכריזים לברון בין הכרה של מדינה כלשהי בנו לבין שינוי אמנת אש"ם. אנו מוכנים להכריז על עמדות נורמליות וזכויות להסכמה על שני חזיתות במסגרת הנגידה העבודה השלכית הקטורה להקמת מדינה פלס" על חלק מהאדמה הפלס" ולכל מה שנוגע לעזרת המדינה. לא נותרו שרידים לסתירה ולנינוץ חלומותיו של עט.

א. יורן, אוסטריה, אטליה וטברד, שאין בעיה לגבי הכרתן
בכך.

ב. צרפת, שהכרתה תלויה בהכרזה על התכנית המדינית, ואז
יכירו בכך גם מדינות אחרות.

ג. הולנד, בלגיה ובריטניה, שקשה שיכירו בכך, אך אנו
ממשיכים במאמציהם.

המכון הירושלמי להגנת המערב
THE JERUSALEM INSTITUTE FOR WESTERN DEFENCE

P. O. BOX 6855
91 068 JERUSALEM
TEL 972-2-717741

25.8.1988

תא דואר 6855
ירושלים 91 068
טל. 02-717741

לכבוד

מר בנימין נתניהו,

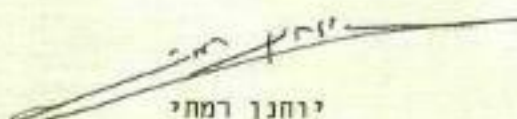
ירושלים.

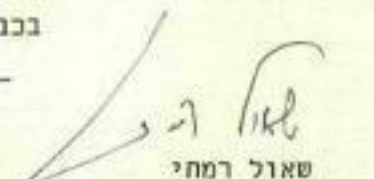
הנידון: חכנית מגרה למקרה של הכרזת אש"פ על ממשלה
זמנית או ממשלה גולה, או של פניית אש"פ לאו"מ.

ביבי היקר,

אנחנו מצרפים בזה את חכנית המגרה הנ"ל שהזמננו.
ברצוננו להעיר, שאנו מציגים שתי אופציות לגבי החלת החוק
ביש"ע או חלקים מיש"ע - אחת של ד"ר מאיר רוזן, והשנייה שלנו - חוד
הכרה שלשתייהן יש מעלות וחסרונות.
נציין, שקיימת גם אפשרות של שילוב שתי האופציות על-ידי
התנאת החלת חוק ביש"ע או חלקים של יש"ע, ז.א. שישדאל חראה את עצמה
חופשית מההגבלות שקיבלה על עצמה בהסכם קמפ דוד אם ובאשר אחד החותמים
האחרים על ההסכם הזה יפעל בניגוד לחוכם - למשל על-ידי חמיכה במנדאט
זמני של האו"מ ביש"ע, הכרה בממשלת אש"פ, או צירוף גורמים שלא הוזכרו
בהסכם קמפ דוד בתהליך המדיני לקביעת עתיד יש"ע.

בכבוד רב

יוחנן רמתי
יו"ר המכון

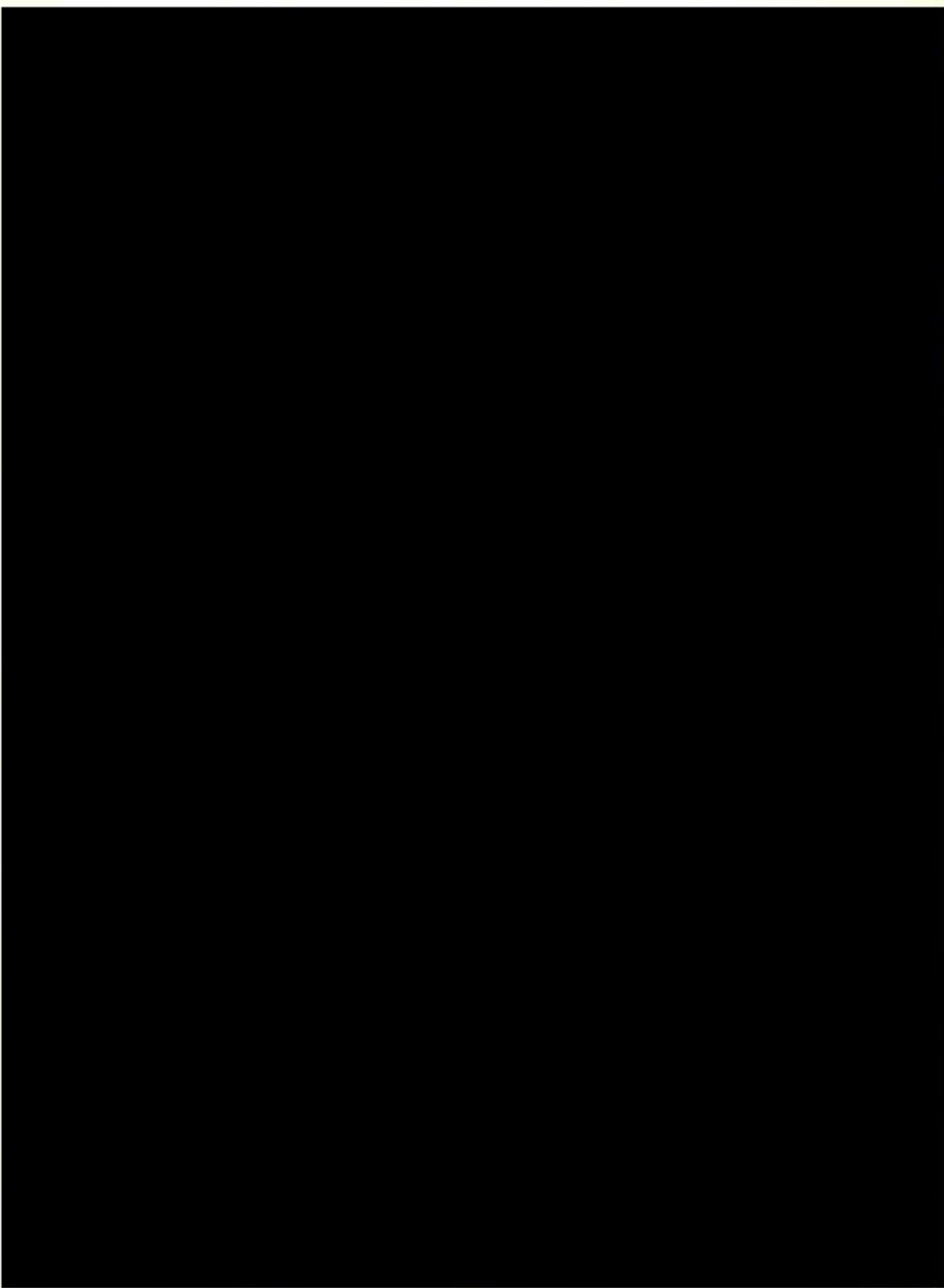

שאול רמתי
מחאם הועדה המיעצת

נ.ב. רצוי לקבל את הסכמת המערך או של גורמים במערך להחלת החוק
והמשפט הישראלי בחלקים של יש"ע.

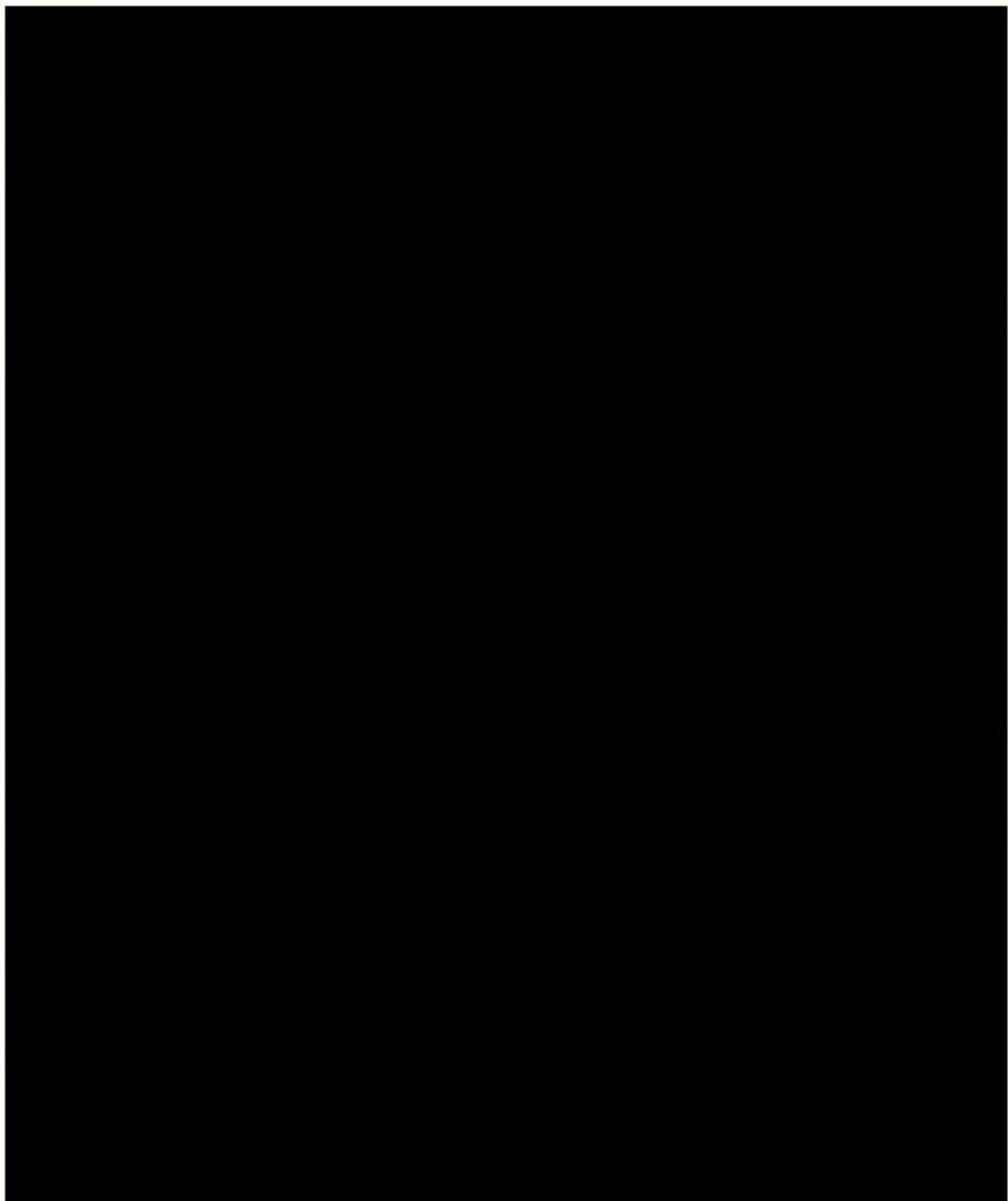
תכנית מגרה - למקרה של הכרזת אש"פ על ממשלה זמנית או ממשלה גולה
או של פניית אש"פ לאו"מ.
מאת יוחנן ושאול רמתי.

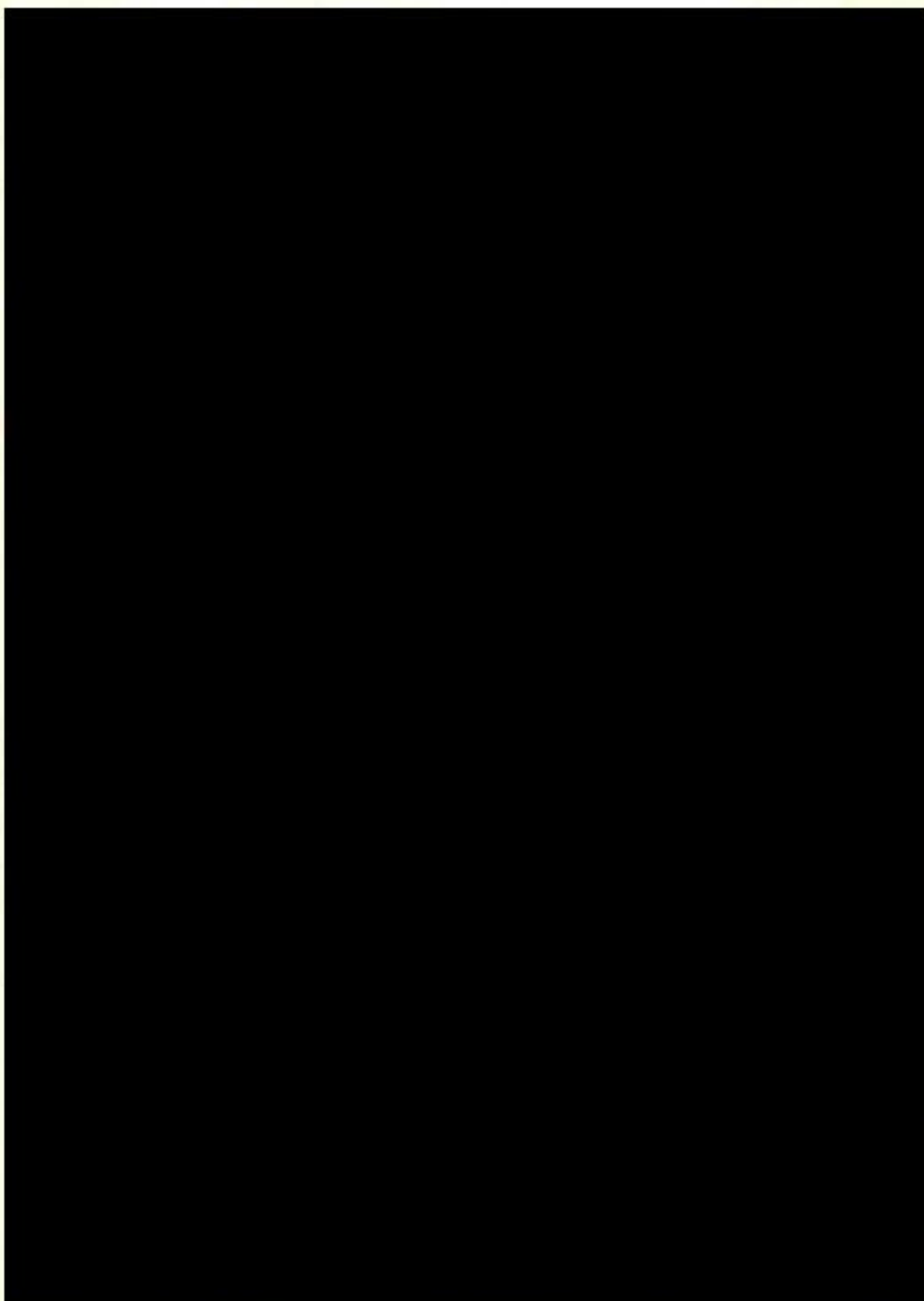

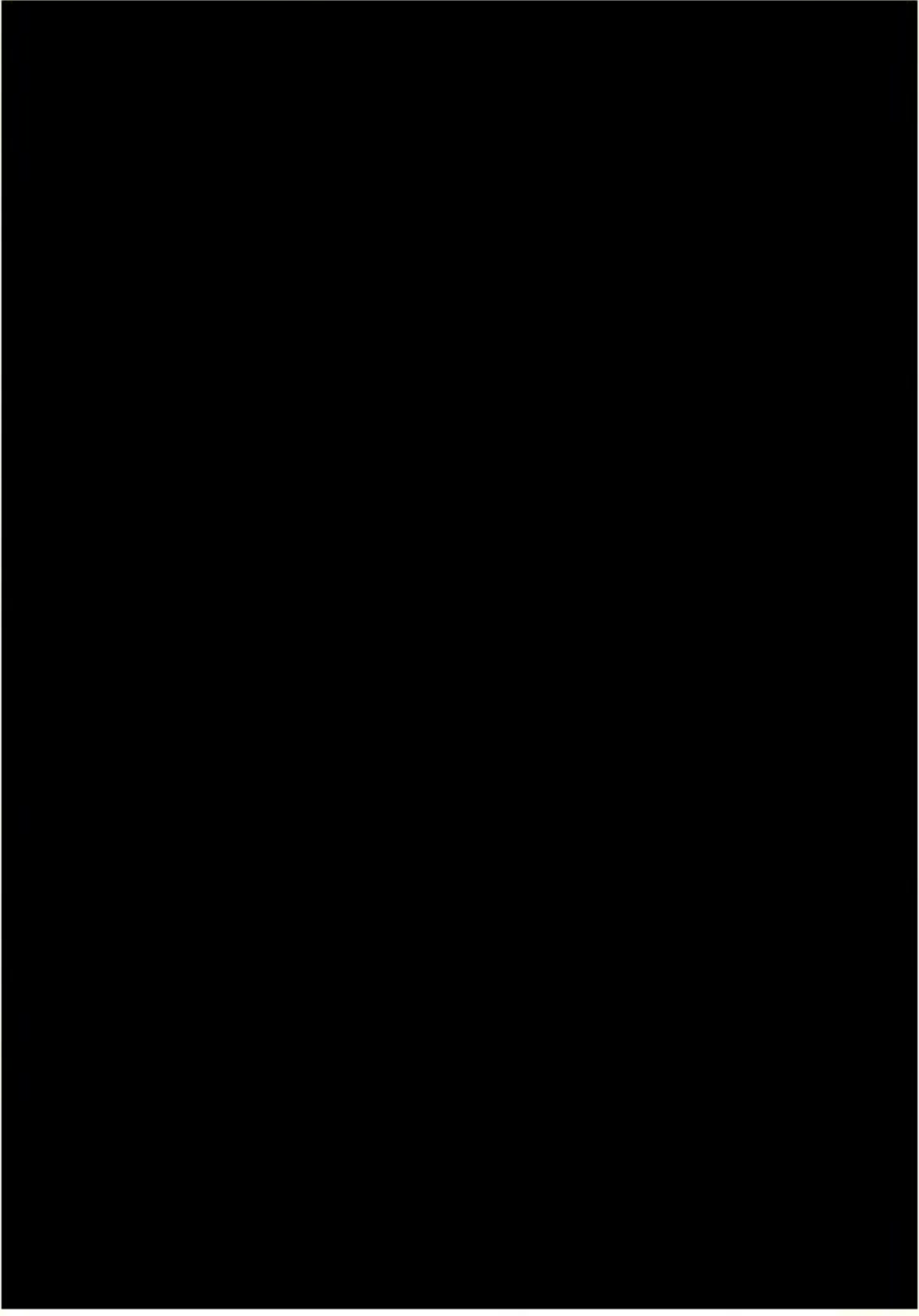
2. תגובה להכרזת אש"פ על ממשלה זמנית או ממשלה גולה.

ב. התגובה הדיפלומאטית.

מבוא

"קצינים ואקדמאים למען בטחון ושלום" הוא ארגון משותף של קציני מילואים בכירים ופרופסורים ומרצים אקדמאים. הארגון הוא על-מפלגתי ותכליתו לקיים דיון ציבורי בנושא חשיבות "השטחים" לבטחון ישראל, כשהדגש הוא בטחוני-מקצועי גרידא.

ההתארגנות קמה כמשקל נגד לקבוצות כגון "המועצה לשלום ובטחון" שייעדן לפגוע בקונסנזוס הלאומי שהיה קיים עד כה בנושא, וכדי לא להשאיר הזירה והדיון הציבורי רק בידי מי שסבורים ש"השטחים" אינם חשובים יותר לבטחון ישראל או ש"שלום פורמלי" בלבד יענה על נטישתם.

מטרות

- א. להציג בציבור מהיבט בטחוני-מקצועי טחור את חשיבותם החיונית של שטחי יהודה, שומרון ועזה ורמת-הגולן לקיומה ולבטחונה של ישראל.
- ב. לשכנע כי ויתור מהותי על שטחים אלה מהווה סכנה רצינית ביותר לקיומה ולבטחונה של ישראל.

הנחות היסוד והמסרים

- א. המסרים מתמקדים בנושאים הבאים:-
 - (1) חשיבות "השטחים" לבטחון ישראל.
 - (2) שלום, מלחמה ובטחון.
 - (3) השאלה הדמוגרפית.
 - (4) *מלחמה בשטחים*
- ב. שטחי ישי"ע ורמה"ג
 - (1) חשיבותם של רובם הנכריע של שטחים אלה לקיומה ולבטחונה של ישראל, אינה יכולה להיות מופרכת מבחינה בטחונית-מקצועית.
 - (2) ויתור מהותי על שטחים אלה ובמיוחד על נוכחות ישראלית בגב ההר יקטין אולי הגירוי הערבי למלחמה בישראל אך יגדיל בו בזמן את הפיתוי להנחית מכה מוחצת ומכריעה על "הבטן הרכה" שלה.גם אחרי חתימת הסכמי שלום פורמליים תיחשב ישראל (אף אצל המחזנים שכערכים) כ"נטע זר" שיש לסלקו ע"פ "תורת השלכים".

- ב. (3) במקרה של ויתור על "השטחים" כנ"ל תחסר ישראל את השטחים החיוניים להגנתה והמצויים בקירבה גיאוגרפית יתירה למרכזיה החיוניים בשפלת החוף ובירושלים. כל כישלון טקטי במקרה כזה יכול להיות מפלה אסטרטגית.
- (4) ישראל תחסר במקרה של ויתור כנ"ל על כל "עומק אסטרטגי" החיוני לה לצורך:-
- (א) קיום יכולת הגנה נאותה (יותר שטח בידי ישראל יקשו על האויב להכריעה צבאית).
- (ב) מחן התראה מודיעינית בעיטה ולפיצוי על טעויות כלחי נמנעות בכך.
- (ג) גיוס כוחות המילואים כזמנים החיוניים לאיזון יחסי הכוחות הכמותיים העורפים לאויב.
- (ד) הגדלת כושר הספיגה ופריסה מתאימה של כוחות ושרידותם במכת אש מפתיעה (הן הקונכנציונלית וכלחי-קונכנציונלית).
- (ה) נוכחות ישראל כ"שטחים" תמנע ממנה הצורך להילחם על שטחים חיוניים להגנתה כבר בשלב הראשון של המלחמה או להנחית "מכה מקדימה" שלא לצורך.
- (5) בגלל הא-סימטריה הכמותית בין ישראל לערבים בעיות יחסי הכוחות ו"העומק האסטרטגי" שלובות זו בזו ו"קריטיות הזמן" לגיוס מילואים הוא גורם מפתח להגנה ראויה לשמה. בעיות אלה חריפות במיוחד בגזרתה המזרחית של ישראל.
- (6) "השטחים" עצמם ולא רק מרחבי האוויר מעליהם, חיוניים לכניית כוחו ולהפעלתו של חה"א הישראלי, שהוא הכיטוי העיקרי לעליונות האווירית של ישראל ולכח ההחרעת החיוני מול אויבה.
- (7) פירוז וסדורי בטחון דומים אינם יכולים להוות תחליף לויתור מהותי על "השטחים" אם משום שסידורים אלה הוכחו (בנסיון הישראלי והעולמי כאחד) כבלתי-אמינים דינם, ואם משום שאינם יכולים לתפוס בשטחים שהם מיושבים בצפיפות ע"י אוכלוסיה השואפת למימוש ריבונותה.
- (8) הטענה שבעירן סילי הקרקע-קרקע יורדת חשיבותם של שטחים לצרכי הגנה - הינה חסרת שחר. דוקא ההיפך הוא הנכון: ככל שאיומי האמל"ח גדלים יש צורך ביותר שטחים הן כפיצוי והן כדי להקטין סיכוניהם. בנוסף, מלחמות אינן מוכרעות ע"י כח אש קונכנציונלי אלא ע"י אחיזה בקרקע.
- (9) צה"ל זקוק כיום אף יותר מעבר ל"גיאוגרפיה" וזאת משום:-
- (א) שצבאות ערב צמצמו הפער במאזן הצבאי, ובמיוחד בתחום האמל"ח הא יבוחי.

ב. (9) (ב) שה-סד"כ היבשתי של צבאות ערב ובמיוחד ממזרח לישראל יותר מהכפיל כוחו (מאז מלחמת יוה"כ) וכן הפך להיות רובו ככולו נייד, משוריין וממוכן.

(10) הקיטוב החריף שנתגלע לאחרונה בישראל גם בנושאי השטחים החיוניים לבטחון (שהיוו במשך שנים רבות בכחינת קונסנזוס לאומי) מחליש את ישראל ותרמיתה, ומהווה סכנה לא רק לכושר הרחעתה אלא גם למורל הלאומי, ועי"כ מחדיר תחושות חצויות לצה"ל ועלול לפגוע בכושר הלחימה שלו בעתיד.

(11) נטישת שטחי יש"ע תאפשר לתושביהם הפלסטינאים, למרות ההגבלות, וסידורי בטחון פורלמיים, לצבור אמצעי לחימה ולהפעילם בכוא העת כנגד ישראל, ועי"כ יגדלו סיכוני הטרור. הטענה כאילו יהיה קל לצה"ל להתמודד בטרור מ"השטחים" כשהוא מחוצה להם - אין לה על מה לסמוך.

(12) שטחי רמה"ג חיוניים להגנת ישובי עמק החולה, הגליל, טבריה וכו' וכן כרי להתמודד כראוי מול מסות השריון של סוריה. ויתור על השליטה הישראלית ברמה"ג יש בה כדי לסכן חמורות, וביחוד בביצוע התקפת פתע, את הישובים הנזכרים וכן את מערכי צה"ל.

ג. שלום, מלחמה ובטחון

(1) המשך קידום תהליך השלום יתבצע (אם בכלל) עם ישראל חזקה ולא עם ישראל מוחלשת מבחינה טריטוריאלית ואחרת.

(2) תהליך השלום יקודם כאשר הערכים יגיעו לפחות למסקנה (כמצרים כשעתה) שאין להם אופציה צבאית אפקטיבית להכרעת ישראל וחור נכונות אמיתית להשלמה ולפשרה עם ישראל.

(3) אי המשך קידום תהליך השלום בשל עקשות ערבית אינו בהכרח מרשם ודאי להתדרגות למלחמה.

(4) שני הגורמים הערביים העיקריים לשלום ומלחמה כאזור הם מצרים וסוריה ולא ירדן, הפלסטינאים ואחרים.

(5) על מצרים קיימים אילוצים אסטרטגיים ומבצעיים כבדי משקל שיקשו עליה ליזום או להצטרף למלחמה כנגד ישראל בעתיד הנראה לעין.

(האילוצים האסטרטגיים הם: התמיכה האמריקאית הכספית והצבאית המסיבית שאין לה תחליף, הסיכון שתאבד מחדש את סיני על אוצרות הנפט, שתרע את מצבה הכלכלי הקשה בלאו הכי, ועוד מעל לכל ספק אם מצרים רואה בקידום העניין הפלסטינאי אינטרס עליון שעבורו עליה להסתכן במלחמה.

- ג. (5) (האילוצים המבצעיים בנוסף הם: המעבר בצבא המצרי מהשענות על נשק מזרחי לנשק מערבי, קשיי ניהול לחימה נידת במרחבי סיני וכיו"ב).
- (6) סוריה הקיצונית כאידיאולוגיה הפן-ערבית כלפי ישראל אינה מוכנה להשלמה ולפשרה עם ישראל, וחואיל לכל היוחר להסכם אי-לוחמה אתה אם זו תחזיר לה את כל רמה"ג. היא תצא למלחמה בישראל מתוך אידי-אולוגיה זו בשעה שהנסיבות יחאימו לה ולא דוקא להחזרת רמה"ג, שאינה גם לוחצת עליה כפי שלחצה החזרת סיני על מצרים.
- (7) ירון חלטה מדי וכפופה לקונסנזוס הערבי הקשית בסכסוך כדי להוות גורם של ממש לשלום ולמלחמה באזור. הוא הדין בפלסטינאים תושבי יש"ע וארגוניהם שמחוצת להם.
- (8) עיראק תמשיך קרוב לוודאי להיות עסוקה בעיקר באויב שממזרח לה ובסיקום פגעי המלחמה.
- (9) סיכון של מערך "קואליציה מלחמתית מזרחית" כנגד ישראל יהיה כנראה קיים תמיד, אבל זאת כדי לסלק את ישראל מהמפה האזורית ולא דוקא כדי להחזיר לעצמם "השטחים".
-

ERROR REPORT

:SYSTEMATICS

(AUG 28 '88 12:24)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE	FILE NO.
AUG 28	12:23	972 2 669855	G3ST	01'02"	E	01	0107	

ERROR MESSAGE

PAGE(S) NOT TRANSMITTED P-01.
ERROR CODE(S) 0-07.

1米0米0米1米0米0米0米0米0米0米0米0米0米0米0米

(AUG 28 '88 12:01)

DATE	START TIME	REMOTE TERMINAL IDENTIFICATION	MODE	TIME	RESULTS	TOTAL PAGES	DEPT. CODE	FILE NO.
AUG 28	12:00	972 2 669855	G3ST	01'11"	E	02	0187	

ERROR MESSAGE

PAGE(S) NOT TRANSMITTED P-01,

ERROR CODE(S) 0-08,

תעודת

258 426

בנימין נתניהו

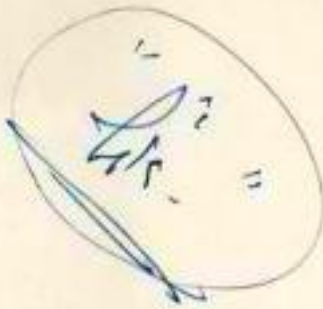
(י/ק):

1.
2.

3. כניית אמצעי ביטחון
קמ"מ - 3/1/88

"דב" (22.8.88) אח"כ לבקרי צנח"אני (אבנ"ט יב), נמחק בטלפון ח"פ
(חזר בלילה של אסף)
"הצלה הסבה במקרה של גסיסה או פגיעה בנן טקסיות ו/או 15/8/88
אקס גמ"ח בנ"א אומ"ח ~~באסף~~ מב"א אפ"ס בנ"ח
הסל"ט של הדינ"ן. בשל מקרה מסוי אסף אר"ם עם הסוד
המזכיר שהיציאה הם עם, יאחזק הדבר ו/או לקרוא את
באדיאן אר"ם אף קאמ"ט מנ"ח יאחזק ו/או הס"ק
המאבק אסמ"ר פלמ"ח מוקד הצל"חיה?

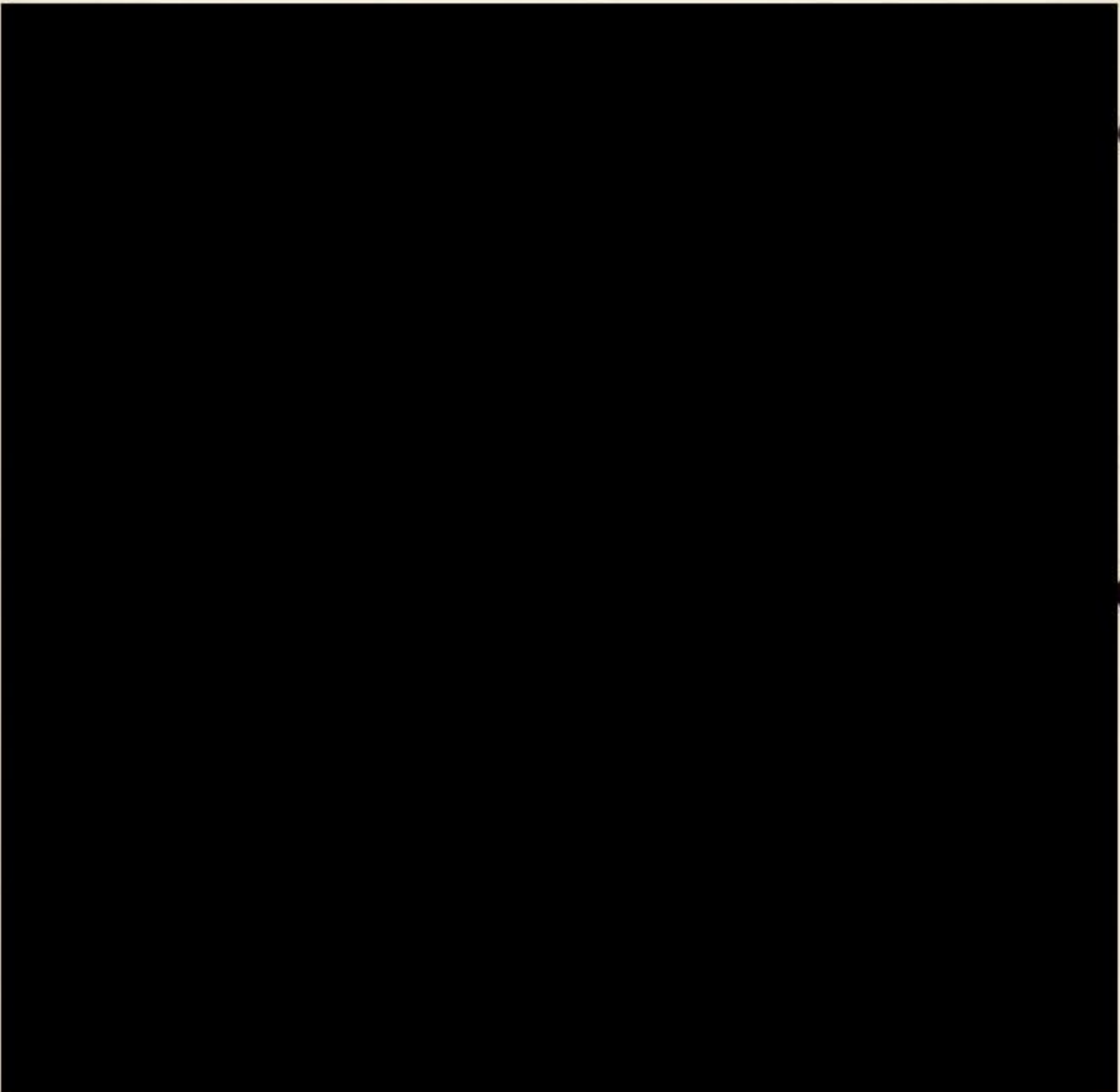
מא: ד"ר. יעקב
עלמ

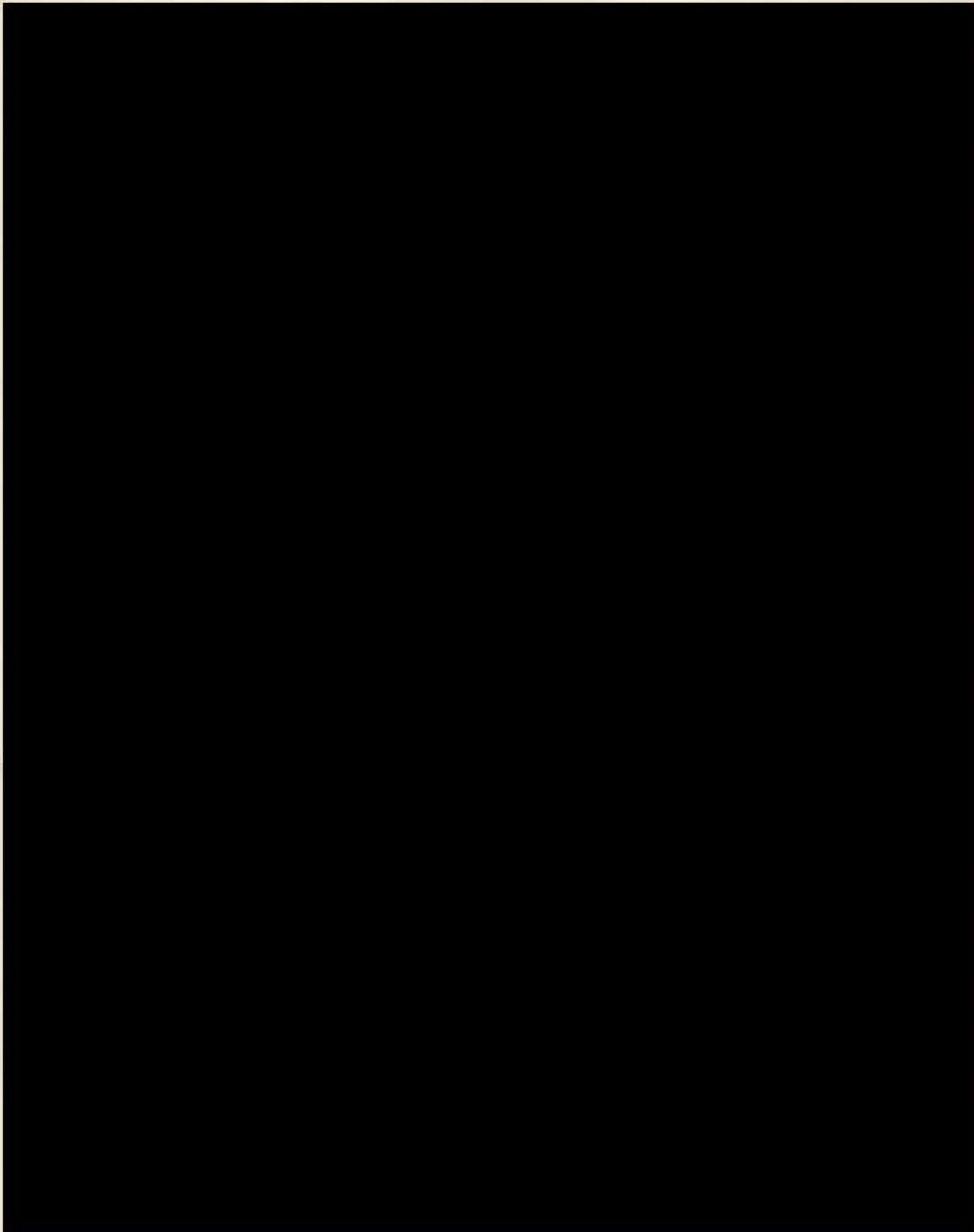

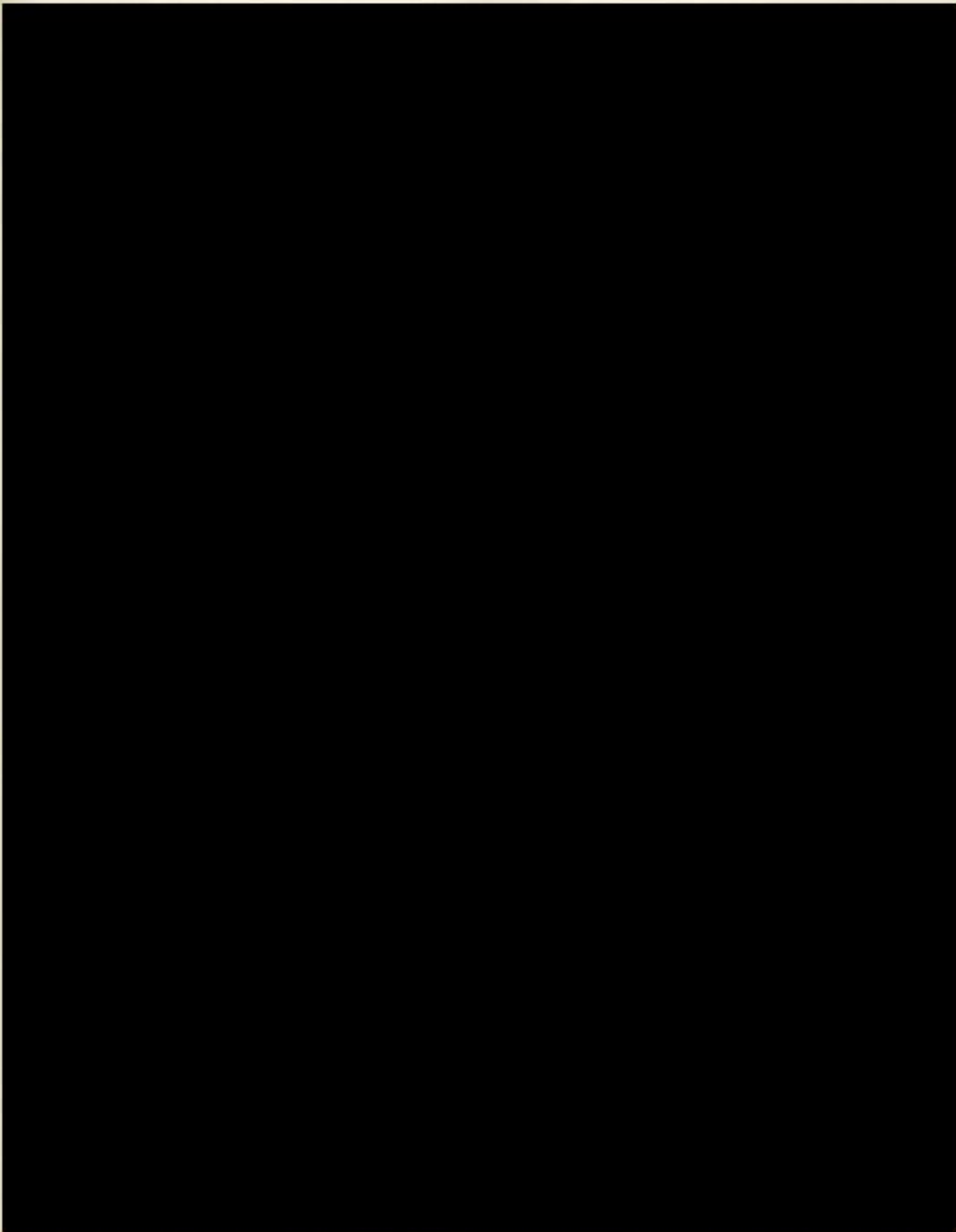
27.7.88

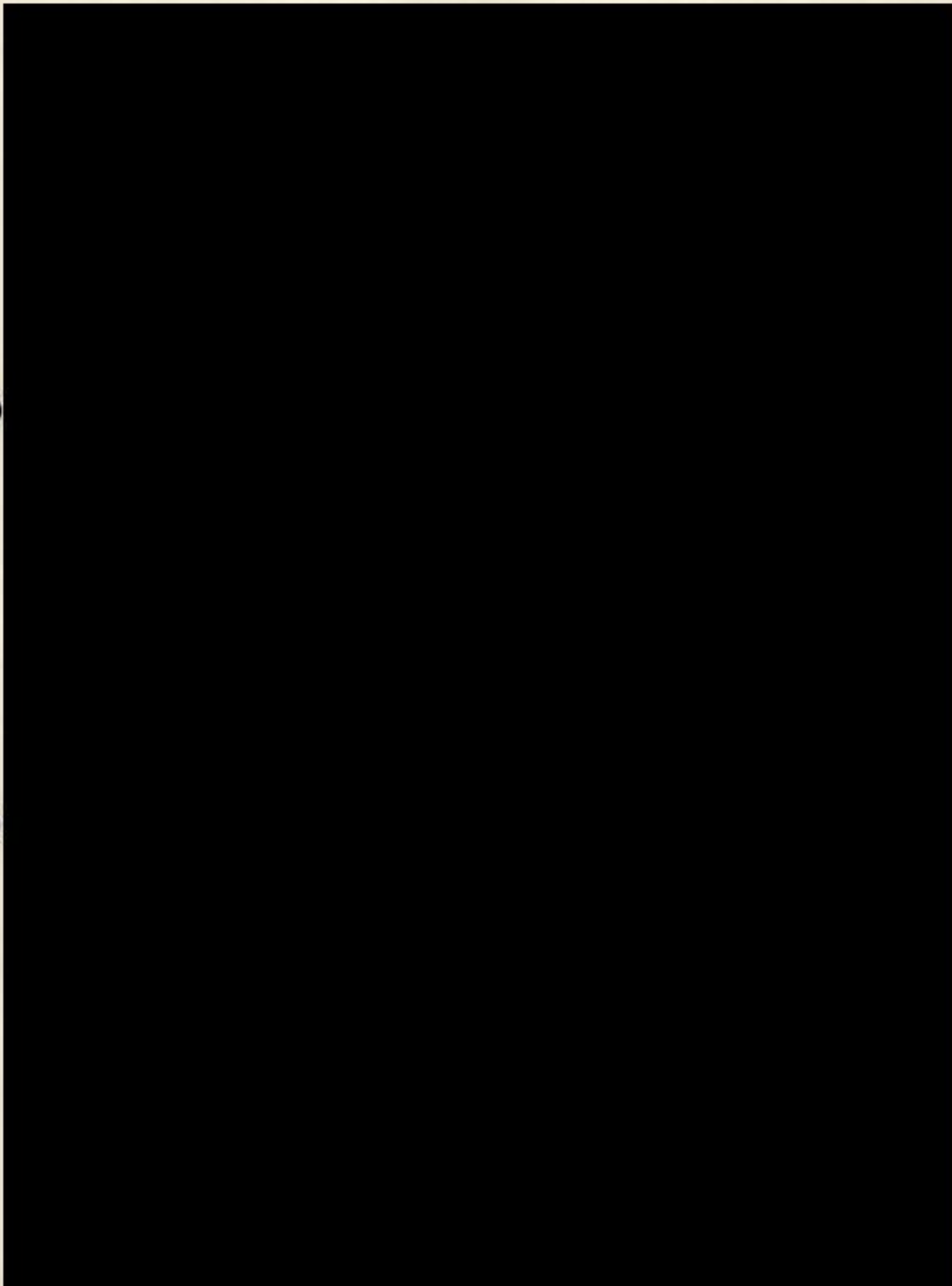
גל ער

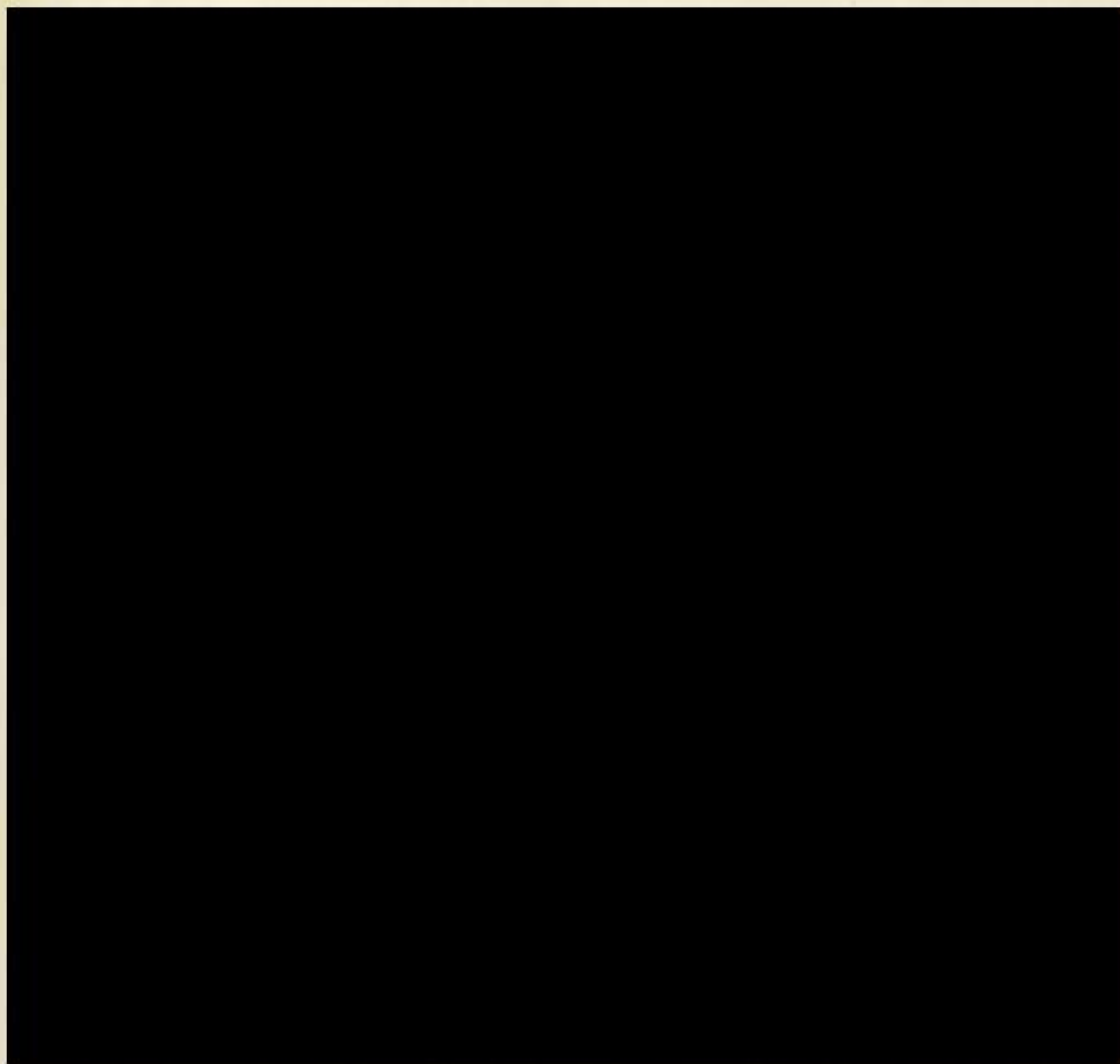
הסכר ישראל במכתב הזמן והמעשה
אז: האם זה אש"ף או האמנה הפלסטית?

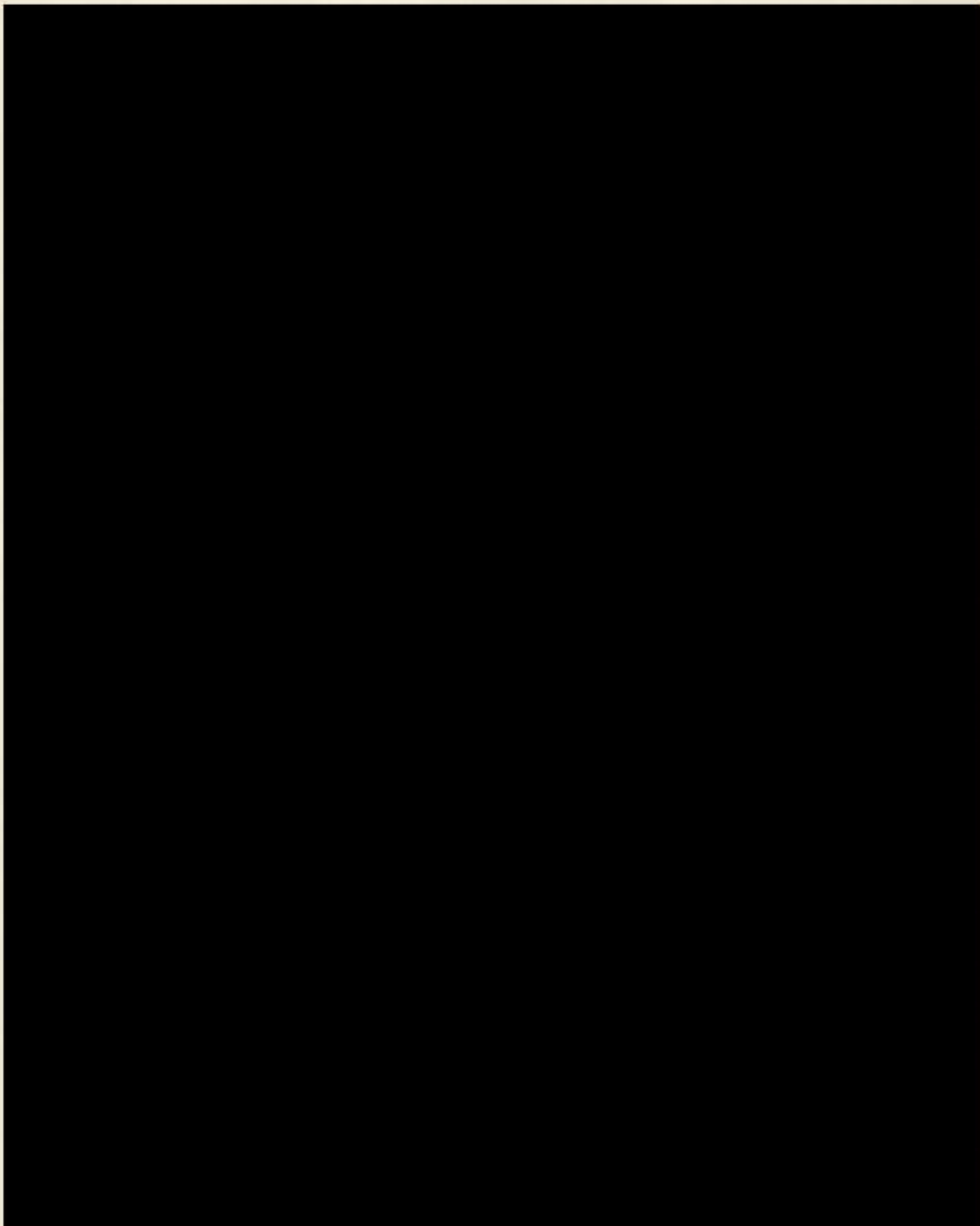

Personally Speaking/ Mordechai Nisan

A Pre-Election Primer

1

2/10/11

הצעה למדיניות סקיפה מול הבעיה הערבית בארץ ישראל

1. המסרה לסיוע ארץ

המסרה העיקרית היא בנייתה וכיצורה של מדינת ישראל עצמאית כמדינה יהודית בארץ ישראל, זהו יעודנו הלאומי ותפקידנו ההיסטורי. לאו דווקא מדינת הלכה, דבר שירחיק יהודים רבים מהשגת המסרה. וגם שאין מסרתנו בעצמה גירוש פוטנאלי ומיידי של כל ערביי הארץ, דבר שירחיק כלל האומה הערבית במזה"מ מזו-קיום כלשהו עם מדינת ישראל לעתיד הרחוק. אלא, מסרתנו מנוסחת באופן של חיוב לאומי ויש לנקוט את הצעדים הנחוצים כדי להגשימה, וזאת במסגרת גבולות המדינה (מאז 1967) וחבלי הארץ שכידנו עד היום הזה.

2. המסרה לסיוע עצר

- על-פי אסטרטגיה כוללנית מחולקת המסרה לשני חלקים: אחת, לצמצם את האוכלוסיה הערבית בארץ-ישראל הנאכרית ע"י זיכרון להגירה (והעברת תושבי מחנות הפליטים כתנאי של הסכם שלום).
- שנית, להעמיד שלטון חקיף על האוכלוסיה הערבית כדי שזאת לא תסכן את מימוש המסרה לסיוע ארץ.

3. זכר הקדמה

ישנו קושי של התנגדות טבעית בעת הצורך לגבש מדיניות חדשה ומרחיקת לכת לגבי הבעיה הערבית. תמיד נתקלים רעיון חדש או תפיסה חדשה בדעה דוגמטית מנוגדת, דעה עוורת נחלת העבר ומושרשת בתודעת הבריות. ראיה שגורית דוחה הצעה שונה לפתרון. לצערנו, ניגוח מפלגתי בא במקום הבהרה האינטרס הלאומי. אין להפתית ביכולת של אשליה-עצמית לשחק חשיבה ממלכתית מחודשת.

אולם, יש להכיר שהשקפת השמאל מתמוססת נוכח המציאות שנוצרה בעת האחרונה במל רחבי ארץ ישראל, בענין של יחסי יהודים וערבים. עכשיו נפתח פתח רחב להשקפה חליפית ונטילת הככורה בשאלת המוסר, האידיאולוגיה והמדיניות מול הבעיה הערבית.

נזכור עובדה היסטורית מעניינת כאן: מפלגות השמאל והמרכז קיבלו את הצעת חלוקתה של ארץ ישראל המערבית ב-1947 למרות שבמדינה היהודית המוצעת היו הערבים למעלה מ-40% של האוכלוסיה הכללית. היום הרכיב הערבי באוכלוסיה הארץ קצת פחות מ-40% והשמאל והמרכז מגלים סימנים של התקפלות מבוהלת. לעומתם, עומד המתנה הלאומי על בסיס אידיאולוגי מוצק כאשר הוא דבק בדעה, שמהיה חפיפה בין ארץ ישראל ומדינת ישראל לעד.

יש ליצור במות לחשיבה ודיון חופשיים כנגד מסע ההפתחה של "מרור שמאלני". נזכור שהרצל, בצנלסון, ז'בוטינסקי, אוסישקין ועוד הרבה אחרים דנו בגלוי בנושא של העברת הערבים לחו"ל, ואף בן-גוריון עסק בכך. אפילו מבלי להתייחס בגלוי לסוגיה זאת, אין להשלים עם מצב של השתקה מול בעיה ערבית ההולכת ומתחריפה מיום ליום.

בשנת 1976 הוגש "מזכר קניג" לממשלת ישראל והוא סקר את מימדי הבעיה הערבית שעברה לפסים של הקצנה מאומצת באותם הימים. הכינוי הסמלי לכך היה "יום האדמה" המפורסם. נראה שלא ננקטה תגובה הולמת לתופעת הלאומנות הפלסטינית, ואנחנו עכשיו 12 שנה יותר מאוחר עדיין מצפים לשינוי במדיניות. הזהות של התושבים הערבים מחוברת לארבעה צידים מרכזיים: פטריוניזם פלסטיני, לאומיות פאן-ערבית, איסלם קיצוני, וקומוניזם סובייטי. הזהויות הללו פוגמות בהזדהותם של ערביי הארץ עם מדינת ישראל כישות יהודית. הישיבה בצוותא והאזרחות המשותפת אין בכוחן לסשמש את העובדה, שיהודים וערבים חיים בעולמות של רגש וחזדעה שונים זה מזה. מכך שלא ניתן לבנות דו-קיום על בסיס של הכנות ורצונות משותפים.

ככלל, חוברים יחד גורמים רבים שיוצרים את הבעיה הערבית: גידול אוכלוסיה מהיר, בניית מוסדות ערביים מקומיים-לאומיים, חנושה של עוינות מובהקת לאופי היהודי של המדינה, ואף מגמת הציבור הערבי לנצל את המשטר הדמוקרטי כדי לסחוט עוד זכויות ופריבילגיות ממנו. אותו ציבור ערבי הפך להיות אויב מסוכן, לפחות מתחרה חקיף, של מדינה יהודית בעלת תאוצה ציונית.

למרות זרותם למפעל הממלכתי מאז הקמת המדינה, וגם למרות אי-סילוי חובות אזור כגון שרות צבאי, הערבים הצליחו לשמור על דתם, שפתם, תרבותם וזהותם. המצב דומה לגבי ערביי ישר"ע מאז 1967. מתן שוויון לאלה שאינם שווים ברגש ועשייה ישתוק את האופי היהודי של המדינה וישים ללעג את הערך של שוויון בחברתנו.

אין הערבים בארץ ישראל צריכים להיות הציבור הערבי המפוזר והתפזר ביותר בקרב ערביי המזרח-התיכון. כינתיים, מגמת התחזקות הערבים בארץ והתחדדות לאומיותם מאיימות להרחיב עוד את מרחבי השפעתם ולהגדיל את עוצמת חבילותיהם כנגד מדינה יהודית בארץ ישראל.

5. הדרך לפתרון

הבה נציג שני דגמים ליישום מדיניות ביחס לאוכלוסיה הערבית:

* דגם מערבי

הפיסה שאמורה לפתור מצבי סכסוך על-פי מכלול רעיוני המורכב מכמה יסודות, כגון דמוקרטיה ודו-קיום שוויוני, סובלנות ופשרה, זכויות מיעוט ושילוב עדתי-קבוצתי עד לצמצום מסרות כל הצדדים בחברה כדי להקטין מוקדי חיכוך ומחח. זהו מודל של ליברליזם מחירני שעל פיו המשטר רוצה לזכות באהבת האוכלוסיה. מתן הסבה חומרנית מהווה עיקר הגישה הזאת. הדגם המערבי הזה—כאילו ישראל נמצאת באירופה או באמריקה—בא לידי ביטוי במיוחד לאחר ביטול הממשל הצבאי בישראל ב-1966, וגם בחבלי ישר"ע מאז 1967. לאור ההתפתחויות האחרונות, המדיניות הבנויה על יסוד הדגם המערבי הולכת מרחי אל דחי עד לכשלון מוחץ.

תפיסה פרגמטית שאמורה להשתית את המדינה על מבנה ממלכתי-עמתי נר, שבמרכזו ניצב גרעין לאומי אחד בלבד. במקום פלורליזם ברמה הפוליטית-רשמית, הדגם המזרח-תיכוני חוסם את הדרך בפני חידושי גורמים אחרים לתחום הממלכה עצמה, כאן מחגלים רצון המשטר במאמץ לזכות באימת האוכלוסיה, מודל זה בנוי על גישה פטרנליסטית מופגנת, וגילוי של כוח השלטון בחידושי רבה ולעיתים כל, אמנם בכל זאת, ניתן חופש מסויים, אך במצבם רב ושוויון שנושאר בקפריזות מוחלטת. מעבר לכן, יש לפעמים מקום למחונות ואותניות לקבוצות הנשלטות כדי להמחיש את סוב הלב של השלטון.

להלן ארבעה היבטים של המדיניות שמוצעת על-פי הדגם המזרח-תיכוני :

א. תחומי מדיניות

- להוציא את המדינה מן המישורים של חינוך ערבי, תרבות ערבית וגם דת איסלם, שאין אלה נושאים בתחומי האחריות הלאומית של מדינה יהודית בארץ ישראל;
- לבטל את האזרחים הערביים בתקשורת הממלכתית של המדינה (וכמוכן גם התרגומים בשפה הערבית);
- לקיים את החוק כלשונו באזורים ערביים, לגבי גביית מסים, בניה כלתי חוקית, וכו' ;
- להפחית בהרבה בסכום של קצבת ילדים הניתן לאלה שאינם יוצאי צבא, ולעודד ילודה יהודית דרך חמריצים כספיים שמקורם בסוכנות היהודית;
- לחייב ערבים שהם אזרחים למלא חובה של שרות לאומי לשלוש שנים;
- לפקח באופן מביד על מוסדות חינוך והשכלה גבוהה ביש"ע;
- לצמצם את מערך השרותים הממלכתיים הניתנים בישובים ערביים בכלל, ולסגור שרותים באופן גמור בכפרים וערים שהיה בהם ביטוי של עויינות למדינת ישראל או תופעה של סולידריות עם האויב בחוץ;
- להזניח כל מיפוח של התשתית הכפרית וכדומה עד שאותו ישוב ערבי יגלה בבירור ובהמשך דרמטית את נאמנותו למדינה ולמסרותיה היהודיות-ציוניות;
- לרכז כוחות במחנך בסמוך לישובים ערביים ללא הודעה מוקדמת, כדי שהאוכלוסיה תחוש את עוצמת המדינה ושהם הערבים זרים בה;
- להפסיק כל סיוע לסופרים ואמנים ערבים שהם נותנים ביטוי ללאומיות פלסטינית כמחך מדינת ישראל;
- למנוח מדי פעם אדם ערבי לתפקיד ממלכתי, ושאותו ערבי ישרת את האינטרס הלאומי-יהודי בבמות ציבוריות, גם בארץ וגם בחו"ל;
- לארגן מפלגה ערבית מקומית שתפגין לויאליות למדינה, ושתהנה מהסכוח לעומת הלחץ שיופעל על מפלגות ערביות עויינות למדינה - ועל ידי כך ניתן להביא את הציבור הערבי להצביע בשכיל מפלגות ציוניות-לאומיות, בעוד שתמיכה ערבית בעד מפלגות עויינות תביא מיד להבדדה קשה של אותו ציבור ערבי שבוחר במפלגות עויינות (רק"ח, המתקדמת וכד').

כל האמצעים שצוינו לעיל נועדים ליצור אוירה ומציאות של הכבדה, סירבול ותסכול, ולעודד אצל הערבים את המחשבה שנובעת מאינטרס אישי וקהילתי, להגדל חו"ל כדי לשפר את מצבם. בארץ ייסגרו הרבה ולתוח בתוך הערבים בתוקף האמצעים לאותה להם שרק בשמירה על פרופיל נמוך, יוכלו הם להסתדר ולהשאיר בתוך המדינה היהודית, הנחושה ללא היסוס ואשמה להעדיף את היהודים על פני הערבים כקו מדיני מוצק לכל אורך הדרך.

ב. הסכנות המדיניות

הרטרוריקה שחלווה למדיניות החדשה לא בהכרח תחייב התנגשות חזיתית עם כל מילות-הקודש בלקסיקון המדיני-אידיאולוגי במדינת ישראל ובעולם המערבי. יהיה אפשר עדיין לדבר על דו-קיום יהודי-ערבי, אבל כמובן על פי תנאים ישראלים יחזמים. יהיה אפשר גם לשמור על מושג השוויון, אולם יובהר ששוויון נועד רק לשווים בפועל בלבד. בכל אופן, יעשה מאמץ לספח תדמית נוחה לשלטון הישראלי, בעוד שמעשיה יהיו כודאי נוחים רק ליהודים והרבה יותר קשים לערבים.

ישנם סיעונים חזקים מאד שיוצגו לצידה של המדיניות החדשה, בגוף: זכירת דיכוי היהודים בארצות ערב משך מאות בשנים, והדגשה של סכנת ההבדלות הפלסטיניות האירידנטיזם הפלסטיני בהתחשב בגבולות 47, כיחס לגליל המערבי וכו'. תמיד יהיה ניתן ללחוץ באזני הערבים, כיצד המצרים דיכוי את הקופתים-הנוצרים כדי לדרבן את הגירוש, כפי שגם עשתה ירדן עם אוכלוסייה פלסטינית ביו"ש עד שנת 1967. כל זה מיועד להמחיש שני זכרים: עד כמה מצבם של הערבים בישראל מרוב ואל להם לדרוש יותר, ואין יכול מצבם להשתנות לרע גמור עד להגירתם מכאן.

ג. ביצוע המדיניות

ברור ומובן שביצוע המדיניות הנ"ל יצריך הקמת גוף ממלכתי שיתקור, יתכנן ויפקד על ביצוע של כל היבטי המשימה. אותו גוף יכול להיות תת-ועדה ממלכתית, למשל. חברי אותו גוף יעבדו בתיאום מלא עם גורמי בסחון למיניהם ויתאמו את אופן הנמקת המדיניות עם אנשי משרד החוץ ומשרד ראש הממשלה, ככלל, יצטרך הגוף הזה לבוא במגע עם כל משרדי הממשלה שעוסקים עם הציבור הערבי, ועם זרועות המדינה הפעילים בחבלי י"ש"ע והגולן.

ד. השלכות מהמדיניות

שינוי כלשהו כלפי האוכלוסייה הערבית בארץ יגרור להשלכות ביחסי חוץ, בכלכלה ובמשק הישראלי, ובעוד תחומים. אחת היא, שגל הממשלה להעריך בכל הרמות והמישורים כיצד לספוג את התגובות וההשלכות שחבואנה בעקבות ביצוע חלקים של המדיניות. בכך מדובר בשבר מסויים בחיי המדינה, בצורך להגביר את עצמאותנו הכלכלית וחוסנו המדיני. המדיניות המוצעת חשמש קרש קפיצה להתנגדות לאומית כאשר—סוף סוף—חלק ישראל בנתיב אמנם קשה אבל לקראת חרות אמיתית לאחר 40 שנות קיומה של המדינה.

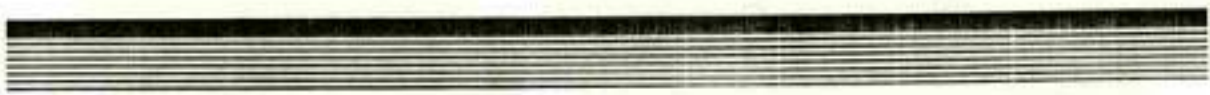
ה. סוף דבר

ביסוד הצלחת המדיניות—שהיא שוב להפתית את מספר הערבים בארץ ולהנהיג שליטה ישראלית תקיפה עליהם—קיים צורך לשכנע את רוב הציבור היהודי בצידקת התכנית המוצעת נוכח גילויים חמורים של הבטיה הערבית. תמיד תצטרך ההנהגה

להוביל את הציבור היהודי להסכים, שכל מה שנעשה אכן נחוץ ולגיטימי. רק במילוי תנאי זה נוכל להבטיח שכשעת משבר בארץ ובחו"ל, נוכל לעמוד כעם מאוחד ונחוש בדעתנו נגד הכניעה הערבית המאיימת עלינו.

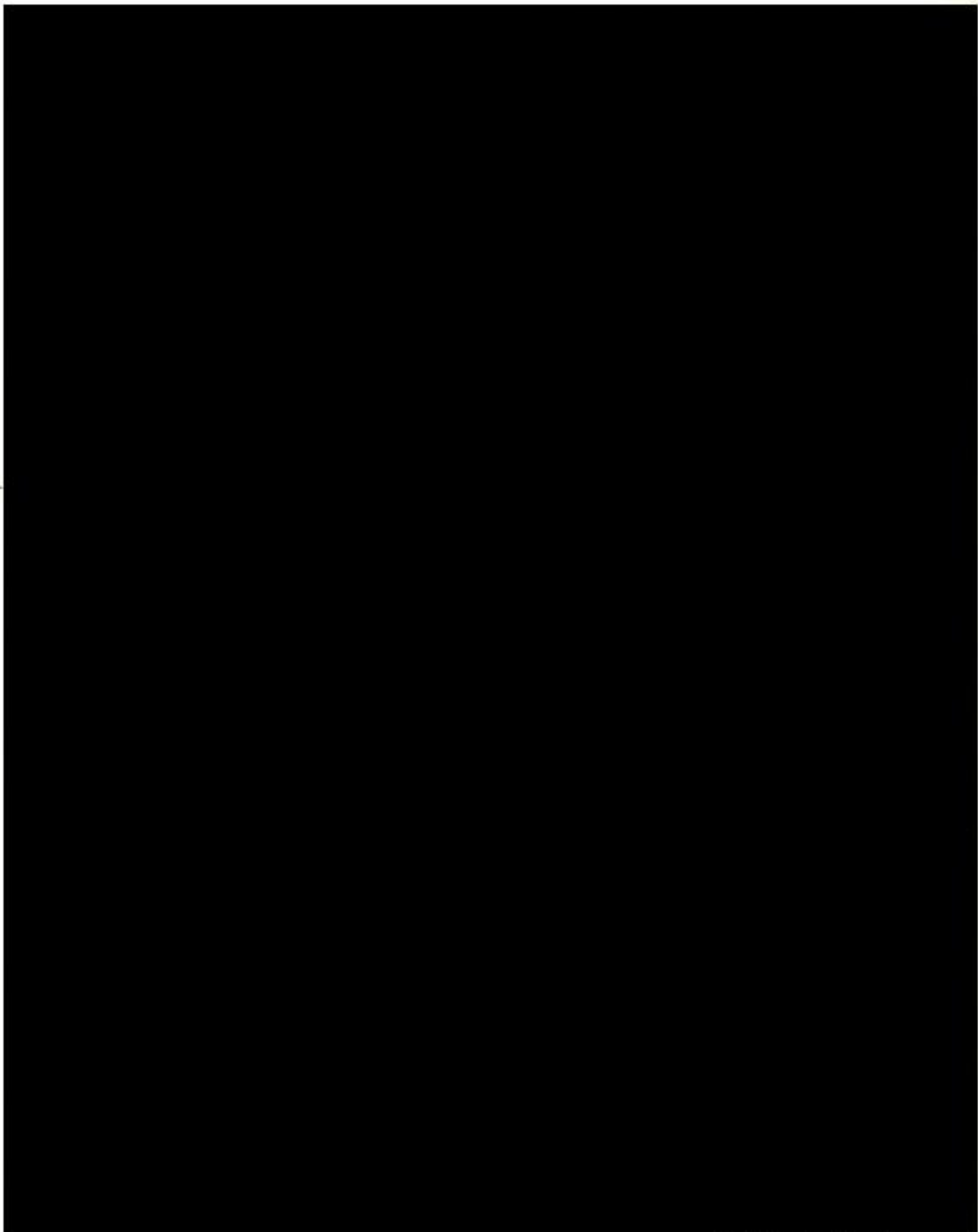
השנה כבר די מאוחרת. נעשו דברים שלא האיוונסס הלאומי ולא המוסר האנושי היו מחייבים. נשחרשו נוהלים וציפיות שיש לעקור אותן. ולא קל הדבר. אבל עוד יותר קשה מציבות מדיניות חדשה היא ההידרדרות שבאה כתוצאה מהמשך המצב הקיים היום.

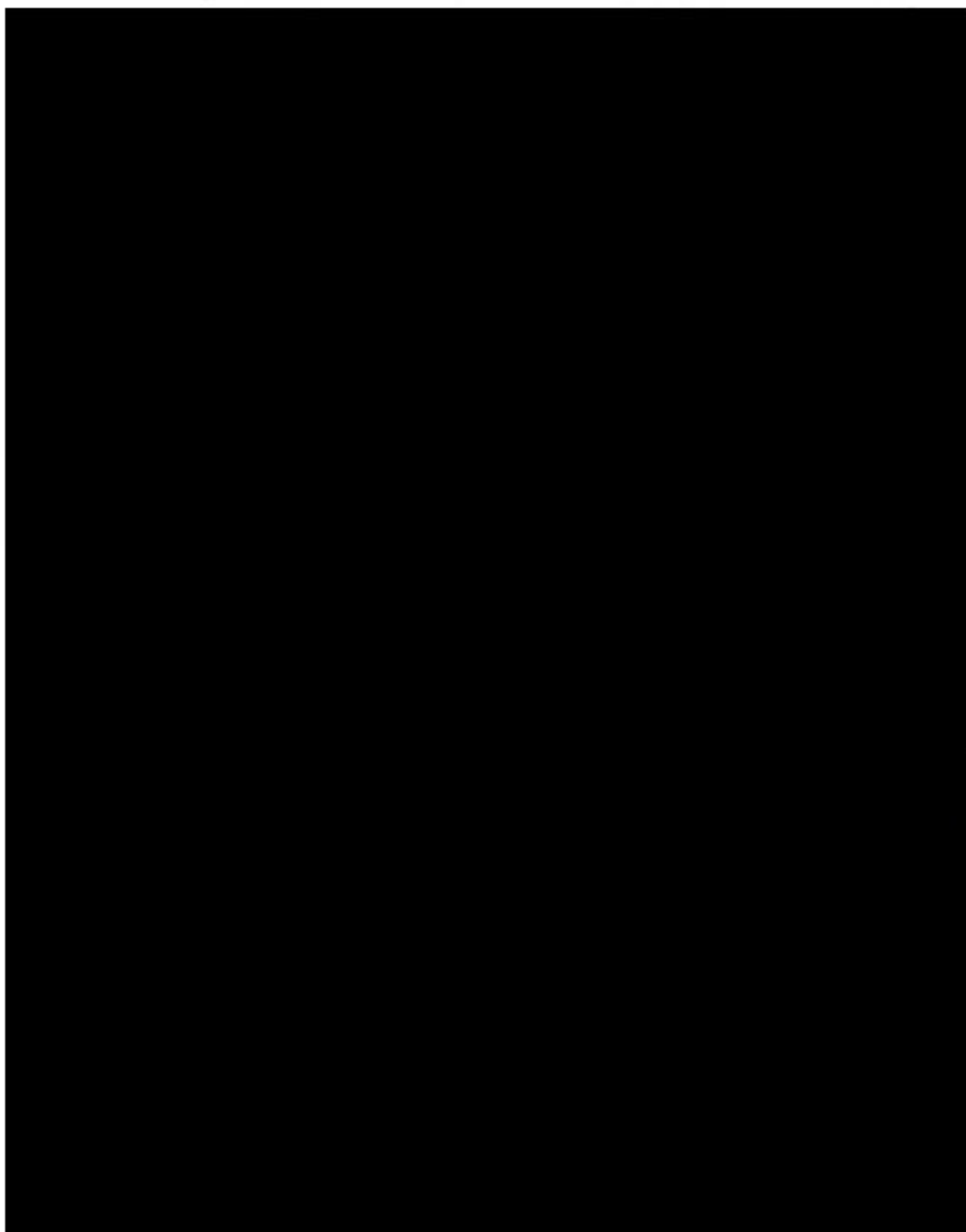
ולבסוף, אל נא תיפול דוחנו כאילו המשימה כרוכה בסיכונים רבים מדי, ואין סיכוי טוב להצלחה כלל. נדע מראש שניתן לבצע את המדיניות, למרות שאחרים ישתכנעו שהדבר אכן אפשרי רק לאחר מכן. עלינו לדעת זאת עכשיו ולפעול על פי ראיית הנולד.

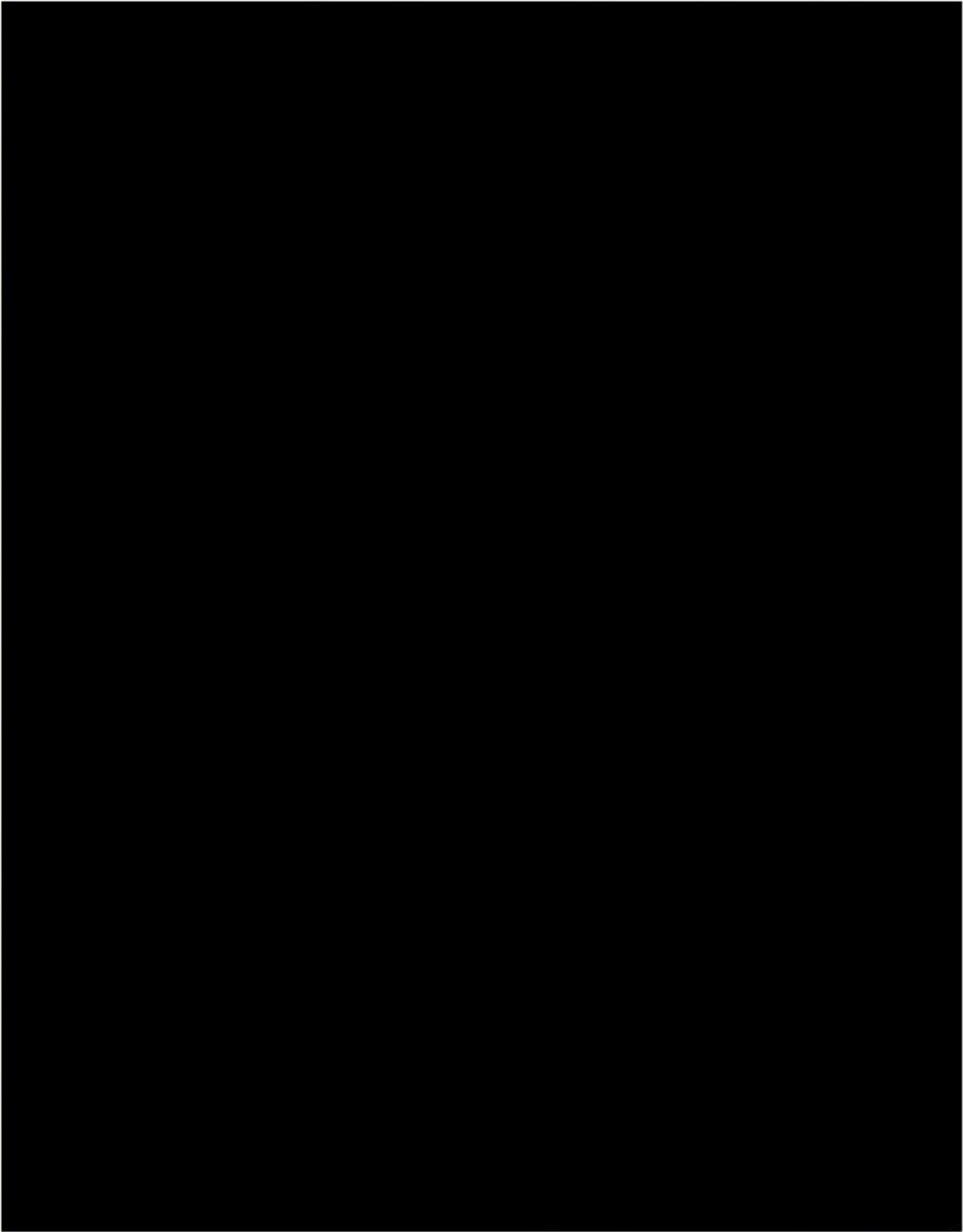

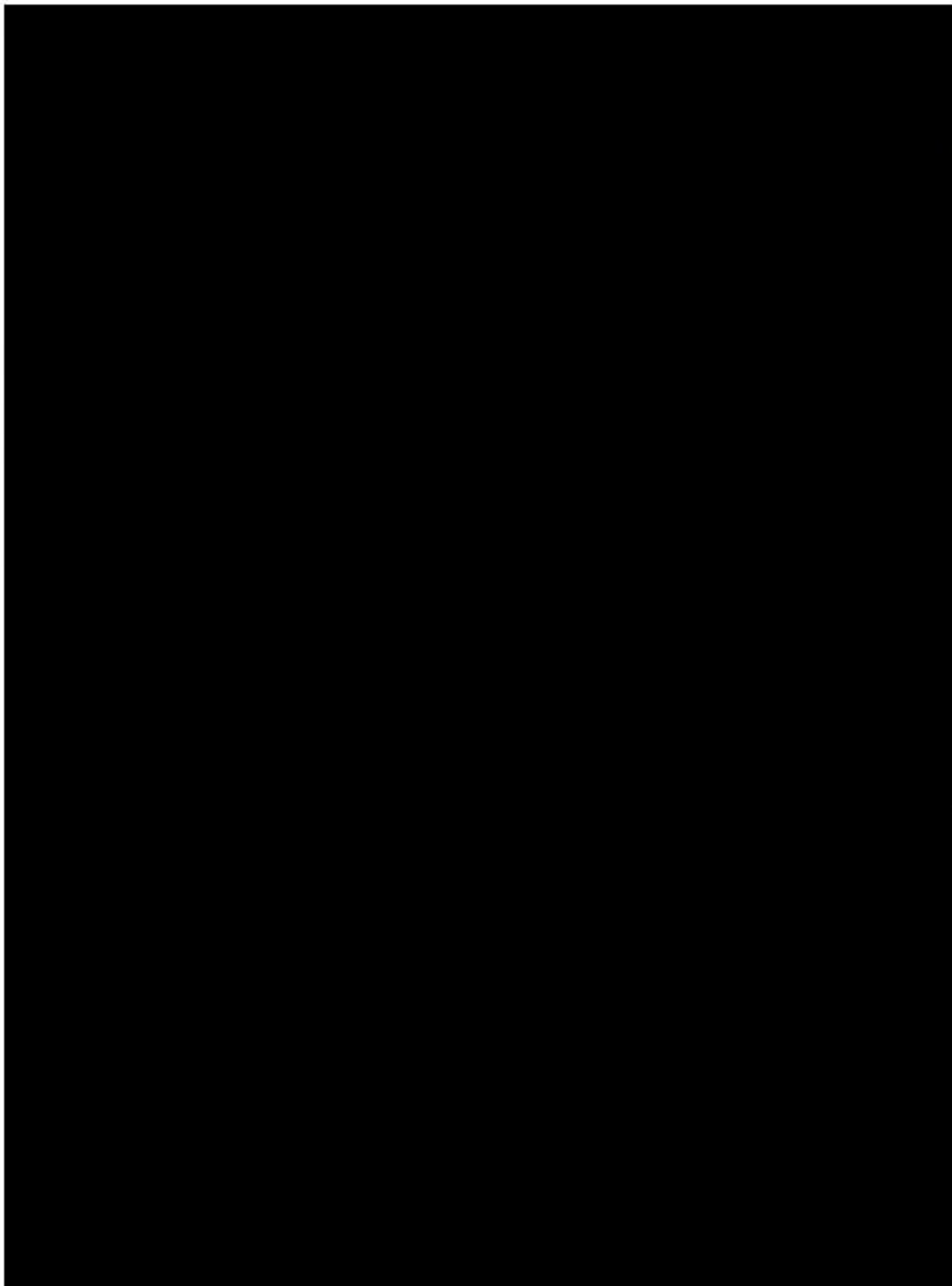
The "Jordanian Option": Is It Politically Feasible?

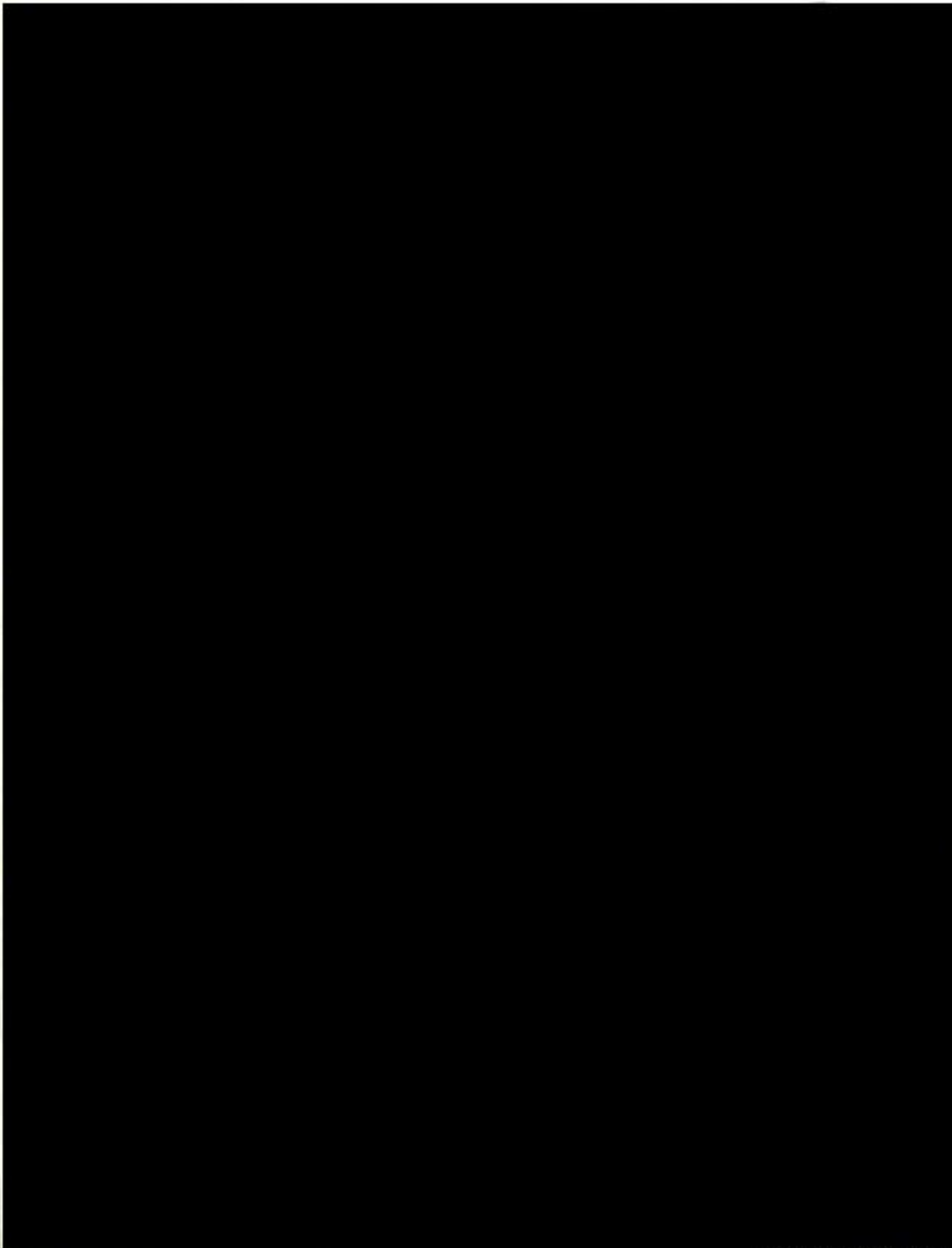
by Mordechai Nisan

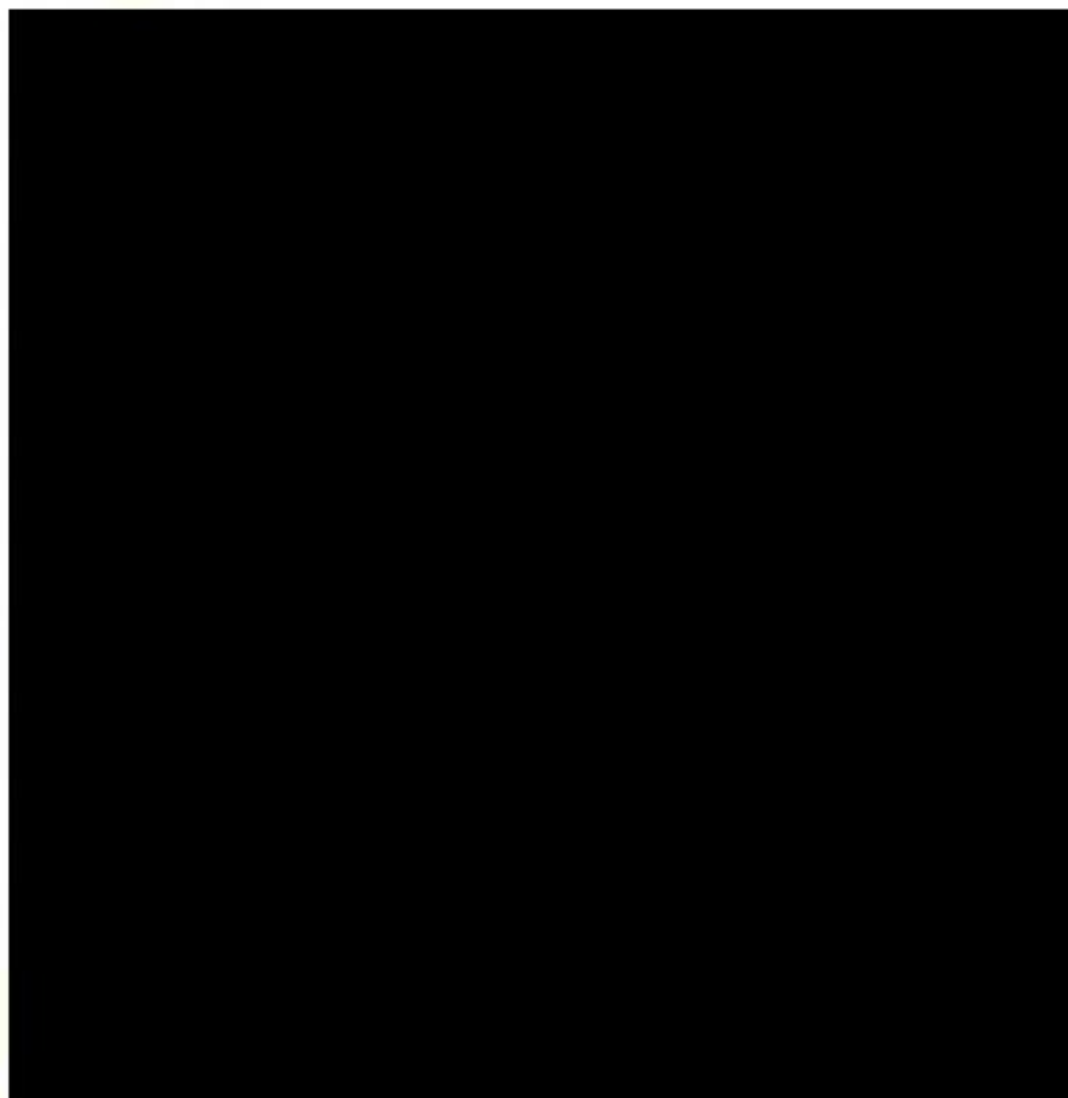

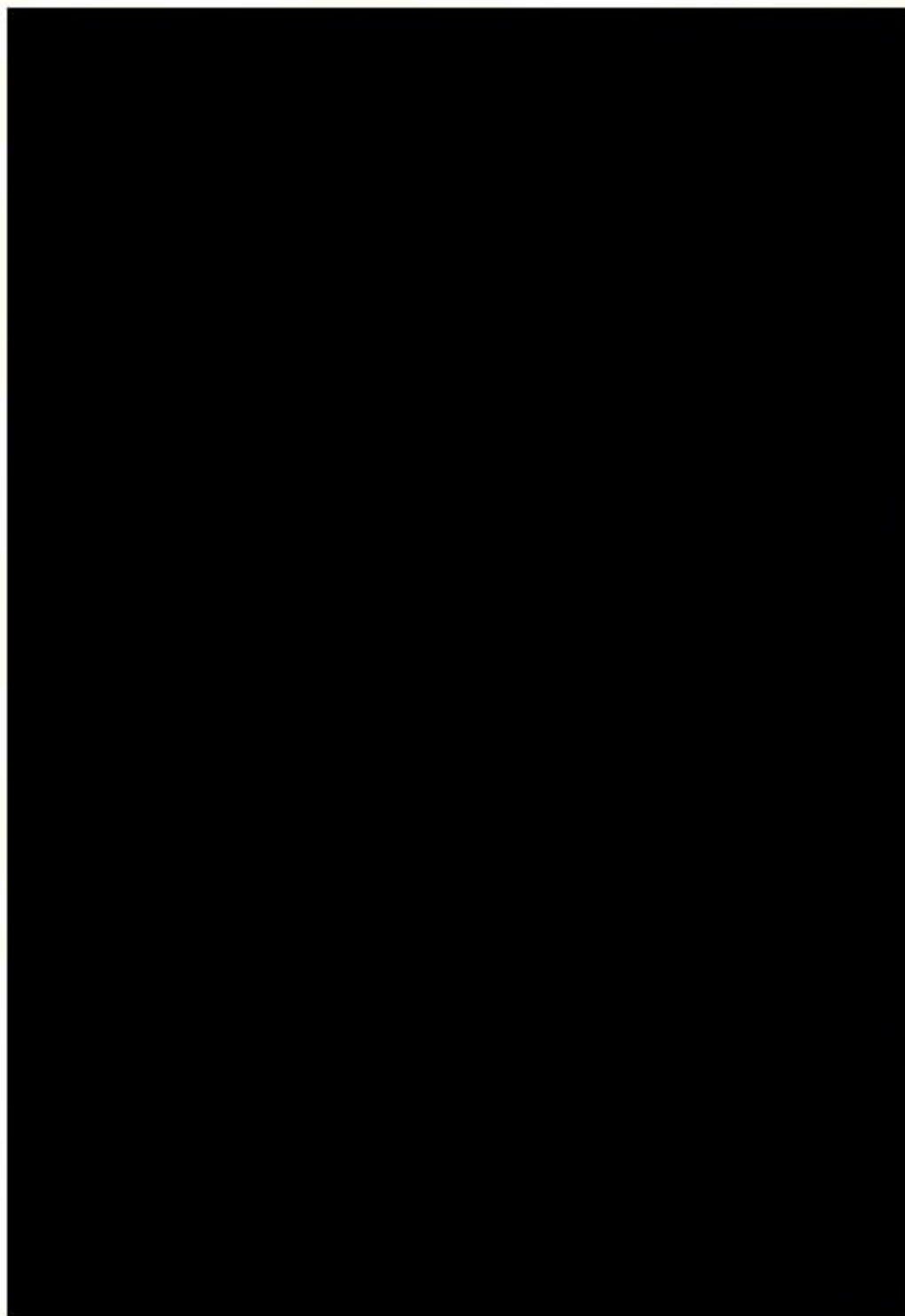

הלבטים סביב השם ישראל

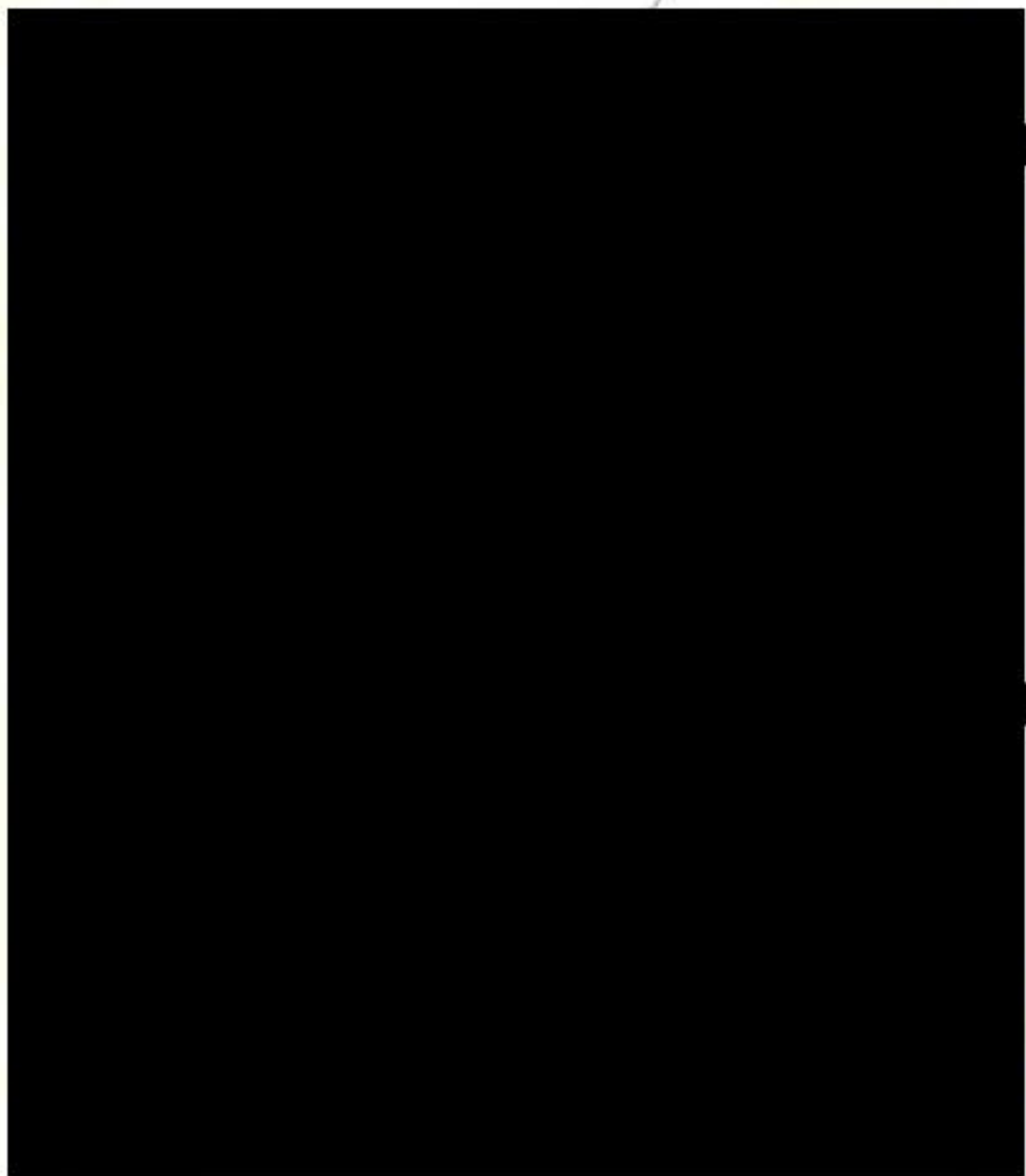
זכרון מימי הכרזת מדינת ישראל

מרדכי ניסן

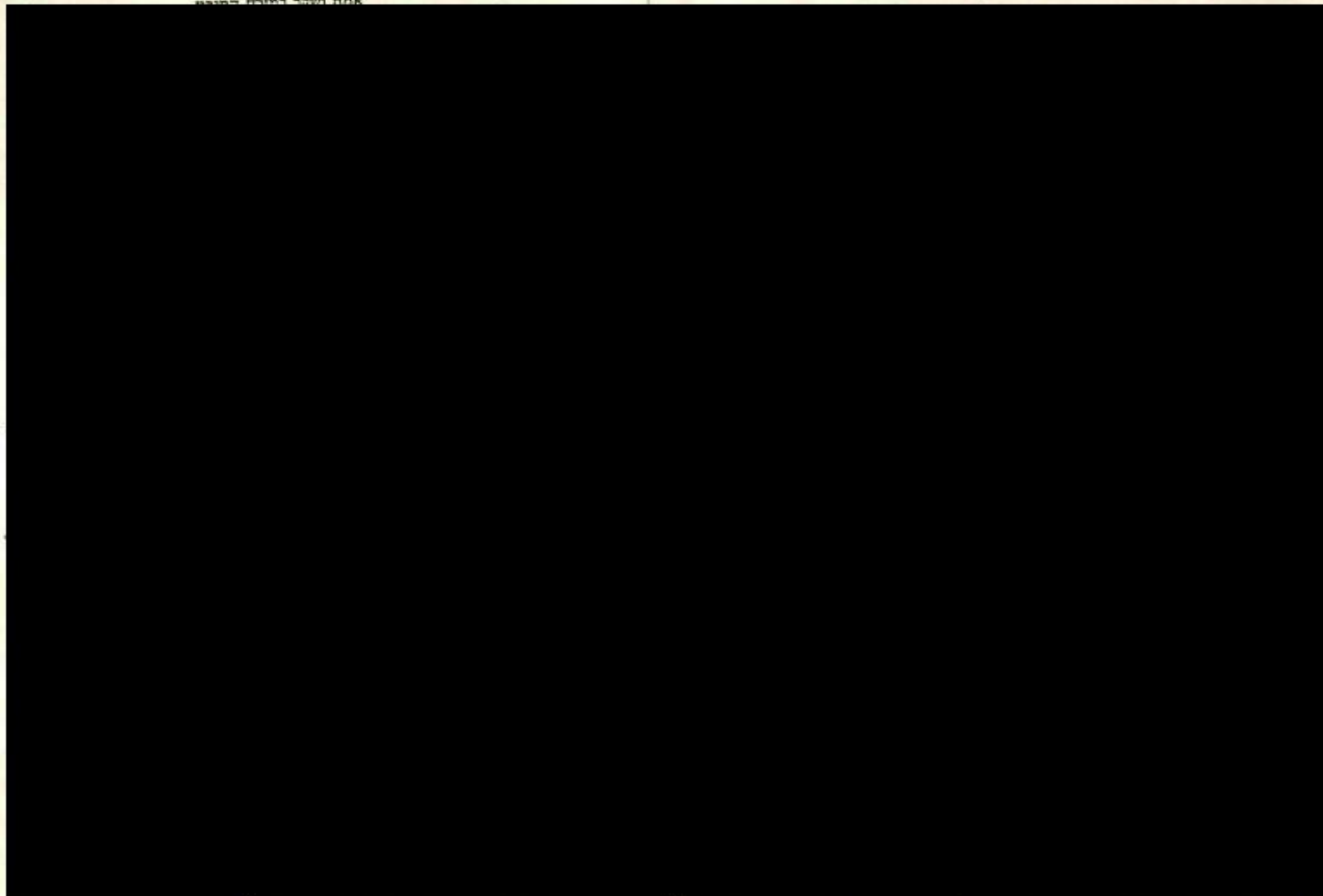

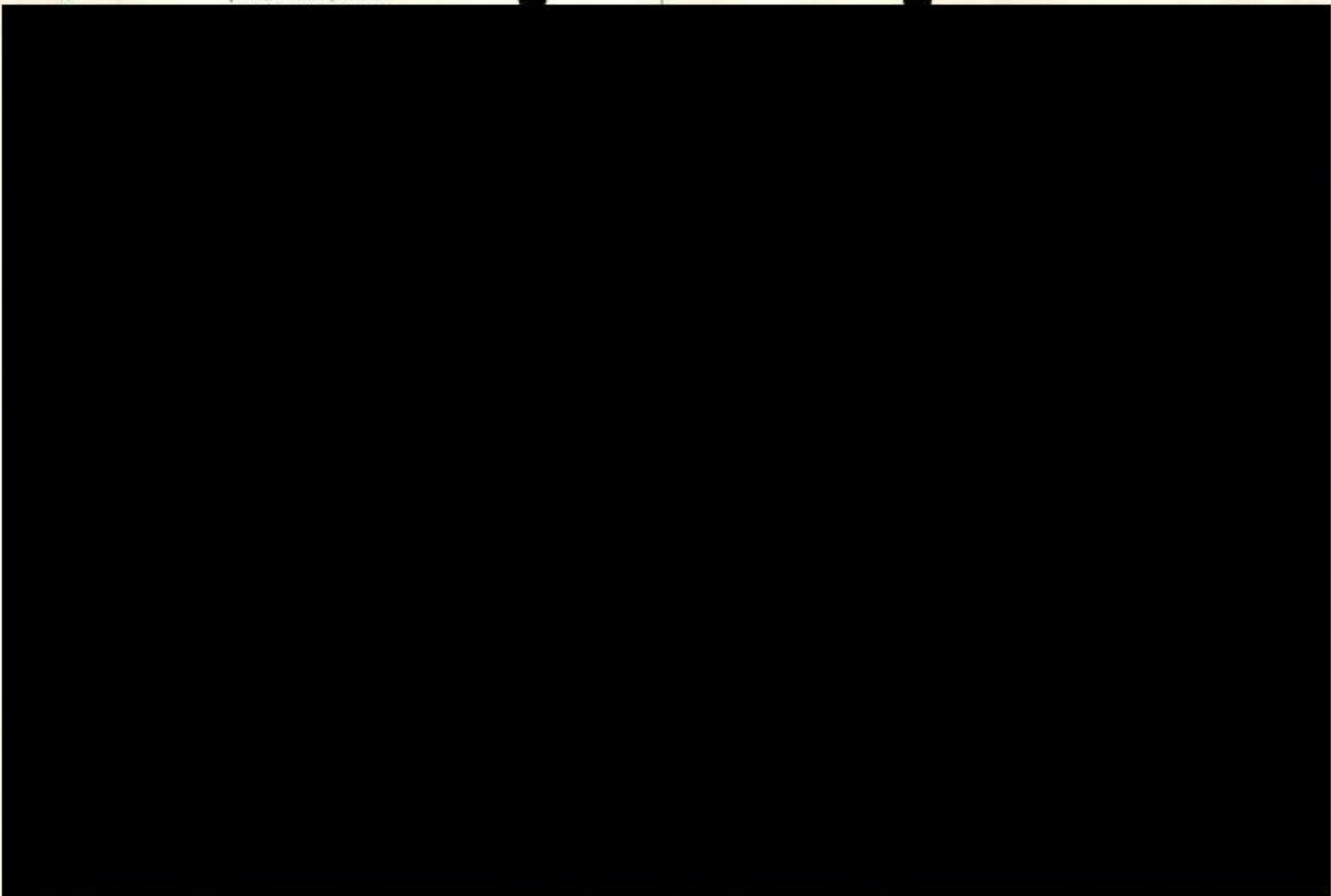
יהושע טן־פי — משורר שלא זכה
להכרה

מרום' אדוורד סעיד — דבר אש"ה
אמת ושקר במזרח התיכון

SELECTED ABSTRACTS

